

eul_wid: ubo-aa

Ἄγνωστος ἱστορικός · Historical Work Anonymous

Symposium or Banquet of Ten Virgins

Συμπόσιον ἢ Δεῖπνον Δέκα Παρθένων

Period: Ὀψιμαρχαία Late Antique

Dialect: Κοινή Koine

Domain: Ἱστορία History

Format: Πεζός Prose

praef.1 ΕΥΒΟΥΛΙΟΝ. Εὐκαιρότατα ἐπέστης, ὦ Γρηγόριον· ἔναγχός σε ἐζήτουν, βουλομένη μαθεῖν τὴν Μαρκέλλης συνουσίαν Θεοπάτρας καὶ τῶν λοιπῶν παρθένων τῶν τότε ἐν τῷ συνδείπνῳ παραγενομένων, περὶ τῶν τῆς ἀγνείας λόγων, τίνες ἦσαν. φασὶ γὰρ σφόδρα μεγαλοπρεπῶς οὕτως αὐτὰς καὶ ἰσχυρῶς ἠγωνίσθαι, ὥς μηδενὸς εἶναι τῶν εἰς τὸ προκειμένον ἀναγκαίων ἐπιδεεῖς. εἰ οὖν ἐτέρου τινὸς ἔνεκα ἤλθες, τοῦτο εἰσαυθὶς ἀναβαλλομένη μὴ ὀκνήσης νῦν ὧν πυνθανόμεθά σου ἀκολουθῶς ἡμῖν ἅπαντα διελθεῖν.

praef.2 ΓΡΗΓΟΡΙΟΝ Ἡμβροτον, ὡς ἔοικε, τῆς ἐλπίδος, ἤδη περὶ ὧν ἐρωτᾷς. ἐγὼ γὰρ μηδέπω μηδὲν ἀκηκοέναι νομίσασά σε τῶν γεγονότων σφόδρα μέγα ἐφρόνουν ἐπὶ τούτῳ καὶ 3 Plato Symp. 172 A — 7 vgl. Plato Symp. 199 C. 194 A — 8 Plato Symp. 174E — 9 Plato Gorg. 475 D. Symp. 172 A — 10 Plato Phaed. SSE — 13 Plato Symp. 198 D 1 f Μεθ(οδίου ἐ)πισκόπου πατάρων Συμπόσιον περὶ τῆς ἀγγελιομιμήτου παρθενίας Ο (Μεθοδίου ἐπισκόπου πατάρων συμπόσιον τῶν δέκα παρθένων ἢ περθενίας M, ebenso [nur π. ἀγνείας] las AI nach S. 323): Τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος μεθοδίου ἐπισκόπου πατάρων συμπόσιον περὶ ἀγνείας καὶ διαφορῶν ἐρμηνεῖται γραφῶν (Majuskelschrift P) PB Sin: τοῦ ἁγ. (ἱερομάρτ. +R) Μεθ. (πατάρων + R) περὶ ἀγνείας συμποσίῳν C: συμπ. ἢ π. ἀγν. Phb S. 313a, 12 3 EYBOTAIION stets P: Εὐβούλιος Po Jh, < 0; vgl. freil. S. 2, 16f, u. S. 294 AI liest P τωθαζόμενος ἀληθεύων (τωθαζόμενον u. ἀληθεῦον B), aber S. 293 AI zeigt, daß Methodius nicht einfach identisch sind 3 ff PI ἐπιστὰς . . καὶ ἔναγχός σε ἐζήτουν βουλόμενος διαπυθέσθαι τὴν . . συνουσίαν . . . καὶ τῶν ἄλλων τῶν τότε ἐν τῷ συνδείπνῳ παραγενομένων, περὶ τῶν ἐρωτικῶν λόγων τίνες ἦσαν 4 βουλόμενος w. e. seh. M Ausgg.: das η corr. in P | . . θεῖν 5 . . . θένων O 7 οὕτως undeutl. 8 ἐνδεεῖς viell. richtig 0, aber vgl. S. 6, 17 8f PI εἰ δ' ἄλλου τινος ἔνεκα ἤλθες, εἰς αὐθὶς ἀναβαλοῦ 9 ἀναβαλομένη | PI μὴ ὀκνεῖ 9f περὶ ὧν < B 10 ἡμῖν < P 11 Ἡμβροτον B 11 f προαγγείλαντος 13 σε < O | PI πάνυ δὲ μέγα ἐκαλλωπιζόμεν ὡς πρώτη σοι μέλλουσα ἐξαγγέλλειν. διὸ δὴ καὶ ἐσπούδαζον τάχιον δεῦρο ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, αὐτὸ δὴ τοῦτο τὸ μὴ προληφθῆναι ὑπὸ ἄλλου.

praef.4 3 Plato Symp. 172 A — 7 vgl. Plato Symp. 199 C. 194 A — 8 Plato Symp. 174E — 9 Plato Gorg. 475 D. Symp. 172 A — 10 Plato Phaed. SSE — 13 Plato Symp. 198 D .

praef.5 1 f Μεθ(οδίου ἐ)πισκόπου πατάρων Συμπόσιον περὶ τῆς ἀγγελιομιμήτου παρθενίας Ο (Μεθοδίου ἐπισκόπου πατάρων συμπόσιον τῶν δέκα παρθένων ἢ περθενίας M, ebenso [nur π. ἀγνείας] las AI nach S. 323): Τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος μεθοδίου ἐπισκόπου πατάρων συμπόσιον

περὶ ἀγνείας καὶ διαφορῶν ἐρμηνεῖαι γραφῶν (Majuskelschrift P) PB Sin: τοῦ ἀγ. (ἱερομάρτ. +R) Μεθ. (πατάρων + R) περὶ ἀγνείας συμποσίων C: συμπ. ἡ π. ἀγν. Phb S. 313a, 12 3 EYBOTAIION stets P: Εὐβούλιος Po Jh, < 0; vgl. freil. S. 2, 16f, u. S. 294 AI liest P τωθαζόμενος ἀληθεύων (τωθαζόμενον u. ἀληθεῖον B), aber S. 293 AI zeigt, daß Methodius nicht einfach identisch sind 3 ff PI ἐπιστάς . . καὶ ἔναγχός σε ἐξήτουν βουλόμενος διαπυθέσθαι τὴν . . συνουσίαν . . . καὶ τῶν ἄλλων τῶν τότε ἐν τῷ συνδείπνῳ παραγενομένων, περὶ τῶν ἐρωτικῶν λόγων τινες ἦσαν 4 βουλόμενος w. e. seh. M Ausgg.: das η corr. in P | . . θεῖν 5 . . . θένων O 7 οὕτως undeutl. 8 ἐνδεεῖς viell. richtig 0, aber vgl. S. 6, 17 8f PI εἰ δ' ἄλλου τινος ἔνεκα ἦλθες, εἰς αὐθις ἀναβαλοῦ 9 ἀναβαλομένη | PI μὴ οκνεῖ 9f περὶ ὧν < B 10 ἡμῖν < P 11 Ἀμβροσιον B 11 f προαγγείλαντος 13 σε < O | PI πάνυ δὴ μέγα .

praeef.5 EYBOYL. Θάρσει· καὶ γὰρ οὐδὲν ἀκριβῶς, ὧ μακαρία. τῶν γεγονότων. οὐ γὰρ ἔσχεν ὁ ἀναγγείλας ἀφηγήσασθαι πλεον ἢ ὅτι διάλογοι γεγέννητο· τίνες δὲ καὶ ὅπως, ἐπανερωτώμενος ηγνοεῖ.

praeef.7 ΓΡΗΓΟΡ. Οὐκοῦν βούλεσθε, ἐπειδὴ δι' αὐτὸ ἐνταῦθα παρεγενόμην, ἀπάντων ἐξ ἀρχῆς ἐπακοῦσαι τῶν εἰρημένων; ἢ τὰ μὲν παραλείψω, τῶν δὲ ἐπιμνησθῶ, ἃ καὶ ἀξιονημόνευτα ἡγοῦμαι τυγχάνειν; .

praeef.8 EYBOYL. Οὕτω πάντως· ἀλλ' ἐξ ἀρχῆς ἡμῖν, ὧ Γρηγόριος· πρῶτον εἰσήγησαι τὴν τε συνέλευσιν ἔνθα ἐγενήθη καὶ τῶν ἐδεσμάτων τὰς παρασκευάς, σεαυτὴν τε πῶς ὦνοχόησας .

praeef.8 ΓΡΗΓΟΡ. Ἀεὶ δεινὸς ἐν ταῖς ὁμιλίαις καὶ φιλοπευστῶν, ὡ σφόδρα τυγχάνεις, ἅπαντας ἀτεχνῶς ἐξελέγχων.

praeef.9 EYBOYL. Οὐκ ἄξιον περὶ τούτων, ὡ Γρηγόριον, νῦν σε φιλονεικεῖν· ἀλλ', ὅπερ ἐδεόμεθά σου, διήγησαι, ἡμῖν τὰ γεγονότα ἐξ ἀρχῆς καὶ μὴ ἄλλως ποίει.

praeef.11 ΓΡΗΓΟΡ. Ἐγὼ δὴ πειράσομαι. πρῶτον δέ μοι αὐτὴ ἀπόκριναι· γινώσκεις δήπου τὴν θυγατέρα Θόσπφίας Ἀρετὴν; .

praeef.12 EYBOYL. Τί οὖν; .

praeef.12 ΓΡΗΓΟΡ. Ταύτης εἰς τὸν κῆπον κληθεῖσαι τὸν κατ' ἀνατολὰς ἀποκαρπεύσασθαι τῶν ὠραίων, ἐπορευόμεθα ἐγὼ τε ἔφη μοι ἡ Θεοπάτρα· αὐτῆς γὰρ ἐπυνθανόμην) καὶ ἡ Πρόκιλλα καὶ ἡ Τυσιανή. ὡς τραχεῖαν καὶ δύσβατον ὠδεύσαμεν, ὡ Γρηγόριον, καὶ ἀνάντη τρίβον. ἐπειδὴ οὖν ἡγγίζομεν, ἡ Θεοπάτρα, ἡδη, ἔφη, τῷ χωρίῳ, μεγάλη τις καὶ εὐειδὴς ἡσυχὴ βαίνουσα καὶ εὐσηχμόνως ὑπήντησεν ἡμῖν γυνή, στολὴν πάνυ ἔκλαμπρον ὥσπερ ἀπὸ χιόνος ἡμφιεσμένη· θεῖον δέ τι καὶ ἀμήχανον Μῶς ἅπασα κάλλος ἦν· αἰδῶς αἰδῶς αὐτῇ τῷ προσώπῳ πολλὴ μετὰ σεμνότητος ἐπήνθει, τό τε βλέμμα βλοσυρὸν μετὰ πραότητος ἰλαρῶς οὕτω κεκερασμένον οὐκ οὐκ ἴφη, ποτὲ θεασαμένη· πάντα γὰρ ἀκαλλώπιστος ἦν καὶ νόθον ἔφερεν οὐδέν. αὕτη οὖν προσελθοῦσα μετὰ πολλῆς χαρᾶς ἐκάστην ἡμῶν μήτηρ ὥσπερ διὰ πολλοῦ θεασαμένη περιεπτύσσετο καὶ κατεφίλει, θυγατέρες, σφόδρα μοι ποθοῦση, λέγουσα, εἰς τὸν λειμῶνα τῆς ἀφθαρσίας ὑμᾶς εἰσαγαγεῖν, μόλις ἐληλύθατε, κατὰ τὴν ὁδὸν ἴσως ὑμᾶς ἐκφοβησάντων ἐρπετῶν. ἐώρων γὰρ ἀποσκοπεύουσα πολλάκις ἐκτρεπομένας, καὶ ἐδεδίδειν μή πως ἀποπηδήσασαι κατολισθήητε διὰ κρημνῶν. ἀλλὰ χάρις ᾧ ἡρμοσάμην ὑμᾶς, ὡ τέκνα, νυμφίῳ, ἐπινεύσαντι πάντα τελεσιουργὰ ταῖς εὐχαῖς. καὶ ἅμα ταῦτα λεγούσης εἰς τὸν περίβολον, ἔφη, φθάνομεν, ἀνεωγμένων ἔτι τῶν θυρῶν, εἰσελθοῦσαί τε καταλαμβάνομεν ἡδη τὴν Θέκλαν καὶ τὴν Ἀγάθην καὶ τὴν Μάρκελλαν μελλούσας δειπνεῖν. εὐθέως οὖν τὴν Ἀρετὴν ἴφη φάναι· Δεῦτε δὴ καὶ ὑμεῖς παρὰ τὰς ὁμοτρόπους ὑμῖν ταυτασί· ἐφεξῆς ἐνθάδε κατακλιθῆναι. ἤμεν ἡμεν ὡς οἶμαι, πᾶσαι τὸν ἀριθμὸν ἐκεῖ δαιτυ- 1 Gen. 2, 8 — 4 Plat. Pol. H, 364 D. VII 515 E — 17 II Kor. 11, 3 — 20 Plato Symp. 174 E 1 τὸν vor κῆπον + 2 καρ unleserl. O, ἀποκαρπεύσασθαι MAI:

καρπεύεσθαι T Jh I ἐγὼ δὲ B | ἢ unleserl. O 3 ἐαυτῆς O, ταύτης P 4 ἀνάντη ? O 5 χώρω P Jh 7
 εὐλαμπρον Cb 8 θεῖον P 150 9 f βλοσυρὸν P 10 οὕτως P (nicht B) 12 προελθοῦσα P I ἐκάστη 13
 περιεπτύσατο Cb, περιεπτύξατο Jh 15 ἡμας B I εἰσήγαγον P ἔσως < O Jh 17 viell. richtig O Jh 18 ὦ
 < P Jh 19 λέγουσα B 20 ff ἀνεωγμένην καταλαμβάνειν τὴν θύραν . . . καταλαμβάνειν ἤδη
 μέλλοντας δειπνεῖν. εὐθὺς δ' οὖν . . . τὸν Ἀγάθωνα . . . φάναι 20 f εἰσελθ)οῦσαι unleserl. O: M AI 21
 τε] δὲ Cb Jh: < O I κατελαμβάνομεν P (nicht B) (nicht B) ἤδη] I καὶ Ἀγάθην B 22 μαρκελλ . . O:
 μαρκέλλην M I ἔφη φά(ναι) unleserl. O 23 δὴ < P: δὴ ? O, aber M AI I περὶ O Jh I . . . ἐξῆς O I . .
 θάδε O (2. Hd. 24 . . . τακλιθῆναι O 24 ἦμεν — δαιτυμόνες (auber γὰρ u. πᾶσαι τ υ. αιτ.μ) unleserl.
 O, aber AI u. M (nur δια]τυμόνες v. spr[at Hd.) I ἐκεῖ ἐκεῖσαιτ.<P μόνες, ἔφη μοι, δέκα. ἦν δὲ τὸ
 χωρίον περικαλλὲς ὑπερφυῶς καὶ πολλῆς ἀναπαύσεως πεπληρωμένον. ἤρ' μὲν γὰρ ἐκέχυτο
 καθαφαῖς φωτὸς βολαῖς ἀνακεκρασμένος κούφως μετὰ πολλῆς εὐταξίας, καὶ πηγὴ κατὰ τὸ
 μεσαίτατον ἡσύχως ἐλαίου δίκην ἀνέβρυνε γλυκύτατον πόμα, ἀφ' ἧς ὕδωρ διειδὲς καὶ καθαρὸν
 δέον ἐποίει κρήνας αἱ ποταμηδὸν ὑπερχέμεναι ἐπότιζον ἅπαντα τὸν χώρον, πλούσια
 παρέχουσαι νάματα. δένδρα γὰρ ἦν διάφορα νεαραῖς ὁπώραις πληθύνοντα ἐκεῖ, εἰς ἓν κάλλος
 τῶν καρπῶν ἀπαιωρουμένων ἰλαρῶς, καὶ λειμῶνες ἀειθαλεῖς, ἔμπνόις ἄνθεσι καὶ ποικίλοις
 κατεστεμμένοι, ἀφ' ὧν προσέβαλεν ἔβαλεν ἡπίως πνεῦμα πολλὴν εὐωδίαν φέρον. ἦν γὰρ
 ἐγγὺς ἄγνος δένδρον ὑψηλόν, ὅφ' ἔνεπαυόμεθα διὰ τὸ λίαν ἀμφιλαφὲς αὐτὸ καὶ σύσκιον
 τυγχάνειν.

praef.13 ΕΓΒΟΓΛ. Δεύτερον δοκεῖς μοι καταγώγιον, ὦ μακαρία, τοῦ παραδείσου χρησιμωδεῖν.

praef.15 ΓΡΗΓΟΡ Ἀληθῆ προμηθεῖ. ὡς οὖν δαιτός τε παντοδαπῆς ἤδη καὶ εὐφροσύνης ποικίλης
 ἐτυγχάνομεν, ὡς μηδενὸς εἶναι τῶν τερπνῶν ἐπιδεεῖς, ἔφη τὸ μετὰ ταῦτα εἰσελθοῦσαν
 εἰσηγήσασθαι τὴν Ἀρετὴν τάδε· Ὡ νεάνιδες, ἐμῆς αὐχήματα μαγαλοφροσύνης, ὦ
 καλλιπάρθενοι τοὺς ἀνηρότους Χριστοῦ γεωργοῦσαι λειμῶνας ἀνυμφεύτοις χερσί, τροφῆς μὲν
 ἄλλης ἤδη καὶ εὐωχίας πάντα γὰρ πλήρη καὶ τὰ παρ' ἡμῶν. τί οὖν ἐστίν, ὃ θέλω λοιπὸν ἤδη, καὶ
 τί προσδοκῶ; .

praef.15 λόγον ἐκάστην ὑμῶν ἐγκωμιαστικὸν περὶ παρθενίας εἶπεῖν. καταρχέτω δὲ Μάρκελλα, ἐπειδὴ
 καὶ πρώτη ἀνάκειται καὶ ἔστιν ἅμα πρεσβυτέρα. τὴν μέντοι καλῶς ἀγωνισαμένην,
 αἰσχυνοίμην ἂν ἐμαυτήν, ἐὰν μὴ ποιήσαιμι ζηλωτὴν, τοῖς ἀμιάντοις τῆς σοφίας ἀναδήσασα
 πετάλοις.

1.2 Τὴν μὲν οὖν Μάρκελλαν ἐντεῦθεν, ὡς οἶμαι, ἀρξαμένην εὐθέως ἔλεγεν εἶπεῖν ὅτι Μεγάλη τίς
 ἐστίν ὑπερφυῶς καὶ θαυμαστή καὶ ἐν δοξῷ ἢ παρθενία, καὶ εἰ χρή φανερώς εἶπεῖν ἐπομένην
 ταῖς γραφαῖς, τὸ οὐθαρ τῆς ἐκκλησίας καὶ τὸ ἄνθος καὶ ἡ ἀπαρχὴ αὐτῆς τοῦτο τὸ ἄριστον καὶ
 κάλλιστον ἐπιτήδευμα μόνον τυγχάνει. καὶ διὰ τοῦτο καὶ ὁ κύριος εἰς τὴν βασιλείαν εἰσελάσαι
 τῶν οὐρανῶν τοὺς ἀποπαρθενεύσαντας ἐκείνους σφᾶς αὐτοὺς ἐπαγγέλλεται, ἔνθα περὶ
 διαφορᾶς εὐνοουχισμῶν ἐν εὐαγγελίοις παρεγγυᾷ. σπάνιον γὰρ πάνυ καὶ δυσεπίτευκτον
 ἀνθρώποις ἀγνεία, καὶ ὅσω κορυφαϊότατον καὶ μεγαλοπρεπές, τοσοῦτω καὶ τοὺς κινδύνους
 μερίζοντας ἔχον. δεῖται οὖν ἐρρωμένων καὶ γενναίων φύσεων, οἵτινες ἀθρόως τὸ ρεῦμα
 μετοχετεύσασαι τῆς ἡδυπαθείας ἄνω μετέωρον ἀπευθύνουσι τὸ ὄχημα τῆς ψυχῆς,
 ἀπολήγουσαι τοῦ σκοποῦ, ἔστ' ἂν ὑπερπηδήσασαι κούφως τὸν κόσμον 1 Plato Symp. 177 D — 8
 Plato Symp. 178 A — 13 Mt. 19, 12 — 19 Plato Phaedr. 246 D — 20 Symp. S. 70, 5 1 ff λόγον P 151:
 ΠΙ ἕκαστον ἡμῶν λόγον εἶπεῖν ἔπαινον . . . ἄρχειν δὲ φαῖδρον πρῶτον, ἐπειδὴ καὶ πρῶτος
 κατάκειται καὶ ἔστιν ἅμα πατήρ τοῦ λόγου ἐγκ. περὶ πρὸς ὠφέλειαν ἀποστῦφον πνευματικὴ
 πᾶσα τῶν γραφῶν ἐδόθη μελέτη, ἥς δὴ χωρὶς ἀδύνατον τῷ παντοκράτορι διὰ τοῦ λόγου
 προσενεχθῆναι ψυχὴν· »ὕμεῖς« γάρ ἐστε τὸ ἄλλας τῆς γῆς» ὁ κύριος τοῖς ἀποστόλοις ἔφη. χρὴ
 οὖν τὴν παρθένον αἰετῶν καλῶν ἐρᾶν καὶ τοῖς πρωτεύουσιν εἰς σοφίαν ἐμπρέπειν, καὶ μηδὲν

ῥάθυμον μηδὲ μαλθακὸν ἔχειν, ἀλλὰ καὶ ἄξια τῆς παρθενίας φρονεῖν, ἀποσμήχουσιν τῷ λόγῳ τοὺς ἀεὶ τῆς ἡδυπαθείας, μὴ πως λαθοῦσα βραχεῖα σηπεδῶν γεννήσῃ τὸν σκώληκα τῆς ἀκολασίας· ἡ γὰρ »ἄγαμος μεριμνᾷ τὰ τοῦ κυρίου, πῶς ἀρέσει τῷ κυρίῳ, ἵνα ἡ ἁγία καὶ σώματι καὶ πνεύματι«, ὁ μακάριος Παῦλος. πολλοὶ δὲ πάρεργον ἡγούμενοι τὴν ἀκρόασιν νομίζουσι χαρίζεσθαι μεγάλα, ἐὰν κἂν τὸ βραχὺ παράσχωσι τὰς ἀκοάς· ἃς ἐκκριτέον· μικρολόγῳ γὰρ φύσει καὶ ταπεινῇ καὶ ἐπιμορφαζομένῃ σοφίαν οὐ χρή μαθημάτων θείων κοινωνεῖν. ἡ γὰρ οὐ γελοῖον ἐκείναις ἀδολεσχεῖν, αἵτινες ἐπὶ μὲν τοῖς μικροῦ ἀξίοις πάντα ποιεῖν συντείνονται, ὅτως ἀκριβέστατα ἔξουσι τὰ τελεσιουργούμενα, ἐπὶ δὲ τῶν ἀναγκαίων, δι' ὧν μᾶλλον αὐτὸς ὁ τῆς σωφροσύνης ἔρος αἰυξεται, μὴ μεγίστας ἡγεῖσθαι τὰς ἀκριβείας·.

1.2 Μεγάλη γὰρ ἀληθῶς ὑπερβολὴ τὸ τῆς παρθενίας ἀνθρώποις ἀπ' οὐρανῶν κατεπέμφθη φυτόν, καὶ διὰ τοῦτο ταῖς πρώταις οὐχ ἀπεκαλύφθη γενεαῖς. ἔτι γὰρ ὁ ἄνθρωπος ὀλιγοστός ἦν, καὶ ἐχρῆν εἰς πλῆθος πρῶτον αὐτὸν αὐξήσαντα τελειωθῆναι. διὸ δὴ καὶ τὰς σφετέρας ἀδελφὰς οἱ παλαιοὶ λαμβάνοντες γυναικας οὐδὲν ἡσχημόνουν, 1 Lev. 2, 13 — 5 Mt. 5, 13 — 10 De sang. 6 — 11 IKor. 7, 34 — 15 Plato Polit. 303 B — Plato Pol. VI, 486 A. Meth. Symp. S. 50, 10 — 16 Plato Pol. VI, 504 DE — 22 Symp. 10, 2 ff — 23 vgl. S. 10, 12 — 24 Gen. 1, 28 1 ἐν unleserl. O I πρῶτον < O Jh 2 φέρεσθαι P 3 γὰρ] δὲ Po Cb Jh ἀποστούφον HSS 4 ἥς undeutl. O I χωρὶς] αὐτῆς + P 5 προσεν)εχθῆναι nnleserl. 6 ἔφη vor τοῖς PoCb Jh: < P 8 ἀλλ' Jh 10 P 12 ἀρέση Jh I ἡ φησιν O 15 ἐκκριτέον auch PI 16 σοφία O (Cb) I ἡ P 16 ff PI ἡ οὐ γελοῖον ἐπὶ μὲν ἄλλοις μικροῦ ἀξίοις πᾶν ποιεῖν συντενομένους, ὅπως ὅτι ἀκριβέστατα ἔξει, τῶν δὲ μεγίστων μὴ μεγίστας ἀξιοῦν εἶναι καὶ τὰς ἀκριβείας; 17 αἵτινες P 152 v I τοῦ μικροῦ ἀξίου P 18 ἔξωσι B I τελεσιουργημένα P (nicht B) I ἐπὶ unleserl. O 19 αὐταῖς O 21 μεγάλη . . ὑπερβολὴ B I ἀληθ . . O 24: ἐκ πλῆθους P I αὐτὸν vor εἰς P Jh | δὴ unleserl. O 25 (λαμβάνον)τες u. (οὐ)δὲν unleserl. O | ἦν ἀπρεπὲς M AI 25 f ἡσχημ. μέ(χρι) unleserl. O μέχρι νόμος ἔλθων διεστείλατο καὶ τὸ πρότερον δοκοῦν εἶναι καλὸν ἀπαγορεύσας ἀμαρτίαν ἀπεφήνατο, » ἐπικατάρατον. « καλῶν »τὸν ἀποκαλύπτοντα τὴν ἀσχημοσύνην τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ«, τοῦ θεοῦ κατὰ καιρὸν καὶ καιρὸν τὴν ἀρμόζουσαν ἡμῶν τῷ γένει σπουδαίως προσφέροντος φέροντος ὥσπερ δὴ καὶ οἱ πατέρες τοῖς υἱοῖς. οὐ γὰρ εὐθέως ἄνωθεν ἐπιστατοῦσι τοὺς παιδαγωγούς, ἀλλὰ τὴν παιδικὴν ἡλικίαν ἐάσαντες ἀθύρεσθαι μοσχαρίων δίκην, πρῶτον εἰς διδασκάλων συμψελιζόντων ἀποστέλλουσιν, ἔστ' ἂν ἀποβαλόντες τὴν μειρακιώδη τρίχα τοῦ νοῦ εἰς τὴν τῶν μειζόνων μαθημάτων ἄσκησιν παραπεμφθῶσι κάκεῖθεν αὐθις εἰς τὴν τῶν ἔτι μειζόνων. ταύτῃ γὰρ καὶ θεὸν καὶ πατέρα τῶν ὅλων ἡγητέον προσηνέχθαι τοῖς πρὸ ἡμῶν. ἔτι γὰρ ὁ κόσμος ἀνθρώπων ἀπλήρωτος ὢν ὡς νήπιος ἦν, καὶ ἐχρῆν αὐτὸν εἰς πλῆθος πρότερον ἐκ τούτων ἀνδρωθέντα πληθυνθῆναι. ἀλλ' ὅτε λοιπὸν ἀπὸ περάτων ἐπὶ πέρατα κατωκίσθη, τῆς εἰς ἄπειρον κεχυμένης, οὐκέτι τοῖς αὐτοῖς ἐπιμένειν τὸν ἄνθρωπον ἐπέτρεπεν ὁ θεός, σκοπῶν ὅπως ἀπὸ τῶνδε εἰς μεταβαίνοντες πλησιαιτέρον προκόπτωσιν ἔρχεσθαι τῶν μέχρις ἂν εἰς αὐτὸ τὸ μέγιστον μάθημα καὶ κορυφαϊότατον τὴν παρθενίαν φθάσαντες τελειωθῶσιν, ἀπὸ τῆς ἀδελφομιξίας ὀδεύσαντες πρῶτον εἰς τὸ ὁθνεῖας ἐπάγεσθαι γαμετάς, κάκεῖθεν εἰς τὸ μηκέτι πολλαῖς ἐπιβαίνειν τετράποδος νόμῳ, καθάπερ εἰς ὀχεῖαν γεγονότας, κάντεῦθεν εἰς τὸ μὴ μοιχοὺς γεγονέναι, καὶ ἀν' ἄλλιν εἰς σωφροσύνην, καὶ ἀπὸ σωφροσύνης εἰς παρθενίαν, ἔνθα μελετήσαντες τῆς σαρκὸς ὑπερφρονεῖν εἰς τὸν τῆς ἀφθαρσίας εὐδίων ἀφόβως ὀρμίζονται χῶρον.

1.3 Εἰ δέ τις ὡς ἀμάρτυρον τῶν γραφῶν αἰτιάσασθαι τολμήσῃ τὸν λόγον, φέρε δὴ παραθέντες καὶ τὰ τῶν προφητῶν ἀληθέστερα μᾶλλον ἀποδείξωμεν τὰ προειρημένα. ὁ γοῦν Ἀβραάμ πρῶτος ἐν διδαθῇ τὴν περιτομὴν λαβὼν οὐδὲν ἕτερον αἰνίσσεσθαι δοκεῖ, τὸ περιτεμνόμενος τῆς σαρκὸς αὐτοῦ μέλος, ἡ τοῦτο, τὸ μηκέτι εἰς τὴν ἐκ τοῦ αὐτοῦ αἵματος σάρκα δημιουργηθεῖσαν ἀπὸ τῆς ἰδίας ἑκάστον διδάσκων ἀδελφῆς οἷα σαρκὸς ἀποτεμένειν κατὰ συνουσίαν ἡδονήν.

ὥστε τὸ πλησιάζειν καὶ ὁμεύνοις χρῆσθαι ταῖς σφῶν ἀδελφαῖς ἀπὸ τῶν τοῦ Ἀβραὰμ πέπανται καιρῶν· τὸ δὲ πλειόνων συναλλαγαῖς ἀρμόζεσθαι γυναικῶν ἀπὸ τῶν προφητικῶν ἀναιρεῖται χρόνων. »ὁπίσω« γάρ »τῶν ἐπιθυμιῶν σου« φησί »μὴ πορευθῆς καὶ ἀπὸ τῶν ὀρέξεών σου κωλύου«· οἷνος γάρ καὶ γυναικες ἀποστήσουσι συνετούς«. καὶ ἐν ἐτέρῳ· »ἡ πηγὴ σου τοῦ ὕδατος ἔστω σοι ἰδία, καὶ συνευφραίνου μετὰ γυναικὸς τῆς ἐκ νεότητός σου«, δηλονότι παραιτούμενος ἤδη τὰς πολλὰς. ὁ δὲ Ἱερεμίας »ἵππους θηλυμανεῖς« ἀναφανδὸν τοὺς εἰς διαφόρους μαργώντας γυναικας καλεῖ »πολύγονον« γάρ φησιν »ἀσεβῶν πλῆθος οὐ χρησιμεύσει, καὶ ἐκ νόθων μοσχευμάτων οὐ δώσει ρίζαν εἰς βάρος(ἀλλὰ γάρ, ἕνα μὴ μακρηγορῶμεν ἐπὶ πολὺ τὰς προφητικὰς ἀναλεγόμενοι φωνάς, φέρε δὴ συστήσωμεν πάλιν ὅπως διαδέχεται τὴν ἐπὶ μιᾷ γυναικὶ συναλλαγὴν ἢ σωφροσύνην μέχρις ἂν ἐκλύσῃ τελείως τὴν ἐκ τοῦ ἔθους ἐπὶ τὴν συνουσίαν καταφοράν, πρὸς ὀλίγον ἀφαιρουμένη τὰς τῆς σαρκὸς ἡδυ- 1 De resurr. I, 42, 1. 56, 3. Vgl. Symp. 8, 4. 10, 2 — 3 Gen. 17, 10 — 11 Sir. 18, 30—12 Sir. 19, 2 — 13 Prov. 5, 18 — 15 Jerem. 5, 8 — 17 Sal. 4, 3 3—8 Phot. Bibl. 237, S. 308a, 8—14 1 ὡς undeutl. O | τολμήσοι P Jh 2 φ)έρε unleserl. O | καὶ unleserl. O 3 (ἀπ)οδείξ(ωμεν) unleserl, O, ἀποδείξομεν AI | ὁ γοῦν — ἡδονὴν Z. S S. 308am 8 4 τὴν περιτ(ομήν) unleserl. O | οὐδὲν unleserl. O | αἰνίττεσθαι Ph 4f ὀχεῖον empfiehl Po 5 περιτέμν. τῆς unleserl. O περιστελλόμενος M) | ἀποτεμνόμενος Ph | ἑαυτοῦ w. e. seh. O(MAI) | μέλος — 6 δημιουργηθεῖσαν (außer ἢ τοῦτο τὸ) unleserl. O, von εἰς — σάρκα Ber ἐκ αὐτοῦ) auch anders bei AI G εἰς τὴν] τὰ MAI I αἰτοῦ — δημ. v. 2. Hd. in M αἶμ. σ.] σπέρματος MAI | δημιουργηθέντα MAI: P 153v | παιδοσπορεῖν O 39 παιδοσπορίαν ἐπιτελεῖν Ph 8 ἡδονὴν] es endet Ph | πλησι)άζειν unleserl. O 11 ἀνήρηται P Jh | γάρ φησι P (nicht B) | σου τῶν ἐπιθυμιῶν B Jh | P Jh 13 σου < P 14 ἰδία] ἡδεῖα P I σου undeutl. O 15 ἡδῃ + O 15f (θηλυμαν)εῖς unleserl. O 16 μαργαίνοντας P 17 πλῆθος O Jh: γένος P 21 ἐκλ. τελ.] ἐκ λυσητελείας B 22 τῆς σαρκὸς τὰς P παθείας. αὐτίκα γοῦν εἰσάγεται τις ἐμφανῶς ἡδη λοιπὸν παραιτούμενος τουτονὶ τὸν περισπασμόν, »κύριε« λέγων »πάτερ καὶ δέσποτα τῆς ζωῆς μου, μὴ ἐγκαταλίπῃς με ἐν βουλῇ αὐτῶν· μετεωρισμὸν ὀφθαλμῶν ἄφελε ἀπ' ἐμοῦ· καρδίας ὀρεξεις καὶ συνουσιασμός μὴ καταλαβέτωσάν λαβέτωσάν με«. καὶ ἐν τῇ παναρέτῳ δὲ Σοφίᾳ γυμνῶς ἡδη τοὺς ἀκροατὰς εἰς ἐγκράτειαν ἐφελκόμενον καὶ σωφροσύνην τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον τοιαῦτα μελωδεῖ, »κρεῖσσον ἀτεκνία μετ' ἀρετῆς« κεκραγός· »ἀθανασία γάρ ἐστὶν ἐν μνήμῃ αὐτῆς, ὅτι καὶ παρὰ θεῷ καὶ παρὰ ἀνθρώποις, παροῦσάν τε τιμῶσιν αὐτὴν καὶ ποθοῦσιν ἀπελθοῦσαν, καὶ ἐν τῷ αἰῶνι στεφανηφοροῦσα πομπεύει, τὸν τῶν ἀμιάντων ἄθλων ἀγῶνα νικήσασα«.

1. 4 Περὶ μὲν οὖν τῶν καιρῶν τῆς ἀνθρωπότητος, ὅπως ἀρξαμένη ἀπὸ τῆς ἀδελφομιξίας ὠδευσεν ἐπὶ τὴν ἐγκράτειαν, εἴρηται· τῆς παρθενίας λίπεται. ὅσον οὖν δυνατόν, πειρατέον φράσαι. πρῶτον ἐξεταστέον, δι' ἣν αἰτίαν πολλῶν προφητῶν καὶ δικαίων πολλὰ καὶ καλὰ διδασκάντων καὶ ἐργασαμένων παρθενίαν οὐδεὶς οὔτε ἐνεκωμίασεν οὔτε εἴλετο. μόνῳ γὰρ ἄρα ἐφυλάσσετο τοῦτο πρεσβεῦσαι τὸ μάθημα τῷ κυρίῳ, ἐπεὶ καὶ μόνος παρελθὼν ἀνθρωπὸν ἐδίδαξε χωρεῖν εἰς θεόν. »ἔπρεπε γάρ« τῷ ἀρχιερεῖ καὶ ἀρχιπροφήτῃ καὶ ἀρχαγγέλῳ τούτῳ καὶ ἀρχιπαρθένῳ προσαγορευθῆναι. τὸ δὲ παλαιὸν οὐδέπω τέλειος ὁ ἀνθρωπὸς ἦν, καὶ διὰ τοῦτο τὸ τέλειον οὐδέπω χωρῆσαι, τὴν παρθενίαν, ἴσχυεν. ἔτι γὰρ ἔχρηζε, »κατ' εἰκόνα« θεοῦ γεγονώς, καὶ τὸ »καθ' ὁμοίωσιν« ἀπολαβεῖν· ὅπερ τελεσιουργῆσαι καταπεμφθεὶς ὁ λόγος εἰς τὸν κόσμον, τὴν ἡμετέραν μορφήν πρό- 2 Sir. 23, 1. 4—6 — 7 Weish. Sal. 4, 1. 2 — 12 Plato Sjnnp. 196D — 13 S. 42, 1 ff — 15 Plato Symp. 179C. 177 C — 19 Hebr. 2, 10; vgl. Orig. Jerem. homil. S. 10, 17f — 22 Gen. 1, 26 — 23 Iren. Adv. haer. HI 18, 1 — 24 Phil. 2, 7 20 vgl. Greg. Nyss. De virg. 2 2 τοῦτον B I λέγων P 154 3 μὴ με ἐγκαταλ. P LXX cod. 54 | βουλῇ] ζωῇ P 4 ὀρέξεις P LXX cod. 106. 253 5 γυμνοῦς O P 7 τοιαῦτα undeutl. O | μετὰ P 8 ἐστὶν ἐν undeutl. O 10 στεφανη(φορ.) unleserl. O 13 τῆς vor ἀδελφ. unleserl. O I ὠδευεν B 13 PI εἴρηται· περὶ δὲ σοφίας λίπεται. ὅσον ὅσον

δυνατόν, πειρατέον μὴ ἐλλείπειν. καὶ πρῶτον | δὲ — 14 ὅσον unleserl. oder undeutl. O 14 τῆς Po Cb Jh, auch PI, schwerl. σανίσιν ἐντυπωσάμενοι ἀσινεῖς ἦν αὐτὸς ἐφανερώσε μαθητεύοντες τρίβον. ταύτη γὰρ ἡρετίσατο τὴν ἀνθρωπίνην ἐνδύσασθαι σάρκα θεὸς ὢν, ὅπως ὥσπερ ἐν πίνακι θεῖον ἐκτύπωμα βίου βλέποντες ἔχωμεν καὶ ἡμεῖς τὸν γράψαντα μιμεῖσθαι. οὐ γὰρ ἕτερα φρονῶν ἕτερα ἐποίει· οὐδὲ μὴν ἕτερα νομίζων εἶναι τὰ καλὰ ἐδίδασκεν ἕτερα· ἀλλ' ἅπερ ἦν ἀληθῶς ὠφέλιμα καὶ καλὰ, ταῦτα καὶ ἐδίδασκε καὶ ἐποίει.

- 1.5 Τί οὖν ὁ κύριος, ἡ ἀλήθεια, τὸ φῶς, εἰς τὸν κόσμον ἐπραγματεύσατο κατελθών; ἄφθορον ἐφύλαξεν ἐν παρθενίᾳ τὴν σάρκα κοσμήσας. καὶ ἡμεῖς ἄρα, εἰ μέλλοιμεν »καθ' ὁμοίωσιν« ἔσεσθαι θεοῦ, τοῦ χριστοῦ φιλοτιμώμεθα τὴν παρθενίαν τιμᾶν· ὁμοίωσις γὰρ θεῷ φθορᾶς ἀποφυγή. ὅτι· δὲ καὶ ἀρχιπάρθενος, ὃν τρόπον καὶ ἀρχιποιμὴν καὶ ἀρχιπροφήτης, γέγονεν ὁ λόγος ἐνανθρωπήσας τῆς ἐκκλησίας, καὶ ὁ χριστόληπτος ἡμῖν παρίστησιν ἐν βίβλῳ τῆς Ἀπακαλύψεως Ἰωάννης λέγων καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ τὸ ἀρνίον ἐστὼς ἐπὶ τὸ ὄρος Σιών, καὶ μετ' αὐτοῦ ἑκατὸν τεσσαράκοντα τέσσαρες χιλιάδες ἔχουσαι τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς αὐτοῦ γεγραμμένον ἐπὶ 1 vgl. Plato Gorg. 524 E — 4 Plato Pol. VI, 500 E — 7 Plato Pol. VI, 501 A — 10 vgl. De resurr. II, 18, 8 — 12 Joh. 14, G. 3, 19. 8, 12 — 14 Gen. 1, 26 — 15 Plato Theaet. 176 B — 19 Apok. Joh. 14, 4 7 vgl. Athan. De incarn. 16, 5 1 PI διαμεμαστιγωμένην 2 δι' ἧς P 3f PI οἱ τῷ θεῷ ἀραδεόγ, ατο χρώμενοι ζωγράφοι | αὐτοὺς αὐτῷ] αὐτοῦ P Jh 4 πολιτείαν B 5 ἐπιστιμόνων B | ὥσπερ + Po Cb Jh | σανίσιν < O: sollte es in P ἀσινεῖς entstanden sein? | ἐντυποσάμενοι B: ἐκτυπ. P Jh | ἀσινεῖς < 6 ταύτην P 7 ἡρετήσατο P (nicht B) | ἀνθρωπίνην undeutl. O 8 ἐντύπωμα B | κ. ἡμεῖς < P 10 ἕτερα ἐδίδασκεν P | ἀληθῶς unleserl. 11 καὶ vor ἐδίδ. < P 12 οὐν unleserl. O | εἰς τὸν κόσμον < Cb 13 κατελθών PMAI, unleserl. O: παρελθών B viell. O 14 ἔσεσθαι undeutl. O 14 τοῦ τοῦ Χρ.) καὶ Χρ. Cb Jh 15 Χριστοῦ unleserl. O | φιλοτιμούμεθα P τὴν < P | ὁμοίωσις unleserl. O 1(5 φθορᾶς P 155 | ἀρχιποιμ . . 17 ἐνανθρ. γέγ. ὁ λόγος P | (ἐνανθρ)ρωπήσας τῆς unleserl. O 18 ὁ unleserl. O | παρ)ί(στ)ησι(ν ἐν) — τῆς Ἀπο(καλ.) unleserl. O I παρρέστησεν AlJh | βιβλίῳ Aussg. 19 Ἰωάννης — ὄρος unleserl. O | τὸ < M AI | ἐστὸς MAI 20 καὶ μετ' O 40 | ἑκατὸν καὶ P | τέσσαρες < B τῶν μετώπων αὐτῶν. καὶ ἤκουσα φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ὡς φωνὴν ὑδάτων πολλῶν καὶ ὡς φωνὴν βροντῆς μεγάλης· καὶ ἡ φωνὴ ἦν ἡδουσα, ὡς φωνὴ κιθαρωδῶν κιθαριζόντων ἐν ταῖς κιθάραις αὐτῶν. καὶ ἄδουσι ᾠδὴν καινὴν ἐνώπιον τοῦ θρόνου καὶ ἐνώπιον τῶν τεσσάρων ζώων καὶ τῶν πρεβυτέρων· καὶ οὐδεὶς ἠδύνατο μαιεῖν τὴν ᾠδὴν, εἰ μὴ αἱ ἑκατὸν τεσσαράκοντα τέσσαρες χιλιάδες, οἱ ἡγορασμένοι ἀπὸ τῆς γῆς. οὗτοι εἰσιν, οἱ μετὰ γυναικῶν οὐχ ἐμολύνθησαν· παρθένοι γάρ εἰσιν οὗτοι οἱ ἀκολουθήσαντες τῷ ἀρνίῳ ὅπου ἂν ὑπάγῃ», τοῦ χοροῦ τῶν παρθένων ἐξάρχοντα δεικνύων τὸν κύριον. ἐπίστησον δὲ πρὸς τοῦτοίς, ὅπως τὸ ἀξίωμα τῆς παρθενίας μέγιστον παρὰ τῷ θεῷ. »οὗτοι ἡγοράσθησαν ἀπὸ τῷ ἀνθρώπῳ ἀπαρχὴ τῷ θεῷ καὶ τῷ ἀρνίῳ, καὶ ἐν τῷ στόματι αὐτῶν οὐχ εὐρέθη ψεῦδος· ἅμωμοί εἰσιν· ἀκολουθοῦσι« φησί »τῷ ἀρνίῳ ὅπου ἂν ὑπάγῃ«. σαφῶς ἡμᾶς καὶ ἐντεῦθεν διδάσκειν βούλεται, ὅτι ἐν ἀριθμῷ τοσούτῳ, τουτέστιν ἑκατὸν τεσσαράκοντα καὶ τέσσαρσι χιλιάσιν, ἀπάνωθεν τὸ πλῆθος περιώριστο τῶν παρθένων, τῶν ἄλλων ἀγίων εἰς πλῆθος ἀόριστον ὀχλιζομένων. τί γὰρ παρεγγυᾷ καὶ περὶ τῶν λοιπῶν διαλεγόμενος, προσεκτέον· »καὶ εἶδον ἀπὸ ἀσπύγγης καὶ φυλῆς καὶ παντὸς ἔθνους πλῆθος πολὺ, ὃ ἀριθμῆσαι αὐτὸ οὐδεὶς ἠδύνατο«. οὐκοῦν συνέστηκεν, ὡς ἔφην, ἐπὶ μὲν τῶν ἄλλων ἀγίων αὐτὸν πληθὺν ἄφατον εἰσάγειν, ἐπὶ δὲ τῶν ἐν παρθενίᾳ βραχύτατον ἀριθμόν, ὡς πρὸς σύγκρισιν τῶν εἰς ἀναρίθμητον πλῆθος συντελούντων.

- 1.6 Οὗτος, ὦ Ἀρετῇ, ὁ παρ' ἐμοῦ σοι περὶ παρθενίας, ἔφη, λόγος εἰ δέ τι παρέλιπον, ἀναπληροῦτάς διαδεξαμένη με Θεοφίλα.

Τὴν μὲν οὖν Μάρκελλαν ἐντεῦθεν, ὡς οἶμαι, ἀρξαμένην εὐθέως ἔλεγεν εἰπεῖν ὅτι Μεγάλη τίς ἐστὶν ὑπερφυῶς καὶ θαυμαστὴ καὶ ἐν δοξος ἢ παρθενία, καὶ εἰ χρή φανερώς εἰπεῖν ἐπομένην ταῖς γραφαῖς, τὸ οὐθαρ τῆς ἐκκλησίας καὶ τὸ ἄνθος καὶ ἡ ἀπαρχὴ αὐτῆς τοῦτο τὸ ἄριστον καὶ κάλλιστον ἐπιτήδευμα μόνον τυγχάνει. καὶ διὰ τοῦτο καὶ ὁ κύριος εἰς τὴν βασιλείαν εἰσελάσαι τῶν οὐρανῶν τοὺς ἀποπαρθενεύσαντας ἐκείνους σφᾶς αὐτοὺς ἐπαγγέλλεται, ἐνθα περὶ διαφορᾶς εὐνουχισμῶν ἐν εὐαγγελίοις παρεγγυᾷ. σπάνιον γὰρ πάνυ καὶ δυσεπίτευκτον ἀνθρώποις ἀγνεία, καὶ ὅσῳ κορυφαϊότατον καὶ μεγαλοπρεπές, τοσοῦτῳ καὶ τοὺς κινδύνους μείζονας ἔχον. δεῖται οὖν ἐρρωμένων καὶ γενναίων φύσεων, οἵτινες ἀθρόως τὸ ῥέυμα μετοχετεύσασαι τῆς ἡδυπαθείας ἄνω μετέωρον ἀπευθύνουσι τὸ ὄχημα τῆς ψυχῆς, ἀπολήγουσαι τοῦ σκοποῦ, ἔστ' ἂν ὑπερπηδήσασαι κούφως τὸν κόσμον 1 Plato Symp. 177 D — 8 Plato Symp. 178 A — 13 Mt. 19, 12 — 19 Plato Phaedr. 246 D — 20 Symp. S. 70, 5 1 ff λόγον P 151: PI ἕκαστον ἡμῶν λόγον εἰπεῖν ἔπαινον . . . ἄρχειν δὲ φαῖδρον πρῶτον, ἐπεὶ δὴ καὶ πρῶτος κατάκειται καὶ ἔστιν ἅμα πατὴρ τοῦ λόγου ἐγκ. περὶ πρὸς ὠφέλειαν ἀποστύφον πνευματικὴ πᾶσα τῶν γραφῶν ἐδόθη μελέτη, ἥς δὴ χωρὶς ἀδύνατον τῷ παντοκράτορι διὰ τοῦ λόγου προσεنعχθῆναι ψυχὴν· »ὕμεῖς« γὰρ ἐστε τὸ ἄλλας τῆς γῆς» ὁ κύριος τοῖς ἀποστόλοις ἔφη. χρή οὖν τὴν παρθένον αἰετῶν καλῶν ἐρᾶν καὶ τοῖς πρωτεύουσιν εἰς σοφίαν ἐμπρέπειν, καὶ μηδὲν ῥάθυμον μηδὲ μαλθακὸν ἔχειν, ἀλλὰ καὶ ἄξια τῆς παρθενίας φρονεῖν, ἀποσμήχουσιν τῷ λόγῳ τοὺς αἰετῶν ἡδυπαθείας, μή πως λαθοῦσα βραχεῖα σηπεδῶν γεννήσῃ τὸν σκώληκα τῆς ἀκολασίας· ἢ« γὰρ »ἄγαμος μεριμνᾷ τὰ τοῦ κυρίου, πῶς ἀρέσει τῷ κυρίῳ, ἵνα ἡ ἁγία καὶ σώματι καὶ πνεύματι, ὁ μακάριος Παῦλος. πολλὰ δὲ πάρεργον ἡγούμεναι τὴν ἀκρόασιν νομίζουσι χαρίζεσθαι μεγάλα, ἐὰν κἂν τὸ βραχὺ παράσχῃ τὰς ἀκοάς· ἃς ἐκκριτέον· μικρολόγῳ γὰρ φύσει καὶ ταπεινῇ καὶ ἐπιμορφαζομένη σοφίαν οὐ χρή μαθημάτων θείων κοινωνεῖν. ἢ γὰρ οὐ γελοῖον ἐκείναις ἀδολεσχεῖν, αἵτινες ἐπὶ μὲν τοῖς μικροῦ ἀξίοις πάντα ποιεῖν συντείνονται, ὅτως ἀκριβέστατα ἔξουσι τὰ τελεσιουργούμενα, ἐπὶ δὲ τῶν ἀναγκαίων, δι' ὧν μᾶλλον αὐτὸς ὁ τῆς σωφροσύνης ἔρωσ ἀΐνεται, μὴ μεγίστας ἡγεῖσθαι τὰς ἀκριβείας·.

- 2.1 Μεγάλη γὰρ ἀληθῶς ὑπερβολὴ τὸ τῆς παρθενίας ἀνθρώποις ἀπ' οὐρανῶν κατεπέμφθη φυτόν, καὶ διὰ τοῦτο ταῖς πρώταις οὐχ ἀπεκαλύφθη γενεαῖς. ἔτι γὰρ ὁ ἄνθρωπος ὀλιγοστός ἦν, καὶ ἐχρῆν εἰς πλῆθος πρῶτον αὐτὸν αὐξήσαντα τελειωθῆναι. διὸ δὴ καὶ τὰς σφετέρας ἀδελφὰς οἱ παλαιοὶ λαμβάνοντες γυναικας οὐδὲν ἡσχημόνουν, 1 Lev. 2, 13 — 5 Mt. 5, 13 — 10 De sang. 6 — 11 IKor. 7, 34 — 15 Plato Polit. 303 B — Plato Pol. VI, 486 A. Meth. Symp. S. 50, 10 — 16 Plato Pol. VI, 504 DE — 22 Symp. 10, 2 ff — 23 vgl. S. 10, 12 — 24 Gen. 1, 28 1 ἐν unleserl. O I πρῶτον < O Jh 2 φέρεσθαι P 3 γὰρ] δὲ Po Cb Jh ἀποστύφον HSS 4 ἥς undeutl. O I χωρὶς] αὐτῆς + P 5 προσεν)εχθῆναι nnleserl. 6 ἔφη vor τοῖς PoCb Jh: < P 8 ἀλλ' Jh 10 P 12 ἀρέση Jh I ἡ φησιν O 15 ἐκκριτέον auch PI 16 σοφία O (Cb) I ἡ P 16 ff PI ἡ οὐ γελοῖον ἐπὶ μὲν ἄλλοις μικροῦ ἀξίοις πᾶν ποιεῖν συντενομένους, ὅπως ὅτι ἀκριβέστατα ἔξει, τῶν δὲ μεγίστων μὴ μεγίστας ἀξιοῦν εἶναι καὶ τὰς ἀκριβείας; 17 αἵτινες P 152 v I τοῦ μικροῦ ἀξίου P 18 ἔξωσι B I τελεσιουργημένα P (nicht B) I ἐπὶ unleserl. O 19 αὐταῖς O 21 μεγάλη . . ὑπερβολὴ B I ἀληθ . . O 24: ἐκ πλῆθους P I αὐτὸν vor εἰς P Jh | δὴ unleserl. O 25 (λαμβάνον)τες u. (οὐ)δὲν unleserl. O | ἦν ἀπρεπὲς M AI 25 f ἡσχημ. μέ(χρι) unleserl. O μέχρι νόμος ἐλθὼν διεστείλατο καὶ τὸ πρότερον δοκοῦν εἶναι καλὸν ἀπαγορεύσας ἁμαρτίαν ἀπεφήνατο, » ἐπικατάρατον. « καλῶν »τὸν ἀποκαλύπτοντα τὴν ἀσχημοσύνην τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ«, τοῦ θεοῦ κατὰ καιρὸν καὶ καιρὸν τὴν ἀρμόζουσαν ἡμῶν τῷ γένει σπουδαίως προσφέροντος φέροντος ὥσπερ δὴ καὶ οἱ πατέρες τοῖς υἱοῖς. οὐ γὰρ εὐθέως ἄνωθεν ἐπιστατοῦσι τοὺς παιδαγωγούς, ἀλλὰ τὴν παιδικὴν ἡλικίαν ἐάσαντες ἀθύρεσθαι μοσχαρίων δίκην, πρῶτον εἰς διδασκάλων συμπελλιζόντων ἀποστέλλουσιν, ἔστ' ἂν ἀποβαλόντες τὴν μειρακιώδη τρίχα τοῦ νοῦ εἰς τὴν τῶν μειζόνων μαθημάτων ἄσκησιν

παραπεμφθῶσι κάκειθεν αὐθις εἰς τὴν τῶν ἔτι μειζόνων. ταύτη γὰρ καὶ θεὸν καὶ πατέρα τῶν ὄλων ἡγητέον προσηνέχθαι τοῖς πρὸ ἡμῶν. ἔτι γὰρ ὁ κόσμος ἀνθρώπων ἀπλήρωτος ὢν ὡς νήπιος ἦν, καὶ ἔχρην αὐτὸν εἰς πλῆθος πρότερον ἐκ τούτων ἀνδρωθέντα πληθυνθῆναι. ἀλλ' ὅτε λοιπὸν ἀπὸ περάτων ἐπὶ πέρατα κατωκίσθη, τῆς εἰς ἄπειρον κεχυμένης, οὐκέτι τοῖς αὐτοῖς ἐπιμένειν τὸν ἄνθρωπον ἐπέτρεπεν ὁ θεός, σκοπῶν ὅπως ἀπὸ τῶνδε εἰς μεταβαίνοντες πλησιαιτέρον προκόπτωσιν ἔρχεσθαι τῶν μέχρις ἂν εἰς αὐτὸ τὸ μέγιστον μάθημα καὶ κορυφαϊότατον τὴν παρθενίαν φθάσαντες τελειωθῶσιν, ἀπὸ τῆς ἀδελφομιξίας ὀδεύσαντες πρῶτον εἰς τὸ ὁθνεῖας ἐπάγεσθαι γαμετάς, κάκειθεν εἰς τὸ μηκέτι πολλαῖς ἐπιβαίνειν τετράποδος νόμῳ, καθάπερ εἰς ὀχεῖαν γεγονότας, κἀντεῦθεν εἰς τὸ μὴ μοιχοῦς γεγονέναι, καὶ ἂν πάλιν εἰς σωφροσύνην, καὶ ἀπὸ σωφροσύνης εἰς παρθενίαν, ἔνθα μελετήσαντες τῆς σαρκὸς ὑπερφρονεῖν εἰς τὸν τῆς ἀφθαρσίας εὐδιον ἀφόβως ὀρμίζονται χῶρον.

- 3.1 Εἰ δέ τις ὡς ἀμάρτυρον τῶν γραφῶν αἰτιάσασθαι τολμήσει τὸν λόγον, φέρε δὴ παραθέντες καὶ τὰ τῶν προφητῶν ἀληθέστερα μᾶλλον ἀποδείξωμεν τὰ προειρημένα. ὁ γοῦν Ἀβραὰμ πρῶτος ἐν διδαθήκῃ τὴν περιτομὴν λαβὼν οὐδὲν ἕτερον αἰνίσσεσθαι δοκεῖ, τὸ περιτεμνόμενος τῆς σαρκὸς αὐτοῦ μέλος, ἢ τοῦτο, τὸ μηκέτι εἰς τὴν ἐκ τοῦ αὐτοῦ αἵματος σάρκα δημιουργηθεῖσαν ἀπὸ τῆς ἰδίας ἑκάστον διδάσκων ἀδελφῆς οἷα σαρκὸς ἀποτεμένειν κατὰ συνουσίαν ἡδονήν. ὥστε τὸ πλησιάζειν καὶ ὁμεύνοις χρῆσθαι ταῖς σφῶν ἀδελφαῖς ἀπὸ τῶν τοῦ Ἀβραὰμ πέπαυται καιρῶν· τὸ δὲ πλειόνων συναλλαγαῖς ἀρμόζεσθαι γυναικῶν ἀπὸ τῶν προφητικῶν ἀναιρεῖται χρόνων. »ὀπίσω« γάρ »τῶν ἐπιθυμιῶν σου« φησὶ »μὴ πορευθῆς καὶ ἀπὸ τῶν ὀρέξεών σου κωλύου« »οἶνος γὰρ καὶ γυναικες ἀποστήσουσι συνετούς«. καὶ ἐν ἑτέρῳ »ἡ πηγὴ σου τοῦ ὕδατος ἔστω σοι ἰδία, καὶ συνευφραίνου μετὰ γυναικὸς τῆς ἐκ νεότητός σου«, δηλονότι παραιτούμενος ἤδη τὰς πολλὰς. ὁ δὲ Ἰερεμίας »ἵππους θηλυμανεῖς« ἀναφανδὸν τοὺς εἰς διαφόρους μαργῶντας γυναικας καλεῖ »πολύγονον« γάρ φησιν »ἀσεβῶν πλῆθος οὐ χρησιμεύσει, καὶ ἐκ νόθων μοσχευμάτων οὐ δώσει ρίζαν εἰς βάρος(ἀλλὰ γάρ, ἔνα μὴ μακρηγορῶμεν ἐπὶ πολὺ τὰς προφητικὰς ἀναλεγόμενοι φωνάς, φέρε δὴ συστήσωμεν πάλιν ὅπως διαδέχεται τὴν ἐπὶ μιᾷ γυναικὶ συναλλαγὴν ἢ σωφροσύνην μέχρις ἂν ἐκλύσῃ τελείως τὴν ἐκ τοῦ ἔθους ἐπὶ τὴν συνουσίαν καταφοράν, πρὸς ὀλίγον ἀφαιρουμένη τὰς τῆς σαρκὸς ἡδυ- 1 De resurr. I, 42, 1. 56, 3. Vgl. Symp. 8, 4. 10, 2 — 3 Gen. 17, 10 — 11 Sir. 18, 30—12 Sir. 19, 2 — 13 Prov. 5, 18 — 15 Jerem. 5, 8 — 17 Sal. 4, 3 3—8 Phot. Bibl. 237, S. 308a, 8—14 1 ὡς undeutl. O | τολμήσοι P Jh 2 φ)έρε unleserl. O | καὶ unleserl. O 3 (ἀ)ποδείξ(ωμεν) unleserl, O, ἀποδείξομεν AI | ὁ γοῦν — ἡδονήν Z. S S. 308am 8 4 τὴν περιτ(ομὴν) unleserl. O | οὐδὲν unleserl. O | αἰνίττεσθαι Ph 4f ὀχεῖον empfiehl Po 5 περιτέμν. τῆς unleserl. O περισσελλόμενος M) | ἀποτεμνόμενος Ph | ἑαυτοῦ w. e. seh. O(MAI) | μέλος — 6 δημιουργηθεῖσαν (außer ἢ τοῦτο τὸ) unleserl. O, von εἰς — σάρκα Ber ἐκ αὐτοῦ) auch anders bei AI G εἰς τὴν] τὰ MAI I αἰτοῦ — δημ. v. 2. Hd. in M αἴμ. σ.] σπέρματος MAI | δημιουργηθέντα MAI: P 153v | παιδοσπορεῖν O 39 παιδοσπορίαν ἐπιτελεῖν Ph 8 ἡδονήν] es endet Ph | πλησι)άζειν unleserl. O 11 ἀνήρηται P Jh | γάρ φησι P (nicht B) | σου τῶν ἐπιθυμιῶν B Jh | P Jh 13 σου < P 14 ἰδία] ἡδεῖα P I σου undeutl. O 15 ἡδη + O 15f (θηλυμαν)εῖς unleserl. O 16 μαργαίνοντας P 17 πλῆθος O Jh: γένος P 21 ἐκλ. τελ.] ἐκ λυσητελείας B 22 τῆς σαρκὸς τὰς P παθείας. αὐτίκα γοῦν εἰσάγεται τις ἐμφανῶς ἡδη λοιπὸν παραιτούμενος τουτονὶ τὸν περισπασμόν, »κύριε« λέγων »πάτερ καὶ δέσποτα τῆς ζωῆς μου, μὴ ἐγκαταλίπῃς με ἐν βουλῇ αὐτῶν· μετεωρισμὸν ὀφθαλμῶν ἄφελε ἀπ' ἐμοῦ· καρδίας ὀρεξίς καὶ συνουσιασμός μὴ καταλαβέτωσάν λαβέτωσάν με«. καὶ ἐν τῇ παναρέτῳ δὲ Σοφίᾳ γυμνῶς ἡδη τοὺς ἀκροατὰς εἰς ἐγκράτειαν ἐφελκόμενον καὶ σωφροσύνην τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον τοιαῦτα μελωδεῖ, »κρεῖσσον ἀτεκνία μετ' ἀρετῆς« κεκραγός· »ἀθανασία γάρ ἐστίν ἐν μνήμῃ αὐτῆς, ὅτι

καὶ παρὰ θεῶ καὶ παρὰ ἀνθρώποις, παροῦσάν τε τιμῶσιν αὐτὴν καὶ ποθοῦσιν ἀπελθοῦσαν, καὶ ἐν τῷ αἰῶνι στεφανηφοροῦσα πομπεύει, τὸν τῶν ἀμιάντων ἄθλων ἀγῶνα νικήσασα».

4.1 Περὶ μὲν οὖν τῶν καιρῶν τῆς ἀνθρωπότητος, ὅπως ἀρξαμένη ἀπὸ τῆς ἀδελφομιξίας ὠδευσεν ἐπὶ τὴν ἐγκράτειαν, εἴρηται· τῆς παρθενίας λίπεται. ὅσον οὖν δυνατόν, πειρατέον φράσαι. πρῶτον ἐξεταστέον, δι' ἣν αἰτίαν πολλῶν προφητῶν καὶ δικαίων πολλὰ καὶ καλὰ διδασκάντων καὶ ἐργασαμένων παρθενίαν οὐδεὶς οὔτε ἐνεκωμίασεν οὔτε εἴλετο. μόνῳ γὰρ ἄρα ἐφυλάσσετο τοῦτο πρεσβεῦσαι τὸ μάθημα τῷ κυρίῳ, ἐπεὶ καὶ μόνος παρελθὼν ἀνθρωπον ἐδίδαξε χωρεῖν εἰς θεόν. »ἔπρεπε γάρ« τῷ ἀρχιερεὶ καὶ ἀρχιπροφήτῃ καὶ ἀρχαγγέλῳ τούτῳ καὶ ἀρχιπαρθένῳ προσαγορευθῆναι. τὸ δὲ παλαιὸν οὐδέπω τέλειος ὁ ἀνθρωπος ἦν, καὶ διὰ τοῦτο τὸ τέλειον οὐδέπω χωρῆσαι, τὴν παρθενίαν, ἴσχυεν. ἔτι γὰρ ἔχρηζε, »κατ' εἰκόνα« θεοῦ γεγονώς, καὶ τὸ »καθ' ὁμοίωσιν« ἀπολαβεῖν· ὅπερ τελεσιουργῆσαι καταπεμφθεὶς ὁ λόγος εἰς τὸν κόσμον, τὴν ἡμετέραν μορφήν πρό- 2 Sir. 23, 1. 4—6 — 7 Weish. Sal. 4, 1. 2 — 12 Plato Sjnnp. 196D — 13 S. 42, 1 ff — 15 Plato Symp. 179C. 177 C — 19 Hebr. 2, 10; vgl. Orig. Jerem. homil. S. 10, 17f — 22 Gen. 1, 26 — 23 Iren. Adv. haer. HI 18, 1 — 24 Phil. 2, 7 20 vgl. Greg. Nyss. De virg. 2 2 τοῦτον B I λέγων P 154 3 μὴ με ἐγκαταλ. P LXX cod. 54 | βουλῇ] ζωῇ P 4 ὀρέξεις P LXX cod. 106. 253 5 γυμνοὺς O P 7 τοιαῦτα undeutl. O | μετὰ P 8 ἐστὶν ἐν undeutl. O 10 στεφανη(φορ.) unleserl. O 13 τῆς vor ἀδελφ. unleserl. O I ὠδευεν B 13 PI εἴρηται περὶ δὲ σοφίας λείπεται. ὅσον ὅσον δυνατόν, πειρατέον μὴ ἐλλείπειν. καὶ πρῶτον | δὲ — 14 ὅσον unleserl. oder undeutl. O 14 τῆς Po Cb Jh, auch PI, schwerl. σανίσιν ἐντυπωσάμενοι ἀσινεῖς ἦν αὐτὸς ἐφανέρωσε μαθητεύοντες τρίβον. ταύτῃ γὰρ ἡρετίσατο τὴν ἀνθρωπίνην ἐνδύσασθαι σάρκα θεὸς ὢν, ὅπως ὥσπερ ἐν πίνακι θεῖον ἐκτύπωμα βίου βλέποντες ἔχωμεν καὶ ἡμεῖς τὸν γράψαντα μιμεῖσθαι. οὐ γὰρ ἕτερα φρονῶν ἕτερα ἐποίει· οὐδὲ μὴν ἕτερα νομίζων εἶναι τὰ καλὰ ἐδίδασκεν ἕτερα· ἀλλ' ἅπερ ἦν ἀληθῶς ὠφέλιμα καὶ καλὰ, ταῦτα καὶ ἐδίδασκε καὶ ἐποίει.

5.1 Τί οὖν ὁ κύριος, ἡ ἀλήθεια, τὸ φῶς, εἰς τὸν κόσμον ἐπραγματεύσατο κατελθών; ἄφθορον ἐφύλαξεν ἐν παρθενίᾳ τὴν σάρκα κοσμήσας. καὶ ἡμεῖς ἄρα, εἰ μέλλοιμεν »καθ' ὁμοίωσιν« ἔσεσθαι θεοῦ, τοῦ χριστοῦ φιλοτιμώμεθα τὴν παρθενίαν τιμᾶν· ὁμοίωσις γὰρ θεῷ φθορᾶς ἀποφυγή. ὅτι· δὲ καὶ ἀρχιπάρθενος, ὃν τρόπον καὶ ἀρχιποιμὴν καὶ ἀρχιπροφήτην, γέγονεν ὁ λόγος ἐνανθρωπήσας τῆς ἐκκλησίας, καὶ ὁ χριστόληπτος ἡμῖν παρίστησιν ἐν βίβλῳ τῆς Ἀπακαλύψεως Ἰωάννης λέγων καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ τὸ ἀρνίον ἐστὼς ἐπὶ τὸ ὄρος Σιών, καὶ μετ' αὐτοῦ ἑκατὸν τεσσαράκοντα τέσσαρες χιλιάδες ἔχουσιν τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς αὐτοῦ γεγραμμένον ἐπὶ 1 vgl. Plato Gorg. 524 E — 4 Plato Pol. VI, 500 E — 7 Plato Pol. VI, 501 A — 10 vgl. De resurr. II, 18, 8 — 12 Joh. 14, G. 3, 19. 8, 12 — 14 Gen. 1, 26 — 15 Plato Theaet. 176 B — 19 Apok. Joh. 14, 4 7 vgl. Athan. De incarn. 16, 5 1 PI διαμεμαστιγωμένην 2 δι' ἧς P 3f PI οἱ τῷ θεῷ ἁραδεόγ, ατο χρώμενοι ζωγράφοι | αὐτοὺς αὐτῷ] αὐτοῦ P Jh 4 πολιτείαν B 5 ἐπιστιμόνων B | ὥσπερ + Po Cb Jh | σανίσιν < O: sollte es in P ἀσινεῖς entstanden sein? | ἐντυποσάμενοι B: ἐκτυπ. P Jh | ἀσινεῖς < 6 ταύτην P 7 ἡρετήσατο P (nicht B) | ἀνθρωπίνην undeutl. O 8 ἐκτύπωμα B | κ. ἡμεῖς < P 10 ἕτερα ἐδίδασκεν P | ἀληθ)ῶς unleserl. 11 καὶ vor ἐδίδ. < P 12 ονν unleserl. O | εἰς τὸν κόσμον < Cb 13 κατελθὼν PMAI, unleserl. O: παρελθὼν B viell. O 14 ἔσεσθαι undeutl. O 14 τοῦ τοῦ Χρ.) καὶ Χρ. Cb Jh 15 Χριστοῦ unleserl. O | φιλοτιμούμεθα P τὴν < P | ὁμοί)ωσις unleserl. O 1(5 φθορᾶς P 155 | ἀρχιποιμ . . 17 ἐνανθρ. γέγ. ὁ λόγος P | (ἐνανθρ)ρωπήσας τῆς unleserl. O 18 ὁ unleserl. O | παρ)ί(στ)ησι(ν ἐν) — τῆς Ἀπο(καλ.) unleserl. O I παρρέστησεν AIJh | βιβλίῳ Aussg. 19 Ἰωάννης — ὄρος unleserl. O | τὸ < M AI | ἐστὸς MAI 20 καὶ μετ' O 40 | ἑκατὸν καὶ P | τέσσαρες < B τῶν μετώπων αὐτῶν. καὶ ἤκουσα φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ὡς φωνὴν ὑδάτων πολλῶν καὶ ὡς φωνὴν βροντῆς μεγάλης· καὶ ἡ φωνὴ ἦν ἡδουσα, ὡς φωνὴ κιθαρωδῶν κιθαριζόντων ἐν ταῖς κιθάραις αὐτῶν. καὶ ἄδουσι ᾠδὴν καινὴν ἐνώπιον

τοῦ θρόνου καὶ ἐνώπιον τῶν τεσσάρων ζώων καὶ τῶν πρεβυτέρων· καὶ οὐδεὶς ἠδύνατο μαιεῖν τὴν ὥδην, εἰ μὴ αἱ ἑκατὸν τεσσαράκοντα τέσσαρες χιλιάδες, οἱ ἡγορασμένοι ἀπὸ τῆς γῆς. οὗτοί εἰσιν, οἱ μετὰ γυναικῶν οὐχ ἐμολύνθησαν· παρθένοι γάρ εἰσιν οὗτοι οἱ ἀκολουθήσαντες τῷ ἄρνίῳ ὅπου ἂν ὑπάγῃ», τοῦ χοροῦ τῶν παρθένων ἐξάρχοντα δεικνύων τὸν κύριον. ἐπίστησον δὲ πρὸς τοῦτοις, ὅπως τὸ ἀξίωμα τῆς παρθενίας μέγιστον παρὰ τῷ θεῷ. »οὗτοι ἡγοράσθησαν ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων ἀπαρχὴ τῷ θεῷ καὶ τῷ ἄρνίῳ, καὶ ἐν τῷ στόματι αὐτῶν οὐχ εὗρέθη ψεῦδος· ἅμωμοί εἰσιν· ἀκολουθοῦσι» φησί «τῷ ἄρνίῳ ὅπου ἂν ὑπάγῃ». σαφῶς ἡμᾶς καὶ ἐντεῦθεν διδάσκειν βούλεται, ὅτι ἐν ἀριθμῷ τοσοῦτω, τουτέστιν ἑκατὸν τεσσαράκοντα καὶ τέσσαρσι χιλιάσιν, ἀπάνωθεν τὸ πλῆθος περιώριστο τῶν παρθένων, τῶν ἄλλων ἀγίων εἰς πλῆθος ἀόριστον ὀχλιζομένων. τί γὰρ παρεγγυᾷ καὶ περὶ τῶν λοιπῶν διαλεγόμενος, προσεκτέον· »καὶ εἶδον ἀπὸ πάσης λγώτης καὶ φυλῆς καὶ παντὸς ἔθνους πλῆθος πολὺ, ὃ ἀριθμῆσαι αὐτὸ οὐδεὶς ἠδύνατο«. οὐκοῦν συνέστηκεν, ὡς ἔφην, ἐπὶ μὲν τῶν ἄλλων ἀγίων αὐτὸν πληθὺν ἄφατον εἰσάγειν, ἐπὶ δὲ τῶν ἐν παρθενίᾳ βραχύτατον ἀριθμόν, ὡς πρὸς σύγκρισιν τῶν εἰς ἀναρίθμητον πλῆθος συντελούντων.

- 5.2 Οὗτος, ὦ Ἀρετὴ, ὁ παρ' ἐμοῦ σοι περὶ παρθενίας, ἔφη, λόγος εἰ δέ τι παρέλιπον, ἀναπληροῦτω διαδεξαμένη με Θεοφίλα.
- 2.1 Εἰπεῖν οὖν ἴφη τὴν Θεοφίλαν, ὅτι Δοκεῖ μοι ἀναγκαῖον εἶναι, ἐπειδὴ καλῶς ἡ Μάρκελλα ὀρμήσασα ἐπὶ τὸν λόγον οὐχ ἱκανῶς ἐπλήρωσεν, ἐμὲ πειρᾶσθαι τέλος ἐπιθεῖναι τῷ λόγῳ. τὸ μὲν γὰρ εἰς παρθενίαν ἐκ προβάσεως προκόψαι τὸν ἄνθρωπον, τοῦ θεοῦ παρορμήσατος αὐτὸν κατὰ καιρὸν καὶ καιρόν, δοκεῖ μοι καλῶς διελέσθαι, τὸ δὲ μηκέτι χρῆναι λέγειν τοῦντεῦθεν τεκνογονεῖν οὐ καλῶς. ἐγὼ γὰρ καθεωρακέναι μοι δοκῶ σαφῶς ἀπὸ τῶν γραφῶν ὅτι παρθενίας ἐλθούσης ὁ λόγος οὐκ ἀνείλε πάντῃ τὴν τεκνογονίαν. οὐ γὰρ ἐπειδὴ τῶν ἄστρον ἡ σελήνη μείζων ἐστί, παρὰ τοῦτο τῶν ἄλλων ἀστέρων τὸ φῶς ἀναιρῆται. ἄρξώμεθα δὲ ἀπὸ τῆς Γενέσεως, ἵνα δὴ καὶ πρεσβεύωμεν μᾶλλον τὴν γραφήν. ἡ γὰρ ἀπόφασις τοῦ θεοῦ καὶ τὸ διάταγμα τὸ ἐπὶ τῆς παιδοποιίας ὁμολογουμένως μέχρι καὶ νῦν συμπληροῦται, πλάσσοντος τὸν ἄνθρωπον ἐπὶ τοῦ δημιουργοῦ. τοῦτο γὰρ καὶ παντὶ καταφανές, ὡς ἄρα τὸν κόσμον ἀκμὴν ἐργίζεται ζωγραφῶν ὁ θεός, ὡς περὶ δὴ καὶ ὁ κύριος ἐδίδαξεν, »ἔως ἄρτι ὁ πατήρ μου ἐργάζεται» λέγων. ἀλλ' ὅποταν οἱ ποταμοὶ ἤδη λωφίσωσιν εἰς τὸ τῆς θαλάσσης ἐμβάλλοντες ἀγγεῖον, καὶ τὸ φῶς ἐτλείως χωρισθῇ τοῦ σκότους (νῦν γὰρ ἐτι διαχωρίζεται) καὶ τοὺς καρπούς μετὰ τῶν ἐρπετῶν καὶ τετραπόδων ἀναδιδόναι παύσεται λοιπὸν ἡ ξηρά, καὶ ὁ προωρισμένος τῶν ἀνθρώπων ἀριθμὸς 3 Plato Symp. 185 Ef — 13 Gen. 1, 28 — 17 De creatis 6. Plato Tim. 28f — 18 Joh. 5, 17 — Gen. 1, 9. 4. 11. 24 9—12 Phot. Bibl. 237 S. 308 1 f Θεοφίλα λόγος Β'ος Ρ: < Ο 3 ff PI Εἰπεῖν δὴ τὸν Ἑρῡξ· Δοκεῖ μοι ἀναγκαῖον εἶναι, ἐπειδὴ Πaus. ὀρμήσας ἐπὶ τὸν λόγον καλῶς οὐχ ἱκανῶς ἀπετέλεσε, δεῖν ἐμὲ πειρᾶσθαι τέλος ἐπιθεῖναι τῷ λόγῳ. τὸ μὲν γὰρ . . . δοκεῖ μοι καλῶς διελέσθαι . . . καθεωρακέναι μοι δοκῶ ἐκ τῆς . . . ἄρξομαι δὲ ἀπὸ τῆς . . . ἵνα καὶ πρεσβεύωμεν τὴν τέχνην 3 (θεο)φίλ(αν) ὅτι(?) unleserl. Ο | ὅτι] Οὐκοῦν M AI 4 ὀρμήσασα ἐπὶ unleserl. Ο περὶ, übergeschr. ἐπὶ M) 5 πειρ)ᾶσθαι — τῷ unleserl. Ο | πειρ] δεῖ + MAI, δεῖν + Jh PI | τέλος < (M?) AI προσεπιθεῖναι (2. Hd. in ücke MAI 6 ἐκ Ο 40v | προσβάσεως Ο | τοῦ < Ρ 7 παρορ] μήσ. Ρ 156 | καιρ. καὶ καιρὸν] vgl. ob. S. 10, 3f 8 τὸ Ρ 9 ἐγὼ — ἀναιρεῖται Z. 12 Ph 10 τὴν < Ph | (τεκν)ογ(ον)ίαν Ο 11 ἀστέρων Ρ Jh 12 Ο 14 τεκνοποιίας Β Jh 16 παντὶ Jh nach PI Tim. 53 C. Symp. 187 A vind Meth. Symp. 105: πάντῃ HSS 18 ἐργ. ὁ πατήρ μου V 19 ἦδλ λωφίσωσιν Ο Jh: πληρῶσωσιν viell. richtig Ρ | ἐμβάλλ. Ο: εἰσβάλλοντες Ρ Jh ἀναδ. δ. Ο 21 f παύσεται PM: ηται unleserl. Ο ἀναπληρωθῇ· τότε δὴ λοιπὸν καὶ τῆς παίδοποιίας ἀφεκτέον. νῶν γὰρ εἰς τὴν εἰκόνα τοῦ θεοῦ τὸν ἄνθρωπον συνεστῶτος τοῦ κόσμου καὶ τεκταινμένου. »αὐξάνεσθε« γὰρ ἐλέχθη »καὶ πληθύνεσθε«. καὶ οὐ χρὴ τὸ διάταγμα βδελῦττεσθαι τοῦ δημιουργοῦ, ἐξ οὗ δὴ καὶ αὐταὶ

γεγόναμεν. ἀρχὴ γὰρ γενέσῃς ἀνθρώπων ἢ τοῦ σπέρματος εἰς τὰς αὐλακάς τῆς μήτρας γίνεται καταβολή, ὅπως τὸ ἐκ τῶν ὀστέων ὅστουν καὶ ἡ ἐκ τῆς σαρκὸς σαρξ ἕτερος ἄνθρωπος ἀοράτῳ ληφθέντα δυνάμει πάλιν ὑπὸ τεχνίτου δημιουργηθῶσι. ταύτη γὰρ ἐκείνην ἡγήτεον πληροῦσθαι τὴν φωνὴν τοῦτο νῦν ὅστουν ἐκ τῶν ὀστέων μου καὶ σὰρξ ἐκ τῆς σαρκὸς μου».

- 2.3 Τοῦτο γὰρ ἴσως ἠνίσσετο καὶ ἡ κατὰ τὸν ἐπιβληθεῖσα τῷ πρωτοπλάστῳ, προδιατυπωμένη τὴν ἐπὶ τῆς φιλοτισίας θέλξιν τοῦ ἀνδρός, ὁπότε διψήσας τέκνων ἐξισταται παιδογόνους ἐκθηλυνόμενος καθ' ὕπνον ἡδοναῖς, ἵνα πάλιν τι τῶν ὀστέων αὐτοῦ καὶ τῆς σαρκὸς ἀποσπασθὲν ἕτερος ἄνθρωπος, ὡς ἔφην, ἀναπληρωθῇ. ἐκταρασσομένης γὰρ ἀρτῆς ἀρμονίας τῶν ἐν τοῖς κατὰ τὴν συνουσίαν ἐρεισμοῖς, ὡς οἱ τετελεσμένοι τὴν γαμήλιον ἡμᾶς διδάσκουσι τελετήν, πᾶν τὸ μυελῶσες τοῦ αἵματος καὶ γονιμώτατον, ὅπερ ἐστὶν ὑγρὸν ὅστουν, ἐκ πάντων τῶν μελῶν, ἀφροποιῶσαν καὶ θρομβωθὲν διὰ τῶν παιδογόνων ὀργάνων εἰς τὴν ἔμψυχον τῆς θηλείας ἐξέσσεται γῆν. εἰκότως ἄρα 2 Gen. 1, 27 — 3 Gen. 1, 28 — 7 Symp. 3, 1 — 7. 10 Gen. 2, 23 — 12 Gen. 2, 21 — 14 Symp. 2,5 — 16 Demokrit Fr. 32 Diels — 17 De lepra 5, 2 18–20 Theophan. Keram. PGr. 132, 385BC 1 δὴ < P I τὸ τῆς P I ἐφεκτέον P, εἰ ὑbergeschr. O I νῦν — unleserl. 2 τοῦ P ν 3 τος τοῦ κόσμου· unleserl. O | αὐξάνεσθαι P 1 ἐλέχθη O: ἔφη P 4 οὐ χρὴ unleserl. O | βδελύσσεσθαι P Jh 5 αὐτοῖς HSS 6 (σπέρμα)τος εἰς τὰς αὐ(λ.) ünlcserl. O I τοὺς αὐλακάς P 7f Symp. 3, 1 ἀπὸ τῶν ὀστέων ὅστουν ἄνθρωπος ἕτερος ληφθέν 7 (ὅστ)οὺν καὶ unleserl. 8 ληφθέντα — τοῦ undeutlich O 9 ταύτη γὰρ ἐκεί(νην) unleserl. O | δὲ πληρ, M: δὴ πληρ. AI, wohl auch O 10 νῦν— καὶ unleserl. O 11 σαρκὸς — ὕπνον Z. 12 unleserl. 12 ἴσως ἠνίσσ. καὶ] δείκνυσιν M AI | μετὰ M AI Jh | ἔκστασις O 41 13 f φιλοτισίας P (nicht B) 14 τέκνων] ν scheint ausradiert in P 15 ἡλυνόμενος P | καὶ vor καθ' + O | πάλιν τι τῶν O: πάλιν P 18 τὴν < Cb Jh (schwerl. P, da in Y) 18 ff οἱ γὰρ πρὸς τὴν λυσσώδη μίξιν ἐρεθισμοὶ ἐξ αὐτοῦ τοῦ σώματος πᾶν τὸ γόνιμον τοῦ αἵματος καὶ μυελῶσες ἐξοίσουσι (ἐκσεύουσι Jh) Theoph. 20 ἐστὶν wohl auch O 20 f P 21 ἀφρο)ποίησαν undeutl. O ἀφροποιεῖ De lepra) | θρομβωθὲν P 157 22 ἐξέσσεται] ἐξύεται P: ἐξύσσεται O, ἐξέσσεται auch Demokr. ἔνεκεν τούτου καταλιπεῖν λέλεκται »τὸν πατέρα καὶ τὴν τότε πάντων ἀθρόως ἀμνημονήσας, ὅτε φιλοστόρησις ἐνούμενος τῇ γυναικὶ συμπλοκαῖς κάτοχος ἐπιθυμίας γίνεται γεννητικῆς, παρέχων ἀφαιρεῖσθαι τῷ θεῷ τὴν πλευρὰν δημιουργῶ, ὅπως ἐξ υἱοῦ δὴ καὶ αὐτὸς ὁ πατὴρ πάλιν ἐκφανῇ. οὐκοῦν εἰσέτι πλάσσοντος καὶ νῦν δὴ τὸν ἄνθρωπον τοῦ θεοῦ, πῶς οὐ τολμηρὸν τὸ βδελύσσεσθαι παιδουργίαν, ἣν αὐτὸς οὐκ ἐπαισχύνεται ταῖς ἀμιάντοις ὁ ἐργαζόμενος χερσὶ; »πρὸ τοῦ« γάρ με πλάσαι σε ἐν κοιλίᾳ μητρός, ἐπίσταμαί δε« τῷ Ἱερεμίᾳ φησί· τῷ δὲ Ἰωβ »μὴ σὺ λαβὼν πηλὸν ἔπλασας ζῶον καὶ λαλητὸν αὐτὸ ἔθου« ἔφη »ἐπὶ τῆς γῆς;« καὶ ὁ Ἰωβ δὲ πρὸς αὐτὸν εὐκτικῶς φέρεται λέγων τὸ »κὶ χεῖρές σου ἐποίησάν με καὶ ἔπλασάν με«. πῶς δὲ οὐκ ἄτοπον τὸ ἀπαγορεύεσθαι γάμων συναλλαγὰς, προσδοκωμένων ἔτι καὶ μεθ' ἡμᾶς ἔσεσθαι καὶ τῶν ἀντιτασσομένων τῷ πονηρῷ, δι' οὓς δὴ καὶ τὰς τὰς ὁ λόγος ἐπηγγείλατο κολοβωθήσεσθαι; εἰ γὰρ φαῦλον, ὡς ἔφης, ἀπεντύθεν νενόμισται τῷ θεῷ τὸ παιδοσπορεῖν, δι' ἣν αἰτίαν οἱ παρὰ δόγμα φυόμενοι καὶ τὴν βουλήν τὴν θεῖαν εὐάρεστοι δυνήσονται παραστῆναι τῷ δεῷ; ἀνάγκη γὰρ εἶναι κίβδηλον, ἀλλὰ μὴ θεοφιλὲς τὸ τεχθέν, εἰ παρὰ τὴν γνώμην καὶ τὸ διάταγμα δίκην παραχαράγματος πλάσσεται τῆς δυνάμεως, ἵνα δὴ καὶ ἀνθρώπους δύνασθαι δῶμεν ἀνθρωποπλαστεῖν; .

- 2.3 Καὶ ἡ Μάρκελλα ὑπολαβοῦσα, Ἡ Θεοφίλα, μέγα σφάλμα ἔφη, καὶ ἐναντίον οἷς εἶπας ἀναφαίνεται, καὶ οἷι λεληθέναι παρωσαμένη τηλικούτον νέφος; ἥκει γὰρ ἐκεῖνος ὁ λόγος, ὃν ἴσως 1 Gen. 2, 24 — 3 Gen. 2, 21 — 8 Jereni. 1, 5 — 9 ffiob 38, 14 — 10 Hiob 10, 8 — 14 vgl. Ephes. 6, 13. 16. Jak. 4, 7 — Mt. 24, 22 — 24 Plato Gorg. 521 E 2 ὅτε ὁ δὲ P 3 γίνε(ται) unleserl. O, γέννηται M AI 4 τ. πλ. τὴν δημιουργίαν P 5 ὁ < O | ἐκφανῇ O: ἐφάνη P | . κοῦν O εἰσέτι καὶ mit übergeschriebenem καὶ vor νῦν P (nicht B) 6 τὸ < P 8f μητρός < P LXX 9 φησί < P 10 ἔθου O

LXX: ἐποίησας P | φη O 11 δὲ < Jh | (χεῖρ)ές σου ἐποί(ησάν) unleserl. O 12 τὸ < P γ(άμ.) unleserl. O 13 f ἔσ μαρτ. καὶ unleserl. O I μάρτυρας M AI 14 f ἡμ. ὁ λόγ. ἐπηγγείλ(ατο) unleserl. O | ὁ λόγος < M AI 15 ἐπειγγείλατο κολωβωθήσεσθαι B | (ἔ)φης— νενόμ(ισται) Z. 16 unleserl. 16 τὸ < O — θείαν Z. 17 unleserl. O 16 f π. τὸ δόγμα γινόμενοι MAI 17 τὴν vor βουλὴν < M | δυνήσονται — εἶναι Z. 18 unleserl. 18 πάλιν παραστ. MAI ἀνάγκη γὰρ P 157v: ἢ πῶς οὐκ ἀνάγκη M AI Jh | θεοφιλές P, θεοφιλὴς B: θεοφυές MAI Jh: unleserl. O 19 τὸ τεχθέν O 41v: τὸ λεχθέν P 20 ἀνθρώποις P 23 οἷ B 24f PI ὁ αὐτὸς δέ μοι ἦκει λόγος, ὃν περ . . ἔλεγον 24 ἐκεῖνος undeutl. O ἀπαιτῶν σέ τις, ὡ σοφάτη, λέξει· Περὶ τῶν ἐκ μοιχείας ἀνόμως φυομένων Τί φῆς; ἔδωκας γὰρ εἰσελθεῖν εἰς τὸν κόσμον ἀμήχανον εἶναι καὶ ἀδύνατον, μὴ χειραγωγηθέντα τῷ θελήματι τῆς μεγαλοσύνης, κατασκευασθέντος αὐτοῦ τοῦ σκηνώματος πρὸς τοῦ θεοῦ. καὶ ἵνα μὴ καταφύγῃς ὥσπερ εἰς τειχίον, ἐχέγγυον λέγουσαν γραφὴν »τέκνα δὲ μοιχῶν ἀτελεσφόρητα«, ἀποκρούσεται σε πράως εἰπὼν ὅτι· Καὶ μὴν τελεσφόροις πολλαχῶς ὠδίσιν ὠριμον καρπὸν τοὺς ἐκ παρανόμων συλληφθέντας ὡδε συναλλαγῶν ὀρῶμεν φυομένους. εἰ δ' αὖ πάλιν σοφιζομένη φαίης· Ὡ οὗτος, ἐγὼ τὸ ἀτελεσφόρητον ἐπὶ τῶν μὴ τελειομένων ἡγοῦμαι τάσσεσθαι τῇ χριστοδιδάκτῳ δικαιοσύνῃ, λελέγεται· Καὶ μὴν ὡ μακαρία, πλεῖστοι τεχθέντες ἔξ ἀδίκου σποράς οὐδὲν ἥσσαν οὐ μόνον τῇ ποιίμῃ καταξιοῦνται τῶν ἀδελφῶν, ἀλλὰ καὶ προκαθηγεῖσθαι τούτων κληροῦνται πολλαχῶς. οὐκοῦν ὄντος φανεροῦ καὶ πάντων ἱστορούντων καὶ τὰ ἐκ μοιχείας φυόμενα τελεσιουργεῖσθαι, οὐ χρὴ νομίζειν συλλήψεων πέρι καὶ τοκετῶν τὸ πνεῦμα πεπροφητευκέναι, ἀλλ' ἴσως περὶ τῶν τὴν ἀλήθειαν μοιχωμένων, οἵτινες κλεψισόφοις νοθεύοντες δόγμασι τὰς γραφὰς ἀτελεσφόρητον γεννῶσι σοφίαν, τῇ θεοσεβείᾳ 4 vgl. Plato Axioch. 366 A — 5 Plato Pol. VI, 496D — 6 Weish. Sal. 3, 16 6—16 u. 17—S. 19, 1 Phot. Bibl. 237 S. 308a, 21. 24 1 ὡς σοφωτάτην P: PI ὡ σοφωτάτη | περὶ undeutl. O | μοιχείας 3 μὴ unleserl. O | χορηγηθέντα B 3 f μεγαλωσύνης B: δυνάμενς viell. richtig O 4 (κατασκ)ευασθέντος unleserl. O | αὐτῷ O 5 ὥσπερ < O | O: verb. mit ἐχέγγυον HSS | PI ὑπὸ τειχίον ἀποστάς 6 τέκνα — τὴν πλάνην S. 19,1, bzw. κυρίου S. 19,4 bei Ph | δὲ < P ἀποκρούς. — ἴσως Z. ἄλλως γὰρ νοηθῆναι οὐκ ἐγχωρεῖ. οὔτε γὰρ ἐπὶ τοῦ μὴ τίκτεσθαι τὰ τέκνα καὶ εἰς φῶς αἰσθητὸν ἄγεσθαι δύναται νοεῖσθαι (νοεῖσθ. δύν. B), ὅτι οὐ μόνον ἐτέχθησαν, ἀλλὰ καὶ τετόκασιν ἐκ μοιχείας τεχθεντες· οὔτε ἐπὶ τοῦ πνευματικῶς καὶ θείως τελεσφορηθῆναι, πολλῶν γὰρ μοιχῶν τέκνα πλήρη πλήρεις A) ἐγένοντο (πλήρης ἐγένετο B) ἀγίου πνεύματος Ph Z. 25 ff 7 Καὶ μὴν] μὲν καὶ P 9 ὡς οὕτως O 10 μὴ < Jh 11 λέγεται P 11 | τεχθέντες 12 ἦττον P, ἴσον B | (συν)σγε(λάζεσθαι) undeutl. O 13 καταξ. Kl: καθαριθμοῦνται O P | προκαθηγ)εῖσθαι unleserl. O, καθ. Jh | τούτων unleserl. O 14 πληροῦνται P 14 f ἱστορ(ούντ)ων unleserl. O 15 νομίζ)ειν unleserl. O 16 περὶ συλλήψεων P | τόκων P (auch S. 28, 1) | πεπρ. — ἴσως unleserl. O ἀλλὰ P 17 μοιχομένων Ph: + φησὶν εἰρῆσθαι Ph | (οἷτ)ινες — unleserl. O 17 f κλεψ. . . δογμ.] κλεψισόφοι Ph 18 δόγμασι < Ph | — θεοσεβεία unleserl. O | θεοσεβία MAI συγκιρνῶντες τὴν πλάνην. διὸ καὶ ταύτης σου τῆς προφάσεως ἐξηρημένης ἴθι δῆ, εἰ καὶ τὰ ἐκ μοιχείας εὐδοκοῦντος, ἀπόκριναι, τοῦ θεοῦ. ἔφης γὰρ εἶναι ἀδύνατον ἀνθρώπου γονήν, μὴ μορφώσαντος αὐτὴν καὶ ἐμψυχώσαντος τοῦ κυρίου.

2. 4 Καὶ ἡ Θεοφίλα ὑπὸ γενναίου ὥσπερ ληφθεῖσα τῶν μέσων ἀνταγωνιστοῦ ἔσκο τοδινίασε, καὶ μάλα μόλις ἀναπνεύσασα ἴφη· Ἐρωτᾶς ἐρώτημα διὰ παραδείγματος, ὧ μακαρία, χρῆζον ἀποδειχθῆναι, ἵν' ἔτι μάλλον Ἰδῆς ὡς διὰ πάντων ἡ ποιητικὴ δύναμις διοικοῦσα τοῦ πλέον εἰς τὴν τῶν ἀνθρώπων γένεσιν αὐτουργεῖ, αὖξουσα τὰ εἰς γόνιμον φυτευόμενα γῆν. οὐ γὰρ τὸ σπειρόμενον αἰτιατέον, ἀλλὰ τὸν εἰς ἄλλοτρίαν ἄρουραν κλεψιγάμοις εὐναῖς, οἷα μισθωτὸν ὀλίγης ἡδονῆς, τὴν ἰδίαν ἀναισχύντως πιπράσκοντα σποράν. ἀπείκασον γὰρ τοιοῦτῳ τινὶ τὴν ἡμετέραν γέννεσιν εἰς τὸν βίον, οἷον οἴκῳ παρακειμένην ἔχοντι τὴν εἴσοδον ὄρεσιν ὑψηλοῖς·

διήκειν δὲ τὸν ἐπὶ πολὺ κάτω μέχρι μακρὰν τῆς εἰσόδου, ἔχοντα πολλὰς ὁπὰς ἐκ τῶν ὀπίσω καὶ περιφερῇ κατὰ τοῦτο τὸ μέρος γεγονότα.

2.5 Ἀπεικάζω, ἔφη ἡ Μάρκελλα.

2.6 Οὐκοῦν ὑπόλαβε ἔνδον καθεζόμενον ἐργάζεσθαι πλάστην ἀνδριάντας· τούτῳ δ' αὖ τὴν ὕλην τοῦ πηλοῦ διὰ τῶν ὀπῶν ἔξωθεν νόησον ὑπὸ πολλῶν ἀνθρώπων ἀνενδεῶς χορηγεῖσθαι, οὐδενὸς αὐτῶν ὀρῶντος τὸν τεχνίτην. δὸς δὲ κεκαλύφθαι τὸν οἶκον ὁμίκλη καὶ νεφέλαις καὶ μηδὲν αὐτοῖς ἔξωθεν εἶναι καταφανὲς ἢ μόνας τὰς ὁπὰς.

2.7 Δεδόσθω, ἔφη, κω τοῦτο.

2.8 Ἐχειν τε ἕκαστον αὐτῶν τῶν συμπονούτων εἰς τὴν τοῦ πηλοῦ συγκομιδὴν ἀπονενεμημένην αὐτῷ μίαν ὁπὴν, εἰς ἣν μόνην αὐτὸν φέροντα τὴν ἰδίαν ὕλην ἀποτίθεσθαι, μὴ ἀπτόμενον ἑτέρας. εἰ δ' αὖ περιέργως ἀνοιγνύναι τὴν ἑτέρῳ κεκληρωμένην ἐπιχειροίη, πῦρ αὐτῷ καὶ μάστιγας ἀπειλητέον. οὐκοῦν τὸ μετὰ ταῦτα λοιπὸν δὴ θεώρησον, ἔσωθεν τὸν πλάστην περιερχόμενον τὰς ὁπὰς καὶ τὸν εὐρισκόμενον ἐν ἐκάστῃ πηλὸν κατ'ἰδίαν λαμβάνοντα πλάττειν, καὶ μηνῶν περιόδοις ἀποπλάσαντα πάλιν ἀποδιδόναι τοῖς ἔξω διὰ τῆς αὐτῆς τὸν πλάστην ὁπῆς, ἔχοντα τοιαύτην ἐντολήν, πάντα τὸν δυνάμνον δημιουργηθῆναι πηλὸν ἀδιαφόρως ἐργάζεσθαι, κἂν εἰς ἀλλοτρίαν ὑπὸ τινος εἰσοχετεύηται κακοτρόπως ὁπὴν (οὐδὲν ἡδικηκέναι τὴν ὕλην· διὸ ὡς ἀναίτιαν μὲν δὴ χρῆναι πλάττεσθαι καὶ μορφοῦσθαι), τὸν δὲ παρὰ τὸ διάταγμα καὶ τὴν ἐντολήν εἰς ἀλλοτρίαν αὐτὴν ἀποτιθέμενον ὁπὴν, τοῦτον ὡς ἀλάστορά τε καὶ παραβάτην τιμωρεῖσθαι. οὐ γὰρ τὸν πηλὸν αἰτιατέον, ἀλλ' ἐκεῖνον τὸν παρὰ τὸ ὄσιον τοῦτο πεποιηκότα· ἀκρασίας γὰρ χάριν εἰς ἀλλοτρίαν ἀποκομίσας ὁπὴν ἀπέθετο λαθραίως ἢ βίᾳ.

2.9 Ἀληθέστατα λέγεις.

2.10 Οὐκοῦν λοιπὸν δὴ καιρὸς τούτων ἤδη προδιηνυσμένων ταύτην σε πᾶσαν προσάπτειν, ὡς σοφωτάτη, τὴν εἰκόνα τοῖς ἤδη ἔμπροσθεν εἰρημένους, τὸν μὲν οἶκον ἀφομοιοῦσαν τῇ ἀοράτῳ τῆς γενέσεως ἡμῶν φύσει, τὴν δὲ προσκειμένην εἴσοδον τοῖς ὅρεσι τῇ ἀπὸ οὐρανῶν εἰς τὰ σώματα καταβάσει καὶ παραπομπῇ τῶν ψυχῶν, τὰς δὲ ὁπὰς τῷ θηλυκῷ καὶ γυναικείῳ γένει, τὸν δὲ πλάστην τῇ ποιητικῇ δυνάμει τοῦ θεοῦ, ἥτις ἐπικαλύμματι τῆς γενέσεως ἡμῶν ὡς ἔφην τῇ φύσει χρωμένη ἔνδον ἡμᾶς ἀοράτως ἀνθρωποπλαστεῖ, τὰ ἐνδύματα ταῖς ψυχαῖς ἐργαζομένη. τοὺς δὲ κομίζοντας τὴν ὕλην πηλοῦ τῷ ἀνδρείῳ καὶ ἀρρενικῷ παραβλητέον, ὁπότε διψήσαντες τέκνων εἰς τοὺς κατὰ φύσιν τῆς θηλείας φερόμενοι πόρους ἐγκαταβάλλουσι τὴν σποράν, ὥσπερ κάκεῖ τὸν πηλὸν εἰς τὰς ὁπὰς. θείας γάρ, ὡς ἔπος μοίρας τῆς δημιουργικῆς τὸ σπέρμα μεταλαμβάνον οὐκ αὐτὸ αἴτιον νομιστέον εἶναι τῶν τῆς ἀκολασίας ὑπεκκαυμάτων. ἢ μὲν γὰρ τέχνη τὴν ὑποκειμένην ὕλην αἰετεκταίνεται· οὐδὲν γὰρ αὐτό τι καθ' ἑαυτὸ τῶν πραγμάτων ἡγητέον εἶναι κακόν, ἀλλὰ 1 Plato Pol. Vn, 517 A B — 5 Plato Pol. X, 614 D — 6 Symp. E, 4 S. 19, 8 — 8 Plato Gorg. 523 D — 10 Symp. H, 2 S. 16, 14 — 12 Plato Symp. 206 C — 15 Plato Symp. 180 Ef — 16 De autex. 15 15—S. 22, 6 SS Parall. S. 198 Holl 1 δὴ λοιπὸν P | καιρὸς tilgt Jh | ἤδη < P | προηνυσμένων P 1 ff PI ταύτην τοίνυν . . τὴν εἰκόνα, ὧ φίλε Γλ., προσάπτειν ἅπασαν λεγομένοις, τὴν μὲν . . , τὸ δὲ 2 ὡς σοφωτάτην P 3 οἶκον undeutl. O 4 δὲ προσκ. unleserl. O | προκειμένην AI 5 PI καταβαίνειν ἑτέρας ἐκ τοῦ οὐρανοῦ | καὶ undeutl. O | ψυχῶν] in hier in kleiner Schrift eine Verteidigung des Verfassers gegen Häresie, abgedruckt bei AI 393 6 γυναικείῳ καὶ (θηλυκῷ unleserl.) O; γυν. τε καὶ θηλυκῷ MAI I γένει unleserl. O ποιητὴ P 159v 7 τοῦ θεοῦ — (γεν)έσεως unleserl. O | ἐπικαλύμματι] αἰτία M AI | ὡς ἔφην < B 8 χρωμένη — ἀοράτως unleserl. O | MAI | ἔνδον ἡμ. ἀορ.] ἐστὶ. αὕτη δὲ ἴσως MAI | ἀνθρωπ. O 43 8 f ἀμφιέσματα PI 9 τοὺς δὲ unleserl. 10 ἀρρ. παραβλ. unleserl. O | ἀρρενωπῷ MAI 11 κατὰ φ

unleserl. O | θηλ)είας φερ. πόρ)ους unleserl. O, auch kein Raum ür < M AI | φερομένους P 12 (τ)ὰς — O 13 (σπ)έρμα unleserl. O 14 (ἄ)κολασίας unleserl. O 15 (ἄ)ει unleserl. O | οὐδὲν — δημιουργὸν S. 22, 6 in C (C 234 r f. u, R 222 r). Lemma τοῦ ἁγίου Μεθοδίου ἐκ τοῦ περὶ συμποσίων 15 ff PI πᾶσα γὰρ πρᾶξις . . αὐτὴ ἐφ' ἑαυτῆς πραττομένη οὔτε καλὴ οὔτε αἰσχρά, . . ἀλλ' ἐν τῇ πράξει . . τοιοῦτον ἀπέβη· καλῶς μὲν γὰρ πραττόμενον καὶ ὀρθῶς καλὸν γίνεταί, μὴ ὀρθῶς δὲ αἰσχρόν 15 οὐδὲ P 16 γὰρ αὐτό τι < C | πραγμ.] C | ἡγητ) unleserl. O παρὰ τὴν πρᾶξιν ταῖν χρωμένων τοιοῦτο γίνεσθαι. κοσμίως μὲν γὰρ πραττόμενον καὶ σωφρόνως κόσμιον ἀπέβη, αἰσχροῦς δὲ καὶ ἀσχημόνως αἰσχρόν. τί γὰρ ἡδίκησε σίδηρος γεωρικῆς χάριν καὶ τεχνῶν εὐρεθεὶς τοὺς εἰς ἀλληλοφόνους θήξαντας αὐτὸν μάχας; τί δὲ χρυσὸς ἢ ἄργυρος ἢ χαλκὸς καὶ συλλήβδην ἢ εὐέργαστος πᾶσα γῆ τοὺς πλημμελοῦντας ἀχαρίστως εἰς τὸν σφέτερον δημιουργὸν ἐν τῷ προστρέπεσθαι τὰ ἀπ' αὐτῶν ποικιλλόμενα βρέτη; κἄν γὰρ ἀπὸ κλεψιμαίων τῇ ὑφαντικῇ παρέχοιτο τις ἔρια τέχνη, πρὸς ἕν τοῦτο ἡ τέχνη δημιουργεῖ τὴν ὑποκειμένην ὕλην, εἰ δέξεται τὴν κατασκευὴν, οὐδὲν ἀποβαλλομένην τῶν ἑαυτῇ χρησίμων, ἐπεὶ μηδὲ αἰτίον ἐστὶν ἐνταῦθα τὸ κλαπέν, ἄψυχον ὄν. διὸ δὴ αὐτὸ μὲν καὶ κοσμητέον. τὸν δὲ ὑφελόμενον ἀδίκῳ φωρᾷ τιμωρητέον. ἀτὰρ δὴ καὶ τοὺς δηλήμονας τῶν γάμων καὶ διαρρήκτας τῆς εὐαρμοστίας τοῦ βίου, τῶν χορδῶν φέγγ, ἀόμπυτας οἴστρω καὶ τὴν ὄρεξιν εἰς μοιχείαν ἐκκαλουμένους, αὐτοὺς μὲν βασανιστέον καὶ τιμωρητέον· ἀπ' ἀλλοτρίων γὰρ κήπων τὰς παιδογόνους λυμαίνονται κλέπτοντες συμπλοκάς· τὴν δὲ σποράν, ὥσπερ δὴ κάκεϊ τὰ ἔρια, μορφωτέον καὶ ἐμωχωτέον.

2.11 Καὶ τί χρή παραδείγμασι τοσούτοις καταχρωμένην μηκύνειν 19 Plato Pollt. 227 D. Menex. 244 D 13 f Theophan. Xer. hom. 45, PGr 133, 841 B — 19 S. 24, 1 SS. S. 199f Holl 1 τοιο(ῦ)το γί(νεσθαι) unleserl. O | τοιοῦτο C τοιοῦτον Cr): τοιῶσδε P: τοιουτῶδες M AI Jh | μὲν] οὖν C r | γὰρ < C 2 πλαττόμενον O | ἀπ. βη | αἰσ(χρῶς) undeutl. 3 ἡδίκησεν Cc | (γεωρ)γικῆς χάριν undeutl. O | γεωργῶν AI: γεωργικῆς B 4 αὐτὸν θήξαντες BAI αὐτ. θήξ. αὐτόν M, ab. Punkte u. d. l. αὐτ.) | χρ(υσὸς) unleserl. O 5 ἅπασα P Jh 6 σφετέρων Cr | δημιουργὸν] es endet C 6f προτρέπεσθαι O P, παρατρέπεσθαι Cb 7 πηλικωμένα P | βρέφη P | 8 nach ἔρια Rasur in P 9 . δημιουργεῖ O 10 Jh 11 α . τῖόν O 12 κοσμη(τέον) unleserl. O | φορᾷ P 13 τ. δηλήμ. — βίου Z. 14] οἱ γάμ(ον ἀλλοτρίων δηλήμονες κ. διαρρήκται τῆς ἀρμστίας τοῦ βίου Theophan. | δηλήμονας undeutl. O | τῶν < O | γά(μων) unleserl. O νόμων MAI 14 τ. β., τ. χορδῶν φλ. Interpunktion Wd's | φλεγμα . . οντας O | οἴστρω undeutlich O 15 κ. τιμωρ)ητέο(ν) undeutl. O 16 λυμαίνοντας B κλ(έπτο)ντες unleserl. 17 κάκεϊ] καὶ P | ορ m. καὶ unleserl. O 18 ψυχωτέον P, ψυχοτέον B 19 Καὶ — ιδέας S. 23, 13 in C nachK (Vat. 1553) 24 v f, bzw. O AL c , Lemma in K τοῦ ἁγίου Μεθοδίου ἐκ τῶν περὶ ἀγνείας συμποσίων; in O A Lc τοῦ ἁγίου Μεθοδίου περὶ ἀναστάσεως, π. ἀν. ächl. zum Folgenden örend | χρή] δεῖ AI Jh 1 καταχρώμενον C: κεχρημένην Cb | μηκύνειν — ἄν S. 23,1 unleserl. O τὸν λόγον; οὐδὲ γὰρ ἄν οὕτως ἐν ὁλόγῳ χρόνῳ τοσοῦτον ἄνευ κομιδῆς ἔργον ἐξήγνησε φύσις. τίς γὰρ ὁστέων ἔπηξεν ἄπηκτον τίς δὲ ξυνέδρυσεν ἐπιτείνεσθαι νεύροις καὶ ἀνίσθαι περὶ τὰς ἀρμογάς καμπτόμενα τὰ μέλη; ἢ τίς θεὸς ἐζύμωσε χυμὸν δεύσας αἷματι καὶ μαλθακὴν ἐκ χοδὸς σάρκα ἢ μόνος ὁ ἀριστοτεχνίας, τὴν λογικωτάτην εἰκόνα καὶ ἔμψυχον τὸν ἄνθρωπον, ἡμᾶς, ἑαυτοῦ τεκταινόμενος καὶ κηροπλαστῶν ἐξ ὑγρῶν καὶ βραχυτάτων σπερμάτων ἐν μήτρᾳ; τίς γὰρ ἐστὶν ὁ προμηθεύμενος μὴ συμπνίγεσθαι τῷ ὑγρῷ καὶ τῇ συνοχῇ τῶν ἀγγείων ἐπικλυζόμενον ἔσω τὸ ἔμβρουν; ἢ τὸς ὁ μετὰ τὸ καὶ εἰς φῶς ἀνελθεῖν εἰς μέγεθος καὶ λάλλος καὶ ῥώμην ἐξ ἀσθενοῦς καὶ βραχείος μεταβάλλων, εἰ μὴ αὐτὸς οὗτος ὁ ἀριστοτέχνης, ὡς ἔφην, θεός, τῇ ποιητικῇ δυνάμει τῷ Χριστῷ μετασχηματίζων καὶ μεταζωγραφῶν τὰς ιδέας; κλ ὅθεν δὴ καὶ τημελούχοις ἀγγέλοις, κἄν ἐκ μοιχείας ᾧσι, τὰ ἀποτικτόμενα παραδίδοσθαι παρειλήφαμεν ἐν θεοπνεύστοις γράμμασιν. εἰ γὰρ παρὰ τὴν γνώμην ἐγίνοντο καὶ τὸν θεσμόν τῆς μακαρίας ἐκείνης φύσεως τοῦ

θεοῦ, πῶς ἀγγέλοις ταῦτα 1 De res. E, 20, 6 — 13 Apok. Petri in Klem. AI, Eklog. 48 1 οὐ γὰρ C | τοσοῦτον < C | ἄνευ θείας] εὐθείας P (in V ἄν B: ἔξω θείας Po Cb Jh 2 κομηδῆς C | ἔγρον ἐξ. φύ)σις unleserl. O | ἐξένυνσεν C | ἔπηξεν ἄπηκτον PB: ἄπηκτον ἔπηξεν O: ἐξῆπτεν ἄτηκτον C: ἄτηκτον ἔπηξεν Jh | 3 δὲ < P | συνέδησεν C | ἐπιτ. — ἀνίσσθαι unleserl. O | ἐπιτ. M AI Jh | ἀνίσσθαι] ζευγνύνεσθαι M (2. Hd.) AI 4 (καμπ)τόμενα — αἵματι unleserl. O | ἢ τίς — σάρκα Z. 5] τίς δ' ὑπονόμους κατεσκεύασε τῷ αἵματι καὶ μαλακὴν ἀρτηρίαν τῷ πνεύματι M (ab. τίς δ' — τῷ u. ἀρτ. τ. πνεύμ. v. 2. Hd.) AI : vor ἢ τίς — σάρκα schalten dies ein Cb Jh | ἢ 003C; C | θεὸς] dg C : ἄλλος Cb | ἐζύμωσεν C | ἔχυμον C : χυμούς Jh | αἶμ. δεύσας C 5 μαλακὴν O: μαλθ. ἡμῖν C | ἐ(κ)χὸς σάρκα unleserl. O | ἢ μόνος O 43 | ἢ < | ὁ ἀρι(στο)τέχνας unleserl. O | ἀριστοτ[τέχνας P 160 v; AI] Jh 5 f λογ. εἰκόνα καὶ unleserl. O 5 λογικοτάτην B 6 ἑαυτῷ P 8 τὸ ὑγρὸν B 8 f καὶ τῇ συνοχ(ῇ τῶν ἀ)γγείων ἐ unleserl. O 8 καὶ] ἐν M AI] Jh | συνοχεῖ M 9 ὁ μετὰ τὸ λοχευ unleserl. O | ὁ + C M AI Jh 10 ῥώμην ἐ unleserl. O 11 ἀριστοτέχνης AI] Jh: unleserl. 12 τῷ χρηστῷ C, τοῦ χριστοῦ P | καὶ unleserl. O 13 ζωγραφῶν MAI (nicht O) | ιδέας] es endet C; ab. sofort wieder bis ῥαστώνης S. 24, 1 Holl S. 199f aus C Bl. 63 r (Cc) und R Bl. 61 v (Cr). Lemma in Cc τοῦ ἁγίου Μεθοδίου ἐκ τοῦ(?) περὶ ἀγνείας συμποσίων , in Cr Μεθοδίου ἐκ τοῦ περὶ ἀγνείας συμποσίου | ἃ . . ἔλοις O | κἂν — ἀποτικτ. Z. 14 < C 14 (παρειλήφ)αμεν unleserl. O 15 ἐγένοντο O, ἐγένετο C (ἐγένετο Cr) 16 θ)εσμὸν unleserl. O παρεδίδοτο τραφγσίνεβα μετὰ πολλῆς ἀναπαύσεως καὶ πῶς δὲ καὶ κτηγορήσοντα σφῶν αὐτῶν τοὺς γονεῖς εὐπαρρησιάσας εἰς τὸ δικαστήριον ἐκίκλησκον τοῦ Χριστοῦ, »σὺ οὐκ ἐφθόνησας ἡμῖν, ὦ κύριε, τὸ κοινόν' λέγοντα »τοῦτο φῶς οὗτοι δὲ εἰς θάνατον ἡμᾶς ἐξέθεντο, καταφρονήσαντες ἥς σῆς ἐντολῆς;« »ἐκ« γάρ ἀνόμων. φησὶν »ὑπῶν τέκνα γεννώμενα μάρτυρές εἰσι πονηρίας κατὰ γονέων ἐν ἐξετασμῷ«.

- 2.12 Καὶ τάχα μὲν οὖν δὴ χώραν ἔξει πιθανολογῶν τις ἐν οὐ κριτικοῖς καὶ φρονίμοις ἀνδράσι, τὸν χιτῶνα τῆς ψυχῆς τὸν σάρκινον τοῦτον ὑπὸ ἀνθρώπων φυτευόμενον αὐτοματὶ μορφοῦσθαι παρὰ τὴν ἀπόφασιν τοῦ θεοῦ· οὐ μὴν ἦδη καὶ τῆς ψυχῆς τὴν οὐσίαν μετὰ τοῦ θνητοῦ σπεῖρεσθαι διδάσκων πιστευθήσεται σώματος. τὸ γὰρ ἀθάνατον καὶ ἀγήρων μόνος ὁ παντοκράτωρ ἐμφυσᾷ, ἢ καὶ μόνος τῶν ἀοράτων ἐστὶ καὶ ἀνωλέθρων ποιητής. »ἐνεφύσησε« γάρ εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ πνοὴν ζωῆς, καὶ ἐγένετο« φησὶν »ὁ ἄνθρωπος εἰς ψυχὴν ζῶσαν.« ἀμέλει τοὺς χειροτέχνας τούτους αἰτιώμενος ὁ λόγος, ἐπὶ λύμῃ τῶν ἀνθρώπων τὰ ἀνδροεῖκελα κατασκευάζοντας ἀγάλματα, οὐχ αἰσθανομένους τὸν ἔδιον ποιητὴν , ἐν τῇ παναρέτῳ Σοφίᾳ φησί· »σποδὸς ἡ καρδίᾳ αὐτῶν, καὶ γῆς εὐτελεστέρα ἡ ἐλπίς αὐτῶν, πηλοῦ τε ἀτιμότερος ὁ βίος αὐτῶν, ὅτι ἡγνόησαν τὸν πλάσαντα αὐτοὺς καὶ τὸν ἐμπνεύσαντα αὐτοῖς ψυχὴν ἐνεργοῦσαν καὶ ἐμφυσήσαντα αὐτοῖς πνεῦμα ζωτικόν.« οὕτως ἐστὶ πάντων ἀνθρώπων ποιητὴς ὁ θεός. 5 Weish. Sal. 4, 6 — 14 Gen. 2, 7 — 19 Weish. Sal, 15, 10.11 1 παραδίδοται C : (παρεδίδο)το unleserl. O, παρεδίδος M AI | ῥαστ.] endet C 2 πῶς] ὡς mit Rasur vor ω P | δὲ < P | κατηγορήσοντας s üb. Easur in P) 3 ἐκίκλησκον < P 4 ἡμᾶς elg θάν. P 5 τῆς < (wohl auch P) 7 nach ἐξ. + πιθανῶν λόγοιν O] Jh: + αὐτῶν LXX 8 δὴ < | χώραν P 161 | πιθανολόγων P, πειθανῶν λόγων B f οὐκ ἐν κριτικ. AI; im Text auch M, ab. corr. a. Rd. 10 ὑπ B | μορφ)οῦσθαι unleserl. O II ἦδη < P | ἀθάνατον vor οὐσίαν + Jh 12 θνητοῦ] ἐνθανάτου P | P (nicht B) 13 ἀγήρω O | ἢ] ἡμῖν P | τῶν unleserl. O 14 ἀορά)των unleserl. O 14 f εἰς τὸ πρόσωπον unleserl. O 15 πνοὴν unleserl. O 15 f ψυχ)ὴν ζῶ(σαν) unleserl. 16 χειρο)τέχνας unleserl. O | αἰτιώμενοι B | ὁ λόγος < P 17 τῶν — ἀνδροεῖ(κελα) undeutl. O 18 αἰσθ)αν. — τῇ O | αἰσθόμενα P: δὲ + MAI] Jh 19 σποδὸς ἡ — ἡ (außer γῆς unleserl. O | πηλ)οῦ — ἡγνόσαν Z. 20 unleserl. O | πῆλου εὐτελεστέρον εὐτελεστέρα M) ἢ ζωὴ αἰτῶν M AI 20 ὅτι] ἔτι M | πλάσαντα] ποιήσαντα P κακὶ τὸν MAI | τὸν O 44 21 ἐμφτεύσαντα P | αὐτοῖς O 22 οὕτως corrig. aus οὗτος (so Jh) od. umgek. O, οὕτω B | ἐστὶ < P | ὁ θεός ἐστι ποιητὴς P διὸ καὶ »πάντας ἀνθρώπους« κατὰ τὸν ἀπόστολον »σῶζεσθαι βούλεται καὶ εἰς

ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν». — καὶ ἐπειδὴ τοῦτο μόλις ἴσχε τέλος, λοιπὸν δὴ τὰ μετὰ ταῦτα λεκτέον. ὁπότεν γάρ τις τὴν θεωρίαν τῶν κατὰ τὸν ἄνθρωπον συμβαινόντων κατὰ φύσιν ἐκμάθῃ, εἴσεται μὴ βδελύσσεσθαι παιδοποιίαν, ἐπαινεῖν δὲ καὶ προτιμᾶν ἀγνείαν. οὐδὲ γάρ, ἐπειδὴ τῶν ἄλλων ἐστὶν ἡδύτερον καὶ τὸ μέλι, τὰ λοιπὰ δὴ ταύτῃ προσήκε νομίζεσθαι πικρά, ὅποσα δὴ τῇ ἐμφύτῳ γλυκασίᾳ κεέρασται τῶν ἀκροδρύων. καὶ τούτων μὲν ἐχέγγυον μάρτυρα παρέξομαι τὸν Παῦλον ὥστε καὶ ὁ γαμίζων «λέγοντα» τὴν ἑαυτοῦ παρθένον καλῶς ποιεῖ, καὶ ὁ μὴ γεμίζων κρεῖσσον ποιεῖ. οὐ γὰρ δὴ τῇ τοῦ κρεῖττονος καὶ γλυκυτέρου παραθέσει τὸ ἕτερον ἄτερον ἀπαγορεύσας ὁ λόγος, ἐκάστῳ τὸ οἰκεῖον καὶ λυσιτελὲς ἀπονέμων διαθεσμοθετεῖ. τοῖς μὲν γὰρ οὐδέπω συνεχώρησε παρθενίας τυχεῖν, τοὺς δὲ καὶ οὐκέτι βούλεται χραίνεσθαι φοινισσομένους ἐρεθισμοῖς, ἀλλὰ μελετᾶν ἀπεντεῦθεν ἤδη καὶ φαντάζεσθαι τὴν ἰσάγγελον μεταστοιχείωσιν τῶν σωμάτων, ἔνθα «οὔτε γαμοῦσιν οὔτε γαμίσκονται», κατὰ τοὺς ἀψευδεῖς χρησμούς· ἐπεὶ μὴδὲ πᾶσιν ὁ ἀμόλυντος καὶ παρεκτικὸς τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν εὐνουχισμὸς ἐμπιστεύεται, ἀλλὰ μόνοις ἐκείνοις δηλονότι τοῖς καὶ δυναμένοις τὸ ἀειθαλὲς ἄνθος καὶ ἄχραντον τῆς παρθενίας τηρῆσαι. ἀνθηροτάτῳ γὰρ ἀπεικάζεσθαι καὶ ποικιλωτάτῳ λειμῶνι λόγος ἔχει προφητικὸς τὴν ἐκκλησίαν, οὐ μόνον 1 I Tim. 2, 4 — 2 Symp. S. 33, 19. 42, 3 u. 182 AI — 8 Symp. 2, 3. 3, 5 — 9 I Kor. 7, 38 — 16 Mt. 22, 30 — 19 Mt. 19, 11 f 6 f Phot. Bibl. 237 S. 308a, 19 f 2 ἐπίγνωσιν undeutl. O 3 τέλος ἴσχεν (ἔσχε B) B) P 4 τῶν] mit Punkt unt. α? O | τὸν < P | ἄνθρωπον συ unleserl. O | φύσιν?: < O | κατὰ P 161 v 5 βδελ. μὲν P | (π)αιδο(ποιίαν) unleserl. 6 ἐπειδὴ — πικρά Z. 7 Ph S. 308a, 1 ff I ἡδύτερόν ἐστιν Jh 6 f γλυκύτερον τὸ μέλι καὶ ἡδύτερον Ph 7 δὴ — πικρά] πικρὰ καὶ ἀνῆδονα νομιστέον Ph | προσήκει Jh | νομ. προσήκε B 8 τῆς ἐμφυτοῖς γλυκασίας P, τοῖς ἐν φυτοῖς λυκασίας B | ἀ(κροδ.) unleserl. O 9 ἐχ.] βέβαιον + P 10 λέγοντα < P | παρθένον ἑαυτοῦ O 11 δὴ < O | τῇ < B Jh 14 συνεχώρηκε O | καὶ < B Jh 16 . σάγγελον O 17 unleserl. O 18 ἐπὶ B | μὴ πᾶσιν P | ὁ < O | ἀμόλυντος O: viell. richtig P 19 βασιλείας wohl auch O 19 f . κείνοις O 20 ἄνθος < P 20f ἄχραντον) τῆς unleserl. O 21 παρ . . νίας O 21 f καὶ ποικιλ. λειμῶνι ἀπεικάζεσθαι B 22 λόγ. ἔχει unleserl. O | προφ. P 162 22 f τοῖς τῆς < P τῆς ἀγνείας πεποικιλμένην καὶ κατεστεμμένην ἄνθεσιν, ἀλλὰ καὶ τοῖς τῆς τεκνογονίας καὶ τοῖς τῆς ἐγκρατείας. »ἐν κροσσωτοῖς« γάρ »χρυσοῖς πεποικιλμένη« »ἐκ δεξιῶν ἡ βασιλίςσα« παρίσταται τοῦ νυμφίου.

2.14 Ταῦτά σοι κατὰ δύναμιν ἀγὼ τὴν ἐμαυτῆς, ὦ Ἀρετὴ, εἰς τὸν .

2.14 ὑπὲρ τῆς ἀγνείας συμβάλλομαι λόγον.

2.15 Εἰπούσης δὲ ταῦτα τῆς Θεοφίλας θόρυβον ἡδὺν ἐκ πασῶν ἡ Θεοπάτρα ἴφη γεγονέναι τῶν παρθένων ἐπαινουσῶν τὸν λόγον, ὥς δὲ ἡσύχασαν, σιωπῆς ἐπὶ πολὺ γεγεννημένης ἀναστῆναι τὴν θάλειαν· ταύτῃ γὰρ ἐκ τρίτου ἐπετέτραπτο μετὰ τὴν Θεοφίλαν ἀγωνίζεσθαι.

1.1 Εἰπεῖν οὖν ἴφη τὴν Θεοφίλαν, ὅτι Δοκεῖ μοι ἀναγκαῖον εἶναι, ἐπειδὴ καλῶς ἡ Μάρκελλα ὁρμήσασα ἐπὶ τὸν λόγον οὐχ ἱκανῶς ἐπλήρωσεν, ἐμὲ πειρᾶσθαι τέλος ἐπιθεῖναι τῷ λόγῳ. τὸ μὲν γὰρ εἰς παρθενίαν ἐκ προβάσεως προκόψαι τὸν ἄνθρωπον, τοῦ θεοῦ παρορμήσατος αὐτὸν κατὰ καιρὸν καὶ καιρόν, δοκεῖ μοι καλῶς διελέσθαι, τὸ δὲ μηκέτι χρῆναι λέγειν τούντεῦθεν τεκνογονεῖν οὐ καλῶς. ἐγὼ γὰρ καθεωρακέναι μοι δοκῶ σαφῶς ἀπὸ τῶν γραφῶν ὅτι παρθενίας ἐλθούσης ὁ λόγος οὐκ ἀνείλε πάντῃ τὴν τεκνογονίαν. οὐ γὰρ ἐπειδὴ τῶν ἄστρον ἡ σελήνη μείζων ἐστί, παρὰ τοῦτο τῶν ἄλλων ἀστέρων τὸ φῶς ἀναιρῆται. ἀρξώμεθα δὲ ἀπὸ τῆς Γενέσεως, ἵνα δὴ καὶ πρεσβεύωμεν μᾶλλον τὴν γραφήν. ἡ γὰρ ἀπόφασις τοῦ θεοῦ καὶ τὸ διάταγμα τὸ ἐπὶ τῆς παιδοποιίας ὁμολογουμένως μέχρι καὶ νῦν συμπληροῦται, πλάσσοντος τὸν ἄνθρωπον ἔτι τοῦ δημιουργοῦ. τοῦτο γὰρ καὶ παντὶ καταφανές, ὥς ἄρα τὸν κόσμον ἀκμὴν ἐργίζεται ζωγραφῶν ὁ θεός, ὡς περ δὴ καὶ ὁ κύριος ἐδίδαξεν, »ἕως ἄρτι ὁ πατήρ μου ἐργάζεται« λέγων. ἀλλ' ὁπότεν οἱ ποταμοὶ ἤδη λωφήσωσιν εἰς τὸ τῆς θαλάσσης ἐμβάλλοντες ἄγγειον, καὶ

τὸ φῶς ἐτλείως χωρισθῇ τοῦ σκότους (νῦν γὰρ ἔτι διαχωρίζεται) καὶ τοὺς καρπούς μετὰ τῶν ἐρπετῶν καὶ τετραπόδων ἀναδιδόναι παύσεται λοιπὸν ἡ ξηρά, καὶ ὁ προωρισμένος τῶν ἀνθρώπων ἀριθμὸς 3 Plato Symp. 185 Ef — 13 Gen. 1, 28 — 17 De creatis 6. Plato Tim. 28f — 18 Joh. 5, 17 — Gen. 1, 9. 4. 11. 24 9—12 Phot. Bibl. 237 S. 308 1 f θεοφίλα λόγος Β'ος Ρ: < Ο 3 ff ΡΙ Εἰπεῖν δὴ τὸν Ἑρμῆ· Δοκεῖ μοι ἀναγκαῖον εἶναι, ἐπειδὴ Πaus. ὁρμήσας ἐπὶ τὸν λόγον καλῶς οὐχ ἱκανῶς ἀπετέλεσε, δεῖν ἐμὲ πειρασθαι τέλος ἐπιθεῖναι τῷ λόγῳ. τὸ μὲν γὰρ . . δοκεῖ μοι καλῶς διελέσθαι . . . καθεωρακέναι μοι δοκῶ ἐκ τῆς . . ἄρξομαι δὲ ἀπὸ τῆς . ., ἵνα καὶ πρεσβεύωμεν τὴν τέχνην 3 (θεο)φίλ(αν) ὅτι(?) unleserl. Ο | ὅτι] Οὐκοῦν Μ ΑΙ 4 ὁρ)μήσασα ἐπὶ unleserl. Ο περὶ, übergeschr. ἐπὶ Μ) 5 πειρ)ᾶσθαι — τῷ unleserl. Ο | πειρ] δεῖ + ΜΑΙ, δεῖν + Jh ΠΙ | τέλος < (Μ?) ΑΙ προσεπιθεῖναι (2. Hd. in ücke ΜΑΙ 6 ἐκ Ο 40v | προσβάσεως Ο | τοῦ < Ρ 7 παρορ] μήσ. Ρ 156 | καιρ. καὶ καιρὸν] vgl. ob. S. 10, 3f 8 τὸ Ρ 9 ἐγὼ — ἀναιρεῖται Ζ. 12 Ph 10 τὴν < Ph | (τεκν)ογ(ον)ίαν Ο 11 ἀστέρων Ρ Jh 12 Ο 14 τεκνοποιίας Β Jh 16 παντὶ Jh nach ΠΙ Tim. 53 C. Symp. 187 A vind Meth. Symp. 105: πάντη HSS 18 ἐργ. ὁ πατήρ μου V 19 ἡδλ λωφῆσιν Ο Jh: πληρώσωσιν viell. richtig Ρ | ἐμβάλλ. Ο: εἰσβάλλοντες Ρ Jh ἀναδ. δ. Ο 21 f παύσεται ΡΜ: ηται unleserl. Ο ἀναπληρωθῇ· τότε δὴ λοιπὸν καὶ τῆς παιδοποιίας ἀφεκτέον. νῦν γὰρ εἰς τὴν εἰκόνα τοῦ θεοῦ τὸν ἄνθρωπον συνεστῶτος τοῦ κόσμου καὶ τεκταινμένου. »αὐξάνεσθε« γὰρ ἐλέχθη »καὶ πληθύνεσθε«. καὶ οὐ χρὴ τὸ διάταγμα βδελύττεσθαι τοῦ δημιουργοῦ, ἐξ οὗ δὴ καὶ αὐταὶ γεγόναμεν. ἀρχὴ γὰρ γενέσως ἀνθρώπων ἡ τοῦ σπέρματος εἰς τὰς αὐλακας τῆς μήτρας γίνεται καταβολή, ὅπως τὸ ἐκ τῶν ὀστέων ὅστουν καὶ ἡ ἐκ τῆς σαρκὸς σαρξ ἕτερος ἄνθρωπος ἀοράτω ληφθέντα δυνάμει πάλιν ὑπὸ τεχνίτου δημιουργηθῶσι. ταύτη γὰρ ἐκείνην ἡγητέον πληροῦσθαι τὴν φωνὴν τοῦτο νῦν ὅστουν ἐκ τῶν ὀστέων μου καὶ σὰρξ ἐκ τῆς σαρκὸς μου«.

- 3.1 Τοῦτο γὰρ ἴσως ἥνισετο καὶ ἡ κατὰ τὸν ἐπιβληθεῖσα τῷ πρωτοπλάστῳ, προδιατυπωμένη τὴν ἐπὶ τῆς φιλοτησίας θέλξιν τοῦ ἀνδρός, ὅποτε διψήσας τέκνων ἐξισταται παιδογόνοις ἐκθηλυνόμενος καθ' ὕπνον ἡδοναῖς, ἵνα πάλιν τι τῶν ὀστέων αὐτοῦ καὶ τῆς σαρκὸς ἀποσπασθὲν ἕτερος ἄνθρωπος, ὡς ἔφην, ἀναπληρωθῇ. ἐκταρασσομένης γὰρ ἀρτῆς ἀρμονίας τῶν ἐν τοῖς κατὰ τὴν συνουσίαν ἐρεισμοῖς, ὡς οἱ τετελεσμένοι τὴν γαμήλιον ἡμᾶς διδάσκουσι τελετήν, πᾶν τὸ μυελῶσες τοῦ αἵματος καὶ γονιμώτατον, ὅπερ ἐστὶν ὑγρὸν ὅστουν, ἐκ πάντων τῶν μελῶν, ἀφροποιῶσιν καὶ θρομβωθὲν διὰ τῶν παιδογόνων ὀργάνων εἰς τὴν ἔμψυχον τῆς θηλείας ἐξέσονται γῆν. εἰκότως ἄρα 2 Gen. 1, 27 — 3 Gen. 1, 28 — 7 Symp. 3, 1 — 7. 10 Gen. 2, 23 — 12 Gen. 2, 21 — 14 Symp. 2,5 — 16 Demokrit Fr. 32 Diels — 17 De lepra 5, 2 18–20 Theophran. Keram. PGr. 132, 385BC 1 δὴ < Ρ Ι τὸ τῆς Ρ Ι ἐφεκτέον Ρ, ε übergeschr. Ο Ι νῦν — unleserl. 2 τοῦ Ρ ν 3 τος τοῦ κόσμου unleserl. Ο | αὐξάνεσθαι Ρ 1 ἐλέχθη Ο: ἔφη Ρ 4 οὐ χρὴ unleserl. Ο | βδελύσσεσθαι Ρ Jh 5 αὐτοὶ HSS 6 (σπέρμα)τος εἰς τὰς αὐ(λ.) ünlcserl. Ο Ι τοὺς αὐλακας Ρ 7f Symp. 3, 1 ἀπὸ τῶν ὀστέων ὅστουν ἄνθρωπος ἕτερος ληφθέν 7 (ὅστ)οῦν καὶ unleserl. 8 ληφθέντα — τοῦ undeutlich Ο 9 ταύτη γὰρ ἐκεί(νην) unleserl. Ο | δὲ πληρ, Μ: δὴ πληρ. ΑΙ, wohl auch Ο 10 νῦν— καὶ unleserl. Ο 11 σαρκὸς — ὕπνον Ζ. 12 unleserl. 12 ἴσως ἥνισσ. καὶ] δείκνυσιν Μ ΑΙ | μετὰ Μ ΑΙ Jh | ἔκστασις Ο 41 13 f φιλοτησίας Ρ (nicht Β) 14 τέκνων] ν scheint ausradiert in Ρ 15 θηλυνόμενος Ρ | καὶ vor καθ' + Ο | πάλιν τι τῶν Ο: πάλιν Ρ 18 τὴν < Cb Jh (schwerl. Ρ, da in Υ) 18 ff οἱ γὰρ πρὸς τὴν λυσσώδη μίξιν ἐρεθισμοὶ ἐξ αὐτοῦ τοῦ σώματος πᾶν τὸ γόνιμον τοῦ αἵματος καὶ μυελῶσες ἐξοίσουσι (ἐκσευοῦσι Jh) Theophr. 20 ἐστὶν wohl auch Ο 20 f Ρ 21 ἀφρο)ποίησαν undeutl. Ο ἀφροποιεῖ De lepra) | θρομ]βωθὲν Ρ 157 22 ἐξέσονται] ἐξύεται Ρ: ἐξύσεται Ο, ἐξέσονται auch Demokr. ἔνεκεν τούτου καταλιπεῖν λέλεκται »τὸν πατέρα καὶ τὴν τότε πάντων ἀθρόως ἀμνημονήσας, ὅτε φιλοστόρῳις ἐνούμενος τῇ γυναικὶ συμπλοκαῖς κάτοχος ἐπιθυμίας γίνεται γεννητικῆς, παρέχων ἀφαιρεῖσθαι τῷ θεῷ τὴν πλευρὰν δημιουργῶ, ὅπως ἐξ υἱοῦ δὴ καὶ αὐτὸς ὁ πατήρ πάλιν ἐκφανῇ. οὐκοῦν εἰσέτι πλάσσοντος καὶ νῦν δὴ τὸν

ἄνθρωπον τοῦ θεοῦ, πῶς οὐ τολμηρὸν τὸ βδελύσσεσθαι παιδουργίαν, ἣν αὐτὸς οὐκ ἐπαισχύνεται ταῖς ἀμιάντοις ὁ ἐργαζόμενος χερσί; »πρὸ τοῦ« γάρ με πλάσαι σε ἐν κοιλίᾳ μητρός, ἐπίσταμαί δε» τῷ Ἱερεμῖα φησί· τῷ δὲ Ἰωβ »μὴ σὺ λαβὼν πηλὸν ἐπλάσας ζῶον καὶ λαλητὸν αὐτὸ ἔθου« ἔφη »ἐπὶ τῆς γῆς;« καὶ ὁ Ἰωβ δὲ πρὸς αὐτὸν εὐκτικῶς φέρεται λέγων τὸ »κί χεῖρές σου ἐποίησάν με καὶ ἐπλάσαν με«. πῶς δὲ οὐκ ἄτοπον τὸ ἀπαγορεύεσθαι γάμων συναλλαγάς, προσδοκωμένων ἔτι καὶ μεθ' ἡμᾶς ἔσεσθαι καὶ τῶν ἀντιτασσομένων τῷ πονηρῷ, δι' οὓς δὴ καὶ τὰς τὰς ὁ λόγος ἐπηγγείλατο κολοβωθήσεσθαι; εἰ γὰρ φαῦλον, ὡς ἔφης, ἀπεντύθεν νενόμισται τῷ θεῷ τὸ παιδοσπορεῖν, δι' ἣν αἰτίαν οἱ παρὰ δόγμα φυόμενοι καὶ τὴν βουλήν τὴν θείαν εὐάρεστοι δυνήσονται παραστῆναι τῷ θεῷ; ἀνάγκη γὰρ εἶναι κίβδηλον, ἀλλὰ μὴ θεοφιλὲς τὸ τεχθέν, εἰ παρὰ τὴν γνώμην καὶ τὸ διάταγμα δίκην παραχαράγματος πλάσσεται τῆς δυνάμεως, ἵνα δὴ καὶ ἀνθρώπους δύνασθαι δῶμεν ἀνθρωποπλαστεῖν; .

- 3.1 Καὶ ἡ Μάρκελλα ὑπολαβοῦσα, Ὡ Θεοφίλα, μέγα σφάλμα ἔφη, καὶ ἐναντίον οἷς εἶπας ἀναφαίνεται, καὶ οἷι λεληθέναι παρωσαμένη τηλικούτον νέφος; ἥκει γὰρ ἐκεῖνος ὁ λόγος, ὃν ἴσως 1 Gen. 2, 24 — 3 Gen. 2, 21 — 8 Jeremi. 1, 5 — 9 ffioh 38, 14 — 10 Hioh 10, 8 — 14 vgl. Ephes. 6, 13. 16. Jak. 4, 7 — Mt. 24, 22 — 24 Plato Gorg. 521 E 2 ὅτε ὁ δὲ P 3 γίνε(ται) unleserl. O, γέννηται M AI 4 τ. πλ. τὴν δημιουργίαν P 5 ὁ < O | ἐκφανῇ O: ἐφάνη P | . κοῦν O εἰσέτι καὶ mit übergeschriebenem καὶ vor vñn P (nicht B) 6 τὸ < P 8f μητρός < P LXX 9 φησί < P 10 ἔθου O LXX: ἐποίησας P | φη O 11 δὲ < Jh | (χεῖρ)ές σου ἐποι(ησάν) unleserl. O 12 τὸ < P γ(άμ.) unleserl. O 13 f ἔσ μαρτ. καὶ unleserl. O I μάρτυρας M AI 14 f ἡμ. ὁ λόγ. ἐπηγγεί(α)το unleserl. O | ὁ λόγος < M AI 15 ἐπειγγείλατο κολωβωθήσεσθαι B | (ἔ)φης— νενόμ(ισται) Z. 16 unleserl. 16 τὸ < O — θείαν Z. 17 unleserl. O 16 f π. τὸ δόγμα γινόμενοι MAI 17 τὴν vor βουλήν < M | δυνήσονται — εἶναι Z. 18 unleserl. 18 πάλιν παραστ. MAI ἀνάγκη γὰρ P 157v: ἡ πῶς οὐκ ἀνάγκη M AI Jh | θεοφιλὲς P, θεοφιλὴς B: θεοφυὲς MAI Jh: unleserl. O 19 τὸ τεχθέν O 41v: τὸ λεχθέν P 20 ἀνθρώποις P 23 οἷ B 24f PI ὁ αὐτὸς δέ μοι ἥκει λόγος, ὃνπερ . . ἔλεγον 24 ἐκεῖνος undeutl. O ἀπαιτῶν σέ τις, ὡ σοφτάτη, λέξει· Περὶ τῶν ἐκ μοιχίας ἀνόμως φυομένων Τί φῆς; ἔδωκας γὰρ εἰσελθεῖν εἰς τὸν κόσμον ἀμήχανον εἶναι καὶ ἀδύνατον, μὴ χειραγωγηθέντα τῷ θελήματι τῆς μεγαλοσύνης, κατασκευασθέντος αὐτοῦ τοῦ σκηνώματος πρὸς τοῦ θεοῦ. καὶ ἵνα μὴ καταφύγῃς ὥσπερ εἰς τειχίον, ἐχέγγυον λέγουσαν γραφήν »τέκνα δὲ μοιχῶν ἀτελεσφόρητα«, ἀποκρούσεται σε πράως εἰπὼν ὅτι· Καὶ μὴν τελεσφόροις πολλαχῶς ὠδῖσιν ὠριμον καρπὸν τοὺς ἐκ παρανόμων συλληφθέντας ὥδε συναλλαγῶν ὀρῶμεν φυομένους. εἰ δ' αὖ πάλιν σοφίζομένη φαίης· Ὡ οὔτος, ἐγὼ τὸ ἀτελεσφόρητον ἐπὶ τῶν μὴ τελειομένων ἡγοῦμαι τάσσεσθαι τῇ χριστοδιδάκτῳ δικαιοσύνῃ, λελέξεταί· Καὶ μὴν ὡ μακαρία, πλεῖστοι τεχθέντες ἔξ ἀδίκου σποράς οὐδὲν ἥσσαν οὐ μόνον τῇ ποιμνῇ καταξιοῦνται τῶν ἀδελφῶν , ἀλλὰ καὶ προκαθηγεῖσθαι τούτων κληροῦνται πολλαχῶς. οὐκοῦν ὄντος φανεροῦ καὶ πάντων ἱστορούντων καὶ τὰ ἐκ μοιχείας φυόμενα τελεσιουργεῖσθαι, οὐ χρὴ νομίζειν συλλήψεων πέρι καὶ τοκετῶν τὸ πνεῦμα πεπροφητευκέναι, ἀλλ' ἴσως περὶ τῶν τὴν ἀλήθειαν μοιχωμένων, οἵτινες κλεψισόφοις νοθεύοντες δόγμασι τὰς γραφὰς ἀτελεσφόρητον γεννῶσι σοφίαν, τῇ θεοσεβίᾳ 4 vgl. Plato Axioch. 366 A — 5 Plato Pol. VI, 496D — 6 Weish. Sal. 3, 16 6—16 u. 17—S. 19, 1 Phot. Bibl. 237 S. 308a, 21. 24 1 ὡς σοφωτάτην P: PI ὡ σοφωτάτη | περὶ undeutl. O | μοιχίας 3 μὴ unleserl. O | χορηγηθέντα B 3 f μεγαλωσύνης B: δυνάμενς viell. richtig O 4 (κατασκ)ευασθέντος unleserl. O | αὐτῷ O 5 ὥσπερ < O | O: verb. mit ἐχέγγυον HSS | PI ὑπὸ τειχίον ἀποστάς 6 τέκνα — τὴν πλάνην S. 19,1, bzw. κυρίου S. 19,4 bei Ph | δὲ < P ἀποκρούς. — ἴσως Z. ἄλλως γὰρ νοηθῆναι οὐκ ἐγχωρεῖ. οὔτε γὰρ ἐπὶ τοῦ μὴ τίκτεσθαι τὰ τέκνα καὶ εἰς φῶς αἰσθητὸν ἄγεσθαι δύναται νοεῖσθαι (νοεῖσθ. δύν. B), ὅτι οὐ μόνον ἐτέχθησαν, ἀλλὰ καὶ τετόκασιν ἐκ μοιχείας τεχθέντες· οὔτε ἐπὶ τοῦ πνευματικῶς καὶ θείως τελεσφορηθῆναι,

πολλῶν γὰρ μοιχῶν τέκνα πλήρη πλήρεις Α) ἐγένοντο (πλήρης ἐγένετο Β) ἁγίου πνεύματος Ρh Ζ. 25 ff 7 Καὶ μὴν] μὲν καὶ Ρ 9 ὡς οὕτως Ο 10 μὴ < Jh 11 λέξεται Ρ 11 | τεχθέντες 12 ἦττον Ρ, ἴσον Β | (συν)σγε(λάζεσθαι) undeutl. Ο 13 καταξ. Κl: καθαριθμοῦνται Ο Ρ | προκαθηγ)εῖσθαι unleserl. Ο, καθ. Jh | τούτων unleserl. Ο 14 πληροῦνται Ρ 14 f ἱστορ(ούντ)ων unleserl. Ο 15 νομίζ)ειν unleserl. Ο 16 περὶ συλλήψεων Ρ | τόκων Ρ (auch S. 28, 1) | πεπρ. — ἴσως unleserl. Ο ἀλλὰ Ρ 17 μοιχομένων Ρh: + φησὶν εἰρῆσθαι Ρh | (οἴτ)τινες — unleserl. Ο 17 f κλεψ. . . δογμ.] κλεψίσοφοι Ρh 18 δόγμασι < Ρh | — θεοσεβεία unleserl. Ο | θεοσεβία ΜΑl συγκιρνῶντες τὴν πλάνην. διὸ καὶ ταύτης σου τῆς προφάσεως ἐξηρημένης ἴθι δὴ, εἰ καὶ τὰ ἐκ μοιχείας εὐδοκοῦντος, ἀποκρίναι, τοῦ θεοῦ. ἔφης γὰρ εἶναι ἀδύνατον ἀνθρώπου γονήν, μὴ μορφώσαντος αὐτὴν καὶ ἐμψυχώσαντος τοῦ κυρίου.

- 4.1 Καὶ ἡ Θεοφίλα ὑπὸ γενναίου ὥσπερ ληφθεῖσα τῶν μέσων ἀνταγωνιστοῦ ἔσκο τοδινίασε, καὶ μάλα μόλις ἀναπνεύσασα ἴφη· Ἐρωτᾶς ἐρώτημα διὰ παραδείγματος, ὧ μακαρία, χρῆζον ἀποδειχθῆναι, ἵν' ἐτι μᾶλλον Ἰδης ὡς διὰ πάντων ἡ ποιητικὴ δύναμις διοικοῦσα τοῦ πλέον εἰς τὴν τῶν ἀνθρώπων γένεσιν αὐτουργεῖ, αὐξοῦσα τὰ εἰς γόνιμον φυτευόμενα γῆν. οὐ γὰρ τὸ σπειρόμενον αἰτιατέον, ἀλλὰ τὸν εἰς ἀλλοτρίαν ἄρουραν κλεψιγάμοις εὐναῖς, οἷα μισθωτὸν ὀλίγης ἡδονῆς, τὴν ἰδίαν ἀναισχύντως πιπράσκοντα σποράν. ἀπέικασον γὰρ τοιοῦτῳ τινὶ τὴν ἡμετέραν γένεσιν εἰς τὸν βίον, οἷον οἴκῳ παρακειμένην ἔχοντι τὴν εἴσοδον ὄρεσιν ὑψηλοῖς· διήκειν δὲ τὸν ἐπὶ πολὺ κάτω μέχρι μακρὰν τῆς εἰσόδου, ἔχοντα πολλὰς ὁπὰς ἐκ τῶν ὀπίσω καὶ περιφερῇ κατὰ τοῦτο τὸ μέρος γεγονότα.
- 4.2 Ἀπεικάζω, ἔφη ἡ Μάρκελλα.
- 4.3 Οὐκοῦν ὑπόλαβε ἔνδον καθεζόμενον ἐργάζεσθαι πλάστην ἀνδριάντας· τούτῳ δ' αὖ τὴν ὕλην τοῦ πηλοῦ διὰ τῶν ὁπῶν ἔξωθεν νόησον ὑπὸ πολλῶν ἀνθρώπων ἀνενδεῶς χορηγεῖσθαι, οὐδενὸς αὐτῶν ὁρῶντος τὸν τεχνίτην. δὸς δὲ κεκαλύφθαι τὸν οἶκον ὁμίκλη καὶ νεφέλαις καὶ μηδὲν αὐτοῖς ἔξωθεν εἶναι καταφανὲς ἢ μόνας τὰς ὁπὰς.
- 4.4 Δεδόσθω, ἔφη, κω τοῦτο.
- 4.5 Ἐχειν τε ἕκαστον αὐτῶν τῶν συμπονούντων εἰς τὴν τοῦ πηλοῦ συγκομιδὴν ἀπονενεμημένην αὐτῷ μίαν ὁπὴν, εἰς ἣν μόνην αὐτὸν φέροντα τὴν ἰδίαν ὕλην ἀποτίθεσθαι, μὴ ἀπτόμενον ἑτέρας. εἰ δ' αὖ περιέργως ἀνοιγνύναι τὴν ἑτέρῳ κεκληρωμένην ἐπιχειροίη, πῦρ αὐτῷ καὶ μάστιγας ἀπειλητέον. οὐκοῦν τὸ μετὰ ταῦτα λοιπὸν δὴ θεώρησον, ἔσωθεν τὸν πλάστην περιερχόμενον τὰς ὁπὰς καὶ τὸν εὐρισκόμενον ἐν ἐκάστῃ πηλὸν κατ'ἰδίαν λαμβάνοντα πλάττειν, καὶ μηνῶν περιόδοις ἀποπλάσαντα πάλιν ἀποδιδόναι τοῖς ἔξω διὰ τῆς αὐτῆς τὸν πλάστην ὁπῆς, ἔχοντα τοιαύτην ἐντολήν, πάντα τὸν δυνάμνον δημιουργηθῆναι πηλὸν ἀδιαφόρως ἐργάζεσθαι, κἂν εἰς ἀλλοτρίαν ὑπὸ τινος εἰσοχετεύηται κακοτρόπως ὁπὴν (οὐδὲν ἡδίκηκεναι τὴν ὕλην· διὸ ὡς ἀναίτιαν μὲν δὴ χρῆναι πλάττεσθαι καὶ μορφοῦσθαι), τὸν δὲ παρὰ τὸ διάταγμα καὶ τὴν ἐντολήν εἰς ἀλλοτρίαν αὐτὴν ἀποτιθέμενον ὁπὴν, τοῦτον ὡς ἀλάστορά τε καὶ παραβάτην τιμωρεῖσθαι. οὐ γὰρ τὸν πηλὸν αἰτιατέον, ἀλλ' ἐκεῖνον τὸν παρὰ τὸ ὅσιον τοῦτο πεπονηκότα· ἀκрасίας γὰρ χάριν εἰς ἀλλοτρίαν ἀποκομίσας ὁπὴν ἀπέθετο λαθραίως ἢ βίᾳ.
- 4.6 Ἀληθέστατα λέγεις.
- 5.1 Οὐκοῦν λοιπὸν δὴ καιρὸς τούτων ἤδη προδιηνυσμένων ταύτην σε πᾶσαν προσάπτειν, ὡ σοφωτάτη, τὴν εἰκόνα τοῖς ἤδη ἔμπροσθεν εἰρημένοις, τὸν μὲν οἶκον ἀφομοιοῦσαν τῇ ἀοράτῳ τῆς γενέσεως ἡμῶν φύσει, τὴν δὲ προσκειμένην εἴσοδον τοῖς ὄρεσι τῇ ἀπὸ οὐρανῶν εἰς τὰ σώματα καταβάσει καὶ παραπομπῇ τῶν ψυχῶν, τὰς δὲ ὁπὰς τῷ θηλυκῷ καὶ γυναικεῖω γένει, τὸν δὲ πλάστην τῇ ποιητικῇ δυνάμει τοῦ θεοῦ, ἥτις ἐπικαλύμματα τῆς γενέσεως ἡμῶν ὡς ἔφην

τῇ φύσει χρωμένη ἔνδον ἡμᾶς ἀοράτως ἀνθρωποπλαστεῖ, τὰ ἐνδύματα ταῖς ψυχαῖς ἐργαζομένη. τοὺς δὲ κομίζοντας τὴν ὕλην πηλοῦ τῷ ἀνδρείῳ καὶ ἀρρενικῷ παραβλητέον, ὁπότε διψήσαντες τέκνων εἰς τοὺς κατὰ φύσιν τῆς θηλείας φερόμενοι πόρους ἐγκαταβάλλουσι τὴν σποράν, ὥσπερ κάκεῖ τὸν πηλὸν εἰς τὰς ὁπὰς. θείας γάρ, ὡς ἔπος μοίρας τῆς δημιουργικῆς τὸ σπέρμα μεταλαμβάνον οὐκ αὐτὸ αἴτιον νομιστέον εἶναι τῶν τῆς ἀκολασίας ὑπεκκαυμάτων. ἡ μὲν γὰρ τέχνη τὴν ὑποκειμένην ὕλην αἰετισταίνεται· οὐδὲν γὰρ αὐτό τι καθ' ἑαυτὸ τῶν πραγμάτων ἡγητέον εἶναι κακόν, ἀλλὰ 1 Plato Pol. Vn, 517 A B — 5 Plato Pol. X, 614 D — 6 Symp. E, 4 S. 19, 8 — 8 Plato Gorg. 523 D — 10 Symp. H, 2 S. 16, 14 — 12 Plato Symp. 206 C — 15 Plato Symp. 180 Ef — 16 De autex. 15 15—S. 22, 6 SS Parall. S. 198 Holl 1 δὴ λοιπὸν P | καιρὸς tilgt Jh | ἤδη < P | προηγουμένων P 1 ff PI ταύτην τοίνυν . . τὴν εἰκόνα, ὧ φίλε Γλ., προσαπτέον ἅπασαν λεγομένοις, τὴν μὲν . . , τὸ δὲ 2 ὡς σοφωτάτην P 3 οἶκον undeutl. O 4 δὲ προσκ. unleserl. O | προκειμένην AI 5 PI καταβαίνειν ἑτέρας ἐκ τοῦ οὐρανοῦ | καὶ undeutl. O | ψυχῶν] in hier in kleiner Schrift eine Verteidigung des Verfassers gegen Häresie, abgedruckt bei AI 393 6 γυναικείῳ καὶ (θηλυκῷ unleserl.) O; γυν. τε καὶ θηλυκῷ MAI I γένει unleserl. O ποιητὴ P 159v 7 τοῦ θεοῦ — (γεν)έσεως unleserl. O | ἐπικαλύμματι] αἰτία M AI | ὡς ἔφην < B 8 χρωμένη — ἀοράτως unleserl. O | MAI | ἔνδον ἡμ. ἀορ.] ἐστὶ. αὕτη δὲ ἴσως MAI | ἀνθρωπ. O 43 8 f ἀμφιέσματα PI 9 τοὺς δὲ unleserl. 10 ἀρρ. παραβλ. unleserl. O | ἀρρενωπῷ MAI 11 κατὰ φ unleserl. O | (θηλ)είας φερ. πόρους unleserl. O, auch kein Raum ür < M AI | φερομένους P 12 (τ)ὰς — O 13 (σπ)έρμα unleserl. O 14 (ἀ)κολασίας unleserl. O 15 (ἀ)ει unleserl. O | οὐδὲν — δημιουργὸν S. 22, 6 in C (C 234 r f. u, R 222 r). Lemma τοῦ ἀγίου Μεθοδίου ἐκ τοῦ περὶ συμποσίων 15 ff PI πᾶσα γὰρ πράξις . . αὕτη ἐφ' ἑαυτῆς πραττομένη οὔτε καλὴ οὔτε αἰσχύρα, . . ἀλλ' ἐν τῇ πράξει . . τοιοῦτον ἀπέβη· καλῶς μὲν γὰρ πραττόμενον καὶ ὀρθῶς καλὸν γίνεταί, μὴ ὀρθῶς δὲ αἰσχρόν 15 οὐδὲ P 16 γὰρ αὐτό τι < C | πραγμ.] C | ἡγητ) unleserl. O παρὰ τὴν πρᾶξιν ταῖν χρωμένων τοιοῦτο γίνεσθαι. κοσμίως μὲν γὰρ πραττόμενον καὶ σωφρόνως κόσμιον ἀπέβη, αἰσχύρως δὲ καὶ ἀσχημόνως αἰσχρόν. τί γὰρ ἡδίκησε σίδηρος γεωρικῆς χάριν καὶ τεχνῶν εὐρεθεῖς τοὺς εἰς ἀλληλοφόνους θήξαντας αὐτὸν μάχας; τί δὲ χρυσὸς ἢ ἄργυρος ἢ χαλκὸς καὶ συλλήβδην ἢ εὐέργαστος πᾶσα γῆ τοὺς πλημμελοῦντας ἀχαρίστως εἰς τὸν σφέτερον δημιουργὸν ἐν τῷ προστρέπεσθαι τὰ ἀπ' αὐτῶν ποικιλλόμενα βρέτη; κἂν γὰρ ἀπὸ κλεψιμαίων τῇ ὑφαντικῇ παρέχοιτο τις ἔρια τέχνη, πρὸς ἐν τούτῳ ἡ τέχνη δημιουργεῖ τὴν ὑποκειμένην ὕλην, εἰ δέξεται τὴν κατασκευὴν, οὐδὲν ἀποβαλλομένην τῶν ἑαυτῇ χρησίμων, ἐπεὶ μηδὲ αἴτιόν ἐστιν ἐνταῦθα τὸ κλαπέν, ἄψυχον ὄν. διὸ δὴ αὐτὸ μὲν καὶ κοσμητέον. τὸν δὲ ὑφελόμενον ἀδίκῳ φωρᾷ τιμωρητέον. ἀτὰρ δὴ καὶ τοὺς δηλήμονας τῶν γάμων καὶ διαρρήκτας τῆς εὐαρμοστίας τοῦ βίου, τῶν χορδῶν φέγ, ἀόμπτως οἷστρω καὶ τὴν ὄρεξιν εἰς μοιχείαν ἐκκαλουμένους, αὐτοὺς μὲν βασανιστέον καὶ τιμωρητέον· ἀπ' ἀλλοτρίων γὰρ κήπων τὰς παιδογόνους λυμαίνονται κλέπτοντες συμπλοκάς· τὴν δὲ σποράν, ὥσπερ δὴ κάκεῖ τὰ ἔρια, μορφωτέον καὶ ἐμωυχωτέον.

6.1 Καὶ τί χρὴ παραδείγμασι τοσούτοις καταχρωμένην μηκύνειν 19 Plato Pollt. 227 D. Menex. 244 D 13 f Theophan. Xer. hom. 45, PGr 133, 841 B — 19 S. 24, 1 SS. S. 199f Holl 1 τοιοῦτο γί(νεσθαι) unleserl. O | τοιοῦτο C τοιοῦτον Cr): τοιῶσδε P: τοιουτῶδες M AI Jh | μὲν] οὖν C r | γὰρ < C 2 πλαττόμενον O | ἀπ. βη | αἰσ(χρῶς) undeutl. 3 ἡδίκησεν Cc | (γεωρ)γικῆς χάριν undeutl. O | γεωργῶν AI: γεωργικῆς B 4 αὐτὸν θήξαντες BAI αὐτ. θήξ. αὐτόν M, ab. Punkte u. d. l. αὐτ.) | χρ(υσὸς) unleserl. O 5 ἅπασα P Jh 6 σφετέρων Cr | δημιουργὸν] es endet C 6f προτρέπεσθαι O P, παρατρέπεσθαι Cb 7 πηλικωμένα P | βρέφη P | 8 nach ἔρια Rasur in P 9 . δημιουργεῖ O 10 Jh 11 α . τῶν O 12 κοσμη(τέον) unleserl. O | φωρᾷ P 13 τ. δηλήμ. — βίου Z. 14] οἱ γάμ(ον ἀλλοτρίων δηλήμονες κ. διαρρήκται τῆς ἀρμστίας τοῦ βίου Theophan. | δηλήμονας undeutl. O | τῶν < O |

γά(μων) unleserl. Ο νόμων MAI 14 τ. β., τ. χορδῶν φλ. Interpunktion Wd's | φλεγμα . . οντας Ο | οἷστρω undeutlich Ο 15 κ. τιμωρ)ητέο(ν) undeutl. Ο 16 λυμαίνοντας Β κλ(έπτο)ντες unleserl. 17 κάκεϊ] καὶ Ρ | ορ m. καὶ unleserl. Ο 18 ψυχωτέον Ρ, ψυχοτέον Β 19 Καὶ — ιδέας S. 23, 13 in C nach K (Vat. 1553) 24 vñ, bzw. Ο AL c , Lemma in K τοῦ ἁγίου Μεθοδίου ἐκ τῶν περὶ ἀγνεΐας συμποσίων; in Ο A Lc τοῦ ἁγίου Μεθοδίου περὶ ἀναστάσεως, π. ἀν. ächl. zum Folgenden örend | χρῆ] δεῖ ALJh 1 καταχρώμενον C: κεχρημένην Cb | μηκύνειν — ἄν S. 23,1 unleserl. Ο τὸν λόγον; οὐδὲ γὰρ ἄν οὕτως ἐν ὁλόγῳ χρόνῳ τοσοῦτον ἄνευ κοιμίδης ἔργον ἐξήνυσε φύσις. τίς γὰρ ὁστέων ἔπηξεν ἄπηκτον τίς δὲ ξυνέδησεν ἐπιτείνεσθαι νεύροις καὶ ἀνίεσθαι περὶ τὰς ἀρμογάς καμπτόμενα τὰ μέλη; ἢ τίς θεὸς ἐζύμωσε χυμὸν δεύσας αἷματι καὶ μαλακὴν ἐκ χοδὸς σάρκα ἢ μόνος ὁ ἀριστοτεχνῆας, τὴν λογικωτάτην εἰκόνα καὶ ἔμψυχον τὸν ἄνθρωπον, ἡμᾶς, ἑαυτοῦ τεκταινόμενος καὶ κηροπλαστῶν ἐξ ὑγρῶν καὶ βραχυτάτων σπερμάτων ἐν μήτρᾳ; τίς γὰρ ἔστιν ὁ προμηθεύμενος μὴ συμπνίγεσθαι τῷ ὑγρῷ καὶ τῇ συνοχῇ τῶν ἀγγείων ἐπικλυζόμενον ἔσω τὸ ἔμβρουν; ἢ τὸς ὁ μετὰ τὸ καὶ εἰς φῶς ἀνελθεῖν εἰς μέγεθος καὶ λάλλος καὶ ῥώμην ἐξ ἀσθενοῦς καὶ βραχέος μεταβάλλων, εἰ μὴ αὐτὸς οὗτος ὁ ἀριστοτεχνῆας, ὡς ἔφην, θεός, τῇ ποιητικῇ δυνάμει τῷ Χριστῷ μετασχηματίζων καὶ μεταζωγραφῶν τὰς ιδέας; κλ ὅθεν δὴ καὶ τημελούχοις ἀγγέλοις, κἂν ἐκ μοιχείας ὦσι, τὰ ἀποτικτόμενα παραδίδοσθαι παρειλήφαμεν ἐν θεοπνεύστοις γράμμασιν. εἰ γὰρ παρὰ τὴν γνώμην ἐγίνοντο καὶ τὸν θεσμόν τῆς μακαρίας ἐκείνης φύσεως τοῦ θεοῦ, πῶς ἀγγέλοις ταῦτα 1 De res. E, 20, 6 — 13 Apok. Petri in Klem. AI, Eklog. 48 1 οὐ γὰρ C | τοσοῦτον < C | ἄνευ θείας] εὐθείας Ρ (in V ἀν Β: ἔξω θείας Ρο Cb Jh 2 κοιμίδης C | ἔγρον ἐξ. φύ)σις unleserl. Ο | ἐξένυνσεν C | ἔπηξεν ἄπηκτον ΡΒ: ἄπηκτον ἔπηξεν Ο: ἐξήπτεν ἄτηκτον C: ἄτηκτον ἔπηξεν Jh | 3 δὲ < Ρ | συνέδησεν C | ἐπιτ. — ἀνίεσθαι unleserl. Ο | ἐπιτ. M AI Jh | ἀνίεσθαι] ζευγνυνύεσθαι M (2. Hd.) AI 4 (καμπ)τόμενα — αἷματι unleserl. Ο | ἢ τίς — σάρκα Z. 5] τίς δ' ὑπονόμους κατεσκεύασε τῷ αἷματι καὶ μαλακὴν ἀρτηρίαν τῷ πνεύματι M (ab. τίς δ' — τῷ u. ἀρτ. τ. πνεύμ. v. 2. Hd.) AI : vor ἢ τίς — σάρκα schalten dies ein Cb Jh | ἢ 003C; C | θεὸς] dg C : ἄλλος Cb | ἐζύμωσεν C | ἔχυμον C : χυμοὺς Jh | αἷμ. δεύσας C 5 μαλακὴν Ο: μαλθ. ἡμῖν C | ἐ(κ) χοδὸς σάρκα unleserl. Ο | ἢ μόνος Ο 43 | ἢ < | ὁ ἀρι(στοτ)έχνης unleserl. Ο | ἀριστοτ|τέχνης Ρ 160 v; ALJh 5 f λογ. εἰκόνα καὶ unleserl. Ο 5 λογικωτάτην Β 6 ἑαυτῷ Ρ 8 τὸ ὑγρὸν Β 8 f καὶ τῇ συνοχ(ῇ τῶν ἀ)γγείων ἐ unleserl. Ο 8 καὶ] ἐν M ALJh | συνοχεῖ M 9 ὁ μετὰ τὸ λοχευ unleserl. Ο | ὁ + C M AI Jh 10 ῥώμην ἐ unleserl. Ο 11 ἀριστοτέχνης ALJh: unleserl. 12 τῷ χρηστῷ C, τοῦ χριστοῦ Ρ | καὶ unleserl. Ο 13 ζωγραφῶν MAI (nicht O) | ιδέας] es endet C; ab. sofort wieder bis ῥαστώνης S. 24, 1 Holl S. 199f aus C Bl. 63 r (Cc) und R Bl. 61 v (Cr). Lemma in Cc τοῦ ἁγίου Μεθοδίου ἐκ τοῦ(?) περὶ ἀγνεΐας συμποσίων , in Cr Μεθοδίου ἐκ τοῦ περὶ ἀγνεΐας συμποσίου | ἃ . . ἔλοις Ο | κἂν — ἀποτικτ. Z. 14 < C 14 (παρειλήφ)αμεν unleserl. Ο 15 ἐγένοντο Ο, ἐγένετο C (ἐγένετο Cr) 16 θ)εσμόν unleserl. Ο παρεδίδοτο τραφγσίνεβα μετὰ πολλῆς ἀναπαύσεως καὶ πῶς δὲ καὶ κτηγορήσοντα σφῶν αὐτῶν τοὺς γονεῖς εὐπαρρησιάσατως εἰς τὸ δικαστήριον ἐκίκλησκον τοῦ Χριστοῦ, »σὺ οὐκ ἐφθόνησας ἡμῖν, ὦ κύριε, τὸ κοινόν' λέγοντα »τοῦτο φῶς' οὗτοι δὲ εἰς θάνατον ἡμᾶς ἐξέθεντο, καταφρονήσαντες ἥς σῆς ἐντολῆς;« »ἐκ« γὰρ ἀνόμων. φησὶν »ὑπῶν τέκνα γεννώμενα μάρτυρές εἰσι πονηρίας κατὰ γονέων ἐν ἐξετασμῷ«.

- 7.1 Καὶ τάχα μὲν οὖν δὴ χώραν ἔξει πιθανολογῶν τις ἐν οὐ κριτικοῖς καὶ φρονίμοις ἀνδράσι, τὸν χιτῶνα τῆς ψυχῆς τὸν σάρκινον τοῦτον ὑπὸ ἀνθρώπων φυτευόμενον αὐτοματὶ μορφοῦσθαι παρὰ τὴν ἀπόφασιν τοῦ θεοῦ· οὐ μὴν ἤδη καὶ τῆς ψυχῆς τὴν οὐσίαν μετὰ τοῦ θνητοῦ σπεῖρεσθαι διδάσκων πιστευθήσεται σώματος. τὸ γὰρ ἀθάνατον καὶ ἀγήρων μόνος ὁ παντοκράτωρ ἐμφυσᾷ, ἢ καὶ μόνος τῶν ἀοράτων ἐστὶ καὶ ἀνωλέθρων ποιητής. »ἐνεφύσησε« γὰρ εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ πνοὴν ζωῆς, καὶ ἐγένετο« φησὶν »ὁ ἄνθρωπος εἰς ψυχὴν ζῶσαν.« ἀμέλει τοὺς χειροτέχνους τούτους αἰτιώμενος ὁ λόγος, ἐπὶ λύμῃ τῶν ἀνθρώπων τὰ ἀνδροεῖκελα

κατασκευάζοντας ἀγάλματα, οὐχ αἰσθανομένους τὸν ἔδιον ποιητὴν, ἐν τῇ παναρέτῳ Σοφίᾳ
φησί· »σποδὸς ἡ καρδία αὐτῶν, καὶ γῆς εὐτελεστέρα ἡ ἐλπίς αὐτῶν, πληοῦ τε ἀτιμότερος ὁ βίος
αὐτῶν, ὅτι ἡγνόησαν τὸν πλάσαντα αὐτοὺς καὶ τὸν ἐμπνεύσαντα αὐτοῖς ψυχὴν ἐνεργοῦσαν καὶ
ἐμφυσησαντα αὐτοῖς πνεῦμα ζωτικόν.« οὕτως ἐστὶ πάντων ἀνθρώπων ποιητῆς ὁ θεός. 5 Weish.
Sal. 4, 6 — 14 Gen. 2, 7 — 19 Weish. Sal. 15, 10.11 1 παραδίδοται C : (παρεδίδο)το unleserl. O,
παρεδίδος M AI | ῥαστ.] endet C 2 πῶς] ὡς mit Rasur vor ω P | δὲ < P | κατηγορήσοντας ζ üb.
Easur in P) 3 ἐκίκλησκον < P 4 ἡμᾶς elg θάν. P 5 τῆς < (wohl auch P) 7 nach ἐξ. + πιθανῶν
λόγοις OJh: + αὐτῶν LXX 8 δὴ < | χώραν P 161 | πιθανολόγων P, πειθανῶν λόγων B f οὐκ ἐν
κριτικ. AI; im Text auch M, ab. corr. a. Rd. 10 ὑπ B | μορφ)οῦσθαι unleserl. O II ἤδη < P |
ἀθάνατον vor οὐσίαν + Jh 12 θνητοῦ] ἐνθανάτου P | P (nicht B) 13 ἀγήρω O | ἡ] ἡμῖν P | τῶν
unleserl. O 14 ἀορά)των unleserl. O 14 f εἰς τὸ πρόσωπον unleserl. O 15 πνοὴν unleserl. O 15 f
ψυχ)ὴν ζῶ(σαν) unleserl. 16 χειρο)τέχνας unleserl. O | αἰτιώμενοι B | ὁ λόγος < P 17 τῶν —
ἀνδροεῖ(κελα) undeutl. O 18 αἰσθ)αν. — τῇ O | αἰσθόμενα P: δὲ + MAIJh 19 σποδὸς ἡ — ἡ (außer
γῆς unleserl. O | πηλοῦ — ἡγνόσαν Z. 20 unleserl. O | πῆλου εὐτελέστερον εὐτελεστέρα M) ἡ
ζωὴ αἰτῶν M AI 20 ὅτι] ἔτι M | πλάσαντα] ποιήσαντα P κακὶ τὸν MAI | τὸν O 44 21 ἐμφτεύσαντα
P | αὐτοῖς O 22 οὕτως corrig. aus οὗτος (so Jh) od. umgek. O, οὕτω B | ἐστὶ < P | ὁ θεός ἐστὶ
ποιητῆς P διὸ καὶ »πάντας ἀνθρώπους« κατὰ τὸν ἀπόστολον »σῶζεσθαι βούλεται καὶ εἰς
ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν«. — καὶ ἐπειδὴ τοῦτο μόλις ἴσχε τέλος, λοιπὸν δὴ τὰ μετὰ ταῦτα
λεκτέον. ὁπότεν γὰρ τις τὴν θεωρίαν τῶν κατὰ τὸν ἄνθρωπον συμβαινόντων κατὰ φύσιν
ἐκμάθῃ, εἴσεται μὴ βδελύσσεσθαι παιδοποιάν, ἐπαινεῖν δὲ καὶ προτιμᾶν ἀγνεῖαν. οὐδὲ γάρ,
ἐπειδὴ τῶν ἄλλων ἐστὶν ἡδύτερον καὶ τὸ μέλι, τὰ λοιπὰ δὴ ταύτῃ προσήκε νομίζεσθαι πικρά,
ὅποσα δὴ τῇ ἐμφύτῳ γλυκασίᾳ κεέρασαι τῶν ἀκροδρύων. καὶ τούτων μὲν ἐχέγγυον μάρτυρα
παρέξομαι τὸν Παῦλον ὥστε καὶ ὁ γαμίζων« λέγοντα »τὴν ἑαυτοῦ παρθένον καλῶς ποιεῖ, καὶ ὁ
μὴ γεμίζων κρεῖσσον ποιεῖ«. οὐ γὰρ δὴ τῇ τοῦ κρεῖττονος καὶ γλυκυτέρου παραθέσει τὸ ἕτερον
ἄτερον ἀπαγορεύσας ὁ λόγος, ἐκάστῳ τὸ οἰκεῖον καὶ λυσιτελεῖς ἀπονέμων διαθεσμοθετεῖ. τοῖς
μὲν γὰρ οὐδέπω συνεχώρησε παρθενίας τυχεῖν, τοὺς δὲ καὶ οὐκέτι βούλεται χραίνεσθαι
φοινισσομένους ἐρεθισμοῖς, ἀλλὰ μελετᾶν ἀπεντεῦθεν ἤδη καὶ φαντάζεσθαι τὴν ἰσαγγελον
μεταστοιχεῖωσιν τῶν σωμάτων, ἔνθα »οὔτε γαμοῦσιν οὔτε γαμίσκονται«, κατὰ τοὺς ἀψευδεῖς
χρησμούς· ἐπεὶ μηδὲ πᾶσιν ὁ ἀμόλυντος καὶ παρεκτικὸς τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν
εὐνουχισμὸς ἐμπιστεύεται, ἀλλὰ μόνοις ἐκείνοις δηλονότι τοῖς καὶ δυναμένοις τὸ ἀειθαλὲς
ἄνθος καὶ ἄχραντον τῆς παρθενίας τηρῆσαι. ἀνθηροτάτῳ γὰρ ἀπεικάζεσθαι καὶ ποικιλωτάτῳ
λειμῶνι λόγος ἔχει προφητικὸς τὴν ἐκκλησίαν, οὐ μόνον 1 I Tim. 2, 4 — 2 Symp. S. 33, 19. 42, 3
u. 182 AI — 8 Symp. 2, 3. 3, 5 — 9 I Kor. 7, 38 — 16 Mt. 22, 30 — 19 Mt. 19, 11 f 6 f Phot. Bibl. 237
S. 308a, 19 f 2 ἐπίγνωσιν undeutl. O 3 τέλος ἴσχε(ν) B) P 4 τῶν] mit Punkt unt. α? O | τὸν
< P | ἄνθρωπον συ unleserl. O | φύσιν?: < O | κατὰ P 161 v 5 βδελ. μὲν P | (π)αιδο(ποιάν)
unleserl. 6 ἐπειδὴ — πικρά Z. 7 Ph S. 308a, 1 ff I ἡδύτερόν ἐστιν Jh 6 f γλυκύτερον τὸ μέλι καὶ
ἡδύτερον Ph 7 δὴ — πικρά] πικρὰ καὶ ἀνήδονα νομιστέον Ph | προσήκει Jh | νομ. προσήκε B 8
τῆς ἐμφυτοῖς γλυκασίας P, τοῖς ἐν φυτοῖς λυκασιᾶς B | ἀ(κροδ.) unleserl. O 9 ἐχ.] βέβαιον + P
10 λέγοντα < P | παρθένον ἑαυτοῦ O 11 δὴ < O | τῇ < BJh 14 συνεχώρηκε O | καὶ < B Jh 16 .
σάγγελον O 17 unleserl. O 18 ἐπὶ B | μὴ πᾶσιν P | ὁ < O | ἀμόλυντος O: viell. richtig P 19
βασιλείας wohl auch O 19 f. κείνοις O 20 ἄνθος < P 20f ἄχραντον) τῆς unleserl. O 21 παρ . . νίας
O 21 f καὶ ποικιλ. λειμῶνι ἀπεικάζεσθαι B 22 λόγ. ἔχει unleserl. O | προφ. P 162 22 f τοῖς τῆς < P
τῆς ἀγνεῖας πεποικιλμένην καὶ κατεστεμμένην ἄνθεσιν, ἀλλὰ καὶ τοῖς τῆς τεκνογονίας καὶ τοῖς
τῆς ἐγκρατείας. »ἐν κροσσωτοῖς« γάρ »χρυσοῖς πεποικιλμένη« »ἐκ δεξιῶν ἡ βασίλισσα«
παρίσταται τοῦ νυμφίου.

- 7.3 Ταῦτά σοι κατὰ δύναμιν κάγω τὴν ἔμαντῆς, ὦ Ἀρετὴ, εἰς τὸν .
- 7.3 ὑπὲρ τῆς ἀγνείας συμβάλλομαι λόγον.
- 7.4 Εἰπούσης δὲ ταῦτα τῆς Θεοφίλας θόρυβον ἡδὺν ἐκ πασῶν ἢ Θεοπάτρα ἴφη γεγονέναι τῶν παρθένων ἐπαινουσῶν τὸν λόγον, ὡς δὲ ἡσύχασαν, σιωπῆς ἐπὶ πολὺ γεγεννημένης ἀναστῆναι τὴν θάλειαν· ταύτη γὰρ ἐκ τρίτου ἐπετέτραπτο μετὰ τὴν Θεοφίλαν ἀγωνίζεσθαι.
- 3.2 Ὑπολαβοῦσα οὖν ἐντεῦθεν. ὡς οἶμαι, ἥδη καὶ αὕτη, Σύ μοι δοκεῖς, ὦ Θεοφίλα, ἔφη, καὶ τῇ πράξει καὶ τῷ λόγῳ πασῶν κρατιστεύειν στεύειν καὶ σοφίας τὰ δεύτερα φέρεσθαι οὐδενός. οὐ γὰρ ἔστιν αἰτιάσεται σου τὸν λόγον, οὐδ' εἰ παντάπασι φιλόνηκος εἴη καὶ ἀντιλογικός. πλὴν ἐκεῖνό με μόνον τῶν ἄλλων ὀρθῶς εἰρημίνων, ὡ 2 Psal. 44, 14. 10 — 4 Plato Symp. 185 C — 6 Plato Symp. 198 A — 12 Plato Symp. 176 D — 15 Plato Gorg. 515 B 1 ἀποποικιλμένην P (nicht B) | καὶ) κατεστε(μμένην unleserl. O : < P 2 τῆς vor τεκν. < O | τεκνογονείας B 2 f (κροσσωτ)οῖς γὰρ ἐκ unleserl. O 2 γὰρ] καὶ MAI 3 πεποικιλμένοις P: πεποικιλμένην B ἐκ] ἀπὸ M AJh 4 f PI ταῦτά σοι, . . ὦ Φ., . . συμβάλλομαι 4 Ταῦτα . . κατὰ unleserl. O | τὴν] τὸν P | εἰς τὸν < B 5 περὶ Jh | ἀγνείας (συμβάλλο)μαι unleserl. O | ἀγνείας Kl: ἀληθείας P M Ausgg. | M 6 PI εἰπόντος δὲ τοῦ Ἀγ. πάντας ἴφη . . ἀναθορυβῆσαι τοὺς παρόντας | (Εἰ)πούσης δὲ ταῦτα unleserl. O | Θεοφίλης O | θόρυβον — Z. 7 unleserl. O | ἡδὺν] γένεσθαι M (2. Hd.) AI Jh 7 ἴφη — παρθένων] ἐκ πασῶν, ἔφη ἢ Θεοπάτρα τῶν παρθένων συμβέβηκε MAI: ἔφη ἢ Θ. ἐκ παρθένων Jh ἐπαιν.] παραπεμπουσῶν MAI Jh | ὡς O 44v 8 ἡσύχασασαν O, ἡσύχασεν B | γενομένης P Jh 1) τριῶν O: τρίτων PI Gorg. 500 A 10 f Θαλεία. Λόγος Γος P nach αὕτη; in O eine Lücke nach αὕτη 12 PI φάναι Φ. | . παλαβοῦσα O | ἡδη a. Ed. in B, im Text Zeichen des Fehlens | Σύ μοι] Ἐμοὶ P, E in Rasur in P 13 ἔφη < B 15 αἰτιάσαιτό O | εἰ 15 f (ἀντιλο)γικός unleserl. O | ἀντιλεκτικός M AI: PI Theaet. 197 εἰ. ἡ ἀντιλογικός 16 f με . . ταρ. τε κ. ἀνιᾶν] vgl. PI Phaed. 103 C. Gorg. 485B μακαρία. δοκεῖ ταράττειν τε καὶ ἀνιᾶν, ἀναλογιζομένην ὡς οὐκ ἂν ὁ πνευματικώτατος καὶ σοφὸς ἀνὴρ, τὸν Παῦλον λέγω, ματαίως ἀνέφερεν »εἰς Χριστὸν καὶ τὴν ἐκκλησίαν· τὴν σύνερξιν τοῦ πρωτοπλάστου καὶ τῆς γυναικός, εἰ μὴδὲν ὑψηλότερον ἐφαντάζετο τῶν ῥητῶν καὶ τῆς ἱστορίας ἢ γραφῆς. εἰ γὰρ ὅλως εἰς τὸν περὶ συνελεύσεως ἀνδρός τε καὶ γυναικὸς δεῖ παραλαμβάνεσθαι τύπον φιλῶς τὴν γραφήν, τίνος δὴ χάριν ὁ ἀπόστολος τούτων ἐπιμνησθεὶς καὶ εἰς τὴν τοῦ πνεύματος ἡμᾶς, ὡς οἶμαι, χειρσγωγῶν ὁδόν, »εἰς Χριστὸν καὶ τὴν ἐκκλησίαν· ἀναφέρων ἀλληγορεῖ τὰ κατὰ τὴν Εὐὰν καὶ τὸν Ἀδάμ; ἡ μὲν γὰρ λέξις τῆς Γενέσεως οὕτω φησί· »καὶ εἶπεν ὁ Ἀδάμ· τοῦτο νῦν ὅστουν ἐκ τῶν ὁστέων μου καὶ σὰρξ ἐκ τῆς σαρκός μου· αὕτη κληθήσεται γυνή, ὅτι ἐκ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς ἐλήφθη. ἔνεκεν τούτου καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν καὶ προσκολληθήσεται τῇ γυναικὶ αὐτοῦ, καὶ ἔσονται οἱ δύο σὰρκα μίαν«. ὁ δὲ ἀπόστολος εἰς αὐτὴν δὴ ταύτην ἐπισκεπτόμενος τὴν περικοπὴν οὐκέτι κατὰ τὸ κείμενον αὐτήν, ὡς ἔφην, ἐπὶ συνέρξεως βούλεται παραλαμβάνεσθαι γυναικὸς τε καὶ ἀνδρός, ὥσπερ δὴ καὶ σύ. σὺ γὰρ φυσικώτερον ἐπεργαζομένη τὸν λόγον 3 Ephes. 5, 32 — 10 Gen. 2, 23. 24 — 16 vgl. S. 18, 16 8 Phot. Bibl. 237 S. 308 a, 37 ff 3 σύνερξιν PJh wie Z. 17, vgl. Pl Tim. 18D εἰς τὴν τῶν γάμων σίειρξιν: σύζευξιν O 4 μὴ δὲ B | ὑψηλ)ότερον unleserl. 5 εἰ P 162v 6 τύπον AI: τόπον OP 8 ὡς + O | εἰς Χρ. — εἰς τ. ἐκκλησίαν S. 28, 11 f auszugsweise bei Ph ὅτι τὰ ἐν τῇ Γενέσει φερόμενα, οἷον τὸ τοῦτο οὖν ὅστουν ἐκ τῶν ὁστέων μου καὶ σὰρξ ἐκ τῶν σαρκῶν μου· αὕτη κληθήσεται γυνή, ὅτι ἐκ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς ἐλήφθη· ἔνεκεν τούτου λαταεόψω ἄνθρωπος τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα καὶ προσκολληθήσεται τῇ γυναικὶ αὐτοῦ, καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σὰρκα μίαν«, ταῦτα οὖν οὐ κατὰ τὸ γράμμα φησὶ δεῖν μόνον νοεῖσθαι, ἀλλὰ καὶ πνευματικῶς εἰς Χριστὸν καὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν. καὶ φησιν ὅτι καὶ ὁ θεὸς Παῦλος μετὰ τὴν τῶν ῥητῶν τούτων ἐκθεσιν λέγει, » τὸ μυστήριον τοῦτο μέγα ἐστὶ, λέγω δὲ ἐγὼ εἰς Χριστὸν καὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν(. ἀλλὰ καὶ τὸ »αὐξάνσεθε usw. (s. u. zu S. 38, 15) 9 τὴν ἐκκλ.] εἰς ἐκκλ. Jh |

(ἀνα)φέρων undeutl. O 10 οὕτως φησίν P 11 νῦν] οὖν Ph s. O. | ὁστών OB 12 αὐ)τῆς unleserl. O (undeutl. M) 13 αὐτοῦ . . αὐτοῦ PhJh 14 αὐτοῦ nach μητέρα + P: < O Ph LXX | γυν. αὐτοῦ] ἰδία O 15 ὁ δὲ öscht O 16 κατὰ τὸ öscht O 17 γυν. τε καὶ ἀνδρό < P 18 ἐπεξεραζομένη MAJh, vgl. S. 29, 5; ἐπεφ)εργα unleserl. O λήψεων περί καὶ τοκετῶν ἔδωκας ἀποφαίνεσθαι μόνον τὴν γραφήν· ἵνα γὰρ τὸ ἀπὸ τῶν ὁστέων ὁστοῦν ἄνθρωπος ἕτερος ληφθὲν γεννηθῇ ταύτῃ συνεῖναι τὰ ζῶα σπαργῶντα καὶ ὠδίνοντα δένδρων αἵκην ἐν ὥρᾳ τοῦ κυεῖν. ἐκεῖνος δὲ πνευματικώτερον εἰς τὸν Χριστὸν ἀναλαμβάνεσθαι τὸν λόγον διδάσκων οὕτως ἴφη· »ὁ ἀγαπῶν τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα ἑαυτὸν ἀγαπᾷ. οὐδεὶς γάρ ποτε τὴν ἑαυτοῦ σάρκα ἐμίσησεν, ἀλλ' ἐκτρέφει καὶ θάλπει αὐτήν, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς τὴν ἐκκλησίαν, ὅτι μέλη μέλη ἐσμὲν τοῦ σώματος αὐτοῦ. ἀντὶ τούτου καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα καὶ προσκολληθήσεται τῇ γυναικὶ αὐτοῦ, καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν. τὸ μυστήριον τοῦτο μέγα ἐστίν· ἐγὼ δὲ λέγω εἰς Χριστὸν καὶ τὴν ἐκκλησίαν.« .

3.2 Μὴ κινεῖται δέ σε, εἰ περὶ ἐτέρων διαλεγόμενος εἰς ἕτερα μεταπηδᾷ, ὥστε νομίζειν ἀνμιγνύναι καὶ παρεμβάλλειν αὐτὸν ἀνόμοια τοῖς προκειμένοις, παρεκβαίνοντα τοῦ σκέμματος, ωσπερ ἡ καὶ νῦν. τὸν περὶ τῆς ἀρνείας γὰρ ἐθελήσας, ὡς εἰκὸς, μεμλημένως αὐτῷ κρατυνθῆναι λόγον, προδιορθοῦται πρότερον τὴν ἐπιχείρησιν, τῷ λειοτέρῳ τῆς φράσεως ἀρχόμενος τύπῳ ὁ γὰρ τοι χαρακτήρ αὐτῷ τῶν λόγων, ποικιλώτατος ὢν καὶ κατὰ παραύξησιν ἐξειργασμένος, ἄρχεται μὲν ἐπιπολαιότερον, προχεῖται δὲ εἰς τὸ ὑψηλότερον καὶ μεγαλοπρεπές· εἴτ' αὖθις εἰς βαθύτητα μεταβάλλων ὅτε μὲν εἰς τὸ ἀπλούστερον καὶ ἀφελές, ὅτε δὲ εἰς τὸ δεινότερον καταλήγει καὶ λεπτόν, οὐδὲν ἀλλότριον ἐπεισάγων τῶν κεφαλαίων ταῖς ἐξαλλαγαῖς, ἀλλὰ πάντα κατὰ τινὰ θαυμαστὴν οἰκειότητα συμχειριγράφων εἰς ἓν 3 Plato Symp. 206 D — 5 Ephes. 5, 28—32 1 τόκων P (wie S. 18, 16) | ἔδωκας undeutl. O | μόνον ἀποφ. P Jh | ἀποφ(αίνεσθαι) unleserl. O 2 ἀνθρώπου M AI: undeutl. O | ἕτερος (ληφ)θὲν unleserl. O 3 Pl τῷ κυοῦντί τε κ. ἤδη σπαργῶντι | σπάργοντα P | καὶ ὠδίνοντα undeutl. O: καταφροντέον τοῦ ὑπεραναβαίνοντος τὸ ῥητὸν καὶ εἰς τὸν Χριστὸν αὐτὸ συντείνειν καὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἀποφηνάμενου.

3.3 Καὶ πρῶτον ἐξεταστέον — εἰκὸς γὰρ ἀντιπροσθεῖναι τινὰς ἄλλοτε ἄλλως — , πῶς ὁ Ἀδὰμ ἀπεικάζεσθαι δύναται τῷ υἱῷ τοῦ θεοῦ, ἐν τῷ παραπτώματι τῆς παραβάσεως εὐρεθεὶς καὶ ἀκούσας τό »γῆ εἶ, καὶ εἰς γῆν ἀπελεύσῃ· πῶς δὲ καὶ »πρωτότοκος πάσης τῆς κτίσεως· νομισθήσεται ὁ μετὰ τὴν γῆν καὶ τὸ στερέωμα πηλοπλαστούμενος; πῶς δὲ καὶ τὸ »ξύλον τῆς ζωῆς· αὐτὸς εἶναι συγχωρηθήσεται ὁ ἐκβαλλόμενος διὰ τὴν παράβασιν, »ἵνα μὴ πάλιν ἐκτείνας τὴν 10 vgl. Plato Phaedr. 246 E — 12 vgl. S. 57, 1 — 21 Gen. 3, 19 — Kol. 1, 15 - 23 Apok. Job. 2, 7 — 24 Gen. 3, 22 1 ἀποθέσεως Jh If ἀνδριέστερον γὰρ P, ἀνδριέστερον γὰρ B: χρή οὖν με ἀκριβέστερον Po Cb Jh 3 ἀνακρουομένην Cb Jh 4 κάκεῖνο viell. richtig O | δοκεῖν P | ἀκινδυνώτερον P (nicht B) 5 ἀπεργασαμένη O, vgl. Z. 1 7 ἐνθα verbessert? P 8 σύ . . . σιν O | ἡρμοσμένος P | κάλλ(ιστα) unleserl. O 9 μέτρον MAJh: μέρος OP | τέλεον PJh | ἀπευ . ὑνεται O 10 αὐτὸς (ὁ) διακ(οσμή)σας νο(μο)θέτ(ης) unleserl. O 11 διδάγματι O | τοῦ(ς) πρώτο(υς) unleserl. O | φύσεως nndeutl. O | θεσμούς unleserl. O: δεσμούς MAI 12 ἐπεὶ PJh I ὥς)περ ἐξ ἡμι(σείας) unleserl. 13 κατ' ἀναγω(γὴν) unleserl. O: κατὰ ἀν. M AI | αὐτῇ B Jh 14 (ἐπισκε)ψάμεναι — καταφρονητέον Z. 15 unleserl. O | ἐπισκεψάμενοι AI | τὴν γραφήν < MAI 15 + τοῦ Παύλου M Ausgg. | τὸ ῥητὸν O 45v 16 αὐτὸν B | εἰς vor τὴν + O 18 εἰκὸς — ἄλλως Z. 19 < Jh | εἰκὸς P 164 | γὰρ + O 19 τῶς + O: εἰ Po Cb Jh | ὁ < Jh 21 τῆς < P 22 νομ.] εὐρεθήσεται viell. richtig P | καὶ nach γῆν undeutl. O 23 (αὐτ)ὸς unleserl. O 24 ὁ < P Χεῖρα καὶ φαγὼν ἀπ' αὐτοῦ ζήσεται εἰς τὸν αἰῶνα; τὸ γὰρ ἀπεικαζόμενον ἐκεῖνῳ οὗ ἔστιν ἀπεικασία ὁμοιοῦσθαι [αὐτῷ] καὶ κατὰ πολλὰ χρή. ἀλλὰ μὴ ἐκ τῶν ἐναντίων καὶ ἀνοικείων τὴν σύστασιν ἔχειν. οὐ γὰρ ἂν τὸ ἄνισον τῷ ἀρτίῳ ἢ τὴν ἀρμονίαν τῇ ἀναρμοστίᾳ τις ἐξίσασαι τολμῶν ὡς ἔμφρων ἀποδεχθήσεται, ἀλλὰ

ἴσον τῷ φύσει ἴσῳ, κἄν ἐξ ὀλίγου ἴσον ἦ, καὶ τὸ λευκὸν τῷ λευκῷ, κἄν αὐτὸ βραχύτατον καὶ μετρίως φαντάζοιτο τὴν λευκότητα ἐκείνου, δι' ἣν δὴ καὶ αὐτὸ λέγεται λευκόν. ἴσον δὲ καὶ καὶ λαμπρὸν τὸ ἀναμάρτητον εἶναι καὶ ἀδιάφθορον ἀνενδοιάστως παντί που σαφὲς τὴν σοφίαν, ἀνάρτιον δὲ καὶ ἀναρμόνιον τὸ θνητὸν καὶ ἁμαρτωλὸν καὶ διὰ κατάγνωσιν ἐκβληθὲν καὶ ὑπὸ καταδίκην ἐληλυθός.

3. 4 Τὰ μὲν οὖν δὴ πρὸς τῶν πολλῶν ἀντισφαιριζόμενα σχεδὸν εἶναι τοιαῦτα δὴ νομίζω, ὅσοι δὴ μὴ θέλουσιν εἰς Χριστὸν τὸν πρῶτον ἄνθρωπον, καταφρονοῦντες τῆς συνέσεως, ὡς εἰκός, Παύλου. φέρε γὰρ ἡμεῖς ἐπισκεψώμεθα, πῶς ὀρθοδόξως ἀνήγαγε τὸν Ἀδὰμ εἰς τὸν Χριστόν, οὐ μόνον αὐτὸν τύπον ἡγοῦμενος εἶναι καὶ εἰκόνα, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τοῦτο Χριστὸν καὶ αὐτὸν γεγενῆσθαι διὰ τὸ τὸν πρὸ αἰώνων εἰς αὐτὸν ἐγκατασκῆσαι λόγον. ἡρμοξε γὰρ τὸ πρωτόγονον τοῦ θεοῦ καὶ πρῶτον βλάστημα καὶ μονογενὲς τὴν σοφίαν τῷ πρωτοπλάστῳ καὶ πρώτῳ καὶ πρωτογόνῳ τῶν ἀνθρώπων ἀνθρώπῳ κερασθεῖσαν ἐνηνθρωπηκέναι. τοῦτο γὰρ εἶναι τὸν 16 Plato Prot. 330 B — 20 Plato Symp. 208 B; vgl. Prov. 8, 22. 23. Job. 1, 18 1 ζήσηται P 2 ἐκεῖνο P | ἀπεικασία P, a. Rd. in B, wohl auch O (d. Endung abgekürzt); vgl. S. 35, 5 u. De lepra 6, 7: ἀπείκασμα B (im M Ausgg. | ὁμοιωσθαι OP | αὐτῷ < PoCbJh: αὐτὸ? Kl 3 ἀνοικ. auch O 5 ἀναρμος)τία unleserl. O | ἐξισάσαι O Ausgg.: ἐπισάζειν viell. richtig P | ἀποδ. O Ausgg., ἀποδειχθήσεται viell. richtig P 6 ἐξ O, ab. a. Rd. corrigiei-t in ἐξ ὀλίγου (ebenso M 1. Hd.) 1. βραχ.] + ἡ O(Jh) 9 ἀνενδυσάστως P 11 ἀπὸ καταδίκης B 13 Τὰ]κ P 164v | ἀντισφαιρ. ζόμενα O: ἀντισφαιριζόμενα P 16 (Παύλ)ου unleserl. O | ΠΙ φέρε δὴ . . σκεψώμεθα ποῖον 17 τύπον αὐτὸν Jh 18 εἶναι < P (ἀ)λ(λ)ᾶ unleserl. O | αὐτῷ τούτῳ P 19 ἐ(γκατασκῆ)ψαι unleserl. O ἡρμωσε P 20 τοῦ < O | ΠΙ τὸ αὐτοῦ ἀποβλάστημα undeutl. O 21 τῇ προτοπλ. B | κ. πρατο(γόν)ῳ τ. unleserl. O 22 ἀνθρώπῳ < O | . ερασθεῖσαν O | (ἐνην)θρωπεκέναι. S. 31, 1 unleserl. O | ἐνηνθρωπικέναι P Χριστόν, ἄνθρωπον ἀκράτῳ θεότητι καὶ τελείᾳ πεπληρωμένον καὶ θεὸν ἐν ἀνθρώπῳ κεχωρημένον· ἦν γὰρ πρεπωδέστατον τὸν πρεσβύτατον τῶν αἰώνων καὶ πρῶτον τῶν ἀρχαγγέλων, ἀνθρώποις μέλλοντα συννομιλεῖν, εἰς τὸν πρεσβύτατον καὶ πρῶτον τῆς ἀνθρωπότητος ἄνθρωπον εἰσοικισθῆναι τὸν Ἀδὰμ. ταύτη γὰρ τὰ ἐξ ὑπαρχῆς καὶ ἀναπλάσσω ἀϋθις ἐκ παρθένου καὶ πνεύματος τεκταίνεται τὸν αὐτόν, ἐπειδὴ καὶ κατ' ἀρχάς, οὔσης παρθένου τῆς γῆς ἔτι καὶ ἀνηρότου, λαβὼν χοῦν τὸ λογικώτατον ἐπλάσατο ἀπ' αὐτῆς ὁ θεὸς ἄνευ σπορᾶς.
3. 6 Καὶ μοι ἐχέγγυος μάρτυς καὶ σαφὴς ὁ προφήτης Ἰερεμίας παρίτω, »καὶ κατέβην εἰς τὸν οἶκον τοῦ κεραμέως« λέγων »καὶ ἰδοὺ αὐτὸς ἐποίει ἔργον ἐπὶ τῶν λίθων. καὶ διέπεσε τὸ ἀγγεῖον, ὃ ἐποίει ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ. καὶ πάλιν ἐποίησεν αὐτὸ ἀγγεῖον ἕτερον, καθὼς ἤρεσεν ἐνώπιον αὐτοῦ τοῦ ποιῆσαι«. ἔτι γὰρ πληρουγούμενον τὸν Ἀδὰμ, ὡς ἔστιν καὶ τηκτὸν ὄντα καὶ ὁδαρῇ, καὶ μηδέπω φθάσαντα δίκην ὀστράκου τῇ ἀφθαρσίᾳ κραταιωθῆναι καὶ ἀποπετρωθῆναι, ὥδωρ ὥσπερ καταλειβομένη καὶ καταστάζουσα διέλυσεν αὐτὸν ἡ ἁμαρτία. διὸ δὴ πάλιν ἄνωθεν ἀναδεύων καὶ τὸν αὐτὸν »εἰς τιμὴν· ὁ θεός, ἐν τῇ παρθενικῇ κραταιώσας πρῶτον καὶ πῆξας μήτρα καὶ συνενώσας καὶ συγκεράσας τῷ λόγῳ, ἄτηκτον καὶ ἄθραυστον ἐξήγαγεν εἰς τὸν βίον, ἵνα μὴ πάλιν τῆς φθορᾶς ἔξωθεν ἐπικλυσθεὶς ῥεύμασιν τηκεδὸνα γεννήσας διαπέσῃ. — 6 Luk. 1, 35 — 7 Iren. Adv. haer. El, 21, 10 — 8 Gen. 2, 7 — 10 Symp. 2, 2. 7 S. 18, 5. 25, 9 — De res. I, 43, 5. Jerem. 18, 3. 4 — 18 De res. I, 44, 1. Hipp. In Dan, IV, 11, 5. De antichr. 26 — 19 HTim. 2, 20. 21 1 ἄνθρωπον διδάσκων ὁ κύριός μου παραβολῇ, ἔνθα φησὶ ρπὸς τοὺς παρεστηκότας »τίς ἐστιν ἐξ ὑμῶν ἄνθρωπος, ὃς ἔχει ἑκατὸν πρόβατα, κἄν ἀπολέσῃ ἓν ἐξ αὐτῶν, οὐκ ἀφήσῃ τὰ ἐνενήκοντα ἐννέα ἐπὶ τοῖς ὄρεσι, καὶ πορευθεὶς ἐπὶ τὸ ἀπολωλὸς ζητεῖ αὐτὸ ἕως εὗρη; καὶ εὕρων ἐπιτίθῃσιν ἐπὶ τοὺς ὤμους αὐτοῦ, καὶ ἐλθὼν εἰς οἶκον τοὺς φίλους καὶ τοὺς γείτονας, λέγων· συχάρητέ μοι. ὅτι εὗρέθη πρόβατόν μου τὸ ἀπολωλός.« .

- 3.6 Ἐπειδὴ γὰρ αὐτὸς ὡς ἀληθῶς ἦν τε καὶ ἔστιν, »ἐν ἀρχῇ« ὦν »πρὸς τὸν θεὸν. καὶ »θεὸς« ὦν, ὁ »ἀρχιστράτηγος« καὶ »ποιμὴν« τῶν κατ' οὐρανόν, ὃ πάντα πείθονται καὶ ὁμαρτοῦσι τὰ λογικά, καὶ ποιμαίνων εὐτάκτως καὶ ἀριθμῶν τὰ πλήθη τῶν μακαρίων ἀγγέλων, . . οὗτος γὰρ ἴσος καὶ τέλειος ἀριθμὸς ἀθανάτων ζώων κατὰ γένη καὶ φύλα διηρημένων, συμπαραληφθέντος ἐνταῦθα τῇ ποιίμῃ καὶ τοῦ ἀνθρώπου· δεδημιούρητο γὰρ δὴ καὶ αὐτὸς ἔξω φθορᾶς, ἵνα τὸν βασιλέα γεραίρῃ πάντων καὶ ποιητὴν ἀντίφθογγα μελωδῶν ταῖς τῶν ἀγγέλων ἐξ οὐρανοῦ φερομέναις βοαῖς. ἀλλ' ἐπεὶ συνέβη παρεληλυθότα τὴν ἐντολὴν ὀλέθριον πτώμα καὶ δεινὸν πεσεῖν, εἰς θάνατον ἀνστοιχειωθέντα, διὰ τοῦτό φησιν ὁ κύριος ἑαυτὸν εἰς τὸν βίον ἐκ τῶν οὐρανῶν ἐληλυθέναι, καταλελοιπότα τὰς τάξεις καὶ τὰ στρατόπεδα τῶν ἀγγέλων. ἀπεικονίστέον γὰρ τὰ μὲν ὅρη τοῖς 2 Iren. Adv. haer. HI, 19, 3 — 3 Luk. 15, 4—6 — 9 Job. 1, 1 — 10 5, 14. Jes. 40, 11; vgl. Hos. 13, 4—19 vgl. Symp. 8, 7 1—8 4. 4. 21—S. 33,3 Phot.Bibl.237 S.308b,15ff —9 Heir.PL26,135. Petr.Laod.S.204 1 καὶ — παρεστηκότας Z. 2f] ὅτι τὸ ἐν τοῖς εὐαγγελίοις εἰρημένον παραβολικῶς Ph | ὡς καὶ Po Cb Jh | δὲ < Po Cb Jh | φαίν.] φέρεται nur scheinbar τὰ αὐτὰ + Kl 2 μου + O | παραβολὴν O | ὁ κύριος μου nach φησι + P 3 f καὶ ἀπολέσει P Ph 4 ἐν unleserl. O | οὐκ — ἀπολωλὸς Z. 5] καὶ ἔξης Ph ἐπὶ < P 6 αὐτοῦ Jh | οἶ)κον unleserl. O 7 μοι unleserl. O 9 — ἀγγέλων Z. 21 < Ph | Ἐπειδὴ] P 165v | ἀληθῶς undeutl. O 11 B, ab. a. Rd. νὸν | πείθεται P | ὁμαρ)τοῦσι τὰ) λογικ(ὰ) unleserl. O | καὶ < P 12 ἀριθμῶν] κυβερνῶν P | τῶν μα(καρ.) unleserl. O | . .] ἑκατὸν πρόβατα, od. mehr, ausgefallen Kl 13 ὅτος — καὶ unleserl. O | ἴσος αὐτὸς M AI | (ζ)ώων — διῆρ. Z. 14 unleserl. O | κ. γ. — διῆρ. Z. 14 v. 2. Hd. M I γενεὰς AI (? M) 14 φύλα] κατὰ φύλας Jh | διορισμένων? M, διορισμένος AI ποιίμνη ο 46v 15 ἐδημιουργεῖτο P | δὴ vor καὶ < O Jh | ἔξω φθορᾶς < P 17 συμβαίνει P 19 αὐτὸν O 21 ἀπικ. — ποιμὴν S. 33, 3] ἐνενήκοτα ἐννέα μὲν πρόβατα τὰς οὐρανίους δυνάμεις φησὶν ἐκδέχεσθαι χρή, ἐν δὲ τὸ ἀπολωλὸς τὸν ἄνθρωπον ἡγουν τὴν ἀνθρωπεῖαν φύσιν, δι' ἣν καὶ κετεληλυθέναι τὸν λόγον τοῦ πατρὸς ἐκ τῶν οὐρανῶν u. endet Ph τὰ δὲ ἐνενήκοντα πρόβατα καὶ ἐννέα ταῖς δυνάμεσι καὶ »ταῖς ἀρχαῖς καὶ ταῖς ἐξουσίαις«, ἃς καταλέλοιπεν ἀναζητῆσαι κατελθὼν τὸ ὁ στρατηγὸς καὶ ποιμὴν. ἔλειπε γὰρ ἄνθρωπος εἰς ἐγκαταλεχθῆναι τούτων ἔτι καὶ τὸν ἀριθμόν, βασιτάσαντος αὐτὸν τοῦ κυρίου καὶ ἀμφιεσαμένου, ἵνα δὴ μὴ πάλιν, ὡς ἔφην, ταῖς τρικυμίαις καὶ ταῖς ἀπάταις τῆς ἡδονῆς περικλυσθεὶς καταποντωθῇ. ταύτῃ γὰρ τὸν ἄνθρωπον ἀνείληφεν ὁ λόγος, ὅπως δὴ δι' αὐτοῦ καταλύσῃ τὴν ἐπ' ὀλέθρῳ γεγонуῖαν καταδίκην, ἡττήσας τὸν ὄφιν. ἡρμοζε γὰρ μὴ δι' ἐτέρου νικηθῆναι τὸν πονηρόν, ἀλλὰ δι' ὃν δὴ καὶ ἐκόμπαζεν ἀπατήσας αὐτὸν τετυραννηκέναι· ὅτι μὴ ἄλλως τὴν ἁμαρτίαν λυθῆναι καὶ τὴν κατάκρισιν δυνατὸν ἦν, εἰ μὴ πάλιν ὁ αὐτὸς ἐκεῖνος ἄνθρωπος, δι' ὃν εἴρητο τό »γῇ εἶ καὶ εἰς ἀπελεύση«, ἀναπαλαίσας ἀνέλυσε τὴν ἀπόφασιν τὴν δὲ αὐτὸν εἰς πάντας ἐξηγηνεγμένην, ὅπως, καθὼς »ἐν τῷ Ἀδάμ« πρότερον »πάντες ἀποθνήσκουσιν, οὕτω« δὴ πάλιν καὶ »ἐν τῷ« ἀνείληφότι »χριστῷ« τὸν Ἀδάμ» πάντες ζωοποιηθῶσιν«.
- 3.7 Καὶ περὶ μὲν τοῦ τὸν ἄνθρωπον ὄργανον γεγονότα καὶ ἔνδυμα τοῦ μονογενοῦς τοῦτο ἀπειρηάσθαι, ὅπερ ἦν αὐτὸς ὁ εἰς αὐτὸν εἰσοικισθεὶς, σχεδὸν ἤδη μοι δικεῖ τέλος ἔχειν· τὸ δὲ ὅτι μήτε ἀνισότης ἐστὶ μήτε μὴν ἀναρμοστία πάλιν ἐξ ἀρχῆς διὰ βραχέων ἐπισκεπτέον. τὸ γὰρ αὐτοφύσει καλὸν καὶ αὐτοφύσει δίκαιον καὶ ὅσιον, οὐ τὰ ἄλλα κατὰ μετοχὴν γίνεται καλά, τὴν σοφίαν ὁ λέγων τυγχάνειν μετὰ τὸν θεὸν ὀρθότατα λέγει, τὸ δὲ αὖ ἂ νόσιον καὶ ἄδικον 1 vgl. Ephes. 3, 10. Kol. 1, 16 — 6 vgl. Mt. 13, 22. Luk. 8, 14 — 9 C. Porph. 1, 2. De aiitex. 20, 4. 21, 8. Iren. Adv. haer. V, 21, -12 Gen. 8, 19 — 14 I Kor. 15, 22 — 19 Symp. S. 25, 2f. 42, 3f. S. 182 AI — 21 Plato Symp. 211 B — 22 vgl. Plato Phileb. 84 A 1 ἐνε. ἐνν. πρόβατα P 3 ἄνθρωπον P 3f τ. ὅμ. Kl wie 69, 24 τὴν ἀγέλην zuvor Bo: τὴν βίβλον O P Ausgg. 4 ταύτην P | βαστάξαντος P 5 ἀμφιασαμένου O | μὴ] καὶ B, corr. v. 1. Hd. a. Rd. in μὴ | ὡς ἔφην nach O 6 τῆς ἡδονῆς αὐτῶν

νεύσας προσκλιθῇ, εἰς τὴν τοῦ κρατήσαντος μεταβάλλεσθαι λέγεται φύσιν. ἐκκλίνας μὲν γὰρ εἰς τὴν φθορὰν φθαρτὸς γίνεται καὶ θνητός, εἰς δὲ τὴν ἀνθαρσίαν ἄφθαρτος καὶ ἀθάνατος. μεθόριος γὰρ τοῦ τῆς ζωῆς «ξύλου κοῖ τοῦ γνωστοῦ καλοῦ τε καὶ πονηροῦ» τεθείς, οὐπερ ἀπεγεύσατο τῶν καρπῶν, εἰς τὴν τούτου καὶ μετεβλήθη μορφὴν, οὔτε »τὸ τῆς ζωῆς ξύλον«
«αὐτὸς ὦν οὔτε τὸ τῆς φθορᾶς, ἀλλὰ μετοχῇ μὲν καὶ παρουσίᾳ φθορᾶς θνητὸς φανείς, προσοικεῖωσι δὲ καὶ ἀλοιφῇ ζωῆς ἄφθαρτος πάλιν καὶ ἀθάνατος. ὥς καὶ Παῦλος ἐδίδαξεν εἰπών· »οὐ γὰρ ἡ φθορὰ κληρονομήσει τὴν ἀφθαρσίαν«, οὐδὲ ὁ θάνατος τὴν ζωὴν, φθορὰν μὲν καὶ θάνατον αὐτὸ τὸ φθειρόν ὀρισάμενος εἰκότι λόγῳ καὶ τὸ ἀποκτεῖνον, ἀλλ' οὐ τὸ φθειρόμενον καὶ τὸ θνήσκον, ἀφθαρσίαν δὲ καὶ ζωὴν αὐτὸ τὸ ἀπαθανατίζον καὶ ζωοποιούν, ἀλλ' οὐ τὸ ἀπαθανατιζόμενον καὶ ζωοποιούμενον. ὥστε οὔτε ἀναρμοστία καὶ ἀνισότης ὁ ἄνθρωπος ἐστίν οὔτε μὴν ἰσότης καὶ εὐαρμοστία· ἀλλ' ὅτε μὲν ἐδέξατο τὴν ἀναρμοστίαν, ὅπερ ἐστὶ τὴν παράβασιν καὶ τὴν ἁμαρτίαν, γέγονεν ἀνάρμοστος καὶ ἀπρεπής· ὅτε δὲ τὴν ἁρμονίαν, τουτέστι τὴν δικαιοσύνην γέγονεν εὐάρμοστον ὄργανον καὶ εὐπρεπές, ὅπως ὁ κύριος, ἡ ἀφθαρσίαν νικήσασα τὸν θάνατον, εὐήχως τὴν ἀνάστασιν μελῶ- 4 Plato Phaed. 93E — 5 Plato Symp. 202 B — vgl. Tatian 13 — 7 Plato Tim, 90 BC — 8 De resurr. II, 18, 2. 3 (Just, mart.) — 10 Gen. 2, 9 — 13 vgl. Gen. 2, 17 — 15 De resurr. II, 18, 5 — I Kor. 15, 50 — 23 vgl. Plato Lach. 188 D 1 (ἁμαρ)τίαν unleserl. O | δύο P v 2 θά)νατος — φθ(ορά) O | ἰσότης O 47 4 PI εἶπερ ἡ μὲν κακία ἀναρμοστία, ἡ δὲ ἀρετὴ ἁρμονία εἴη ἡ ἀφροσύνη καὶ ἡ ἀδικία B 5f PI μὴ εἶναι ἀγαθόν . . , μηδὲν τι μᾶλλον . . κακὸν εἶναι, ἀλλὰ τι μεταξὺ . . τούτοις 6f ὁπότερον PJh: + αν Wd 7 αὐτὸ νέυσας P | προσκλίθη P: προεκλίθη BV 10 μεθόρι = μεθόριος O: μεθόριον AlJh 11 ἀπε)γεύσατο unleserl. O | τὸν καρπὸν O, ab. vgl. unt. S. 41, 10 14 ὅς που O: ὥσπερ PJh 15 ὁ vor Παῦλος + Cb Jh | ἐδίδαξεν εἰπών O: ἐδίδαξε λέγων P Jb 16 οὐδ' O 17 ἀποκτεννύον O 18 τὸ vor θνήσκον + O 19 ἀθανατίζον P | ἀθανατιζόμενον P 167 (u. B) 23 καὶ vor ἀνίρ. + O | PI ἁρμονίαν . . ἡρμοσμένος 23 f δικαιο(υ)σύνην unleserl. O 25 ἡ] B a. Rd. τῇ | εὐ(ή)χως unleserl. O δήση τῇ σαρκί, μὴ ἑάσας αὐτὴν κληρονομηθῆναι πάλιν ὑπὸ τῆς φθορᾶς. καὶ μὲν δὴ καὶ περὶ τούτων αὐτάρκως ἤδη λελέχθω.

- 3.8 Προγεγύμνασται γὰρ μετὰ συστάσεων οὐκ εὐκαταφρονήτων ἐκ τῆς γραφῆς ὡς ἄρα ὁ πρωτόπλαστος οἰκείως εἰς αὐτὸν ἀναφέρεσθαι δύναται τὸν Χριστόν, οὐκέτι τύπος ὦν καὶ ἀπεικασία μόνον καὶ εἰκὼν τοῦ μονογενοῦς, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τοῦτο σοφία γεγωνὺς καὶ λόγος. δίκην γὰρ ὕδατος ὁ ἄνθρωπος συγ κερασθεὶς τῇ σοφίᾳ καὶ τῇ ζωῇ τοῦτο γέγονεν, ὅπερ ἦν αὐτὸ τὸ εἰς αὐτὸν ἄκρατον φῶς. ὅθεν ὁ ἀπόστολος εὐθυβόλως εἰς Χριστὸν τὰ κατὰ τὸν Ἀδάμ. οὕτως γὰρ ἂν μάλιστα ἐκ τῶν ὁσῶν αὐτοῦ καὶ τῆς σαρκὸς τὴν ἐκκλησίαν συμφωνησαὶ γεγονέναι, ἥς δὴ χάριν καταλείψας τὸν πατέρα τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς κατήλθεν ὁ λόγος προσκολληθησόμενος τῇ γυναικὶ καὶ ὑπνώσει τὴν ἔκστασιν τοῦ πάθους, ὑπὲρ αὐτῆς ἀποθανών, »ὅπως αὐτὸς ἐαυτῷ παραστήσῃ τὴν ἐκκλησίαν ἑνδοξον καὶ ἁμωμον, καθαρίσας τῷ λουτρῷ« πρὸς τοῦ νοητοῦ καὶ μακαρίου σπέρματος, ὃ σπεῖρει μὲν αὐτὸς ὑπηχῶν καὶ καταφυτεύων ἐν τῷ βάθει τοῦ νοός, ὑποδέχεται δὲ καὶ μορφοῖ δίκην γυναικὸς ἡ ἐκκλησία εἰς τὸ γεννᾶν τὴν ἀρετὴν καὶ ἐκτρέφειν. ταύτῃ γὰρ καὶ τό »αὐξάνσθε καὶ πληθύνεσθε« πληροῦται προσηκόντως, εἰς μέγεθος καὶ κάλλος καὶ πληθος αὐξανομένης καθ' ἡμέραν αὐτῆς διὰ τὴν σύνερξιν καὶ τὴν κοινωνίαν τοῦ λόγου συγκαταβαίνοντος ἡμῖν καὶ νῦν ἔτι καὶ ἐξισταμένου κατὰ τὴν ἀνάμνησιν τοῦ πάθους. οὐ γὰρ ἂν ἄλλως ἡ ἐκκλησία συλλαβεῖν τοὺς πιστεύοντας καὶ ἀναγεννῆσαι »διὰ τοῦ λουτροῦ« δύναται »τῆς παλιγγενεσίας«, ἐὰν 2 Plato Tim. 89 D — 10 vgl. Gen. 2, 24. 21 — 14 Ephes. 5, 27. 26 — 18 Plato Symp. 209 C E — 19 Gen. 1, 28 — 24 Tit. 3, 5 13 Nilus Epist. I 26 PGr 79, 92 C 2 καὶ περὶ τούτων μὲν δὴ? Wd | αὐτάρκως unleserl. O: ταῦτα AlJh 3 συστασ . . O, συστάσεως MAI | οὐκ εὐκαταφρ. unleserl. O: καὶ σωφροσύνης M AI 4 (πρω)τόπλαστος οἰκείως unleserl. O | οἰκ.] δικαίως M AI 5 δύναται P | ἀπεικασία vgl. o. S. 30, 2

u. De lepra 6, 7: ἀπείκασμα (a. Rd. ἀπεικασία) BJh | μόνο unleserl. O 6 τ. μονογ. auch O: + υἱοῦ MAI | ἀλλὰ — γεγωνῶς unleserl. O: ἀλλ' αὐτὸς ὁ μονογενὴς υἱὸς (2. Hd.) MAI 7 ὕδ(ατ) unleserl. O | ὁ ἄνθρ. συγκ. O 47 v : συγκ. ὁ ἄνθρ. P Jh 9 PI Pol. Vm, 545 A ἡ ἄκρατος δικαιοσύνη | ἀνηκόντησε PO 10 ὁστέων O 11 συμφωνήση OP: συμφωνήσει Jh 13 ὑπῶνσεν P v 13 f (ἐκουσ)ίως unklar O 18 PI καὶ γεννᾷ . . καὶ . . συνεκτρέφει . . . γεννήσαντες παντοίαν ἀρετὴν 19 d. 1. καὶ < OV 20 καθ' ἡμ. αὐξ. P Jh 21 τὴν νορ κοινωνίαν < B Jh 22 νῦν PJh 24 τοῦ < P | τῆς παλιγγενεσίας δύν. μὴ καὶ διὰ αὐτοὺς ὁ Χριστὸς κενώσας ἑαυτόν, ἵνα χωρηθῇ κατὰ τὴν ἀνακεφαλαίωσιν, ὡς ἔφην, τοῦ πάθους, πάλιν ἀποθάνῃ καταβάς ἐξ οὐρανῶν καὶ προσκολληθεὶς τῇ ἑαυτοῦ γυναικί, τῇ ἐκκλησίᾳ, παράσχοι σχοὶ πλευρᾶς ἀφαιρεῖσθαι τῆς ἑαυτοῦ δυνάμιν τινα, ὅπως αὐξηθῶσιν οἱ ἐν αὐτῷ οἰκοδομηθέντες ἅπαντες, οἱ γεγεννημένοι διὰ τοῦ λουτροῦ, ἐκ τῶν ὁστέων καὶ ἐκ τῆς σαρκός. τουτέστιν ἐκ τῆς ἀγιωσύνης αὐτοῦ καὶ ἐκ τῆς δόξης προσειληφότες. ὅστ' ὅστ' γὰρ καὶ σὰρκα σοφίας ὁ λέγων εἶναι σύνεσιν καὶ ἀρετὴν ὁρθότατα λέγει, πλευρὰν δὲ τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας» τὸ παράκλητον, ἀφ' οὗ λαμβάνοντες εἰς ἀφθαρσίαν ἀναγεννῶνται προσηκόντως οἱ πεφωτισμένοι. ἀδύνατον δὲ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου μετασχεῖν τινα καὶ μέλος καταλεχθῆναι Χριστοῦ, ἐὰν μὴ πρότερον καὶ ἐπὶ τούτου συγκατελὼν ὁ λόγος ἐκστῇ κοιμηθεὶς, ἵνα τὴν ἀνανέωσιν καὶ τὸν ἀνακαινισμόν συνεξαναστὰς τοῦ ὕπνου τοῦ κεκοιμημένου καὶ αὐτὸς μεταλαβῇ δυνηθῇ, πνεύματος ἀναπλησθεὶς. τοῦτο γὰρ κυρίως ἂν ἡ πλευρὰ λέγοιτο τοῦ λόγου, »τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας» τὸ ἐπτάμορφον κατὰ τὸν προφήτην· ἀφ' οὗ λαμβάνων ὁ θεὸς μετὰ τὴν ἔκστασιν τοῦ Χριστοῦ, ὃ δὴ ἐστὶ μετὰ τὴν ἐνανθρώπησιν καὶ τὸ πάθος, τὴν »βοηθὸν» αὐτῷ κατασκευάζει, λέγω δὴ τὰς ἡρμοσμένας αὐτῷ καὶ νενυμφευμένας ψυχάς. ἔστι γὰρ ὅτε πολλαχῶς αὐτὸ τὸ ἄθροισμα καὶ 1 Phil. 2, 7 — 2 vgl. Ephes. 1, 10 — 3 Gen. 2, 24. 21. 1, 28 — 4 Ephes. 2, 21 (vgl. 5, 26) — 9 Job. 15, 26 — 13. 17 vgl. Gen. 2, 21 — 16 Job. 15, 26 — Jes. 11, 2 — 18 Gen. 2, 18 — 19 II Kor. 11, 2 2 ff Nilus ti. a. O. — 7 ff Nilus Epist. I 254 PGr 79, 176 D 1 καὶ unleserl. O | δι' αὐτοὺς O: διὰ τούτους P 2 ff Nilus μέλλειν ὑπνοῦν τὸν ἀνθρώπινον θάνατον ἐν τῷ σταυρῷ, ὅπως ἐκ τῆς ἀγίας αὐτοῦ πλευρᾶς . . οἰκοδομηθῇ ἡ νοητὰ νύμφη αὐτοῦ 3 (προσκολλη)θεὶς unleserl. O: προσκολληθῇ M AI | ἑαυτοῦ τῇ O | γυναικὶ B 4 τῆς νορ ἑαυτ. undeutl. O δυνάμει τινὶ P 5 οἰκοδ. ἐν αὐτῷ O | τοῦ < O 6 λου)τροῦ iindeutl. O ἐκ τῶν P 168 | (σαρ)κός unleserl. O 6 f ἀγιωσύνης B 7 γὰρ unleserl. O I σάρκας O 7 ff Nil. ἐκ τῶν σαρκῶν αὐτοῦ κ. τ. ὁστέων ἐσμὲν διὰ τὸ μετέχειν Χριστοῦ κ. συνηνῶσθαι αὐτῷ ἐν πίστει κ. γνώσει κ. ἀρεταῖς 8 λέγε)ι unleserl. O 9 ἀληθ)είας unleserl. O | τὸ? O 10 ἀναγεννῶντ)αι προση)κόντως οἱ πεφωτισμένοι unleserl. O | οἱ < M AI 11 μέ)λος — ἐ(ὰν) unleserl. O 13 κοιμηθεὶς τὴν unleserl. O 13 f συνεξαναστὰς undeutl. O 14 τοῦ ὕπνου unleserl. O: < M AI | τοῦ κεκοιμ. sehr undeutl. O : τῷ ὑπὲρ αὐτοῦ κεκοιμωμένῳ M | κ. αὐτ. μεταλ. sehr undeutl. O 15 δυν. πν. ἀναπλ. unleserl. O | πνεύμ. ἀναπλ.] τῆς ἀναπλάσεως M AI | τοῦτο γὰρ undeutl. O | κυρίως ἂν unleserl. O: πάντως M AI | ἡ πλευρὰ O 48 ἀγγελιδὸν τῶν πεπιστευκότων ἐκκλησίαν οὕτως ὀνομάζουσιν αἱ τῶν τελειοτέρων κατὰ προκοπὴν εἰς ἓν πρόσωπον καὶ σῶμα τὸ τῆς ἐκκλησίας ἀναγομένων. οἱ μὲν γὰρ κρείττονες καὶ τρανότερον σπάσαντες ἤδη τὴν ἀλήθειαν, οὗτοι διὰ τὴν τελείαν κάθαρσιν καὶ πίστιν ἀποστερωθέντες τῶν τῆς σαρκὸς ἀτοπημάτων ἐκκλησίᾳ γίνονται καὶ βοηθὸς τοῦ Χριστοῦ, »παρθένος» ὥσπερ κατὰ τὸν ἀπόστολον αὐτῷ καθηρμοσμένοι τε καὶ νενυμφευμένοι, ἵνα τὴν καθαρὰν τῆς διδασκαλίας ὑποδεξάμενοι καὶ γόνιμον σπορὰν συνεργήσωσι βοηθοῦντες τῷ κρηύγματι πρὸς τὴν τῶν λοιπῶν λοιπῶν οἱ δὲ ἀτελεῖς ἔτι καὶ ἀπαρχόμενοι εἰς σωτηρίαν τῶν μαθημάτων ὠδίνονται μορφοῦνται ὥσπερ ὑπὸ μητράσι πρὸς τῶν τελειοτέρων, ἔστ' ἂν ἀποκυηθέντες ἀναγεννηθῶσιν εἰς μέγεθος καὶ κάλλος ἀρετῆς, καὶ πάλιν αὖ κατὰ προκοπὴν ἐκκλησίᾳ καὶ οὗτοι γεγονότες εἰς ἑτέρων τόκον ὑπουργήσωσι τέκνων καὶ ἀνατροφὴν, μήτρας δίκην ἐν τῷ δοχεῖῳ τῆς ψυχῆς τὸ θέλημα τελεσφορήσαντες ἀλώβητον τοῦ λόγου.

3.9 Ἐπισκέψασθαι γὰρ χρὴ καὶ τὰ περὶ τὸν ἀοίδιομον Παῦλον, ὅτι ὁπότε οὐδέπω »τέλειος« οὗτος ἢ »ἐν Χριστῷ«, γεννᾶται πρότερον καὶ γαλουχεῖται, εὐαγγελιζομένου καὶ ἀνακαινίζοντος αὐτὸν Ἀνανίου τῷ βαπτίσματι, καθὼς ἐν ταῖς Πράξεσιν ἡ ἱστορία περιέχει· ὅτε δὲ ἠνδρώθη καὶ ὠκοδομήθη ἤδη εἰς τελειότητα πνευματικὴν ἀναπλασθεὶς καὶ »βοηθὸς« ἀπειρηάσθη καὶ »νύμφη« τοῦ λόγου, τὰ σπέρματα τῆς ζωῆς ὑποδεξάμενος καὶ συλλαβὼν, τὸ τήνικαῦτα ὁ πρότερον χρηματίσας παιδίον ἐκκλησίᾳ γίνεται καὶ μήτηρ, ὠδίνων καὶ αὐτὸς τοὺς δι' αὐτοῦ τῷ κυρίῳ πεπιστευκότας, ἔστ' ἂν καὶ ἐν τούτοις ὁ Χριστὸς ἀποτεχθῇ. »τεκνία« γάρ »μου« φησὶν »οὓς πάλιν ὠδίνω, ἄχρις 6 Gen. 2, 18 — II Kor. 11, 2 — 10 vgl. Gal. 4, 19 — 17 Kol. 1, 28 — 18 Act. 9, 17f — 20 I Kor. 13, 11. 10 — 21 Gen. 2, 18. Hohel. 4, 8 ff — 25 Gal. 4, 19 5 vgl. z. B. Makar. Aeg. honi. 12, 15. PGr 34, 566 — 16. — S. 38, 2 Phot. Bibl. 237 S. 308b, 11—14 1 ἀγελῆδον + O | ἐκκλησίαν οὕτως unleserl. O (οὕτως < Al, ? M) 2 unleserl. O 3 τρανώτερον P, βερ τρ unleserl. O 4 διὰ P 168 ν πίστην B 5 ἀποστ. Wd: ἀποστειρωθέντες OPJh | τῆς < O | ἐκκλησίαι 8 συνεργήσωμεν P 10 τ. μαθ. εἰς σωτ. Po Cb Jh | εἰς σωτηρίαν O 13 ἔτερον O | τόκον] τόπον P 16 ἐπισκέψασθε P | χρ]ξ < P | περὶ κατὰ P Jh | Παῦλον] καθὼς καὶ Παῦλος βοᾷ Ph, vgl. zu S. 38, 15 17 ὁποτε < 21 (ἀπ)ειργάσθη κ.) νύμφ(η) unleserl. O 22 (ὑποδε)ξάμενος κ. συλλαβὼν O | ὑπο|δεξ. P 169 | τὸ vor τήνικ. + O 23 παιδίον — μήτηρ unleserl. O γίγνεται P (nicht B) 24 τῷ κυρ. — ἂν unleserl. O | ἔστ' ἂν ἐπειδὴν 25 ἀποτεψθῇ unleserl. O | τεκνία μου undeutl. O: τέκνα καλῶν τοὺς οὕτω δι' αὐτοῦ γεννηθέντας τέκνα γάρ Ph | μου γαρ O | φξσόμ — ἐγέννησα S. 382 auch Ph | οὓς π. ὠδίνω unleserl. O, leerer Raum in M | ἄχρις] ἕως O οὐ μορφωθῇ Χριστὸς ἐν ὑμῖν« καὶ πάλιν »ἐν γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ διὰ τοῦ εὐαγγελίου ἐγὼ ὑμᾶς ἐγέννησα«. οὐκοῦν ταύτη συνέστηκεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἀναφέρεσθαι καὶ τὸν Χριστὸν τὸ κατὰ τὴν Εὐὰν θεώρημα καὶ τὸν Ἀδάμ. τοῦτο γὰρ τὸ μέγα μυστήριον. ὡς ἀληθῶς καὶ ὑπερκόσμιον, ὃ ἐγὼ δι' ἀδθένειαν καὶ ἀμβλύτητα νοὸς κατ' ἀξίαν τε καὶ μέγεθος εἰπεῖν ἀδυνατῶ. ὅμως δ' οὖν ἐπιχειρτέον λέγειν γὰρ ἐπόμενον ἂν εἴη λοιπὸν δὴ καὶ τὰ καθεξῆς πρὸς ὑμᾶς.

3.10 Ὁ γάρ τοι Παῦλος εἰς ἁγιασμόν ἐκκαλούμενος πάντας καὶ σωφροσύνη, ταύτη τὸ κατὰ τὸν πρωτόπλαστον καὶ τὴν Εὐὰν | κατὰ | δευτέραν ἐπαπόρησιν εἰς Χριστὸν ἀνηκόντισε καὶ τὴν ἐκκλησίαν πρὸς τὸ τοὺς ἀνεπιστήμονας κατασιγαῖσθαι γυμνουμένους προφάσεω. ἀκολασταίνοντες γὰρ διὰ τὰς ὑπερβαλλούσας ῥύσεις ἐν αὐτοῖς τῶν ἡδυπαειῶν παρὰ τὸν ὀρθόδοξον βιάζεσθαι τολμῶσι λογισμόν τὰς γραφάς, ὥσπερ ἔρυμα προανατείνοντες ἀκρασίας τό τε »εἶπεν ὁ θεός· αὐξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε« καὶ τό »ἐνεκεν τούτου καταλίψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα«, οὐδὲ αἰσχύνονται κατατρέχοντες τοῦ πνεύματος, ἀλλ' ὥσπερ ἐπὶ ὥσπερ ἐπὶ ἔτι καὶ ἐνθωεύοντα τὸν οἶστρον ἀναρριπίζουσιν ἐξάπτοντες ἐρεθισμοῖς. διὸ μάλα δριμέως τὰς ἐπικλόπους ταύτας αὐτῶν κακοφροσύνας τε καὶ πεποιημένος προφάσεις ἐκκόπτων, ἔλθων εἰς τὸ διατάξασθαι, πῶς δεοὶ προσφέρεσθαι τοὺς ἄνδρας ταῖς γυναιξί, καὶ ἀποφηνάμενος, ὅτι οὕτως ὥσπερ καὶ ὁ Χριστὸς τῇ παραδιδούς» ὑπὲρ αὐτῆς, »ἵνα αὐτὴν ἁγιάσῃ καὶ καθάρισι τῷ λουτρῷ 1 IKor. 4, 15 — 3. 10 Ephes. 5, 32 — 8 vgl. I Tim. 2, 15 — 14 Gen. 1, 28. 2, 24 — 18 Tgl. De lepra 5, 2 — 22 Ephes. 5, 25f 15 ff Phot. Bibl. 237 S. 308b, 7—10 1 μορφ. — πάλιν leerer Raum M | μορφ. — ὑμῖν Z. 2 unleserl. O | Χρ. ἐν ὑ. μορφ. Ph 1 f ἐγὼ V. ἐγένν. διὰ τ. εὐαγγ. B 2 εὐαγγελίου O ν etq unleserl. O 4 μα κ. τὸν unleserl. O 5 ὑπ. . . κόσμιον O 7 καθεξῆς O: τὰ ἐξῆς P Jh 10 ἀνηκόντησε V 11 ἀνεπιστήμονας B | γυμνουμένους O: γυμνοὺς P Jh mit PI Pol. IX, 577 B 12 f ἡδυπαθημάτων O 14 τό τε] τε < < O: ὅτι 15 ff αὐξάνεσθε] ἀλλὰ καὶ τὸ »αὐξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε« οὐκ ἐπὶ τῶν ἐκ σπέρμα- τος καὶ μίξεως γεννωμένων ἀνθρώπων καὶ σιτίοις αὐξανομένων αὐξομ. A) φησὶν εἰρησθαι μόνον, ἀλλὰ καὶ (< A) περὶ τῶν κατὰ πνεῦμα τελειουμένων καὶ καθὼς καὶ Παῦλος usw. (s. ob. S. 37, 16) Ph 16 αὐτοῦ nach πατέρα + O | οὐδὲ P 169ν 17 ὥσ)περ unleserl. O, ὡς M | ἐπὶ τούτῳ O: ἐπὶ τοῦτο P I ἐντυφόμενον (ab. m. Zeich., β

ein φ zu tilgen) B: ἐντυφώμενον MAI (nicht O) 18 ἐνθωκεύοντα Cb: ἐμφωλεύοντα Jh 19 καὶ vor μάλα + B Jh 21 καὶ vor ἀποφ. < Jh 22 καὶ vor ὁ < P 23 παραδιδούς P: I κα . . ρ . σας O: καὶ καθάρσις P τοῦ ὕδατος ἐν ῥήματι», ἀνέδραμεν εἰς τὴν Γένεσιν ἐπιμνησθεὶς τῶν περὶ τὸν πρωτόπλαστον ῥητῶν, ἐξαλίζων εἰς τὸν προκείμενον αὐτῷ καὶ αὐτὰ νοῦν τῆς ὑποθέσεως, ὅπως μὴ παράσχη λαβὴν τοῖς κεφαλαίοις καταχρησθαι τούτοις τοὺς πρεσβεύοντας προφάσει τεκνογονίας σωμάτων παρατριβάς.

3.11 Επισκέψασθε γὰρ ὅτι σωφρονεῖν, ὧ παρθένοι, κατὰ θέλων τοὺς πεπιστευκότας διὰ πολλῶν αὐτοῖς τεκμηρίων ὑπεμφαίνειν πειρᾶται τὸ ἀξίωμα τῆς ἀγνείας· ὅτε μὲν περὶ δὲ ὧν ἐγράφατέ μοι λέγων «καλὸν ἀνθρώπῳ γυναικὸς μὴ ἄπτεσθαι», αὐτόθεν δείκνυσι ἤδη περιφανῶς τὸ μὴ προσψαύειν γυναικὸς καλὸν, προτάζας αὐτὸ καὶ προεκθέμενος ἀπολελυμένως. εἴτα τὴν ἀσθένειαν αὐθις συνιδὼν καὶ τὴν ὑπέκκασιν τῶν ἀκρατωτέρων τὴν εἰς συνουσίαν, συνεχώρησε τοῖς μὴ δυναμίνοις ἄρχειν σαρκὸς χρῆσθαι ταῖς ἑαυτῶν ὁμέυνοις μᾶλλον ἢ παραπίπτοντας ἀσχημόνως ἐκχεῖσθαι πορνείας. ἀμέλει μετὰ τὸ ἐπιτρέψαι ταῦτα παρήγαγεν «εὐθέως τόδε» ἵνα μὴ πειράζῃ ὑμᾶς ὁ σατανᾶς διὰ τὴν ἀκρασίαν», ὅπερ εἰ δὲ μὴ δύνασθε, ὧ οὗτοι, παντάπασι σωφριβεῖν διὰ τὴν ἀκρασίαν καὶ τὴν ὑγρότητα τῶν σωμάτων, ἐπέτρεψα μᾶλλον ταῖς σφῶν αὐτῶν κοινωνεῖν γαμεταῖς, καὶ ἵνα μὴ ἐγκράτειαν ἐπαγγέλλεσθαι νομιζόμενοι πειράσησθε συνεχῶς ὑπὸ τοῦ πονηροῦ, εἰς ἀλλοτρίας ἐκφλεγόμενοι.

3.12 Φέρε γὰρ αὐτὰ τὰ κείμενα διαγρήσωμεν ἐπιμελέστερον, ὅτι μὴ ἀπολελυμένως ὁ ἀπόστολος ἐπένευσε ταῦτα τοῖς πολλοῖς, ἀλλὰ προσθεὶς τὴν αἰτίαν πρότερον, δι' ἣν εἰς τοῦτο παρήχθη. ἀποφηνάμενος γοῦν «καλὸν εἶναι ἀνθρώπῳ γυναικὸς μὴ ἄπτεσθαι» παρήγαγε «διὰ δὲ τὰς πορνείας ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα τουτέστι διὰ τὴν ἀνάγκην τῆς πορνείας, μὴ φέρετε κολάζειν τὴν ἡδονήν. »καὶ ἐκάστη γυνὴ τὸν ἴδιον ἄνδρα ἔχέτω. τῇ γυναικὶ ὁ ἀνὴρ τὴν ὀφειλὴν ἀποδιδότω, ὁμοίως δὲ καὶ ἡ γυνὴ τῷ ἀνδρί. ἡ γυνὴ τοῦ ἰδίου σώματος οὐκ ἐξουσιάζει, ἀλλ' ὁ ἀνὴρ· ὁμοίως δὲ καὶ ὁ ἀνὴρ τοῦ ἰφσίου σώματος οὐκ ἐξουσιάζει, ἀλλ' ἡ γυνή. μὴ ἀποστερεῖτε ἀλλήλους, εἰ μὴ τι ἂν ἐκ συμφώνου πρὸς καιρόν, ἵνα σχολάζητε τῇ προσευχῇ· καὶ πάλιν ἐπὶ τὸ αὐτὸ συνέρχεσθε, ἵνα μὴ πειράζῃ ὑμᾶς ὁ σατανᾶς διὰ τὴν ἀκρασίαν. τοῦτο δὲ λέγω κατὰ συγγνώμην, οὐ κατ' ἐπιταγὴν» τεθεωρημένως δὲ σφόδρα καὶ τοῦτο. «κατὰ συγγνώμην» γὰρ ἐπεσημήνατο συμβεβουλεῦκεναι νῦν, καὶ οὐ κατ' ἐπιταγὴν», ἐπειδὴ τὴν μὲν ἐπιταγὴν ἐπὶ τῆς σωφροσύνης καὶ τοῦ μὴ ἄπτεσθαι γυναικὸς παραλαμβάνει. τὴν δὲ συγγνώμην ἐπὶ τῶν μὴ δυναμένων, ὡς ἔφην. κολάζειν τὴν ἐπιθυμίαν. καὶ περὶ μὲν οὖν μονογάμων τε καὶ μονογαμίδων, ὧν ἡ συζυγία ἕως ἔτι καὶ αὐθις ταῦτα νομοθετεῖ· περὶ δὲ τῶν ἀποβαλομένων ἤδη <τὰς> γαμετὰς ἀνδρῶν ἢ τοὺς σύζυγας πάλιν αὐτὴν ἀκριβῶς ἐξιχνευτέον τοῦ ἀποστόλου τὴν φωνήν, ὃ τί ποτε χρησιμωδεῖ. »λέγω δὲ τοῖς ἀγάμοις καὶ ταῖς χήραις· καλὸν αὐτοῖς, ἐὰν οὕτως μείνωσιν, ὡς καὶ ἐγώ. εἰ δὲ οὐκ ἐγκρατεύονται, γαμεῖτωσαν· κρεῖσσον γὰρ γαμησαὶ ἢ πυροῦσθαι.. 4 I Kor. 7, 1 — 5 I Kor. 7, —7 I Kor. 7, 2—6 — 17 vgl. Tert. De cast. 3. De monog. 11. De pud. 16 — 22 I Kor. 7, 8. 9 2 μὴ] οὐκ P S δι' ἣν < O | παρήχθη] περιηνέχθη viell. richtig O 4 γυν. ἀνθρ. O 9 σώματος P 170 v | ὁ ἀνὴρ — ἀλλ' Z. 10 < B (2 mal in 11 ἂν < P 12 αὐ)τὸ unleserl. O | συνέρχεσθε] ἦτε P 13 διὰ τ. undeutl. O 14 τεθεωρημένως unleserl. O 15 συμβ. — τοῦ Z. 16 in Lücke M | συμβεβουλεῦκεναι unleserl. O | νῦν undeutl. O | καὶ < Po Cb 16 τὴν (μὲν ἐπι)ταγὴν unleserl. O | τοῦ? O, τὸ MAI 17 γυναικὸς vor μὴ ἄπτ. O | λαμβάνει P Jh. | τὴν δὲ O 49v | (συγγν)ώμην — δυνανέβ(ων) undeutl. O 18 ὡς ἔφην < B | (κολάζ)ειν ausgelöscht Rd. M, i. Text κολάζεται] | καὶ + O | περὶ unleserl. O 19 μονογαμ)ίδω(ν) unleserl. O | ὧν ἡ συζυγία < M AI, w. e. seh. auch O 20 δὲ ἀπ)οβαλο(μένων) unleserl. O | ἀποβαλλομένων P | τὰς + Kl 21 συζύγους B Jh | ἐξιχνεύω viell. richtig O 22 χρησιμοδεῖ B, et unleserl. O 23 αὐτοῖς O: αὐταῖς P, ab. vgl. S. 41, 2 | οὕτω B: < O | κἀγώ O 24 γαμησάτωσαν P Jh ἐπέμεινε καὶ ἐνθάδε προκρίνων τὴν ἐγκράτειαν.

ἐαυτὸν γὰρ παράδειγμα μέγιστον λαβὼν εἰς τὸ ζηλῶσαι τοὺς ἀκροατὰς προεκαλέσατο ταύτην τὴν ἔνστασιν, κρεῖττον εἶναι διδάξας τὸν ἐπὶ μιᾷ γαμετῇ συνεζευγμένον ἐφ' ἑαυτῷ μένειν, ὥσπερ δὴ καὶ αὐτός. εἰ δ' αὖ τοῦτο διὰ τὴν ἐκπύρωσιν καὶ τὴν ἀκμὴν τοῦ σώματος δυσκαόρθωτον εἴη τινί, εἰς δεύτερον κατὰ συγγνώμην παρελθεῖν τὸν οὕτως ἔχοντα γάμον, οὐκ αὐτὸ τοῦτο τὴν διγαμίαν ἀποφηνάμενος εἶναι καλόν, ἀλλ' ἄμεινον κρίνας τῆς ἐκπυρώσεως. ὥσπερ γὰρ εἴ τις ἡμέρᾳ τοῦ πάσχα καὶ τῆς εἰσφαλῶς ἐπισφαλῶς νοσηλευομένῳ προσέφερε τροφήν καὶ ἐκέλευε διὰ τὴν ἀσθένειαν ἀπογεύεσθαι τῶν προσφερομένων τούτων, λέγων· Ὡς ἄρα τὸ μὲν ἀληθῶς, ὦ οὗτος, καλὸν ἐχρῆν ὥσπερ δὴ καὶ ἡμᾶς καὶ σὲ καρτερῶς διαμεΐναντα τῶν αὐτῶν . . μεταλαβεῖν (ἀπηγόρευται γὰρ σήμερον διαίτης ἐπιμνησθῆναι τὸ σύνολον)· ολον· ἀλλ' ἐπειδὴ νόσῳ προκατασχεθεὶς ἐξησθένησας καὶ οὐ δύνη φέρειν, ταύτῃ δὴ συγγνώμην ἀπονέμοντες συμβουλευόμεν σιτίων ἐπορέξασθαι σε. ἵνα μὴ παντάπασιν διὰ τὴν νόσον οὐ δυνηθεὶς ἀντισχεῖν πρὸς τὴν ἐπιθυμίαν τῆς τροφῆς διαφθαρήῃ· οὕτω δὴ καὶ ὁ ἀπόστολος ἐνθάδε, πρότερον εἰπὼν ὅτι βούλοιο πάντας καὶ σώφρονας, ὥσπερ δὴ καὶ αὐτός, τὸ μετὰ ταῦτα τοῖς νόσῳ τῶν παθόντων, ἵνα μὴ πορνεύσαντες πάντῃ λυμανθῶσιν, τῶν παιδογόνων μελῶν τοῖς γαργαλισμοῖς εἰς ἐπιμιξίας ὀθνείων σπερμάτων, ἐπέτρεφε τὴν διγαμίαν, μᾶλλον κρεῖσσον αὐτὴν εἶναι κρίνας τοῦ »πυροῦσθαι« καὶ ἀσχημονεῖν.

- 3.13 Καὶ περὶ μὲν ἐγκρατείας καὶ γάμων καὶ σωφροσύνης καὶ κοινωνίας ἀνδρῶν, καὶ ἐν τίνι τούτων τὸ ὠφέλιμόν ἐστιν εἰς δικαιοσύνης κατασκευῇν σχεδὸν ἤδη μοι τέλος ἔχεν· περὶ δὲ εἰρησάθαι λείπεται λοιπόν, εἴ τι καὶ περὶ ταύτης ἄρα οὐκοῦν καὶ τούτων πέρι διαληπτέον. ἔχει γὰρ ὧδε· »περὶ τῶν παρθένων ἐπιταγὴν κυρίου οὐκ ἔχω γνώμην δὲ δίδωμι, ὥς ἡλεημένος ὑπὸ κυρίου πιστὸς εἶναι. νομίζω οὖν τοῦτο καλὸν ὑπάρχειν χεῖν διὰ τὴν ἐνεστῶσαν ἀνάγκην, ὅτι καλὸν ἀνθρώπῳ οὕτως εἶναι. δέδεσαι γυναικί; μὴ ζῆτει λύσιν. λέλυσαι ἀπὸ γυναικός; μὴ ζῆτει γυναικα. ἐὰν δὲ καὶ λάβῃς, οὐχ ἡμαρτες, καὶ ἐὰν γήμη ἢ παρθένος, οὐχ ἡμαρτε· θλίψιν δὲ ἔξουσι τῇ σαρκὶ οἱ τοιοῦτοι. ἐγὼ δὲ ὑμῶν φείδομαι.« λίαν εὐλαβῶς τὸν περὶ παρθενίας εἰσηγησάμενος λόγον καὶ μέλλων συμβουλεύειν γαμίζειν τὴν ἑαυτοῦ παρθένον ὄτῳ φίλον, ὅπως δὴ μηδὲν τῶν εἰς ἀγιασμόν ἀναφερομένων κατ' ἀνάγκην καὶ βίαν, ἀλλὰ κατὰ πρόθεσιν αὐτεξούσιον ψυχῆς (τοῦτο γὰρ πρόσφορον θῶ), οὐ βούλεται ἐξ αὐθεντίας αὐτῷ ταῦτα καὶ γνώμης λελέχθαι τοῦ κυρίου, τουτέστι τὸ γαμίζεσθαι τὴν παρθένον. ἀμέλει φήσας ἐὰν δὲ καὶ γήμη ἢ παρθένος, οὐχ ἡμαρτε« σχεδὸν πάλιν ὑπευλαβηθεὶς ἀνετάραξε τὴν συγκαταθεσιν, κατὰ συγγνώμην ἀνθρωπίνην ὑπεμφαίνων ταῦτα συμβουλευκέναι, ἀλλ' οὐ κατὰ θεῖαν. εὐθέως γοῦν μετὰ τὸ εἰπεῖν »καὶ ἐὰν γήμη ἢ παρθένος, οὐχ ἡμαρτε« ἐπήγαγε τό »θλίψιν δὲ ἔξουσι τῇ σαρκὶ οἱ τοιοῦτοι. ἐγὼ δὲ ὑμῶν φείδομαι«, ὃ δὴ ἐστίν· ἐγὼ φειδόμενος ὑμῶν, ὦ οὔτοι, ταῦτα συνεθέμην, 1 Symp, S. 25, 3. 33, 17. 19. S. 182. 194 AI. De res. I, 25, 1. 39, 5. Plato Symp. 196D — 5 IKor. 7, 25—28 — 12 vgl. Plato Eryx. 395 E — 15 Tgl. Phil. 4 I Tim. 2, 3 — 16 I Kor. 7, 25 — 18. 21 I Kor. 7, 28 2 ἀνδρῶν unleserl. od. < O; < MAI 3 ἤδη imleserl. O αἰρεῖσθαι P 4 f διαθεσμοθεῖται Cb Jh 5 διαλ.] s. d. Stellen im Index 6 γνῶμ)ην δὲ unleserl. O 7 καλὸν — ἀνάγκην Z. 8 < O 10 γυναικα nach + P (nicht B) | καὶ ἐὰν — ἡμαρτε Z. 11 < 12 Pl εἰσηγεῖ τὸν λόγον 13 ἑαυτοῦ < O, ab. + τὴν ἑαυτοῦ nach φιλόν 14 δὴ + O | ἀναφερομένων O: ρομένων P Jh 15 ψυχῆς P 172 16 αὐτοῦ P | ταῦτα u. λελέχθαι < P 17 τοῦ < O 18 ἐ(ὰν) unleserl. O 18 f ἐπευλαβηθεὶς P, ἀπευλαβηθεὶς B 19 PI Phaed. 88 C ἀναταράξαι | συγκατά)θεσιν unleserl. O 20 κατὰ unleserl. O κατ' εὐθεῖαν M AI 21 οὖν O | παρ)θένος — ἐπήγα(γε) unleserl. O 21f ἐπήγαγεν τὸ οὐχ ἡμαρτε P 22 τῇ σαρκὶ ἔξουσιν P (nicht B) | ὑμῶν — ὃ 23 ἐγὼ δὲ ONTJh: ἐγὼ γὰρ P 23 f συν)εθέμην ἐπ. οὐ(τως) unleserl. O: συνεθ. δήπου οὕτως M AI ἐπειδήπερ οὕτως αὐτοὶ φρονεῖν εἴλεσθε, ὅπως δὲ μὴ δόξω κατὰ βίαν ἐπισπέρχειν ὑμῶν εἰς τοῦτο καὶ καταναγκάζειν τινάς. ὅμως δὲ εἰ καὶ ταύτην φίλον ὑμῖν μᾶλλον τρέπεσθαι ἀποδυσπετήσαντας ἀγνείαν βασιτάσαι, καὶ

οὕτως λυσιτελεῖν ἡγοῦμαι κρατεῖν ὑμᾶς τῶν τῆς σαρκὸς ἐρεθισμῶν, μὴ παραχρωμένους διὰ τὸ γεγενηκῆναι τοῖς ἑαυτῶν σκεύεσιν εἰς ἀκαθαρσίαν. ἐπιφέρει γοῦν »τοῦτο δέ φημι, ἀδελφοί, ὁ καιρὸς λοιπὸν συνεσταλμένος ἐστίν, ἕνα καὶ οἱ ἔχοντες γυναῖκας ὡς μὴ ἔχοντες ὦσιν.« εἴτα αὐθις ἐπιμένων καὶ προκαλούμενος ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς ἐπεξεργάσατο τὸν λόγον, ἰσχυρῶς κρατύνων τὴν ἔνστασιν τῆς παρθενίας. ῥητῶς γοῦν τὰ ἐξῆς ἐπισυνάψας τοῖς προειρημένοις ἐπεφώνησε »θέλω δὲ ἀμερίμνους ὑμᾶς εἶναι. ὁ ἄγαμος μεριμνᾷ τὰ τοῦ κυρίου, πῶς ἀρέσει τῷ κυρίῳ· ὁ δὲ γαμήσας μεριμνᾷ τὰ τοῦ κόσμου πῶς ἀρέσει τῇ γυναικί. καὶ μεμέρισται καὶ ἡ γυνὴ καὶ ἡ παρθένος. ἡ ἄγαμος μεριμνᾷ τὰ τοῦ κυρίου, ἵνα ἡ ἁγία καὶ σώματι καὶ πνεύματι· ἡ δὲ γαμήσασα μεριμνᾷ τὰ τοῦ κόσμου, πῶς ἀρέσει τῷ ἀνδρί. αἱ πᾶσι γὰρ ἀναμφισβητήτως ἐστὶ καταφανές, ὡς ἄρα μεριμνᾷ τὰ τοῦ κυρίου καὶ ἀρέσκειν τῷ κυρίῳ πολλῶ ἄμεινον τοῦ μεριμνᾷ ἐστὶ τὰ τοῦ κόσμου καὶ ἀρέσκειν τῇ γυναικί. τίς γὰρ οὕτως ἡλίθιος καὶ πηρὸς τὰς ὁφείας, ὃς οὐκ αὐτόθεν αἰσθεται τὴν παραίνεσιν τοῦ Παύλου τὸ πλεον ῥέπουσαν εἰς ἀγνείαν; »τοῦτο γάρ« φησὶ πρὸς τὸ ὑμῶν αὐτῶν συμφέρον λέγω, οὐχ ἵνα βρόχον ὑμῖν ἐπιβάλω, ἀλλὰ πρὸς τὸ εὖσχημον».

3.14 Ἐπίστησον δὲ πρὸς τοῖς εἰρημένοις ὅπως καὶ θεοδώρητον εἶναι τὸ τῆς παρθενίας ἐπιτήδευμα παρεγγυᾷ· ὅθεν τοὺς κατὰ πρόφασιν κενοδοξίας τῶν ἀκρατεστέρων ἐπὶ τοῦτο παρεληλυθτας ἀποβάλλεται συμβουλευὼν γαμεῖν, ἵνα μὴ καιρῷ τῆς ἀκμῆς σφυγμοὺς φλεγμονὰς παρεχούσης αὐτοῖς τῆς σρκὸς ἀσχημονῶσιν οἰσθηλατούμενοι τὴν ψυχὴν. τί γὰρ παραδίδωσιν ἐπισκεπτέον. »εἰ δὲ τις ἀσχημομεῖν ἐπὶ τὴν παρθένον αὐτοῦ νομίζει« φησὶν »ἐὰν ἡ ὑπέρακμος, καὶ οὕτως ὀφείλει γενέσθαι, ὃ θέλει ποιεῖτω, οὐχ ἁμαρτάνει γαμεῖσσαν«, οἰκείως ἐνταῦθα προκρίνων τὸν γάμον τῆς ἀσχημοσύνης ἐπὶ τῶν ἐλομένων μὲν παρθενεύειν, δυσανασχετούντων δὲ τὸ μετὰ ταῦτα καὶ ἀποκαμνόντων, καὶ λόγῳ μὲν δι' αἰδῶ τὴν χρὸς τοὺς ἀνθρώπους αὐχούντων ἐπιμένειν, ἔργῳ δὲ οὐδὲ μακρότερον ἐνδιατρίψαι δυναμένων. τῷ μέντοι αὐτοκρατορικῇ καὶ αὐθαρέτῳ κρίνοντι προθεσσεῖ »τηρεῖν τὴν ἑαυτοῦ« σάρκα »παρθένον« καὶ μὴ ἔχοντι »ἀνάγκην«, ὅπερ ἐστὶ πάθος ἐκκαλούμενον τὴν ὁσφῦν εἰς συνουσίαν (εἶναι γὰρ δὴ καὶ διαφορὰς, ὡς εἰκός, σωμάτων), τούτῳ καὶ διαθλοῦντι καὶ σπουδαίως ἐπιμένοντι τῇ ἐπαγγελίᾳ, καὶ ταύτην ἄριστα διαπεραινομένῳ παρακελεύεται μένειν καὶ τηρεῖν, τῇ παρθενίᾳ τὰ πρωτεῖα νέμων. ὁ γὰρ δυνάμενος, φησὶ, καὶ φιλοτιμούμενος »τηρεῖν τὴν ἑαυτοῦ« σάρκα »παρθένον« καρεῖττον ποιεῖ, ὁ δὲ μὴ δυνάμενος, »τηρεῖν« δὲ νομίμως καὶ μὴ λαθροφθορῶν, »καλῶς«. καὶ 6 IKor. 7, 3 — 14 I Kor. 7, 37 — 19 I Kor. 7, 37f 2 εἶναι < O 3 ἀκρατόρων wie S. 39, 12 viell. richtig O | ἐπὶ] flg De res. I, 80, 5) O 5 f οἰσθηλατούμενοι unleserl. O 6 τῇ γὰρ παραδόσει P 173 7 τῆς παρθένου Cb Jh | αὐτο O 8 οὕτως undeutl. 9f (ἀσχη)μοσύνης — ἐλομεν(ων) unleserl. O 10 ἐλομ.] βουλομένων (παρθ)ενεύειν unleserl. O 11 ταῦτα κ. ἀποκ. unleserl. O | καὶ (ἀποκ.), αὐχούντων u. ἔργῳ v. 2. Hd. in ücke eingetragen M | B Jh: καμνόντων MAI | λογ O | δι' αἰδῶ OP: διὰ B | τὴν πρὸς < B 12 τοὺς < O Ausgg. | αὐχ)ούντων — μα(κρότ)ερον ἐνδιατρίψαι u. (δ)υναμ. — ἔχοντι Z. 14 unleserl. O | αὐχ. u. ἔργῳ v. 2. Hd. in < M AI 13 nach δυναμ. + τῷ εὐνουχισμῷ M AIJh | τῷ μ. αὐτοκρ. < 13 f τὸν . . κρίνοντα . . ἔχοντα P 13 αὐτοκρατορικῷ P 13 f κ. μὴ κρίνονται MAI 14 προθ. — παρθένον] οἱ τοιοῦτοι παρὰ τὴν ἐπαγγελίαν αὐτῶν MAI | ἔχοντες MAI 15 ἀνάγκην O 51 16 δὴ + P 18 παρακελεύσεται B 19 παρθενίᾳ unleserl. O Idf καὶ φιλοτ. φησὶ O 20 τηρεῖν auch nach σάρκα, ab. durch Punkte als zu tilgen bezeichnet in O 21 νομικῶς P | κ. μὴ λαθροφθ. < P περὶ μὲν τούτων αὐτάρκως. λαβέτω δὲ μετὰ χειρὸς ὁ βουλόμενος τὴν πρὸς Κορινθίους ἐπιστολὴν, καὶ καθ' ἕκαστον ὁμιλήσας τοῖς ἐγγεγραμμένοις, τότε καὶ τὰ ὑφ' ἡμῶν λεγόμενα σκεψάσθω ἀντιπαραβάλλων, εἰ μὴ συμφωνίας πάσης ἔχονται καὶ ὁμοφροσύνης τῆς πρὸς αὐτά.

3.15 Ταῦτά σοι κατὰ δύναμιν ὑπὲρ ἀγνείας, ὦ Ἀρετῇ, κἀγὼ συνεισφέρω.

3.16

ΕΥΒΟΤΑ. Σφόδρα διὰ πολλῶν, ὧς Γρηγόριον, μόλις εἰς τὸ προκείμενον ἀφίκετο, μακρότατον ἀναμετρησαμένη καὶ περαιωθεῖσα πέλαγος λόγων.

- 3.18 ΓΡΗΓ. "Εοικεν οὕτως ἔχειν· ἀλλ' ἴθι καὶ τὰ λοιπὰ ἐφεξῆς μνημονεύσατες μιμητικώτατα διέλθωμεν, ὧν ἔτι ἔναυλον τὴν ἀκρόασιν ἔχειν μοι δοκῶ, πρὶν ἀποπτῆναι καὶ διαφυγεῖν·.
- 3.18 ΕΓΒΟΓΛ. Ἀλλὰ λέγε· τούτων γὰρ καὶ ἐληλύθαμεν ἀσμένως ἀκουσόμενοι τῶν λόγων.
- 3.19 ΓΡΗΓ. Καὶ μὲν δὴ, καθάπερ εἶπας, μετὰ τὸ καταχθῆναι τὴν θάλειαν δρόμοις ἀκυμάντοις εἰς τὴν γῆν ἢ Θεοπάτρα ἐφεξῆς ὑπολαβοῦσαν ἐαυτὴν ἔφη εἰπεῖν τάδε.
- 2.1 Ὑπολαβοῦσα οὖν ἐντεῦθεν. ὡς οἶμαι, ἤδη καὶ αὐτὴ, Σὺ μοι δοκεῖς, ὦ Θεοφίλα, ἔφη, καὶ τῇ πράξει καὶ τῷ λόγῳ πασῶν κρατιστεύειν στεύειν καὶ σοφίας τὰ δεύτερα φέρεσθαι οὐδενός. οὐ γὰρ ἔστιν αἰτιάζεται σου τὸν λόγον, οὐδ' εἰ παντάπασι φιλόνεικος εἴη καὶ ἀντιλογικός. πλήν ἐκεῖνό με μόνον τῶν ἄλλων ὀρθῶς εἰρημίνων, ὡς 2 Psal. 44, 14. 10 — 4 Plato Symp. 185 C — 6 Plato Symp. 198 A — 12 Plato Symp. 176 D — 15 Plato Gorg. 515 B 1 ἀποποικιλμένην P (nicht B) | καὶ κατεστε(μμένην unleserl. O : < P 2 τῆς vor τεκν. < O | τεκνογονείας B 2 f (κροσσωτ)οῖς γὰρ ἐκ unleserl. O 2 γὰρ] καὶ MAI 3 πεποικιλμένοις P: πεποικιλμένην B ἐκ] ἀπὸ M AIJh 4 f PI ταῦτά σοι, . . ὦ Φ., . . συμβάλλομαι 4 Ταῦτα . . κατὰ unleserl. O | τὴν] τὸν P | εἰς τὸν < B 5 περὶ Jh | ἀγνείας (συμβάλλο)μαι unleserl. O | ἀγνείας Kl: ἀληθείας P M Ausgg. | M 6 PI εἰπόντος δὲ τοῦ Ἀγ. πάντας ἴφη . . ἀναθορυβῆσαι τοὺς παρόντας | (Εἰ)πούσης δὲ ταῦτα unleserl. O | Θεοφίλης O | θόρυβον — Z. 7 unleserl. O | ἡδὺν] γένεσθαι M (2. Hd.) AI Jh 7 ἴφη — παρθένων] ἐκ πασῶν, ἔφη ἢ Θεοπάτρα τῶν παρθένων συμβέβηκε MAI: ἔφη ἢ Θ. ἐκ παρθένων Jh ἐπαιν.] παραπεμπουσῶν MAIJh | ὡς O 44v 8 ἡσυχάσασαν O, ἡσυχάσεν B | γενομένης P Jh 1) τριῶν O: τρίτων PI Gorg. 500 A 10 f Θαλεία. Λόγος Γος P nach αὐτῇ; in O eine Lücke nach αὐτῇ 12 PI φάναι Φ. | . παλαβοῦσα O | ἡδη a. Ed. in B, im Text Zeichen des Fehlens | Σὺ μοι] Ἑμοὶ P, E in Rasur in P 13 ἔφη < B 15 αἰτιάσαιτό O | εἰ 15 f (ἀντιλο)γικός unleserl. O | ἀντιλεκτικός M AI: PI Theaet. 197 εἰ. ἢ ἀντιλογικός 16 f με . . ταρ. τε κ. ἀνιᾶν] vgl. PI Phaed. 103 C. Gorg. 485B μακαρία. δοκεῖ ταράττειν τε καὶ ἀνιᾶν, ἀναλογιζομένην ὡς οὐκ ἂν ὁ πνευματικώτατος καὶ σοφὸς ἀνὴρ, τὸν Παῦλον λέγω, ματαίως ἀνέφερεν »εἰς Χριστὸν καὶ τὴν ἐκκλησίαν· τὴν σύνεργιν τοῦ πρωτοπλάστου καὶ τῆς γυναικός, εἰ μηδὲν ὑψηλότερον ἐφαντάζετο τῶν ῥητῶν καὶ τῆς ἱστορίας ἢ γραφῆς. εἰ γὰρ ὅλως εἰς τὸν περὶ συνελεύσεως ἀνδρός τε καὶ γυναικὸς δεῖ παραλαμβάνεσθαι τύπον φιλῶς τὴν γραφὴν, τίνος δὴ χάριν ὁ ἀπόστολος τούτων ἐπιμνησθεὶς καὶ εἰς τὴν τοῦ πνεύματος ἡμᾶς, ὡς οἶμαι, χειρσγωγῶν ὁδόν, »εἰς Χριστὸν καὶ τὴν ἐκκλησίαν· ἀναφέρων ἀλληγορεῖ τὰ κατὰ τὴν Εὐὰν καὶ τὸν Ἀδάμ; ἢ μὲν γὰρ λέξις τῆς Γενέσεως οὕτω φησί· »καὶ εἶπεν ὁ Ἀδάμ· τοῦτο νῦν ὅστοῦν ἐκ τῶν ὁστέων μου καὶ σὰρξ ἐκ τῆς σαρκός μου· αὕτη κληθήσεται γυνή, ὅτι ἐκ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς ἐλήφθη. ἔνεκεν τούτου καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν καὶ προσκολληθήσεται τῇ γυναικὶ αὐτοῦ, καὶ ἔσονται οἱ δύο σάρκα μίαν«. ὁ δὲ ἀπόστολος εἰς αὐτὴν δὴ ταύτην ἐπισκεπτόμενος τὴν περικοπὴν οὐκέτι κατὰ τὸ κείμενον αὐτὴν, ὡς ἔφην, ἐπὶ συνέρξεως βούλεται παραλαμβάνεσθαι γυναικὸς τε καὶ ἀνδρός, ὥσπερ δὴ καὶ σύ. σὺ γὰρ φυσικώτερον ἐπεργαζομένη τὸν λόγον 3 Ephes. 5, 32 — 10 Gen. 2, 23. 24 — 16 vgl. S. 18, 16 8 Phot. Bibl. 237 S. 308 a, 37 ff 3 σύνεργιν PJh wie Z. 17, vgl. PI Tim. 18D εἰς τὴν τῶν γάμων σίειρζιν: σύζευξιν O 4 μὴ δὲ B | ὑψηλ)ότερον unleserl. 5 εἰ P 162v 6 τύπον AI: τόπον OP 8 ὡς + O | εἰς Χρ. — εἰς τ. ἐκκλησίαν S. 28, 11 f auszugsweise bei Ph ὅτι τὰ ἐν τῇ Γενέσει φερόμενα, οἷον τὸ τοῦτο οὖν ὅστοῦν ἐκ τῶν ὁστέων μου καὶ σὰρξ ἐκ τῶν σαρκῶν μου· αὕτη κληθήσεται γυνή, ὅτι ἐκ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς ἐλήφθη ἔνεκεν τούτου λαταεόψεο ἄνθρωπος τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα καὶ προσκολληθήσεται τῇ γυναικὶ αὐτοῦ, καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν«, ταῦτα οὖν οὐ κατὰ τὸ γράμμα φησὶ δεῖν μόνον νοεῖσθαι, ἀλλὰ καὶ πνευματικῶς εἰς Χριστὸν καὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν. καὶ φησιν ὅτι καὶ ὁ θεῖος Παῦλος μετὰ τὴν τῶν ῥητῶν

τούτων ἐκθεσιν λέγει, » τὸ μυστήριον τοῦτο μέγα ἐστὶ, λέγω δὲ ἐγὼ εἰς Χριστὸν καὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν(. ἀλλὰ καὶ τὸ »αὐξάνσεθε usw. (s. u. zu S. 38, 15) 9 τὴν ἐκκλ.] εἰς ἐκκλ. Jh | (ἀνα)φέρων undeutl. O 10 οὕτως φησὶν P 11 νῦν] οὖν Ph s. O. | ὁστων OB 12 αὐ)τῆς unleserl. O (undeutl. M) 13 αὐτοῦ . . αὐτοῦ PhJh 14 αὐτοῦ nach μητέρα + P: < O Ph LXX | γυν. αὐτοῦ] ἰδία O 15 ὁ δὲ öscht O 16 κατὰ τὸ öscht O 17 γυν. τε καὶ ἀνδρό < P 18 ἐπεξηραζομένη MAJh, vgl. S. 29, 5; ἐπεφ)εργα unleserl. O λήψεων περί καὶ τοκετων ἔδωκας ἀποφαίνεσθαι μόνον τὴν γραφήν· ἵνα γὰρ τὸ ἀπὸ τῶν ὁστέων ὅστουν ἄνθρωπος ἕτερος ληφθὲν γεννηθῇ ταύτῃ συνεῖναι τὰ ζῶα σπαργῶντα καὶ ὠδίνοντα δένδρων αἰκὴν ἐν ὥρᾳ τοῦ κυεῖν. ἐκεῖνος δὲ πνευματικώτερον εἰς τὸν Χριστὸν ἀναλαμβάνεσθαι τὸν λόγον διδάσκων οὕτως ἴφη· » ἁγαπῶν τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα ἑαυτὸν ἀγαπᾷ. οὐδεὶς γάρ ποτε τὴν ἑαυτοῦ σάρκα ἐμίσησεν, ἀλλ' ἐκτρέφει καὶ θάλπει αὐτήν, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς τὴν ἐκκλησίαν, ὅτι μέλη μέλη ἐσμὲν τοῦ σώματος αὐτοῦ. ἀντὶ τούτου καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα καὶ προσκολληθήσεται τῇ γυναικὶ αὐτοῦ, καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν. τὸ μυστήριον τοῦτο μέγα ἐστίν· ἐγὼ δὲ λέγω εἰς Χριστὸν καὶ τὴν ἐκκλησίαν.« .

2.1 Μὴ κινεῖτω δέ σε, εἰ περὶ ἐτέρων διαλεγόμενος εἰς ἕτερα μεταπηδᾷ, ὥστε νομίζειν ἀνμιγνύναι καὶ παρεμβάλλειν αὐτὸν ἀνόμοια τοῖς προκειμένοις, παρεκβαίνοντα τοῦ σκέμματος, ωοσλερ ἢ καὶ νῦν. τὸν περὶ τῆς ἀρνείας γὰρ ἐθελήσος, ὡς εἰκὸς, μεμλημένως αὐτῷ κρατυνθῆναι λόγον, προδιορθοῦται πρότερον τὴν ἐπιχείρησιν, τῷ λειοτέρῳ τῆς φράσεως ἀρχόμενος τύπῳ ὁ γὰρ τοι χαρακτήρ αὐτῷ τῶν λόγων, ποικιλώτατος ὢν καὶ κατὰ παραύξησιν ἐξειργασμένος, ἄρχεται μὲν ἐπιπολαιότερον, προχεῖται δὲ εἰς τὸ ὑψηλότερον καὶ μεγαλοπρεπές· εἴτ' αὐθις εἰς βαθύτητα μεταβάλλων ὅτε μὲν εἰς τὸ ἀπλούστερον καὶ ἀφελές, ὅτε δὲ εἰς τὸ δεινότερον καταλήγει καὶ λεπτόν, οὐδὲν ἀλλότριον ἐπεισάγων τῶν κεφαλαίων ταῖς ἐξαλλαγαῖς, ἀλλὰ πάντα κατὰ τινὰ θαυμαστὴν οἰκειότητα συμχειριγῶν εἰς ἓν 3 Plato Symp. 206 D — 5 Ephes. 5, 28—32 1 τόκων P (wie S. 18, 16) | ἔδωκας undeutl. O | μόνον ἀποφ. P Jh | ἀποφ(αίνεσθαι) unleserl. O 2 ἀνθρώπου M AI: undeutl. O | ἕτερος (ληφ)θὲν unleserl. O 3 Pl τῷ κυοῦντί τε κ. ἤδη σπαργῶντι | σπάργοντα P | καὶ ὠδίνοντα undeutl. O: καταφροντέον τοῦ ὑπεραναβαίνοντος τὸ ῥητὸν καὶ εἰς τὸν Χριστὸν αὐτὸ συντείνειν καὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἀποφνηαμένου.

3.1 Καὶ πρῶτον ἐξεταστέον — εἰκὸς γὰρ ἀντιπροσθεῖναι τινὰς ἄλλοτε ἄλλως — , πῶς ὁ Ἀδὰμ ἀπεικάζεσθαι δύναται τῷ υἱῷ τοῦ θεοῦ, ἐν τῷ παραπτώματι τῆς παραβάσεως εὐρεθεὶς καὶ ἀκούσας τό »γῆ εἶ, καὶ εἰς γῆν ἀπελεύσῃ'. πῶς δὲ καὶ »πρωτότοκος πάσης τῆς κτίσεως' νομισθήσεται ὁ μετὰ τὴν γῆν καὶ τὸ στερέωμα πηλοπλαστούμενος; πῶς δὲ καὶ τὸ »ξύλον τῆς ζωῆς« αὐτὸς εἶναι συγχωρηθήσεται ὁ ἐκβαλλόμενος διὰ τὴν παράβασιν, »ἵνα μὴ πάλιν ἐκτείνας τὴν 10 vgl. Plato Phaedr. 246 E — 12 vgl. S. 57, 1 — 21 Gen. 3, 19 — Kol. 1, 15 - 23 Apok. Job. 2, 7 — 24 Gen. 3, 22 1 ἀποθέσεως Jh If ἀνδριέστερον γὰρ P, ἀνδριέστερον γὰρ B: χρή οὖν με ἀκριβέστερον Po Cb Jh 3 ἀνακρουομένην Cb Jh 4 κάκεῖνο viell. richtig O | δοκεῖν P | ἀκινδυνώτερον P (nicht B) 5 ἀπεργασαμένη O, vgl. Z. 1 7 ἔνθα verbessert? P 8 σύ . . . σιν O | ἡρμοσμένος P | κάλλ(ιστα) unleserl. O 9 μέτρον MAJh: μέρος OP | τέλεον PJh | ἀπευ . ὑνεται O 10 αὐτὸς (ὁ) διακ(οσμή)σας νο(μο)θέτ(ης) unleserl. O 11 διδάγματι O | τοῦ(ς) πρῶτο(υς) unleserl. O | φύσεως nndeutl. O | θεσμούς unleserl. O: δεσμούς MAI 12 ἐπεὶ PJh I ὥσ)περ ἐξ ἡμ(σείας) unleserl. 13 κατ' ἀναγωγ(ήν) unleserl. O: κατὰ ἀν. M AI | αὐτῇ B Jh 14 (ἐπισκε)ψάμεναι — καταφρονητέον Z. 15 unleserl. O | ἐπισκεψάμενοι AI | τὴν γραφήν < MAI 15 + τοῦ Παύλου M Ausgg. | τὸ ῥητὸν O 45v 16 αὐτὸν B | εἰς vor τὴν + O 18 εἰκὸς — ἄλλως Z. 19 < Jh | εἰκὸς P 164 | γὰρ + O 19 τῶς + O: εἰ Po Cb Jh | ὁ < Jh 21 τῆς < P 22 νομ.] εὐρεθήσεται viell. richtig P | καὶ nach γῆν undeutl. O 23 (αὐτ)ὸς unleserl. O 24 ὁ < P Χεῖρα καὶ φαγὼν ἀπ' αὐτοῦ ζήσεται εἰς τὸν αἰῶνα; τὸ γὰρ ἀπεικαζόμενον ἐκεῖν' οὗ ἐστὶν ἀπεικασία ὁμοιοῦσθαι [αὐτῷ] καὶ κατὰ

πολλά χρή. ἀλλὰ μὴ ἐκ τῶν ἐναντίων καὶ ἀνοικείων τὴν σύστασιν ἔχειν. οὐ γὰρ ἂν τὸ ἄνισον τῷ ἀρτίῳ ἢ τὴν ἁρμονίαν τῇ ἀναρμοστίᾳ τις ἐξισάσαι τολμῶν ὡς ἔμφρων ἀποδεχθήσεται, ἀλλὰ ἴσον τῷ φύσει ἴσω, κἂν ἐξ ὀλίγου ἴσον ἦ, καὶ τὸ λευκὸν τῷ λευκῷ, κἂν αὐτὸ βραχύτατον καὶ μετρίως φαντάζοιτο τὴν λευκότητα ἐκείνου, δι' ἣν δὴ καὶ αὐτὸ λέγεται λευκόν. ἴσον δὲ καὶ καὶ λαμπρὸν τὸ ἀναμάρτητον εἶναι καὶ ἀδιάφθορον ἀνενδοιάστως παντί που σαφὲς τὴν σοφίαν, ἀνάρτιον δὲ καὶ ἀναρμόνιον τὸ θνητὸν καὶ ἁμαρτωλὸν καὶ διὰ κατὰγνωσιν ἐκβληθὲν καὶ ὑπὸ καταδίκην ἐληλυθός.

4.1 Τὰ μὲν οὖν δὴ πρὸς τῶν πολλῶν ἀντισφαιριζόμενα σχεδὸν εἶναι τοιαῦτα δὴ νομίζω, ὅσοι δὴ μὴ θέλουσιν εἰς Χριστὸν τὸν πρῶτον ἄνθρωπον, καταφρονοῦντες τῆς συνέσεως, ὡς εἰκός, Παύλου. φέρε γὰρ ἡμεῖς ἐπισκεψώμεθα, πῶς ὀρθοδόξως ἀνήγαγε τὸν Ἀδὰμ εἰς τὸν Χριστόν, οὐ μόνον αὐτὸν τύπον ἡγούμενος εἶναι καὶ εἰκόνα, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τοῦτο Χριστὸν καὶ αὐτὸν γεγονέναι διὰ τὸ τὸν πρὸ αἰώνων εἰς αὐτὸν ἐγκατασκῆσαι λόγον. ἡρμοξε γὰρ τὸ πρωτόγονον τοῦ θεοῦ καὶ πρῶτον βλάστημα καὶ μονογενὲς τὴν σοφίαν τῷ πρωτοπλάστῳ καὶ πρώτῳ καὶ πρωτογόνῳ τῶν ἀνθρώπων ἀνθρώπῳ κερασθεῖσαν ἐνηνθρωπηκεῖναι. τοῦτο γὰρ εἶναι τὸν 16 Plato Prot. 330 B — 20 Plato Symp. 208 B; vgl. Prov. 8, 22. 23. Job. 1, 18 1 ζήσεται P 2 ἐκεῖνο P | ἀπεικασία P, a. Rd. in B, wohl auch O (d. Endung abgekürzt); vgl. S. 35, 5 u. De lepra 6, 7: ἀπείκασμα B (im M Ausgg. | ὁμοιωσθαι OP | αὐτῷ < PoCbJh: αὐτὸ? Kl 3 ἀνοικ. auch O 5 ἀναρμοσ)τία unleserl. O | ἐξισάσαι O Ausgg.: ἐπισάζειν viell. richtig P | ἀποδ. O Ausgg., ἀποδειχθήσεται viell. richtig P 6 ἐξ O, ab. a. Rd. corrigiei-t in ἐξ ὀλίγου (ebenso M 1. Hd.) 1. βραχ.] + ἡ O(Jh) 9 ἀνενδυάστως P 11 ἀπὸ καταδίκης B 13 Τὰ]κ P 164v | ἀντισφαιρ. ζόμενα O: ἀντισφαιριζόμενα P 16 (Παύλ)ου unleserl. O | ΠΙ φέρε δὴ . . σκεψώμεθα ποῖον 17 τύπον αὐτὸν Jh 18 εἶναι < P (ἀ)λ(λ)ὰ unleserl. O | αὐτῷ τούτῳ P 19 ἐ(γκατασκῆ)ψαι unleserl. O ἡρμωσε P 20 τοῦ < O | ΠΙ τὸ αὐτοῦ ἀποβλάστημα undeutl. O 21 τῇ πρωτοπλ. B | κ. πρωτο(γόν)ῳ τ. unleserl. O 22 ἀνθρώπῳ < O | . ερασθεῖσαν O | (ἐν)νη)θρωπεκεῖναι. S. 31, 1 unleserl. O | ἐνηνθρωπικεῖναι P Χριστόν, ἄνθρωπον ἀκράτῳ θεότητι καὶ τελείᾳ πεπληρωμένον καὶ θεὸν ἐν ἀνθρώπῳ κεχωρημένον· ἦν γὰρ πρεπωδέστατον τὸν πρεσβύτατον τῶν αἰώνων καὶ πρῶτον τῶν ἀρχαγγέλων, ἀνθρώποις μέλλοντα συννομιλεῖν, εἰς τὸν πρεσβύτατον καὶ πρῶτον τῆς ἀνθρωπότητος ἄνθρωπον εἰσοικισθῆναι τὸν Ἀδὰμ. ταύτῃ γὰρ τὰ ἐξ ὑπαρχῆς καὶ ἀναπλάσσω ἀϋθις ἐκ παρθένου καὶ πνεύματος τεκταίνεται τὸν αὐτόν, ἐπειδὴ καὶ κατ' ἀρχάς, οὔσης παρθένου τῆς γῆς ἔτι καὶ ἀνηρότου, λαβὼν χοῦν τὸ λογικώτατον ἐπλάσατο ἀπ' αὐτῆς ὁ θεὸς ἄνευ σποράς.

6.1 Καὶ μοι ἐχέγγυος μάρτυς καὶ σαφὴς ὁ προφήτης Ἰερεμίας παρίτω, »καὶ κατέβην εἰς τὸν οἶκον τοῦ κεραμέως« λέγων »καὶ ἰδοὺ αὐτὸς ἐποίει ἔργον ἐπὶ τῶν λίθων. καὶ διέπεσε τὸ ἀγγεῖον, ὃ ἐποίει ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ. καὶ πάλιν ἐποίησεν αὐτὸ ἀγγεῖον ἕτερον, καθὼς ἤρρεσεν ἐνώπιον αὐτοῦ τοῦ ποιῆσαι«. ἔτι γὰρ πληρουγούμενον τὸν Ἀδὰμ, ὡς ἔστιν καὶ τηκτὸν ὄντα καὶ ὀδαρῇ, καὶ μηδέπω φθάσαντα δίκην ὀστράκου τῇ ἀφθαρσίᾳ κραταιωθῆναι καὶ ἀποπετρωθῆναι, ὥδωρ ὥσπερ καταλειβομένη καὶ καταστάζουσα διέλυσεν αὐτὸν ἢ ἁμαρτία. διὸ δὴ πάλιν ἄνωθεν ἀναδεύων καὶ τὸν αὐτόν »εἰς τιμὴν· ὁ θεός, ἐν τῇ παρθενικῇ κραταιώσας πρῶτον καὶ πήξας μήτρα καὶ συνενώσας καὶ συγκεράσας τῷ λόγῳ, ἄτηκτον καὶ ἄθραυστον ἐξήγαγεν εἰς τὸν βίον, ἵνα μὴ πάλιν τῆς φθορᾶς ἔξωθεν ἐπικλυσθεῖς ρεύμασιν τηκεδὸνα γεννήσας διαπῆσῃ. — 6 Luk. 1, 35 — 7 Iren. Adv. haer. El, 21, 10 — 8 Gen. 2, 7 — 10 Symp. 2, 2. 7 S. 18, 5. 25, 9 — De res. I, 43, 5. Jerem. 18, 3. 4 — 18 De res. I, 44, 1. Hipp. In Dan, IV, 11, 5. De antichr. 26 — 19 HTim. 2, 20. 21 1 ἄνθρωπον διδάσκων ὁ κύριός μου παραβολῇ, ἔνθα φησὶ ρπὸς τοὺς παρεστηκότας »τίς ἐστιν ἐξ ὑμῶν ἄνθρωπος, ὃς ἔχει ἑκατὸν πρόβατα, κἂν ἀπολέσῃ ἐν ἐξ αὐτῶν, οὐκ ἀφήσῃ τὰ ἐνενήκοντα ἐννέα ἐπὶ τοῖς ὄρεσι, καὶ πορευθεῖς ἐπὶ τὸ ἀπολωλὸς ζητεῖ αὐτὸ ἕως εὗρη; καὶ

εὐρών ἐπιτίθησιν ἐπὶ τοὺς ὤμους αὐτοῦ, καὶ ἐλθὼν εἰς οἶκον τοὺς φίλους καὶ τοὺς γείτονας, λέγων· συχάρητέ μοι. ὅτι εὐρέθη πρόβατόν μου τὸ ἀπολωλός.» .

6.1 Ἐπειδὴ γὰρ αὐτὸς ὡς ἀληθῶς ἦν τε καὶ ἔστιν, »ἐν ἀρχῇ« ὦν »πρὸς τὸν θεόν. καὶ »θεὸς« ὦν, ὁ »ἀρχιστράτηγος« καὶ »ποιμὴν« τῶν κατ' οὐρανόν, ὃ πάντα πείθονται καὶ ὁμαρτοῦσι τὰ λογικά, καὶ ποιμαίνων εὐτάκτως καὶ ἀριθμῶν τὰ πλήθη τῶν μακαρίων ἀγγέλων, . . οὗτος γὰρ ἴσος καὶ τέλειος ἀριθμὸς ἀθανάτων ζώων κατὰ γένη καὶ φύλα διηρημένων, συμπαραληφθέντος ἐνταῦθα τῇ ποιμνῇ καὶ τοῦ ἀνθρώπου· δεδημιούρητο γὰρ δὴ καὶ αὐτὸς ἔξω φθορᾶς, ἵνα τὸν βασιλέα γεραίρῃ πάντων καὶ ποιητὴν ἀντίφθογγα μελωδῶν ταῖς τῶν ἀγγέλων ἐξ οὐρανοῦ φερομέναις βοαῖς. ἀλλ' ἐπεὶ συνέβη παρεληλυθότα τὴν ἐντολὴν ὀλέθριον πτώμα καὶ δεινὸν πεσεῖν, εἰς θάνατον ἀνστοιχειωθέντα, διὰ τοῦτο φησιν ὁ κύριος ἑαυτὸν εἰς τὸν βίον ἐκ τῶν οὐρανῶν ἐληλυθέναι, καταλελοιπότα τὰς τάξεις καὶ τὰ στρατόπεδα τῶν ἀγγέλων. ἀπεικονίστέον γὰρ τὰ μὲν ὄρη τοῖς 2 Iren. Adv. haer. HI, 19, 3 — 3 Luk. 15, 4—6 — 9 Job. 1, 1 — 10 5, 14. Jes. 40, 11; vgl. Hos. 13, 4—19 vgl. Symp. 8, 7 1—8 4. 4. 21—S. 33,3 Phot.Bibl.237 S.308b,15ff —9 Heir.PL26,135. Petr.Laod.S.204 1 καὶ — παρεστηκότας Z. 2f] ὅτι τὸ ἐν τοῖς εὐαγγελίοις εἰρημένον παραβολικῶς Ph | ὡς καὶ Po Cb Jh | δὲ < Po Cb Jh | φαίν.] φέρεται nur scheinbar τὰ αὐτὰ + Kl 2 μου + O | παραβολὴν O | ὁ κύριος μου nach φησὶ + P 3 f καὶ ἀπολέσει P Ph 4 ἐν unleserl. O | οὐκ — ἀπολωλός Z. 5] καὶ ἔξης Ph ἐπὶ < P 6 αὐτοῦ Jh | οἶ)κον unleserl. O 7 μοι unleserl. O 9 — ἀγγέλων Z. 21 < Ph | Ἐπειδὴ] P 165v | ἀληθῶς undeutl. O 11 B, ab. a. Rd. νὸν | πείθεται P | ὁμαρ)τοῦσι τὰ) λογικ(ὰ) unleserl. O | καὶ < P 12 ἀριθμῶν] κυβερνῶν P | τῶν μα(καρ.) unleserl. O | . .] ἑκατὸν πρόβατα, od. mehr, ausgefallen Kl 13 ὕτος — καὶ unleserl. O | ἴσος αὐτὸς M AI | (ζ)ώων — διῆρ. Z. 14 unleserl. O | κ. γ. — διῆρ. Z. 14 v. 2. Hd. M I γενεὰς AI (? M) 14 φύλα] κατὰ φύλας Jh | διορισμένων? M, διορισμένος AI ποιμνὴ ο 46v 15 ἐδημιουργεῖτο P | δὴ vor καὶ < O Jh | ἔξω φθορᾶς < P 17 συμβαίνει P 19 αὐτὸν O 21 ἀπεικ. — ποιμὴν S. 33, 3] ἐνενήκοτα ἐννέα μὲν πρόβατα τὰς οὐρανίους δυνάμεις φησὶν ἐκδέχεσθαι χρή, ἐν δὲ τὸ ἀπολωλός τὸν ἄνθρωπον ἡγουν τὴν ἀνθρωπεῖαν φύσιν, δι' ἣν καὶ κετεληλυθέναι τὸν λόγον τοῦ πατρὸς ἐκ τῶν οὐρανῶν u. endet Ph τὰ δὲ ἐνενήκοντα πρόβατα καὶ ἐννέα ταῖς δυνάμεσι καὶ »ταῖς ἀρχαῖς καὶ ταῖς ἐξουσίαις«, ἃς καταλέλοιπεν ἀναζητῆσαι κατελθὼν τὸ ὁ στρατηγὸς καὶ ποιμὴν. ἔλειπε γὰρ ἄνθρωπος εἰς ἐγκαταλεχθῆναι τούτων ἔτι καὶ τὸν ἀριθμόν, βασιτάσαντος αὐτὸν τοῦ κυρίου καὶ ἀμφιεσαμένου, ἵνα δὴ μὴ πάλιν, ὡς ἔφην, ταῖς τρικυμίαις καὶ ταῖς ἀπάταις τῆς ἡδονῆς περικλυσθεὶς καταποντωθῇ. ταύτη γὰρ τὸν ἄνθρωπον ἀνείληφεν ὁ λόγος, ὅπως δὴ δι' αὐτοῦ καταλύσῃ τὴν ἐπ' ολέθρῳ γεγонуῖαν καταδίκην, ἡττήσας τὸν ὄφιν. ἡρμοζε γὰρ μὴ δι' ἐτέρου νικηθῆναι τὸν πονηρόν, ἀλλὰ δι' ὃν δὴ καὶ ἐκόμπαζεν ἀπατήσας αὐτὸν τετυραννηκέναι· ὅτι μὴ ἄλλως τὴν ἁμαρτίαν λυθῆναι καὶ τὴν κατάκρισιν δυνατὸν ἦν, εἰ μὴ πάλιν ὁ αὐτὸς ἐκεῖνος ἄνθρωπος, δι' ὃν εἴρητο τό »γῆ εἶ καὶ εἰς ἀπελεύσῃ«, ἀναπαλαίσας ἀνέλυσε τὴν ἀπόφασιν τὴν δὲ αὐτὸν εἰς πάντας ἐξενηνεγμένην, ὅπως, καθὼς »ἐν τῷ Ἀδάμ« πρότερον »πάντες ἀποθνήσκουσιν, οὕτω« δὴ πάλιν καὶ »ἐν τῷ« ἀνείληφότι »χριστῷ« τὸν Ἀδάμ« πάντες ζωοποιηθῶσιν».

7.1 Καὶ περὶ μὲν τοῦ τὸν ἄνθρωπον ὄργανον γεγονότα καὶ ἔνδυμα τοῦ μονογενοῦς τοῦτο ἀπειρησάσθαι, ὅπερ ἦν αὐτὸς ὁ εἰς αὐτὸν εἰσοικισθεὶς, σχεδὸν ἤδη μοι δικεῖ τέλος ἔχειν· τὸ δὲ ὅτι μήτε ἀνισότης ἐστὶ μήτε μὴν ἀναρμοστία πάλιν ἐξ ἀρχῆς διὰ βραχέων ἐπισκεπτέον. τὸ γὰρ αὐτοφύσει καλὸν καὶ αὐτοφύσει δίκαιον καὶ ὅσιον, οὐ τὰ ἄλλα κατὰ μετοχὴν γίνεται καλά, τὴν σοφίαν ὁ λέγων τυγχάνειν μετὰ τὸν θεὸν ὀρθότατα λέγει, τὸ δὲ αὐτὸ ὁ νόσιον καὶ ἄδικον 1 vgl. Ephes. 3, 10. Kol. 1, 16 — 6 vgl. Mt. 13, 22. Luk. 8, 14 — 9 C. Porph. 1, 2. De aiitex. 20, 4. 21, 8. Iren. Adv. haer. V, 21, —12 Gen. 8, 19 — 14 I Kor. 15, 22 — 19 Symp. S. 25, 2f. 42, 3f. S. 182 AI — 21 Plato Symp. 211 B — 22 vgl. Plato Phileb. 84 A 1 ἐνε. ἐνν. πρόβατα P 3 ἄνθρωπον P 3f τ. ὅμ. Kl

wie 69, 24 τὴν ἀγέλην zuvor Bo: τὴν βίβλον O P Ausgg. 4 ταύτην P | βαστάξαντος P 5 ἀμφιασμένου O | μὴ] καὶ B, corr. v. 1. Hd. a. Rd. in μὴ | ὡς ἔφην nach O 6 τῆς ἡδονῆς αὐτῶν νεύσας προσκλιθῇ, εἰς τὴν τοῦ κρατήσαντος μεταβάλλεσθαι λέγεται φύσιν. ἐκκλίνας μὲν γὰρ εἰς τὴν φθορὰν φθαρτὸς γίνεται καὶ θνητός, εἰς δὲ τὴν ἀνθαρσίαν ἀφθαρτος καὶ ἀθάνατος. μεθόριος γὰρ τοῦ τῆς ζωῆς «ξύλου κοῖ τοῦ γνωστοῦ καλοῦ τε καὶ πονηροῦ» τεθείς, οὐπὲρ ἀπεγεύσατο τῶν καρπῶν, εἰς τὴν τούτου καὶ μετεβλήθη μορφήν, οὔτε »τὸ τῆς ζωῆς ξύλον« «αὐτὸς ὢν οὔτε τὸ τῆς φθορᾶς, ἀλλὰ μετοχῇ μὲν καὶ παρουσίᾳ φθορᾶς θνητὸς φανείς, προσοικεῖωσι δὲ καὶ ἄλοιφῇ ζωῆς ἀφθαρτος πάλιν καὶ ἀθάνατος. ὥς καὶ Παῦλος ἐδίδαξεν εἰπὼν »οὐ γὰρ ἡ φθορὰ κληρονομήσει τὴν ἀφθαρσίαν«, οὐδὲ ὁ θάνατος τὴν ζωὴν, φθορὰν μὲν καὶ θάνατον αὐτὸ τὸ φθεῖρον ὀρισάμενος εἰκότι λόγῳ καὶ τὸ ἀποκτεῖνον, ἀλλ' οὐ τὸ φθειρόμενον καὶ τὸ θνήσκον, ἀφθαρσίαν δὲ καὶ ζωὴν αὐτὸ τὸ ἀπαθανατίζον καὶ ζωοποιῶν, ἀλλ' οὐ τὸ ἀπαθανατιζόμενον καὶ ζωοποιούμενον. ὥστε οὔτε ἀναρμοστία καὶ ἀνισότης ὁ ἄνθρωπος ἐστίν οὔτε μὴν ἰσότης καὶ εὐαρμοστία· ἀλλ' ὅτε μὲν ἐδέξατο τὴν ἀναρμοστίαν, ὅπερ ἐστὶ τὴν παράβασιν καὶ τὴν ἁμαρτίαν, γέγονεν ἀνάρμοστος καὶ ἀπρεπής· ὅτε δὲ τὴν ἁρμονίαν, τουτέστι τὴν δικαιοσύνην γέγονεν εὐάρμοστος ὄργανον καὶ εὐπρεπές, ὅπως ὁ κύριος, ἡ ἀφθαρσίαν νικήσας τὸν θάνατον, εὐήχως τὴν ἀνάστασιν μελῶ- 4 Plato Phaed. 93E — 5 Plato Symp. 202 B — vgl. Tatian 13 — 7 Plato Tim. 90 BC — 8 De resurr. II, 18, 2. 3 (Just, mart.) — 10 Gen. 2, 9 — 13 vgl. Gen. 2, 17 — 15 De resurr. II, 18, 5 — I Kor. 15, 50 — 23 vgl. Plato Lach. 188 D 1 (ἁμαρ)τίαν unleserl. O | δύο P v 2 θά)νατος — φθ(ορά) O | ἰσότης O 47 4 PI εἶπερ ἡ μὲν κακία ἀναρμοστία, ἡ δὲ ἀρετὴ ἁρμονία εἴη ἡ ἀφροσύνη καὶ ἡ ἀδικία B 5f PI μὴ εἶναι ἀγαθόν . . , μηδὲν τι μᾶλλον . . κακὸν εἶναι, ἀλλὰ τι μεταξὺ . . τούτοις 6f ὁπότερον PJh: + αν Wd 7 αὐτὸ νεύσας P | προσκλίθη P: προεκλίθη BV 10 μεθόρι = μεθόριος O: μεθόριον AlJh 11 ἀπε)γεύσατο unleserl. O | τὸν καρπὸν O, ab. vgl. unt. S. 41, 10 14 ὅς που O: ὥσπερ PJh 15 ὁ vor Παῦλος + Cb Jh | ἐδίδαξεν εἰπὼν O: ἐδίδαξε λέγων P Jb 16 οὐδ' O 17 ἀποκτεννύον O 18 τὸ vor θνήσκον + O 19 ἀθανατίζον P | ἀθανατιζόμενον P 167 (u. B) 23 καὶ vor ἀνὴρ. + O | PI ἁρμονίαν . . ἡρμωσμένος 23 f δικαιο(σ)ύνην unleserl. O 25 ἡ] B a. Rd. τῇ | εὐ(ή)χως unleserl. O δήση τῇ σαρκί, μὴ ἑάσας αὐτὴν κληρονομηθῆναι πάλιν ὑπὸ τῆς φθορᾶς. καὶ μὲν δὴ καὶ περὶ τούτων αὐτάρκως ἤδη λελέχθω.

- 8.1 Προγεγύμνασται γὰρ μετὰ συστάσεων οὐκ εὐκαταφρονήτων ἐκ τῆς γραφῆς ὡς ἄρα ὁ πρωτόπλαστος οἰκείως εἰς αὐτὸν ἀναφέρεσθαι δύναται τὸν Χριστόν, οὐκέτι τύπος ὢν καὶ ἀπεικασία μόνον καὶ εἰκὼν τοῦ μονογενοῦς, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τοῦτο σοφία γεγονῶς καὶ λόγος. δίκην γὰρ ὕδατος ὁ ἄνθρωπος συγ κερασθεὶς τῇ σοφίᾳ καὶ τῇ ζωῇ τοῦτο γέγονεν, ὅπερ ἦν αὐτὸ τὸ εἰς αὐτὸν ἄκρατον φῶς. ὅθεν ὁ ἀπόστολος εὐθυβόλως εἰς Χριστὸν τὰ κατὰ τὸν Ἀδάμ. οὕτως γὰρ ἂν μάλιστα ἐκ τῶν ὁστῶν αὐτοῦ καὶ τῆς σαρκὸς τὴν ἐκκλησίαν συμφωνησαὶ γεγονέναι, ἥς δὴ χάριν καταλείψας τὸν πατέρα τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς κατήλθεν ὁ λόγος προσκολληθῆσόμενος τῇ γυναικὶ καὶ ὑπνωσε τὴν ἑκστασιν τοῦ πάθους, ὑπὲρ αὐτῆς ἀποθανῶν, »ὅπως αὐτὸς ἑαυτῷ παραστήσῃ τὴν ἐκκλησίαν ἑνδοξον καὶ ἁμωμον, καθαρίσας τῷ λουτρῷ« πρὸς τοῦ νοητοῦ καὶ μακαρίου σπέρματος, ὃ σπεῖρει μὲν αὐτὸς ὑψηλῶν καὶ καταφυτεύων ἐν τῷ βάθει τοῦ νοός, ὑποδέχεται δὲ καὶ μορφοῖ δίκην γυναικὸς ἡ ἐκκλησία εἰς τὸ γεννᾶν τὴν ἀρετὴν καὶ ἐκτρέφειν. ταύτη γὰρ καὶ τό »αὐξάνσθε καὶ πληθύνεσθε« πληροῦται προσηκόντως, εἰς μέγεθος καὶ κάλλος καὶ πληθος ἀυξανομένης καθ' ἡμέραν αὐτῆς διὰ τὴν σύνερξιν καὶ τὴν κοινωνίαν τοῦ λόγου συγκαταβαίνοντος ἡμῖν καὶ νῦν ἔτι καὶ ἐξισταμένου κατὰ τὴν ἀνάμνησιν τοῦ πάθους. οὐ γὰρ ἂν ἄλλως ἡ ἐκκλησία συλλαβεῖν τοὺς πιστεύοντας καὶ ἀναγεννῆσαι »διὰ τοῦ λουτροῦ« δύναίτο »τῆς παλιγγενεσίας«, ἐὰν 2 Plato Tim. 89 D — 10 vgl. Gen. 2, 24. 21 — 14 Ephes. 5, 27. 26 — 18 Plato Symp. 209 C E — 19 Gen. 1, 28 — 24 Tit. 3, 5 13 Nilus Epist. I 26 PGr 79, 92 C 2 καὶ περὶ τούτων μὲν δὴ? Wd | αὐτάρκως unleserl. O: ταῦτα AlJh 3

συστασ . . . Ο, συστάσεως MAI | οὐκ εὐκαταφρ. unleseil. Ο: καὶ σωφροσύνης M AI 4
 (πρω)τόπλαστος οἰκείως unleseil. Ο | οἰκ.] δικαίως M AI 5 δύναιτο P | ἀπεικασία vgl. ο. S. 30, 2
 u. De lepra 6, 7: ἀπείκασμα (a. Rd. ἀπεικασία) BJh | μόνο unleseil. Ο 6 τ. μονογ. auch Ο: + υἱοῦ
 MAI | ἀλλὰ — γεγωνῶς unleseil. Ο: ἀλλ' αὐτὸς ὁ μονογενὴς υἱὸς (2. Hd.) MAI 7 ὕδ(ατ) unleseil.
 Ο | ὁ ἄνθρ. συγκ. Ο 47 v : συγκ. ὁ ἄνθρ. P Jh 9 PI Pol. Vm, 545 A ἡ ἄκρατος δικαιοσύνη |
 ἀνηκόντησε PO 10 ὁστέων Ο 11 συμφωνήση OP: συμφωνήσει Jh 13 ὑπώνυσεν P v 13 f (ἐκουσ)ίως
 unklar Ο 18 PI καὶ γεννᾷ . . καὶ . . συνεκτρέφει . . . γεννήσαντες παντοίαν ἀρετὴν 19 d. 1. καὶ <
 OV 20 καθ' ἡμ. αὐξ. P Jh 21 τὴν vor κοινωνίαν < B Jh 22 νῦν PJh 24 τοῦ < P | τῆς παλιγγενεσίας
 δύν. μὴ καὶ διὰ αὐτοὺς ὁ Χριστὸς κενώσας ἑαυτόν, ἵνα χωρηθῇ κατὰ τὴν ἀνακεφαλαίωσιν, ὡς
 ἔφην, τοῦ πάθους, πάλιν ἀποθάνῃ καταβάς ἐξ οὐρανῶν καὶ προσκολληθεὶς τῇ ἑαυτοῦ γυναικί,
 τῇ ἐκκλησίᾳ, παράσχοι σχοί πλευρᾶς ἀφαιρεῖσθαι τῆς ἑαυτοῦ δυνάμιν τινα, ὅπως αὐξηθῶσιν οἱ
 ἐν αὐτῷ οἰκοδομηθέντες ἅπαντες, οἱ γεγεννημένοι διὰ τοῦ λουτροῦ, ἐκ τῶν ὁστέων καὶ ἐκ τῆς
 σαρκός. τουτέστιν ἐκ τῆς ἀγιωσύνης αὐτοῦ καὶ ἐκ τῆς δόξης προσειληφότες. ὅστ' ὅστ' γὰρ καὶ
 σάρκα σοφίας ὁ λέγων εἶναι σύνεσιν καὶ ἀρετὴν ὁρθότατα λέγει, πλευρὰν δὲ τὸ πνεῦμα τῆς
 ἀληθείας« τὸ παράκλητον, ἀφ' οὗ λαμβάνοντες εἰς ἀφθαρσίαν ἀναγεννῶνται προσηκόντως οἱ
 πεφωτισμένοι. ἀδύνατον δὲ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου μετασχεῖν τινα καὶ μέλος καταλεχθῆναι
 Χριστοῦ, ἐὰν μὴ πρότερον καὶ ἐπὶ τούτου συγκατελὼν ὁ λόγος ἐκστῇ κοιμηθεὶς, ἵνα τὴν
 ἀνανέωσιν καὶ τὸν ἀνακαινισμόν συνεξαναστᾷς τοῦ ὕπνου τοῦ κεκοιμημένου καὶ αὐτὸς
 μεταλαβεῖν δυνηθῇ, πνεύματος ἀναπλησθεὶς. τοῦτο γὰρ κυρίως ἂν ἡ πλευρὰ λέγοιτο τοῦ
 λόγου, »τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας« τὸ ἐπτάμορφον κατὰ τὸν προφήτην· ἀφ' οὗ λαμβάνων ὁ θεὸς
 μετὰ τὴν ἔκστασιν τοῦ Χριστοῦ, ὃ δὴ ἐστὶ μετὰ τὴν ἐνανθρώπησιν καὶ τὸ πάθος, τὴν »βοηθὸν«
 αὐτῷ κατασκευάζει, λέγω δὴ τὰς ἡρμοσμένας αὐτῷ καὶ νενυμφευμένας ψυχάς. ἔστι γὰρ ὅτε
 πολλαχῶς αὐτὸ τὸ ἄθροισμα καὶ 1 Phil. 2, 7 — 2 vgl. Ephes. 1, 10 — 3 Gen. 2, 24. 21. 1, 28 — 4
 Ephes. 2, 21 (vgl. 5, 26) — 9 Job. 15, 26 — 13. 17 vgl. Gen. 2, 21 — 16 Job. 15, 26 — Jes. 11, 2 — 18
 Gen. 2, 18 — 19 II Kor. 11, 2 2 ff Nilus ti. a. O. — 7 ff Nilus Epist. I 254 PGr 79, 176 D 1 καὶ
 unleseil. Ο | δι' αὐτοὺς Ο: διὰ τούτους P 2 ff Nilus μέλλειν ὑπνοῦν τὸν ἀνθρώπινον θάνατον ἐν
 τῷ σταυρῷ, ὅπως ἐκ τῆς ἀγίας αὐτοῦ πλευρᾶς . . οἰκοδομηθῇ ἡ νοητὰ νύμφη αὐτοῦ 3
 (προσκολλη)θεὶς unleseil. Ο: προσκολληθῇ M AI | ἑαυτοῦ τῇ Ο | γυναικὶ B 4 τῆς vor ἑαυτ.
 undeutl. Ο δυνάμει τινὶ P 5 οἰκοδ. ἐν αὐτῷ Ο | τοῦ < Ο 6 λου)τροῦ iindeutl. Ο ἐκ τῶν P 168 |
 (σαρ)κός unleseil. Ο 6 f ἀγιωσύνης B 7 γὰρ unleseil. Ο I σάρκας Ο 7 ff Nil. ἐκ τῶν σαρκῶν αὐτοῦ
 κ. τ. ὁστέων ἐσμὲν διὰ τὸ μετέχειν Χριστοῦ κ. συνηνῶσθαι αὐτῷ ἐν πίστει κ. γνώσει κ. ἀρεταῖς
 8 λέγει unleseil. Ο 9 ἀληθ)είας unleseil. Ο | τὸ?Ο 10 ἀναγεννῶν(τ)αι προσηκόντως οἱ
 πεφωτισμένοι unleseil. Ο | οἱ < M AI 11 μέ)λος — ἐ(ὰν) unleseil. Ο 13 κοιμηθεὶς τὴν unleseil. Ο
 13 f συνεξαναστᾷς undeutl. Ο 14 τοῦ ὕπνου unleseil. Ο: < M AI | τοῦ κεκοιμ. sehr undeutl. Ο :
 τῷ ὑπὲρ αὐτοῦ κεκοιμωμένῳ M | κ. αὐτ. μεταλ. sehr undeutl. Ο 15 δυν. πν. ἀναπλ. unleseil. Ο |
 πνεύμ. ἀναπλ.] τῆς ἀναπλάσεως M AI | τοῦτο γὰρ undeutl. Ο | κυρίως ἂν unleseil. Ο: πάντως M
 AI | ἡ πλευρὰ Ο 48 ἀγγελιδὸν τῶν πεπιστευκότων ἐκκλησίαν οὕτως ὀνομάζουσιν αἱ τῶν
 τελειοτέρων κατὰ προκοπὴν εἰς ἓν πρόσωπον καὶ σῶμα τὸ τῆς ἐκκλησίας ἀναγομένων. οἱ μὲν
 γὰρ κρείττονες καὶ τρανότερον σπάσαντες ἤδη τὴν ἀλήθειαν, οὗτοι διὰ τὴν τελείαν κάθαρσιν
 καὶ πίστιν ἀποστερωθέντες τῶν τῆς σαρκὸς ἀτοπημάτων ἐκκλησία γίνονται καὶ βοηθὸς τοῦ
 Χριστοῦ, »παρθένος« ὥσπερ κατὰ τὸν ἀπόστολον αὐτῷ καθηρμοσμένοι τε καὶ νενυμφευμένοι,
 ἵνα τὴν καθαρὰν τῆς διδασκαλίας ὑποδεξάμενοι καὶ γόνιμον σπορὰν συνεργήσωσι βοηθοῦντες
 τῷ κρηύγματι πρὸς τὴν τῶν λοιπῶν λοιπῶν οἱ δὲ ἀτελεῖς ἔτι καὶ ἀπαρχόμενοι εἰς σωτηρίαν
 τῶν μαθημάτων ὠδίνονται μορφοῦνται ὥσπερ ὑπὸ μητράσι πρὸς τῶν τελειοτέρων, ἔστ' ἂν
 ἀποκυηθέντες ἀναγεννηθῶσιν εἰς μέγεθος καὶ κάλλος ἀρετῆς, καὶ πάλιν αὖ κατὰ προκοπὴν

ἐκκλησία καὶ οὗτοι γεγονότες εἰς ἑτέρων τόκον ὑπουργήσωσι τέκνων καὶ ἀνατροφὴν, μήτρας δίκην ἐν τῷ δοχείῳ τῆς ψυχῆς τὸ θέλημα τελεσφορήσαντες ἀλώβητον τοῦ λόγου.

9.1 Ἐπισκέψασθαι γὰρ χρὴ καὶ τὰ περὶ τὸν ἀοίδιομον Παῦλον, ὅτι ὁπότε οὐδέπω »τέλειος« οὗτος ἢ »ἐν Χριστῷ«, γεννᾶται πρότερον καὶ γαλουχεῖται, εὐαγγελιζομένου καὶ ἀνακαινίζοντος αὐτὸν Ἀνανίου τῷ βαπτίσματι, καθὼς ἐν ταῖς Πράξεσιν ἡ ἱστορία περιέχει· ὅτε δὲ ἠνδρώθη καὶ ὠκοδομήθη ἤδη εἰς τελειότητα πνευματικὴν ἀναπλασθεὶς καὶ »βοηθὸς« ἀπειρηάσθη καὶ »νύμφη« τοῦ λόγου, τὰ σπέρματα τῆς ζωῆς ὑποδεξάμενος καὶ συλλαβὼν, τὸ τηνικαῦτα ὁ πρότερον χρηματίσας παιδίον ἐκκλησία γίνεται καὶ μήτηρ, ὠδίνων καὶ αὐτὸς τοὺς δι' αὐτοῦ τῷ κυρίῳ πεπιστευκότας, ἔστ' ἂν καὶ ἐν τούτοις ὁ Χριστὸς ἀποτεχθῇ. »τεκνία« γὰρ »μου« φησὶν »οὓς πάλιν ὠδίνω, ἄχρις 6 Gen. 2, 18 — II Kor. 11, 2 — 10 vgl. Gal. 4, 19 — 17 Kol. 1, 28 — 18 Act. 9, 17f — 20 I Kor. 13, 11. 10 — 21 Gen. 2, 18. Hohel. 4, 8 ff — 25 Gal. 4, 19 5 vgl. z. B. Makar. Aeg. honi. 12, 15. PGr 34, 566 — 16. — S. 38, 2 Phot. Bibl. 237 S. 308b, 11—14 1 ἀγελῆδὸν + O | ἐκκλησίαν οὕτως unleserl. O (οὕτως < Al, ? M) 2 unleserl. O 3 τρανώτερον P, Ber tr unleserl. O 4 διὰ P 168 v πίστην B 5 ἀποστ. Wd: ἀποστειρωθέντες OPJh | τῆς < O | ἐκκλησίαι 8 συνεργήσωμεν P 10 τ. μαθ. εἰς σωτ. Po Cb Jh | εἰς σωτηρίαν O 13 ἕτερον O | τόκον] τόπον P 16 ἐπισκέψασθε P | χρ]ξ < P | περὶ κατὰ P Jh | Παῦλον] καθὼς καὶ Παῦλος βοᾷ Ph, vgl. zu S. 38, 15 17 ὅποτε < 21 (ἀπ)ειργάσθη κ.) νύμφ(η) unleserl. O 22 (ὑποδε)ξάμενος κ. συλλαβὼν O | ὑπο|δεξ. P 169 | τὸ vor τηνικ. + O 23 παιδίον — μήτηρ unleserl. O γίγνεται P (nicht B) 24 τῷ κυρ. — ἂν unleserl. O | ἔστ' ἂν ἐπειδὴν 25 ἀποτεψθῇ unleserl. O | τεκνία μου undeutl. O: τέκνα καλῶν τοὺς οὕτω δι' αὐτοῦ γεννηθέντας· τέκνα γὰρ Ph | μου γαρ O | φξσόμ — ἐγέννησα S. 382 auch Ph | οὓς π. ὠδίνω unleserl. O, leerer Raum in M | ἄχρις] ἕως O οὐ μορφωθῇ Χριστὸς ἐν ὑμῖν« καὶ πάλιν »ἐν γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ διὰ τοῦ εὐαγγελίου ἐγὼ ὑμᾶς ἐγέννησα«. οὐκοῦν ταύτη συνέστηκεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἀναφέρεσθαι καὶ τὸν Χριστὸν τὸ κατὰ τὴν Εὐὰν θεώρημα καὶ τὸν Ἀδάμ. τοῦτο γὰρ τὸ μέγα μυστήριον. ὡς ἀληθῶς καὶ ὑπερκόσμιον, ὃ ἐγὼ δι' ἀδθένειαν καὶ ἀμβλύτητα νοὸς κατ' ἀξίαν τε καὶ μέγεθος εἰπεῖν ἀδυνατῶ. ὅμως δ' οὖν ἐπιχειρτέον· λέγειν γὰρ ἐπόμενον ἂν εἴη λοιπὸν δὴ καὶ τὰ καθεξῆς πρὸς ὑμᾶς.

10.1 Ὁ γὰρ τοι Παῦλος εἰς ἀγιασμὸν ἐκκαλούμενος πάντας καὶ σωφροσύνη, ταύτη τὸ κατὰ τὸν πρωτόπλαστον καὶ τὴν Εὐὰν | κατὰ | δευτέραν ἐπαπόρησιν εἰς Χριστὸν ἀνηκόντισε καὶ τὴν ἐκκλησίαν πρὸς τὸ τοὺς ἀνεπιστήμονας κατασιγαῖσθαι γυμνουμένους προφάσεω. ἀκολασταίνοντες γὰρ διὰ τὰς ὑπερβαλλούσας ῥύσεις ἐν αὐτοῖς τῶν ἡδυπαειῶν παρὰ τὸν ὀρθόδοξον βιάζεσθαι τολμῶσι λογισμὸν τὰς γραφάς, ὥσπερ ἔρυμα προανατείνοντες ἀκρασίας τό τε »εἶπεν ὁ θεός· αὐξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε« καὶ τό »ἐνεκεν τούτου καταλίψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα«, οὐδὲ αἰσχύνονται κατατρέχοντες τοῦ πνεύματος, ἀλλ' ὥσπερ ἐπὶ ὡσπερ ἐπὶ ἔτι καὶ ἐνθωεύοντα τὸν οἶστρον ἀναρριπίζουσιν ἐξάπτοντες ἐρεθισμοῖς. διὸ μάλα δριμέως τὰς ἐπικλόπους ταύτας αὐτῶν κακοφροσύνας τε καὶ πεποιημένους προφάσεις ἐκκόπτων, ἐλθὼν εἰς τὸ διατάξασθαι, πῶς δεοὶ προσφέρεσθαι τοὺς ἄνδρας ταῖς γυναιξί, καὶ ἀποφηνάμενος, ὅτι οὕτως ὥσπερ καὶ ὁ Χριστὸς τῇ παραδιδούς» ὑπὲρ αὐτῆς, »ἵνα αὐτὴν ἀγιάσῃ καὶ καθάρσῃ τῷ λουτρῷ 1 IKor. 4, 15 — 3. 10 Ephes. 5, 32 — 8 vgl. I Tim. 2, 15 — 14 Gen. 1, 28. 2, 24 — 18 Tgl. De lepra 5, 2 — 22 Ephes. 5, 25f 15 ff Phot. Bibl. 237 S. 308b, 7—10 1 μορφ. — πάλιν leerer Raum M | μορφ. — ὑμῖν Z. 2 unleserl. O | Χρ. ἐν ὑ. μορφ. Ph 1 f ἐγὼ V. ἐγένν. διὰ τ. εὐαγγ. B 2 εὐαγγελίου O v etq unleserl. O 4 μα κ. τὸν unleserl. O 5 ὑπ. . . κόσμιον O 7 καθεξῆς O: τὰ ἐξῆς P Jh 10 ἀνηκόντησε V 11 ἀνεπιστήμονας B | γυμνουμένους O: γυμνοὺς P Jh mit PI Pol. IX, 577 B 12 f ἡδυπαθημάτων O 14 τό τε] τε < < O: ὅτι 15 ff αὐξάνεσθε] ἀλλὰ καὶ τό »αὐξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε« οὐκ ἐπὶ τῶν ἐκ σπέρμα- τος καὶ μίξεως γεννωμένων ἀνθρώπων καὶ σιτίοις αὐξανομένων αὐξομ. A) φησὶν εἰρῆσθαι μόνον, ἀλλὰ καὶ (< A) περὶ τῶν κατὰ πνεῦμα

τελειουμένων καὶ καθῶς καὶ Παῦλος usw. (s. ob. S. 37, 16) Ph 16 αὐτοῦ nach πατέρα + O | οὐδὲ P 169v 17 ὥσ)περ unleserl. O, ὡς M | ἐπὶ τούτῳ O: ἐπὶ τοῦτο P I ἐντυφώμενον (ab. m. Zeich., β ein φ zu tilgen) B: ἐντυφώμενον MAI (nicht O) 18 ἐνθωκεύοντα Cb: ἐμφωλεύοντα Jh 19 καὶ vor μάλα + B Jh 21 καὶ vor ἀποφ. < Jh 22 καὶ vor ὁ < P 23 παραδιδοῦς P: I κα . . ρ . σας O: καὶ καθάριση P τοῦ ὕδατος ἐν ῥήματι«, ἀνέδραμεν εἰς τὴν Γένεσιν ἐπιμνησθεῖς τῶν περὶ τὸν πρωτόπλαστον ῥητῶν, ἐξοαλίζων εἰς τὸν προκείμενον αὐτῷ καὶ αὐτὰ νοῦν τῆς ὑποθέσεως, ὅπως μὴ παράσχη λαβὴν τοῖς κεφαλαίοις καταχρησθαι τούτοις τοὺς πρεσβεύοντας προφάσει τεκνογονίας σωμάτων παρατριβάς.

- 11.1.1 Επισκέψασθε γὰρ ὅτι σωφρονεῖν, ὧ παρθένοι. κατὰ θέλων τοὺς πεπιστευκότας διὰ πολλῶν αὐτοῖς τεκμηρίων ὑπεμφαίνειν πειράται τὸ ἀξίωμα τῆς ἀγνείας· ὅτε μὲν περὶ δὲ ὧν ἐγράψατέ μοι· λέγων «καλὸν ἀνθρώπῳ γυναικὸς μὴ ἄπτεσθαι», αὐτόθεν δείκνυσι ἤδη περιφανῶς τὸ μὴ προσψάυειν γυναικὸς καλόν, προτάξας αὐτὸ καὶ προεκθέμενος ἀπολελυμένως. εἴτα τὴν ἀσθένειαν αὐθις συνιδὼν καὶ τὴν ὑπέκκασιν τῶν ἀκρατωτέρων τὴν εἰς συνουσίαν, συνεχώρησε τοῖς μὴ δυναμίνοις ἄρχειν σαρκὸς χρῆσθαι ταῖς ἑαυτῶν ὁμεύνοις μᾶλλον ἢ παραπίπτοντας ἀσχημόνως ἐκχεῖσθαι πορνείας. ἀμέλει μετὰ τὸ ἐπιτρέψαι ταῦτα παρήγαγεν «εὐθέως τότε» ἵνα μὴ πειράζῃ ὑμᾶς ὁ σατανᾶς διὰ τὴν ἀκρασίαν, ὅπερ εἰ δὲ μὴ δύνασθε, ὧ οὗτοι, παντάπασι σωφριβεῖν διὰ τὴν ἀκρασίαν καὶ τὴν ὑγρότητα τῶν σωμάτων, ἐπέτρεψα μᾶλλον ταῖς σφῶν αὐτῶν κοινωνεῖν γαμεταῖς, καὶ ἵνα μὴ ἐγκράτειαν ἐπαγγέλλεσθαι νομιζόμενοι πειράσησθε συνεχῶς ὑπὸ τοῦ πονηροῦ, εἰς ἀλλοτρίας ἐκφλεγόμενοι.
- 12.1.1 Φέρε γὰρ αὐτὰ τὰ κεῖμενα διαγρήσωμεν ἐπιμελέστερον, ὅτι μὴ ἀπολελυμένως ὁ ἀπόστολος ἐπένευσε ταῦτα τοῖς πολλοῖς, ἀλλὰ προσθεῖς τὴν αἰτίαν πρότερον, δι' ἣν εἰς τοῦτο παρήχθη. ἀποφηνάμενος γοῦν «καλὸν εἶναι ἀνθρώπῳ γυναικὸς μὴ ἄπτεσθαι» παρήγαγε «διὰ δὲ τὰς πορνείας ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα τουτέστι διὰ τὴν ἀνάγκην τῆς πορνείας, μὴ φέρετε κολάζειν τὴν ἡδονήν. «καὶ ἐκάστη γυνὴ τὸν ἴδιον ἄνδρα ἐχέτω. τῇ γυναικὶ ὁ ἀνὴρ τὴν ὀφειλὴν ἀποδιδότω, ὁμοίοις δὲ καὶ ἡ γυνὴ τῷ ἀνδρί. ἡ γυνὴ τοῦ ἰδίου σώματος οὐκ ἐξουσιάζει, ἀλλ' ὁ ἀνὴρ· ὁμοίως δὲ καὶ ὁ ἀνὴρ τοῦ ἰφσίου σώματος οὐκ ἐξουσιάζει, ἀλλ' ἡ γυνή. μὴ ἀποστερεῖτε ἀλλήλους, εἰ μὴ τι ἂν ἐκ συμφώνου πρὸς καιρόν, ἵνα σχολάζητε τῇ προσευχῇ· καὶ πάλιν ἐπὶ τὸ αὐτὸ συνέρχεσθε, ἵνα μὴ πειράζῃ ὑμᾶς ὁ σατανᾶς διὰ τὴν ἀκρασίαν. τοῦτο δὲ λέγω κατὰ συγγνώμην, οὐ κατ' ἐπιταγὴν» τεθεωρημένως δὲ σφόδρα καὶ τοῦτο. «κατὰ συγγνώμην» γὰρ ἐπεσημήνατο συμβεβουλευκέναι νῦν, καὶ οὐ κατ' ἐπιταγὴν, ἐπειδὴ τὴν μὲν ἐπιταγὴν ἐπὶ τῆς σωφροσύνης καὶ τοῦ μὴ ἄπτεσθαι γυναικὸς παραλαμβάνει. τὴν δὲ συγγνώμην ἐπὶ τῶν μὴ δυναμένων, ὡς ἔφην. κολάζειν τὴν ἐπιθυμίαν. καὶ περὶ μὲν οὖν μονογάμων τε καὶ μονογαμίδων, ὧν ἡ συζυγία ἔως ἔτι καὶ αὐθις ταῦτα νομοθετεῖ· περὶ δὲ τῶν ἀποβαλομένων ἤδη <τὰς> γαμετὰς ἀνδρῶν ἢ τοὺς σύζυγας πάλιν αὐτὴν ἀκριβῶς ἐξιχνευτέον τοῦ ἀποστόλου τὴν φωνήν, ὃ τί ποτε χρησιμδεῖ. »λέγω δὲ τοῖς ἀγάμοις καὶ ταῖς χήραις καλὸν αὐτοῖς, ἐὰν οὕτως μείνωσιν, ὡς καὶ ἐγώ. εἰ δὲ οὐκ ἐγκρατεύονται, γαμεῖτωσαν· κρεῖσσον γὰρ γαμησαὶ ἢ πυροῦσθαι.. 4 I Kor. 7, 1 — 5 I Kor. 7, 7 I Kor. 7, 2—6 — 17 vgl. Tert. De cast. 3. De monog. 11. De pud. 16 — 22 I Kor. 7, 8. 9 2 μὴ] οὐκ P S δι' ἣν < O | παρήχθη] περιηνέχθη viell. richtig O 4 γυν. ἀνθρ. O 9 σώματος P 170 v | ὁ ἀνὴρ — ἀλλ' Z. 10 < B (2 mal in 11 ἂν < P 12 αὐ) τὸ unleserl. O | συνέρχεσθε] ἦτε P 13 διὰ τ. undeutl. O 14 τεθεωρημένως unleserl. O 15 συμβ. — τοῦ Z. 16 in Lücke M | συμβεβουλε(υκέναι) unleserl. O | νῦν undeutl. O | καὶ < Po Cb 16 τὴν (μὲν ἐπι)ταγὴν unleserl. O | τοῦ? O, τὸ MAI 17 γυναικὸς vor μὴ ἄπτ. O | λαμβάνει P Jh. | τὴν δὲ O 49v | (συγγν)ώμην — δυνανέβ(ων) undeutl. O 18 ὡς ἔφην < B | (κολάζ)ειν ausgelöscht Rd. M, i. Text κολάζεται] | καὶ + O | περὶ unleserl. O 19 μονογαμ(ιδ)ων unleserl. O | ὧν ἡ συζυγία < M AI, w. e. seh. auch O 20 δὲ ἀπ)οβαλο(μένων) unleserl. O | ἀποβαλλομένων P | τὰς + Kl 21 συζύγους B Jh |

ἐξιχνεύω viell. richtig O 22 χρησιμοδεῖ B, et unleserl. O 23 αὐτοῖς O: αὐταῖς P, ab. vgl. S. 41, 2 | οὕτω B: < O | κἀγὼ O 24 γαμησάτωσαν P Jh ἐπέμεινε καὶ ἐνθάδε προκρίνων τὴν ἐγκράτειαν. ἑαυτὸν γὰρ παράδειγμα μέγιστον λαβὼν εἰς τὸ ζηλῶσαι τοὺς ἀκροατὰς προεκάλεσατο ταύτην τὴν ἔνστασιν, κρεῖττον εἶναι διδάξας τὸν ἐπὶ μιᾷ γαμετῇ συνεζευγμένον ἐφ' ἑαυτῷ μένειν, ὥσπερ δὴ καὶ αὐτός. εἰ δ' αὖ τοῦτο διὰ τὴν ἐκπύρωσιν καὶ τὴν ἀκμὴν τοῦ σώματος δυσκαόρθωτον εἴη τινί, εἰς δεύτερον κατὰ συγγνώμην παρελθεῖν τὸν οὕτως ἔχοντα γάμον, οὐκ αὐτὸ τοῦτο τὴν διγαμίαν ἀποφηνάμενος εἶναι καλόν, ἀλλ' ἄμεινον κρίνας τῆς ἐκπυρώσεως. ὥσπερ γὰρ εἴ τις ἡμέρα τοῦ πάσχα καὶ τῆς εἰσφαλῶς ἐπισφαλῶς νοσηλευομένῳ προσέφερε τροφήν καὶ ἐκέλευε διὰ τὴν ἀσθένειαν ἀπογεύεσθαι τῶν προσφερομένων τούτων, λέγων· Ὡς ἄρα τὸ μὲν ἀληθῶς, ὦ οὗτος, καλὸν ἐχρῆν ὥσπερ δὴ καὶ ἡμᾶς καὶ σὲ καρτερῶς διαμεΐναντα τῶν αὐτῶν . . μεταλαβεῖν (ἀπηγόρευται γὰρ σήμερον διαίτης ἐπιμνησθῆναι τὸ σύνολον)· ολον· ἀλλ' ἐπειδὴ νόσῳ προκατασχεθεὶς ἐξησθένης καὶ οὐ δύνῃ φέρειν, ταύτη δὴ συγγνώμην ἀπονέμοντες συμβουλευόμεν σιτίων ἐπορέξασθαι σε. ἵνα μὴ παντάπασι διὰ τὴν νόσον οὐ δυνηθεὶς ἀντισχεῖν πρὸς τὴν ἐπιθυμίαν τῆς τροφῆς διαφθάρῃ· οὕτω δὴ καὶ ὁ ἀπόστολος ἐνθάδε, πρότερον εἰπὼν ὅτι βούλοιο πάντας καὶ σώφρονας, ὥσπερ δὴ καὶ αὐτός, τὸ μετὰ ταῦτα τοῖς νόσῳ τῶν παθῶν, ἵνα μὴ πορνεύσαντες πάντη λυμανθῶσιν, τῶν παιδογόνων μελῶν τοῖς γαργαλισμοῖς εἰς ἐπιμιξίας ὀθνείων σπερμάτων, ἐπέτρεφε τὴν διγαμίαν, μᾶλλον κρεῖσσον αὐτὴν εἶναι κρίνας τοῦ »πυροῦσθαι« καὶ ἀσχημονεῖν.

13.1 Καὶ περὶ μὲν ἐγκρατείας καὶ γάμων καὶ σωφροσύνης καὶ κοινωνίας ἀνδρῶν, καὶ ἐν τίνι τούτων τὸ ὠφέλιμόν ἐστιν εἰς δικαιοσύνης κατασκιυήνι σχεδὸν ἤδη μοι τέλος ἔχεν· περὶ δὲ εἰρησθαι λείπεται λοιπόν, εἴ τι καὶ περὶ ταύτης ἄρα οὐκοῦν καὶ τούτων πέρι διαληπτέον. ἔχει γὰρ ὧδε· »περὶ τῶν παρθένων ἐπιταγὴν κυρίου οὐκ ἔχω· γνώμην δὲ δίδωμι, ὡς ἡλεημένος ὑπὸ κυρίου πιστὸς εἶναι. νομίζω οὖν τοῦτο καλὸν ὑπάρχειν χεῖν διὰ τὴν ἐνεστῶσαν ἀνάγκην, ὅτι καλὸν ἀνθρώπῳ οὕτως εἶναι. δέδεσαι γυναικί; μὴ ζητεῖ λύσιν. λέλυσαι ἀπὸ γυναικός; μὴ ζητεῖ γυναῖκα. ἐὰν δὲ καὶ λάβῃς, οὐχ ἡμαρτες, καὶ ἐὰν γήμη ἢ παρθένος, οὐχ ἡμαρτε· θλίψιν δὲ ἔξουσι τῇ σαρκὶ οἱ τοιοῦτοι. ἐγὼ δὲ ὑμῶν φείδομαι.« λίαν εὐλαβῶς τὸν περὶ παρθενίας εἰσηγησάμενος λόγον καὶ μέλλων συμβουλεύειν γαμίζειν τὴν ἑαυτοῦ παρθένον ὄτῳ φίλον, ὅπως δὴ μηδὲν τῶν εἰς ἀγιασμόν ἀναφερομένων κατ' ἀνάγκην καὶ βίαν, ἀλλὰ κατὰ πρόθεσιν αὐτεξούσιον ψυχῆς (τοῦτο γὰρ πρόσφορον θῷ), οὐ βούλεται ἐξ αὐθεντίας αὐτῷ ταῦτα καὶ γνώμης λελέχθαι τοῦ κυρίου, τουτέστι τὸ γαμίζεσθαι τὴν παρθένον. ἀμέλει φήσας ἐὰν δὲ καὶ γήμη ἢ παρθένος, οὐχ ἡμαρτε« σχεδὸν πάλιν ὑπευλαβηθεὶς ἀνετάραξε τὴν συγκαταθεσιν, κατὰ συγγνώμην ἀνθρωπίνην ὑπεμφαίνων ταῦτα συμβουλευκέναι, ἀλλ' οὐ κατὰ θεϊαν. εὐθέως γοῦν μετὰ τὸ εἰπεῖν »καὶ ἐὰν γήμη ἢ παρθένος, οὐχ ἡμαρτε« ἐπήγαγε τὸ »θλίψιν δὲ ἔξουσι τῇ σαρκὶ οἱ τοιοῦτοι. ἐγὼ δὲ ὑμῶν φείδομαι«, ὃ δὴ ἐστίν· ἐγὼ φειδόμενος ὑμῶν, ὦ οὔτοι, ταῦτα συνεθέμην, 1 Symp, S. 25, 3. 33, 17. 19. S. 182. 194 AI. De res. I, 25, 1. 39, 5. Plato Symp. 196D — 5 IKor. 7, 25—28 — 12 vgl. Plato Eryx. 395 E — 15 Tgl. Phil. 4 I Tim. 2, 3 — 16 I Kor. 7, 25 — 18. 21 I Kor. 7, 28 2 ἀνδρῶν unleserl. od. < O; < MAI 3 ἥδη imleserl. O αἰρεῖσθαι P 4 f διαθεσμοθεῖται Cb Jh 5 διαλ.] s. d. Stellen im Index 6 γνώμην δὲ unleserl. O 7 καλὸν — ἀνάγκην Z. 8 < O 10 γυναῖκα nach + P (nicht B) | καὶ ἐὰν — ἡμαρτε Z. 11 < 12 Pl εἰσηγεῖ τὸν λόγον 13 ἑαυτοῦ < O, ab. + τὴν ἑαυτοῦ nach φίλόν 14 δὴ + O | ἀναφερομένων O: ρομένων P Jh 15 ψυχῆς P 172 16 αὐτοῦ P | ταῦτα u. λελέχθαι < P 17 τοῦ < O 18 ἐ(ὰν) unleserl. O 18 f ἐπευλαβηθεὶς P, ἀπευλαβηθεὶς B 19 PI Phaed. 88 C ἀνατάραξι | συγκατά)θεσιν unleserl. O 20 κατὰ unleserl. O κατ' εὐθεϊαν M AI) 21 οὖν O | παρ)θένος — ἐπήγα(γε) unleserl. O 21f ἐπήγαγεν τὸ οὐχ ἡμαρτε P 22 τῇ σαρκὶ ἔξουσιν P (nicht B) | ὑμῶν — ὃ 23 ἐγὼ δὲ ONTJh: ἐγὼ γὰρ P 23 f συν)εθέμην ἐπ. οὐ(τως) unleserl. O: συνεθ. δήπου οὕτως M AI ἐπειδήπερ οὕτως αὐτοὶ φρονεῖν

εἴλεσθε, ὅπως δὲ μὴ δόξω κατὰ βίαν ἐπισπέρχειν ὑμῶν εἰς τοῦτο καὶ καταναγκάζειν τινάς. ὅμως δὲ εἰ καὶ ταύτην φίλον ὑμῖν μᾶλλον τρέπεσθαι ἀποδυσπετήσαντας ἀγνείαν βασιτάσαι, καὶ οὕτως λυσιτελεῖν ἡγοῦμαι κρατεῖν ὑμᾶς τῶν τῆς σαρκὸς ἐρεθισμῶν, μὴ παραχρωμένους διὰ τὸ γεγενηκῆναι τοῖς ἑαυτῶν σκεύεσιν εἰς ἀκαθαρσίαν. ἐπιφέρει γοῦν »τοῦτο δέ φημι, ἀδελφοί, ὁ καιρὸς λοιπὸν συνεσταλμένος ἐστίν, ἕνα καὶ οἱ ἔχοντες γυναῖκας ὡς μὴ ἔχοντες ὦσιν.« εἴτα αὐθις ἐπιμένων καὶ προκαλούμενος ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς ἐπεξεργάσατο τὸν λόγον, ἰσχυρῶς κρατύνων τὴν ἔνστασιν τῆς παρθενίας. ῥητῶς γοῦν τὰ ἐξῆς ἐπισυνάψας τοῖς προειρημένοις ἐπεφώνησε »θέλω δὲ ἀμερίμνους ὑμᾶς εἶναι. ὁ ἄγαμος μεριμνᾷ τὰ τοῦ κυρίου, πῶς ἀρέσει τῷ κυρίῳ· ὁ δὲ γαμήσας μεριμνᾷ τὰ τοῦ κόσμου πῶς ἀρέσει τῇ γυναικί. καὶ μεμέρισται καὶ ἡ γυνή καὶ ἡ παρθένος. ἡ ἄγαμος μεριμνᾷ τὰ τοῦ κυρίου, ἵνα ἡ ἁγία καὶ σώματι καὶ πνεύματι· ἡ δὲ γαμήσασα μεριμνᾷ τὰ τοῦ κόσμου, πῶς ἀρέσει τῷ ἀνδρί. αἱ πᾶσι γὰρ ἀναμφισβητήτως ἐστὶ καταφανές, ὡς ἄρα μεριμνᾷ τὰ τοῦ κυρίου καὶ ἀρέσκειν τῷ κυρίῳ πολλῶ ἄμεινον τοῦ μεριμνᾷ ἐστὶ τὰ τοῦ κόσμου καὶ ἀρέσκειν τῇ γυναικί. τίς γὰρ οὕτως ἡλίθιος καὶ πηρὸς τὰς ὀφείας, ὃς οὐκ αὐτόθεν αἰσθεται τὴν παραίνεσιν τοῦ Παύλου τὸ πλεον ῥέπουσαν εἰς ἀγνείαν; »τοῦτο γάρ« φησὶ πρὸς τὸ ὑμῶν αὐτῶν συμφέρον λέγω, οὐχ ἵνα βρόχον ὑμῖν ἐπιβάλω, ἀλλὰ πρὸς τὸ εὖσχημον».

14.1 Ἐπίστησον δὲ πρὸς τοῖς εἰρημένοις ὅπως καὶ θεοδώρητον εἶναι τὸ τῆς παρθενίας ἐπιτήδευμα παρεγγυᾷ· ὅθεν τοὺς κατὰ πρόφασιν κενοδοξίας τῶν ἀκρατεστέρων ἐπὶ τοῦτο παρεληλυθτας ἀποβάλλεται συμβουλευὼν γαμεῖν, ἵνα μὴ καιρῶ τῆς ἀκμῆς σφυγμοὺς φλεγμονὰς παρεχούσης αὐτοῖς τῆς σρκὸς ἀσχημονῶσιν οἰστροηλατούμενοι τὴν ψυχὴν. τί γὰρ παραδίδωσιν ἐπισκεπτέον. »εἰ δέ τις ἀσχημομεῖν ἐπὶ τὴν παρθένον αὐτοῦ νομίζει« φησὶν »ἐὰν ἡ ὑπέρακμος, καὶ οὕτως ὀφείλει γενέσθαι, ὃ θέλει ποιεῖτω, οὐχ ἁμαρτάνει γαμεῖσσαν«, οἰκείως ἐνταῦθα προκρίνων τὸν γάμον τῆς ἀσχημοσύνης ἐπὶ τῶν ἐλομένων μὲν παρθενεύειν, δυσανασχετούντων δὲ τὸ μετὰ ταῦτα καὶ ἀποκαμνόντων, καὶ λόγῳ μὲν δι' αἰδῶ τὴν χρὸς τοὺς ἀνθρώπους αὐχούντων ἐπιμένειν, ἔργῳ δὲ οὐδὲ μακρότερον ἐνδιατρίψαι δυναμένων. τῷ μέντοι αὐτοκρατορικῇ καὶ αὐθαιρέτῳ κρίνονται προθεσσεῖ »τηρεῖν τὴν ἑαυτοῦ« σάρκα »παρθένον« καὶ μὴ ἔχοντι »ἀνάγκην«, ὅπερ ἐστὶ πάθος ἐκκαλούμενον τὴν ὁσφῦν εἰς συνουσίαν (εἶναι γὰρ δὴ καὶ διαφοράς, ὡς εἰκός, σωμάτων), τούτῳ καὶ διαθλοῦντι καὶ σπουδαίως ἐπιμένοντι τῇ ἐπαγγελίᾳ, καὶ ταύτην ἄριστα διαπεραινομένῳ παρακελεύεται μένειν καὶ τηρεῖν, τῇ παρθενίᾳ τὰ πρωτεῖα νέμων. ὁ γὰρ δυνάμενος, φησὶ, καὶ φιλοτιμούμενος »τηρεῖν τὴν ἑαυτοῦ« σάρκα »παρθένον« καρεῖττον ποιεῖ, ὁ δὲ μὴ δυνάμενος, »τηρεῖν« δὲ νομίμως καὶ μὴ λαθροφθορῶν, »καλῶς«. καὶ 6 IKor. 7, 3 — 14 IKor. 7, 37 — 19 IKor. 7, 37f 2 εἶναι < O 3 ἀκρατόρων wie S. 39, 12 viell. richtig O | ἐπὶ] flg De res. I, 80, 5) O 5 f οἰστροηλατούμενοι unleserl. O 6 τῇ γὰρ παραδόσει P 173 7 τῆς παρθένου Cb Jh | αὐτο O 8 οὕτως undeutl. 9f (ἀσχη)μοσύνης — ἐλομεν(ων) unleserl. O 10 ἐλομ.] βουλομένων (παρθ)ενεύειν unleserl. O 11 ταῦτα κ. ἀποκ. unleserl. O | καὶ (ἀποκ.), αὐχούντων u. ἔργῳ v. 2. Hd. in ücke eingetragen M | B Jh: καμνόντων MAI | λογ O | δι' αἰδῶ OP: διὰ B | τὴν πρὸς < B 12 τοὺς < O Ausgg. | αὐχ)ούντων — μα(κρότ)ερον ἐνδιατρίψαι u. (δ)υναμ. — ἔχοντι Z. 14 unleserl. O | αὐχ. u. ἔργῳ v. 2. Hd. in < M AI 13 nach δυναμ. + τῷ εὐνουχισμῷ M AIJh | τῷ μ. αὐτοκρ. < 13 f τὸν . . κρίνοντα . . ἔχοντα P 13 αὐτοκρατορικῶ P 13 f κ. μὴ κρίνονται MAI 14 προθ. — παρθένον] οἱ τοιοῦτοι παρὰ τὴν ἐπαγγελίαν αὐτῶν MAI | ἔχοντες MAI 15 ἀνάγκην O 51 16 δὴ + P 18 παρακελεύσεται B 19 παρθενίᾳ unleserl. O Idf καὶ φιλοτ. φησὶ O 20 τηρεῖν auch nach σάρκα, ab. durch Punkte als zu tilgen bezeichnet in O 21 νομικῶς P | κ. μὴ λαθροφθ. < P περὶ μὲν τούτων αὐτάρκως. λαβέτω δὲ μετὰ χεῖρας ὁ βουλόμενος τὴν πρὸς Κορινθίους ἐπιστολὴν, καὶ καθ' ἕκαστον ὁμιλήσας τοῖς ἐγγεγραμμένοις, τότε καὶ τὰ ὑφ' ἡμῶν λεγόμενα σκεψάσθω ἀντιπαραβάλλων, εἰ μὴ συμφωνίας πάσης ἔχονται καὶ ὁμοφροσύνης τῆς πρὸς αὐτά.

- 14.2 Ταῦτά σοι κατὰ δύναμιν ὑπὲρ ἀγνεΐας, ὧ Ἄρετή, κἀγὼ συνεισφέρω.
- 14.3 ΕΥΒΟΤΛ. Σφόδρα διὰ πολλῶν, ὧ Γρηγόριον, μόλις εἰς τὸ προκείμενον ἀφίκετο, μακρότατον ἀναμετρησαμένη καὶ περαιωθεῖσα πέλαγος λόγων.
- 14.5 ΓΡΗΓ. Ἐοικεν οὕτως ἔχειν· ἀλλ' ἴθι καὶ τὰ λοιπὰ ἐφεξῆς μνημονεύσατες μιμητικώτατα διέλθωμεν, ὧν ἔτι ἔναυλον τὴν ἀκρόασιν ἔχειν μοι δοκῶ, πρὶν ἀποπτῆναι καὶ διαφυγεῖν.
- 14.5 ΕΓΒΟΓΛ. Ἀλλὰ λέγε· τούτων γάρ καὶ ἐληλύθαμεν ἀσμένως ἀκουσόμενοι τῶν λόγων.
- 14.6 ΓΡΗΓ. Καὶ μὲν δὴ, καθάπερ εἶπας, μετὰ τὸ καταχθῆναι τὴν Θάλειαν δρόμοις ἀκυμάντοις εἰς τὴν γῆν ἢ Θεοπάτρα ἐφεξῆς ὑπολαβοῦσαν ἑαυτὴν ἔφη εἰπεῖν τάδε.
- 4.1 Εἰ μὲν ἐπὶ τῶν αὐτῶν, ὡ παρθένοι, διεξόδων ἡ σοφία τῆς λογικῆς ἵστατο τέχνης καὶ τὴν αὐτὴν αἰεὶ διεπορεύετο τρίβον, οὐδεμία ἂν ὑπῆρχε μηχανὴ τοῦ οὐκ ἀποκναίειν ἐπιχειροῦσαν τοῖς ἡδὴ 1 vgl. Symp. S. 77, 4f. De autex. 12, 9 — 11 Plato Pol. V, 460 D — 12 vgl. Plato Menes. 235 C — 24 Plato Phaed. 86 A Legg. VI, 780 D 1 μὲν < O. nach τούτων AI | μετὰ χειρὸς Jh 3 τότε P 173 v | ἀφ' ἡμῶν B 8 Εὐβ. u. Γρηγ. hier stets < O 9 ἀφίκετο < O | μακρότερον O 10 Pl Parai. 137 A πέλαγος λόγων 11f Pl ἐφεξῆς διέλθωμεν | μνημονεύσοντες B V(? P) 12 ὡς ἔτι P | Pl λόγος ὁ λόγος 14 ἀκουμάτων B 16 καὶ üb. d. Lin, in P 18 Γρηγόρ. B, . εοπάτρα δ ὅς O | Καὶ] . αὶ O (Θ u. K sollten mit anderer Tinte geschr. werden): Naὶ B 19f ὑπολαβοῦσα HSS: ὑπολαβοῦσαν Cb Jh; (vgl. S. 5, 2f) 21f Θεοπάτρα. λόγος δος P, < O 24f Pl Phaed. οὐδεμία γὰρ μηχανὴ ἂν εἴη 25 (μη)χανὴ — ἀποκναίειν unleserl. O | τοῦ] μὴ AI Jh | ἀποκναίειν HSS : ἀποκνεῖν Jh mit Pl Legg. ἐπιχειρῶν λέγειν ἔοικας . . ἀποκνεῖν; προηγωνισμένοις. εἰ δὲ μυρία μὲν λόγων ὁρμαὶ καὶ διέξοδιο, »πολυμερῶς καὶ πολυτρόπως« ἐπεισπνέοντος ἡμᾶς τοῦ θεοῦ, τίς ἡ ἀποκλήρωσις ἐγκαλύπτεσθαι καὶ δειλιᾶν; οὐκ ἀνυπαίτιος γὰρ ὅτῳ μέτεστι χάριτος, ἐὰν τὰ καλὰ μὴ κοσμηῇ λόγοις εὐχαριστηρίοις. διὸ φέρε καὶ ἡμεῖς ὑμνήσωμεν τῶν χαρισμάτων τὸ καλλιφεγγές ἄστρον καὶ τιμαλφέστατον τοῦ Χριστοῦ, τὴν ἀγνεΐαν. εὐρυτάτη γὰρ ἡ τοῦ πνεύματος αὕτη καὶ ἄφθονος ὁδός. πόθεν οὖν ἀπαρξάμεναι δὴ πρέποντα δόξομεν καὶ εἰκότα λέγειν τοῖς προκειμένοις, ἐντεῦθεν ἐπισκεπτέον.
- 4.2 Ἐγὼ γὰρ ἀκριβῶς ἡσθῆσθαι μοι δοκῶ, ὅτι τῆς εἰς τὸν παράδεισον ἀποκαταστάσεως καὶ τῆς εἰς τὴν ἀφθαρσίαν μεταβολῆς καὶ τῆς πρὸς τὸν θεὸν καταλλαγῆς οὐδὲν αἴτιον οὕτως ἄλλο γέγονε καὶ σωτήριον ἀνθρώποις, τὸ στρατηγῆσαν ἡμᾶς εἰς ζωὴν, ὡς ἀγνεΐα. πειράσομαι γὰρ ἢ διανοοῦμαι περὶ τούτων ἐνδείξασθαι νῦν, ἵνα σαφῶς τὴν δύναμιν τοῦ προειρημένου χαρίσματος ἀκούσασαι, πόσων ἡμῖν παρεκτικὸν ἀγαθῶν ἐγενήθη γινώτε. τὸ γοῦν ἀρχαῖον, μετὰ τὸ μετοικισθῆναι τὸν ἄνθρωπον ἐκβληθέντα διὰ τὴν παράβασιν, τὸ ρεῦμα τῆς φθορᾶς ἐπὶ πολὺ προσεχύθη καὶ φερόμενον σφοδρῶς 1 Plato Prot. 301 D — Hebr. 1, 1 — 8 s. ἀπισκεπτ. im Index — 12 vgl. Plato Symp. 193 B — 17 Plato Tim. 43 f 3 f SS Parall. S. 200 Holl 1 μ)υρίαί — δι(έξοδοι) unleserl. | μὲν λ. ὁ.] συναναφαίνονται τρίβοι (v. 2. Hd. in ücke) M AI | μὲν κατὰ τὴν τοῦ διαβόλου, ἐπειδὴ τὰ μὲν ἄρρενα ἀφειδῶς εἰς τὸν ποταμὸν ἐκέλευε 5 Plato a. a. O. — 9 Symp. 10, 4. Plato Legg. II, 653 D — 10 vgl. De res. n, 13, 4. HI, 9, 9. De lepra 7, 5 — 14 Psal. 136, 1. 2 — 17 Plato Phaedr 246 B — 19 Exod. 1, 16 — Orig. In Ex. hom. 2, 1 1 ἐξαισίους συρμοῖς AI Jh 2 ἐπισχεόμενον B 3 τοῦτο < P | P 4 ἀπαλαγήσασαι O: ἀπαλλαγεῖσαι P 174 v Jh 6 παθῶ . O 8 εὐθέως τῆς . . ὁρμῆς undeutl. O | θεΐας M AI Jh: εὐθείας P w. e. seh. O (ἐμποδίζ)ουσι unleserl. O 9 εὐήνιον undeutl. O εὐδῖον MAI: PI Phaedr. εὐήνια | πορεύεσθαι ? O: πορευθὲν M AI Jh. | κῦτ . . O | οὔν + O 9 f PI θεοὶ οἰκτειρήσαντες . . ἔδοσαν 10 ἔχοντας — ἀν(ασχεῖν οὔ)τε II f (βοήθ)ημα — αὐτῇ ἀποδῆσαντες unleserl. 12 ἀγνεΐαν] παρθενίαν Jh | ἀποδύσαντες M AI | σώμ(ατα) unleserl. O 13 δίκ. γαῖ.. ἔχωμεν unleserl. O | γαλήνην ἔχωμεν (2. Hd.) MAIJh | ὁρμισθ)έντες — φέρεται Z. außer καθ(ὼς κ)αὶ τὸ (vor πνεῦμα) und τοῦτο . . ἐν τῷ, unleserl. O | AI (? M) | < Jh: ἄνευ 2. Hd.

Μ ΑΙ 14 τὸ ἅγιον μαρτυρεῖ] ganz anders 2. Hd. ΜΑΙ | <Β Jh 15 φέρεται] δηλοῦται U ΑΙ | ψαλμῷ O 52 16 f κ. κρατηθεῖσαι < P 17 ΡΙ οὐρανὸν περιπολεῖ πᾶσα ψυχὴ) 18 τῶν < ΡΙ Tim. 44 Β τροφῆς ῥεῦμα 19 γὰρ < Ρ | φησὶ Ρ | τὸν + ΚΙ 20 τοῦ < Ρο Cb Jh | εἰς τ. ποταμὸν <Ρ ῥίπτεσθαι, τὰ δὲ θήλεα ζωογονεῖσθαι. καὶ γὰρ καὶ ὁ διάβολος βασιλεύων »ἀπὸ Ἀδὰμ καὶ μέχρι Μωυσέως« τῆς μεγάλης Αἰγύπτου, τοῦ κόσμου, τὰ μὲν ἄρρενα καὶ νοητὰ τῆς ψυχῆς ἔκγονα ὑπὸ παραφέρεσθαι καὶ ἀναιρεῖσθαι παθῶν σπουδὴν ἔσχε, τὰ δὲ σαρκικὰ σαρκικὰ καὶ αἰσθητὰ αὐξάνεσθαι τε καὶ πληθύνεσθαι γλίσχεται.

4.3 Ἀλλὰ γὰρ ἵνα μὴ πα ρεκβαίνωμεν τοῦ προκειμένου, φέρε δὴ τὸν ψαλμὸν ἐν χερσὶν ἐξηγησώμεθα λαβοῦσαι τοῦτον, ὃν αἱ καθαφαὶ καὶ ἀλώβητοι ψυχαὶ προσάδουσι τῷ θεῷ, »ἐπὶ τῶν ποταμῶν« λέγουσαι »Βαβυλῶνος, ἐκεῖ ἐκαθίσταμεν καὶ ἐκλαύσαμεν ἐν τῷ μνησθῆναι ἡμᾶς τῆς Σιών. ἐπὶ ταῖς ἰτέαις ἐν μέσῳ αὐτῆς ἐκεῖ ἐκρεμάσαμεν τὰ ὄργανα ἡμῶν« ὄργανα καλοῦσαι τὰ σκηνώματα σαφῶς ἀνεκρέμασαν ἀπὸ τῶν πεισμάτων τῆς ἀγνείας ἐξάψασαι τοῦ Μου ἵνα μὴ δυνηθῶσιν ἐξαρπασθεῖσαι πάλιν παρασυρῆναι τῷ ῥεύματι τῆς ἀκρασίας Βαβυλῶν γάρ, τάραχος ἢ σύγχυσι ἐρμηνευομένη, τὸν περίρρυτον βίον δείκνυσι τοῦτον, οὗ ἐν μέσῳ καθεσθέντες περικλυζόμεθα καθ' ὃν ἐσμὲν ἐν τῷ κόσμῳ χρόνον, τῶν ποταμῶν τῆς κακίας ἐφορμώντων αἰεί. διὸ καὶ περιδεεῖς ἐσμεν καὶ κατολοφυρόμεθα καὶ βοῶμεν μετὰ κλαυθοῦ πρὸς τὸν θεόν, ἵνα μὴ κατολισθήσωσιν ἡμῶν ἀπορρηχθέντα τοῖς κύμασι τῆς ἡδονῆς ἀπὸ τοῦ φυτοῦ ἧς ἡγνείας τὰ ὄργανα. ἐν τύπῳ γὰρ τῆς παρθενίας τὴν ἰτέαν πανταχοῦ παραλαμβάωουσιν αἱ θεῖαι γραφαί, ἐπειδὴ περ τὸ ἄνθος αὐτῆς εἰς 2 öm. 5, 14 — 3 Plato Theaet. 150 D — 5 vgl. Gen. 1, 28 — 7 Plato Pol. X, 611 BC — 8 Psal. 136, 1. 2 — 14 vgl. Gen. 11, 9 8-S. S. 49, 5 Phot. Bibl. 237 S. 30Sb, 22—39 — 11. 14. 20 Hier. In Psal. PL 26, 1304 1 καὶ vor ὁ διαβ. < Ρ 2 καὶ vor μέχρι < Ρ Jh | μωσέας O Ρ 175 3 ΡΙ ψυχῆς ἔκγονον. 5 ἀναίσθητα Ρ Jh 7 ἐξηγησέμεθα ἐν χερσὶ O Ι ΡΙ οὐ λελωβημένον (v. d. Seele) . . , ἀλλ' . . καθαρὸν 8 ἐπὶ — ἡμῶν Z. 11] Ph ὅτι τὸ ἐπὶ τ. ποταμῶν Βαβυλῶνος καὶ τὰ (< Α) ἐξῆς αἱ ψυχαὶ φησιν λέγουσιν 10 < Jh | ἐκεῖ + O LXX cod. A 11 ὄργ.] ἔστανον γὰρ Phb | σαφῶς (< Ph) σκηνώματα Ρ Jh 12 ἐκρέμασαν Ph 13 ἐξαψάμεναι O 14 f περίρρυτον Β 15 καθεσθεῖσαι O, übergeschr. . . έντες 16 καθ' ὃν — χρόνον < Ph 17 αἰεῖ < Ph | περιδ. — < Ph 18 κλαυθμῶν Β 18 f (ἀπορραγέντα 2. Hd. ΜΑΙ) unleserl. O | 19 κύμασιν Ph | φυτοῦ — γὰρ τῆς unleserl. O 20 ὄργανα — γὰρ] σώματα. τύπον δὲ 2. Hd. Μ ΑΙ | ἐν τύτῳ Ρ 175v 20 f παντ. παραλ. τὴν ἰτέαν Ρ Jh | παραλ. αἱ θεῖαι unleserl. O 21 θεῖαι < Ph | αὐτῆς auch Phab | ὕδωρ — ὀχ)είας ἀναζ)εῖ S. 49, 1 O: ganz anders 2. Hd. M, ebenso AI, aber auch ὕδωρ τριβέν ἐὰν ποθῇ ἀποτριβέν, ἐὰν ποθῇ , πᾶν ὅσον εἰς ὀχείας ἀναζεῖ καὶ ἐρεθισμοὺς κατασβέννυσιν, ἔστ' ἂν εἰς ἄρδην ἀποστεירώσῃ καὶ ἄγονον πᾶσαν τὴν ἐπὶ παιδοποιίαν φορᾶν· ὥσπερ δὴ καὶ Ὅμηρος ἐμήνυσε, διὰ τοῦτο καλέσας ὠλεσικάρπους τὰς ἰτέας. καὶ ἐν Ἡσαΐᾳ δὲ οἱ δίκαιοι ὡς ἰτέα λέγονται φύειν ἐπὶ παραρρέον ὕδωρ. εἰς ὕφος γὰρ τότε τὸ τῆς παρθενίας ἔργος μεγεθύνεται σφοδρῶς τε καὶ ὁπόταν ὁ δίκαιος καὶ ἐγκεχειρισμένος τηρεῖν αὐτὴν καὶ ἐργάζεσθαι τοῖς ἡπιωτάτοις τοῦ Χριστοῦ νάμασιν ἀρδεύῃ, σοφίᾳ καταψεκάζων. ὃν γὰρ τρόπον τὸ δένδρον τοῦτο χλοηφορεῖν πέφυκεν ὕδατι καὶ βλαστάνειν, οὕτως ἐπανθεῖν αἰεὶ καὶ ἐπακμάζειν παινομένη λόγοις πέφυκεν ἡ παρθενία, ἵνα δὴ καὶ ἀνακρεμάσαι τὸ ὄργανον ἀπ αὐτῆς ἑαυτοῦ δύνηται τις.

4.4 Εἰ οὖν οἱ ποταμοὶ τῆς Βαβυλῶνος τὰ ἐρύματα τῆς ἡδυπαθείας εἰσὶν , ὡς οἱ σοφοὶ φασι, τὰ συγχύνοντα καὶ ταρασσόντα τὴν ψυχὴν, ἀνάγκη τὰς ἰτέας εἶναι τὴν σωφροσύνην, ἀφ' ἧς ἀνακρεμῶντες ἀνέλκομεν τὰ ὄργανα τὰ παιδογόνα ταλαντούμενα κάτω καὶ βρίθοντα τὸν νοῦν, ἵνα μὴ κατενεχθέντα περὶ τοὺς ὀχετοὺς τῆς ἀκρασίας σκωλήκων δίκην εἰς τοὺς ἰχῶρας ἐγχρίμπτωνται καὶ τὰς σηπεδόνας. χρησιμωτάτην γὰρ καὶ ἐπίκουρον εἰς ἀφθαρσίας κτῆσιν τὴν παρθενίαν ὁ θεὸς ἐδωρήσατο, σύμμαχον ἀποστείλας τοῖς ὀριγνωμένοις καὶ ποθοῦσι, καθῶς ὁ ψαλμῶδὸς ὑφηγεῖται, τὴν Σιών, ὃ δὴ ἐστὶ τὴν ἑκλαμπρον ἀγάπην τὴν περὶ αὐτῆς ἐντολήν,

ἐπειδήπερ ἡ Σιών ἐντολὴ σκοπιᾶς ἐρμηνεύεται. — ὥδε γὰρ ἀναλογισώμεθα πάλιν καὶ τὰ ἐξῆς. τί δὴ ποτε ἐπηρωτηῖσθαι πρὸς τῶν αἰχμαλωτιστῶν ὁμολογοῦσιν αἱ ψυχαὶ τὴν ὥδην ἐπὶ γῆς ἀλλοτρίας ᾧσαι κυρίου ἢ 3 Odyss. 20, 510 — 4 Jes. 44, 4 (vgl. Hilar. In Psal. 136 § 7) — 8 vgl. Plato Tim. 75E — 14 Origenes? — Plato Phil. 63D — 16 Symp. 6, 4. 8, 2. 4. 10 — 17 Symp. 1, 1 S. 9, Off (8, 15. 19) — 19 Plato Symp. 180B — 20 Plato Axioch. 366 A — 23 Onom. s. 198, 64 Lagarde — 24 Symp. 5, 5. De lepra 9, 1 — 25 Psal. 136, 4 1 ἂν Ph | ἀναζῇ P Ph | καὶ ἐρ. O 52v | τοὺς vor ἐM + 2. Hd. MAI 2 ἀποσβέννυσιν Ph | εἰς tilgt Wd | καὶ — πᾶσαν Z. 3 < Ph 3 ἐπὶ τῇ παιδοποιίᾳ σποράν O | ὁ Ὅμ. + Phb 4 ἰτέας] es endet Ph 5 ἰτέα < O 6 τότε γὰρ O 7 ὅτ' ἂν P, ὅταν B 8 ἀρδεύεται P 11 ἢ < O | ἐπ' O, ab. vgl. Z. 15 12 δυνηθῇ O 13 οὖν] γὰρ O 14 f PI τὰς ψυχὰς . . ταράττουσαι 15 ἀνακρεμνῶντες B 17 ἵνα P 176 18 ἐγχρίπτονται B 19 PI Ἐρωτα . . κυριώτατον εἶναι εἰς ἀρετῆς . . κτῆσιν 20 ὀρεγυνμένοις P I PI ὀριγνωμένη 21 ψαλμός P Jh | τῇ σ. O 23 ἀναλογισώμεθα P, ἀναλογισώμεθα w. e. seh. B: ἀναλογισώμεθα PI Prot. 332 D | πάλιν < B 25 τῆς B | ἀλλοτρίας ἄσα(θ κυρίου unleserl. O | τοῦ κυρίου M AI πάντως, ὅτι τὸ εὐαγγέλιον ἱερὰν ὥδην εἶναι καὶ ἀπόρρητον διδάσκουσιν, ἦν οἱ ἁμαρτάνοντες καὶ μοιχώμενοι τῷ πονηρῷ προσάδουσιν; ἐξέρχονται γὰρ τὰς ἐντολάς, τὸ θέλημα »τῶν πνευματικῶν« τελοῦντες »τῆς πονηρίας«, καὶ ρίπτουσι »τὰ ἅγια τοῖς κυσὶ καὶ τοὺς μαργαρίτας ἔμπροσθεν τῶν χοίρων«, ὃν τρόπον τρόπον κάκεινοι περὶ ὧν ὁ δυσχεραίνων φησί: »καὶ ἀνέγνωσαν ἕξω νόμον.. οὐ γὰρ ὅτι πυλῶν ἕξω τῆς Ἱερουσαλὴμ ἢ ταῖν οἰκιῶν ἀνεγείνυσκον ἐξιώντες Ἰουδαῖοι τὸν νόμον, διὰ τοῦτο δὴ καὶ ὁ προφήτης ἰσχυρῶς αὐτῶν κατηγορεῖ καὶ ὑπευθύνους ἐγκλήματι βοᾷ γεγονέναι, ἀλλ' ὅτι τὰς ἐντολάς καὶ ἀσεβοῦντες εἰς τὸν θεὸν ἐπιμεμορφασμένως μὲν ἀνεγίωσκον δῆθεν ὡς εὐσεβεῖς τὰ προστάγματα, κατὰ ψυχὴν δὲ οὐκ ἐδέχοντο μετὰ πίστεως ἴσχυοντες, ἀλλ' ἀπέπτυνον »ἔργοις ἐντεῦθεν γὰρ τὴν ὥδην ἐπὶ γῆς ἀλλοτρίας ᾧδουσι κυρίου, ταπεινότερον περιέλκοντες καὶ ἐξηγούμενοι τὸν νόμον, βασιλείαν αἰσθητὴν προσδοκῶντες, καὶ ἐπὶ γῆς ταύτης τῆς ἀλλοτρίας, ἦν παρελεύσεσθαι λόγος, τιθέμενοι τὰς ἐλπίδας, ἔνθα οἱ αἰχμαλωτίζοντες δελεάζουσιν ἡδοναῖς λοχῶντες πρὸς ἀπάτην.

4. 5 Ἐοίκασι δὲ καὶ οἱ προσάδοντες τὸ εὐαγγέλιον ἄφροσιν ἐπὶ γῆς ἀλλοτρίας« μελωδεῖν »τὴν ὥδην κυρίου«, ἥς μὴ ἐστὶν ὁ Χριστὸς γεωργός. ἀλλ' αἱ τὸ καθαρῶτατον καὶ φαιδρὸν καὶ ἀμιγῆς καὶ εὐλαβὲς καὶ εὐπρεπὲς τῆς παρθενίας ὑποδῶσαι καὶ ἀναλάμψασαι κάλλος, καὶ στεῖραι καὶ ἄγονοι τῶν ῥευστῶν καὶ ἀλγεινῶν εὐρεθεῖσαι »ἐπὶ γῆς ἀλλοτρίας« οὐ μελωδοῦσι »τὴν ὥδην«, ὅτι μὴ φέρονται τὰς ἐλπίδας τῇδε, μηδὲ προστετήκασι θνητῶν σωμάτων τρυφαῖς, μηδὲ ταπεινῶς κατασκέπτονται τὸν νοῦν τῶν ἐντολῶν, ἀλλ' εὖ καὶ γεν- 3 Ephes. 6, 12; vgl. Orig. In Psal. 136. 13, 137 Lomm. (ffier. PL 26, 1305) 4 Mt. 7, 6 — De creat. 1 — 6 Arnos 4, 5 — 12 Tit. 1, 16 — 14 vgl. S. 27, 16ff — 15 Mt. 24, 35 — 17 Plato Tim. 69 D — 19 vgl. De lepra 2, 4. Ignat. Ad Philad. 3, 1 — 25 vgl. Plato Gorg. 521 A. Theaet. 146 C. 151 E 1 εἶναι κ. ἀπόρρητον unleserl. O : ε. ἀπὸ τούτων 2. Hd. M AI 2 πονηρῷ imleserl. O 3 ἐξέρχονται O P, ἐξάρχονται B, ἐξορχοῦνται Jh: vgl. auch Z. 9f γὰρ — τελοῦντες unleserl. O | τὰς ἐντ.] τῶν ἐντολῶν τοῦ κυρίου 2. Hd. M AI τ. πν. Kl: τ. πνευμάτων P Ausgg.: < M | τελ.] κακῶς ἐπιτελοῦντες MAI 4 τῆς O 53 6 τὸν vor νόμον + O < LXX | ὅτι B 7 ἢ < οἰκείων P, οἰκειῶν B | οἱ < P (nicht B) 9 ἀλλ' P 176 v 10 dz < ἐπιμεμορφωμένως P 13 γῆς] τῆς P Jh | ἀλλοτρίας — κυρίου < 14 βασιλείαν in ürzung O βασιλίαν M) 16 αἰχμαλωτισταὶ P Jh 20 καθαρῶτατον B 20 f καὶ εὐλαβὲς < O 23 f zalg ἐλπίσι viell. richtig 25 κατασκέψονται P 25 f γενναίως μετὰ undeutl. O ναίως μετὰ φρονήματος ὑψηλοῦ τὰς ἐπαγγελίας ἄνω περιαθροῦσι, τὸν οὐράνιον διφῶσαι καὶ σύμφυτον τόπον. ὅθεν ἀγάμενος αὐτῶν ὁ θεὸς τὰ φρονήματα »μεθ' ὀρκωμοσίας« ἐξαιρέτους ἐπαγγέλλεται διδόναι τιμὰς, »ἐν ἀρχῇ τῆς εὐφροσύνης« προανατάσσει καὶ προκαθιδρύων. λέγει γὰρ ὥδε »ἐὰν ἐπιλάθωμαί σου, Ἱερουσαλὴμ, ἐπιλησεθεῖη ἡ δεξιὰ μου. κολληθεῖη ἡ γλῶσσά μου τῷ λάρυγγί μου, ἐὰν μὴ

σου μνησθῶ, ἐὰν μὴ προανατάξωμαι τὴν Ἱερουσαλήμ ὡς ἐν ἀρχῇ τῆς εὐφροσύνης μου», Ἱερουσαλήμ τὰς ἀμιάντους αὐτὰς δὴ ταύτας, ὡς ἔφην, ἀπήμονας ψυχὰς εἶναι λέγων, αἵτινες ἄτρυγον τὸ αὐστηρῶς ἀμολύντοις χεῖλεσι σπασάμεναι πόμα, »ἐνὶ ἀνδρὶ παρθένον ἀγνήν» καθαρμοῦζονται »παραστῆσαι Χριστῷ» κατ' οὐρανόν, »τὸν τῶν ἀμιάντων ἄθλων ἀγῶνα νικήσασαι». ταύτη γὰρ καὶ Ἡσαΐας ὁ παρεγγυᾷ »φωτίζου, φωτίζου» λέγων »Ἱερουσαλήμ· ἡκει γάρ σου τὸ φῶς, καὶ ἡ δόξα κυρίου ἐπὶ σὲ ἀνατέταλκε». ταῦτα δὲ τὰ ἐπαγγέλματα μετὰ τὴν ἐξανάστασιν τελεσιουργηθήσεσθαι δῆλον καὶ παντί. οὐ γὰρ περὶ τῆς πολυθρῦλλήτου κατὰ Ἰουδαίαν πολίχνης τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον χρησμοδεῖ, ἀλλὰ περὶ τῆς οὐρανοπόλεως ὡς ἀληθῶς ἐκείνης καὶ μακαρίας Ἱερουσαλήμ, ἣν δὴ φασιν αὐτὴν εἶναι τὸ ἄθροισμα τῶν ψυχῶν, ἃς προανατάξασθαι πρῶτας »ἐν ἀρχῇ τῆς εὐφροσύνης· τῶν καινῶν αἰώνων ἀνεπισφαλῶς ὁ θεὸς ἐπαγγέλλεται, εἰς καθαρὰν οἴκησιν ἀδύτων φώτων τῷ λευκοτάτῳ τῆς παρθενίας ἐστολισμένας κόσμῳ κατοικίζων, ὅτι μὴ ἐμνημόνευσαν τὸν κόσμον ἀποδύσασθαι τὸν νυμφικόν, τουτέστι χαννῶσαι τὸν λογισμὸν φαντασίαις ἐκτόποις.

- 4.6 Ἀμέλει τὸ μὴ ἐπιλαθέσθαι νύμφην τὸν κόσμον, μηδὲ παρθένον τὴν στηθοδεσμίδα αὐτῆς, λεγόμενον ἐν Ἱερεμίᾳ, τὸ μὴ ἐνδοῦναι καὶ χαλάσαι τὸν δεσμὸν τῆς σωφροσύνης ἀπάταις δηλοῖ καὶ περισπασμοῖς. στήθη γὰρ αἱ φρένες εἰκότι λόγῳ καὶ ὁ νοῦς ἡμῶν εἶναι νομίζεται· ἡ δὲ στηθοδεσμία, ἡ συνδοῦσα ζώνη καὶ συσφίγγουσα τὴν πρόθεσιν τῆς ψυχῆς εἰς ἀγνείαν, ἐστὶν ἡ πρὸς θεὸν ἀγάπη, ἣν τε καὶ ὑμῖν ὁ στρατηγὸς ἡμῶν καὶ ποιμὴν Ἰησοῦς καὶ ἄρχων καὶ νυμφίος, ὃ καλλιπάρθενοι, ἄρρηκτόν τε καὶ ἐσφραγισμένην μέχρι »τέλους» τηρῆσαι παράσχοι. τούτου γὰρ τοῦ κτήματος τοῖς ἀνθρώποις ἄμεινον βοήθημα οὐκ ἂν τις ῥαδίως ἕτερον λάβοι ἀρέσκον θεῷ καὶ προσφιλές. διὸ ἐγὼ χρῆναί φημι τὴν ἀγνείαν ἅπαντας τιμᾶν καὶ διαφερόντως ἀσκεῖν τε καὶ ἐγκωμιάζειν.
- 4.7 Αὐταῖ σοι καὶ παρ' ἡμῶν αἱ ἀπαρχαὶ τῶν λόγων ἀνακείσθωσι· ὡς Ἀρετὴ, τὰ μὲν παιδιᾶς, τὰ δὲ καὶ σπουδῆς χάριν.
- 4.8 Ἀλλὰ δέχομαι τὸ δῶρον, ἵφη φάναι τὴν Ἀρετὴν, καὶ κελεύω μετὰ σὲ τὴν θάλλουσαν λέγειν· δεῖ γὰρ με παρὰ μιᾶς ἐκάστης ὑμῶν ἀποδέξασθαι τὸν λόγον.
- 1.1 Εἰ μὲν ἐπὶ τῶν αὐτῶν, ὡς παρθένοι, διεξόδων ἡ σοφία τῆς λογικῆς ἴστατο τέχνης καὶ τὴν αὐτὴν αἰεὶ διεπορεύετο τρίβον, οὐδεμία ἂν ὑπῆρχε μηχανὴ τοῦ οὐκ ἀποκναίειν ἐπιχειροῦσαν τοῖς ἡδη 1 vgl. Symp. S. 77, 4f. De autex. 12, 9 — 11 Plato Pol. V, 460 D — 12 vgl. Plato Menes. 235 C — 24 Plato Phaed. 86 A Legg. VI, 780 D 1 μὲν < O. nach τούτων AI | μετὰ χειρὸς Jh 3 τότε P 173 v | ἀφ' ἡμῶν B 8 Εὐβ. u. Γρηγ. hier stets < O 9 ἀφίκετο < O | μακρότερον O 10 Pl Parai. 137 A πέλαγος λόγων 11f Pl ἐφεξῆς διέλθωμεν | μνημονεύσοντες B V(? P) 12 ὡς ἔτι P | Pl λόγος ὁ λόγος 14 ἀκουμάτων B 16 καὶ üb. d. Lin, in P 18 Γρηγόρ. B, . εοπάτρα δ ὅς O | Καὶ] . αἱ O (Θ u. K sollten mit anderer Tinte geschr. werden): Ναὶ B 19f ὑπολαβοῦσα HSS: ὑπολαβοῦσαν Cb Jh; (vgl. S. 5, 2f) 21f Θεοπάτρα. λόγος δος P, < O 24f Pl Phaed. οὐδεμία γὰρ μηχανὴ ἂν εἴη 25 (μη)χανὴ — ἀποκναίειν unleserl. O | τοῦ] μὴ AI Jh | ἀποκναίειν HSS : ἀποκνεῖν Jh mit Pl Legg. ἐπιχειρῶν λέγειν ἔοικας . . ἀποκνεῖν; προηγωνισμένοις. εἰ δὲ μυρία μὲν λόγων ὅρμαί καὶ διέξοδιο, »πολυμερῶς καὶ πολυτρόπως» ἐπεισπνέοντος ἡμᾶς τοῦ θεοῦ, τίς ἡ ἀποκλήρωσις ἐγκαλύπτεσθαι καὶ δειλπᾶν; οὐκ ἀνυπαίτιος γὰρ ὅτῳ μέτεστι χάριτος, ἐὰν τὰ καλὰ μὴ κοσμηῇ λόγοις εὐχαριστηρίοις. διὸ φέρε καὶ ἡμεῖς ὑμνήσωμεν τῶν χαρισμάτων τὸ καλλιφεγγές ἄστρον καὶ τιμαλφέστατον τοῦ Χριστοῦ, τὴν ἀγνείαν. εὐρυτάτη γὰρ ἡ τοῦ πνεύματος αὕτη καὶ ἄφθοнос ὁδός. πόθεν οὖν ἀπαρξάμεναι δὴ πρέποντα δόξομεν καὶ εἰκότα λέγειν τοῖς προκειμένοις, ἐντεῦθεν ἐπισκεπτέον.

Ἐγὼ γὰρ ἀκριβῶς ἡσθησθαι μοι δοκῶ, ὅτι τῆς εἰς τὸν παράδεισον ἀποκαταστάσεως καὶ τῆς εἰς τὴν ἀφθαρσίαν μεταβολῆς καὶ τῆς πρὸς τὸν θεὸν καταλλαγῆς οὐδὲν αἷτιον οὕτως ἄλλο γέγονε καὶ σωτήριον ἀνθρώποις, τὸ στρατηγήσαν ἡμᾶς εἰς ζωὴν, ὡς ἀγνεία. πειράσομαι γὰρ ἢ διανοοῦμαι περὶ τούτων ἐνδείξασθαι νῦν, ἵνα σαφῶς τὴν δύναμιν τοῦ προειρημένου χαρίσματος ἀκούσασαι, πόσων ἡμῖν παρεκτικὸν ἀγαθῶν ἐγενήθη γινώτε. τὸ γοῦν ἀρχαῖον, μετὰ τὸ μετοικισθῆναι τὸν ἄνθρωπον ἐκβληθέντα διὰ τὴν παράβασιν, τὸ ῥεῦμα τῆς φθορᾶς ἐπὶ πολὺ προσεχύθη καὶ φερόμενον σφοδρῶς 1 Plato Prot. 301 D — Hebr. 1, 1 — 8 s. ἀπισκεπτ. im Index — 12 vgl. Plato Symp. 193 B — 17 Plato Tim. 43 f 3 f SS Parall. S. 200 Holl 1 μ)υρίαι — δι(ἐξοδοι) unleserl. | μὲν λ. ὁ.] συναναφαίνονται τρίβοι (v. 2. Hd. in ücke) M AI | μὲν κατὰ τὴν τοῦ διαβόλου, ἐπειδὴ τὰ μὲν ἄρρενα ἀφειδῶς εἰς τὸν ποταμὸν ἐκέλευε 5 Plato a. a. O. — 9 Symp. 10, 4. Plato Legg. II, 653 D — 10 vgl. De res. n, 13, 4. HI, 9, 9. De lepra 7, 5 — 14 Psal. 136, 1. 2 — 17 Plato Phaedr 246 B — 19 Exod. 1, 16 — Orig. In Ex. hom. 2, 1 1 ἐξαισίους συρμοῖς AI Jh 2 ἐπισχεόμενον B 3 τοῦτο < P | P 4 ἀπαλαγήσασαι O: ἀπαλλαγεῖσαι P 174 v Jh 6 παθῶ . O 8 εὐθέως τῆς . . ὁρμῆς undeutl. O | θείας M AI Jh: εὐθείας P w. e. seh. O (ἐμποδίζ)ουσι unleserl. O 9 εὐήνιον undeutl. O εὐδῖον MAI: PI Phaedr. εὐήνια | πορεύεσθαι ? O: πορευθὲν M AI Jh. | κῦτ . . O | οὖν + O 9 f PI θεοὶ οἰκτειρήσαντες . . ἔδοσαν 10 ἔχοντας — ἀν(ασχεῖν οὐ)τε II f (βοήθ)ημα — αὐτῇ ἀποδῆσαντες unleserl. 12 ἀγνείαν] παρθενίαν Jh | ἀποδύσαντες M AI | σώμ(ατα) unleserl. O 13 δίκ. γαῖ.. ἔχωμεν unleserl. O | γαλήνην ἔχωμεν (2. Hd.) MAI Jh | ὁρμισθ)έντες — φέρεται Z. außer καθ(ὡς κ)αὶ τὸ (vor πνεῦμα) und τοῦτο . . ἐν τῷ, unleserl. O | AI (? M) | < Jh: ἄνευ 2. Hd. M AI 14 τὸ ἅγιον μαρτυρεῖ] ganz anders 2. Hd. MAI | < B Jh 15 φέρεται] δηλοῦται U AI | ψαλμῷ O 52 16 f κ. κρατηθεῖσαι < P 17 PI οὐρανὸν περιπολεῖ πᾶσα ψυχὴ) 18 τῶν < PI Tim. 44 B τροφῆς ῥεῦμα 19 γὰρ < P | φησὶ P | τὸν + KI 20 τοῦ < Po Cb Jh | εἰς τ. ποταμὸν < P ῥίπτεσθαι, τὰ δὲ θήλεα ζωογονεῖσθαι. καὶ γὰρ καὶ ὁ διάβολος βασιλεύων »ἀπὸ Ἀδὰμ καὶ μέχρι Μωυσέως« τῆς μεγάλης Αἰγύπτου, τοῦ κόσμου, τὰ μὲν ἄρρενα καὶ νοητὰ τῆς ψυχῆς ἔκγονα ὑπὸ παραφέρεσθαι καὶ ἀναιρεῖσθαι παθῶν σπουδὴν ἔσχε, τὰ δὲ σαρκικὰ σαρκικὰ καὶ αἰσθητὰ αὐξάνεσθαι τε καὶ πληθύνεσθαι γλίχεται.

3.1 Ἀλλὰ γὰρ ἵνα μὴ πα ρεκβαίνωμεν τοῦ προκειμένου, φέρε δὴ τὸν ψαλμὸν ἐν χερσὶν ἐξηγησώμεθα λαβοῦσαι τοῦτον, ὃν αἱ καθαφαὶ καὶ ἀλώβητοι ψυχαὶ προσάδουσι τῷ θεῷ, »ἐπὶ τῶν ποταμῶν« λέγουσαι »Βαβυλῶνος, ἐκεῖ ἐκαθίσταμεν καὶ ἐκλαύσαμεν ἐν τῷ μνησθῆναι ἡμᾶς τῆς Σιών. ἐπὶ ταῖς ἰτέαις ἐν μέσῳ αὐτῆς ἐκεῖ ἐκρεμάσαμεν τὰ ὄργανα ἡμῶν« ὄργανα καλοῦσαι τὰ σκηνώματα σαφῶς ἀνεκρέμασαν ἀπὸ τῶν πεισμάτων τῆς ἀγνείας ἐξάψασαι τοῦ Μου ἵνα μὴ δυνηθῶσιν ἐξαρπασθεῖσαι πάλιν παρασυρῆναι τῷ ῥεύματι τῆς ἀκρασίας Βαβυλῶν γάρ, τάραχος ἢ σύγχυσι ἐρμηνευομένη, τὸν περίρρυτον βίον δείκνυσι τοῦτον, οὗ ἐν μέσῳ καθεσθέντες περικλυζόμεθα καθ' ὃν ἐσμὲν ἐν τῷ κόσμῳ χρόνον, τῶν ποταμῶν τῆς κακίας ἐφορμώντων αἰεί. διὸ καὶ περιδεεῖς ἐσμὲν καὶ κατολοφυρόμεθα καὶ βοῶμεν μετὰ κλαυθμοῦ πρὸς τὸν θεόν, ἵνα μὴ κατολισθήσωσιν ἡμῶν ἀπορρηχθέντα τοῖς κύμασι τῆς ἡδονῆς ἀπὸ τοῦ φυτοῦ ἧς ἡγνείας τὰ ὄργανα. ἐν τύπῳ γὰρ τῆς παρθενίας τὴν ἰτέαν πανταχοῦ παραλαμβάωουσιν αἱ θεῖαι γραφαί, ἐπειδήπερ τὸ ἄνθος αὐτῆς εἰς 2 öm. 5, 14 — 3 Plato Theaet. 150 D — 5 vgl. Gen. 1, 28 — 7 Plato Pol. X, 611 BC — 8 Psal. 136, 1. 2 — 14 vgl. Gen. 11, 9 8-S. S. 49, 5 Phot. Bibl. 237 S. 30Sb, 22—39 — 11. 14. 20 Hier. In Psal. PL 26, 1304 1 καὶ vor ὁ διαβ. < P 2 καὶ vor μέχρι < P Jh | μωσέας O P 175 3 PI ψυχῆς ἔκγονον. 5 ἀναίσθητα PJh 7 ἐξηγησέμεθα ἐν χερσὶ O I PI οὐ λελωβημένον (v. d. Seele) . . , ἀλλ' . . καθαρὸν 8 ἐπὶ — ἡμῶν Z. 11] Ph ὅτι τὸ ἐπὶ τ. ποταμῶν Βαβυλῶνος καὶ τὰ (< A) ἐξῆς αἱ ψυχαὶ φησιν λέγουσιν 10 < Jh | ἐκεῖ + O LXX cod. A 11 ὄργ.] ἔστανον γὰρ Phb | σαφῶς (< Ph) σκηνώματα P Jh 12 ἐκρέμασαν Ph 13 ἐξαψάμεναι O 14 f περίρρυτον B 15 καθεσθεῖσαι O, übergeschr. . . έντες 16 καθ' ὃν — χρόνον < Ph 17 αἰεῖ < Ph | περιδ. — < Ph 18 κλαυθμῶν B 18 f

(ἀπορραγέντα 2. Hd. MAI) unleserl. O | 19 κύμασιν Ph | φυτοῦ — γὰρ τῆς unleserl. O 20 ὄργανα — γὰρ] σώματα. τύπον δὲ 2. Hd. M AI | ἐν τύτῳ P 175v 20 f παντ. παραλ. τὴν ἰτέαν P Jh | παραλ. αἱ θεῖαι unleserl. O 21 θεῖαι < Ph | αὐτῆς auch Phab | ὕδωρ — ὀχ)είας ἀναζ)εῖ S. 49, 1 O: ganz anders 2. Hd. M, ebenso AI, aber auch ὕδωρ τριβέν ἐὰν ποθῇ ἀποτριβέν, ἐὰν ποθῇ, πᾶν ὅσον εἰς ὀχείας ἀναζεῖ καὶ ἐρεθισμοὺς κατασβέννυσιν, ἔστ' ἂν εἰς ἄρδην ἀποστεירώσῃ καὶ ἄγονον πᾶσαν τὴν ἐπὶ παιδοποιίαν φορὰν· ὥσπερ δὴ καὶ Ὅμηρος ἐμήνυσε, διὰ τοῦτο καλέσας ὠλεσικάρπους τὰς ἰτέας. καὶ ἐν Ἑσαΐᾳ δὲ οἱ δίκαιοι ὡς ἰτέα λέγονται φύειν ἐπὶ παραρρέον ὕδωρ. εἰς ὕφος γὰρ τότε τὸ τῆς παρθενίας ἔργος μεγεθύνεται σφοδρῶς τε καὶ ὁπόταν ὁ δίκαιος καὶ ἐγκεχειρισμένος τηρεῖν αὐτὴν καὶ ἐργάζεσθαι τοῖς ἡπιωτάτοις τοῦ Χριστοῦ νόμοις ἀρδεύῃ, σοφίᾳ καταψεκάζων. ὃν γὰρ τρόπον τὸ δένδρον τοῦτο χλοηφορεῖν πέφυκεν ὕδατι καὶ βλαστάνειν, οὕτως ἐπανθεῖν αἰεὶ καὶ ἐπακμάζειν παινομένη λόγους πέφυκεν ἡ παρθενία, ἵνα δὴ καὶ ἀνακρεμάσαι τὸ ὄργανον ἀπ' αὐτῆς ἑαυτοῦ δύνηται τις.

4.1 Εἰ οὖν οἱ ποταμοὶ τῆς Βαβυλῶνος τὰ ἐρύματα τῆς ἡδυπαθείας εἰσὶν, ὡς οἱ σοφοὶ φασί, τὰ συγχύνοντα καὶ ταράσσοντα τὴν ψυχὴν, ἀνάγκη τὰς ἰτέας εἶναι τὴν σωφροσύνην, ἀφ' ἧς ἀνακρεμῶντες ἀνέλκομεν τὰ ὄργανα τὰ παιδογόνα ταλαντούμενα κάτω καὶ βρίθοντα τὸν νοῦν, ἵνα μὴ κατενεχθέντα περὶ τοὺς ὀχετοὺς τῆς ἀκρασίας σκωλήκων δίκην εἰς τοὺς ἰχῶρας ἐγχρίπτωνται καὶ τὰς σηπεδόνας. χρησιμωτάτην γὰρ καὶ ἐπίκουρον εἰς ἀφθαρσίας κτῆσιν τὴν παρθενίαν ὁ θεὸς ἐδωρήσατο, σύμμαχον ἀποστείλας τοῖς ὀριγνωμένοις καὶ ποθοῦσι, καθὼς ὁ ψαλμῶδὸς ὑφηγεῖται, τὴν Σιών, ὃ δὴ ἐστὶ τὴν ἑκκλαμπρον ἀγάπην τὴν περὶ αὐτῆς ἐντολήν, ἐπειδὴ περὶ ἡ Σιών ἐντολὴ σκοπίας ἐρμηνεύεται. — ὥδε γὰρ ἀναλογισώμεθα πάλιν καὶ τὰ ἐξῆς. τί δὴ ποτε ἐπηρεωτῆσθαι πρὸς τῶν αἰχμαλωτιστῶν ὁμολογοῦσιν αἱ ψυχαὶ τὴν ὥδην ἐπὶ γῆς ἀλλοτρίας ἄσαι κυρίου ἢ 3 Odyss. 20, 510 — 4 Jes. 44, 4 (vgl. Hilar. In Psal. 136 § 7) — 8 vgl. Plato Tim. 75E — 14 Origenes? — Plato Phil. 63D — 16 Symp. 6, 4, 8, 2.4.10 — 17 Symp. 1, 1 S. 9, Off (8, 15, 19) — 19 Plato Symp. 180B — 20 Plato Axioch. 366 A — 23 Onom. s. 198, 64 Lagarde — 24 Symp. 5, 5. De lepra 9, 1 — 25 Psal. 136, 4 1 ἂν Ph | ἀναζῇ P Ph | καὶ ἐρ. O 52v | τοὺς vor ἐM + 2. Hd. MAI 2 ἀποσβέννυσιν Ph | εἰς tilgt Wd | καὶ — πᾶσαν Z. 3 < Ph 3 ἐπὶ τῇ παιδοποιίᾳ σποράν O | ὁ Ὅμ. + Phb 4 ἰτέας] es endet Ph 5 ἰτέα < O 6 τότε γὰρ O 7 ὅτ' ἂν P, ὅταν B 8 ἀρδεύεται P 11 ἡ < O | ἐπ' O, ab. vgl. Z. 15 12 δυνηθῇ O 13 οὖν] γὰρ O 14 f PI τὰς ψυχὰς . . ταράττουσαι 15 ἀνακρεμνῶντες B 17 ἵνα P 176 18 ἐγχρίπτονται B 19 PI Ἐρωτα . . κυριώτατον εἶναι εἰς ἀρετῆς . . κτῆσιν 20 ὀρεγνυμένοις P I PI ὀριγνωμένη 21 ψαλμὸς P Jh | τῇ σ. O 23 ἀναλογισώμεθα P, ἀναλογισώμεθα w. e. seh. B: ἀναλογισώμεθα PI Prot. 332 D | πάλιν < B 25 τῆς B | ἀλλοτρίας ἄσα(θ κυρίου unleserl. O | τοῦ κυρίου M AI πάντως, ὅτι τὸ εὐαγγέλιον ἱερὰν ὥδην εἶναι καὶ ἀπόρρητον διδάσκουσιν, ἣν οἱ ἁμαρτάνοντες καὶ μοιχώμενοι τῷ πονηρῷ προσάδουσιν; ἐξέρχονται γὰρ τὰς ἐντολάς, τὸ θέλημα »τῶν πνευματικῶν« τελοῦντες »τῆς πονηρίας«, καὶ ῥίπτουσι »τὰ ἅγια τοῖς κυσὶ καὶ τοὺς μαργαρίτας ἔμπροσθεν τῶν χοίρων«, ὃν τρόπον τρόπον κάκεῖνοι περὶ ὧν ὁ δυσχεραίνων φησί: »καὶ ἀνέγνωσαν ἕξω νόμον.. οὐ γὰρ ὅτι πυλῶν ἕξω τῆς Ἱερουσαλήμ ἢ ταῖν οἰκιῶν ἀνεγείνυσκον ἐξιόντες Ἰουδαῖοι τὸν νόμον, διὰ τοῦτο δὴ καὶ ὁ προφήτης ἰσχυρῶς αὐτῶν κατηγορεῖ καὶ ὑπευθύνους ἐγκλήματι βοᾷ γεγονέναι, ἀλλ' ὅτι τὰς ἐντολάς καὶ ἀσεβοῦντες εἰς τὸν θεὸν ἐπιμεμορφασμένως μὲν ἀνεγίωσκον δῆθεν ὡς εὐσεβεῖς τὰ προστάγματα, κατὰ ψυχὴν δὲ οὐκ ἐδέχοντο μετὰ πίστεως ἴσχοντες, ἀλλ' ἀπέπτυνον »ἔργοις ἐντεῦθεν γὰρ τὴν ὥδην ἐπὶ γῆς ἀλλοτρίας ἄδουσι κυρίου, ταπεινότερον περιέλκοντες καὶ ἐξηγούμενοι τὸν νόμον, βασιλείαν αἰσθητὴν προσδοκῶντες, καὶ ἐπὶ γῆς ταύτης τῆς ἀλλοτρίας, ἣν παρελεύσεσθαι λόγος, τιθέμενοι τὰς ἐλπίδας, ἔνθα οἱ αἰχμαλωτίζοντες δελεάζουσιν ἡδοναῖς λοχῶντες πρὸς ἀπάτην.

Ἐοίκασι δὲ καὶ οἱ προσάδοντες τὸ εὐαγγέλιον ἄφροσιν ἐπὶ γῆς ἀλλοτρίας» μελωδεῖν »τὴν ὁδὴν κυρίου», ἧς μὴ ἐστὶν ὁ Χριστὸς γεωργός. ἀλλ' αἱ τὸ καθαρώτατον καὶ φαιδρὸν καὶ ἀμιγῆς καὶ εὐλαβὲς καὶ εὐπρεπὲς τῆς παρθενίας ὑποδῶσαι καὶ ἀναλάμψασαι κάλλος, καὶ στεῖραι καὶ ἄγονοι τῶν ῥευστῶν καὶ ἀλγεινῶν εὐρεθεῖσαι »ἐπὶ γῆς ἀλλοτρίας» οὐ μελωδοῦσι »τὴν ὁδὴν», ὅτι μὴ φέρονται τὰς ἐλπίδας τῇδε, μηδὲ προστεθήκασι θνητῶν σωμάτων τρυφαῖς, μηδὲ ταπεινῶς κατασκέπτονται τὸν νοῦν τῶν ἐντολῶν, ἀλλ' εὖ καὶ γεν- 3 Ephes. 6, 12; vgl. Orig. In Psal. 136. 13, 137 Lomm. (ffier. PL 26, 1305) 4 Mt. 7, 6 — De creat. 1 — 6 Arnos 4, 5 — 12 Tit. 1, 16 — 14 vgl. S. 27, 16ff — 15 Mt. 24, 35 — 17 Plato Tim. 69 D — 19 vgl. De lepra 2, 4. Ignat. Ad Philad. 3, 1 — 25 vgl. Plato Gorg. 521 A. Theaet. 146 C. 151 E 1 εἶναι κ. ἀπόρητον unleserl. O : ε. ἀπὸ τούτων 2. Hd. M AI 2 πονηρῶ imleserl. O 3 ἐξέρχονται O P, ἐξάρχονται B, ἐξορχοῦνται Jh: vgl. auch Z. 9f γὰρ — τελοῦντες unleserl. O | τὰς ἐντ.] τῶν ἐντολῶν τοῦ κυρίου 2. Hd. M AI τ. πν. Kl: τ. πνευμάτων P Ausgg.: < M | τελ.] κακῶς ἐπιτελοῦντες MAI 4 τῆς O 53 6 τὸν vor νόμον + O < LXX | ὅτι] ἔτι B 7 ἢ < οἰκείων P, οἰκειῶν B | οἱ < P (nicht B) 9 ἀλλ' P 176 v 10 dz < ἐπιμεμορφμένως P 13 γῆς] τῆς P Jh | ἀλλοτρίας — κυρίου < 14 βασιλείαν in ürzung O βασιλίαν M) 16 αἰχμαλωτισταὶ P Jh 20 καθαρώτατον B 20 f καὶ εὐλαβὲς < O 23 f zalg ἐλπίσι viell. richtig 25 κατασκέψονται P 25 f γενναίως μετὰ undeutl. O ναίως μετὰ φρονήματος ὑψηλοῦ τὰς ἐπαγγελίας ἄνω περιαθροῦσι, τὸν οὐράνιον διφῶσαι καὶ σύμφυτον τόπον. ὅθεν ἀγάμενος αὐτῶν ὁ θεὸς τὰ φρονήματα »μεθ' ὀρκωμοσίας» ἐξαιρέτους ἐπαγγέλλεται διδόναι τιμὰς, »ἐν ἀρχῇ τῆς εὐφροσύνης» προανατάσων καὶ προκαθιδρύων. λέγει γὰρ ὧδε »ἐὰν ἐπιλάθωμαί σου, Ἱερουσαλήμ, ἐπιλησεθεῖη ἡ δεξιά μου μου. κολληθεῖη ἡ γλῶσσά μου τῷ λάρυγγί μου, ἐὰν μὴ σου μνησθῶ, ἐὰν μὴ προανατάξωμαι τὴν Ἱερουσαλήμ ὡς ἐν ἀρχῇ τῆς εὐφροσύνης μου», Ἱερουσαλήμ τὰς ἀμιάντους αὐτὰς δὴ ταύτας, ὡς ἔφην, ἀπήμονας ψυχὰς εἶναι λέγων, αἵτινες ἄτρυγον τὸ αὐστηρῶς ἀμολύντοις χεῖλεσι σπασάμεναι πόμα, »ἐνὶ ἀνδρὶ παρθένον ἀγνὴν» καθαρμολοῦνται »παραστῆσαι Χριστῷ» κατ' οὐρανόν, »τὸν τῶν ἀμιάντων ἄθλων ἀγῶνα νικήσασαι». ταύτη γὰρ καὶ Ἡσαΐας ὁ παρεγγυᾷ »φωτίζου, φωτίζου» λέγων »Ἱερουσαλήμ· ἡκεῖ γὰρ σου τὸ φῶς, καὶ ἡ δόξα κυρίου ἐπὶ σὲ ἀνατέταλκε». ταῦτα δὲ τὰ ἐπαγγέλματα μετὰ τὴν ἐξανάστασιν τελεσιουργηθήσεσθαι δῆλον καὶ παντί. οὐ γὰρ περὶ τῆς πολυθρυσίτου κατὰ Ἰουδαίαν πολίχνης τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον χρησιμωδεῖ, ἀλλὰ περὶ τῆς οὐρανοπόλεως ὡς ἀληθῶς ἐκείνης καὶ μακαρίας Ἱερουσαλήμ, ἣν δὴ φασιν αὐτὴν εἶναι τὸ ἄθροισμα τῶν ψυχῶν, ἃς προανατάξασθαι πρῶτας »ἐν ἀρχῇ τῆς εὐφροσύνης» τῶν καινῶν αἰώνων ἀνεπισφαλῶς ὁ θεὸς ἐπαγγέλλεται, εἰς καθαρὰν οἴκησιν ἀδύτων φώτων τῷ λευκοτάτῳ τῆς παρθενίας ἐστολισμένας κόσμῳ κατοικίζων, ὅτι μὴ ἐμνημόνευσαν τὸν κόσμον ἀποδύσασθαι τὸν νυμφικόν, τουτέστι χαννῶσαι τὸν λογισμὸν φαντασίαις ἐκτόποις.

6.1 Ἀμέλει τὸ μὴ ἐπιλαθέσθαι νύμφην τὸν κόσμον, μηδὲ παρθένον τὴν στηθοδεσμίδα αὐτῆς, λεγόμενον ἐν Ἱερεμῖα, τὸ μὴ ἐνδοῦναι καὶ χαλάσαι τὸν δεσμὸν τῆς σωφροσύνης ἀπάταις δηλοῖ καὶ περισπασμοῖς. στήθη γὰρ αἱ φρένες εἰκότι λόγῳ καὶ ὁ νοῦς ἡμῶν εἶναι νομίζεται· ἡ δὲ στηθοδεσμία, ἡ συνδοῦσα ζώνη καὶ συσφίγγουσα τὴν πρόθεσιν τῆς ψυχῆς εἰς ἀγνείαν, ἐστὶν ἡ πρὸς θεὸν ἀγάπη, ἣν τε καὶ ὑμῖν ὁ στρατηγὸς ἡμῶν καὶ ποιμὴν Ἰησοῦς καὶ ἄρχων καὶ νυμφίος, ὧ καλλιπάρθενοι, ἄρρηκτόν τε καὶ ἐσφραγισμένην μέχρι »τέλους» τηρῆσαι παράσχοι. τούτου γὰρ τοῦ κτήματος τοῖς ἀνθρώποις ἄμεινον βοήθημα οὐκ ἂν τις ῥαδίως ἕτερον λάβοι ἀρέσκον θεῷ καὶ προσφιλές. διὸ ἐγὼ χρῆναί φημι τὴν ἀγνείαν ἅπαντας τιμᾶν καὶ διαφερόντως ἀσκεῖν τε καὶ ἐγκωμιάζειν.

6.2 Αὐταῖ σοι καὶ παρ' ἡμῶν αἱ ἀπαρχαὶ τῶν λόγων ἀνακείσθωσαι· ὦ Ἀρετή, τὰ μὲν παιδιᾶς, τὰ δὲ καὶ σπουδῆς χάριν.

6.3

Ἄλλα δέχομαι τὸ δῶρον, ἵφη φάναι τὴν Ἀρετὴν, καὶ κελεύω μετὰ σὲ τὴν Θάλλουσαν λέγειν· δεῖ γάρ με παρὰ μιᾶς ἐκάστης ὑμῶν ἀποδέξασθαι τὸν λόγον.

5.1 Τὴν οὖν Θάλλουσαν βραχὺ ἐπισχοῦσαν καὶ πρὸς ἑαυτὴν τι σκεψαμένην εἰπεῖν ἔφη· Ἄλλ', ὦ Ἀρετὴ, συλλήπτειραν ἀξίῳ παραστήναί σε κατὰ νοῦν, ὅπως πρῶτον μὲν σοῦ, καὶ τῶν παρόντων δὲ φανῶμεν ἄξια λέγειν. τὸ γὰρ μέγιστον καὶ ἐπιφανέστατον ἀνάθημα καὶ δῶρον, οὐ μὴδὲν ἀντάξιον ἄλλο προσενέγκασθαι πάρεστιν ἀνθρώποις θεῷ, τὸν ἄθλον τῆς παρθενίας εἶναι πέπεισμαι διαρκῶς, ἀπὸ τῶν ἱερῶν ἡσθημένη γραμμάτων. οὐ γὰρ ἄν, πολλὰ πολλῶν κατ' εὐχὰς ἐν τῷ νόμῳ καλὰ κατεργασαμένων, μόνοι μεγάλῃν εὐχὴν ἐλέγοντο πληροῦν οἱ σφᾶς αὐτοὺς αὐθαιρέτῳ βουλῇ προσενέγκαντες θεῷ. ἔχει γὰρ τὸ ῥητὸν οὕτως· »καὶ ἐλάλησε κύριος πρὸς λέγων· λάλησον τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ, καὶ ερεῖς πρὸς αὐτούς· ἀνὴρ ἢ γυνή, ὃς ἂν μεγάλως εὐξῇται εὐχὴν ἀφαγνίσασθαι ἀγνεῖαν κυρίῳ«. εὐχεται χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ εἰς τὸν νεῶν σκεύη προσκομίσας ἀναθεῖναί τις, ἕτερος ἀναθεῖναι τὴν δεκάτην τῶν καρπῶν, ἄλλος τῆς οὐσίας, ἕτερος τὰ κράτιστα τῶν ποιμνίων, ἄλλος τὴν ὑπαρξιν καθιεροῖ, καὶ οὐδέπω μεγάλῃν εὐχὴν εὐξασθαι λέγεται τῷ κυρίῳ, ἀλλ' ἐκεῖνος ὁ ἑαυτὸν ἀναθεῖς τῷ θεῷ ὀλοτελῶς.

5.2 Ἐπιχειρητέον γὰρ ἀληθεῖ λόγῳ πρὸς ὑμᾶς, ὦ παρθένοι, τὴν κατὰ τὸ πνεῦμα διάνοιαν δηλῶσαι τῆς γραφῆς. ὁ γὰρ κατὰ τι 3 Plato Phaed. 95 E — 9 Plato Symp. 179 C — 12 Num. 6, 1 — 20 Plato Tim. 53 B 2 . ἄλλουσα Εὐς Ο, vor ἄ Raum für e. βen Buchst., ebenso vor ἡν Ζ. Θάλλουσα. λόγος ος p 3 f PI ἐπισχῶν καὶ πρὸς ἑαυτὸν τι σκεψάμενος . . ἔφη 3 ἑαυτὸν Β | τί Ο 4 συλλήπτειραν wohl auch P, da in V: συλλήπτειραν Jh 5 κατὰ νοῦν Ο: καὶ τὰ νῦν P Jh | δὲ τοῦ κόσμου, ἐτοίμους καὶ καθαρούς, μὴδὲν ἐπιτετηδευκότας σκαιόν, κἂν τὴν δευτέραν ὁμοίως, κἂν τὴν τρίτην. ἐσπερινὴ γὰρ φυλακὴ ὁ καιρὸς ἐστὶ τῆς ἀκμῆς τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἡ νεότης, καθ' ἣν ἄρχεται ταρασσεσθαι τὸ ἡγεμονικόν, ἐπιθολούμενον ταῖς ἐξαλλαγαῖς τοῦ βίου, ἡβώσης αὐτοῦ τῆς σαρκὸς ἥδη καὶ τρεπομένης εἰς πάθη. δευτέρα δέ, ὀπηνίκα λοιπὸν »εἰς ἄνδρα τέλειον« ἐλάσας ἄρχεται στάσιν καὶ βεβαιότητα τῶν θορύβων ὁ νοῦς προσλαμβάνειν καὶ τῆς οἰήσεως. τρίτη δέ ὅτε αἱ πλεῖσται φαντασίαι φθίνουσι τῶν ἐπιθυμιῶν, ἀπομαραινόμενης ἥδη τῆς σαρκὸς κα) εἰς γῆρας προκοπούσης.

5.3 Διὸ προσῆκεν ἄσβεστον ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς πίστεως ἐξάψαντας τὸν λύχνον, καὶ τὴν ὀσφῦν ἀναζωσαμένους τῇ σωφροσύνῃ, ἐγρηγορέναι καὶ προσδοκᾶν αἰεὶ τὸν κύριον, ἵνα, κἂν ἐν τῇ πρώτῃ ἡμῶν ἡλικίᾳ παραλαβεῖν ἡμῶν τινος βουληθῇ, κἂν ἐν τῇ δευτέρᾳ, κἂν ἐν τῇ τρίτῃ, ἐλθὼν καὶ εὐρὼν ἐτοιμοτάτους καὶ ἅ προσέταξεν ἐργάζο- 7 vgl. Job. 14, 3 — 10 vgl. Plato Tim. 44 AB — 12 Ephes. 4, 13 — 15 Plato Pol. I, 328 D — 17 De lepra 10, 5 4 Gramer Catene n, 103, 25 ff 1 f κἂν . . κἂν] καὶ . . καὶ P 2 τῇ vor τρίτῃ < Pha I φυλακῇ τρίτῃ + Cb Jh I ἐστε sehr undeutl. 3 νυκτὸς ἐσπε(ριν)ὴν καὶ δ)ευ(τέραν) unleserl. I ὑποθέμενος vor ἐσπερ. + P 4 ἑαυτοῦ — τρεῖς < Ph I παρ)ουσίας α' παρ)θέν(οι) τὰς unleserl. 5 μετα(βο)λ(άς) — (πρόση)βον u. πρεσβ)υτ. — ἡ(λικί)αν Ζ. 6 unleserl. I πρεσβυτέραν 2. Hd. MAI: πρεσβυτικὴν bei PI nur Legg. HI, 685 B 6 βουλόμενος + P Ph: α3C; M AI Cb Jh I κἂν] καὶ P Ph I τὴν — τουτέστι < Ph I τουτέστι 55 7 ἐάν] ἂν P I ἐκ + τὸν κόσμον Ph I παραλάβῃ 0: καταλάβοι P Ph 8 μὴδὲν — σκαιόν < Ph | ἐπιτετηδευκότας P I σκαιόν < P 8f κἂν . . κἂν] καὶ . . καὶ P Ph 10 ἡ νεότης < Ph I καταράσσεσθαι 11 ἐπιθολ.] vgl. S. 204. 296 AI I ταῖς — πάθη Ζ. 12] τοῖς πάθεσιν Ph I γὰρ nach ἡβώσ., aber mit Zeichen, β zu tilgen 12 πάθος P 13 στάσιν καὶ < Ph I βεβαι. P 179v 14 νοῦς προσλ. nach κ. τ. οἰήσεως < Ph) in 15 τ. ἐπιθ. φθίνουσιν Ph I PI al κατὰ τὸ σῶμα ἡδοναὶ ἀπομαραίνονται 17 προσῆκεν OP (so auch P 58,13) Ph: προσῆκει Jh I τῆς < P 18 τὸν < P I τῆς σωφροσύνης P I 19 κύριον] es endet Ph 19 f κἂν . . κἂν . . κἂν] καὶ . . καὶ ο . . καὶ P (nicht B) 20 ἡμῶν + Ο μένους, ἀνακλίνῃ εἰς Ἀβραὰμ κόλπους καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ. καὶ Ἰερεμίας δέ »ἀγαθόν« φησὶν »ἀνδερὶ, ὅταν ἄρῃ ζυγὸν βαρὺν ἐν νεότητι αὐτοῦ' καὶ »ἀπὸ τοῦ κυρίου« οὐ μὴ »ἀποστῇ ἡ ψυχὴ αὐτοῦ.. ἀγαθὸν γὰρ ἐκ παίδων ὡς ἀληθῶς

ὑποθέντα τὸν αὐχένα τῇ θεῖᾳ προσοχῇ μὴ ἀποσεῖσασθαι μέχρι γήρως τὸν ἐπιβάτην καθαράς φρεσὶν ἐποχούμενον, αἰετὸν τὸν λογισμὸν εἰς τὰ χεῖρω καθέλκοντος τοῦ πονηροῦ. τίς γὰρ οὐ τὰς δι' ὁμμάτων, τίς δ' οὐ τὰς δι' ὥτων, τίς δ' οὐ τὰς διὰ γεύσεως ὁσφρήσεώς τε καὶ ἀφῆς ἡδονὰς καὶ τέρψεις ἀποδέχεται, τὸν ἡνίοχον μὴ φέρον, σωφροσύνην εἴργουσιν καὶ καθαιμάττουσαν τὸν ἵππον τῆς κακίας; ἕτερος ἔν οὖν εἰς ἕτερα ἐπιβλέψας ἄλλα δοξάσει, ἡμεῖς δὲ ἀνατιθέναι λέγομεν τελείως ἑαυτὸν τῷ θεῷ, ὅς καὶ τὴν σάρκα ἄχραντον ἐκ παίδων φιλοτιμεῖται φυλάττειν, παρθενίαν ἀσκῶν. περισπουδάστους γὰρ καὶ μεγάλας ἐλπίδων δωρεὰς τοῖς ἐφιεμένοις αὐτῆς ταχέως φέρει, τὰ λυμαντήρια τῆς ψυχῆς ἀπομαρίνουσα πάθη καὶ ὑπεκκαύματα. — φέρε γὰρ εἰσηγήσωμαι, πῶς ἀνακείμεθα τῷ κυρίῳ.

- 5.5 Τὸ γοῦν »μεγάλως εὐξασθαι εὐχὴν«, ἐν τοῖς Ἀριθμοῖς νομοθετούμενον, τοῦτο παρίστησιν, ὅπερ ἐπὶ πλεον ἐγὼ διηγησαμένη ἀποφανῶ, μεγάλην εὐχὴν εἶναι παρὰ πάσας εὐχὰς ἀποδεικνύουσα τὴν ἀγνείαν. τότε γὰρ ἀνάκειται προφανῶς πᾶσα τῷ κυρίῳ, ὁπότε μὴ μόνον τὴν σάρκα συνουσίας ἀνέπαφον, ἀλλὰ καὶ τῶν λοιπῶν ἀτοπημάτων ἄσπιλον τηρεῖν ἀγωνίζομαι. »ἢ γὰρ ἄγαμος μεριμνᾷ. φησί 1 Luk. 16, 22. Mt. 8, 11 — 2 Klag. Jerem. 3, 27 — 3 Jerem. 17, 5 (6, 8) — 9 Plato Phaedr. 254 E. 247 B — 17 Num. 6, 2 — 21 vgl. Symp. ob. S. 8, 8 f. u. 11, 1 S. 279 AI. De lepra 9. 11 — 22 I Kor. 7, 32. 34 20 ff Nilus Epist. III, 298 1 ἀνακλινῇ P : ἀνακλινεῖ OB 1 f καὶ Ἱερ.] ὁ ἱερ. P : Ἱερ. Cb Jh 2 βαρὺν + 3 τοῦ μάταια μὴ λαλεῖν, ἀγνεύει μου τὸ στόμα καὶ ἀνάκειται τῷ κυρίῳ, »ἢ γλῶσσά μου κάλαμος« γέγυμε. σοφίας ὄργανον· γράφει γὰρ δι' αὐτῆς ἀριδῆλοις ἀπὸ τοῦ βάθους καὶ τῆς δεινότητος τῶν γραφῶν φωτίζων τὸν νόμον τοῦ πνεύματος«, ὁ λόγος, ὁ κύριος, ὁ γραμματεὺς τῶν αἰώνων ὀξυγράφος, ὅτι ταχέως καὶ ὀξέως τὴν βουλὴν ἀνα- γράφεται μόνος καὶ πληροὶ τοῦ πατρός, »ὀξέως σκύλευσον· ἀκούων «ταχέως προνόμεισον. τούτου »κάλαμός« ἐστὶν »ἢ γλῶσσά μου« τοῦ »γραμματέως« ἡγνίσθη γὰρ αὐτῷ καὶ ἀνάκειται κάλαμος ὥσπερ »ώραϊος«, ωραιότερα γράφων τῶν τὰ ἀνθρώπινα δόγματα κρατυνόντων ποιητῶν καὶ λογογράφων. ἐὰν ἐθίσω καὶ τὰς ὀφεις μὴ ἐπιθυμεῖν ὥρας σωμάτων, μηδὲ τέρπεσθαι θέαις ἀσχήμοσιν, ἀλλὰ τὰ ἄνω περισκοπεῖν, ἀγνεύουσι καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ καὶ ἀνάκεινται τῷ κυρίῳ. ἐὰν τὰ ὦτα φράξασα ἀπὸ δυσφημίας καὶ ψιθυρισμῶν ἀναπετάσω Χογερ θεοῦ, φοιτῶσα παρὰ σοφοῖς, ἀντέθεικα καὶ τὰς ἀκοὰς τῷ κυρίῳ. ἐὰν ἀποσεῖσωμαι τὰς χεῖρας ἀπὸ καπηλείας, ἀπὸ μεταπράσεως, ἀπὸ φιλοχρημοσύνης, ἀπὸ πληκτισμοῦ, ἀγνεύουσι καὶ αἱ χεῖρες τῷ 1 Plato Legg. I, 634 A — 6 Symp. 9, 4 — 8 Psal. 140, 3 (33, 14) — 9. 12. 15 Psal. 44, 2. 3 — 12 Rom. 8, 2 — 14 Jes. 8, 3 — 19 Kol. 3, 1. 2; vgl. Plato Pol. Vn, 529 A 1 f PI χωλὴν τὴν ἀνδρείαν 3 ἐν τῷ σώματι vor ἐν τῷ πνεύματι P Jh | ἀγιάζεται P 4 ἑαυτὸν τελείως P Jh 6 οἶον P v 8 φυλα(κὴν) unleserl. O I τοῦ + Po Cb Jh I λαλῶν (ohne τοῦ)? K1 9 κυρίῳ O: θεῷ PJh 10 ὄργ. σοφ. OJli 11 φ . . . ζων 12 νόμον] νοῦν PJh I ὁ < P, nicht V) γραμμα. εὖς 13 τῶν αἰώνων undeutl. I ὀξυγρ.] ὁ ζωγράφος O I τὴν — μόνος Z. 14 nnleserl. I τὴν < M AI, w. e. seh. auch 13 f ἀναγρ.] ἐξηγεῖται 2. Hd. MAI 14 ἀκ)ούων — ἐστὶν Z. 15 unleserl. 16 γραμμα- τ)έως — ἀνάκειται und 17 ώραϊος — ἀνθρώπινα unleserl. I ἡγν. γ. αὐτῷ] ἀγνεύει αὐτῷ δὴ 2. Hd. MAI 17 ὥρ. ὥρ. < M I δόγματα 56 19 ὥρας] vgl. S. 71, 20 u. Z. B. PI Legg. VIII, 837 τῆς ὥρας . . πεινῶν 22 σοφούς richtig Jh I τῷ < P 23 ἀποσεῖσ. wie S. 56, 5] ἀποστήσομαι M Ausgg. | ἀπὸ P 181 24 τῷ vor θεῷ + O θεῷ. ἐὰν ἀφέρω τὸ πορευτικὸν διεστραμμένας ὁδοὺς πορεύεσθαι, ἀνατέθεικα καὶ τοὺς πόδας, οὐκ εἰς δικαστήρια κοῖ θιάσους παρερχομένη, .

- 5.5 ἀλλὰ εἰς τὸ κατορθῶσαι πλήρῳσάς τι τῶν ἐντολῶν. τί μοι λοιπόν, ἐὰν διαγνέω καὶ τὴν καρδίαν, πάσας τὰς διανοήσεις αὐτῆς ἀναθεῖσα κυρίῳ; φλαῦρον οὐδὲν ἐνθυμοῦμαι, κοσμικὸν οὐδὲν διαλογίζομαι, τῷ φος οὐκ ἐμπολιτεύεται καὶ ὀργὴ παρ' ἐμοί, τὸν νόμον καὶ ἐν ἡμέρᾳ μελετῶ κυρίου καὶ ἐν νυκτί· καὶ τοῦτ' ἐστὶ »ἀγνείαν ἀγνεύσαι, μεγάλην εὐξάμενον εὐχὴν«.

5.6

Πειράσομαι γὰρ καὶ τὰ ἐξῆς ὑμῖν τούτων, ὡ παρθένοι, φράσαι τῶν διατάξεων, ἐπειδήπερ τῶν σφετέρων ἐξήρηται καὶ αὐτὰ κατορθωμάτων, θεσμοὶ περὶ παρθενίας ὄντα καὶ χρησιμοὶ διδάσκοντες ὧν ἀπέχεσθαι προσήκει καὶ ἀναγωγὸν εἶναι τὴν παρθένον. γὰρ οὕτως καὶ ἐλάλησε κύριος πρὸς Μωυσὴν λέγων· λάλησον τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτοῦ· ἀνὴρ ἢ γυνή, ὅς ἂν μεγάλως εὕξηται εὐχὴν ἀφαγνισθῆναι κυρίῳ, ἀπὸ σίκερα καὶ οἴνου ἀγνισθήσεται, καὶ ὄζος ἐξ οἴνου καὶ ὄζος ἐκ σίκερα καὶ κατεργάζεται ἐκ σταφυλῆς οὐ πίεται, καὶ σταφυλὴν πρόσφατον καὶ σταφίδας οὐ φάγεται πάσας τὰς ἡμέρας τῆς εὐχῆς αὐτοῦ», ὅπερ ἐστὶν ἀπὸ τοῦ φυτοῦ τῆς πονηρίας τῶν γεννωμένων ὁ κατεγγυήσας ἑαυτὸν τῷ καὶ ἀναθεὶς οὐ δρέψεται διὰ τὸ παρεκτικὸν αἰεὶ μέθης αὐτὸ καὶ ἐκστάσεως πεφυκέναι. δύο γὰρ ἀμπέλων διαφορὰς ἐκ τῶν γραφῶν 2 Plato Theaet. 173 D — 7 Psal. 1, 2 (Sir. 6, 37) — 8 Num. 6, 1 — 10 Symp. 4, 4 S. 49, 24. De lepra 9, 1 — 14 Num. 6, 1—4 22— S. 69, 11 Phot. Bibl. 237 S. 309b, 5—10 1 ἀφ . ξω 0: ἐφέξω P Jh 2 P I εἰς ἀγορὰν οὐχ ἴσασι τὴν ὁδόν, οὐδὲ ὅπου δικαστήριον 3 ὅτι P I τ' < P 6 φαῦλον P Jh I ἐνθυμοῦμαι — οὐδὲν < Cb Jh 8 f μεγάλην ἀγνείαν B Jh 10 γὰρ] δὲ Po Cb Jh τούτων ὦ < Cb Jh ὦ < B) 11 ἐξήρηνται P; vgl. S. 77, 16 12 θεσμός 13 προσῆκεν P, προσῆκε B (vgl. oben 25, 7. 55, 17 I ἀναγωγὴν MAI (nicht O) I παρθενίαν M AI Jh I γέγραπτε B 14 πρὸς (undeutl.) μωϋσῆν O: τῷ μωϋσεῖ P. τῷ μωυσῇ B Jh 15 ἀν)ήρ ἢ καὶ AI) γυνή) unleserl. 16 ἀφαγνίσασθαι O I ἐν vor κυρίῳ + M AI, ἐν(?) öscht in ἀγνείαν?) I ἀ(π' οἴ)νου χαὶ σίκ. 17 καὶ ὄξ. ἐκ σίκ. ὅσα unleserl. I σίκερα V P v | κατεργάζ . . αι O 18 πίετε . . φάγετε Jh πίετ]αι unleserl. 0, ab. πίεται MAI) I σταφυλὴν unleserl. O I πρόσφ . τ . . I καὶ — φ)άγεται Z. 19 unleserl. I σταφίδα Jh: σίκερα 2. Hd. MAI 19 πάσας 56v 20 γενομένων I ἑαυτὸν < P. τῷ < 21 αὐτῷ 22 δύο — Γομόρρας S. 59, 10 Ph I δύο — ἀποστόλοις 5. 59, 6] ὅτι εἶδη ἀμπέων ἀμπέλων παρὰ τῇ γραφῇ, λίαν ἀγαθὴ καὶ λίαν κακὴ· καὶ γὰρ φησιν ὁ κύριος Ph ἡσθήμεθα, αἱ χωρὶς ἀλλήλων γεγονέτην ἀνομοίως τε ἐχέτην. ἢ γὰρ ἀθανασίας τε καὶ δικαιοσύνης ἐστὶ παρεκτικὴ, ἢ δὲ μανίας αὐ καὶ παραφροσύνης. ἄμπελος μὲν γὰρ νηφάλιος καὶ εὐφραντικὴ, κλημάτων δίκην ἐκ τῶν μαθημάτων τοὺς βότρυς ἰλαρῶς ἀπαιωροῦσα τῶν χαρισμάτων καταστάζοντας ἀγάπην, ὁ κύριος ἡμῶν ἐστὶν Ἰησοῦς ὁ λέγων διαρρήδην τοῖς ἀποστόλοις »ἐγὼ εἰμι ἢ ἄμπελος ἢ ἀληθινὴ, ὑμεῖς τὰ κλήματα· ὁ δὲ πατήρ μου ὁ γεωργός«. ἀγρία δὲ κοὶ θανατηφόρος ὁ διάβολος, λύσσαν καὶ ἰὸν καὶ ὀργὴν ἀποστάζων, ὥσπερ δὴ καὶ Μωυσῆς ὑφηγεῖται διαγράφων περὶ αὐτοῦ· »ἐκγὰρ ἀμπέλου Σοδόμων« φησὶν ἢ ἄμπελος αὐτῶν, καὶ ἡ κληματὶς αὐτῶν ἐκ Γομόρρας. ἢ σταφυλὴ αὐτῶν σταφυλὴ χολῆς βότρυς πικρίας αὐτῶν. θυμὸς δρακόντων ὁ οἶνος αὐτῶν, καὶ θυμὸς ἀσπίδων ἀνίατος· ἐκ ταύτης τρυγῆσαντες οἱ Σοδόμων οἰκῆτορες εἰς ἄκαρπον ἀρρένων ὄρεξιν οἰσθηλατήθησαν τραπῆναι »παρὰ φύσιν«. ἐντεῦθεν οἱ ἐπὶ Νῶε κραιπαλήσαντες εἰς ἀπιστίαν κατώλισθον καὶ ὑποβρύχιοι κατεποντώθησαν κατακλυσμῷ, ἐντεῦθεν ἀρυσάμενος ὁ Κάϊν τὰς μισαδέλφους ἐφοίνιξε χεῖρας καὶ ἔχρανε πρῶτος τὴν γῆν λύθρῳ συγγενικῷ, ἐντεῦθεν μεθυσκόμενα τὰ ἔθνη θήγουσιν ἑαυτῶν εἰς ἀλληλοφόνους μάχας τοὺς θυμούς. οὕτως γὰρ οὐκ ἐξίσταται ἄνθρωπος ἀπὸ οἴνου καὶ παραπαίει, ὥσπερ ἀπὸ ζήλου καὶ ὀργῆς οὕτως οὐ μεθύσκειται τις ἀπὸ οἴνου καὶ παραφρονεῖ, ὡς ἀπὸ λύπης, ὡς ἀπὸ ἔρωτος, οἷον ἀπὸ ἀκρασίας. ἀπὸ ταύτης προστέτακται τῆς μὴ γεύσασθαι ἀμπέλου μὴ γεύσασθαι τὴν παρθένον, ἵνα νηφάλιος 3 Psal. 103, 15 — 6 Joh. 15, 1. 5 — 9 Deut. 32, 32. 33 — 12 Gen. 18, 20. 19, 4. — 13 öm. 1, 26 (Plato Legg. VIII, 841 D) — 14 Gen. 6, 12f — 16 Gen. 4, 8. Symp. S. 288. 290 AI. De resurr. I, 37, 6 — 20 De lepra 5, 4. Plato Legg. I, 649 D αἱ < P I γενέσθην P B, ἐγενέσθην Jh I ἐχέθων Cb, ἔχετον Jh 4 βότρυας O I ἀπεωροῦσα P 6 ἐγὼ — κλύματα Z. 7 auch Ph 7 ὁ δὲ — γεωργός < Ph I ἀγρ. — διάβ. Z. 8] ἢ δὲ κακὴ (Pha 321) κ. ἀγρία ἐστὶν ὁ διάβ. Ph 8 καὶ ὀργὴν κ. ἰὸν P: < Ph I ὥσπερ δὴ] ὡς Ph 9 ὑφηγεῖται < Ph 10 φησὶν vor ἐκ γὰρ Ph I Γομόρρας] καὶ ἐξῆς + Ph 11 χολῆς P 182 14 οἱ ἐπὶ] καὶ ἐπὶ Cb Jh 16 . . σαδέλφους I ἐφοίνιζε B I πρῶτος + O 17 λύτρῳ ii. Rd. corr. in λύθρῳ B I συγγενεῖ P; unleserl. 0, w. e. seh. κῶ

die Endung I ἔθνεϊ B 17 f ἑαυτ. εἰς ἀλληλοφόνους unleserl. 18 οὕτω B οὐκ < MAI I ἐξίστ. — οἴνου Z. 19 unleserl. 19 παραπ . . . I ζήλου w. e. seh. auch O : ζάλης 2. Hd. M AI I ὀργῆς — τις ἀπὸ Z. 20 unleserl. 20 οὐ < M AI I παρ. — ἔρωτος Z. 21 unleserl. I παραπαίει M AI Cb | λύτης] ἄσσης 2. Hd. MAI, ἄσσης Jh 21 ὡς ἀπὸ ἀκρ. 57 22 (ἀ)μπέλου μὴ unleserl. O ἄϋπνος ἀπὸ μερίμνης βιωτικῆς ἔκλαμπρον τὴν λαμπάδα τοῦ τῆς δικαιοσύνης ἐξάπτῃ τῷ λόπῳ. »προσέχετε« γάρ φησιν ὁ κύριος μήποτε βαρυνθῶσιν ὑμῶν αἱ καρδίαι κραιπάλῃ καὶ μέθῃ καὶ μερίμναις βιωτικαῖς καὶ ἐπιστῇ ἐφ' ὑμᾶς ἡ ἡμέρα ἐκείνη ὡς παγίς».

5.8 Οὐ μόνον δὲ τῶν ἐκ τῆς ἀμπέλου κατεργαζομένων ἐκείνης προστέτακται μηδαμῶς κατὰ μηδένα τρόπον προσψάειν τὴν παρθένον, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀντιμίμων αὐτῆς καὶ παραπλησίων· σίκερα γὰρ πᾶς ὁ σκευαστὸς οἶνος καλεῖται καὶ νόθος, κἂν τε ἐκ τῶν φοινίκων καὶ ἐκ τῶν ἄλλων ἀκροδρύων σκευαζόμενος ἦ. ἐπιστομίζουσι γὰρ ὃν τρόπον αἱ ἐξ οἴνου προποσίαι καὶ ταῦτα σφοδρῶς τὸν λογισμὸν. καὶ εἰ χρὴ φάναι λόγῳ πρὸς ὑμᾶς ἀληθεῖ, πᾶν τὸ μέθην φέρον καὶ ἔκστασιν τῇ ψυχῇ μετὰ τὸν οἶνον τὸν ἐξ ἀμπέλου σίκερα κικλήσκουσιν οἱ σοφοί. ὅπως οὖν δὴ μὴ μόνον τῶν γενικῶν ἀμαρτημάτων φυλασσομένη τῆς πονηρίας ὑπὸ τῶν ἀντιμίμων αὐτῆς χραίνεται καὶ ἀντιρρόπων, ἐτέρων μὲν κρατοῦσα, ὑφ' ἐτέρων δὲ κρατουμένην, τουτέστιν ἱματίων διαφερόντων ὑφαῖς ἀβρυνομένη ἢ καὶ λίθοις καὶ χρυσῷ καὶ πλεονεξία καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς περὶ τὸ σῶμα καλλωπισμοῖς, ἃ δὴ καὶ αὐτὰ μεθύσκει τὴν ψυχὴν διὰ τοῦτο ταῦτα νομοθετεῖ, μὴ εἰς γυναικισμοὺς ἐκχέται καὶ γέλωτας καὶ ἀπάτας ἀνασοβουμένη καὶ μωρολογίας, ἃ περιδινούσι καὶ κυκῶσι τὸν λογισμὸν· ὥσπερ καὶ ἐν ἐτέροις ἐμήνυσεν, οὐ φάγεσθε τὴν ὕαιναν» εἰπὼν »καὶ τὰ ὅμοια 1 Mt. 25, 7 — 2 Luk. 21, 34 — 13 Origenes? — 15 Plato Phaed. 69 A. (M D — 20 Plato Erat. 439 C — 21 vgl. Lev. 11, 7. 29; vgl. Barnab. 10, 7. 8 7 ff vgl. Theophylakt zu Lk. 1, 13 — 11 f Phot. Bibl. 237 S. 309 b, 8. 4 ἀ)πὸ μερίμνης unleserl. 3 αἱ καρδ. ὑμῶν 4 βιωτικ . . . O ἐφ' ὑμᾶς P v 7 αὐτῇ Jh κἂν B Jh: ἦν O P 9 καὶ] κἂν Ch Jh ἐκ « αὕτη γὰρ ὀρθὴ πρὸς οὐρανὸν καὶ σύντομος ὁδοιπορία, τὸ μὴ μόνον ἐμπόδιον ἐφέλκεσθαι τι τῶν ἐκτραχηλιζόντων τὸν ἄνθρωπον ἐπτοημένον περὶ τὰς ἡδυπαθείας καὶ τέρψεις, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀντιμίμων αὐτοῖς· καὶ γὰρ θυσιαστήριον ἀναίμακτον εἶναι παρεδόθη θεοῦ τὸ ἄθροισμα τῶν ἀγνῶν. οὕτως μέγα τι χρήμα καὶ ἔνδοξον ἢ παρθενία φαίνεται. διὸ δὴ ἄχραντον αὐτὴν καὶ καθαρὰν πάντῃ φυλακτέον, μὴδὲν κοινωνοῦσαν ταῖς σαρκὸς ἀκαθαρσίαις, ἀλλ' ἔσω κατὰ πρόσωπον τοῦ μαρτυρίου» σοφία κεχρυσωμένην εἰς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων ἰδρῦσθαι, τὴν εὐωδίαν τῆς ἀγάπης ἀναθυμιῶσαν κυρίῳ. »ποιήσεις« γάρ »μοι«, φησί, μετὰ τὸ θυσιαστήριον τὸ περικεχαλκωμένον (εἰς ὃ τὰ ὀλοκαυτώματα ἀνεκομίζοντο καὶ αἱ προσφοραὶ) ἄλλο »θυσιαστήριον ἐξ ἀσήπτων ζύλων., καὶ καταχρυσώσεις αὐτὸ χρυσίῳ, «καὶ δώσεις αὐτὸ ἀπέναντι τοῦ καταπετάσματος τοῦ ἐπὶ τῆς κιβωτοῦ τοῦ μαρτυρίου» κατὰ »πρόσωπον τοῦ ἱλαστήριου«, ὃ ἐστὶν » τῶν μαρτυρίων«, »ἐν οἷς γνωσθήσομαί σοι ἐκεῖ. καὶ θυμιάσει ἐπ' αὐτοῦ Ἀαρὼν θυμίαμα κυρίῳ] ἁρωμάτων ἐν πρώτῳ, ὅτε ἀγαθὴν τοὺς λύχνους· θυμιάσει ἐπ' αὐτοῦ θυμίαμα διαπαντὸς ἔναντι κυρίου εἰς τὰς γενεὰς ὑμῶν. οὐκ ἀνοίσεται ἐπ' αὐτοῦ θυμίαμα ἀλλότριον καὶ ὀλοκαύτωμα· θυσίαν καὶ σπονδὴν οὐ σπείσεται ἐπ' αὐτοῦ. « .

5.8 Εἰ ὁ νόμος ἐστὶ κατὰ τὸν ἀπόστολον »πνευματικός«, τὰς εἰκόνας ἐμπεριέχων τῶν μελλόντων dyaQ-mvi-, φέρε δὴ ἀπαμφιάσασαι τὸ ἐπ' αὐτῷ »κάλυμμα« τοῦ »γράμματος« ἐφηπλωμένον ἐπισκεψώμεθα γυμνῶς τὴν ἀκρίβειαν. μίμημα τῆς ἐκκλησίας ἐκελεύοντο δαι- 4 Polyk. Ad Phil. 4, 3 — 6 Plato Symp. ISS D — 7 Plato Phaed. 67 A — 9 vgl. Ephes. 5, 2 — 10. 15 ff Exod. 30, 1. — 9 — 15 Lev. 16, 2. 13 — 21 Rom. 7, 14 — 22 Hebr. 10, 1; vgl. Plato Symp. 221 E f — 23 II Kor. 3, — 16. 6 — Symp. 9, 7. Orig. De princ. IV, 2, 6 1 κ. τ. γαλ. — αὐτῇ < P I αὐτῇ — πρὸς mileserl. I αὐτῇ Kl : τούτοις M AI Jh 2 ὁδ . . πορ . . I τὸ πόδιον) u. ἐφέλκ. — ἐκτρα(χηλιζόντων τὸν) Z. 3 u. 3 ἄνθρ. — τέρψ(εις) Z. 4 unleserl. I τὸ μῆ] οὐ δεῖ 2. Hd. M AI I vgl. PI Phaed. 65 A E ἐμπόδιον u. ἐφέλκων I

μόν. έμπ. έφέлк. 2. Hd. M 3 τι < M AI | έπτοημ. — τέρψεις Z. 4 anders MAI I έπτονμένην P 4 τών
ν 5 θεοῦ < O 6 PI οὔτω πολλήν καὶ μεγάλην . . δύναμιν ἔχει . . ὁ Ἔρωσ 7f PI μηδὲν ὁμιλῶμεν τῷ
σώματι Με κοινωνῶμεν . . , ἀλλὰ καθαρεύομεν ἀπ' αὐτοῦ 11 P 12 ᾧ ἀνεκομίζοντο P | P 16
κυρίῳ + (gegen LXX) 17 ἁρωμάτων — θυμίαμα Z. 18 a. Rd. in B I ὅτι I ἀγαθύνει P I αὐτῷ O 18
θυμίαμα P ν 23 έφηπλομένον B 24 ff δαιδαλεῖν P δάλλειν Ἑβραῖοι τὴν σκηνήν, ἵν' ἔχοιεν διὰ
τῶν αἰσθητῶν »τὴν εἰκόνα« τῶν θεῶν προκαταγγέλλειν »πραγμάτων«. τὸ γὰρ ἐν ὄρει
παράδειγμα παρενεχθέν, πρὸς ὃ Πέπων έτεκτίνετο τὴν σκηνήν ὁ μωυσῆς, ἰδέα τις ἦν τῆς κατὰ
τὸν οὐρανὸν οἰκίσεως ἀκριβῆς, ἣν ἡμεῖς τρανότερον μὲν ταῖν τύπων , ἀμαυρότερον δὲ τῆς
ἀληθείας φεραπέυομεν νῦν. Με γὰρ ἀκραιφνὲς εἰς ἀνθρώπους ὡς πέφυκεν οὕτω τὸ ἀληθές, οἷ
μηδὲ βαστάσει φέρομεν ἄκρατον ἐνταῦθα θεάσασθαι σασθαι τὴν ἀφθαρσίαν, ὁπότε μηδὲ τὰς
ἡλιακὰς ἀνέδην ἀκτῖνας. ἀλλ' Ἰουδαῖοι μὲν τὴν »σκιάν« τῆς εἰκόνης τρίτην ἀπὸ τῆς ἀληθείας
κατηγγέλκασιν, ἡμεῖς δὲ τὴν εἰκόνα τῆς κατ' οὐρανὸν διοικήσεως ἐναργῶς ἐκθειάζομεν. τὸ γὰρ
ἀληθὲς ἀκριβῶς μετ' ἀνάστασιν δηλωθήσεται, ὁπότε »πρόσωπον κατὰ πρόσωπον« τὴν ἁγίαν
σκηνήν, τὴν πόλιν· τὴν ἐν τοῖς οὐρανοῖς, »ἡς τεχνίτης καὶ δημιουργὸς ὁ θεός«, ἀλλ' οὐ δι'
»αἰνιγμάτων« καὶ ἐκ μέρους· έποπτεύσομεν.

- 5.9 Ἰουδαῖοι μὲν γὰρ τὰ ἡμέτερα προανεφώνησαν, ἡμεῖς Τε τὰ οὐράνια προαγγέλλομεν, έπειδήπερ
ἡ μὲν σκηνὴ σύμβολον ἦν τῆς ἐκκλησίας, ἡ δὲ ἐκκλησία τῶν οὐρανῶν. διὸ τούτων οὕτως
έχόντων καὶ τῆς σκηνῆς ἐν τύπῳ τῆς ἐκκλησίας, ὡς ἔφην, λαμβανομένης χρῆ καὶ τὰ
θυσιαστήρια σύνθημά τι τῶν κατὰ τὴν ἐκκλησίαν πραγμάτων φέρειν , καὶ τὸ μὲν
περικεχαλκωμένον ἀπεικάζεσθαι τῇ γερουσίᾳ καὶ τῷ περιβόλῳ τῶν χερῶν (θεοῦ γάρ εἰσιν
ἔμψυχος βωμός, ἀνακομίζοντες τοὺς μόσχους καὶ τὰς δεκάτας καὶ τὰ ἐκούσια θυσίας τελοῦμεν
κυρίῳ), τὸ δὲ περὶ χρυσοῦ θυσιαστήριον ἐνδον ἐν τοῖς ἁγίοις 1 Hebr. 10, 1 — 2 Exod. 25, 40 —
vgl. Plato Tim. 28 f — 9 Hebr. 10, 1 — Plato Pol. X, 599 D — 12 I Kor. 13, 12 — Hebr. 11, 10; vgl. 12,
22 — 13 vgl. Plato Phaedr. 250 C. Clem. AI. Strom. VII, 732 — 20 vgl. De lepra 15, 4 — 21 Polyk. 4,
3 — 23 vgl. Hebr. 9, 4 1 τὴν < Cb Jh 4 κατ' οὐρανὸν διοικήσεως wie Z. 10, vgl. De res. I, 37, 1. 3 I
τὸν < Jh I ἀκριβῆς B, unleserl. 5 τρανότερον P: I s. d. Index I τῆς — νῦν Z. 6 unleserl. I
ἀληθινῆς M A I 6 ἀκραιφνὲς, vgl. De res. I, 49, 4 ὡς — ἀληθές Z. 7 unleserl. O I ὡς πέφυκεν]
ὥσπερ ἔοικεν M AI Jh 7 τ' ἀληθές P I ἡ P, ἡ B I αστ . . . O, βαστάζειν AI: M Jh I φέρ)ομεν
ἄκρα(τον) — τ)ήν Z. 8 unleserl. O 8 μηδὲ — ἀκτῖνας unleserl. I ἀναίδην P: φέρομεν ἀνέδην ἰδεῖν
Jh: φέρομεν ὁρᾶν 2. Hd. M, φέρομεν ἰδεῖν AI 9 ἀλλ' 58, ἀλλὰ B I PI τρίτος ἀπὸ τῆς ἀληθείας εἰ 11
τὸ γὰρ P 184 I μετὰ ἀνάστασιν P 13 τοῖς < Cb Jh I ὁ θεός < B, ab. deutet an, β etw. ausgefallen 14
έποπτεύσοιμεν P I PI έποπτεύοντες ἐν αὐγῇ καθαῶ 16 προαναγγέλλομεν B I ἦν < P 20 τῷ μὲν
περικεχαλκωμένῳ P I τὴν γερουσίαν P I καὶ < P 22 ἀνακομίζονται P θυσίαν P Jh 23 τελούμενα P
τῶν ἁγίων ἀνακείμενον κατὰ πρόσωπον τοῦ μαρτυρίου. εἰς ὃ θυσίαν καὶ σπονδὴν
ἀναφέρεισθαι, ταῖς ἐν παρθενίᾳ παραβλητέον, τῷ ἀκηράτῳ χρυσῷ τὰ ἄσηπτα συνουσίας
σώματα κατησφαλισμέναις. δύο γὰρ ἃ εἰς ἔπαινον θρυλλοῦνται χρυσοῦ, ὅτι τε ἰὸν οὐ
παραδέχεται καὶ τὴν χροιάν ταῖς ἡλίου μετρίως παραπλησιάζειν φαντάζεται βολαῖς· σύμβολον
δὲ εἰκότως ἄρα τοῦτο τῆς ἀγνείας τῆς μὴ προσιεμένης ἐστὶ κηλὶδα καὶ σπῖλον, ἀλλὰ τῷ φωτὶ
καταστραπτομένης ἀεὶ τοῦ λόγου. διὸ καὶ ἔνδον εἰς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων ἔστηκε πλησιέστερον
καὶ ἔμπροσθεν τοῦ πετάσματος, ἀχράντοις χερσὶ θυμιαμάτων δίκην τὰς προσευχὰς
ἀναπέμπουσα κυρίῳ , δεκτὰς εἰς »ὁσμὴν εὐωδίας«. καθὼς καὶ Ἰωάννης ἐμήνυσε, τὰ θυμιάματα
τὰ ἐν ταῖς φιάλαις τῶν κίκοσιτεσσάρων πρεσβυτέρων προσευχὰς ἁγίων εἶναι φράσας.

5.10 Ταῦτά σοι ὡς ἐκ τοῦ παραχρῆμα κάγῳ κατὰ δύναμιν ὑπὲρ ἀγνείας, ᾧ Ἀρετῇ, συμβάλλομαι.

1.1 Τὴν οὖν θάλλουσαν βραχὺ ἐπισχοῦσαν καὶ πρὸς ἑαυτὴν τι σκεψαμένην εἰπεῖν ἔφη Ἀλλ' , ᾧ
Ἀρετῇ, συλλήπτειραν ἀξιῶ παραστῆναί σε κατὰ νοῦν, ὅπως πρῶτον μὲν σοῦ, καὶ τῶν

παρόντων δὲ φανῶμεν ἄξια λέγειν. τὸ γὰρ μέγιστον καὶ ἐπιφανέστατον ἀνάθημα καὶ δῶρον, οὐ μὴδὲν ἀντάξιον ἄλλο προσενέγκασθαι πάρεστιν ἀνθρώποις θεῷ, τὸν ἄθλον τῆς παρθενίας εἶναι πέπεισμαι διαρκῶς, ἀπὸ τῶν ἱερῶν ἡσθημένη γραμμάτων. οὐ γὰρ ἄν, πολλὰ πολλῶν κατ' εὐχὰς ἐν τῷ νόμῳ καλὰ κατεργασαμένων, μόνοι μεγάλην εὐχὴν ἐλέγοντο πληροῦν οἱ σφᾶς αὐτοὺς αὐθαιρέτῳ βουλῇ προσενέγκαντες θεῷ. ἔχει γὰρ τὸ ῥητὸν οὕτως »καὶ ἐλάλησε κύριος πρὸς λέγων· λάλησον τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ, καὶ ερεῖς πρὸς αὐτούς· ἀνὴρ ἢ γυνή, ὃς ἂν μεγάλως εὕξηται εὐχὴν ἀφαγνίσασθαι ἀγνείαν κυρίῳ«. εὕχεται χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ εἰς τὸν νεῶν σκεύη προσκομίσας ἀναθεῖναί τις, ἕτερος ἀναθεῖναι τὴν δεκάτην τῶν καρπῶν, ἄλλος τῆς οὐσίας, ἕτερος τὰ κράτιστα τῶν ποιμνίων, ἄλλος τὴν ὑπαρξιν καθιεροῖ, καὶ οὐδέπω μεγάλην εὐχὴν εὕχασθαι λέγεται τῷ κυρίῳ, ἀλλ' ἐκεῖνος ὁ ἑαυτὸν ἀναθεῖς τῷ θεῷ ὀλοτελῶς.

2.1 Ἐπιχειρητέον γὰρ ἀληθεῖ λόγῳ πρὸς ὑμᾶς, ᾧ παρθένοι, τὴν κατὰ τὸ πνεῦμα διάνοιαν δηλῶσαι τῆς γραφῆς. ὁ γὰρ κατὰ τι 3 Plato Phaed. 95 E — 9 Plato Symp. 179 C — 12 Num. 6, 1 — 20 Plato Tim. 53 B 2 . ἀλλουσα Εὐς Ο, vor ἅ Raum für e. Ben Buchst., ebenso vor ἡν Ζ. Θάλλουσα. λόγος ος p 3 f PI ἐπισχῶν καὶ πρὸς ἑαυτὸν τι σκεψάμενος . . ἔφη 3 ἑαυτὸν Β | τί Ο 4 συλλήπτειραν wohl auch P, da in V: συλλήπτριαν Jh 5 κατὰ νοῦν Ο: καὶ τὰ νῦν P Jh | δὲ τοῦ κόσμου, ἐτοίμους καὶ καθαρούς, μὴδὲν ἐπιτετηδευκότας σκαιόν, κἂν τὴν δευτέραν ὁμοίως, κἂν τὴν τρίτην. ἐσπερινὴ γὰρ φυλακὴ ὁ καιρὸς ἐστὶ τῆς ἀκμῆς τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἡ νεότης, καθ' ἣν ἄρχεται ταράσσεσθαι τὸ ἡγεμονικόν, ἐπιθολούμενον ταῖς ἐξαλλαγαῖς τοῦ βίου, ἡβώσης αὐτοῦ τῆς σαρκὸς ἤδη καὶ τρεπομένης εἰς πάθη. δευτέρα δέ, ὀπηνίκα λοιπὸν »εἰς ἄνδρα τέλειον« ἐλάσας ἄρχεται στάσιν καὶ βεβαιότητα τῶν θορύβων ὁ νοῦς προσλαμβάνειν καὶ τῆς οἰήσεως. τρίτη δέ ὅτε αἱ πλεῖσταί φαντασίαι φθίνουσι τῶν ἐπιθυμιῶν, ἀπομαραινόμενης ἤδη τῆς σαρκὸς κα) εἰς γῆρας προκοπούσης.

3.1 Διὸ προσῆκεν ἄσβεστον ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς πίστεως ἐξάψαντας τὸν λύχνον, καὶ τὴν ὁσφῦν ἀναζωσαμένους τῇ σωφροσύνῃ, ἐγρηγορέναι καὶ προσδοκᾶν αἰεὶ τὸν κύριον, ἵνα, κἂν ἐν τῇ πρώτῃ ἡμῶν ἡλικίᾳ παραλαβεῖν ἡμῶν τινὰ βουληθῇ, κἂν ἐν τῇ δευτέρᾳ, κἂν ἐν τῇ τρίτῃ, ἐλθὼν καὶ εὐρὼν ἐτοιμοτάτους καὶ ἅ προσέταξεν ἐργάζο- 7 vgl. Job. 14, 3 — 10 vgl. Plato Tim. 44 AB — 12 Ephes. 4, 13 — 15 Plato Pol. I, 328 D — 17 De lepra 10, 5 4 Gramer Catene n, 103, 25 ff 1 f κἂν . . κἂν] καὶ . . καὶ P 2 τῇ vor τρίτῃ < Pha I φυλακῇ τρίτῃ + Cb Jh I ἐστε sehr undeutl. 3 νυκτὸς ἐσπε(ριν)ὴν καὶ δευ(τέραν) unleserl. I ὑποθέμενος vor ἐσπερ. + P 4 ἑαυτοῦ — τρεῖς < Ph I παρ)ουσίας ἁ' παρθέν(οι) τὰς unleserl. 5 μετα(βο)λ(ας) — (πρόση)βον u. πρεσβ)υτ. — ἡ(λικί)αν Ζ. 6 unleserl. I πρεσβυτέραν 2. Hd. MAI: πρεσβυτικὴν bei PI nur Legg. HI, 685 B 6 βουλόμενος + P Ph: α3C; M AI Cb Jh I κἂν] καὶ P Ph I τὴν — τουτέστι < Ph I τουτέστι 55 7 ἐὰν] ἂν P I ἐκ + τὸν κόσμον Ph I παραλάβῃ Ο: καταλάβοι P Ph 8 μὴδὲν — σκαιόν < Ph | ἐπιτετηδευκότας P I σκαιόν < P 8f κἂν . . κἂν] καὶ . . καὶ P Ph 10 ἡ νεότης < Ph I καταράσσεσθαι 11 ἐπιθολ.] vgl. S. 204. 296 AI I ταῖς — πάθη Ζ. 12] τοῖς πάθεσιν Ph I γὰρ nach ἡβώσ., aber mit Zeichen, ß zu tilgen 12 πάθος P 13 στάσιν καὶ < Ph I βεβαι. P 179v 14 νοῦς προσλ. nach κ. τ. οἰήσεως < Ph) in 15 τ. ἐπιθ. φθίνουσιν Ph I PI al κατὰ τὸ σῶμα ἡδοναὶ ἀπομαραίνονται 17 προσῆκεν OP (so auch P 58,13) Ph: προσήκει Jh I τῆς < P 18 τὸν < P I τῆς σωφροσύνης P I 19 κύριον] es endet Ph 19 f κἂν . . κἂν . . κἂν] καὶ . . καὶ . . καὶ P (nicht B) 20 ἡμῶν + Ο μένους, ἀνακλίνῃ εἰς Ἀβραὰμ κόλπους καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ. καὶ Ἰερεμίας δέ »ἀγαθόν« φησὶν »ἀνδερὶ, ὅταν ἄρῃ ζυγὸν βαρὺν ἐν νεότητι αὐτοῦ· καὶ »ἀπὸ τοῦ κυρίου« οὐ μὴ »ἀποστῇ ἡ ψυχὴ αὐτοῦ.. ἀγαθὸν γὰρ ἐκ παίδων ὡς ἀληθῶς ὑποθέντα τὸν αὐχένα τῇ θείᾳ προσοχῇ μὴ ἀποσεῖσασθαι μέχρι γῆρας τὸν ἐπιβάτην καθααῖς φρεσὶν ἐποχούμενον, αἰεὶ τὸν λογισμὸν εἰς τὰ χεῖρω κατέλκοντος τοῦ πονηροῦ. τίς γὰρ οὐ τὰς δι' ὁμμάτων, τίς δ' οὐ τὰς δι' ὧτων, τίς δ' οὐ τὰς διὰ γεύσεως ὁσφρήσεώς τε καὶ ἀφῆς ἡδονὰς καὶ τέρψεις ἀποδέχεται, τὸν ἡνίοχον μὴ φέρων, σωφροσύνην εἵργουσαν καὶ καθαιμάττουσαν

τὸν ἵππον τῆς κακίας; ἕτερος ἔν οὖν εἰς ἕτερα ἐπιβλέψας ἄλλα δοξάσει, ἡμεῖς δὲ ἀνατιθέναι λέγομεν τελείως ἑαυτὸν τῷ θεῷ, ὅς καὶ τὴν σάρκα ἄχραντον ἐκ παίδων φιλοτιμεῖται φυλάττειν, παρθενίαν ἀσκῶν. περισπουδάστους γὰρ καὶ μεγάλας ἐλπίδων δωρεὰς τοῖς ἐφιεμένοις αὐτῆς ταχέως φέρει, τὰ λυμαντήρια τῆς ψυχῆς ἀπομαρίνουσα πάθη καὶ ὑπεκκάματα. — φέρε γὰρ εἰσηγήσωμαι, πῶς ἀνακείμεθα τῷ κυρίῳ.

4.2 Τὸ γοῦν »μεγάλως εὕξασθαι εὐχήν«, ἐν τοῖς Ἀριθμοῖς νομοθετούμενον, τοῦτο παρίστησιν, ὅπερ ἐπὶ πλεόν ἐγὼ διηγησαμένη ἀποφανῶ, μεγάλην εὐχήν εἶναι παρὰ πάσας εὐχὰς ἀποδεικνύουσα τὴν ἀγνείαν. τότε γὰρ ἀνάκειται προφανῶς πᾶσα τῷ κυρίῳ, ὁπότε μὴ μόνον τὴν σάρκα συνουσίας ἀνέπαφον, ἀλλὰ καὶ τῶν λοιπῶν ἀτοπημάτων ἄσπιλον τηρεῖν ἀγωνίζομαι. »ἢ γὰρ ἄγαμος μεριμνᾷ. φησί 1 Luk. 16, 22. Mt. 8, 11 — 2 Klag. Jerem. 3, 27 — 3 Jerem. 17, 5 (6, 8) — 9 Plato Phaedr. 254 E. 247 B — 17 Num. 6, 2 — 21 vgl. Symp. ob. S. 8, 8 f. u. 11, 1 S. 279 AI. De lepra 9. 11 — 22 I Kor. 7, 32. 34 20 ff Nilus Epist. III, 298 1 ἀνακλινῇ P : ἀνακλινεῖ OB 1 f καὶ Ἱερ.] ὁ Ἱερ. P : Ἱερ. Cb Jh 2 βαρὺν + 3 τοῦ μάταια μὴ λαλεῖν, ἀγνεύει μου τὸ στόμα καὶ ἀνάκειται τῷ κυρίῳ, »ἢ γλωσσά μου κάλαμος« γέγυμε. σοφίας ὄργανον· γράφει γὰρ δι' αὐτῆς ἀριδῆλοις ἀπὸ τοῦ βάθους καὶ τῆς δεινότητος τῶν γραφῶν φωτίζων τὸν νόμον τοῦ πνεύματος«, ὁ λόγος, ὁ κύριος, ὁ γραμματεὺς τῶν αἰώνων ὀξυγράφος, ὅτι ταχέως καὶ ὀξέως τὴν βουλὴν ἀνα- γράφεται μόνος καὶ πληροὶ τοῦ πατρός, »ὀξέως σκύλευσον' ἀκούων «ταχέως προνόμεισον'. τούτου »κάλαμός« ἐστὶν »ἢ γλωσσά μου« τοῦ »γραμματέως« ἡγνίσθη γὰρ αὐτῷ καὶ ἀνάκειται κάλαμος ὥσπερ »ώραϊος«, ὡραιότερα γράφων τῶν τὰ ἀνθρώπινα δόγματα κρατυνόντων ποιητῶν καὶ λογογράφων. ἐὰν ἐθίσω καὶ τὰς ὀφεις μὴ ἐπιθυμεῖν ὥρας σωμάτων, μηδὲ τέρπεσθαι θέαις ἀσχήμοσιν, ἀλλὰ τὰ ἄνω περισκοπεῖν, ἀγνεύουσι καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ καὶ ἀνάκεινται τῷ κυρίῳ. ἐὰν τὰ ὦτα φράξασα ἀπὸ δυσφημίας καὶ ψιθυρισμῶν ἀναπετάσω Χοуер θεοῦ, φοιτῶσα παρὰ σοφοῖς, ἀντέθεικα καὶ τὰς ἀκοὰς τῷ κυρίῳ. ἐὰν ἀποσείσωμαι τὰς χεῖρας ἀπὸ καπηλείας, ἀπὸ μεταπράσεως, ἀπὸ φιλοχρημοσύνης, ἀπὸ πληκτισμοῦ, ἀγνεύουσι καὶ αἱ χεῖρες τῷ 1 Plato Legg. I, 634 A — 6 Symp. 9, 4 — 8 Psal. 140, 3 (33, 14) — 9. 12. 15 Psal. 44, 2. 3 — 12 Rom. 8, 2 — 14 Jes. 8, 3 — 19 Kol. 3, 1. 2; vgl. Plato Pol. Vn, 529 A 1 f PI χολὴν τὴν ἀνδρείαν 3 ἐν τῷ σώματι vor ἐν τῷ πνεύματι P Jh | ἀγιάζεται P 4 ἑαυτὸν τελείως P Jh 6 οἶον P v 8 φυλα(κὴν) unleserl. O I τοῦ + Po Cb Jh I λαλῶν (ohne τοῦ)? Kl 9 κυρίῳ O: θεῷ PJh 10 ὄργ. σοφ. OJli 11 φ . . . ζων 12 νόμον] νοῦν PJh I ὁ < P, nicht V) γραμμα. εὐς 13 τῶν αἰώνων undeutl. I ὀξυγρ.] ὁ ζωγράφος O I τὴν — μόνος Z. 14 nnleserl. I τὴν < M AI, w. e. seh. auch 13 f ἀναγρ.] ἐξηγεῖται 2. Hd. MAI 14 ἀκ)ούων — ἐστὶν Z. 15 unleserl. 16 γραμμα- τ)έως — ἀνάκειται und 17 ὡραιός — ἀνθρώπινα unleserl. I ἡγν. γ. αὐτῷ] ἀγνεύει αὐτῷ δὴ 2. Hd. MAI 17 ὥρ. ὥρ. < M I δόγματα 56 19 ὥρας] vgl. S. 71, 20 u. Z. B. PI Legg. VIII, 837 τῆς ὥρας . . πεινῶν 22 σοφούς richtig Jh I τῷ < P 23 ἀποσείσ. wie S. 56, 5] ἀποστήσ(ομαι M Ausgg. | ἀπὸ P 181 24 τῷ vor θεῷ + O θεῷ. ἐὰν ἀφέρω τὸ πορευτικὸν διεστραμμένας ὁδοὺς πορεύεσθαι, ἀνατέθεικα καὶ τοὺς πόδας, οὐκ εἰς δικαστήρια κοῖ θιάσους παρερχομένη, .

4.2 ἀλλὰ εἰς τὸ κατορθῶσαι πλήρώσασά τι τῶν ἐντολῶν. τί μοι λοιπόν, ἐὰν διαγνεύω καὶ τὴν καρδίαν, πάσας τὰς διανοήσεις αὐτῆς ἀναθεῖσα κυρίῳ; φλαῦρον οὐδὲν ἐνθυμοῦμαι, κοσμικὸν οὐδὲν διαλογίζομαι, τῷ φος οὐκ ἐμπολιτεύεται καὶ ὀργὴ παρ' ἐμοί, τὸν νόμον καὶ ἐν ἡμέρᾳ μελετῶ κυρίου καὶ ἐν νυκτί· καὶ τοῦτ' ἐστὶ »ἀγνείαν ἀγνεῦσαι, μεγάλην εὐξάμενον εὐχήν«.

5.1 Πειράσομαι γὰρ καὶ τὰ ἐξῆς ὑμῖν τούτων, ὡ παρθένοι, φράσαι τῶν διατάξεων, ἐπειδὴ περ τῶν σφετέρων ἐξήρτηται καὶ αὐτὰ κατορθωμάτων, θεσμοὶ περὶ παρθενίας ὄντα καὶ χρησιμοὶ διδάσκοντες ὧν ἀπέχεσθαι προσήκει καὶ ἀναγωγὸν εἶναι τὴν παρθένον. γὰρ οὕτως καὶ ἐλάλησε κύριος πρὸς Μωυσῆν λέγων· λάλησον τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ καὶ ἔρεῖς πρὸς αὐτοὺς· ἀνὴρ ἢ γυνή, ὅς ἂν μεγάλως εὕξηται εὐχήν ἀφαγνισθῆναι κυρίῳ, ἀπὸ σίκερα καὶ οἴνου ἀγνισθήσεται,

καὶ ὄζος ἐξ οἴνου καὶ ὄζος ἐκ σίκερα καὶ καὶ κατεργάζεται ἐκ σταφυλῆς οὐ πίεται, καὶ σταφυλὴν πρόσφατον καὶ σταφίδας οὐ φάγεται πάσας τὰς ἡμέρας τῆς εὐχῆς αὐτοῦ», ὅπερ ἐστὶν ἀπὸ τοῦ φυτοῦ τῆς πονηρίας τῶν γεννωμένων ὁ κατεγγυήσας ἑαυτὸν τῷ καὶ ἀναθεὶς οὐ δρέψεται διὰ τὸ παρεκτικὸν αἰεὶ μέθης αὐτὸ καὶ ἐκστάσεως πεφυκέναι. δύο γὰρ ἀμπέλων διαφορὰς ἐκ τῶν γραφῶν 2 Plato Theaet. 173 D — 7 Psal. 1, 2 (Sir. 6, 37) — 8 Num. 6, 1 — 10 Symp. 4, 4 S. 49, 24. De lepra 9, 1 — 14 Num. 6, 1—4 22— S. 69, 11 Phot. Bibl. 237 S. 309b, 5—10 1 ἄφ . ξω 0: ἐφέξω P Jh 2 P I εἰς ἀγορὰν οὐχ ἴσασι τὴν ὁδόν, οὐδὲ ὅπου δικαστήριον 3 ὅτι P I τ' < P 6 φαῦλον P Jh I ἐνθυμοῦμαι — οὐδὲν < Cb Jh 8 f μεγάλην ἀγνείαν B Jh 10 γὰρ] δὲ Po Cb Jh τούτων ὦ < Cb Jh ὦ < B) 11 ἐξήρηνται P; vgl. S. 77, 16 12 θεσμός 13 προσῆκεν P, προσῆκε B (vgl. oben 25, 7. 55, 17 I ἀναγωγὴν MAI (nicht O) I παρθενίαν M AI Jh I γέγραπτε B 14 πρὸς (undeutl.) μωῦσῃν O: τῷ μωῦσεϊ P. τῷ μωυσεῖ B Jh 15 ἀν)ήρ ἢ καὶ AI) γυνή) unleserl. 16 ἀφαγνίσασθαι O I ἐν vor κυρίῳ + M AI, ἐν(?) öscht in ἀγνείαν?) I ἀ(π' οἴ)νου καὶ σίκ. 17 καὶ ὄζ. ἐκ σίκ. ὅσα unleserl. I σίκερα V P v | κατεργάζ . . αι O 18 πίετε . . φάγετε Jh πίετ]αι unleserl. 0, ab. πίεται MAI) I σταφυλὴν unleserl. O I πρόσφ . τ . . I καὶ — φ)άγεται Z. 19 unleserl. I σταφίδα Jh: σίκερα 2. Hd. MAI 19 πάσας 56v 20 γενομένων I ἑαυτὸν < P. τῷ < 21 αὐτῷ 22 δύο — Γομόρρας S. 59, 10 Ph I δύο — ἀποστόλοις 5. 59, 6] ὅτι εἶδῃ ἀμπέων ἀμπέλων παρὰ τῇ γραφῇ, λίαν ἀγαθὴ καὶ λίαν κακὴ καὶ γὰρ φησιν ὁ κύριος Ph ἡσθήμεθα, αἶ χωρὶς ἀλλήλων γεγονέτην ἀνομοίως τε ἐχέτην. ἡ γὰρ ἀθανασίας τε καὶ δικαιοσύνης ἐστὶ παρεκτικὴ, ἡ δὲ μανίας αὐ καὶ παραφροσύνης. ἄμπελος μὲν γὰρ νηφάλιος καὶ εὐφραντικὴ, κλημάτων δίκην ἐκ τῶν μαθημάτων τοὺς βότρυς ἰλαρῶς ἀπαιωροῦσα τῶν χαρισμάτων καταστάζοντας ἀγάπην, ὁ κύριος ἡμῶν ἐστὶν Ἰησοῦς ὁ λέγων διαρρήδην τοῖς ἀποστόλοις »ἐγὼ εἰμι ἡ ἄμπελος ἡ ἀληθινή, ὑμεῖς τὰ κλήματα· ὁ δὲ πατήρ μου ὁ γεωργός«. ἀγρία δὲ κοὶ θανατηφόρος ὁ διάβολος, λύσσαν καὶ ἰὸν καὶ ὀργὴν ἀποστάζων, ὥσπερ δὴ καὶ Μωυσεῖς ὑφηγεῖται διαγράφων περὶ αὐτοῦ· »ἐκγὰρ ἀμπέλου Σοδόμων« φησὶν ἡ ἄμπελος αὐτῶν, καὶ ἡ κληματὶς αὐτῶν ἐκ Γομόρρας. ἡ σταφυλὴ αὐτῶν σταφυλὴ χολῆς βότρυς πικρίας αὐτῶν. θυμὸς δρακόντων ὁ οἶνος αὐτῶν, καὶ θυμὸς ἀσπίδων ἀνίατος· ἐκ ταύτης τρυγῆσαντες οἱ Σοδόμων οἰκήτορες εἰς ἄκαρπον ἀρρένων ὄρεξιν οἰστρηλατήθησαν τραπῆναι »παρὰ φύσιν«. ἐντεῦθεν οἱ ἐπὶ Νῶε κραιπαλήσαντες εἰς ἀπιστίαν κατώλισθον καὶ ὑποβρύχιοι κατεποντώθησαν κατακλυσμῷ, ἐντεῦθεν ἀρυσάμενος ὁ Κάϊν τὰς μισαδέλφους ἐφοίνιζε χεῖρας καὶ ἔχρανε πρῶτος τὴν γῆν λύθρῳ συγγενικῷ, ἐντεῦθεν μεθυσκόμενα τὰ ἔθνη θήγουσιν ἑαυτῶν εἰς ἀλληλοφόνους μάχας τοὺς θυμούς. οὕτως γὰρ οὐκ ἐξίσταται ἄνθρωπος ἀπὸ οἴνου καὶ παραπαίει, ὥσπερ ἀπὸ ζήλου καὶ ὀργῆς οὕτως οὐ μεθύσκειται τις ἀπὸ οἴνου καὶ παραφρονεῖ, ὥς ἀπὸ λύπης, ὥς ἀπὸ ἔρωτος, οἷς ἀπὸ ἀκρασίας. ἀπὸ ταύτης προστέτακται τῆς μὴ γεύσασθαι ἀμπέλου μὴ γεύσασθαι τὴν παρθένον, ἵνα νηφάλιος 3 Psal. 103, 15 — 6 Joh. 15, 1. 5 — 9 Deut. 32, 32. 33 — 12 Gen. 18, 20. 19, 4. — 13 öm. 1, 26 (Plato Legg. VIII, 841 D) — 14 Gen. 6, 12f — 16 Gen. 4, 8. Symp. S. 288. 290 AI. De resurr. I, 37, 6 — 20 De lepra 5, 4. Plato Legg. I, 649 D αἰ < P I γενέσθην P B, ἐγενέσθην Jh I ἐχέθων Cb, ἔχετον Jh 4 βότρυας O I ἀπεωροῦσα P 6 ἐγὼ — κλύματα Z. 7 auch Ph 7 ὁ δὲ — γεωργός < Ph I ἀγρ. — διάβ. Z. 8] ἡ δὲ κακὴ (Pha 321) κ. ἀγρία ἐστὶν ὁ διάβ. Ph 8 καὶ ὀργὴν κ. ἰὸν P: < Ph I ὥσπερ δὴ] ὥς Ph 9 ὑφηγεῖται < Ph 10 φησὶν vor ἐκ γὰρ Ph I Γομόρρας] καὶ ἐξῆς + Ph 11 χολῆς P 182 14 οἱ ἐπὶ] καὶ ἐπὶ Cb Jh 16 . . σαδέλφους I ἐφοίνιζε B I πρῶτος + O 17 λύτρῳ ii. Rd. corr. in λύθρῳ B I συγγενεῖ P; unleserl. 0, w. e. seh. κῶ die Endung I ἔθνεϊ B 17 f ἑαυτ. εἰς ἀλληλοφόνους unleserl. 18 οὕτω B οὐκ < MAI I ἐξίστ. — οἴνου Z. 19 unleserl. 19 παραπ . . . I ζήλου w. e. seh. auch O : ζάλης 2. Hd. M AI I ὀρ)γῆς — τις ἀπὸ Z. 20 unleserl. 20 οὐ < M AI I παρ. — ἔρωτος Z. 21 unleserl. I παραπαίει M AI Cb | λύπης] ἄσσης 2. Hd. MAI, ἄσσης Jh 21 ὥς ἀπὸ ἀκρ. 57 22 (ἀ)μπέλου μὴ unleserl. O ἄῤυπον ἀπὸ μερίμνης βιωτικῆς ἔκλαμπρον τὴν λαμπάδα τοῦ τῆς δικαιοσύνης ἐξάπτῃ τῷ λόπῳ. »προσέχετε« γάρ

φῆσιν ὁ κύριος μήποτε βαρυνθῶσιν ὑμῶν αἱ καρδίαι κραιπάλῃ καὶ μέθῃ καὶ μερίμναις βιωτικαῖς καὶ ἐπιστῇ ἐφ' ὑμᾶς ἡ ἡμέρα ἐκείνη ὡς παγίς».

7.1 Οὐ μόνον δὲ τῶν ἐκ τῆς ἀμπέλου κατεργαζομένων ἐκείνης προστέτακται μηδαμῶς κατὰ μηδένα τρόπον προσψαύειν τὴν παρθένον, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀντιμίμων αὐτῆς καὶ παραπλησίων· σίκερα γὰρ πᾶς ὁ σκευαστὸς οἶνος καλεῖται καὶ νόθος, κἄν τε ἐκ τῶν φοινίκων καὶ ἐκ τῶν ἄλλων ἀκροδρύων σκευαζόμενος ἢ. ἐπιστομίζουσι γὰρ ὃν τρόπον αἱ ἐξ οἴνου προποσίαι καὶ ταῦτα σφοδρῶς τὸν λογισμόν. καὶ εἰ χρή φάναι λόγῳ πρὸς ὑμᾶς ἀληθεῖ, πᾶν τὸ μέθην φέρον καὶ ἔκστασιν τῇ ψυχῇ μετὰ τὸν οἶνον τὸν ἐξ ἀμπέλου σίκερα κικλήσκουσιν οἱ σοφοί. ὅπως οὖν δὴ μὴ μόνον τῶν γενικῶν ἀμαρτημάτων φυλασσομένη τῆς πονηρίας ὑπὸ τῶν ἀντιμίμων αὐτῆς χραίνεται καὶ ἀντιρρόπων, ἐτέρων μὲν κρατοῦσα, ὑφ' ἐτέρων δὲ κρατουμένην, τουτέστιν ἱματίων διαφερόντων ὑφαῖς ἀβρυνομένη ἢ καὶ λίθοις καὶ χρυσῷ καὶ πλεονεξία καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς περὶ τὸ σῶμα καλλωπισμοῖς, ἃ δὴ καὶ αὐτὰ μεθύσκει τὴν ψυχὴν· διὰ τοῦτο ταῦτα νομοθετεῖ, μὴ εἰς γυναικισμοὺς ἐκχέται καὶ γέλωτας καὶ ἀπάτας ἀνασοβουμένη καὶ μωρολογίας, ἃ περιδινούσι καὶ κυκῶσι τὸν λογισμόν· ὥσπερ καὶ ἐν ἐτέροις ἐμήνυσεν, οὐ φάγεσθε τὴν ὕαιναν» εἰπὼν »καὶ τὰ ὅμοια 1 Mt. 25, 7 — 2 Luk. 21, 34 — 13 Origenes? — 15 Plato Phaed. 69 A. (M D — 20 Plato Erat. 439 C — 21 vgl. Lev. 11, 7. 29; vgl. Barnab. 10, 7. 8 7 ff vgl. Theophylakt zu Lk. 1, 13 — 11 f Phot. Bibl. 237 S. 309 b, 8. 4 ἀ) πὸ μερίμνης unleserl. 3 αἱ καρδ. ὑμῶν 4 βιωτικ. . . . Ο ἐφ' ὑμᾶς P v 7 αὐτῇ Jh κἄν B Jh: ἦν O P 9 καὶ] κἄν Ch Jh ἐκ « αὕτη γὰρ ὀρθὴ πρὸς οὐρανὸν καὶ σύντομος ὁδοιπορία, τὸ μὴ μόνον ἐμπόδιον ἐφέλκεσθαι τι τῶν ἐκτραχηλιζόντων τὸν ἄνθρωπον ἐπτοημένον περὶ τὰς ἡδυπαθείας καὶ τέρψεις, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀντιμίμων αὐτοῖς· καὶ γὰρ θυσιαστήριον ἀναίμακτον εἶναι παρεδόθη θεοῦ τὸ ἄθροισμα τῶν ἀγνῶν. οὕτως μέγα τι χρήμα καὶ ἔνδοξον ἢ παρθενία φαίνεται. διὸ δὴ ἄχραντον αὐτὴν καὶ καθαρὰν πάντῃ φυλακτέον, μηδὲν κοινωνοῦσαν ταῖς σαρκὸς ἀκαθαρσίαις, ἀλλ' ἔσω κατὰ πρόσωπον τοῦ μαρτυρίου» σοφία κεχρυσωμένην εἰς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων ἰδρῦσθαι, τὴν εὐωδίαν τῆς ἀγάπης ἀναθυμιῶσαν κυρίῳ. »ποιήσεις» γάρ »μοι», φησί, μετὰ τὸ θυσιαστήριον τὸ περικεχαλκωμένον (εἰς ὃ τὰ ὀλοκαυτώματα ἀνεκομίζοντο καὶ αἱ προσφοραὶ) ἄλλο »θυσιαστήριον ἐξ ἀσήπτων ξύλων., καὶ καταχρυσώσεις αὐτὸ χρυσίῳ, »καὶ δώσεις αὐτὸ ἀπέναντι τοῦ καταπετάσματος τοῦ ἐπὶ τῆς κιβωτοῦ τοῦ μαρτυρίου» κατὰ »πρόσωπον τοῦ ἱλαστήριου», ὃ ἐστὶν » τῶν μαρτυρίων», »ἐν οἷς γνωσθήσομαι σοι ἐκεῖ. καὶ θυμιάσει ἐπ' αὐτοῦ Ἁρῶν θυμίαμα κυρίῳ] ἄρωμάτων ἐν πρώῳ, ὅτε ἀγαθύνῃ τοὺς λύχνους· θυμιάσει ἐπ' αὐτοῦ θυμίαμα διαπαντὸς ἔναντι κυρίου εἰς τὰς γενεὰς ὑμῶν. οὐκ ἀνοίσεται ἐπ' αὐτοῦ θυμίαμα ἀλλότριον καὶ ὀλοκαύτωμα· θυσίαν καὶ σπονδὴν οὐ σπεύσεται ἐπ' αὐτοῦ. « .

7.1 Εἰ ὁ νόμος ἐστὶ κατὰ τὸν ἀπόστολον »πνευματικός», τὰς εἰκόνας ἐμπεριέχων τῶν μελλόντων dyaQ-mni-, φέρε δὴ ἀπαμφιάσασαι τὸ ἐπ' αὐτῷ »κάλυμμα» τοῦ »γράμματος» ἐφηπλωμένον ἐπισκεψώμεθα γυμνῶς τὴν ἀκρίβειαν. μίμημα τῆς ἐκκλησίας ἐκελεύοντο δαι- 4 Polyk. Ad Phil. 4, 3 — 6 Plato Symp. ISS D — 7 Plato Phaed. 67 A — 9 vgl. Ephes. 5, 2 — 10. 15 ff Exod. 30, 1. — 9 — 15 Lev. 16, 2. 13 — 21 Rom. 7, 14 — 22 Hebr. 10, 1; vgl. Plato Symp. 221 E f — 23 II Kor. 3, — 16. 6 — Symp. 9, 7. Orig. De princ. IV, 2, 6 1 κ. τ. γαλ. — αὐτῇ < P I αὐτῇ — πρὸς mileserl. I αὐτῇ KI : τούτοις M AI Jh 2 ὁδ. . . . πορ. . . I τὸ πόδιον) u. ἐφέλκ. — ἐκτρα(χηλιζόντων τὸν) Z. 3 u. 3 ἄνθρ. — τέρψ(εις) Z. 4 unleserl. I τὸ μὴ] οὐ δεῖ 2. Hd. M AI I vgl. PI Phaed. 65 A E ἐμπόδιον u. ἐφέλκων I μόν. ἐμπ. ἐφέλκ. 2. Hd. M 3 τι < M AI | ἐπτοημ. — τέρψεις Z. 4 anders MAI I ἐπτοημένην P 4 τῶν v 5 θεοῦ < O 6 PI οὕτω πολλὴν καὶ μεγάλην . . δύναμιν ἔχει . . ὁ Ἔρως 7f PI μηδὲν ὁμιλῶμεν τῷ σώματι Με κοινωνῶμεν . . , ἀλλὰ καθαρεύομεν ἀπ' αὐτοῦ 11 P 12 ᾧ ἀνεκομίζοντο P | P 16 κυρίῳ + (gegen LXX) 17 ἄρωμάτων — θυμίαμα Z. 18 a. Rd. in B I ὅτι I ἀγαθύνει P I αὐτῷ O 18 θυμίαμα P v 23 ἐφηπλωμένον B 24 ff δαιδαλεῖν P δάλλειν Ἑβραῖοι τὴν σκηνὴν , ἵν' ἔχοιεν διὰ

τῶν αἰσθητῶν »τὴν εἰκόνα« τῶν θείων προκαταγγέλλειν »πραγμάτων«. τὸ γὰρ ἐν ὄρει παράδειγμα παρενεχθέν, πρὸς ὃ Πέπων ἐτεκτίνατο τὴν σκηνὴν ὁ μωυσῆς, ἰδέα τις ἦν τῆς κατὰ τὸν οὐρανὸν οἰκίσεως ἀκριβῆς, ἣν ἡμεῖς τρανότερον μὲν ταῖν τύπων , ἀμαυρότερον δὲ τῆς ἀληθείας φεραπέυομεν νῦν. Με γὰρ ἀκραιφνὲς εἰς ἀνθρώπους ὡς πέφυκεν οὕτω τὸ ἀληθές, οἷ μὴδὲ βαστάσσει φέρομεν ἄκρατον ἐνταῦθα θεάσασθαι σασθαι τὴν ἀφθαρσίαν, ὁπότε μὴδὲ τὰς ἡλιακὰς ἀνέδην ἀκτῖνας. ἀλλ' Ἰουδαῖοι μὲν τὴν »σκιὰν« τῆς εἰκόνης τρίτην ἀπὸ τῆς ἀληθείας κατηγγέλκασιν, ἡμεῖς δὲ τὴν εἰκόνα τῆς κατ' οὐρανὸν διοικήσεως ἐναργῶς ἐκθειάζομεν. τὸ γὰρ ἀληθὲς ἀκριβῶς μετ' ἀνάστασιν δηλωθήσεται, ὁπότε »πρόσωπον κατὰ πρόσωπον« τὴν ἁγίαν σκηνήν, τὴν πόλιν· τὴν ἐν τοῖς οὐρανοῖς, »ἡς τεχνίτης καὶ δημιουργὸς ὁ θεός«, ἀλλ' οὐ δι' »αἰνιγμάτων« καὶ ἐκ μέρους· ἐποπτεύσομεν.

- 8.1 Ἰουδαῖοι μὲν γὰρ τὰ ἡμέτερα προανεφώνησαν, ἡμεῖς Τε τὰ οὐράνια προαγγέλλομεν, ἐπειδήπερ ἡ μὲν σκηνὴ σύμβολον ἦν τῆς ἐκκλησίας, ἡ δὲ ἐκκλησία τῶν οὐρανῶν. διὸ τούτων οὕτως ἐχόντων καὶ τῆς σκηνῆς ἐν τύπῳ τῆς ἐκκλησίας, ὡς ἔφην, λαμβανομένης χρή καὶ τὰ θυσιαστήρια σύνθημά τι τῶν κατὰ τὴν ἐκκλησίαν πραγμάτων φέρειν , καὶ τὸ μὲν περικεχαλκωμένον ἀπεικάζεσθαι τῇ γερουσίᾳ καὶ τῷ περιβόλῳ τῶν χερῶν (θεοῦ γὰρ εἰσιν ἔμψυχος βωμός, ἀνακομίζοντες τοὺς μόσχους καὶ τὰς δεκάτας καὶ τὰ ἐκούσια θυσίας τελοῦμεν κυρίῳ), τὸ δὲ περὶ χρυσὸν θυσιαστήριον ἐνδον ἐν τοῖς ἁγίοις 1 Hebr. 10, 1 — 2 Exod. 25, 40 — vgl. Plato Tim. 28 f — 9 Hebr. 10, 1 — Plato Pol. X, 599 D — 12 I Kor. 13, 12 — Hebr. 11, 10; vgl. 12, 22 — 13 vgl. Plato Phaedr. 250 C. Clem. Al. Strom. VII, 732 — 20 vgl. De lepra 15, 4 — 21 Polyk. 4, 3 — 23 vgl. Hebr. 9, 4 1 τὴν < Cb Jh 4 κατ' οὐρανὸν διοικήσεως wie Z. 10, vgl. De res. I, 37, 1. 3 I τὸν < Jh I ἀκριβῆς B, unleserl. 5 τρανότερον P: I s. d. Index I τῆς — νῦν Z. 6 unleserl. I ἀληθινῆς M A I 6 ἀκραιφνὲς, vgl. De res. I, 49, 4 ὡς — ἀληθές Z. 7 unleserl. O I ὡς πέφυκεν] ὥσπερ ἔοικεν M A I Jh 7 τ' ἀληθές P I ἢ P, ἢ B I αστ . . . O, βαστάζειν A I: M Jh I φέρ)ομεν ἄκρα(τον) — τ)ὴν Z. 8 unleserl. O 8 μὴδὲ — ἀκτῖνας unleserl. I ἀναίδην P: φέρομεν ἀνέδην ἰδεῖν Jh: φέρομεν ὄραν 2. Hd. M, φέρομεν ἰδεῖν A I 9 ἀλλ' 58, ἀλλὰ B I P I τρίτος ἀπὸ τῆς ἀληθείας εἰ 11 τὸ γὰρ P 184 I μετὰ ἀνάστασιν P 13 τοῖς < Cb Jh I ὁ θεός < B, ab. deutet an, B etw. ausgefallen 14 ἐποπτεύσοιμεν P I P I ἐποπτεύοντες ἐν αὐγῇ καθαρᾷ 16 προαναγγέλλομεν B I ἦν < P 20 τῷ μὲν περικεχαλκωμένῳ P I τὴν γερουσίαν P I καὶ < P 22 ἀνακομίζονται P θυσίαν P Jh 23 τελούμενα P τῶν ἁγίων ἀνακείμενον κατὰ πρόσωπον τοῦ μαρτυρίου. εἰς ὃ θυσίαν καὶ σπονδὴν ἀναφέρεισθαι, ταῖς ἐν παρθενίᾳ παραβλητέον, τῷ ἀκηράτῳ χρυσῷ τὰ ἄσηπτα συνουσίας σώματα κατησφαλισμέναις. δύο γὰρ ἃ εἰς ἔπαινον θρυλλοῦνται χρυσοῦ, ὅτι τε ἰὸν οὐ παραδέχεται καὶ τὴν χροιάν ταῖς ἡλίου μετρίως παραπλησιάζειν φαντάζεται βολαῖς· σύμβολον δὲ εἰκότως ἄρα τοῦτο τῆς ἀγνείας τῆς μὴ προσιεμένης ἐστὶ κηλὶς καὶ σπῖλον, ἀλλὰ τῷ φωτὶ καταστραπτομένης αἰεὶ τοῦ λόγου. διὸ καὶ ἔνδον εἰς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων ἔστηκε πλησιέστερον καὶ ἔμπροσθεν τοῦ πετάσματος, ἀχράντοις χερσὶ θυμιαμάτων δίκην τὰς προσευχὰς ἀναπέμπουσα κυρίῳ , δεκτὰς εἰς »ὁσμὴν εὐωδίας«. καθὼς καὶ Ἰωάννης ἐμήνυσεν, τὰ θυμιάματα τὰ ἐν ταῖς φιάλαις τῶν κίκοσιτεσσάρων πρεσβυτέρων προσευχὰς ἁγίων εἶναι φράσας.

- 8.2 Ταῦτά σοι ὡς ἐκ τοῦ παραχρῆμα κάγω κατὰ δύναμιν ὑπὲρ ἀγνείας, ὦ Ἀρετῇ, συμβάλλομαι.

- 6.1 Εἰπούσης δὲ ταῦτα τῆς Θαλλούσης ἡ Θεοπάτρα ἔφη τῷ σκήπτρῳ τὴν Ἀρετὴν ψαῦσαι τῆς Ἀγάθης, τὴν δ' αἰσθομένην εὐθέως ἀναστῆναι καὶ ἀποκρίνασθαι ἔτι ὅτι Μετὰ πολλῆς εὐτολμίας καὶ πειθοῦς καὶ τῆς τοῦ καλῶς εἰπεῖν ὑπολήψεως, ὦ Ἀρετῇ, σοῦ παρο- 7 vgl. Ephes. 5, 27 — 10 Ephes. 5, 2 — 11 Apok. Joh. 5, 8 — 14 Plato Symp. 185 C 4 f Phot. Bibl. 237 S. 309 b, 11 1 κείμενον 3 f κατησφαλισμένα V 4 ἄ Kl: τὰ O P Jh I θρυλλοῦντα P : θρυλλεῖται Kl 4 f ὅτι ὁ χρυσοῦς ἰὸν οὐ παραδέχεται Ph 5 καὶ P 184v i rare] ? B 6 φαντάζονται P I ἄρα P 7 μὴ < P I προιεμένης P τῷ] καὶ Cb Jh 8 διὸ < P 9 πλησιέστερον O: πλησιαίτερον P Jh περάσμ.] ᾤ, ὁ ᾤ P: παραπετάσματος

Cb Jh 10 ἀναπέμπ. vgl. S. 284 AI, ἀναπεμπάζουσα P, ἀναπεμπα . ουσα O, ἀναπεμπάζονσι Cb I δεκ(τὰς) unleserl. O 11 τὰ vor ἐν < P 11 f ἐν ταῖς φιάλαις unleserl. O 12 ἀγ)ίων imleserl. O Vi φράσας unleserl. O: φήσας 2. Hd. MAI 14 f PI ταῦτά σοι, ἴφη, ὡς ἐκ τοῦ παραχρῆμα, ὦ Φ., περὶ Ἑρωτος συμβάλλομαι 14 κἀγὼ κατὰ δύν.) ὑπὲρ ἀγ)νείας, ὦ) Ἀρ. συμβάλλ(ομαι) — Θεοπά(τρα ἔφη) τῷ σκῆ(πτρῷ) Z. 18f unleserl. O 14 f ὑπὲρ ἀγνείας < P 15 συμβ. 2. Hd. M 16 f Ἀγάθη . Λόγος ος P 19 τὴν Ἀρ. O 58v 20 ἔτι O 21 καλῶς εἰπεῖν P: καλοῦ O I ὦ Ἀρετή < O μαρτούσης πειράομαι δὴ κατὰ δύναμιν κἀγὼ εἰς τὸ προκείμενον Αἰσενέγκασθαί τι, κατ' ἐμαυτὴν μέντοι καὶ οὐ πρὸς τὰ εἰρημένα. οὐ γὰρ ἂν δυναίμην ἐφάμιλλα τούτοις οὕτω ποικίλως καὶ λαμχρῶς ἀπειργασμένοις φιλοσοφεῖν· δόξω γὰρ ἀποφέρεσθαι ψόγον ἀβελτηρίας, εἰ τοῖς κατὰ σοφίαν ἐξισάζεσθαι κρεῖττοοσι προπηδῶν. εἰ οὖν ἀνέ- ξεσθε καὶ τῶν ὅπως ἂν τευχθῇ ῥητορευόντων, ἐπιχειρῶ λέγειν, οὐδὲν προθυμίας καθυφειμένη. ἀρκτέον δὲ ἐντεῦθεν.

- 6.2 Ἀμήχανον, ὦ παρθένοι, κάλλος καὶ συγγενὲς τῇ σοφίᾳ καὶ πρόσφορον ἅπαντες εἰς τὸν κόσμον κεκτημένοι τοῦτον ἀφικνούμεθα. ἀπηκρίβωνται γὰρ αἱ ψυχαὶ τῷ γεννήσαντι τότε μάλιστα καὶ πλασα- μένω, ὁπότε τὴν »καθ' ὁμοίωσιν« ἰδέαν ἄχραντον ἐκλάμπουσαι καὶ τοὺς χαρακτῆρας τῆς ὀφειδὸς ἐκείνης, πρὸς τὴν ἀφορῶν ὁ Μς α8 ἀνατον μορφὴν καὶ ὀνῶΜρον ἐχούσας αὐτὰς ἀπειργάετο, τοιαῦται διαμί- νουσι. τὸ γὰρ ἀγέρνητον κάλλος καὶ ἀσώματον καὶ μὴ τε ἀρχόμενον μήτε φθίνον, ἀλλ' ἀτρέπτον καὶ ἀγήρων καὶ ἀπροσδεὲς αὐτὸ ἐν ἑαυτῷ καὶ [ἐξ] αὐτὸ φῶς ἐν ἀφράστοις καὶ ἀπροσίτοις ἐναπαυόμενον, ἐξουσίας περιουσίᾳ πάντα περιέχον καὶ κτίζον καὶ μετασκευάζον ἐτε- κτήνατο »καθ' εἰκόνα τῆς εἰκόνης ἑαυτοῦ τὴν φυχήν. οἷο καὶ λογικὴ καὶ ἀθάνατός ἐστι· κατ' εἰκόνα γὰρ ὁμοιωρηΜσα τοῦ μονογενοῦς, ὡς ἔφη, Ἀνυπέρβλητον ἔχει τὸ κάλλος. οἷο δὴ καὶ τὰ χνευματικά τῆς πονηρίας. ἐρῶσιν αὐτῆς καὶ ἐφεορέουσι, χρᾶναι βιαζόμενα τὴν ΠΓοείκελον αἰτῆς ἐκείνης καὶ ἐπέραστον ἰδέαν, ὡσπερ ὅη καὶ ὁ προφή- 1 Plato Symp. 199 A — 7 Plato Symp. 210 A. Vgl. De res. U, 4, 7 — 11. 19 Gen. 1,27 — 12 Plato Tim. 29A. Phaed. 69B — 14 Plato Symp. 211 A — 16 ITim. G,16? — 20 Ephes. 6, 12 — 22 De res. I, 43, 5 14—20 Pitra Anal, sacra IV, 206. 438 1 ἱ-αῖω κατὰ δύν. P 2I PI οὐ γὰρ ἂν δυναίμην, οὐ μέντοι α)J. u. . . ἐβούλεσθε, ἐθέλω εἰπεῖν 3 οἷτως P 5 προσπησῶν Po Cb Jh 5I εἰ οὖν δνέξ.] ἢ σινάεσθαι P, ἢ σινά-ναίνεσθαι B 6 ἂν] ονν P I ἐπιτΑχρ P: τίγΔ Cb Jh 7 PI προΜίας οὐδὲν αΑολείφω I ῥιτορεῖ ὄντων P 185 I καΟυφεμένη B I ὁ' 9 αοπαντι T(ὁ κεκτηνένω ohne εἰς τ. κόσμον 13 ἀνόΜριν u. ἀπεργαUτο B 13I διανένωιν P 14 α Syrus Brit. Mus. Addit. 14532 Bl. 78A' B. 12155 Bl. 80A' (17194 Bl 9). S. Einl. I PI (καλόν,) οὔτε γιγῶμενο οἷτε Απολλύμενο οἷτε αὐξαιόμενον οὔτε φοῖνον 15 α> ἥρω I αὐτὸς HSS Ausgg. 15 I αὐτὸ — αὐτὸ] ἐν αὐτιῷ Syr 16 εἰς tilgt Jh I μπόφως Jh | γν φοισιρ M Syr 1 7 ἐξουσίαις P I περιέχω κ. κτζων Ausgg. I μετα-σκετάζοι- Ausgg. 19 (Θάνατ(ὁ) ἐστι undeutl. I (μονοΜενονς unleserl. 20 ἀ1' ἰ-πέρβι-ητον P: Αφόρητον viell. richtig I τὸ P 21 χαΙ ἐφε- δρεύ(ουσι) unleserl. 22 {a)vχrjg — ἐπέραστόν iinleserl. I ἐΜην] αιρν,)ν 2. Hd. M, αὐγίμ· ΑΙ της Ἱερεμίας παρίστησιν ὀνειδίζων Ἱερουσαλήμ »ὄψις πόρνης ἐγένετό σοι· ἀπηναισχύντησας ἀπέναντι τῶν ἐραστῶν σου«, τὴν παρασχοῦσαν ἑαυτὴν ταῖς ἀντικειμέναις δυνάμεσιν εἰς βεβήλωσιν λέγων. ἐρασταὶ γὰρ εἰσιν ὁ διάβολος καὶ οἱ περὶ αὐτὸν ἄγγελοι, οἱ τὸ λογικὸν ἡμῶν καὶ διορατικὸν τῆς φρονήσεως κάλλος μιαλίνειν καὶ μολύνειν τῇ ἑαυτῶν ἐπιμιξίᾳ τεχναζόμενοι καὶ μοιχοὶ γενέσθαι πάσης τῆς τῷ κυρίῳ νενυμφευμένης ἐπιθυμοῦντες ψυχῆς.

- 6.3 Ἐὰν οὖν ἀμόλυντον τοῦτο τηρήσῃ τις τὸ κάλλος καὶ ἀσινὲς καὶ τοιοῦτον, ὁποῖον αὐτὸς ὁ συστηράμενος αὐτὸ καὶ ζωγραφήσας ἀπετύπωσε, τὴν αἰώνιον ἀπομιμησάμενος φύσιν καὶ νοητὴν, ἥς καὶ χαρακτῆρ ἐστὶν ὁ ἄνθρωπος καὶ ἀπεικόνισμα, γεγωνὼς οἷον ἄγαλμά τι περικαλλέστατον καὶ ἱερόν, ἐντεῦθεν μετενεχθεὶς εἰς τὴν μακάρων πόλιν τοὺς οὐρανούς, ὥσπερ ἐν ναῷ κατοικισθήσεται. ἄχραντον τὸ κάλλος ἡμῶν ἄριστα τηρεῖται τότε καὶ ἀσφαλῶς,

ὁπότεν δὴ παρθενία σκεπόμενον ὑπὸ τοῦ καύσωνος ἔξωθεν μὴ μελαίνηται τῆς φθορᾶς, ἀλλ' αὐτὸ ἐφ' ἑαυτοῦ μένον δικαιοσύνη κοσμήται, νυμφαγωγούμενον τῷ υἱῷ τοῦ θεοῦ· ὃν τρόπον δὴ καὶ αὐτὸς εἰσηγεῖται, χρῆναι παραινῶν ὥσπερ ἐν λαμπάσιν > ταῖς σφετέραις σαρκὶ τὸ φῶς ἄσβεστον ἀνακαίεσθαι τῆς ἡγνείας, ἐπειδὴ περ ὁ τῶν δέκα παρθένων ἀριθμὸς τὰς εἰς Ἰησοῦν πεπιστευκυίας ἀναμετρεῖσθαι βούλεται ψυχάς, τῷ ζ' τὴν ἀπευθύνουσαν μόνην ὁδὸν εἰς τοὺς οὐρανοὺς ἀποτυπούμενος. ἀλλ' αἱ μὲν πέντε ἔμφρονες ἐτύγχανον ἄρα καὶ σοφαί, αἱ δὲ πέντε »μωραὶ« καὶ ἄσοφοί τινες· οὐ γὰρ ἐπρομηθεύσαντο ἐλαίου σφῶν τὰ ἀγγεῖα πλήρη παρασκευάσαι, δικαιοσύνης ἀπομείνασαι κεναί. αἰνίσσεται γὰρ διὰ τούτων τὰς ἐπὶ πέρατα παρθενίας ἐπισπερχομένας 1 Jerem. 3, 3 — 11 Plato Tim. 37 C — 15 vgl. Sir. 31, 19 (Hohel. 1, 6) — 16 Symp. S. 69, 12. 73, 4 — 16 f Mt. 25, 1 — 22 Mt. 25, 2. 3 1 (π)αρίστησι ὄν. Ἰερ. unleserl. 0: ὄνειδ. < AI, τὴν Ἰερ. MAI I π. ρν. ζ 2 ἀπηναι)σχύντησας — τὴν παρ) ασχοῦσαν unleserl. I ἡπηνεσχύντησας M A I P 185 V I st. τ. ἐρ. σου u. παρ)ασχοῦσαν u. 3 ταῖς — βεβή(λωσιν) u. ὁ — οἱ u. αὐτὸν — οἱ ücke in M 3 τα)ῖς — λέγ)ων unleserl. 4 ὁ διάβ. — ἡμῶν unleserl. I λογ.] γνωστικὸν 2. Hd. M AI I ὑμῶν AI 5 καὶ διορ. 59 9 αὐτὸ ὁ συστ. αὐτὸ(? P) B V I ζωγρ.] ob. S. 15, 17 11 PI τῶν αἰδίων θεῶν γεγονὸς ἄγαλμα I γεγονὸς P 14 τότε τηρεῖται P Jh I δὴ < P 16 ἐφ' ἑαυτὸ 0, ἐφ' ἑαυτοῦ P I μόνον V I κοσμεῖται P 19 φῶς P 186 I ἄσβεστον < P Jh 20 τὸν] Χριστὸν P Jh I Ἰησοῦν < B V (? P) ἀναμετρεῖσθαι wie 3, 14 S. 45, 9: ἀριθμεῖσθαι P Jh 21 I] ἰῶτα 0: δέκα P 22 ἔμφρονες — πέντε Z. 23 < B 23 προεμηθεύσαντο 25 αἰνίσσεταιῖ τοι τι B) διὰ P I ἐπισπ.] ἐπείσπερχομένας P ἐλθεῖν καὶ πάντα εἰς τὸ συμπληρωθῆναι τὸν ἔρωτα τοῦτον κοσμίως δρώσας καὶ σωφρόνως, καὶ τὰς ἐπαγγελλομένας μὲν καὶ σεμνυνομένας τοῦτο σκοπεῖν, ὀλιγωρούσας δὲ καὶ ἡττωμένας τοῦ κόσμου ταῖς ἐξαλλαγαῖς καὶ ὥσπερ σκιαγραφούσας μᾶλλον εἶδωλον ἀρετῆς ἢ αὐτὴν ἐργαζομένας ἔμπνουν τὴν ἀλήθειαν.

6.4 Τὸ γὰρ λεγόμενον ὡμοιωσθαι τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν δέκα παρθένοις, αἵτινες« ἔλαβον »τὰς λαμπάδας ἑαυτῶν καὶ ἐξῆλθον« ἀπαντήσουσαι τῷ νυμφίῳ, σημαίνειν βούλεται τὴν αὐτὴν ὁδὸν τοῦ ἐπιτηδεύματος πάσας ἐπαανηρημένας, διὰ τὴν ἔμφασιν τοῦ ιζ' ἐστείλαντο μὲν γὰρ αἱ > παραπλησίως ἑαυτὰς εἰς τοῦτο καθομολογήσασαι, καὶ ταύτη κυκλήσκονται δέκα, ἐπειδὴ τὴν αὐτήν, ὡς ἔφην, εἶλοντο πρόθεσιν· οὐκέτι δὲ ὁμοίως ἐξῆλθον ὑπαντήσουσαι τῷ νυμφίῳ. αἱ μὲν γὰρ τροφήν ἄφθονον καὶ εἰσαυθις ἐπορίσαντο ταῖς ἐλαιοθρέπτους λαμπάσιν, αἱ δὲ κατερραθύμηναν, τοῦ παρόντος μόνον ἐπιμεληθεῖσαι. διὸ δὴ καὶ ἰσάριθμοι πρὸς πέντε διαιροῦνται, ἐπειδὴ περ τὰς πέντε αἰσθήσεις οἱ μὲν αὐτῶν ἐφυλάξαντο καθαρὰς καὶ παρθένους ἀμαρτημάτων, ἃς οἱ πλεῖστοι σοφίας προσηγόρευσαν πύλας, αἱ δὲ τούναντίον πλήθεσιν ἀδικημάτων ἐλωβήσαντο φυράσασαι κακία. 4 Plato Symp. 212 A. Meth. De res. I, 28, 2 — 6 Mt. 25, —4 — 16 HI Orig. In Mt. IV, 354 Lomm. (Hier. PL 26, 191 BC) — 17 ? (Zeller, Phil. d. Gr. 4 III, 1, 73f) 6 — S. 67, 19 Phot. Bibl. 237 S. 309b, — 310a, 13 — 15 ff vgl. Nilus Epist. III, 298 1 πάντα τὰ P I πληρωθῆναι P Jh: συντείνοντα + P Jh I ἔρωτα] αἰῶνα P 2 δράσας B 4 σκιογραφούσας P? 0: σκιαγραφία PI Phaed. B I μᾶλ(λον) unleserl. 4 f PI οὐκ εἶδωλα ἀρετῆς, . . ἀλλ' ἀληθῆ 6 Τὸ γὰρ — ἀρπασθέντες τοῦ κυρίου S. 69, 2 bei Ph (eingel. mit ὅτι φησὶν) mit Auslassung von ἀνομβρούσης S. 67, 19 — αἱ λαμπάδες S. 68, 20 I Τὸ γὰρ λεγ(όμενον) unleserl. I ὁμοιοῦσθαι I οὐρ)ανῶν — αἵτινες Z. 7 unleserl. 0 7 αἵτινες — νυμφίῳ Z. 8 < Ph I αὐτῶν V 8 ἀπαν(τή)σουσαι — σημαί)νεin unleserl. I ὑπαντ. MAI I βουληθῆναι M AI I ὁδὸν — τοῦ ζ' στοιχείου) Z. 9f unleserl. 0, sehr abweichend 2. Hd. M AI 9 πάσας + Ph M AI Jh 10 ἐστείλαντο O 59v I μὲν P v I αἱ < Ph Jh I δέκα + Bo Wd 11 ταύτη] πάντη Ph b I δέκα] δὲ . καὶ P I ἐπειδὴ — πρόθεσιν Z. 12 < Ph 13 καὶ εἰσαυθις < Ph 14 τοῦ — ἐπιμελ. Z. 15 < Ph 15 Nilus ἐκεῖνον γὰρ ἐγὼ παρθένον καλῶ, τὸν καὶ ψυχῇ καὶ σώματι παρθευόντα ὁ κύριος τὰς μὲν πέντε εἰς τὸν νυμφῶνα τῆς βασιλείας εἰσήγαγε διὰ τὸ τῇ ψυχῇ καὶ τῇ σαρκὶ καθαρεύειν, τὰς δὲ πέντε ἀπέκλεισεν, ἐπειδὴ τῷ σώματι

μόνῳ ἐπαρθένευον, τοῖς δὲ λογισμοῖς ἐρρυπαίνοντο ἑαυτὰς ἀπατῶσαι 16 f x. π. ἁμαρτ. < Ph 17
 πύλας προσηγ. Ph 18 πλήθ. ἄδικ. < Ph I κατελοβήσαντο Ph I φύρασαι < Ph I κακίας O
 ἐγκρατευοάμεναι γὰρ καὶ ἀγνεύσασαι οἰκαιοσύνης εὐφόρησαν μα-λλον χαραπτώμασιν· ἐξ οὗ δὴ
 καὶ ουνέβη τῶν Μιων ἔξω περιβόλων ἀποκλεισθείσας ὁπαγορευθῆναι. εἴτε yaQ κατορθοῦμεν
 ἔτε πλημμε- λοῦμεν, διὰ τούτων ἐκάτερα καὶ τὰ ἀνόραταθήματα κρατύνεται καὶ τὰ
 κακοπρατήματα. καὶ ὡσπερ ἡ Θάλλουσα καὶ ψαλμῶν ἀρνείαν ἔφη καὶ ὧτων εἶναι καὶ
 γλώσσης καὶ τῶν λοιπῶν καΜης αιΜητη- ρίων, ουοτω ὁῆ καὶ ἐνταΜα τὴν πίστιν ἄσυλον ἢ
 φυλαξαμένη τῶν \ πέντε διόόων τῆς ἀρετῆς, ὁράσεως, ρεύσεως, ὁσφρήσεως, ἀφῆς τε καὶ
 ἀκοῆς, πέντε προσαγορεύεται παρΜνοι, διὰ τὸ τὰς πέντε τῆς αἰοκι- σεως ἀρνὰς ἀποκαταστήσαι
 xcö Χριστῷ φαντασίας, ἀφ' ἐκάστης αὐτῶν οἷα λαμπτήρ τὴν ὁσιότητα λάμπουσα τρανῶς. ἢ γὰρ
 πεντάφωτος ἡμῶν ὡς dXtjd^ö^g λαμπὰς ἢ οἶα ἔστιν, i]n ἢ ψυχὴ βαστάζουσα ὁδοὺς δίκην xcö
 νυμφίῳ καρίσταται Χριστῷ τῇ ἡμέρᾳ τῆς ἀναστάσεως, χαραφαίνουσα διὰ πασῶν τῶν
 αιΜήσεων διΜρώσκουσιν λαμπρὰν τὴν ἔστιν· καθὼς αὐτὸς ἐδῶκεν εἰπὼν .πῦρ ἦλθον βαλεῖν
 ἐς τὴν yjjn, καὶ τί ἤθελον εἰ ἤδη ὀνήφθη; y]n ἡμῶν τὰ σκηνώματα φράσας, εἰς α0 ἐβούλετο
 ταχέως ἀναφθῆναι τὴν ὀξυκίνητον τῆς οἰόασκαλίας αὐτοῦ καὶ διάπυρον πρα-ζιν. τὸ γὰρ ἴλαιον
 τῇ σοφίᾳ καὶ τῇ δικαιο- σμνν παραβλητέον· ἀνομβρούσης γὰρ ταῦτα τῆς ψυχῆς ἀφθόνως καὶ
 ἐπιχεούσης xā σώματι εἰς υοψος ἀναφλέγεται τῆς ὁρετῆς ἀσβεστον .τὸ φῶς, ἔμπροσθεν τῶν
 Μρώπωνι ἐκλάμπον τὰς πράξεις τὰς καλὰς, ὡστε ὁξασθῆναι .τὸν πατέρα· .τὸν ἐν τοῖς
 οὐρανοῖς·.

- 6.5 Τοιοῦτον ἔλαιον ἄρα κἀκεῖνοι προσέφερον ἐν τῷ Λευιτικῷ, »ἄτρυγον ἔλαιον, Μαρόν,
 κεκομμένον καῦσαι λύχνον ἔξω τοῦ κατα- 2 Mt. 25, 10. 12 — « Symp. 5, 4 S. 57, 5K — 10 E Kor.
 11, 2 — 15 Lk. 12, 49 — 16 Tgl. II Petr. 1, 18. 14 — 21 Mt. 5, 1G — 24 Lev. 24, 2. 3 I ἐγκρατεύσασαι
 Cb I ἀγνευσάμεναι | μᾶλλ' εὐφόρεσαν Ph 2 δι) Ph I xü)v~ ἀποκλεισ8. Z. 31 αὐτὰς Ph 3
 ἀποκλεισΜισαι P 4 κραΜνε- tat B 5 κακὰ πράγματα Ph ἀγνείαν nach ὧτων Z. 6 P Jh 7 οςτως P I
 δι) P I ἄνλ' P 8 ὁσφράνσεως B: P 1S7: Phb) προσαγορεύονται PPhajh 10 avx^q Ph 11 λαμπάδα
 Jh I λάμπ. BPhaWd: λάμπουσιν OP (in Phb das v übergeschr.) 12 ὡς OPh 13 ἀναστάσεως
 undeutl. 14 (αἰσθρ'- σ)εων ιε(κΟρώ)σκοῖσαν sehr undeutl. O I διΜρώσκουσα Phb; iu Lücke 2.
 Hd. M 15 καΜς undeutl. O I ἐδίδαξεν — M)ον wxAeevl. O I ἐοίδασκενMAI 16 τί PPh; auch B,
 aber e. Zeichen des Ausfalls I τί Μελον) — ἄφ' Oη unleserl. u. γῆν M- undeutl. O I ἔῃδρ ἀνΜη
 in Lücke 2. Hd. M I (φρά)σας — ὀι- ασκαλίας Z. 17 unleserl. O: φράζω yi AI, dann bis ὀξυκ. Z. 17
 ganz abweichend in Lücke 2. Hd. MAI 18 ccvxon 60 18I τ- δικ. κ. xtj σοφίᾳ Ph 19 ἀνομ- βρούσης
 — λαμπάδες S. GS, 20 Ph 23 ἴλαιον . . κἀκεῖνοι <O πετάσματος ἔναντι κυρίου». ἀλλ' ἐκεῖνοις μὲν
 βραχύτατον φῶς προσετέτακτο θεραπεύειν »ἀφ' ἐσπέρας εἰς ἔω«. ὁ γὰρ τοι αὐτῶν ἔοικεν
 εἰκάζεσθαι τῷ λόγῳ τῷ προφητικῷ τὴν ἐπὶ σωφροσύνη φαίνοντι παρρησίαν, τρεφόμενος ἀπὸ
 τῶν πράξεων καὶ τῆς πίστεως τοῦ λαοῦ, ὁ δὲ ναὸς τῷ »σχοινίσματι τῆς κληρονομίας«,
 ἐπειδήπερ λύχνος περὶ οἶκον ἕνα μόνον δύναται φαίνειν. πρὸ τῆς ἡμέρας οὖν ἐχρῆν τοῦτον
 καίεσθαι τὸν λύχνον· »καύσουσι« γάρ φησιν »αὐτὸν ἕως πρωῒ«, τουτέστιν ἕως τῆς παρουσίας
 τοῦ Χριστοῦ. ὅτι τοῦ ἡλίου« τῆς ἀγνείας ἀνατείλαντος καὶ τῆς δικαιοσύνης. οὐ χρεῖα λύχνου.
 ὅσον μὲν οὖν ὁ λεὼς ἐκεῖνος χρόνον ἀπεθισαύριζε τὰ τρέφοντα τὸν λύχνον ἐπιχορηγῶν τὸ
 ἔλαιον διὰ τῶν ἔργων, ὁ λύχνος αὐτοῖς οὐκ ἔσβεστο τῆς σωφροσύνης, ἀλλ' ἦν φαινόμενος αἰεὶ
 καὶ λάμπων ἐν τῷ »σχοινίσματι τῆς κληρονομίας· ὅτε δὲ ἐπέλιπε τὸ ἔλαιον ἀπὸ τῆς πίστεως
 εἰς ἀκολασίαν αὐτῶν ἐκτροπαλιζομένων, ὁ λύχνος ἄρδην ἀπεσβέσθη, ἵνα δὴ πάλιν
 ἐξαστράψωσι τὰς λαμπάδας ἐπαλλήλοις διαδοχαῖς ἄνωθεν αἱ παρθένοι τῷ κόσμῳ πυρσεύουσαι
 τὴν ἀφθαρσίαν. χορηγητέον οὖν δὴ τὸ ἄτρυγον ἔλαιον καὶ νῦν τῶν καλῶν ἔργων ἀδεῶς καὶ
 τῆς συνέσεως, πάσης κάτω βριθούσης ἀφυλισμένον φθορᾶς, ἵνα μὴ »χρονίσαντος τοῦ

νυμφίου» σβεσθῶσιν ὁμοίως καὶ ἡμῶν αἱ λαμπάδες. ὁ γάρ τοι χρονισμός ἐστι τὸ πρὸ τῆς παρουσίας διάστημα τοῦ Χριστοῦ, ὁ δὲ νυσταγμός καὶ ἡ κοίμησις τῶν δέκα παρθένων ἡ ἔξοδος ἀπὸ τοῦ βίου, τὸ δὲ μεσονύκτιον ἡ βασιλεία τοῦ ἀντιχρίστου, καθ' ἣν ὁ ὀλοθρευτὴς ἄγγελος ἐπιπορεύεται τὰς οἰκίας. ἡ δὲ κραυγὴ ἡ γεγενημένη καὶ λέγουσα »ἰδοὺ ὁ νυμφίος ἔρκεται· ἐξέρχεσθε εἰς ἀπάντησιν αὐτοῦ· ἡ φωνὴ ἐστὶν ἡ ἀπὸ τῶν οὐρανῶν καὶ ἡ σάλπιγξ, ὁπότε πάντες ἐξαναστάντων αὐτοῖς οἱ ἅγιοι 5. 13 Deut. 32, 9. Psal. 104, 11 — 7 | Lev. 24, 3 — 9 Mal. 4, 2. Apok. Joh. 21,23. 22,5 — 16 Plato Pol. I, 328A — 19 Mt. 25, 5. S — 23 Exod. 11,4. 12, 28 — 24 Mt. 25, 6 — 261 Thess. 4, 16. 17 20—S. 69, 2 Pliot. Bibl. 237 S. 310a, 4—12 2 ὁ γάρ P ν 3 f ἐπὶ σωφροσύνην B 7f γαρ φησιν αὐτὸν O P, γὰρ αὐτόν φησιν VBjH 8 τῆς < B Jh 10 ἀπεθησαύριζε O: ἀπεθησαύρισε B 13 λάμπων] λαμπρὸς P 14 ἐκτροπαλισθέντων viell. richtig 16 διαδοχαῖς P Jh : διδοχαῖς 18 κάτω βριθ. s. Index 20 ὁμοίως undeutl. I ὁ γάρ — ἐστι] χρονισμὸν δὲ Ph S. 310a, 4 I ὁ γάρ P 188 21 τῆς παρουσίας δ. unleserl. O | ὁ δὲ — κοίμ.] νυσταγμὸν δὲ καὶ κοίμησιν Ph I κίνησις 22 τῶν — ἔξοδος] τῆς παρθένου τὴν ἔξοδον τὴν Ph I δέκα + O | παρθένων — τ(ὸ) unleserl. 22 f μεσον. δὲ τὴν βασιλείαν Ph 22 δὲ — βασιλεία Z. 23 undeutl. 23 καθ' — οἰκίας Z. 24 unleserl. O : Lücke in M, aber AI 24 ἡ δὲ — λέγ.] κραυγὴν δὲ λέγουσαν Ph I κραυ. O I ἡ γεγ. 60 V: ἡ γενομένη AIJh 25 ἡ φ. — σάλπ. Z. 26] τὴν ἁ. τ. οὐρ. φωνὴν κ. σάλπιγγα Ph I ἐστὶν ἡ φωνὴ P Jh 26 πάντων P I οἱ ἅγιοι < Ph τῶν σωμάτων ἐπὶ νεφελῶν οἰκίσονται, »sIg τὴν ἀπάντησιν· ἄρπα- σΜντες ,τοῦ κυρίου. προσεκτέον γὰρ ὅτι μετὰ τὴν κραυγὴν ἐγῆ- γέρθαι πάσας ἔφη τὰς παρΜνους ὁ λόγος, τουτέστι μετὰ τὴν ἐκ τῶν οὐρανῶν ἐνεχθεῖσαν βοὴν ἀναστήσεσθαι τοὺς νεκρούς· ὡς που καὶ Παῦλος παρεΠυᾶ, ὅτι Ατὸς ὁ κύριος λέγων Ἄεν κελεύσματος ἐν φωνῇ ἀρχαγγέλου καὶ ἐν σάλπιγγι θεοῦ καταβήσεται ἀπ οὐρανοῦ. καὶ οἱ νεκροὶ ἐν Χριστῷ ἀναστήσονται πρῶτον· (τουτέστι τὰ σκηνώ- ματα· ἐνεκρώθησαν γὰρ ἀπαμφιασΜντα τῶν ψυχῶν)· Πῖπειτα ἡμεῖς οἱ ζῶντες ἅμα σὺν αὐτοῖς ἄρπαρησόμεθα, τὰς ψυχὰς λέγων· ἡμεῖς γὰρ κυρίως οἱ ζῶντες ἐσμεν αἱ φυχαί, αἵτινες μετὰ τῶν σωμάτων, ἀπειληφύαι ταῦτα ἐν νεφέλαις ὑπαντησόμεθα τὰς λαμπάδας φέρου- φέρουσαί κεκοσμημένας οὐκ ἄλλοτρίῳ καὶ κοσμικῷ κόσμῳ τινί, ἀλλὰ καὶ φρονήσεως καὶ σωφροσύνης, ἄστρων οἰκὴν ἀποστιλβόντων σέλας αὐτῆς αἰθερίου πεπληρωμένον.

- 6.7 Ταῦτα τῶν ἡμετέρων, οἱ καλλιπάρθενοι, τὰ ὄργια μυστηρίων· αὐταὶ τῶν ἐν παρΜνία μυσταγωγῇΜντων αἱ τελεταί· ταῦτα τὰ ἐπίχειρα, τῶν ἀμιάντων ἄθλων· τῆς σωφροσύνης. νυμφεύομαι καὶ λόγῳ καὶ τὸν αἰδίων τῆς ὀφθαρσίας προῖκα λαμβάνω στέφανον καὶ πλοῦτον παρὰ τοῦ πατρός, καὶ ἔν τοις αἰῶσι οτεφανηφοροῦσα πομ- πεύω καὶ λαμπρὰ καὶ ἀμάραντα τῆς σοφίας ἄνΜι· συγχορεύω βρα- βεύοντι τῷ Χριστῷ κατ οὐρανὸν ἀμφὶ τὸν ἄναρχον καὶ ὀνώλεθρον βασιλέα ἀδύτων γέγονα λαμπαδηφόρος φώτων καὶ ἐφυμνῶ τὸ καινὸν μετὰ τῆς ὁμηγύρεως ἄσμα τῶν ἀρχαγγέλων, τὴν καινὴν χάριν ἔξαγ- γέλλουσα τῆς ἐκκλησίας ξυνέπεσθαι γὰρ αἰεὶ τὸν ὁμιλον τῶν παρ- Μνων τῷ κυρίῳ καὶ συνθιασωτεύειν ἔνθα ἂν εἴη, λόγος ἡχεῖ. καὶ 2 Mt. 25, 7 — 51 Thess. 4, 16. 17 — ι De res. II, 21, 4. 111, 21, 7 — 10 vgl. De res. M 21, 12. Plato Axioch. 365 E — 12 Plato Phaed. 114 E — Meth. Symp. S. 65, 16. 73, 4 — 1 7 Weish. Sal. 4, 2 — 24 Apok. Joh. 14, 3. 4 1 ὀχι1σονταιP 2 κυρίοι] es endet Ph 4 οἴπου B 5I καὶ ἐν φωνῇ P 9I PI Μις . . ἐσμεν ψυχὴ 11 υΑαντησόμεθα O: ἀπαντησόμεθα PJh 12f PI κοσμήσας τ')- ψι'χ)ν σὺν ἄλλοτρίῳ ἀλλὰ τῷ αὐτῷ κόσμῳ, σωφροσύνη τε καὶ οἰκαιοσύνη 12 ἀλλὰ P 188 ν I τ(ῷ) τὸ V 15 καλλιπάρθινοι P (nicht B) 18λαμβάνωνB 20 ΤαP I τὰ ΜρP : M1εα 22 (λαμπαδηφό)ρος φ(οτ)ων unleserl. O (φωτὸς M, ab. φώτων w. e. seh. O) I λαμπαδιφόρος P (nicht B) I καινὸν w. e. seh. auch O, καινότατον MAI 23 (ἀ)ρ(χ)αγ(γ)έλων τ') unleserl. I χάριν P, so auch Jh S. 292 AI: χαρὰν Ἄ- Ἄ- seh. (MAI), viell. richtig 24 (ἐκκ)λ(ησ)ίας (ζ)υνέπ. — τὸν unleserl. I σινίπεσθαι P 25 τῷ — σ(υ)θ(ι(ασω)τευ(ειν) Μᾶ (ἀν) ἐκ) unleserl. I δ λόγος P M AI Jh ἔχει viell. richtig Jh 25 I ἡχεῖ τοῦτο

P I καὶ vor τοῦτο T 61 τοῦτο καὶ Ἰωάννης ἐν τῇ περὶ τῶν ἑκατὸν τεσσαράκοντα χιλιάδων καὶ τεσσάρων αἰνίσσεται μνήμη. ἴτε οὖν , ὧ νεολαία τῶν κανῶν αἰώνων, ἴτε τὰ ἀγγεῖα πληρώσατε σφῶν δικαιοσύνης· ὥρα γὰρ λοιπὸν ἐξεγείρεσθαι καὶ ὑπαντάζειν τῷ νυμφίῳ. ἴτε τὰς ἱῦγγας καὶ καὶ τὰ θέλγητρα κούφως παραμείψασαι τοῦ βίου τὰ περιδινούντα καὶ γοητεύοντα τὴν ψυχὴν· τεύξεσθε γὰρ ταῖν ἐπαγγελμάτων, .

6.7 Σοὶ τόνοδε πλεκτὸν στέφανον ἐκ τῶν προφητικῶν λειμώνων, ὦ Ἀρετὴ, κἀγὼ κοσμήσασα προσφέρω.

1.1 Εἰπούσης δὲ ταῦτα τῆς Θαλλούσης ἡ Θεοπάτρα ἔφη τῷ σκήπτρῳ τὴν Ἀρετὴν ψαῦσαι τῆς Ἀγάθης, τὴν δ' αἰσθομένην εὐθέως ἀναστῆναι καὶ ἀποκρίνασθαι ἔτι ὅτι Μετὰ πολλῆς εὐτολμίας καὶ πειθοῦς καὶ τῆς τοῦ καλῶς εἰπεῖν ὑπολήψεως, ὧ Ἀρετὴ, σοῦ παρο- 7 vgl. Ephes. 5, 27 — 10 Ephes. 5, 2 — 11 Apok. Joh. 5, 8 — 14 Plato Symp. 185 C 4 f Phot. Bibl. 237 S. 309 b, 11 1 κείμενον 3 f κατησφαλισμένα V 4 ᾧ Kl: τὰ O P Jh I θρυλοῦντα P : θρυλλεῖται Kl 4 f ὅτι ὁ χρυσὸς ἰὸν οὐ παραδέχεται Ph 5 καὶ P 184v i rare] ? B 6 φαντάζονται P I ἄρα P 7 μὴ < P I προιεμένης P τῷ] καὶ Cb Jh 8 διὸ < P 9 πλησιέστερον O: πλησιαιτέρον P Jh περάσμ.] ζ , οζ P: παραπετάσματος Cb Jh 10 ἀναπέμπ. vgl. S. 284 AI, ἀναπεμπάζουσα P, ἀναπεμπα . ούσα O, ἀναπεμπάζονσι Cb I δεκ(τὰς) unleserl. O 11 τὰ vor ἐν < P 11 f ἐν ταῖς φιάλαις unleserl. O 12 ἀγ)ίων imleserl. O Vi φράσας unleserl. O: φήσας 2. Hd. MAI 14 f PI ταῦτά σοι, ἴφη, ὡς ἐκ τοῦ παραχρῆμα, ὧ Φ., περὶ Ἑρωτος συμβάλλομαι 14 κἀγὼ κατὰ δύν.) ὑπὲρ ἀγ)νείας, ὧ) Ἀρ. συμβάλλ(ομαι) — Θεοπά(τρα ἔφη) τῷ σκή(πτρῳ) Z. 18f unleserl. O 14 f ὑπὲρ ἀγνείας < P 15 συμβ. 2. Hd. M 16 f Ἀγάθη . Λόγος ος P 19 τὴν Ἀρ. O 58v 20 ἔτι O 21 καλῶς εἰπεῖν P: καλοῦ O I ὧ Ἀρετὴ < O μαρτούσης πειράοομαι δὴ κατὰ δύναμιν κἀγὼ ἰς τὸ προκείμενον Αἰσενέγκασθαι τι, κατ'ἐμαυτὴν μέντοι καὶ οὐ πρὸς τὰ εἰρημένα. οὐ γὰρ ἂν δυναίμην ἐφάμιλλα τούτοις οὕτω ποικίλως καὶ λαμχρῶς ἀπειργασμένοις φιλοσοφεῖν· δόξω γὰρ ἀποφέρεισθαι ψόγον ἀβελτηρίας, εἰ τοῖς κατὰ σοφίαν ἐξισάζεσθαι κρείττοσι προπηδῶν. εἰ οὖν ἀνέ- ξεσθε καὶ τῶν ὅπως ἂν τευχθῇ ῥητορευόντων, ἐπιχειρῶ λέγειν, οὐδὲν προθυμίας καθυφειμένη. ἀρκτέον δὲ ἐντεῦθεν.

1.2 Ἀμήχανον, ὧ παρθένοι, κάλλος καὶ συγγενὲς τῇ σοφίᾳ καὶ πρόσφορον ἅπαντες εἰς τὸν κόσμον κεκτημένοι τοῦτον ἀφικνούμεθα. ἀπηκρίβωνται γὰρ αἱ ψυχαὶ τῷ γεννήσαντι τότε μάλιστα καὶ πλασα- μένω, ὅποτε τὴν »καθ'ὁμοίωσιν« ἰδέαν ἄχραντον ἐκλάμπουσιν καὶ τοὺς χαρακτῆρας τῆς ὀφείας ἐκείνης, πρὸς ,)ν ἀφορῶν ὁ Μς α8 ἀνατον μορφὴν καὶ ὀνῶΜρον ἐχούσας αὐτὰς ἀπειργάετο , τοιαῦται διαμί- νουσι. τὸ γὰρ ἀγέρνητον κάλλος καὶ αἰσώματος καὶ μή τε ἀρχόμενον μήτε φθίνον, ἀλλ' ἀτρέπτον καὶ ἀγήρων καὶ ἀπροσδεὲς αὐτὸ ἐν ἑαυτῷ καὶ [ἐξ] αὐτὸ φῶς ἐν ἀφράστοις καὶ ἀπροσίτοις ἐναπαυόμενον, ἐξουσίας περιουσίᾳ πάντα περιέχον καὶ κτίζον καὶ μετασκευάζον ἐτε- κτήματο »χαρ εἰκόνα τῆς εἰκόνης ἑαυτοῦ τὴν φυχήν. οἷο καὶ λογικὴ καὶ ἀθάνατος ἐστι· ,κατ' εἰκόνα yaQ ὁμιουργηΜσα τοῦ μονογενοῦς, ὡς ἔφην, Ἀνυπέρβλητον ἔχει τὸ κάλλος. οἷο δὴ καὶ .τὰ χνευματικὰ τῆς πονηρίας, ἐρῶσιν αὐτῆς καὶ ἐφερέουσιν, χρᾶναι βιαζόμενα τὴν ΠΓοείκελον αἰτῆς ἐκείνην καὶ ἐπέραστον ἰδέαν, ὡς περὶ ὅη καὶ ὁ προφή- 1 Plato Symp. 199 A — 7 Plato Symp. 210 A. Vgl. De res. U, 4, 7 — 11. 19 Gen. 1,27 — 12 Plato Tim. 29A. Phaed. 69B — 14 Plato Symp. 211 A — 16 ITim. G,16? — 20 Ephes. 6, 12 — 22 De res. I, 43, 5 14—20 Pitra Anal, sacra IV, 206. 438 1 ἱ-αἰῶ κατὰ δύν. P 2I PI οὐ γὰρ ἂν δυναίμην, οὐ μέντοι α)J.u . . ἐβούλεσθε, ἐθέλ.ω εἰπεῖν 3 οἷτως P 5 προσπησῶν Po Cb Jh 5I εἰ οὖν δνέζ.] ἡ σινάεσθαι P, ἡ σινά-ναίνεσθαι B 6 ἂν] ονν P I ἐπιταχρ P: τίγδ Cb Jh 7 PI προΜίας οὐδὲν αΑολείφω I ῥητορεῖ ὄντων P 185 I καΟυφεμένη B I ὁ' 9 αποπαντι T(ὁ κεκτηνένω ohne εἰς τ. κόσμον 13 ἀνὸΜριν u. ἀπεργαΥτο B 13I διανένωιν P 14 α Syrus Brit. Mus. Addit. 14532 Bl. 78Λ' B. 12155 Bl. 80Λ' (17194 Bl 9). S. Einl. I PI (καλόν,) οὔτε γιγῶμενο οἷτε Απολλύμεγορ οἷτε αὐξαλόμενον οὔτε φοῖνον 15 α> ἥρω I αὐτὸς HSS Ausgg. 15 I αὐτὸ — αὐτὸ] ἐν αὐτιῷ Syr 16 εἰς

tilgt Jh I μπὸφως Jh | γν φοισὶr M Syr 1 7 ἔξουσίαις P I περιέχω κ. κτζων Ausgg. I μετα-
σκεράζου- Ausgg. 19 (Θάνατ(όλ' ἐστὶ undeutl. I (μονοΜενονῆς unleserl. 20 ἀ1' ἰ' ἐπέρβι-ητον P:
Αφόρητον viell. richtig I τὸ P 21 χαΙ ἔφε- δρεύ(ουσι) unleserl. 22 {a)vnrjg — ἐπέραστόν iinleserl.
I ἐΜην] αιρν,)ν 2. Hd. M, αὐγίμ· ΑΙ της Ἱερεμίας παρίστησιν ὀνειδίζων Ἱερουσαλήμ »ὄψις
πόρνης ἐγένετό σοι· ἀπηναισχύντησας ἀπέναντι τῶν ἐραστῶν σου», τὴν παρασχοῦσαν ἑαυτὴν
ταῖς ἀντικειμέναις δυνάμεσιν εἰς βεβήλωσιν λέγων. ἐρασταὶ γάρ εἰσιν ὁ διάβολος καὶ οἱ περὶ
αὐτὸν ἄγγελοι, οἱ τὸ λογικὸν ἡμῶν καὶ διορατικὸν τῆς φρονήσεως κάλλος μιαλίνειν καὶ
μολύνειν τῇ ἑαυτῶν ἐπιμιξίᾳ τεχναζόμενοι καὶ μοιχοὶ γενέσθαι πάσης τῆς τῷ κυρίῳ
νευμφευμένης ἐπιθυμοῦντες ψυχῆς.

2.1 Ἐὰν οὖν ἀμόλυντον τοῦτο τηρήσῃ τις τὸ κάλλος καὶ ἀσινὲς καὶ τοιοῦτον, ὁποῖον αὐτὸς ὁ
συστησάμενος αὐτὸ καὶ ζωγραφήσας ἀπετύπωσε, τὴν αἰώνιον ἀπομιμησάμενος φύσιν καὶ
νοητὴν, ἥς καὶ χαρακτήρ ἐστὶν ὁ ἄνθρωπος καὶ ἀπεικόνισμα, γεγωνὶς οἷον ἄγαλμα τι
περικαλλέστατον καὶ ἱερόν, ἐντεῦθεν μετενεχθεὶς εἰς τὴν μακάρων πόλιν τοὺς οὐρανούς,
ὥσπερ ἐν ναῷ κατοικισθήσεται. ἄχραντον τὸ κάλλος ἡμῶν ἄριστα τηρεῖται τότε καὶ ἀσφαλῶς,
ὁπότεν δὴ παρθενίᾳ σκεπόμενον ὑπὸ τοῦ καύσωνος ἔξωθεν μὴ μελαίνηται τῆς φθορᾶς, ἀλλ'
αὐτὸ ἐφ' ἑαυτοῦ μένον δικαιοσύνη κοσμηται, νυμφαγωγούμενον τῷ υἱῷ τοῦ θεοῦ· ὃν τρόπον δὴ
καὶ αὐτὸς εἰσηγεῖται, χρῆναι παραινῶν ὥσπερ ἐν λαμπάσιν > ταῖς σφετέραις σαρκὶ τὸ φῶς
ἄσβεστον ἀνακαίεσθαι τῆς ἡγνείας, ἐπειδὴ περὶ ὁ τῶν δέκα παρθένων ἀριθμὸς τὰς εἰς Ἱησοῦν
πεπιστευκυίας ἀναμετρεῖσθαι βούλεται ψυχάς, τῷ ζ' τὴν ἀπευθύνουσαν μόνην ὁδὸν εἰς τοὺς
οὐρανούς ἀποτυπούμενος. ἀλλ' αἱ μὲν πέντε ἔμφρονες ἐτύγχανον ἄρα καὶ σοφαί, αἱ δὲ πέντε
»μωραὶ« καὶ ἄσοφοί τινες· οὐ γὰρ ἐπρομηθεύσαντο ἐλαίου σφῶν τὰ ἄγγεῖα πλήρη
παρασκευάσαι, δικαιοσύνης ἀπομείνασαι κεναί. αἰνίσσεται γὰρ διὰ τούτων τὰς ἐπὶ πέρατα
παρθενίας ἐπισπερχομένας 1 Jerem. 3, 3 — 11 Plato Tim. 37 C — 15 vgl. Sir. 31, 19 (Hohel. 1, 6) —
16 Symp. S. 69, 12. 73, 4 — 16 f Mt. 25, 1 — 22 Mt. 25, 2. 3 1 (π)αρίστησι ὄν. Ἱερ. unleserl. 0:
ὀνειδ. < ΑΙ, τὴν Ἱερ. ΜΑΙ I π . ρν. ς 2 ἀπηναισχύντησας — τὴν παρ) ασχοῦσαν unleserl. I
ἡπνηεσχύντησας M A I P 185 V I st. τ. ἐρ. σου u. παρ)ασχοῦσαν u. 3 ταῖς — βεβή(λωσιν) u. ὁ — οἱ
u. αὐτὸν — οἱ ücke in M 3 τα)ῖς — λέγ)ων unleserl. 4 ὁ διάβ. — ἡμῶν unleserl. I λογ.]
γνωστικὸν 2. Hd. M ΑΙ I ὑμῶν ΑΙ 5 καὶ διορ. 59 9 αὐτὸ ὁ συστ. αὐτὸ(? P) B V I ζωγρ.] ob. S. 15, 17
11 P I τῶν αἰδίων θεῶν γεγονὸς ἄγαλμα I γεγονὸς P 14 τότε τηρεῖται P Jh I δὴ < P 16 ἐφ' ἑαυτὸ
0, ἐφ' ἑαυτοῦ P I μόνον V I κοσμεῖται P 19 φῶς P 186 I ἄσβεστον < P Jh 20 τὸν] Χριστὸν P Jh I
Ἱησοῦν < B V (? P) ἀναμετρεῖσθαι wie 3, 14 S. 45, 9: ἀριθμεῖσθαι P Jh 21 I] ἰῶτα 0: δέκα P 22
ἔμφρονες — πέντε Z. 23 < B 23 προεμηθεύσαντο 25 αἰνίσσεταιῖ τοι τι B) διὰ P I ἐπισπ.]
ἐπεισερχομένας P ἐλθεῖν καὶ πάντα εἰς τὸ συμπληρωθῆναι τὸν ἔρωτα τοῦτον κοσμίως δρώσας
καὶ σωφρόνως, καὶ τὰς ἐπαγγελλομένας μὲν καὶ σεμνυνομένας τοῦτο σκοπεῖν, ὀλιγωρούσας δὲ
καὶ ἡττωμένας τοῦ κόσμου ταῖς ἐξαλλαγαῖς καὶ ὥσπερ σκιαγραφούσας μᾶλλον εἶδωλον ἀρετῆς
ἢ αὐτὴν ἐργαζομένας ἔμπνουν τὴν ἀλήθειαν.

3.1 Τὸ γὰρ λεγόμενον ὡμοιωθῆναι τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν δέκα παρθένοις, αἵτινες« ἔλαβον
»τὰς λαμπάδας ἑαυτῶν καὶ ἐξῆλθον« ἀπαντήσουσαι τῷ νυμφίῳ, σημαίνειν βούλεται τὴν
αὐτὴν ὁδὸν τοῦ ἐπιτηδεύματος πάσας ἐπαανηρημένας, διὰ τὴν ἔμφασιν τοῦ ιζ' ἐστείλαντο μὲν
γὰρ αἱ > παραπλησίως ἑαυτὰς εἰς τοῦτο καθομολογήσασαι, καὶ ταύτη κυκλήσκονται δέκα,
ἐπειδὴ τὴν αὐτὴν, ὡς ἔφην, εἵλοντο πρόθεσιν· οὐκέτι δὲ ὁμοίως ἐξῆλθον ὑπαντήσουσαι τῷ
νυμφίῳ. αἱ μὲν γὰρ τροφὴν ἄφθονον καὶ εἰσαυθις ἐπορίσαντο ταῖς ἐλαιοθρέπτους λαμπάσιν, αἱ
δὲ κατερραθύμηναν, τοῦ παρόντος μόνον ἐπιμεληθεῖσαι. διὸ δὴ καὶ ἰσάριθμοι πρὸς πέντε
διαίρουσιν, ἐπειδὴ περὶ τὰς πέντε αἰσθήσεις οἱ μὲν αὐτῶν ἐφυλάξαντο καθαρὰς καὶ παρθένους
ἀμαρτημάτων, ἃς οἱ πλεῖστοι σοφίας προσηγόρευσαν πύλας, αἱ δὲ τούναντίον πλήθεισιν

ἀδικημάτων ἐλάβησαντο φυράσασαι κακίᾳ. 4 Plato Symp. 212 A. Meth. De res. I, 28, 2 — 6 Mt. 25, —4 — 16 HI Orig. In Mt. IV, 354 Lomm. (Hier. PL 26, 191 BC) — 17 ? (Zeller, Phil. d. Gr. 4 III, 1, 73f) 6 — S. 67, 19 Phot. Bibl. 237 S. 309b, — 310a, 13 — 15 ff vgl. Nilus Epist. III, 298 1 πάντα τὰ P I πληρωθῆναι P Jh: συντείνοντα + P Jh I ἔρωτα] αἰῶνα P 2 δράσας B 4 σκιογραφούσας P? O: σκιαγραφία PI Phaed. B I μάλ(λον) unleserl. 4 f PI οὐκ εἶδωλα ἀρετῆς, . . ἀλλ' ἀληθῆ 6 Tò γὰρ — ἀρπασθέντες τοῦ κυρίου S. 69, 2 bei Ph (eingel. mit ὅτι φησὶν) mit Auslassung von ἀνομβρούσης S. 67, 19 — αἱ λαμπάδες S. 68, 20 I Tò γὰρ λεγ(όμενον) unleserl. I ὁμοιοῦσθαι I. οὐρ)ανῶν — αἵτινες Z. 7 unleserl. O 7 αἵτινες — νυμφίῳ Z. 8 < Ph I αὐτῶν V 8 ἀπαν(τή)σουσαι — σημαί)ναι unleserl. I ὑπαντ. MAI I βουληθῆναι M AI I ὁδὸν — τοῦ ζ' στοιχείου) Z. 9f unleserl. 0, sehr abweichend 2. Hd. M AI 9 πάσας + Ph M AI Jh 10 ἐστείλαντο O 59v I μὲν P v I αἱ < Ph Jh I δέκα + Bo Wd 11 ταύτη] πάντη Ph b I δέκα] δέ . καὶ P I ἐπειδὴ — πρόθεσιν Z. 12 < Ph 13 καὶ εἰσαῦθις < Ph 14 τοῦ — ἐπιμελ. Z. 15 < Ph 15 Nilus ἐκεῖνον γὰρ ἐγὼ παρθένον καλῶ, τὸν καὶ ψυχῇ καὶ σώματι παρθενεύοντα . . . ὁ κύριος τὰς μὲν πέντε εἰς τὸν νυμφῶνα τῆς βασιλείας εἰσήγαγε διὰ τὴν ψυχῇ καὶ τῇ σαρκὶ καθαρεύειν, τὰς δὲ πέντε ἀπέκλεισεν, ἐπειδὴ τῷ σώματι μόνῳ ἐπαρθένευον, τοῖς δὲ λογισμοῖς ἐρρυπαίνοντο ἑαυτὰς ἀπατῶσαι 16 f x. π. ἁμαρτ. < Ph 17 πύλας προσηγ. Ph 18 πλήθ. ἀδικ. < Ph I κατελοβήσαντο Ph I φύρασαι < Ph I κακίας O ἐγκρατευοάμεναι γὰρ καὶ ἀγνεύσασαι οἰκαιοσύνης εὐφόρησαν μα-λλον χαραπτώμασιν· ἐξ οὗ δὴ καὶ ουνέβη τῶν Μιων ἔξω περιβόλων ἀποκλεισθείσας ὁπαγορευθῆναι. εἴτε yaQ κατορθοῦμεν ἔτε πλημμε- λούμεν, διὰ τούτων ἐκάτερα καὶ τὰ ἀνόραταθήματα κρατύνεται καὶ τὰ κακοπραγήματα. καὶ ὡσπερ ἡ θάλλουσα καὶ ψαλμῶν ἀγνεῖαν ἔφη καὶ ὥτων εἶναι καὶ γλώσσης καὶ τῶν λοιπῶν καΜης αιΜητη- ρίων, ουτω ὁ καὶ ἐνταΜα τὴν πίστιν ἄσυλον ἢ φυλαξαμένη τῶν \ πέντε διόόων τῆς ἀρετῆς, ὁράσεως, ρεύσεως, ὁσφρήσεως, ἀφῆς τε καὶ ἀκοῆς, πέντε προσαγορεύεται παρΜνοι, διὰ τὸ τὰς πέντε τῆς αἰοκι- σεως ἀγνὰς ἀποκαταστῆσαι xcō Χριστῷ φαντασίας, ἀφ' ἐκάστης αὐτῶν οἷα λαμπτήρ τὴν ὁσιότητα λάμπουσα τρανῶς. ἢ γὰρ πεντάφωτος ἡμῶν ὡς dXtjd^ö^g λαμπὰς ἢ οἶα ἔστιν, i]v ἢ ψυχὴ βαστάζουσα ὁαδὸς δίκην xcō νυμφίῳ καρίσταται Χριστῷ τῇ ἡμέρᾳ τῆς ἀναστάσεως, χαραφαίνουσα διὰ πασῶν τῶν αιΜήσεων διΜρώσκουσιν λαμπρὰν τὴν ἔστιν· καθὼς αὐτὸς ἐδῶλεν εἰπὼν .πῦρ ἤλθον βαλεῖν ἐς τὴν yjjv, καὶ τί ἤθελον εἰ ἤδη ὀνήφθῃ; yljv ἡμῶν τὰ σκηνώματα φράσας, εἰς α0 ἐβούλετο ταχέως ἀναφθῆναι τὴν ὀζυκίνητον τῆς ὁίασκαλίας αὐτοῦ καὶ διάπυρον πρα-ζιν. τὸ γὰρ ἴλαιον τῇ σοφίᾳ καὶ τῇ δικαιο- σΜνν παραβλητέον· ἀνομβρούσης γὰρ ταῦτα τῆς ψυχῆς ἀφθόνως καὶ ἐπιχεούσης xā σώματι εἰς υοψος ἀναφλέγεται τῆς ὀρετῆς ἀσβεστον .τὸ φῶς, ἔμπροσθεν τῶν Μρώπωνι ἐκλάμπον τὰς πράξεις τὰς καλὰς, ὡστε ὁξασθῆναι .τὸν πατέρα' .τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς'.

4.1 Τοιοῦτον ἔλαιον ἄρα κάκεινοι προσέφερον ἐν τῷ Λευίτικῷ, »ἄτρυγον ἔλαιον, Μαρόν, κεκομμένον καῦσαι λύχνον ἔξω τοῦ κατα- 2 Mt. 25, 10. 12 — « Symp. 5, 4 S. 57, 5K — 10 E Kor. 11, 2 — 15 Lk. 12, 49 — 16 Tgl. II Petr. 1, 18. 14 — 21 Mt. 5, 1G — 24 Lev. 24, 2. 3 1 ἐγκρατεύσασαι Cb I ἀγνευσάμεναι | μᾶλλ' εὐφόρεσαν Ph 2 δι) Ph I xü)v~ ἀποκλεισ8. Z. 31 αὐτὰς Ph 3 ἀποκλεισΜισαι P 4 κραΜνε- tat B 5 κατὰ πράγματα Ph ἀγνεῖαν nach ὥτων Z. 6 P Jh 7 οςτως P I δι) P I ἄνλ' P 8 ὁσφράνσεως B: P 1S7: Phb) προσαγορεύονται PPhajh 10 avx^q Ph 11 λαμπάδα Jh I λάμπ. BPhaWd: λάμπουσιν OP (in Phb das v übergeschr.) 12 ὡς OPh 13 ἀναστάσεως undeutl. 14 (αἰσθρ- σ)εων ιε(κΟρώ)σκοῖσαν sehr undeutl. O I διΜρώσκουσα Phb; iu Lücke 2. Hd. M 15 καΜς undeutl. O I ἐδίδαξεν — M)on wxAeevl. O I ἐδίδασκεν MAI 16 τί PPh; auch B, aber e. Zeichen des Ausfalls I τί Μέλον) — ἄψφOη unleserl. u. γῆν M- undeutl. O I ἐξ ἡδρ ἀνΜη in Lücke 2. Hd. M I (φρά)σας — ὀι- ασκαλίας Z. 17 unleserl. O: φράζω yi AI, dann bis ὀξυκ. Z. 17 ganz abweichend in Lücke 2. Hd. MAI 18 ccvxon 60 18I τ-δ'ικ. κ. xtj σοφίᾳ Ph 19 ἀνομ- βρούσης

— λαμπάδες S. GS, 20 Ph 23 ἔλαιον . . κἀκεῖνοι <Ο πετάσματος ἔναντι κυρίου>. ἀλλ' ἐκείνοις μὲν βραχύτατον φῶς προσετέτακτο θεραπεύειν »ἀφ' ἑσπέρας εἰς ἔω«. ὁ γάρ τοι αὐτῶν ἔοικεν εἰκάζεσθαι τῷ λόγῳ τῷ προφητικῷ τὴν ἐπὶ σωφροσύνη φαίνοντι παρρησίαν, τρεφόμενος ἀπὸ τῶν πράξεων καὶ τῆς πίστεως τοῦ λαοῦ, ὁ δὲ ναὸς τῷ »σχοινίσματι τῆς κληρονομίας«, ἐπειδὴ περ λύχνος περὶ οἶκον ἓνα μόνον δύναται φαίνειν. πρὸ τῆς ἡμέρας οὖν ἐχρῆν τοῦτον καίεσθαι τὸν λύχνον· »καύσουσι« γάρ φησιν »αὐτὸν ἕως πρωῒ«, τουτέστιν ἕως τῆς παρουσίας τοῦ Χριστοῦ. ὅτι τοῦ ἡλίου» τῆς ἀγνείας ἀνατείλαντος καὶ τῆς δικαιοσύνης. οὐ χρεῖα λύχνου. ὅσον μὲν οὖν ὁ λεῶς ἐκεῖνος χρόνον ἀπεθησαύριζε τὰ τρέφοντα τὸν λύχνον ἐπιχορηγῶν τὸ ἔλαιον διὰ τῶν ἔργων, ὁ λύχνος αὐτοῖς οὐκ ἔσβεστο τῆς σωφροσύνης, ἀλλ' ἦν φαινόμενος αἰεὶ καὶ λάμπων ἐν τῷ »σχοινίσματι τῆς κληρονομίας· ὅτε δὲ ἐπέλιπε τὸ ἔλαιον ἀπὸ τῆς πίστεως εἰς ἀκολασίαν αὐτῶν ἐκτροπαλιζομένων, ὁ λύχνος ἄρδην ἀπεσβέσθη, ἵνα δὴ πάλιν ἐξαστράψωσι τὰς λαμπάδας ἐπαλλήλοις διαδοχαῖς ἄνωθεν αἱ παρθένοι τῷ κόσμῳ πυρσεύουσαι τὴν ἀφθαρσίαν. χορηγητέον οὖν δὴ τὸ ἄτρυγον ἔλαιον καὶ νῦν τῶν καλῶν ἔργων ἀδεῶς καὶ τῆς συνέσεως, πάσης κάτω βριθούσης ἀφυλισμένον φθορᾶς, ἵνα μὴ »χρονίσαντος τοῦ νυμφίου« σβεσθῶσιν ὁμοίως καὶ ἡμῶν αἱ λαμπάδες. ὁ γάρ τοι χρονισμός ἐστι τὸ πρὸ τῆς παρουσίας διάστημα τοῦ Χριστοῦ, ὁ δὲ νυσταγμός καὶ ἡ κοίμησις τῶν δέκα παρθένων ἡ ἔξοδος ἀπὸ τοῦ βίου, τὸ δὲ μεσονύκτιον ἡ βασιλεία τοῦ ἀντιχρίστου, καθ' ἣν ὁ ὀλοθρευτὴς ἄγγελος ἐπιπορεύεται τὰς οἰκίας. ἡ δὲ κραυγὴ ἡ γεγεννημένη καὶ λέγουσα »ἰδοὺ ὁ νυμφίος ἔρκεται· ἐξέρχεσθε εἰς ἀπάντησιν αὐτοῦ· ἡ φωνὴ ἐστὶν ἡ ἀπὸ τῶν οὐρανῶν καὶ ἡ σάλπιγξ, ὁπότε πάντες ἐξαναστάντων αὐτοῖς οἱ ἅγιοι 5. 13 Deut. 32, 9. Psal. 104, 11 — 7 | Lev. 24, 3 — 9 Mal. 4, 2. Apok. Joh. 21,23. 22,5 — 16 Plato Pol. I, 328A — 19 Mt. 25, 5. S — 23 Exod. 11,4. 12, 28 — 24 Mt. 25, 6 — 261 Thess. 4, 16. 17 20—S. 69, 2 Pliot. Bibl. 237 S. 310a, 4—12 2 ὁ γάρ P ν 3 f ἐπὶ σωφροσύνην B 7f γὰρ φησιν αὐτὸν O P, γὰρ αὐτόν φησιν VBJh 8 τῆς < B Jh 10 ἀπεθησαύριζε O: ἀπεθησαύρισε B 13 λάμπων] λαμπρὸς P 14 ἐκτροπαλισθέντων viell. richtig 16 διαδοχαῖς P Jh : διδαχαῖς 18 κάτω βριθ. s. Index 20 ὁμοίως undeutl. I ὁ γάρ — ἐστι] χρονισμὸν δὲ Ph S. 310a, 4 I ὁ γάρ P 188 21 τῆς παρουσίας δ. unleserl. O | ὁ δὲ — κοίμ.] νυσταγμὸν δὲ καὶ κοίμησιν Ph I κινήσεις 22 τῶν — ἔξοδος] τῆς παρθένου τὴν ἔξοδον τὴν Ph I δέκα + O | παρθένων — τ(ὸ) unleserl. 22 f μεσον. δὲ τὴν βασιλείαν Ph 22 δὲ — βασιλεία Z. 23 undeutl. 23 καθ' — οἰκίας Z. 24 unleserl. O : Lücke in M, aber AI 24 ἡ δὲ — λέγ.] κραυγὴν δὲ λέγουσαν Ph I κραυ. O I ἡ γεγ. 60 V: ἡ γενομένη AIJh 25 ἡ φ. — σάλπ. Z. 26] τὴν ἁ. τ. οὐρ. φωνὴν κ. σάλπιγγα Ph I ἐστὶν ἡ φωνὴ P Jh 26 πάντων P I οἱ ἅγιοι < Ph τῶν σωμάτων ἐπὶ νεφελῶν οἰκήσονται, »slg τὴν ἀπάντησιν· ἄρπα- σΜντες ,τοῦ κυρίου. προσεκτέον γὰρ ὅτι μετὰ τὴν κραυγὴν ἐγῆ- γέρθαι πάσας ἔφη τὰς παρΜνους ὁ λόγος, τουτέστι μετὰ τὴν ἐκ τῶν οὐρανῶν ἐνεχθεῖσαν βοὴν ἀναστήσεσθαι τοὺς νεκρούς· ὡς που καὶ Παῦλος παρεΠυᾶ, ὅτι Ατὸς ὁ κύριος λέγων Ἄεν κελεύσματος ἐν φωνῇ ἀρχαγγέλου καὶ ἐν σάλπιγγι θεοῦ καταβήσεται ἀπ οὐρανοῦ. καὶ οἱ νεκροὶ ἐν Χριστῷ ἀναστήσονται πρῶτον· (τουτέστι τὰ σκηνώ- ματα· ἐνεκρώθησαν γὰρ ἀπαμφιασΜντα τῶν ψυχῶν)· Πῖπειτα ἡμεῖς οἱ ζῶντες ἅμα σὺν αὐτοῖς ἀρπαησόμεθα, τὰς ψυχὰς λέγων· ἡμεῖς γὰρ κυρίως οἱ ζῶντές ἐσμεν αἱ φυχαί, αἵτινες μετὰ τῶν σωμάτων, ἀπειληφυῖαι ταῦται ἐν νεφέλαις ὑπαντησόμεθα τὰς λαμπάδας φέρου- φέρουσαί κεκοσμημένας οὐκ ἄλλοτρίῳ καὶ κοσμικῷ κόσμῳ τινί, ἀλλὰ καὶ φρονήσεως καὶ σωφροσύνης, ἄστρων οἴκην ἀποστιλβόντων σέλας αὐτῆς αἰθερίου πεπληρωμένον.

- 5.2 Ταῦτα τῶν ἡμετέρων, οἱ καλλιπάρθενοι, τὰ ὄργια μυστηρίων· αὐταὶ τῶν ἐν παρΜνίᾳ μυσταγωγῇΜντων αἱ τελεταί· ταῦτα τὰ ἐπίχειρα ,τῶν ἀμιάντων ἄθλων· τῆς σωφροσύνης. νυμφεύομαι καὶ λόγῳ καὶ τὸν αἰδῖον τῆς ἀφθαρσίας προῖκα λαμβόνω στέφανον καὶ πλοῦτον παρὰ τοῦ πατρός, καὶ 9 ἐν τοῖς αἰῶσι οστεφανηφοροῦσα πομ- πεύω καὶ λαμπρὰ καὶ ἀμάραντα τῆς

σοφίας ἄνμι· συγγορεύω βρα- βεύοντι τῷ Χριστῷ κατ οὐρανὸν ἀμφὶ τὸν ἄναρχον καὶ
 ὀνώλεθρον βασιλέα ἀδύτων γέγονα λαμπαδηφόρος φώτων κω ἐφυμνῶ τὸ καινὸν μετὰ τῆς
 ὁμηγύρεως ἄσμα τῶν ἀρχαγγέλων, τὴν καινὴν χάριν ἐξαγ- γέλλουσα τῆς ἐκκλησίας· ξυνέπεσθαι
 γὰρ αἰεὶ τὸν ὁμιλον τῶν παρ- Μνων τῷ κυρίῳ καὶ συνθιασωτεύειν ἔνθα ἂν εἴη, λόγος ἡχεῖ. καὶ
 2 Mt. 25, 7 — 51 Thess. 4, 16. 17 — 1 De res. II, 21, 4. 111, 21, 7 — 10 vgl. De res. M 21, 12. Plato
 Axioch. 365 E — 12 Plato Phaed. 114 E — Meth. Symp. S. 65, 16. 73, 4 — 1 7 Weish. Sal. 4, 2 — 24
 Apok. Joh. 14, 3. 4 1 ὀχι1σονταιP 2 κυρίοι] es endet Ph 4 οἴπου B 5I καὶ ἐν φόνῃ P 9I PI Μις . .
 ἐσμκεν ψυχῇ 11 υΑαντησόμεθα 0: ἀπαντησόμεθα PJh 12f PI κοσμήσας τ')- ψι'χ'ν σὺκ ἀλλοτρίῳ
 ἀλλὰ τῷ αὐτι-ις κόσμῳA, σωφροσύνη τε καὶ οἰκαιοσύνη 12 ἀλλὰ P 188 v I τ(ῷ) τὸ V 15
 καλιπάρθινοι P (nicht B) 18λαμβάνωνB 20 TaP I τὰ ΜρP : M1εα 22 (λαμπαδηφό)ρος φ(οτ)ων
 unleserl. O (φωτὸς M, ab. φώτων w. e. seh. 0) I λαμπαδιφόρος P (nicht B) I καινδν w. e. seh.
 auch 0, καινότατον MAI 23 (ἀ)ρ(χ)αγ(γ)έλων τ') unleserl. I χάριν P, so auch Jh S. 292 AI: χαρὰν
 Λ- Λ- seh. (MAI), viell. richtig 24 (ἐκκ)λ(ησ)ίας (ζ)υνέπ. — τὸν unleserl. I σινίπεσθαι P 25 τῷ —
 σ(υ)θι(ασω)τευ(ειν) Μα (ἄν) ἐκ unleserl. I δ λόγος P M AI Jh ἔχει viell. richtig Jh 25 I ἡχεῖ τοῦτο
 P I καὶ vor τοῦτο T 61 τοῦτο καὶ Ἰωάννης ἐν τῇ περὶ τῶν ἑκατὸν τεσσαράκοντα χιλιάδων καὶ
 τεσσαρῶν αἰνίσσεται μνήμη. ἴτε οὖν , ὧ νεολαία τῶν κανῶν αἰώνων, ἴτε τὰ ἀγγεῖα πληρώσατε
 σφῶν δικαιοσύνης· ὥρα γὰρ λοιπὸν ἐξεγείρεσθαι καὶ ὑπαντάζειν τῷ νυμφίῳ. ἴτε τὰς ἴυγγας καὶ
 καὶ τὰ θέλγητρα κούφως παραμείψασαι τοῦ βίου τὰ περιδινούντα καὶ γοητεύοντα τὴν ψυχὴν·
 τεύξεσθε γὰρ ταῖν ἐπαγγελμάτων, .

- 5.2 Σοὶ τόνοδε πλεκτὸν στέφανον ἐκ τῶν προφητικῶν λειμῶνων, ὡ Ἀρετῇ, κάγῳ κοσμήσασα
 προσφέρω.
- 7.1 Διαπερاناμένης οὖν ἄριστα καὶ Ἀγάθης, ἴφη, τὸν λόγον καὶ εὐδοκιμησάσης ἐφ' οἷς
 ἰσηγόρησεν, πάλιν ἡ Ἀρετῇ τὴν Πρόκιλλαν ἐκέλευσε λέγειν.
- 7.2 Ἡ δὲ ἀναστᾶσα καὶ ἔμπροσθεν παρελθοῦσα τῆς κλισιάδος ἔλεξε τοιάδε· Ἀπορρᾶθυμεῖν καὶ μετὰ
 τοσοῦτους οὐ θέμις μοι λόμους, CO Ἀρετῇ, ἀναμφισβητήτως πεπιστευκυῖαν τῇ »πολυποικίλῳ
 τοῦ θεοῦ σοφίᾳ«, , πλουσίως ἐχούσῃ διδόναι καὶ διαφόρως ὅτῳ βούλεται. καὶ γὰρ πελάγιοι
 πλωτῆρές φασι φέρεσθαι μὲν τοῖς ναυτιλλομένοις τὸ αὐτὸ πνεῦμα, ἄλλους δὲ τὰ περὶ τὸν
 πλοῦν ἀλλοίως αὐτῶν] μετα- χειριζομένους οὐκ εἰς τὴν αὐτὴν εἰσορμίσασθαι σπεύδειν· οἷς μὲν
 γὰρ 3 Mt. 25, 4. 6 f. Rom. 13, 11 — 7 Diels, Yorsokr. 43, 15 — 8 Eurip. Hippol. 73f, vgl. Symp. 198
 AI. De sangiiiis. 1, 1. Mart. Lugd. bei Eiiis. KG. Y, 1. Klem. AI. Paed. E, 8 — 17 Ephes. 3, 10 15—18 SS
 Parall. Holl 200 1 περὶ + P 1 f χιλιάδων καὶ τεσσαρ. καὶ τ. P Jli 2 νεωλέα P, νεολέα B 2f τῶν
 κεινεώνων P, τ. κενεώνων V B 5 < P 189 I περιδ. vgl. S. 60, 20: παραδινούντα P 7 ζωᾶς Jh: ζωῆς
 HSS 8 προφητείας πλεκτὸν PB, aber in B mit e. Zeichen über προφ. 10 f Λόγ. Ζ'Πρόκ. vor Ἡ δὲ
 Jh, < 12 ür ein Δ vor ιαπεραν. Eanm in O 13 ἡγόρευσε Jh I προκίλλαν P 15 ἀνασθῆσα B 16
 Ἀπορρ. — βούλεται Z. 18 in C (nach K Bl. 250). Lemma : τοῦ ἀγίου Μεθοδίου ἐκ τῶν περὶ
 ἀγνείας συμποσίων I ἀποραθυμεῖν C I ἀπο-Απορρᾶθυμεῖν B I καὶ — Ἀρετῇ Z. 17] πρὸς τὸ τὰ
 συμφέροντα διηγῆσασθαι οὐ θέμις, ὧ ἄνδρες C I καὶ < B 17 πεπιστευκυῖα B : πεπιστευκότας C I
 ποικίλη 17 f σοφ. τοῦ θεοῦ P Jh 18 ὅτε βούλ. P: τοῖς βουλομένοις C u. endet 20 πλ. ἀλλοίους P I
 αὐτὸν P o Correctur in B): getilgt von Wd 21 εἰσαρμόσασθαι σπουδῇ P τὸ πνεῦμα κατὰ πρῦμναν
 οὔριον ἴσταται, τοὺς δὲ καὶ ἐξ φέρει, καὶ ὅμως ἑκατέροις ὁ πλοῦς ἀνύεται ῥᾶστα. ἀτὰρ δὴ τῆς
 σοφίας νοερὸν πνεῦμα καὶ ἅγιον καὶ μονογενές, ἀπὸ πατρῶων ἄνωθεν πρᾶως καταπνεόμενον
 θησαυρῶν, πάσαις ἡμῖν λιγυρὸν οὔρον πνεῦσαν γνώσεως ἐπαρκέσει τὸν δρόμον ἀλύπως
 ἀπευθῆναι τῶν λόγων· ἐμοὶ γὰρ καιρὸς ἤδη λέγειν.
- 7.3 Εἷς τρόπος Μῆς ἐπαίνων οὗτός ἐστιν, ὡ παρθένοι, καὶ σεμνός, ὁπότεν ὁ ἐπαινῶν τοῦ
 ἐπαινουμένου τῶν ἐπαίνων κρεῖττονα παρέχη μάρτυρα· πάρεστι γὰρ ἐντεῦθεν μαθεῖν ἀκριβῶς,

ὅτι μὴ πρὸς χάριν μηδὲ ἐξ ἀνάγκης μηδὲ κατὰ δόξαν ἢ εὐφημία γίνεται τῶν λόγων, ἀλλὰ κατὰ ἀλήθειαν καὶ ἀθώπευτον κρίσιν. καὶ γὰρ οἱ πληρέ- στερον εἰσηγησάμενοι περὶ τοῦ πρὸ αἰώνων υἱοῦ τοῦ θεοῦ προφητῶν καὶ ἀπόστολοι καὶ μᾶλλον αὐτὸν τῶν ἄλλων θεολογήσαντες ἀνθρώπων οὐκ εἰς ἀγγελικὴν ἀνήγαγον αὐτῷ ῥῆσιν τοὺς ἐπαίνους, ἀλλ' εἰς αὐτὸν τὸν ἀννημέρον πάντων τὸ κῦρος καὶ τὸ κράτος· ἦν γὰρ ἐμπρεπὲς τὸν ἀπάντων μεῖζονα τῶν ἄλλων μετὰ τὸν πατέρα μόνῳ τῷ ἑαυτοῦ μεῖζονι πατρὶ χρῆσασθαι μάρτυρι. καὶ δὴ καὶ τῆς ἀγνείας οὐκ εἰς ἀνθρωπίνην ἀνοίσω κάγῳ δόξαν τοὺς ἐπαίνους, ἀλλ' εἰς αὐτόν, ᾧ μέλομεν καὶ ὅς τὸ πᾶν ἀνῆρηται, γεωργὸν αὐτῆς ἀποδεικνύουσα τοῦτον καὶ ἐραστήν τῆς ὥρας ὄντα καὶ ἀξιόχρεω μάρτυρα. καὶ τοῦτο καὶ ἐν τῷ τῶν Ἀθηναιῶν Ἰσχυρίᾳ ἀρεστὶ διαθρῆσαι τῷ βουλομένῳ φανερώς, ἔνθα αὐτὸς ὁ Χριστὸς τὰς ἐν παρθνίᾳ παγίως καταγεγενημένας ἐγκωμιάζων φησὶν »ὥς κρίνον ἐν μέσῳ ἀκμῶν, οὕτως ἡ πλησίον μου ἐν μέσῳ τῶν θυγατέρων«, κρίνω πρεικάζων διὰ τὸ καθαρὸν καὶ εὐπνουν καὶ ἡδὺ καὶ ἰλαρὸν τὸ χάρισμα τῆς ἀγνείας· ἐαρινὸν γὰρ ἡ ἀγνεία καὶ ἐπανθοῦν ἀβρῶς 3 Weish. Sal. 7, 22 — 4 De res. II, S, 10 — 5 vgl. Odyss. 5, 268 — 7 Plato Symp. 195 A — De autex. 8, 3 — 11 De res. I, 27, 2. 5 — 16 Joh. 14, 28 — 23 Hohel. 2, 2 1 πρύμνης B, πρύμνας Ch 3 καὶ vor ἅγιον < P 4 πάσαις P189v 5 οὕριον P | ἐπαρκέσοι P, οι undeutl. B: ? I Od. οὔρον . . λιαρὸν I τὸν δρόμον < 6 (ἀ)πευθ(ῆναι) unleserl. I τὸν λόγον P | (λέ)γειν — O 7 PI Blq δὲ τρόπος ὀρθὸς παντὸς ἐπαίνου 8 ὁ(π)όταν — ἐπαι(ν)ομένου unleserl. I τοῦ ἐπαι(ν)·] καὶ + Cb Jh I ἐπαίνων] ἐπαινουμένων P I κρείττω Jh 9 π)αρέχη — ἐντεῦθε(ν μα)θεῖν unleserl. I παρέχει MAI I πρὸς v 12 πρὸ αἰώνων υἱοῦ O: τοῦ πρὸ αἰώνων nach θεοῦ P: < CbJh 14 αὐτοῦ? wie τῆς ἁ. Z 17 Kl 17 τῷ < B I μεῖζονι < P I πατρὶ < I καὶ vor P 18 ἀνήσω 19 μέλλομεν OP 20 ἀξιόχρεον P: ἀξιόχρεον VB 21 παρέστησε P 22 τῷ βουλ. P 190 I ὁ Χριστὸς] ὁ κ'ςζ' O αἰὲ λευκοῖς τοῖς κάλυξι τὴν ἀφθαρσίαν. ὅθεν δὴ καὶ ἐρᾶσθαι τοῦ κάλλους τῆς ἀκμῆς αὐτῆς ὁμολογεῖν οὐκ ἐπαισχύνεται, »ἐκαρδίωσας ἡμᾶς« ἐν τοῖς ἐξῆς ἀδελφῇ μου νύμφη, λέγων »ἐκαρδίωσας ἡμᾶς ἐνὶ ἀπὸ ὀφθαλμῶν σου, ἐν μιᾷ, ἐνθέματι τραχήλου σου. ὅτι ἐκαλλιώθησαν θησαν μαστοὶ σου ἀπὸ οἴνου, καὶ ὁσμὴ ἱματίων σου ὑπὲρ πάντα τὰ ἀρώματα. κηρίον ἀποστάζουσι χεῖλη σου, νύμφη· μέλι καὶ γάλα ὑπὸ τὴν γλῶσσάν σου, καὶ ὁσμὴ ἱματίων σου ὡς ὁσμὴ λιβάνου. κῆπος κεκλεισμένος, ἀδελφῇ μου νύμφη, κῆπος κεκλεισμένος, πηγὴ ἐσφραγισμένη«. Χριστὸς Χριστὸς ταῖς ἐπὶ πέρατα παρθενίας ἐλθούσαις τὰ ἐγκώμια ψάλλει, πάσας ἐνὶ περιγράψας τῷ νύμφης ὀνόματι, ἐπειδὴ τὴν νύμφην ἡρμόσθαι μὲν δεῖ καὶ κατωνομάσθαι τῷ ἄχραντον δὲ ἔτι καὶ ἀμιγῆ τυγχάνειν, παράδεισον ὥσπερ ἐσφραγισμένην, ἐν ᾧ πάντα τῆς εὐωδίας τῶν οὐρανῶν φύει τὰ ἀρώματα, ἵνα μόνος ἐλθὼν αὐτὰ δρέψῃται Χριστὸς ἀσωμάτοις βλαστήσαντα σποραῖς. ἐρᾶ γὰρ ὁ λόγος οὐδενὸς τῶν σαρκός, ὅτι μὴ ἐφύκεν ἀποδέχεσθαι τι τῶν φθειρομένων, οἷον χεῖρας ἢ πρόσωπον ἢ πόδας, ἀλλ' εἰς αὐτὸ τὸ ἄϋλον καὶ πνευματικὸν βλέπων εὐφραίνεται κάλλος, μὴ ἀπτόμενος τοῦ ὥρας. τῆς ὥρας.

^{7.4} Ἐπισκέψασθε γὰρ ὅτι τὸ ἐκαρδίωσας ἡμᾶς, ὡ παρθένοι, τῇ νύμφη πρὸς αὐτοῦ λεγόμενον, ἐνὶ ἀπὸ ὀφθαλμῶν σου. τὸν διορατικὸν τῆς φρονήσεως ὀφθαλμὸν δείκνυσιν, ὁπότε δὴ τοῦτον ὁ ἔσω σμήξας ἄνθρωπος καθαρῶς τρανότερον τὴν ἀλήθειαν ἐποπτεύει· διόσῃ γὰρ ὀφρεως δύναμιν εἶναι παντί που καταφανές, μίαν μὲν ψυχῆς, θατέραν δὲ σώματος. ἀλλ' οὐχὶ τῆς τοῦ σώματος ὁ λόγος ἐρᾶν ὁμολογεῖ, ἀλλὰ τῆς κατὰ διάνοιαν μόνης, ἐν ἐνί« φάσκων 2 Hohel. 4, — 12 — 11 vgl. H Kor. 11, 2 — 18 vgl. Hohel. 4, 6. 5, 1 — 16 Plato Symp. 211 A E — 18 vgl. Plato Legg. YHI, 837 B — 21 vgl. Plato Pol. VII, 527 E 1 ἡρᾶσθαι O P 3 νύμφη < P 4 ἐν vor ἐνὶ + Jh | τοῦ vor τραχήλου + P 5 μαστοὶ P | ἀπὸ οἴνου < B Jh 6 (κηρ)ίον unleserl. 7 γλῶσσαν — ὁσ(μ)ή ἱματ.) unleserl. O | λι)βάνου — ἀδελ(φή) Z. S unleserl. 8 μου auch nach νύμφη P | κῆ)πος — Χριστὸς Baußer ταῦτα unleserl. O κῆπος — ἐσφραγ. Z. 9 in ücke in il 9 ἐπὶ O 62 12 ἄκρατον P | τυγχάνειν P v 13 φύουσι O 14 βλαστήσασα B 16 f Pl 211 A οἷον πρόσωπόν τι Με χεῖρες, 211 E αὐτὸ τὸ θεῖον

καλὸν . . κατιδεῖν 18 PI τῆς ὥρας ἄπτεσθαι 19 ἐπισκέψασθαι O | ἡμᾶς < B 19 f λεγ. πρ. αὐτοῦ τῷ
 νύμφῃ PJh 20 ἐν vor ἐνι + Jh 22 τρανώτερον P 23 ὄφρων P | εἶναι δύνανται P Jh 24 ἐρᾶν ὁ λόγ. P
 Jh 25 μόνον P Jh »ἐκαρδίωσας ἡμᾶς ἀπὸ ὀφθαλμῶν σου, καὶ ἐν μιᾷ, ἐνθέματι τραχήλου σου«,
 ὅπερ ἐστίν· ὡ αὕτη, τῷ ἐπεράστῳ σου βλέμματι τῆς συνέσεως ἀνεπτέρωσας ἡμῶν τὴν καρδίαν
 εἰς πόθον, ἔδωθεν τὸν ἀρίηλον κόσμον ἐξαστράπτουσα τῆς σωφροσύνης. ἐνθέματα γὰρ
 τραχήλων καλεῖται τὰ περιδέραια, τὰ ἐκ τιμίων καὶ ποικίλων συντιθέμενα λίθων. ἀλλ' αἱ μὲν
 σωμασκοῦσαι ψυχὰς τὸν αἰσθητὸν τουτονὶ κόσμον ἀμφὶ τὸν τράχηλον τὸν ἔξω τῆς σαρκὸς
 περιτιθέασι πρὸς ἀπάτην τῶν θεωμένων, αἱ δὲ ἀγνεύουσιν ἔνδοθεν ἔμπαλιν τὸν ἐξάπτονται,
 τὸν ἀπὸ τῶν τιμίων καὶ ποικίλων ὡς Μῶς συγκείμενον λίθων τῆς ἐλευθερίας, τῆς
 μεγαλοφροσύνης, τῆς σοφίας, τῆς ἀγάπης, ὀλίγα φροντίσασαι τῶν τῇδε προσκαίρων
 ποιοικιλμάτων, ἃ φύλλων δίκην πρὸς ὥραν θάλλοντα συναφαναίνονται τοῦ σώματος ταῖς
 τροπαῖς. διπλοῦς γὰρ ὁ περὶ τὸν ἄνθρωπον φαίνεται κόσμος, ὧν τὸν ἔνδον ὁ κύριος
 ἀποδέχεται, τὸν ἀκήρατον, »ἐν μιᾷ« λέγων τραχήλων ἐνθέματι» τῆς νύμφης κεκαρδιῶσθαι,
 οἰονεῖ τὸ τοῦ ἔσωθεν ἀνθρώπου τῆς καταστολῆς αἵγλην ἀποστίλβοντος ὠρέχθαι σημαίνων, ὡς
 πού καὶ ὁ ψαλμῶδὸς μαρτυρεῖ, »πᾶσα« λέλων »ἡ δόξα τῆς θυγατρὸς τοῦ βασιλέως ἔσωθεν«.

7.5 Μὴ ὑπολαμβάνετω δέ τις ἀποκρούεσθαι τὸν ἕτερον ὁμιλον τῶν πεπιστευκότων, δόξας ἡμᾶς
 τὰς παρθένους μόνας εἰσηγεῖσθαι τευξομένας τῆς ἐπαγγελίας, οὐ συννοήσας ὅτι καὶ φυλαὶ καὶ
 πατριαὶ καὶ τάγματα »κατ' ἀναλογίαν« ἐκάστων ἔσονται τῆς πίστεως(καὶ τοῦτο καὶ Παῦλος
 διαγράφει, ἄλλη δόξα ἡλίου, καὶ ἄλλη δόξα σελή- 4 Plato Pol. IV, 430 E. Meth. Symp. S. 65,16.
 69, 12 — 6 De res. I, 28, 1. 4 — 11 vgl. Plato Phaecl. 65 A — U vgl. I Petr. 3, 4 — 17 Psal. 44, 14 —
 21 1 De res. I, 49, 2 — 22 Rom. 12, 6 — 23 I Kor. 15, 41 1 καὶ ἐν — ἐπεράστῳ σου Z. 2 < B 4 PI
 κόσμος πού τις . . ἡ σωφροσύνη ἐστὶ | κόσμον < P | ἐνθέματα P 191 5 καλοῦνται | περιδέρραια O
 περιδέρεα P, περί-δέρρεα B | ποικίλων καὶ τιμίων P Jh 6 τουτονὶ sehr undeutl. O 7 σαρκὸς
 περιτθέασι unleserl. 8 ἀγνεύονσαι imlesett. O 9 τιμίων — συγκείμενον Z. 9 f unleserl. ὡς — π.
 συγκ. Z. 9 f nachträglich in M) — τιμ. ὡς ἀλ. κ. ποικ. σ. MAI 10 τῶν τῆς M | τῆς μεγ. —
 φ(ρον)τί(σα)σ(σι) unleserl. | τῆς σοφ. — συναναφ. Z. 12 in Lücke nachträgl. 11 ἀγάπ.]
 σωφροσύνης AI I φροντίζουσαι AI | προσκαίρων < Jh | ποι(κι)λμάτων — συ(ναφαναίν)ον(ται) Z.
 12 unleserl. 12 φύλλων] δι' ἀλλήλων MAI | πρ. ὥρ. θ.] anders MAI | ἐπαφαναίνονται MAI | τοῦ
 σώμ. v 16 τὸ + O 16 αἵγλην] ἀπλῆν 19 ἀποκλρίνεσθαι Jh 20 εἰσηγήσασθαι P 21 τευξομένους B |
 συννο|ήσας P 191 v 22 ἕκαστον P νης« λέγ(ον καὶ ἄλλη δόξα ἀστέρων· ἀστὴρ γὰρ ἀστέρος
 διαφέρει ἐν δόξῃ. οὕτως καὶ ἡ ἀνάστασις τῶν νεκρῶν«. καὶ ὁ κύριος δὲ οὐ πᾶσι τὰς αὐτὰς
 ὁμολογεῖ διδόναι τιμάς, ἀλλ' ἐτέρους μὲν ἐπὶ τὰ βασίλεια καταριθμεῖται τῶν οὐρανῶν, ἄλλοις
 κληρονομίαν ἐπαγγέλλεται γῆς, ἐτέροις οψεσθαι τὸν πατέρα. καὶ δὴ καὶ ἐνταῦθα πρῶτον τὸ
 τάγμα καὶ τὸν χορὸν τὸν ἅγιον αὐτῷ τῶν παρθένων ὥσπερ εἰς νυμφῶνα τὴν ἀνάπαυσιν τῶν
 καινῶν αἰώνων ἐφομαρτοῦντα συνεισελεύσεσθαι χρησμοδεῖ. ἐμαρτύρησαν γὰρ οὐ κατὰ τι
 μόριον χρόνων ἐν βραχεῖ καρτερήσασαι σωμάτων ἀχθηδόνας, ἀλλὰ διὰ παντὸς ἔτλησαν τοῦ
 βίου μὴ ἀποδελιάσασαι τὸν ἀγῶνα τὸν Ὀλυμπιακὸν ἀληθῶς διαθλῆσαι τῆς ἀγνεύσεως· βασάνοις
 τε γὰρ ἀγρίαις ἡδονῶν καὶ φόβοις καὶ λύπαις ἀντισχοῦσαι καὶ τοῖς ἄλλοις τῆς πονηρίας τῶν
 ἀνθρώπων κακοῖς, ἀποφέρονται τὰ γέρα πρῶται τῶν ἄλλων, εἰς τὸν ἀμείων τῆς ἐπαγγελίας
 ἐκτασόμεναι χῶρον. ἀμέλει ταύτας μόνον ἐκλεκτὴν νύμφην τὰς ψυχὰς καὶ γνησίαν ὁ λόγος
 ἑαυτοῦ καλεῖ, τὰς δὲ λοιπὰς παλλακὰς καὶ νεανίδας καὶ θυγατέρας, λέγων ὥδε· »ἐξήκοντά εἰσι
 βασίλισσαι καὶ ὀγδοήκοντα παλλακαί, καὶ νεανίδες ὧν οὐκ δὲ ἀριθμός. μία ἐστὶ περιστέρα μου,
 τελεία μου· ἐστὶ ἐστὶ τῇ μητρὶ αὐτῆς, ἐκλεκτὴ τῇ τεκούσῃ αὐτήν. εἶδον αὐτὴν θυγατέρες, καὶ
 μακαριοῦσιν αὐτήν, βασίλισσαι καὶ γε παλλακαὶ αἰνοῦσιν αὐτήν'. πολλῶν γὰρ οὐσῶν
 δηλονότι τῆς ἐκκλησίας τῶν θυγατέρων μία 3 Mt. 5, 3. 5. 8 — 6 vgl. I Kor. 1.5, 23. Mt. 25, 1. 10.

Apok. Job. 14, 4 — 10 De res. I, 56, 2. Plato Phaedr. 256 B — 13 vgl. Hebr. 8, 6 — 16 Hohel. 6, 7. 8 14—S. 79, 12 Phot. Bibl. 237 S. 310 a, 13—311 a, 19 1 λέγων nach ἀστέρων 2 οὕτω P Ausgg. 3 μὲν < P 3 f ἐπὶ τὰ βασιλεία O: ἐν βασιλεία PJh 8 χρόνον P, χρόνου B Jh 9 f ἔτλησε B 10 De res. I, τὸν 2 τὸν Ἀμῶς Ὀλυμπιακὸν ἀγῶνα, PI τῶν ὡς ἀληθῶς Ὀλυμπιακῶν 11 διαθλήσασαι P | τὲ (τι ?) O | ἀγρίοις Cb Jh 12 τοῖς < O 14 ἀμέλει — τῆς ἀξαρσίας S. 79,12 mit Auslassungen bei Ph. Ph schickt voraus ὅτι περὶ τῶν παρθένων κ. ἀγνῶν ψυχῶν πλεῖστα εἰπὼν ἐπιφέρει καὶ τοῦτο | μό| νον P 192 15 νύμφην undeutl. O | κ. γνησίας B: < Ph 15 f τ. λοιπ. δὲ Ph 16 πελλακὰς B | νεανί unleserl. 17 βασιλίσσαι — παλλακαὶ unleserl. O: 2 Hd. M | καὶ νεανίδες — καὶ γε Z. 20 < Phb 18 ἀρ)ιθμός — ἐ(στιτῇ) unleserl. | μία — μου 2. Hd. M | ἐστιν ἡ π. MAI 19 (αὐτῇ)ς — unleserl. 0, etwas abweichend 2. Hd. MAI | nach ἐκλεκτῇ + ἐστι Phb | ἴδωσαν P 19 f καὶ μακαρ. 63 20 βασιλίσσαι — αὐτὴν < P | αἰνέσουσιν Ph Jh ἐστὶ μόνῃ ἐκλεκτῇ καὶ τιμιωτάτῃ ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτῆς ὑπὲρ πάσας, τὸ τάγμα τῶν παρθένων.

7.6 Ἐὰν δὲ τῷ περὶ τούτων ἀμφισβήτησις ᾖ, ὡς οὐδέπω τῶν κεφαλαίων ἱκανῶς ἐπεξεργασμένων, καὶ ἔτι βούλοιτο κατ' ἀναγωγὴν αὐτῶν πνευματικὴν διαρθρωθῆναι πληρέστερον, τίνες εἰσὶν αἱ βασιλίσσαι καὶ αἱ παλλακαὶ καὶ αἱ νεανίδες, λέξομεν δύνασθαι ταῦτα λελαλήσθαι καὶ ἐπὶ τῶν ἐξ ἀρχῆς κατὰ πρόβασιν χρόνων ἐν δικαιοσύνῃ διαπρεψάντων, οἷον τῶν πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ καὶ τῶν μετὰ τὸν κατακλυσμὸν καὶ τῶν ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ καθεξῆς εἶναι γὰρ νύμφην μὲν τὴν ἐκκλησίαν, βασιλίσσας δὲ τὰς βασιλικὰς ἐκείνας τὰς πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ ψυχὰς, εὐαρέστους τῷ θεῷ γεγεννημένας, τουτέστι τὰς ἀμφὶ τὸν Ἀβελ καὶ τὸν Σὴθ καὶ τὸν Ἐνῶχ, παλλακὰς δὲ τὰς μετὰ τὸν κατακλυσμὸν τῶν προφητῶν, αἷς πρὸ τοῦ τὴν ἐκκλησίαν ἀρμοσθῆναι τῷ κυρίῳ παλλακίδων δίκην συγγινόμενος ἀληθεῖς ὑπέσπειρε λόγους ἐν ἀφθόνῳ καὶ καθαρᾷ φιλοσοφίᾳ, ἵνα γεννήσωσιν αὐτῷ συλλαβοῦσαι πίστιν, »πνεῦμα σωτηρίας«. τοιαῦτα γὰρ ἀποβλαστήματα φύουσιν αἱ ψυχαί, ἀείμνηστον φέροντα κάλλος, ὁπόσαις ἂν ὁ Χριστὸς συνανακραθῇ. εἰ γὰρ βούλεσθε εἰς Μωσέως ἀποβλέψαι τὰς βίβλους ἢ Δαυὶδ ἢ Σολομῶνος ἢ Ἡσαΐου ἢ τῶν καθεξῆς προφητῶν, ὡ παρθένοι, εἴσεσθε οἷα καταλελοίπασιν ἑαυτῶν ἔκγονα τῷ βίῳ σωτήρια διὰ τὴν πρὸς τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ κοινωνίαν. ὅθεν τεθεωρημένως παλλακὰς προσηγόρευσε τὰς ψυχὰς τὰς προφητικὰς ὁ λόγος, ὅτι μὴ φανερώς αὐτὰς οὕτως ὥσπερ δὴ καὶ 5 Hohel. 6, 7 — 15 Plato Symp. 210 D — 16 Jes. 26, 18 — Plato Symp. 209 C D 1 ἐστὶ μόνῃ < P | ἡ ἐκλεκτῇ Ph | αὕτη P 3 Ἐὰν — ἐκκλησίαν Z. 10 < Ph | 5 PO: ἦν B: < CbJh 4 κατὰ 5 αὐτῶν < 7 ἐξ] ἀπ' viell. richtig | πρόσβασιν P 9 τοῦ < P 10 βασιλίσσαν δὲ P: βασιλίσσας δὲ αἰνίττεσθαι ἢ προφητεία βούλεται Ph ὅτι οὐ ὑφ' ἑνα ἤγοντο βασιλέα βασιλευόμενοι, ἀλλ' ἐκάστη ὥσπερ αὐτοδέσποτος καὶ βασιλίσσα ἦν, καὶ ὅτι τῶν μετὰ ταύτας ἀρχαὶ καὶ πρῶται ἦσαν + Pha) 11 κατακλ. P 192 v 15 ἀφθόνῳ PhJh mit PI λόγους . . τίκτη . . ἐν φιλοσοφίᾳ ἀφθόνῳ: ἀφθόρῳ HSS (das o undeutl. B) | γεννήσωσιν PhJh: γεννῶσιν OP 16 πνεῦμα < Ph | τοιαῦτα — τεθεωρημένως Z. 22 < Ph 16 ff PI τοιούτους παῖδας μᾶλλον γεγονέναι, . . εἰς Ομηρον ἀποβλέψας κ. Ἡσ. κ. τοὺς ἄλλους ποιητὰς . . οἷα ἔκγονα ἑαυτῶν 17 κλέος P Jh 18 Μωϋσέως B Jh 19 τὰς < | Σολομῶντος B 20 αὐτῶν O 22 τεθεωρημέναι ὡς B | παλλακὰς δὲ wieder Ph | προσηγόρ . . σε O | τὰς προφ. ψυχὰς Ph 23 φανερωῶς αὐ)τὰς οὕτως unleserl. O | αὐτὸς AI | οὕτω B: < | ὥσπερ OPh: καθάπερ P Jh τὴν ἐκκλησίαν ἐπηγόγιοι Διὶ 1 ας δι' αὐτὴν . τὸν μόσχον τὸν οἰ- τιυτόνα.

7.7 ἐπαπορητίον δὲ καὶ τοῦτο πρὸς τούτοις, ἵνα μηδὲν ἡμᾶς τῶν ἀναγκῶν διαδρᾶναι ὀινηδῆ, τί ὅτιποτε ἰὰς fitn βασιλίσσας (Α-ικοντα Γφη, τὰς δὲ παλλαΛ-ιΓ' ιῖδιυίῖονται τὰς δὲ νεάνΛας τοοαῦ- τας, οοσον ιΠγ῀ ἀριΔι μιΠΓΑιαι οἷα τὴν πληθύν, τῖν ὁὲ νύμφην μίαν. — καὶ πρῶτον < μὲνγ περὶ τῶν ἐξήγοντα λῖΑτέον. Ἀίκοντα βασιλίσσας ἐντεϋλέν, ὡς οἶμαι, ὁὴ τοὺς ἀπὸ τοῦ π(ιωτοπλᾶΓιτιυ μέχρι Νῶε κατὰ ὁίαδοχὴν εὐα(ιεστρίσανῖας ἐκάλεσε τῷ Μιι . ἐ.εἰδ-Μέρ ἐτέρων οὔτοι παραγῖόλ-αιῖτων καὶ θεσμῶν Ας τὸ σωθῆναι χρεῖαν οὐκ ἐσΠ-ίκασιν. ἔτι προσφάτου τῆς

κατὰ τὴν ἐξαήμερόν οἰσις αὐτοῖς τοῦ κόσμου οὐτοάδεωC. ἐμέμνηντο γὰρ οὗτοι ὡς ἐν ἐξ
 ἡμέραις ὁ Μῆ:- ἐτεκτί- νατο τὴν κτίσιν, τό τε ἐν τῷ παραδείσῳ γεγονότα καὶ πῶς ὁ ἄνθρω- πος
 ἐντολήν ἔχων μὴ ὀψασθαι τοῦ φυτοῦ τῆς φρονήσεως ἐξώκει-ενι ἀποβουκοΑ-ήσαντος αὐτόν
 τοῦ τῆς κακίας σοφιστοῦ. ἐντεΜεν οὐλν δὴ τὰς ἀπὸ τῆς συστόσεως εὐθέως τοῦ κόσμου κατὰ
 διαδοχὴν τὸν θεὸν ποθεῖν ἐλομένας ψυχὰς καὶ σχεδόν, εἰ χρή φάναι, τοῦ πρώτου οἰωνὸς οὕσας
 ἔκγονα καὶ γείτονας τῆς μεγάλης ἐξαήμερου ἐξήκοντα βασιλίσσας ἔφη συμβολικῶς, διὰ τὸ μετὰ
 τὴν ἐξαήμερον εὐθέως, ὡς ἔφην, γεγονέναι. μεγάλην γὰρ ἐσχήκασιν οὗτοι τιμὴν, ἀΠέλοις
 ὁμιλή - σαντες καὶ τὸν θεὸν υποπαρ, οὐκ ὄναρ πολλάκις θεασάμενοι. ἐπι- σκέψασθε γὰρ ὅσην
 ἴσχε παρρησίαν ὁ Σὴθ πρὸς τὸν νεόν, οοσην ὁ Ἄβελ, ὅσην ὁ Ἐνῶς, οοσην ὁ Ἐνῶχ, ὅσην ὁ
 Μαθουσάλα, οοσην ὁ Νῶε, 1 Luk. 15, 23 — 4 Hohel. 6, 7. S — 12 Gen. 1 — 14 Gen. 3, 3. — 18 vgl.
 Plato Tim. 40 D 1 ἐπηγάγετο Ph: προσηγάγετο 0, ab. über roo übergeschi-. ἐπη (προεπηγά- γετο
 MAI): εἰσηγάγετο P I τὸν vor μόσχον Ph 1I τὸν σι(τευτόν) un- leserl. 3 Ἐπαπορητέον — λεκτέον
 Z.li Ph I (τούτ)οις — ἀναγ(καίων) Z. 4 unleserl. 4 διαόρᾶναι : ἀποδρᾶναι P Jh I (ὁ)ποτε —
 πα(να)χά(ς) Z. 5 un- leserl. 5 ἘΜ ε-ἵνα λέγει in Lücke MAI I ὁ . δοή . orza O I τὰς ὁέ G3v I νεάν.
 P 193 6 ὅσας 7 μὲν + ChJh I εΑήκοντα δὲ wieder Ph 8 M δεῖν P 9 καλέσαι P 10 γαί θεσμῶν Ph I
 σωΟήσεσθαι Ph 11 ἴτι ὅς Ph I αὐτῆς τοῦ Pha 12 οὗτοι ὡς P: ὅπως 0: 3τι Ph 13 καὶ πῶς — σο-
 φιστοῦ Z. 15 Ph 15 αὐτὸν τῆς κακίας τοῦ O I οὖν P Jh 16 εὐαέως P 17 ἐλομένας ποΜιν Phb I τὰς
 τοῦ (Phb) πρ. Ph 18 PI ἐχγό- 1οις . . θεῶν 19 εΜέως OP: ταίτας Ph I ὡς P 20 οὗτοι τιμὴν
 ἐσχήκασιν Ph 20 f δμιλήσαντες OPh: συνομιλήσατές PJh, σύομρλησαντες B 21 πολλάκις <Ph
 21I ἐπισκ. P 193v 23 0(7;;ν ὁ Ἐῶς Ph I ὁ vor Μαθουσάλα Ph I 3σην δ Νῶε <P πρώτοι
 δικαιοσύνης γεγονότες ἐρασταὶ καὶ πρῶτοι τῶν »πρωτοτοκων« τέκνων τῶν »ἀπογεγραμμένων
 ἐν οὐρανοῖς« τῆς βασιλείας καταξιωθέντες, ὥσπερ ἀπαρχὴ τις τῶν φυτευομένων εἰς σωτηρίαν
 πρώϊμος τῷ θεῷ βλαστήσαντες καρπός. καὶ περὶ μὲν τούτων αὐτάρκως ἀγκως· περὶ δὲ τῶν
 παλλακῶν πάλιν λεκτέον.

7.8 Τοῖς μετὰ τὸν κατακλυσμὸν ἀπωτέρω λοιπὸν ἡ γνῶσις ἦν τοῦ θεοῦ, καὶ ἔχρηζον ἑτέρας
 διδαχῆς — ἐρπούσης ἤδη τῆς εἰδωλολατρείας — ἥτις αὐτοῖς αὐθις ἀλεξίκακος ἔσοιτο καὶ
 βοηθός. ὁ οὖν θεός, ἵνα μὴ πάντῃ τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων ἀῖσθη ἡ λήθη τῶν καλῶν, τὸν ἴδιον
 παῖδα τοῖς προφήταις ἐκέλευσεν ὑπηχῆσαι τὴν ἐσομένην ἑαυτοῦ παρουσίαν διὰ σαρκὸς εἰς τὸν
 βίον, καθ' ἣν ἡ τῆς πνευματικῆς ὀγδοάδος χαρὰ καὶ γνῶσις κηρυχθήσεται, ἀφέσεως
 ἁμαρτημάτων οὕσα καὶ ἀναστάσεως παρεκτικὴ περιτμηθήσεσθαι γὰρ δι αὐτῆς τῶν ἀνθρώπων
 τὰ πάθη καὶ τὴν φθοράν. καὶ κιά τοῦτο τὸν κατάλογον τῶν ἀπὸ τοῦ Ἀβραάμ προφητῶν, διὰ
 τὴν τῆς περιτομῆς πρεσβείαν τὸν ὀκτῶ περιεχούσης ἀριθμόν, ἡς ἐξήρηται καὶ ὁ νόμος,
 ὀγδοήκοντα παλλακὰς ἐκάλεσεν, ὅτι πρῶτοι, πρὶν τὴν νύμφην τὴν ἐκκλησίαν κατεγγυηθῆναι
 τῷ λόγῳ, τὰ θεῖα συλλαβόντες σπέρματα, τῆς νοητῆς προεξήγγειλαν ὀγδοάδος τὴν περιτομὴν.
 — νεάνιδας δὲ πάλιν εἰς ἀναρίθμητον συντελούσας ὅμιλον τὰ ὑπὸ τοῖς κρείττοσι
 δικαιοπραγήσαντα πλήθη καὶ νεανικῶς καὶ γενναίων διαθλήσαντα πρὸς τὴν ἁμαρτίαν καλεῖ.

7.10 Ἀλλὰ τούτων οὐθ' αἱ »βασίλισσαι« οὐθ' αἱ »παλλακαὶ« οὐθ' αἱ »νεάνιδες« συγκρίνονται τῇ
 ἐκκλησίᾳ· ἡ γὰρ τι »τελεία« καὶ »ἐκλεκτὴ« παρὰ πάσας νομιζομένη αὐτάς, ἡ ἐκ πάντων
 συνεστῶσά τι καὶ συνημμένη τῶν ἀποστόλων, ἐστὶν ἡ ὑπερβάλλουσα νύμφη τῷ κάλλει τῆς
 ἀκμῆς καὶ τῆς παρθενίας πάσας. διὸ καὶ μακαρίζεται καὶ αἰνεῖται Πρὸς τῶν ἄλλων, ὅτι αὕτη καὶ
 εἶδε καὶ ἤκουσεν ἀφθόνως, ἃ ἐκεῖναι ἐπεπόθησαν κἂν ἐκ βραχείος θεάσασθαι καὶ οὐκ εἶδον, καὶ
 ἀκοῦσαι καὶ οὐκ ἤκουσαν. »μακάριοι« γάρ φησιν οἱ ὀφθαλμοὶ ὑμῶν« ὁ κύριος τοῖς μαθηταῖς οἱ
 βλέποντες ἃ βλέπετε. λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι πολλοὶ προφῆται ἐπεθύμησαν ἰδεῖν ἃ βλέπετε, καὶ οὐκ
 εἶδον, καὶ ἀκούσαι ἃ ἀκούετε, καὶ οὐκ ἤκουσαν. οὐκοῦν διὰ ταῦτα μακαρίζουσι ταύτην οἱ
 προφῆται καὶ θαυμάζουσιν, ὅτι ὧν αὐτοὶ μὴ ἐπέτυχον ἀκροαταὶ γενέσθαι καὶ θεάμονες ἡ

ἐκκλησία κατηξιώθη καὶ μετείληφεν. »ἐξήκοντα« »εἰσι βασιλίσσαι καὶ ὀγδοήκοντα καὶ νεάνιδες ὡς οὐκ ἔωστιν ἀριθμός. μία ἐστὶν ἡ περιστέρα μου, τελεία μου.« .

7.10 Δυνήσεται δέ τις καὶ ἐτέρως τὴν νύμφην φάναι τὴν σάρκα τὴν ἀμόλυντον εἶναι τοῦ κυρίου, ἧς χάριν καταλείψας τὸν πατέρα κατῆλθεν ἐνταῦθα καὶ προσεκολλήθη καὶ ἐγκατέσκηψεν ἐνανθρωπήσας εἰς αὐτήν. διὸ δὴ καὶ περιστερὰν αὐτὴν ἔφη τροπικῶς, ἐπειδὴ 1. 2 Hohel. 6, 7. 8. — 8 Mt. 13, 16. 17. Lk. 10, 23. 24 — U Hohel. 6, 7. 8 — 17 Tertull., De res. 63. Orig. III, 77, 12 Kl — 20 Hohel. 6, 8. Philo Quis rer. div. haer. ITI, 30, 6 ff. 52, 23 f Wd 1 f οὐθ' αἱ νεάν. < Ph 3 νομιζομέ . . αὐτὰς Ο: αὐτὰς νομ. P Jh: ὀνομαζομένη Ph | ἡ ἐκ] ἐκ τῶν P | συνημμένη Ph: συνηνωμένη P Jh 5 καὶ αἰνεῖται < Ph 5 f πρὸ τῶν 0, aber vgl. Hohel. 6, 8 6 καὶ αὕτη Ο | καὶ vor εἶδε < Ph | ἐκεῖναι] ἰδεῖν + P 7 ἐπεπόθ. — ἤκουσαν Z. S] ἐπεπόθ. ἰδεῖν καὶ ἀκοῦσαι καὶ οὐκ εἶδον οὐδ' ἤκουσαν Ph | βραχέως Al Jh 8 οἱ ὀφθ φησὶν Ph 9 ὅτι < P 11 διὰ P 194 v 12 αὐτὴν Ph | καὶ θαυμάζουσιν < Ph 13 ἀκροαταὶ — θεάμονες < Ph | καθῆξι) unleserl. O 13 f μετείληφε καὶ ἡξιώθη Ph 14 ἐξήκ. — τελεία μου Z. 16 < Ph | γὰρ + Ausgg. 15 καὶ νεάνιδες unleserl. | ἐστὶ ohne ἡ P Jh 17 δύναται Ph | καὶ < P | τὴν vor νύμφην < P 17 f σάρ)κα τὴν ἀμόλυντον unleserl. O 18 τὸν πατέρα καταλ. P Jh 11) κατῆλθεν — (προσε)κολλήθη καὶ 11. bis ριστε. ἂν) Z. 20 unleserl. | καὶ ἐγκατέσκηψεν < Ph 1 ἐγκατεσκήνωσεν MAJh 19 f ἐνανθ. ε. αὐτο. ücke M | ἐνανθρωποῖσας PPhb I αὐτῇ ἐνανθρωπ. Ph 20 . . τὴν 64 | ἐκάλεσε τροπ. Ο, τροπ. ἴφη PPhb, ἴφη τροπ. Phajh 20 ff Philo τρυγῶν u. περιστέρα) τιθασὸς . . καὶ διαίτη τῇ μετὰ θνητῶν ἀσμενίζουσα u. ἐπειδὴ τιθασὸν καὶ σύντροφον Μ' ἐστὶ τὸ ζῶον τιθασὸν τὸ ζῶον καὶ ὑπωρόφιον καὶ διαίτη τῇ μετὰ ἀνθρώπων ἀσμενίζον. μόνη γὰρ ὡς ἔπος εἰπεῖν ἄσπιλος καὶ ἀμίαντος εὐρέθη καὶ πάντας ὑπερέχουσα τῷ τῆς δικαιοσύνης κόσμῳ καὶ κάλλει, ὥστε μηδένα καὶ τῶν εἰς ἄκρον εὐαρεστησάντων τῷ θεῷ ταύτης δυνήσασθαι πέλας ὡς πρὸς σύγκρισιν ἀρετῆς στήναι, καὶ διὰ τοῦτο κατηξιῶσθαι κοινωνὸν αὐτὴν γενέσθαι τῆς βασιλείας τοῦ μονγενοῦς, αὐτῷ καθηρμοσμένην τε καὶ ἐνθωθεῖσαν. καὶ ἐν τῷ τεσσαρακοστῷ δὲ καὶ τετάρτῳ ψαλμῷ ἡ ἐκ τῶν πλειόνων παρισταμένη καὶ δεξιῶν βασιλίσσα τοῦ θεοῦ μερῶν, ἡ τῷ διαχρύσῳ τῆς ἀρετῆς κόσμῳ κατεστολισμένη, ἧς ἐπεθύμησε τοῦ κάλλους« »ὁ βασιλεύς«, ἡ σὰρξ ἐστίν, ὡς ἔφη, ἡ ἄχραντος ἐκείνη καὶ μακαρία, ἣν αὐτὸς ἀνακομίσας ὁ λόγος εἰς οὐρανοὺς »ἐκ δεξιῶν« παρέστησε τοῦ πατρός, »ἐν ἱματισμῷ διαχρύσῳ« κεκοσμημένην, ὃ δὴ ἐστὶ τοῖς ἐπιτηδεύμασι τῆς ἀφθαρσίας, ἃ συμβολικῶς ἔφησε »χρυσᾶ κροσσῳτά«, ἐπειδὴ περ ἐκ ποικίλων ποικίλλεται τοῦτο καὶ συγκαθυφαίνεται κατορθωμάτων τὸ ἔνδυμα, οἶον ἀγνεύας, φρονήσεως, πίστεως, ἀγάπης, ὑπομονῆς καὶ τῶν λοιπῶν Μῶν, ἃ δὴ κατακαλύπτοντα τὴν ἀσχημοσύνην τῆς σαρκὸς κοσμεῖ τὸν ἄνθρωπον κόσμῳ χρυσῷ.

7.11 Ἐπειτα τί δὴ πάλιν καὶ ἐν τοῖς ἐξῆς τοῦ ψαλμοῦ μετὰ τὸ τὸν ἄνθρωπον ἐκ δεξιῶν ἐνθρονισθῆναι τοῦ παντοκράτορος, ὃν ἀνείληφεν ὁ λόγος, τὸ πνεῦμα παραδίδωσιν, ἐπισκεπτέον. »ἀπενυχθήσονται τῷ βασιλεῖ παρθένοι« φησὶν« »ὀπίσω αὐτῆς αἱ πλησίον αὐτῆς ἀπενεχθήσονται σοι. ἀπενεχθήσονται ἐν εὐφροσύνῃ καὶ ἀγαλλιάσει· ἀχθήσονται εἰς ναὸν βασιλέως· πάνυ προφανῶς ἐνθάδε λοιπὸν ἔοικεν ἐγκωμιάζειν τὸ πνεῦμα τὴν ἀγνεύαν, μετὰ τὴν νύμφην, ὡς 2 Hexinas III, 5, 6, 7 — Vgl. Orig. De princ. U, 6, 4 — 6 Hermas III, 5, 6, 6. Symp. S. 7, 13 ff. 9, 22 f — 7 II Kor. 11, 2 — 8 Psal. 44, 10 — 14 Psal. 44, 14 — 21 Psal. 44, 15. 16 1 τιθασὸν B Ph b | ὑπορόφιον P h b | μετὰ] < Ph: τῶν Cb Jh 2 ἐνασμενίζον OJh: ἀσμενίζον Ph (Philo) : ἀσμενιζόμενον· ἡ P | μόνη — ἐνθωθεῖσαν Z. 6 < Ph | μόνη z P 3 δικαιοσύνη(ς) unleserl. i καὶ vor τῶν 003C; P I εὐ(α)ρεστησ(άντων) uileslerl. 5 ἀρ(ετ)ῆ(ς) unleserl. 6 βασιλείας undentl. 7 καὶ vor ἐν unleserl. 8 δὲ < Ph | πλειόνων] λωόνων O | ἡ — μερῶν Z. 9] ἐκ τῶν δεξιῶν παρισταμένη λαιῶν καὶ τοῦ θεοῦ μερῶν βασιλίσσα Phab | παριστ. nach κ. δεξ. O | ἐκ δεξιῶν BJh 9 f κατε[στολ. P 195 11 ἀνακαινίσας Phb 13 ἐστὶν ἐν τοῖς P: ἐστὶ συμβολικῶς τοῖς Ph I

ἀφθαρσίας] es endet Ph 14 ἐπειδὴ γὰρ P | ποικίλλων B 17 ἀσχημοσύνην P: ἀσθένειαν O | κοσμοῦσι 18 κόσμῳ] γὰρ + 20 παντοκρ.] πατρὸς Cb Jh 21 νῦν σκεπτέον MAI, nicht w.e. seh. 22 φησὶν P | πλησίον unleserl. O, παρθένοι 2. Hd. M AI 25 τῆς ἀγνείας B | ἀγνείαν unleserl. O ἀποδεδώκαμεν, τοῦ κυρίου δευτέρας προσιέναι τῷ παντκράτορι »ἐν ἀγαλλιάσει καὶ εὐφροσύνῃ τὰς παρθένους ἐπαγγελλόμενον, ὑπ' ἀγγέλων δορυφορουμένας τε καὶ παραπεμπομένας. οὕτω γὰρ ἀπέραστόν τι τὸ τῆς παρθενίας ἐστὶν ὡς Μῶς καὶ τριπόθητον κλέος, ὥστε ὀπίσω τῆς βασιλίσσης, ἣν ἀνήγαγεν ὁ κύριος ἀναμάρτητον ἀποτορνέυσας τῷ πατρί, τὸν χορὸν τῶν παρθενῶν καὶ τὸ τάγμα προσκομίζεσθαι, τὰ δυτερεῖα τῆς νύμφης κακκληρωμένον.

7.12 Ταῦτά σοι καὶ παρ' ἡμῶν, ὦ Ἀρετῇ, τὰ γυμνάσματα τῶν λόγων ὑπὲρ ἀγνείας ἐστηλιτεύσθω.

1.1 Ἡ δὲ ἀναστᾶσα καὶ ἔμπροσθεν παρελθοῦσα τῆς κλισιάδος ἔλεξε τοιάδε Ἀπορράθυμεῖν καὶ μετὰ τοσούτους οὐ θέμις μοι λόμους, CO Ἀρετῇ, ἀναμφισβητήτως πεπιστευκυῖαν τῇ »πολυποικίλῳ τοῦ θεοῦ σοφίᾳ«, , πλουσίως ἐχούσῃ διδόναι καὶ διαφόρως ὅτῳ βούλεται. καὶ γὰρ πελάγιοι πλωτῆρές φασι φέρεσθαι μὲν τοῖς ναυτιλλομένοις τὸ αὐτὸ πνεῦμα, ἄλλους δὲ τὰ περὶ τὸν πλοῦν ἀλλοίως αὐτῶν] μετα- χειριζομένους οὐκ εἰς τὴν αὐτὴν εἰσορμίσασθαι σπεύδειν οἷς μὲν γὰρ 3 Mt. 25, 4, 6 f. Rom. 13, 11 — 7 Diels, Yorsokr. 43, 15 — 8 Eurip. Hippol. 73f, vgl. Symp. 198 AI. De sangiiiis. 1, 1. Mart. Lugd. bei Eiiis. KG. Y, 1. Klem. AI. Paed. E, 8 — 17 Ephes. 3, 10 15—18 SS Parall. Holl 200 1 περὶ + P 1 f χιλιάδων καὶ τεσσαρ. καὶ τ. P Jli 2 νεωλέα P, νεολέα B 2f τῶν κεινεώνων P, τ. κενεώνων V B 5 < P 189 I περιδ. vgl. S. 60, 20: παραδινούντα P 7 ζωᾶς Jh: ζωῆς HSS 8 προφητείας πλεκτὸν PB, aber in B mit e. Zeichen über προφ. 10 f Λόγ. ζ'Πρόκ. vor Ἡ δὲ Jh, < 12 ür ein Δ vor ιαπεραν. Eanm in O 13 ἡγόρευσε Jh I προκίλλαν P 15 ἀνασθῆσα B 16 Ἀπορρ. — βούλεται Z. 18 in C (nach K Bl. 250). Lemma : τοῦ ἁγίου Μεθοδίου ἐκ τῶν περὶ ἀγνείας συμποσίων I ἀποραθυμεῖν C I ἀπο-Απορράθυμεῖν B I καὶ — Ἀρετῇ Z. 17] πρὸς τὸ τὰ συμφέροντα διηγῆσασθαι οὐ θέμις, ὧ ἄνδρες C I καὶ < B 17 πεπιστευκυῖα B : πεπιστευκότας C I ποικίλη 17 f σοφ. τοῦ θεοῦ P Jh 18 ὅτε βούλ. P: τοῖς βουλομένοις C u. endet 20 πλ. ἀλλοίους P I αὐτὸν P o Correctur in B): getilgt von Wd 21 εἰσαρμόσασθαι σπουδῇ P τὸ πνεῦμα κατὰ πρῦμναν οὐρίον ἴσταται, τοὺς δὲ καὶ ἐξ φέρει, καὶ ὅμως ἐκατέροις ὁ πλοῦς ἀνύεται ῥᾶστα. ἀτὰρ δὴ τῆς σοφίας νοερὸν πνεῦμα καὶ ἅγιον καὶ μονογενές, ἀπὸ πατρῶν ἄνωθεν πρᾶως καταπνεόμενον θησαυρῶν, πάσαις ἡμῖν λιγυρὸν οὖρον πνεῦσαν γνώσεως ἐπαρκέσει τὸν δρόμον ἀλύπως ἀπευθύναι τῶν λόγων· ἐμοὶ γὰρ καιρὸς ἤδη λέγειν.

1.2 Εἰς τὸς Μῆς ἐπαίνων οὗτός ἐστιν, ὦ παρθένοι, καὶ σεμνός, ὅποταν ὁ ἐπαινῶν τοῦ ἐπαινουμένου τῶν ἐπαίνων κρείττονα παρέχῃ μάρτυρα· πάρεστι γὰρ ἐντεῦθεν μαθεῖν ἀκριβῶς, ὅτι μὴ πρὸς χάριν μηδὲ ἐξ ἀνάγκης μηδὲ κατὰ δόξαν ἢ εὐφημία γίνεται τῶν λόγων, ἀλλὰ κατὰ ἀλήθειαν καὶ ἀθώπρευτον κρίσιν. καὶ γὰρ οἱ πληρε- στερον εἰσηγησάμενοι περὶ τοῦ πρὸ αἰώνων υἱοῦ τοῦ θεοῦ προφηταὶ καὶ ἀπόστολοι καὶ μᾶλλον αὐτὸν τῶν ἄλλων θεολογήσαντες ἀνθρώπων οὐκ εἰς ἀγγελικὴν ἀνήγαγον αὐτῷ ῥῆσιν τοὺς ἐπαίνους, ἀλλ' εἰς αὐτὸν τὸν ἀνημμένον πάντων τὸ κύρος καὶ τὸ κράτος· ἦν γὰρ ἐμπρεπὲς τὸν ἀπάντων μείζονα τῶν ἄλλων μετὰ τὸν πατέρα μόνῳ τῷ ἑαυτοῦ μείζονι πατρί χρήσασθαι μάρτυρι. καὶ δὴ καὶ τῆς ἀγνείας οὐκ εἰς ἀνθρωπίνην ἀνοίσω κάγῳ δόξαν τοὺς ἐπαίνους, ἀλλ' εἰς αὐτόν, ᾧ μέλομεν καὶ ὅς τὸ πᾶν ἀνήρηται, γεωργὸν αὐτῆς ἀποδεικνύουσα τοῦτον καὶ ἐραστὴν τῆς ὥρας ὄντα καὶ ἀξίόχρεω μάρτυρα. καὶ τοῦτο καὶ ἐν τῷ τῶν Ἀθηναιῶν Ἀισματι πάρεστι διαθρῆσαι τῷ βουλομένῳ φανερώς, ἔνθα αὐτὸς ὁ Χριστὸς τὰς ἐν παρθνίᾳ παγίως καταγεγεννημένας ἐγκωμιάζων φησὶν »ὡς κρίνον ἐν μέσῳ ἀκμῶν, οὕτως ἢ πλησίον μου ἐν μέσῳ τῶν θυγατέρων«, κρίνῳ πρεικάζων διὰ τὸ καθαρὸν καὶ εὐπνουν καὶ ἡδὺ καὶ ἰλαρὸν τὸ χάρισμα τῆς ἀγνείας· ἐαρινὸν γὰρ ἢ ἀγνεῖα καὶ ἐπανθοῦν ἀβρῶς 3 Weish. Sal. 7, 22 — 4 De res. II, S, 10 — 5 vgl. Odyss. 5, 268 — 7 Plato

Symp. 195 A — De autex. 8, 3 — 11 De res. I, 27, 2. 5 — 16 Joh. 14, 28 — 23 Hohel. 2, 2 1 πρύμνης B, πρύμνας Ch 3 καὶ vor ἄγιον < P 4 πάσαις P189v 5 οὐρίον P | ἐπαρκέσοι P, οι undeutl. B: ? I Od. οὔρον . . λιαρὸν I τὸν δρόμον < 6 (ἀ)πευθ(ῦναι) unleserl. I τὸν λόγον P | (λέ)γειν — O 7 PI Blq δὲ τρόπος ὁρθὸς παντὸς ἐπαίνου 8 ὁ(π)όταν — ἐπαιν(ουμένου) unleserl. I τοῦ ἐπαιν.] καὶ + Cb Jh I ἐπαίνων] ἐπαινουμένων P I κρείττω Jh 9 π)αρέχη — ἐντεῦθε(ν μα)θεῖν unleserl. I παρέχει MAI I πρὸς ν 12 πρὸ αἰώνων υἱοῦ O: τοῦ πρὸ αἰώνων nach θεοῦ P: < CbJh 14 αὐτοῦ? wie τῆς ἁ. Z 17 Kl 17 τῷ < B I μείζονι < P I πατρὶ < I καὶ vor P 18 ἀνήσω 19 μέλλομεν OP 20 ἀξιόχρεον P: ἀξιόχρεον VB 21 παρέστησε P 22 τῷ βουλ. P 190 I ὁ Χριστὸς] ὁ κζςζ O αἰὲ λευκοῖς τοῖς κάλυξι τὴν ἀφθαρσίαν. ὅθεν δὴ καὶ ἐρᾶσθαι τοῦ κάλλους τῆς ἀκμῆς αὐτῆς ὁμολογεῖν οὐκ ἐπαισχύνεται, »ἐκαρδίωσας ἡμᾶς« ἐν τοῖς ἐξῆς ἀδελφῇ μου νύμφη», λέγων »ἐκαρδίωσας ἡμᾶς ἐνὶ ἀπὸ ὀφθαλμῶν σου, ἐν μιᾷ, ἐνθέματι τραχήλου σου. ὅτι ἐκαλλιώθησαν θησαν μαστοὶ σου ἀπὸ οἴνου, καὶ ὁσμὴ ἱματίων σου ὑπὲρ πάντα τὰ ἀρώματ. κηρίον ἀποστάζουσι χεῖλη σου, νύμφη· μέλι καὶ γάλα ὑπὸ τὴν γλῶσσάν σου, καὶ ὁσμὴ ἱματίων σου ὡς ὁσμὴ λιβάνου. κῆπος κεκλεισμένος, ἀδελφῇ μου νύμφη, κῆπος κεκλεισμένος, πηγὴ ἐσφραγισμένη«. Χριστὸς Χριστὸς ταῖς ἐπὶ πέρατα παρθενίας ἐλθούσαις τὰ ἐγκώμια ψάλλει, πάσας ἐνὶ περιγράψας τῷ νύμφης ὀνόματι, ἐπειδὴ τὴν νύμφην ἡρμόσθαι μὲν δεῖ καὶ κατωνομάσθαι τῷ ἄχραντον δὲ ἔτι καὶ ἀμιγῆ τυγχάνειν, παράδεισον ὥσπερ ἐσφραγισμένην, ἐν ᾧ πάντα τῆς εὐωδίας τῶν οὐρανῶν φύει τὰ ἀρώματα, ἵνα μόνος ἐλθὼν αὐτὰ δρέψῃται Χριστὸς ἀσωμάτοις βλαστήσαντα σποραῖς. ἐρᾶ γὰρ ὁ λόγος οὐδενὸς τῶν σαρκός, ὅτι μὴ πέφυκεν ἀποδέχεσθαι τι τῶν φθειρομένων, οἷον χεῖρας ἢ πρόσωπον ἢ πόδας, ἀλλ' εἰς αὐτὸ τὸ ἄϋλον καὶ πνευματικὸν βλέπων εὐφραίνεται κάλλος, μὴ ἀπτόμενος τοῦ ὥρας. τῆς ὥρας.

- 2.1 Ἐπισκέψασθε γὰρ ὅτι τὸ ἐκαρδίωσας ἡμᾶς, ὡ παρθένοι, τῇ νύμφη πρὸς αὐτοῦ λεγόμενον, ἐνὶ ἀπὸ ὀφθαλμῶν σου. τὸν διορατικὸν τῆς φρονήσεως ὀφθαλμὸν δείκνυσιν, ὁπότε δὴ τοῦτον ὁ ἔσω σμήξας ἄνθρωπος καθαρῶς τρανότερον τὴν ἀλήθειαν ἐποπτεύει· δισσην γὰρ ὄφεις δύναμιν εἶναι παντί που καταφανές, μίαν μὲν ψυχῆς, θατέραν δὲ σώματος. ἀλλ' οὐχὶ τῆς τοῦ σώματος ὁ λόγος ἐρᾶν ὁμολογεῖ, ἀλλὰ τῆς κατὰ διάνοιαν μόνης, ἐν ἐνί« φάσκων 2 Hohel. 4, — 12 — 11 vgl. H Kor. 11, 2 — 18 vgl. Hohel. 4, 6. 5, 1 — 16 Plato Symp. 211 A E — 18 vgl. Plato Legg. YHI, 837 B — 21 vgl. Plato Pol. VII, 527 E 1 ἡρᾶσθαι O P 3 νύμφη < P 4 ἐν vor ἐνὶ + Jh | τοῦ vor τραχήλου + P 5 μασθοί P | ἀπὸ οἴνου < B Jh 6 (κη)ρίον unleserl. 7 γλῶσσαν — ὁ(σ)μὴ ἱματ.) unleserl. O | λι)βάνου — ἀδελ(φή) Z. S unleserl. 8 μου auch nach νύμφη P | κῆ)πος — Χριστὸς Baußer ταῦτα unleserl. O κῆπος — ἐσφραγ. Z. 9 in ücke in il 9 ἐπὶ O 62 12 ἄκρατον P | τυγχάνειν P ν 13 φύουσι O 14 βλαστήσασα B 16 f Pl 211 A οἷον πρόσωπόν τι Με χεῖρες. 211 E αὐτὸ τὸ θεῖον καλὸν . . κατιδεῖν 18 PI τῆς ὥρας ἄπτεσθαι 19 ἐπισκέψασθαι O | ἡμᾶς < B 19 f λεγ. πρ. αὐτοῦ τῷ νύμφη PJh 20 ἐν vor ἐνὶ + Jh 22 τρανώτερον P 23 ὄφειν P | εἶναι δύναμιν P Jh 24 ἐρᾶν ὁ λόγ. P Jh 25 μόνον P Jh »ἐκαρδίωσας ἡμᾶς ἀπὸ ὀφθαλμῶν σου, καὶ ἐν μιᾷ, ἐνθέματι τραχήλου σου«, ὅπερ ἐστίν· ὡ αὕτη, τῷ ἐπεράστῳ σου βλέμματι τῆς συνέσεως ἀνεπτέρωσας ἡμῶν τὴν καρδίαν εἰς πόθον, ἔδωθεν τὸν ἀρίηλον κόσμον ἐξαστράπτουσα τῆς σωφροσύνης. ἐνθέματα γὰρ τραχήλων καλεῖται τὰ περιδέραια, τὰ ἐκ τιμίων καὶ ποικίλων συντιθέμενα λίθων. ἀλλ' αἱ μὲν σωμασκοῦσαι ψυχὰι τὸν αἰσθητὸν τουτονὶ κόσμον ἀμφὶ τὸν τράχηλον τὸν ἔξω τῆς σαρκὸς περιτιθέασι πρὸς ἀπάτην τῶν θεωμένων, αἱ δὲ ἀγνεύουσαι ἔνδοθεν ἔμπαλιν τὸν ἐξάπτονται, τὸν ἀπὸ τῶν τιμίων καὶ ποικίλων ὡς Μῶς συγκείμενον λίθων τῆς ἐλευθερίας, τῆς μεγαλοφροσύνης, τῆς σοφίας, τῆς ἀγάπης, ὀλίγα φροντίσασαι τῶν τῇδε προσκαίρων ποιοικιλμάτων, ἃ φύλλων δίκην πρὸς ὥραν θάλλοντα συναφαινούνται τοῦ σώματος ταῖς τροπαῖς. διπλοῦς γὰρ ὁ περὶ τὸν ἄνθρωπον φαίνεται κόσμος, ὧν τὸν ἔνδον ὁ κύριος ἀποδέχεται, τὸν ἀκήρατον, »ἐν μιᾷ« λέγων τραχήλων ἐνθέματι« τῆς νύμφης κεκαρδιῶσθαι,

οἰονεὶ τὸ τοῦ ἔσωθεν ἀνθρώπου τῆς καταστολῆς αἴγλην ἀποστίλβοντος ὠρέχθαι σημαίνων, ὥς που καὶ ὁ ψαλμῶδὸς μαρτυρεῖ, »πᾶσα« λέλων »ἡ δόξα τῆς θυγατρὸς τοῦ βασιλέως ἔσωθεν«.

3.1 Μὴ ὑπολαμβάνετω δέ τις ἀποκρούεσθαι τὸν ἕτερον ὁμιλον τῶν πεπιστευκότων, δόξας ἡμᾶς τὰς παρθένους μόνας εἰσηγεῖσθαι τευξομένας τῆς ἐπαγγελίας, οὐ συννοήσας ὅτι καὶ φυλαὶ καὶ πατρίαι καὶ τάγματα »κατ' ἀναλογίαν« ἐκάστων ἔσονται τῆς πίστεως(καὶ τοῦτο καὶ Παῦλος διαγράφει, ἄλλη δόξα ἡλίου, καὶ ἄλλη δόξα σελή- 4 Plato Pol. IV, 430 E. Meth. Symp. S. 65,16. 69, 12 — 6 De res. I, 28, 1. 4 — 11 vgl. Plato Phaen. 65 A — U vgl. I Petr. 3, 4 — 17 Psal. 44, 14 — 21 1 De res. I, 49, 2 — 22 Rom. 12, 6 — 23 I Kor. 15, 41 1 καὶ ἐν — ἐπεράστω σου Z. 2 < B 4 PI κόσμος πού τις . . ἡ σωφροσύνη ἐστὶ | κόσμον < P | ἐνθέματα P 191 5 καλοῦνται | περιδέρραια O περιδέρεα P, περί-δέρρεα B | ποικίλων καὶ τιμίων P Jh 6 τουτονὶ sehr undeutl. O 7 σαρκὸς περιτθέασι unleserl. 8 ἀγνεύονσαι imlesett. O 9 τιμίων — συγκεείμενον Z. 9 f unleserl. ὡς — π. συγκ. Z. 9 f nachträglich in M) — τιμ. ὡς ἀλ. κ. ποικ. σ. MAI 10 τῶν τῆς M | τῆς μεγ. — φ(ρον)τί(σα)σ(σι) unleserl. | τῆς σοφ. — συναναφ. Z. 12 in Lücke nachträgl. 11 ἀγάπ.] σωφροσύνης AI I φροντίζουσαι AI | προσκαίρων < Jh | ποιικιλμάτων — συ(ναφαινεύον)ται Z. 12 unleserl. 12 φύλλων] δι' ἀλλήλων MAI | πρ. ὥρ. θ.] anders MAI | ἐπαφαινεύονται MAI | τοῦ σώμ. v 16 τὸ + O 16 αἴγλην] ἀπλῆν 19 ἀποκρίνεσθαι Jh 20 εἰσηγήσασθαι P 21 τευξομένους B | συννοήσας P 191 v 22 ἕκαστον P νης« λέγ(ον καὶ ἄλλη δόξα ἀστέρων· ἀστὴρ γὰρ ἀστέρος διαφέρει ἐν δόξῃ. οὕτως καὶ ἡ ἀνάστασις τῶν νεκρῶν«. καὶ ὁ κύριος δὲ οὐ πᾶσι τὰς αὐτὰς ὁμολογεῖ διδόναι τιμὰς, ἀλλ' ἐτέρους μὲν ἐπὶ τὰ βασιλεία καταριθμεῖται τῶν οὐρανῶν, ἄλλοις κληρονομίαν ἐπαγγέλλεται γῆς, ἐτέροις οἴεσθαι τὸν πατέρα. καὶ δὴ καὶ ἐνταῦθα πρῶτον τὸ τάγμα καὶ τὸν χορὸν τὸν ἅγιον αὐτῶ τῶν παρθένων ὥσπερ εἰς νυμφῶνα τὴν ἀνάπαυσιν τῶν καινῶν αἰώνων ἐφομαρτοῦντα συνεισελεύσεσθαι χρησιμωδεῖ. ἐμαρτύρησαν γὰρ οὐ κατὰ τι μόριον χρόνων ἐν βραχεῖ καρτερήσασαι σωμάτων ἀχθιδόνας, ἀλλὰ διὰ παντὸς ἔτλησαν τοῦ βίου μὴ ἀποδειλιάσασαι τὸν ἀγῶνα τὸν Ὀλυμπιακὸν ἀληθῶς διαθλῆσαι τῆς ἀγνεύσεως· βασάνοις τε γὰρ ἀγρίαις ἡδονῶν καὶ φόβοις καὶ λύπαις ἀντισχοῦσαι καὶ τοῖς ἄλλοις τῆς πονηρίας τῶν ἀνθρώπων κακοῖς, ἀποφέρονται τὰ γέρα πρῶται τῶν ἄλλων, εἰς τὸν ἀμείων τῆς ἐπαγγελίας ἐκτασσόμεναι χώρον. ἀμέλει ταύτας μόνον ἐκλεκτὴν νύμφην τὰς ψυχὰς καὶ γνησίαν ὁ λόγος ἑαυτοῦ καλεῖ, τὰς δὲ λοιπὰς παλλακὰς καὶ νεανίδας καὶ θυγατέρας, λέγων ὡδε· »ἐξήκοντά εἰσι βασίλισσαι καὶ ὀγδοήκοντα παλλακαί, καὶ νεανίδες ὧν οὐκ δὲ ἀριθμὸς. μία ἐστὶ περιστέρα μου, τελεία μου· ἐστὶ ἐστὶ τῇ μητρὶ αὐτῆς, ἐκλεκτὴ τῇ τεκούσῃ αὐτήν. εἶδον αὐτὴν θυγατέρες, καὶ μακαριοῦσιν αὐτήν, βασίλισσαι καὶ γε παλλακαὶ αἰνοῦσιν αὐτήν· πολλῶν γὰρ οὐσῶν δηλονότι τῆς ἐκκλησίας τῶν θυγατέρων μία 3 Mt. 5, 3. 5. 8 — 6 vgl. I Kor. 1.5, 23. Mt. 25, 1. 10. Apok. Job. 14, 4 — 10 De res. I, 56, 2. Plato Phaen. 256 B — 13 vgl. Hebr. 8, 6 — 16 Hohel. 6, 7. 8 14—S. 79, 12 Phot. Bibl. 237 S. 310 a, 13—311 a, 19 1 λέγων nach ἀστέρων 2 οὕτω P Ausgg. 3 μὲν < P 3 f ἐπὶ τὰ βασιλεία O: ἐν βασιλείᾳ PJh 8 χρόνον P, χρόνου B Jh 9 f ἔτλησε B 10 De res. I, τὸν 2 τὸν ἀμῶς Ὀλυμπιακὸν ἀγῶνα, PI τῶν ὡς ἀληθῶς Ὀλυμπιακῶν 11 διαθλήσασαι P | τὲ (τί ?) O | ἀγρίοις Cb Jh 12 τοῖς < O 14 ἀμέλει — τῆς ἀξιοθαρσίας S. 79,12 mit Auslassungen bei Ph. Ph schickt voraus ὅτι περὶ τῶν παρθένων κ. ἀγνῶν ψυχῶν πλεῖστα εἰπὼν ἐπιφέρει καὶ τοῦτο | μό| von P 192 15 νύμφην undeutl. O | κ. γνησίας B: < Ph 15 f τ. λοιπ. δὲ Ph 16 πελλακὰς B | νεανί unleserl. 17 βασίλισσαι — παλλακαὶ unleserl. O: 2 Hd. M | καὶ νεανίδες — καὶ γε Z. 20 < Phb 18 ἀρ)ιθμός — ἐ(στὶ)τῇ) unleserl. | μία — μου 2. Hd. M | ἐστὶν ἡ π. MAI 19 (αὐτῇ)ς — unleserl. 0, etwas abweichend 2. Hd. MAI | nach ἐκλεκτῇ + ἐστὶ Phb | ἵδον αὐτὴν P 19 f καὶ μακαρ. 63 20 βασίλισσαι — αὐτήν < P | αἰνέσουσιν Ph Jh ἐστὶ μόνῃ ἐκλεκτῇ καὶ τιμιωτάτῃ ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτῆς ὑπὲρ πάσας, τὸ τάγμα τῶν παρθένων.

Ἐὰν δέ τῳ περὶ τούτων ἀμφισβήτησις ᾗ, ὡς οὐδέπω τῶν κεφαλαίων ἱκανῶς ἐπεξεργασμένων, καὶ ἔτι βούλοιτο κατ' ἀναγωγὴν αὐτῶν πνευματικὴν διαρθρωθῆναι πληρέστερον, τίνες εἰσὶν αἱ βασιλίσσαι καὶ αἱ παλλακαὶ καὶ αἱ νεάνιδες, λέξομεν δύνασθαι ταῦτα λελαλῆσθαι καὶ ἐπὶ τῶν ἐξ ἀρχῆς κατὰ πρόβασιν χρόνων ἐν δικαιοσύνῃ διαπρεψάντων, οἷον τῶν πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ καὶ τῶν μετὰ τὸν κατακλυσμὸν καὶ τῶν ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ καθεξῆς· εἶναι γὰρ νύμφην μὲν τὴν ἐκκλησίαν, βασιλίσσας δὲ τὰς βασιλικὰς ἐκείνας τὰς πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ ψυχὰς, εὐαρέστους τῷ θεῷ γεγενημένας, τουτέστι τὰς ἀμφὶ τὸν Ἀβελ καὶ τὸν Σὴθ καὶ τὸν Ἐνῶχ, παλλακὰς δὲ τὰς μετὰ τὸν κατακλυσμὸν τῶν προφητῶν, αἷς πρὸ τοῦ τὴν ἐκκλησίαν ἀρμοσθῆναι τῷ κυρίῳ παλλακίδων δίκην συγγινόμενος ἀληθεῖς ὑπέσπειρε λόγους ἐν ἀφθόνῳ καὶ καθαρᾷ φιλοσοφίᾳ, ἵνα γεννήσωσιν αὐτῷ συλλαβοῦσαι πίστιν, »πνεῦμα σωτηρίας· τοιαῦτα γὰρ ἀποβλαστήματα φύουσιν αἱ ψυχαί, ἀείμνηστον φέροντα κάλλος, ὁπόσαις ἂν ὁ Χριστὸς συνανακραθῇ. εἰ γὰρ βούλεσθε εἰς Μωσέως ἀποβλέψαι τὰς βίβλους ἢ Δαυὶδ ἢ Σολομῶνος ἢ Ἡσαΐου ἢ τῶν καθεξῆς προφητῶν, ὡ παρθένοι, εἴσεσθε οἷα καταλελοίπασιν ἑαυτῶν ἔκγονα τῷ βίῳ σωτήριᾳ διὰ τὴν πρὸς τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ κοινωνίαν. ὅθεν τεθεωρημένως παλλακὰς προσηγόρευσε τὰς ψυχὰς τὰς προφητικὰς ὁ λόγος, ὅτι μὴ φανερώς αὐτὰς οὕτως ὥσπερ δὴ καὶ 5 Hohel. 6, 7 — 15 Plato Symp. 210 D — 16 Jes. 26, 18 — Plato Symp. 209 C D 1 ἐστὶ μόνη < P | ἢ ἐκλεκτὴ Ph | αὕτη P 3 Ἐὰν — ἐκκλησίαν Z. 10 < Ph | 5 PO: ἦν B: < CbJh 4 κατὰ 5 αὐτῶν < 7 ἐξ] ἀπ' viell. richtig | πρόσβασιν P 9 τοῦ < P 10 βασιλίσσαν δὲ P: βασιλίσσας δὲ αἰνίττεσθαι ἢ προφητεία βούλεται Ph ὅτι οὐ ὑφ' ἑνα ἤγοντο βασιλέα βασιλευόμενοι, ἀλλ' ἐκάστη ὥσπερ αὐτοδέσποτος καὶ βασιλίσσα ἦν, καὶ ὅτι τῶν μετὰ ταύτας ἀρχαὶ καὶ πρῶται ἦσαν + Pha) 11 κατακλ. P 192 v 15 ἀφθόνῳ PhJh mit PI λόγους . . τίκτη . . ἐν φιλοσοφίᾳ ἀφθόνῳ: ἀφθόρῳ HSS (das o undeutl. B) | γεννήσωσιν PhJh: γεννῶσιν OP 16 πνεῦμα < Ph | τοιαῦτα — τεθεωρημένως Z. 22 < Ph 16 ff PI τοιούτους παῖδας μᾶλλον γεγονέναι, . . εἰς Ὀμηρον ἀποβλέψας κ. Ἡσ. κ. τοὺς ἄλλους ποιητὰς . . οἷα ἔκγονα ἑαυτῶν 17 κλέος P Jh 18 Μωϋσέως B Jh 19 τὰς < | Σολομῶντος B 20 αὐτῶν O 22 τεθεωρημέναι ὡς B | παλλακὰς δὲ wieder Ph | προσηγόρ . . σε O | τὰς προφ. ψυχὰς Ph 23 φανερώς αὐτὰς οὕτως unleserl. O | αὐτὸς AI | οὕτω B: < | ὥσπερ OPh: καθάπερ P Jh τὴν ἐκκλησίαν ἐπηγόμιοι Διὶ 1 ας δι' αὐτὴν . τὸν μόσχον τὸν οἰ- τιυτόνα.

- 5.1 ἐπαπορητίον δὲ καὶ τοῦτο πρὸς τούτοις, ἵνα μηδὲν ἡμᾶς τῶν ἀναγκῶν διαδρᾶναι ὀινηδῆ, τί ὀφιπτε ιὰς fitn βασιλίσσας (Α-ικοντα Γφη, τὰς δὲ παλλαΑ-ιΓ' ιῖδιιΓ'ιονται τὰς δὲ νεάνΛας τοοαύ- τας, οοσον ιΠγκ' ἀριΔι μιΓΑιαι οἰὰ τὴν πληθύν, τῖν ὁὲ νύμφην μίαν. — καὶ πρῶτων < μὲνγ περὶ τῶν ἐξήγοντα λιΑτέον. Ἀικοντα βασιλίσσας ἐντεῦλέν, ὡς οἶμαι, ὁὴ τοὺς ἀπὸ τοῦ π(ιωτοπλᾶΓιτιυ μέχρι Νῶε κατὰ οἰαδοχὴν εὐα(ιστριῖσανῖας ἐκάλεσε τῷ Μιι . ἐ,ειδ-Μέρ ἐτέρων οὔτοι παραγ-ἰόλ-αιῖτων καὶ θεσμῶν Ας τὸ σωθῆναι χρεῖαν οὐκ ἐσΠ-ίκασιν. ἔτι προσφάτου τῆς κατὰ τὴν ἐξαήμερόν οἰσης αὐτοῖς τοῦ κόσμοι οὔτοαδῶC. ἐμέμνηντο γὰρ οὔτοι ὡς ἐν ἐξ ἡμέραις ὁ Μ:- ἐτεκτί- νατο τὴν κτίσιν, τό τε ἐν τῷ παραδείσῳ γεγονότα καὶ πῶς ὁ ἄνθρω- πος ἐντολὴν ἔχων μὴ ὀψασθαι τοῦ φυτοῦ τῆς φρονήσεως ἐξώκειῖ-ενι ἀποβουκοΑ-ήσαντος αὐτὸν τοῦ τῆς κακίας σοφιστοῦ. ἐντεΜεν ουλν δὴ τὰς ἀπὸ τῆς συστόσεως εὐθέως τοῦ κόσμου κατὰ διαδόχην τὸν θεὸν ποθεῖν ἐλομένας ψυχὰς καὶ σχεδόν, εἰ χρὴ φάναι, τοῦ πρώτου οἰωνὸς οὔσας ἔκγονα καὶ γείτονας τῆς μεγάλης ἐξαήμερου ἐξήκοντα βασιλίσσας ἐφη συμβολικῶς, διὰ τὸ μετὰ τὴν ἐξαήμερον εὐθέως, ὡς ἔφην, γεγονέναι. μεγάλην γὰρ ἐσχήκασιν οὔτοι τιμὴν, ἀΠέλοις ὁμιλή- σαντες καὶ τὸν θεὸν υοπαρ, οὐκ ὄναρ πολλάκις θεασάμενοι. ἐπι- σκέψασθε γὰρ ὄσην ἴσχε παρρησίαν ὁ Σὴθ πρὸς τὸν νεόν, οοσην ὁ Ἄβελ, ὄσην ὁ Ἐνῶς, οοσην ὁ Ἐνῶχ, ὄσην ὁ Μαθουσάλα, οοσην ὁ Νῶε, 1 Luk. 15, 23 — 4 Hohel. 6, 7. S — 12 Gen. 1 — 14 Gen. 3, 3. — 18 vgl. Plato Tim. 40 D 1 ἐπηγάγετο Ph: προσηγάγετο 0, ab. über ροσ übergeschi-. ἐπη (προεπηγά- γετο MAI): εἰσηγάγετο P I τὸν vor μόσχον Ph II τὸν σι(τευτόν) un- leserl. 3 Ἐπαπορητέον — λεκτέον

Z.li Ph I (τούτ)οις — ἀναγ(καίων) Z. 4 unleserl. 4 διαόρᾶναι : ἀποδρᾶναι P Jh I (όή)ποτε — πα(να)χά(ς) Z. 5 un- leserl. 5 ἔΜ ε-ίναί λέγει in Lücke MAI I ὁ . δοή . orza O I τὰς ὁέ G3v I νεάν. P 193 6 ὅσας 7 μὲν + ChJh I εἈήκοντα δὲ wieder Ph 8 M δεῖν P 9 καλέσαι P 10 γαί θεσμῶν Ph I σωΟήσεσραι Ph 11 ἴτι ὅς Ph I αὐτῆς τοῦ Pha 12 οὔτοι ὡς P: ὅπως 0: 3τι Ph 13 καὶ πῶς — σο- φιστοῦ Z. 15 Ph 15 αὐτὸν τῆς κακίας τοῦ O I οὖν P Jh 16 εὐαέως P 17 ἐλομένας ποMιν Phb I τὰς τοῦ (Phb) πρ. Ph 18 PI ἐχγό- 1οις . . θεῶν 19 εΜέως OP: ταίτας Ph I ὡς P 20 ουτοι τιμῖν ἐσχήκασιν Ph 20 f δμιλήσαντες OPh: συνομιλήσατές PJh, σϋομρλησαντες B 21 πολλάκις <Ph 21I ἐπισκ. P 193v 23 0(7;;v ὁ Ἐῶς Ph I ὁ vor Μαθουσάλα Ph I 3σην δ Νῶε <P πρώτοι δικαιοσύνης γεγονότες ἐρασταὶ καὶ πρῶτοι τῶν »πρωτοτοκων« τέκνων τῶν »ἀπογεγραμμένων ἐν οὐρανοῖς« τῆς βασιλείας καταξιωθέντες, ὥσπερ ἀπαρχή τις τῶν φυτευομένων εἰς σωτηρίαν πρῶϊμος τῷ θεῷ βλαστήσαντες καρπός. καὶ περὶ μὲν τούτων αὐτάρκως ἀγκως· περὶ δὲ τῶν παλλακῶν πάλιν λεκτέον.

- 6.1 Τοῖς μετὰ τὸν κατακλυσμὸν ἀπωτέρω λοιπὸν ἡ γνῶσις ἦν τοῦ θεοῦ, καὶ ἔχρηζον ἐτέρας διδαχῆς — ἐρπούσης ἤδη τῆς εἰδωλολατρείας — ἥτις αὐτοῖς αὐθις ἀλεξίκακος ἔσοιτο καὶ βοηθός. ὁ οὖν θεός, ἵνα μὴ πάντῃ τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων αἵσθηται λήθη τῶν καλῶν, τὸν ἴδιον παῖδα τοῖς προφήταις ἐκέλευσεν ὑπηγῆσαι τὴν ἐσομένην ἑατοῦ παρουσίαν διὰ σαρκὸς εἰς τὸν βίον, καθ' ἣν ἡ τῆς πνευματικῆς ὁγδοάδος χαρὰ καὶ γνῶσις κηρυχθήσεται, ἀφέσεως ἁμαρτημάτων οὕσα καὶ ἀναστάσεως παρεκτικῆ περιτμηθήσεσθαι γὰρ δι αὐτῆς τῶν ἀνθρώπων τὰ πάθη καὶ τὴν φθοράν. καὶ κιά τοῦτο τὸν κατάλογον τῶν ἀπὸ τοῦ Ἀβραάμ προφητῶν, διὰ τὴν τῆς περιτομῆς πρεσβείαν τὸν ὀκτῶ περιεχούσης ἀριθμὸν, ἡς ἐξήρτηται καὶ ὁ νόμος, ὁγδοήκοντα παλλακὰς ἐκάλεσεν, ὅτι πρῶτοι, πρὶν τὴν νύμφην τὴν ἐκκλησίαν κατεγγυηθῆναι τῷ λόγῳ, τὰ θεῖα συλλαβόντες σπέρματα, τῆς νοητῆς προεξήγγειλαν ὁγδοάδος τὴν περιτομὴν. — νεάνιδας δὲ πάλιν εἰς ἀναρίθμητον συντελούσας ὅμιλον τὰ ὑπὸ τοῖς κρείττοσι δικαιοπραγήσαντα πλήθη καὶ νεανικῶς καὶ γενναίων διαθλήσαντα πρὸς τὴν ἁμαρτίαν καλεῖ.
- 8.1 Ἀλλὰ τούτων οὐθ' αἱ »βασίλισσαι« οὐθ' αἱ »παλλακαὶ« οὐθ' αἱ »νεάνιδες« συγκρίνονται τῇ ἐκκλησίᾳ· ἡ γὰρ τι »τελεία« καὶ »ἐκλεκτὴ« παρὰ πάσας νομιζομένη αὐτάς, ἡ ἐκ πάντων συνεστῶσά τι καὶ συνημμένη τῶν ἀποστόλων, ἐστὶν ἡ ὑπερβάλλουσα νύμφη τῷ κάλλει τῆς ἀκμῆς καὶ τῆς παρθενίας πάσας. διὸ καὶ μακαρίζεται καὶ αἰνεῖται Πρὸς τῶν ἄλλων, ὅτι αὕτη καὶ εἶδε καὶ ἤκουσεν ἀφθόνως, ἃ ἐκεῖναι ἐπεπόθησαν κἂν ἐκ βραχέος θεάσασθαι καὶ οὐκ εἶδον, καὶ ἀκοῦσαι καὶ οὐκ ἤκουσαν. »μακάριοι« γὰρ φησὶν οἱ ὀφθαλμοὶ ὑμῶν« ὁ κύριος τοῖς μαθηταῖς οἱ βλέποντες ἃ βλέπετε. λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι πολλοὶ προφῆται ἐπεθύμησαν ἰδεῖν ἃ βλέπετε, καὶ οὐκ εἶδον, καὶ ἀκούσαι ἃ ἀκούετε, καὶ οὐκ ἤκουσαν. οὐκοῦν διὰ ταῦτα μακαρίζουσι ταύτην οἱ προφῆται καὶ θαυμάζουσιν, ὅτι ὧν αὐτοὶ μὴ ἐπέτυχον ἀκροαταὶ γενέσθαι καὶ θεάμονες ἡ ἐκκλησία κατηξιώθη καὶ μετέληφεν. »ἐξήκοντα« »εἰσι βασίλισσαι καὶ ὁγδοήκοντα καὶ νεάνιδες ὡς οὐκ ἔωστιν ἀριθμός. μία ἐστὶν ἡ περιστέρα μου, τελεία μου.« .
- 8.1 Δυνήσεται δέ τις καὶ ἐτέρως τὴν νύμφην φάναι τὴν σάρκα τὴν ἀμόλυντον εἶναι τοῦ κυρίου, ἥς χάριν καταλείψας τὸν πατέρα κατήλθεν ἐνταῦθα καὶ προσεκολλήθη καὶ ἐγκατέσκηψεν ἑναθροπήσας εἰς αὐτήν. διὸ δὴ καὶ περιστερὰν αὐτὴν ἔφη τροπικῶς, ἐπειδὴ 1. 2 Hohel. 6, 7. 8. — 8 Mt. 13, 16. 17. Lk. 10, 23. 24 — U Hohel. 6, 7. 8 — 17 Tertull., De res. 63. Orig. III, 77, 12 Kl — 20 Hohel. 6, 8. Philo Quis rer. div. haer. ITI, 30, 6 ff. 52, 23 f Wd 1 f οὐθ' αἱ νεάν. < Ph 3 νομιζομέ . . αὐτάς 0: αὐτάς νομ. P Jh: ὀνομαζομένη Ph | ἡ ἐκ] ἐκ τῶν P | συνημμένη Ph: συνηνωμένη P Jh 5 καὶ αἰνεῖται < Ph 5 f πρὸ τῶν 0, aber vgl. Hohel. 6, 8 6 καὶ αὕτη 0 | καὶ vor εἶδε < Ph | ἐκεῖναι] ἰδεῖν + P 7 ἐπεπόθ. — ἤκουσαν Z. S] ἐπεπόθ. ἰδεῖν καὶ ἀκοῦσαι καὶ οὐκ εἶδον οὐδ' ἤκουσαν Ph | βραχέως Al Jh 8 οἱ ὀφθ φησὶν Ph 9 ὅτι < P 11 διὰ P 194 v 12 αὐτὴν Ph | καὶ θαυμάζουσιν < Ph 13 ἀκροαταὶ — θεάμονες < Ph | κατηξι) unleserl. 0 13 f μετέληφε καὶ ἡξιώθη

Ph 14 ἐξήκ. — τελεία μου Z. 16 < Ph | γὰρ + Ausgg. 15 καὶ νεάνιδες unleserl. | ἐστὶ ohne ἢ P Jh 17 δύναται Ph | καὶ < P | τὴν vor νύμφην < P 17 f σάρ)κα τὴν ἀμόλ)υτον unleserl. O 18 τὸν πατέρα καταλ. P Jh 11) κατῆλθεν — (προσε)κολλήθη καὶ 11. bis ριστε. ἂν) Z. 20 unleserl. | καὶ ἐγκατέσκηψεν < Ph 1 ἐγκατεσκήνωσεν MA|Jh 19 f ἐνανθ. ε. αὐτο. ücke M | ἐνανθρωποῖσας PPhb I αὐτῇ ἐνανθρωπ. Ph 20 . . τὴν 64 | ἐκάλεσε τροπ. O, τροπ. ἴφη PPhb, ἴφη τροπ. PhaJh 20 ff Philo τρυγῶν u. περιστερὰ) τιθασὸς . . καὶ διαίτη τῇ μετὰ θνητῶν ἀσμενίζουσα u. ἐπειδὴ τιθασὸν καὶ σύντροφον Μ' ἐστὶ τὸ ζῶον τιθασὸν τὸ ζῶον καὶ ὑπωρόφιον καὶ διαίτη τῇ μετὰ ἀνθρώπων ἀσμενίζον. μόνη γὰρ ὡς ἔπος εἰπεῖν ἄσπιλος καὶ ἀμίαντος εὐρέθη καὶ πάντας ὑπερέχουσα τῷ τῆς δικαιοσύνης κόσμῳ καὶ κάλλει, ὥστε μηδένα καὶ τῶν εἰς ἄκρον εὐαρεστησάντων τῷ θεῷ ταύτης δυνήσκειν πέλας ὡς πρὸς σύγκρισιν ἀρετῆς στήναι, καὶ διὰ τοῦτο κατηξιῶσθαι κοινωνὸν αὐτὴν γενέσθαι τῆς βασιλείας τοῦ μονγενοῦς, αὐτῷ καθηρμοσμένην τε καὶ ἐνθωθεῖσαν. καὶ ἐν τῷ τεσσαρακοστῷ δὲ καὶ τετάρτῳ ψαλμῷ ἢ ἐκ τῶν πλειόνων παρισταμένη καὶ δεξιῶν βασιλίσα τοῦ θεοῦ μερῶν, ἢ τῷ διαχρύσῳ τῆς ἀρετῆς κόσμῳ κατεστολισμένη, ἢς ἐπεθύμησε τοῦ κάλλους» »ὁ βασιλεύς«, ἢ σὰρξ ἐστίν, ὡς ἔφη, ἢ ἄχραντος ἐκείνη καὶ μακαρία, ἣν αὐτὸς ἀνακομίσας ὁ λόγος εἰς οὐρανούς »ἐκ δεξιῶν« παρέστησε τοῦ πατρός, »ἐν ἱματισμῷ διαχρύσῳ« κεκοσμημένην, ὃ δὲ ἐστὶ τοῖς ἐπιτηδεύμασι τῆς ἀφθαρσίας, ἃ συμβολικῶς ἔφησε »χρυσᾷ κροσσῳτά«, ἐπειδὴ περ ἐκ ποικίλων ποικίλλεται τοῦτο καὶ συγκαθυφαίνεται κατορθωμάτων τὸ ἔνδυμα, οἷον ἀγνεύας, φρονήσεως, πίστεως, ἀγάπης, ὑπομονῆς καὶ τῶν λοιπῶν Μῶν, ἃ δὴ κατακαλύπτοντα τὴν ἀσχημοσύνην τῆς σαρκὸς κοσμεῖ τὸν ἄνθρωπον κόσμῳ χρυσῷ.

9.1 Ὡς ἐπειτα τί δὴ πάλιν καὶ ἐν τοῖς ἐξῆς τοῦ ψαλμοῦ μετὰ τὸ τὸν ἄνθρωπον ἐκ δεξιῶν ἐνθρονισθῆναι τοῦ παντοκράτορος, ὃν ἀνείληφεν ὁ λόγος, τὸ πνεῦμα παραδίδωσιν, ἐπισκεπτέον. »ἀπενυχθήσονται τῷ βασιλεῖ παρθένοι« φησὶν» »ὀπίσω αὐτῆς αἱ πλησίον αὐτῆς ἀπενυχθήσονται σοι. ἀπενυχθήσονται ἐν εὐφροσύνῃ καὶ ἀγαλλιάσει· ἀχθήσονται εἰς ναὸν βασιλέως. πάντες προφανῶς ἐνθάδε λοιπὸν ἔοικεν ἐγκωμιάζειν τὸ πνεῦμα τὴν ἀγνεύαν, μετὰ τὴν νύμφην, ὡς 2 Hexinas III, 5, 6, 7 — Vgl. Orig. De princ. U, 6, 4 — 6 Hermas III, 5, 6, 6. Symp. S. 7, 13 ff. 9, 22 f — 7 II Kor. 11, 2 — 8 Psal. 44, 10 — 14 Psal. 44, 14 — 21 Psal. 44, 15. 16 1 τιθασὸν B Ph b | ὑπορόφιον P h b | μετὰ] < Ph: τῶν Cb Jh 2 ἐνασμενίζον OJh: ἀσμενίζον Ph (Philo) : ἀσμενιζόμενον· ἢ P | μόνη — ἐνθωθεῖσαν Z. 6 < Ph | μόνη z P 3 δικαιοσύνη(ς) unleserl. i καὶ vor τῶν 003C; P I εὐ(α)ρεστησ(άντων) uileslerl. 5 ἀρ(ε)τῆ(ς) unleserl. 6 βασιλείας undentl. 7 καὶ vor ἐν unleserl. 8 δὲ < Ph | πλειόνων] λωόνων O | ἢ — μερῶν Z. 9] ἐκ τῶν δεξιῶν παρισταμένη λαιῶν καὶ τοῦ θεοῦ μερῶν βασιλίσα Phab | παριστ. nach κ. δεξ. O | ἐκ δεξιῶν BJh 9 f κατε]στολ. P 195 11 ἀνακαινίσας Phb 13 ἐστὶν ἐν τοῖς P: ἐστὶ συμβολικῶς τοῖς Ph I ἀφθαρσίας] es endet Ph 14 ἐπειδὴ γὰρ P | ποικίλλων B 17 ἀσχημοσύνην P: ἀσθένειαν O | κοσμοῦσι 18 κόσμῳ] γὰρ + 20 παντοκρ.] πατὴρ Cb Jh 21 νῦν σκεπτέον MAI, nicht w.e. seh. 22 φησὶν P | πλησίον unleserl. O, παρθένοι 2. Hd. M AI 25 τῆς ἀγνεύας B | ἀγνεύαν unleserl. O ἀποδεδώκαμεν, τοῦ κυρίου δευτέρας προσιέναι τῷ παντοκράτορι »ἐν ἀγαλλιάσει καὶ εὐφροσύνῃ· τὰς παρθένας ἐπαγγελλόμενον, ὑπ' ἀγγέλων δορυφορούμενας τε καὶ παραπεμπομένας. οὕτω γὰρ ἀπέραστόν τι τὸ τῆς παρθενίας ἐστὶν ὡς Μῶς καὶ τριπόθητον κλέος, ὥστε ὀπίσω τῆς βασιλείας, ἣν ἀνήγαγεν ὁ κύριος ἀναμάρτητον ἀποτορνεύσας τῷ πατρί, τὸν χορὸν τῶν παρθενῶν καὶ τὸ τάγμα προσκομίζεσθαι, τὰ δυτερεῖα τῆς νύμφης κακληρωμένον.

9.2 Ταῦτά σοι καὶ παρ' ἡμῶν, ὦ Ἀρετῇ, τὰ γυμνάσματα τῶν λόγων ὑπὲρ ἀγνεύας ἐστηλιτεύσθω.

8.1 Εἰπούσης δὲ ταῦτα τῆς προκίλλης, Ἐμὸς ὁ κλῆρος, ἢ Θέκλα ἴφη, μετὰ ταύτην ἐφεξῆς ἀγωνίζεσθαι, καὶ χαίρω ξυνέμπορον ἔχουσα καγὼ τὴν σοφίαν τῶν λόγων. αἰσθανομένη

κιθάρας δίκην ἔσωθεν ἀρμοζομένην με καὶ παρασκευάζουσιν εἰς τὸ μεμελημένως εἰπεῖν καὶ εὐσημόνως.

- 8.3 APET. Ἄριστα, (6 θέκλα, τὴν προθυμίαν ἀπεδεξάμην, καὶ πιστεύω εἰς δύνάμιν πρέποντας ἀποδοῦναι σε μοι τοὺς λόγους φιλοσοφίας τε γὰρ τῆς ἐγκυκλίου καὶ παιδείας οὐδενὸς ὑστερήσεις τῆς εὐαγγελικῆς τε αὐ καὶ θείας, τί χρή καὶ λέγειν, Jiaqd Παύλῳ σεσοφισμένην; .
- 8.3 Οὐκοῦν λέγωμεν δὴ πρῶτον, αὐτόθεν ἀπ' αὐτῆς ἀπαρξάμεναι τῆς ἐπωνυμίας, δι' ἣν αἰτίαν ἐκλήθη παρθενία τοῦτο τὸ κορυφαϊότατον καὶ μακάριον ἐπιτήδευμα, οἷόν τε ὃν τυγχάνειν καὶ δύνάμιν 13 Plato Phaedr. 105 C — De autex. 9, 4 — 14 Athenag. Suppl. 7, 9. Hipp., De autichr. 2. Cohort. 8 — 18 Plato Tim. 2(3 D — 20 Plato Symp. 218 B. Acta Pauli 7 f. 18 — 24 Plato Phaedi-. 237 C 1 δ . . τέρας | (πρ)οσιέναι τῷ unleserl. (προσνεῖμαι τῷ M AI) 2 (ἀγαλλ)ιάσει — ἐπαγγελ(όμενον) unleserl. | καὶ — nagQ. Lücke in M 2 f (ἀλλέλ)ων — γὰρ Z. 3 unleserl. 0, Lücke in M 3 οὕτω γὰρ] τοσοῦτον M AI | ἐπέ- ραστον 65 5 ἦν τὸ τῆς ψυχῆς καταρδόμενον ἀληθῶς αὖξεται τε καὶ κουφίζεται πτέρωμα, τῶν ἀνθρωπίνων ἐξίπτασθαι καθ' ἡμέραν ἐθιζόμενον σπουδασμάτων. ἐπειδὴ γὰρ πανήγυριν τὸν βίον ἡμῶν σοφῶν παῖδες εἰρήκασιν εἶναι, ἡμᾶς δὲ τὸ δρᾶμα τῆς ἀληθείας τὴν δικαιοσύνην ἥκειν ὥς εἰς θέατρον ἐπιδειφομένους — ἀντιτεχνούντων ἡμῖν καὶ ἀνταγωνιζομένων τοῦ διαβόλου καὶ τῶν δαιμόνων — , ἀνανεύοντας ἄνω δεῖ καὶ ἀνιπταμένους μετεωρίζεσθαι καὶ φεύγειν τὰ θέλητρα τῆς καλλιφωνίας αὐτῶν καὶ τὰ σχήματα, ἔξωθεν φαντασίᾳ σωφροσύνης ἐπκεκρωσμένα, ἢ τὰς Σειρήνας μᾶλλον τὰς Ὀμηρικές. κηλούμενοι γὰρ ταῖς ἡδοναῖς τῆς πλάνης περὶ οὐδοῦσι πολλοὶ καὶ βαρύνονται εἰς τὸν καθ' ἡμᾶς ἦκοντες βίον, χαυνωθέντων αὐτοῖς καὶ 3 Plato Soph. 227 C — 5 Plato Phaedr. 249 C — 7 ff Plato Phaedr. 246 E. 248 C. 249 C — 10 Pythagor. bei Diog. Laert. VIII, 1, 6; Teles ed. Hense zu 15, 11 (Tatian von d. Welt) — 13 C. Porph. 1,2 — 15 Plato Epist. VII, 340 D — 16 De autex. 1. De res. I, 28, 1 — 17 Plato Pol. III, 413 C — Plato Phaedr. 218 C 4–7 Phot. Bibl. 237 S. 331 a, 23 1 εἰς ὕστερον P 196 2 σύμπαντες B | καὶ + | μυρίῳ ansprechend Jh 3 PI τῶν τῆς ψυχῆς καθάρσεων 4 τῆς < | παρθεῖα — εὐρεῖν Z. 7 Ph 311 a, -23 | πανθεῖα PW d: παρθεῖα OKI: περθεῖα Ph a, παρὰ θεῖα Ph b | <Ph 5 ὑπαλλαγήν HSS: ἀπαλλαγήν PhbJh, schwerl. richtig | δὴ μόνη undentl. | μόνην P 51 καὶ τετελ. < Ph | VI τελέους ἀεὶ τελετὰς τελούμενος 6 ἀφθόρους O: ἀφθάρτους P | τελετὰς unleserl. O | παρειακίζουσιν P: ἀπεικάζουσα Ph 7 εὐρεῖν — κ(κί) λύ(της) unleserl. | ἔ + Jh 7 ff PI τούτοις . . αὖξεται . . τὸ τῆς ψυχῆς πτέρωμα . . 248 ᾧ πτερῷ) ψυχὴ κουφίζεται. 249 ἐξιστάμενος . . τῶν ἀνθρωπίνων σπουδασμάτων 8 καταρδούμενον B | ἀλη)θῶς — πτέρωμα Z. 9 unleserl. O (von αὖξεται an ücke in M) 9 ἀ)νθρωπ(ίν)ων ἀκτίων M) — σπουδα(σ)μάτων unleserl. O ἐξ. — σπουδ. ücke in M) 10 πανήγυριν v 11 εἶναι vor σοφῶν Z. 10 O | εἰρήκεσαν OP 12 ἐπιδειξομένην P 14 f θέλητρα P v δόξαις . . ἐπικεκρωσμένοι 17 PI ὕφ' ἡδονῆς κληληθέντες πολλοὶ nach βαρύνονται Z. 18 O 1 7 f PI βαρυνθεῖσα δὲ περὶ οὐδοῦσιν 18 εἰς τῶν (übergesch. über τὸ) O, τὸν ab. »verblichen, viell. « P | βίον ἦκοντες P χαλασθέντων τῶν τόνων, καθ' οὓς ἡ τῶν πτερῶν τῆς σωφροσύνης συγκρατεῖται φύσις, κουφίζουσα τὰ κάτω νεύοντα περὶ τὴν φθορὰν τῶν σωμάτων. ὅθεν, ὡς Ἀρετὴ, εἴτε . . [δι' ἑαυτὴν] εἴτε διὰ τὸ καὶ μετεωρίζειν πρὸς οὐρανὸν τὰς ψυχὰς ταύτην ἔσχηκας τὴν ἐπωνυμίαν, ἐπὶ λευκοτάτων ἀεὶ βαίνουσα φρενῶν, ἴθι μοι συναντιληψομένη τοῦ λόγου, ὃν αὐτὴ προσέταξας εἰπεῖν.
- 8.4 Οἱ γὰρ περὶ οὐδοῦσιν καὶ πεσόντες εἰς τὰς ἡδονὰς οὐ πρότερον λήγουσι λύπης καὶ πόνων, ἔστ' ἂν τῇ τοῦ πάθους ἐπιθυμίᾳ τὴν ἀνάγκην ἐκπληροῦντες τῆς ἀκρασίας ἀμύητοι καὶ ἀτελεῖς τοῦ τῆς ἀληθείας ἀπομείνωσι δράματος, ἀντὶ τῆς μετ' αἰδοῦς καὶ σωφροσύνης παιδοποιήσεως ἀγρίαις ἐρώτων λυττήσαντες ἡδοναῖς αἱ δὲ εὐπτεροι καὶ κοῦφαι εἰς τὸν ὑπερκόσμιον τόπον ὑπερκύψαι τοῦ βίου καὶ ἰδοῦσαι μακρόθεν ἃ μὴ ἕτερος ἀνθρώπων ἐθεάσατο, τοὺς λειμῶνας αὐτοῦς τῆς ἀφθαρσίας, ἀμήχανα κάλλη καὶ ἄνθη φέροντας καὶ πεπληρωμένους, ἀεὶ πρὸς

αὐτοὺς εἰσιν, ἀναπολοῦσαι τὰ ἐκεῖ θεάματα, καὶ διὰ τοῦτο μικρὰ ἡγοῦνται τὰ ἐνταῦθα νομιζόμενα καλά, πλούτους καὶ δόξας καὶ γένη καὶ γάμους, καὶ οὐδὲν ἔτι ἐκείνων 2 vgl. zu S. 81 7 f — 3 Plato Kiatyl. 41 5 D. Phaeclr. 240 D — 5 Symp. 9, 1. De res. I, 27, 1 — 7 Plato Tim. 42 C — 9 Plato Phaedr. 69 G. Phaedr. 248 B — 12 Plato Phaedr. 247 C. 249 C — 13 Plato Axioch. 371 C — Symp. S. 6, bf. Apok. Petr. 15 — 16 Plato Theaet. 173 E — 17 vgl. Plato Gorg. 523 C 3 f Phot. Bibl. 237 S. 311 a, 26 3 ὦ Ἄρ. — ἐπωνυμ. Z. 4 Ph 311 a, 24 ff | ὦ Ἄρ. εἴτε] ἡ ἀρετὴ ἥτοι Ph | ὅτι nach εἴτε u. αἰρετὴ nach ἑαυτὴν + Po Cb Jh nach PI, διὰ τὸ εἶναι αἰρετὴν + Kl 3 PI Phaedr. ἄνω μετεωρίζουσα | τὰς ψυχὰς < P | ἔσχηκε Ph 7 PI οὐ πρότερον πόνων λήξοι 9 f PI Phaedr. ἀμύητος καὶ ἀτέλεστος. Phaedr. 248 ἀτελεῖς τῆς τοῦ ὄντος θεάς ἀπέρχονται 10 δράματος] ὀράματος Jh, aber vgl. S. 81, 11 | μετὰ B 11 PI Phaedr. 81 A ἀγρίων ἐρώτων. Legg. IX, 586 ἔρωτας λυττώντας | λυοσῆσαντες O 12 κοῦφοι P | PI 247 τὸν δὲ ὑπερουράνιον τόπον 13 μακρόθεν] πόρρωθεν viell. richtig P Jh 13 f PI εἰς τὸν τῶν εὐσεβῶν χώρον οἰκίζονται, ἔνθα . . παντοῖοι . . λειμῶνες ἄνθεσι ποικίλοις ἐαριζόμενοι 14 λειμῶνας P 197 | αὐτοὺς undeutl. 15 καὶ vor πεπλ. < P | αὐτ)οὺς sehr undeutl. O, αὐταῖς Po Cb, αὐτοῖς MAI Jh | ἀναπλοῦσαι P, ἀναπλοῦσαι B 16 μικρὰ ἡγοῦνται undeutl. O; μὴ ῥέπουσαι πρὸς 2. Hd. in ücke M AI | PI ταῦτα πάντα ἡγησαμένη σμικρὰ καὶ οὐδὲν 17 Pl γένη καὶ πολύτους | πλούτους undeutl. | πλοῦτον κ. δόξαν M AI | κ. γένη — γάμους unleserl. O (2. Hd. in ücke M) | καὶ vor οὐδὲν < M AI | οὐδε. O | ἔτι P: τι AI Jh, auch wohl O wie AI περὶ πλείονος ποιοῦνται. ἀλλὰ καὶ εἴ τις αὐτῶν θηρίοις ἢ πυρὶ τὰ σώματα βούλοιτο παραδιδόναι καὶ τιμωρεῖσθαι, ἐτοίμως ἔχουσι τῶν ἀλγηδόνων ἀφροντιστεῖν διὰ τὸν ἐκείνων πόθον καὶ τὴν ἐκείνων ἐκπληξιν, ὥστε δοκεῖν αὐτὰς καὶ ἐν κόσμῳ οὔσας μὴ εἶναι ἐν κόσμῳ, ἀλλὰ τῷ φρονήματι καὶ τῇ ὁρμῇ τῆς ἐπιθυμίας εἰς τὴν ἄγυριν ἤδη τῶν ἐν τοῖς οὐρανοῖς τυγχάνειν. οὐ γὰρ θέμις ἐπὶ γῆς βρῖθαι κατὰ τὴν ἑαυτοῦ φύσιν τῷ τῆς παρθενίας πτερῷ, ἀλλ' ἄνω φέρειν εἰς καθαρὸν αἰθέρα καὶ τὸν τῶν ἀγγέλων γείτονα βίον. ὅθεν καὶ πρῶται τῶν ἄλλων μετὰ τὴν ἀνάκλησιν καὶ τὴν ἐντεῦθεν ἐκδημίαν αἱ ὀρθῶς καὶ πιστῶς παρθενεῦσαι τῷ Χριστῷ τὰ νικητήρια φέρονται τῶν ἄθλων, τοῖς τῆς ἀφθαρσίας ἄνθεσι στεφθεῖσαι πρὸς αὐτοῦ· ἅμα γὰρ τῷ καταλεῖψαι τὸν κόσμον τὰς ψυχὰς λόγος ταῖς παρθένοις ὑπαντῶντας ἀγγέλους μετὰ πολλῆς εὐφημίας εἰς τοὺς προειρημένους παραπέμπειν λειμῶνας αὐτάς, εἰς οὓς καὶ πρόσθεν ἔλθειν ἐγλίσχοντο, μακρόθεν αὐτοὺς φαντασιωθεῖσαι τότε, ὅποτε ἔτι ἐπενδημοῦσαι τοῖς σώμασιν ἰνδάλλοντο τὰ θεῖα.

- 8.5 Ἐνταῦθα οὖν δὴ ἐλθούσας θαυμαστά τινα θεάσασθαι καὶ ἐκλαμπρα καὶ μακάρια κάλλη καὶ ὅποια ἐξειπεῖν εἰς ἀνθρώπους δυσχερές. εἶναι γὰρ αὐτὴν δικαιοσύνην καὶ αὐτὴν σωφροσύνην, ἀγάπην αὐτὴν ἐκεῖ καὶ ἀλήθειαν καὶ φρόνησιν καὶ τὰ ἄλλα ὡσαύτως ἐπιφανῆ τῆς σοφίας ἄνθη καὶ φυτὰ, ὧν ἡμεῖς ἐνθάδε σκιὰς μόνας φασματώδεις ὀνειρώσσοντες ἀπὸ τῶν πράξεων ἡγούμεθα τῶν ἀνθρῶ- 1 I Kor. 13, 3 ? — 4 vgl. Plato Symp. 211 D — Ep. ad Diognet. 5 — 6 Symp. S. 49, 16. 68. 18. 85, 7. 92, 15; vgl. Tatian 13 — 9 vgl. Apok. Job. 14, 4. I Thess. 4, 16 — 10 II Kor. 5, 9 — 13 Apok. Petr. ? — 15 Plato Pbaedr. 248 A — 16 Kor. 5, 6 — 17 Plato Phaedr. 250 B — 18 vgl. Plato Tim. 28 C — 19 Plato Phaedr. 247 DE — 21 Symp. S. 114, 5. Plato Pol. VH, 532 C 1 πλέονος P | ποιοῦνται ἀλλὰ καὶ εἴ unleserl. O | ἀλλὰ] ὥστε M AI | αὐ . . O: αὐτοῖς MAI | θηρ)ίοις ἢ undentl. O 1 f βούλ. τὰ σώμ. P Jh | 2 βούλοιτο O 66 3 πόθων P (nicht V) 4 καὶ vor ἐν < Cb Jh | οὔσαι B 6 τῶν ἄστρων ἐν P 7 τὸ . . πτερὸν P | ἀλλὰ P 8 φέρ.] εἰς οὐρανόν + P Jh 10 παρθενεῦσαι B 12 πρ. αὐτ. auch παρ' ἑαυτοῦ MAI) 13 λόγος] ἔχει P 14 παραπέμ|πειν P v 15 PI γλίσχόμεναι . . τοῦ ἄνω 16 ἐπενδημοῦσαι O: ἐκδημοῦσαι P Jh: ἐκδημοῦσαι Po 17 οὖν + O | θεάσ. θαυμ. τινα O 17 f κάλλος δὲ τότε' ἦν ἰδεῖν λαμπρόν, ὅτε . . μακαρίαν ὄψιν τε καὶ θεάν . . εἶδον 18 ἐκλάμποντα O 19 f PI καθορᾷ μὲν αὐτὴν δικαιοσύνην, καθορᾷ δὲ σωφροσύνην, καθορᾷ δὲ ἐπιστήμην . . καὶ τᾶλλα ὡσαύτως τὰ ὄντα ὄντως θεασαμένη | αὐτὴν vor σωφρ. < Cb Jh |

φρόνησιν . . σωφροσύνην P 21 f PI φαντάσματα θεῖα κ. σκιάς πίνων συνίστασθαι, ὅτι μὴ ἔστιν αὐτῶν δεῦρο μηδὲν εἶδωλον καταφανές, ἀλλ' ἀπεικονίσματα μόνον ἀειδῆ, ἃ δὴ καὶ αὐτὰ σκοτεινῶς πολλάκις ἀπεικάζοντες αἰσθανόμεθα. οὐ γὰρ ἂν πώποτε δικαιοσύνης αὐτῆς ἢ συνέσεως ἢ εἰρήνης ὀφθαλμοῖς ἐθεάσατο τις μέγεθος ἢ σχῆμα ἢ κάλλος· ἐκεῖ δὲ ἐν τῷ ὄντι, ὡς εἰσὶν, ὁλοτελῆ βλέπονται καὶ σαφεῖ. εἶναι γὰρ δένδρον τι σωφροσύνης αὐτῆς, εἶναι ἀγάπης, εἶναι συνέσεως, ὥπερ καὶ τῶν ἐνθάδε τὰ φυτὰ καρπῶν. οἷον σταφυλῆς ἢ ῥόας ἢ μήλων. οὕτω δὴ κἀκείνων βλέπεσθαι μὲν καὶ ἐσθίεσθαι τοὺς καρπούς, οὐ μὴν ἀπόλλυσθαι καὶ φθίνειν, ἀλλ' εἰς ἀθανασίαν αὔξειν καὶ θεϊότητα καὶ τοὺς δρεπομένους· καθὼς κἀκεῖνος, ἐξ οὗ πάντες ἐσμέν, πρὸ τοῦ παραπεσεῖν καὶ πηρωθῆναι τὰς ὅψεις ἐν τῷ παραδείσῳ τυγχάνων ἀπεκαρπεύετο, τοῦ θεοῦ θεμιστεύοντος τὸν ἄνθρωπον τῶν τῆς σοφίας ἐργάτην τεθῆναι καὶ φύλακα φυτῶν. τοιούτους γὰρ ἦν καρπούς πεπιστευμένους γεωργεῖν καὶ ὁ πρῶτος Ἀδάμ. καὶ ὁ Ἰερεμίας δὲ ταῦτα τυγχάνειν ἰδικῶς ἴν τινι τόπῳ καὶ ἀφροσύνῃ μεγάλην ἀπόστασιν τῆς καθ' ἡμᾶς οἰκουμένης οἶδεν, ἔνθα τοὺς ἐξολισθήσαντας τῶν αἰώνιων ἀγαθῶν κατοικτιζῶν λέγει »μέθετε ποῦ ἐστὶ φρόνησις, ποῦ ἐστὶν ἰσχύς, ποῦ ἐστὶν ἡ σύνεσις τοῦ γινῶναι, ἅμα ποῦ ἐστὶ μακροβίωσις καὶ ζωή, ποῦ ἐστὶ φῶς ὀφθαλμῶν καὶ εἰρήνη. τίς εὔρε τὸν τόπον αὐτῆς, ἢ τίς εἰσῆλθεν εἰς τοὺς αὐτῶν;· τούτων οὖν διελθούσας εἰς τοὺς θησαυροὺς ἀποκαρπεύεσθαι λόγος τῶν ἀρετῶν τὰς παρθένους, εὐτάκτοις φωσὶ καὶ πολλοῖς καταρδομένας, ἃ δίκην πηγῆς αὐταῖς ὁ θεὸς ἀνενεργεῖται, καταλάμπων ἐκείνους τὸν αἰῶνα φωσὶν ἀδότοις. αἱ δὲ χορεύουσιν ἐμμελῶς γεραίρουσαι τὸν θεόν· περικέχεται τὰρ αὐταῖς ἀὴρ καθαρὸς καὶ μὴ καθιπνευόμενος ἡλίῳ.

8. 6 Νῦν οὖν, ὡ παρθενοὶ, σωφροσύνης ἀχράντου θυγατέρες, ὑπὲρ ζωῆς ἡμῖν ἀφθόνου καὶ βασιλείας οὐρανῶν ἢ σπουδῆ. εἰς τὴν αὐτὴν δόξαν τῆς ἀγνείας καὶ ὑπεῖς προθύμως ταῖς πρὸ ὑμῶν συμφρονήσατε, ὀλίγα φροντίσασαι βίου· οὐ γὰρ μικρὸν εἰς ἀφθαρσίας ἀγνεία, ἀνωφερῆ τὴν σάρκα πρὸς ὕψος αἵρουσα καὶ τὸ κάθυγρον αὐτῆς ἀναξηραίνουσα καὶ πηλῶδες βάρος ὀλκῇ μεῖζονι. Με βριθέτω τῆς ἀκοῆς ὁ ῥύπος ῥέπων εἰς τὴν γῆν, μηδὲ μετὰ κασμεῖτω λύπη τὴν χαράν, ἐκτίκουςα τὰς ἐπὶ τοῖς κρείττοσιν ἐλπίδας· ἀλλὰ ἀτρύχως αποσεῖσθε τὰς ἐπισυμβαίνουσας ὑμῖν συμφοράς, μὴ θολοῦσαι γόοις τὸν λογισμόν. νικάτω γὰρ ἡ πίστις πάντη, καὶ ἀπωθεῖσθω τὸ φῶς αὐτῆς τὰ φερόμενα τοῦ πονηροῦ περὶ τὴν καρφίαν φάσματα. ὥπερ γὰρ ὁπότεν ἡ σελήνη τὸν οὐρανὸν αἴγλης ἐκλάμπασα πληρώση καὶ πᾶς ὁ ἀὴρ αἴθριος γτενηθῇ, ἄφνω δὲ νεφέλαι ποθὲν ἐκ δυσμῶν ὑποδραμοῦσαι βάσκανοι πρὸς ὀλίγον τὸ φῶς αὐτῆς ἐπισκιάζουσιν, οὐ μὴν ἀφαιμοῦνται, ἅτε εὐθέως τῇ ῥύμῃ τοῦ πνεύματος ἐξωθούμεναι· οὕτω δὴ καὶ ὑμεῖς ἐν τῷ κόσμῳ λάμπουσαι τὴν ἀγνείαν, ὑπὸ θλίψεων ὀχληθεῖσαι καὶ πόνων, ὧ παρθένοι, μὴ ὀκλάσητε πρὸς τὰς ἐλπίδας. ἐξωθοῦνται γὰρ τῷ πνεύματι τὰ ἐκ τοῦ πονηροῦ νέφη, ἐὰν ὥπερ ἡ μήτηρ ὑμῶν καὶ ὑμεῖς, ἡ γεννώσα τὸν ἄρσενά παρθένος ἐν τῷ οὐρανῷ, μὴ δειλιάσητε λοχῶντα καὶ ἐφεδρεύοντα τὸν ὄφιν· περὶ ἧς ἐγὼ πρὸς ὑμᾶς ἀμηγέτη διεξελεύσομαι δηλοῦσα· καιρὸς γὰρ τὰ νῦν. — καὶ ὥφθη μέγα σημεῖον ἐν τῷ οὐρανῷ « τὴν Ἀποκάλυψιν ὁ Ἰωάννης ἐξηγούμενος λέγει γυνὴ περιβεβλημένη τὸν ἥλιον· καὶ ἡ σελήνη ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτῆς· καὶ 4 Plato Legg. III, 684 D — 7 Plato Phaecir. 247 B. Vgl. zu S. 83, 6 — 13 Tgl. 96, 16 f — 16 Mt. 5, 16 — 22 Apok. Job. 12, 1–6 1 Nūn P ν | w < P 2 ὑμῖν Sh. | οὐρανῶν undeutl. 3 συμφρονήσα . . . O 4 τοῦ + Ausgg. | τοῦ β(ίου) unleserl. (in ücke in M) | PI οὐ σμικρὸν εἰς ῥαστώνην 5 ἀφθαρσία καὶ | ἀνωφερῆ τὴν σάρκα P, w. e. seh. auch O: ἄνω φέρουσα καὶ βεῖ ἄνω φερ. in ücke M) AlJh 6 κάθ(6)γρον καθαρὸν M) . . αὐ . . ἧς ἄν . ξηραίν) unleserl. O | αὐτῆς P: αὐτῇ M: < AI Cb Jb | ἀναξηραίνουσα B 7 μηδὲ — ῥέπων unleserl. (μηδὲ — ῥύπος ücke in M) | ῥύπος auf Rasur P 7 f μετακοσμεῖτο — ἐκτίκουςα unleserl. O ücke in M) 8 κρείττοσιν O 67 9 ἐπισείεσθε P 10 παντὶ P 11 τὸ nach φῶς O | φερ.] φαινόμενα 12 ὅταν P Jh 13 αἴθριος B 14 f τὸ φῶς αὐτῆς vor πρ. ὀλίγον P Jh 16 δὴ < 17 ὀχληθεῖσαι P 199 18 ὀκλά O 19 καὶ ὑμεῖς vor μὴ Z. 20

mit Recht Kl 20 παρθένον (παρ 0) AlPoCb, Jb 21 ἀμηγένη Jh wie PI Pol. V, 474 C ἀΜ γέ πη ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς στέφανος ἀστέρων δεκαδύο· καὶ ἐν γαστρὶ ἔχουσα κροάζει ὠδίνουσα καὶ βασανιζομένη τεκεῖν. καὶ ὤφθη ἄλλο σημεῖον ἐν τῷ οὐρανῷ· καὶ ἰδοὺ δράκων πυρρὸς μέγας, ἔχων χεφαλὰς ἑπτὰ καὶ κέρατα δέκα, καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτοῦ ἑπτὰ διαδήματα· καὶ ἡ οὐρὰ αὐτοῦ σύρει τὸ τρίτον μέρος τῶν ἀστέρων τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἔβαλεν αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν· καὶ ὁ δράκων ἔστηκεν ἐνώπιον τῆς γυναικὸς τῆς μελλούσης ἐκτεκεῖν, ἵνα ὅταν τέκνη τὸ τέκνον αὐτῆς καταφάγῃ. καὶ ἔτεκεν υἱὸν ἄρσενά, ὃς μέλλει ποιμαίνειν πάντα τὰ ἔθνη ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ· καὶ ἡρπάσθη τὸ τέκνον αὐτῆς πρὸς τὸν Μιν καὶ πρὸς τὸν θρόνον αὐτοῦ· καὶ ἡ γυνὴ ἔφυγεν εἰς τὴν ἔρημον, ὅπου ἔχει ἐκεῖ τόπον ἡτοιμασμένον ὑπὸ τοῦ θεοῦ, ἵνα ἐκεῖ τρέφωσιν αὐτὴν ἡμέρας χιλίας διακοσίας « καὶ τὰ μὲν οὖν περὶ τῆς γυναικὸς ἱστορούμενα καὶ τοῦ δράκοντος ὡς ἐν ἐπιτομῇ τέλος ἔχει· περὶ δὲ τοῦ τὴν ἐπίλυσιν αὐτῶν ἀνεύρασθαι καὶ εἰπεῖν μεῖζον ἢ καθ' ἡμᾶς. ὅμως τολμητέον, πιστεύσασαν τῷ κελεύσαντι «τὰς γραφὰς» ἐρευνᾶν. εἰ οὖν καὶ σφῶν τὰ λεγόμενα συνδοκεῖ, χαλεπὸν οὐδὲν ἤδη τερίλασθαι· πάντως γὰρ συγγνώσεσθε, πρὸς τὴν ἀκρίβειαν τῆς γραφῆς ἐὰν μὴ δυνηθῶ διαρκέσαι.

8.7 Ἡ ὀφθεῖσα περιβεβλημένη τὸν ἥλιον ἐν τῷ οὐρανῷ γυνὴ καὶ στέφανον ἕξ ἀστέρων περικειμένη δώδεκα, ἧς τὴν ἔδραν εἶχε ἡ σελήμη πρὸς τοῖς ποσὶ, καὶ ὠδίνουσα καὶ βασανιζομένη τεκεῖν, αὕτη κυρίως ἐστὶ κατὰ τὸν ἀκριβῆ λόγον ἡ μήτηρ ἡμῶν, ὧ παρθένοι. 12 S. 25, 3. 33, 19. 42, 3. Plato Tim. 40 D — 15 Joh. 5, 39 — 22 vgl. Symp. S. 37, 1 ff 19 ff Phot. Bibl. 237 S. 311 a, 42—b, 4 — Andi-eas PG 106, 320 B Cat. 8, 535, 13) 1 καιφαλῆς, a. Rd. κε, B | δώδεκα P Jh, δόδεκα B 4 διαδ. ματα O 5 τῶν ἀστέρων < (viell. etw. a. Rd., μέρ. . . τ. οὐρ. < MAI) 6 καὶ ἔ(βαλ)εν αὐτοὺς unleserl. 7 (μελλού)σης ἐκτεκεῖν unleserl. (μελλ. 8 καταπίη P | ἔτεκεν υἱὸν undeutl. | ἄρσενά — ποιμαί(ναι) unleserl. O ποιμαίνειν B 9 ἐν < P | σ . . ηρᾶ 0, σιδηροῦ P | καὶ — τέκνον unleserl. | ἡρπάγη Po Cb Jh 10 θρόνον P v | αὐτοῦ — ἔρημον unleserl. 11 ἐκεῖ < | τόπον v 12 καὶ vor τὰ + 12 ff PI ταῦτα . . τὰ περὶ . . εἰρημένα . . ἐχέτω τέλος . περὶ δὲ τῶν . . μεῖζον ἢ καθ' ἡμᾶς 14 ἀνευρᾶσθαι P 15 τολμητέον: vgl. auch PI Phaedr. 247 C | πιστεύσαντας P, πιστεύσαντες B 19 Ἡ ὀφθεῖσα etc. c. 5 — 8] Ph kurz zusammenfassend ὅτι τὰ πλεῖστα τῆς τοῦ Ἰωάννου Ἀποκαλύψεως ῥητὰ εἰς τὴν ἐκκλησίαν κ. τὰς παρθενεὺς οὐσας ψυχὰς ἀνάγει. ἀλλὰ σχεδὸν καὶ ὅσα ἂν ῥητὰ καὶ ἄλλοθεν ἔλαβεν, ἀλληγορικῶς αὐτὰ καὶ οὐ κατὰ τὸ γράμμα διηγεῖται ἐν τῷδε τῷ διαλόγῳ | s. Andr zu S. 89, 7 ff 20 ἔξ] ἐκ τῶν Cb Jh 22 κυρίως < | ἡ < P | ὑμῶν P | ὁ παρθέν οἱ B δύναμις τις οὐσα καθ' ἑαυτὴν ἑτέρα τῶν τέκνων, ἣν ὅτε μὲν Ἰερουσαλήμ οἱ προφηταὶ κατὰ τὴν σύνοψιν τῶν ἐπιφερομένων, ὅτε δὲ νύμφην, ὅτε δὲ Σιών ὄρος, ὅτε δὲ ναὸν καὶ σκηνὴν τοῦ θεοῦ κεκλήκασιν. ἡ γὰρ παρορμωμένη φωτίζεσθαι δύναμις ἐν τῷ Προφῆτῃ, φωτίζου, φωτίζου» κεκραγὸς αὐτῇ τοῦ πνεύματος » Ἰερουσαλήμ ἡκεῖ γὰρ σου τὸ φῶς, καὶ ἡ δόξα κυρίου ἐπὶ δὲ ἀνατέταλκεν. ἰδοὺ καλύψει σκότος καὶ γνόφος γῆν, καλύψει ἐπ' ἔθνη· ἐπὶ δὲ σὲ φανήσεται κύριος, καὶ ἡ δόξα κυρίου ἐπὶ δὲ ὀφθήσεται. καὶ πορεύσονται βασιλεῖς ἐν τῷ φωτί σου καὶ ἔθνη ἐν τῇ λαμπρότητί σου. ἀνάβλεψον κύκλω τοῖς ὀφθαλμοῖς σου καὶ ἴδε συνηγμένα τὰ τέκνα σου. ἦκασι πάντες οἱ υἱοὶ σου μακρόθεν, καὶ αἱ θυγατέρες σου ἐπ' ὧμων ἀρθήσονται» ἔστιν ἡ ἐκκλησία, ἧς τὰ τέκνα πασσοῦν ἐν τῷ βαπτίσματι μετὰ τὴν ἀνάστασιν πάντοθεν πρὸς αὐτὴν ἥξει καταθέοντα αὐτῇ, δεχομένη τε τὸ φῶς τὸ ἀνέσπερον, τὴν λαμπρότητα στολῆς σχήματι περιβεβλημένη τοῦ λόγου, ἥδεται. ποίω γὰρ ἄλλω τιμαλφεστέρῳ κόσμῳ ἢ τιμιωτέρῳ τὴν βασιλίσσαν ἔπρεπε κοσμηθεῖσαν νυμφαγωγηθῆναι τῷ κυρίῳ, φῶς ὡς ἱμάτιον· λαβοῦσαν, δι' ὃ καὶ αὐτὴν ὑπὸ τοῦ πνεύματος ἀνακληθῆναι; ἴτε γὰρ ἀναβᾶσαι τῷ λόγῳ θεάσασθε ὥσπερ τὰς πρὸς γάμον παρθένους γυναῖκα μεγάλην, καθαρὸν καὶ ἄχραντον ὅλον καὶ μόνιμον κάλλος καὶ οὐδὲν ἐλαττούμενον τῆς λαμπρότητος τῶν φώτων ἀθοστίλβουσας, καὶ ἀντὶ μὲν στολῆς αὐτὸ φῶς ἡμφιεσμένην, ἀντὶ δὲ λίθωι· τιμίων ἀστράσι φαειροῖς τὴν κεφαλὴν κεκοσμημένην. ὁ γὰρ

ἡμῖν ἐσθής, τοῦτο ἐκείνη φῶς ὃ δὲ 1. 3 Hebr. 12, 22 (8, 2). I Kor. 3, 16 f. 11 Kor. 6, 1(3. Ephcs. 2, 21 — 5 Jes. 60, —4 — 15 Psal. 44, 9 — 17 Psal. 103, 2 12. — S. 88, 3 Andi-eas PG 106, 320 B (Gramer Cat. S, 535, 13 ff) 3 τοῦ < P Jh 4 παρορμημένη : παρωρμημένη P Jh 5 (1. 2. φωτίζου < Po Cb Jh | κεκραγότι VJh: P 200, dann Rasur | αὐτῇ — πνεύματος < P Jh 7 ἐπὶ ἔθνη O 8 κυρίου O: αὐτοῦ P 9 ἐν + | ἐν + O 10 τοὺς ὀφθαλμοὺς w. e. seh. O (M) 11 οἱ w. e. seh. < | καὶ — ἐπ' unleserl. O 12 ἥς τὰ uudeutl. O | τέκνα πασσυδὶ unleserl. (a. d, Seite e. Bemerkung): ἤξει hier AI 12 f ἐν τῷ βαπτίσματι + O, viell. vor πασσυδὶ zu lesen 13 πάντ. πρ. αὐτὴν sehr undeutl. O | ἤξει < O | καταθεὸν 14 αὐτὴ verbindend mit dem Folgenden Jh: < O I . . . ομένη O | τε < | ἀνέσπερ)ον — λαμπρό)τητα — περι(βεβλημένη) Z. 15 unleserl. O (st. τὴν λ. στολῆς ücke in M) 15 ἤδε)ται — τιμιωτέρω Z. 16 unleserl. (nur κόσμω u. ücke in M) 16 ἢ τιμιωτέρω < AI | βασίλειαν O | ἔπρεπε O 68 17 διὸ Λαὶ δὴ O 18 πν. Bo, vgl. Z. 5: πατὴρς I ἀναβληθῆναι O | ἴθε, ab. a. Rd. corr. ἴτε, B 19 f ψαθαρὸν P (nicht B) 21 ἀντὶ P v 22 τιμίων λίθων O 23 ὁ γὰρ ὁ δὲ Andr) — εὐφεγγεστέρα S. 88,3 auch Andr | τοῦτ' ἐκείνης P ἡμῖν χρυσὸς ἢ διαφανεῖς λέθοι, τοῦτο ἐκείνη τὰ ἄστρα, ἄστρα δὲ οὐχ ὅποια ταῦτα τὰ ἐν τῷ ὁρατῷ κείμενα τόπω, ἀλλὰ τινα κρείττω καὶ εὐφεγγέστερα, ὥστε εἰκόνας ἐκείνων μᾶλλον νομίζεσθαι ταῦτα καὶ ἀπεικονίσματα.

8.8 Βεβηκέναι τε ἐπὶ τῆς σελήνης, σελήνην, ὡς ἡγοῦμαι, τροπικῶς τὴν πίστιν τῶν ἀποκαθαιρομένων τὴν φθορὰν τῷ λουτρῷ λουτρῷ διὰ τὸ προσεοικέναι τὸ φῶς αὐτῆς μᾶλλον ὕδατι χλιαρῷ καὶ πᾶσαν ἐξ αὐτῆς ἡρτῆσθαι τὴν ὑγρὰν οὐσίαν. ἐφέστηκεν οὖν ἐπὶ τῆς πίστεως καὶ προσλήψεως ἡμῶν ἡ ἐκκλησία κατὰ τὴν τῆς σελήνης σύνοψιν, μέχριπερ ἂν »εἰσέλθῃ τὸ πλήρωμα τῶν ἐθνῶν', ὠθίνουσα καὶ ἀναγεννώσῃ τοὺς ψυχικοὺς εἰς πνευματικούς, καθ' ὃν λόγον καὶ μήτηρ ἐστίν. ὥσπερ γὰρ σπορὰν ἀνδρὸς ἀμόρφωτον ὑποδεξαμένη γυνὴ περιοδοῖς χρόνων ἄνθρωπον ὁλόκληρον ἀποκύει, ταύτῃ δὴ καὶ τοὺς προσφεύγοντας τῷ λόγῳ φήσειεν ἂν τις συλλαβοῦσαν αἰεὶ τὴν ἐκκλησίαν, καὶ τὴν καθ' ὁμοίωσιν ἰδέαν αὐτοὺς καὶ μόρφωσιν μορφοῦσα τοῦ Χριστοῦ, περιόδοις χρόνων πολίτας τῶν μακαρίων ἐκείνων αἰώνων ἐργάζεσθαι. ὅθεν ἐξ ἀνάγκης αὐτὴν ἐφεστάναι δεῖ τῷ λουτρῷ τοὺς λουομένους γεννῶσαν· τούτῳ γὰρ καὶ σελήνη κέκληται τῷ τρόπῳ ἢ περὶ τὸ λουτρὸν αὐτῆς ἐνέργεια, ἐπειδὴ νέον σέλας ἀνανεασθέντες οἱ ἀναγεννώμενοι λάμπουσιν , ὃ ἐστὶ νέον φῶς, ὅθεν κὼ νεοφώτιστοι καλοῦνται περιφραστικῶς, τὴν πνευματικὴν αὐτοῖς πανσέληνον κατὰ τὴν περίοδον τοῦ πάθους καὶ τὴν ἀνάμνησιν νέαν αἰεὶ παραφαινούσης, ἵστ' ἂν ἡ αὐγὴ καὶ τὸ φῶς τὸ τέλειον ἀνατείλῃ τῆς μεγάλης ἡμέρας.

8.10 Ἐὰν δέ τις (οὐδὲν γὰρ χαλεπὸν ἔτι διαρρήδην εἰπεῖν) ἀγανακτήσας φράσῃ πρὸς τὰ εἰρημένα, Καὶ πῶς ὑμῖν ἡ ἐξήγησις ἔτι, ὡ παρθένοι, γίνεται κατὰ νοῦν τῆς γραφῆς, ὁπότε ἡ μὲν Ἀποκάλυψις ἄρσενά τὴν ἐκκλησίαν διορίζεται γεινῶν, ὑμεῖς δὲ ἐπὶ τῶν ἀπολουομένων παρειλήφατε τὰς τελεσφόρους ὠδῖνας αὐτῆς πληροῦσθαι λουομένας; λέξομεν, Ἄλλ', ὃ φιλαίτιε, ἀλλ' οὐδέ σοι πάρεστιν ἀποδείξαι τὸν Χριστὸν αὐτὸν εἶναι τὸν γεννώμενον· πάλαί γὰρ πρὸ τῆς Ἀποκαλύψεως ἐπεπλήρωτο τὸ μυστήριον τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ λόγου, ὃ δὲ Ἰωάννης περὶ παρόντων καὶ μελλόντων θεσμοῦδεῖ. ὃ δὲ Χριστὸς πάλαί κυηθεὶς οὐχ ἡρπάσθη ὁπότε ἔτέχθη πρὸς τὸν θρόνον τοῦ θεοῦ, φόβῳ τοῦ μὴ λυμήνασθαι αὐτὸν τὸν ὄφιν· ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἐγεννήθη καὶ κατῆλθεν αὐτὸς ἀπὸ τῶν θρόνων τοῦ πατρός. ἵνα τὸν δράκοντα χειρώσῃται μείνας παοστρέχοντα τῇ σαρκί. ὥστε ἀνάγκη ὁμολογεῖν δὴ καὶ δὲ τὴν ἐκκλησίαν εἶναι τὴν ὠδίνουσαν καὶ γεννῶσαν τοὺς ἀπολυτρουμένους , ὥς που καὶ ἐν Ἡσαΐα τὸ πνεῦμά φησι πρὶν τὴν ὠδίνουσαν τεκεῖν καὶ πρὶν ἐλθεῖν τὸν πόνον τῶν ὠδίνων, ἐξέφυγε καὶ ἔτεκεν ἄρσεν. τίς ἤκουσε τοιοῦτο; καὶ τίς ἐώρακεν οὕτως; εἰ ὠδινεν ἡ γῆ ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ, εἰ δὲ καὶ τέκοι ἔθνος εἰσάπαξ, ὅτι ὠδίνησε Σιών καὶ ἔτεκεν ἄρσενά». τίνα ἐξέφυγεν ἢ 1 Plato Legg. X, 898 C — 11 vgl. Syiup. S. 32, 19 — 16 Jes. 66, 7. 8 7–9 13– S. 90, 2 Andreas PG 106, 320 BC (vgl. Arethas,

Gramer Cat. 8, 352 f) 1 ἔτι διαρρ.] ἐπιδιαρρήδην P | οὐδὲν — εἰπεῖν PI 2 προειρημένα O | ἡ < P | ἔτι + O 4 ἄρρενα O | ἐπὶ Kl: ἀπὸ O P 4 f ἀπολουμένων OP: ἀπολουμένων B : ἀπολουτρούμενων Po Jh (auch Z. 15) 5 τελεσφορουμένας O (J λέξωμεν O 6 f ἐπιδείξει Cb Jh 7 ff Andr S. 320 A ὁ δὲ μέγας Μεθόδιος εἰς τὴν ἀγίαν ἐκκλησίαν ἐξέλαβεν, ἀνάρμοστα τῇ δεσποτικῇ γεννήσει τὰ περὶ αὐτῆς ἡγησάμενος διὰ τὸ ἤδη πρὸ πολλοῦ τετέχθαι τὸν κύριον. S. 320 B C καὶ πάλιν Min (Meth.) οὐ χρή τ. Χρ. α. ε. νομίζειν τὸν γενν. etc. — Θεσμοφδεῖ Z. 9 7 πρὸ] τὸ V 8 ἐπηπλήροτο B | τὸ < P 9 f ὁ δὲ P 201 v 11 τοῦ] τῷ B 13 μιν P | τρέχοντα P: ἐπιτρέχοντα PoCbJh | ὥστε — ἄρρενα S. 92, 2 Andr (καὶ μεθ' ἑτέρα ὥστε etc.) 14 δῆ] δεῖ P Andr | κ. σὲ u. που καὶ Z. 15 < Andr 15 ἀπολελυτρωμένους Andr 15 f φησιν vor ἐν Andr 16 καὶ — ὠδίνων Z. 17 u. τίς — ἄρρενα Z. 19 < Andr 17 τοιοῦτ. O: τοιοῦτον MAI 18 ἡ γῆ O: γυνὴ B, in P üb. ausradie-tem γῆ | καὶ εἰ P | ἐγενήθη P, ἐγέννησεν Jh; unleserl. aber wohl τεκοι wie Justin Dial. 85, 28 (Kl), τέκοι 2. Hd. MAI 19 ἄρρενα: τὰ τέκνα w. e. seh. 0, dann etwas verwischt τὰ τέκνα αὐτῆς M AI) πάντως τὸν δράκοντα, ἵνα γεννήσῃ τὸν λαὸν ἡ νοητὴ Σιών τὸν ἄρρενα, τὸν τῶν γυναικείων παθῶν καὶ τῆς ἐκλύσεως εἰς τὴν ἐνότητα τοῦ κυρίου καταντήσαντα καὶ ἀπαρσενωθέντα τῇ σπουδῇ;.

8.10 Λέγωμεν οὖν πάλιν ἐξ ἀρχῆς ἐπαναπολήσασαι, μέχριπερ ἂν καθεξῆς πρὸς τὸ τέλος ἔλθωμεν ἐξηγούμεναι τὰ εἰρημένα. σκόπει οὖν, ἐάν πως καὶ σοὶ δοκῇ πρὸς εὐδοξίαν ὁ λόγος πληροῦσθαι. ἐγὼ γὰρ τὸν ἄρρενα ταύτη γεννᾶν εἰρησθαι νομίζω τὴν ἐκκλησίαν, ἔπειδὴ τοὺς χαρακτῆρας καὶ τὴν ἐκτύπωσιν καὶ τὴν ἀρρενωπίαν εἰλικρινῶς τοῦ Χριστοῦ προσλαμβάνουσιν οἱ φωτιζόμενοι, τῆς καθ' ὁμοίωσιν μορφῆς ἐν αὐτοῖς ἐκτυπούμενης τοῦ λόγου καὶ ἐν αὐτοῖς γεννωμένης κατὰ τὴν ἀκριβῆ γνῶσιν καὶ πίστιν, ὥστε ἐν ἐκάστῳ γεννᾶσθαι τὸν Χριστὸν νοητῶς. καὶ διὰ τοῦτο ἡ ἐκκλησία σπαργᾷ καὶ ὠδίνει, μέχριπερ ἂν ὁ Χριστὸς ἐν ἡμῖν μορφωθῇ· γεννηθεῖς, ὅπως ἕκαστος τῶν ἀγίων τῷ μετέχειν Χριστοῦ Χριστὸς γεννηθῇ· καθ' ὃν λόγον καὶ ἔν τινι γραφῇ φέρεται τὸ μὴ ἄψησθε τῶν Χριστῶν μου, καὶ ἐν τοῖς παοφήταις μου μὴ πονηρεύσθε», οἷον εἰ Χριστῶν γεγονότων τῶν κατὰ μετουσίαν τοῦ πνεύματος εἰς Χριστὸν βεβαπτισμένων, συμβαλλούσης ἐνταῦθα τὴν ἐν τῷ λόγῳ τράνωσιν αὐτῶν καὶ μεταμόρφωσιν τῆς ἐκκλησίας. βεβαιοῖ δὲ τοῦτο καὶ Παῦλος φανερώς διδάσκων, ἔνθα φησὶ τούτου χάριν κάμπτω τὰ γόνατά μου πρὸς τὸν θεὸν καὶ πατέρα, ἐξ οὗ πᾶσα πατριὰ ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς ὀνομάζεται, ἵνα δῶ ὑμῖν κατὰ τὸν πλοῦτον τῆς χρηστότητος αὐτοῦ δυνάμει κραταιωθῆναι διὰ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ εἰς τὸν ἴσω ἄνθρωπον — 4 Plato Legg. IV, 723 D — 13 Gal. 4, 19 — 15 Psal. 104, 15 — 20 Ephes. 3, 4—17 11—14, Andi-eas PG 106, 320 C (Cramer Cat. 8, 535, —22, Arethas, ebenda 353, Sff) 2 ἄρρενα Andr | τῆς ἐκλύσεως — καταντ. Z. imleserl. ücke in M) 3 τῇ — ἐπ(αναπ.) Z. 4 unleserl. O σπουδῇ — ἀρχῆς ücke in M) 4 PI πάλιν οὖν . . ἐξ ἀρχῆς . . ἐπαναπολήσωμεν | ἐπαναπ. mit PI Jh : ἐπαναποδίσασαι HSS (. . αναποδίσασαι O) | μέχρι. O 69 5 προσειρημένα P nach Berendts, προειρημένα VB 6 εὐδοξίαν P 202 7 ταύτην O 8 εἰλικρινῶς < Gb Jh. 9 Χρ.] Ἰησοῦ O 10 ἐκτυπ. — αὐτοῖς < P 10 f γεννωμένοις O 11 ὥστε — γεννηθῇ Z. 14 Andr (Aieth) 12 σπαργανοῖ Andr 13 μέχριπερ] ἄχρις Andr | μορφ. ἐν ἡμῖν Andr 14 τοῖν ἀγίων < Andr | γέννηται viell. richtig (Kl) Andr 15 τὸ + O 16 πονηρεύεσθε HSS 17 πνευμ.] πατρὸς B 18 συμβ.] συλλαμβανούσης O 19 τοῦτο καὶ O: καὶ ταῦτα P Jh 21 ἔν οὐρανοῖς O 22 χρηστ.] δόξης O 23 δύναμιν O, viell. O überall richtig πον, κατοικῆσαι τὸν Χριστὸν διὰ τῆς πίστεως ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν. εἰς γὰρ τὰς ἀναγεννωμένων ψυχὰς ἀναγκαῖον ἐξομοργνύμενον ἐκτυποῦσθαι τὸν λόγον τῆς ἀληθείας.

8.11 Ὡς οἶκε δὲ τοῖς εἰρημένοις καὶ τοῦτο μάλιστα προσεοικέναι καὶ συμφωνεῖν τὸ χρησιμωδούμενον ἄνωθεν ἐξ αὐτοῦ τοῦ πατρὸς τῷ Χριστῷ ἐπὶ τὸν ἀγνισμὸν ἤκοντι τοῦ ὕδατος ἐν τῷ Ἰορδάνῃ μου εἶ σύ· ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε». παρατηρητέον γὰρ ὅτι τὸ μὲν υἱὸν αὐτοῦ εἶναι ἀορίστως ἀπεφήνατο καὶ ἀχρόνως »εἶ· γὰρ υἱός· αὐτῷ ἔφη, καὶ οὐ »γέγονας«, ἐμφαίνων μῆτε πρόσφατον αὐτὸν τετυχηκέναι τῆς υἱοθεσίας, μῆτε αὐτὸν προϋπάρξαντα μετὰ ταῦτα ἐσχηκέναι,

ἀλλὰ προγεννηθέντα καὶ ἔσεσθαι καὶ εἶναι τὸν αὐτόν. τὸ δέ »ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά δε« ὅτι προόντα ἤδη πρὸ τῶν αἰώνων, λέγει, ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἐβουλήθην καὶ τῷ κόσμῳ γεννηῖσαι, ὃ δὴ ἐστὶ πρόσθεν ἀγνοούμενον γνωρίσαι. ἀμέλει τοῖς μηδέπω τῶν ἀνθρώπων συνησθημένοις τὴν πολυποίκιλον σοφίαν »τοῦ θεοῦ« ὁ Χριστὸς γεγέννηται, ὅπερ ἐστὶν οὐδέπω ἐγνώσθη, οὐδέπω πεφανέρωται, οὐδέπω ἐφάνη. εἰ δὲ αἰσθοῖντο καὶ οὗτοι τῆς χάριτος τὸ μυστήριον, τότε δὴ καὶ αὐτοῖς, ὁπότε ἐπέστρεψαν καὶ ἐπίστευσαν, κατὰ τὴν γνῶσιν καὶ τὴν σύνεσιν γεννᾶται. διὰ καὶ προσηκόντως ἐντεῦθεν ἡ ἐκκλησία τὸν ἄρσενα λόγον ἐν τοῖς ἀγνιζομένοις αἰὶ μορφοῦν λέγεται καὶ γεννᾶν. — καὶ τὰ μὲν δὴ περὶ τῶν ὠδίνων αὐτῆς εἰς δύναμιν εἴρηται· τὰ δὲ περὶ τοῦ δράκοντος καὶ τῶν ἄλλων τῆδε μεταληπτέον. οὐκοῦν πειρώμεθα πάλιν ἀμωσγέπως δηλοῦν, ὧ παρθένοι, μηθὲν 2 Plato Legg. VI, 775 D — 6 Luk. 3, 22 — 15 Ephes. 3, 10 — 21 Symp. S. 25, 3. 38, 17 ff 42, Iff. De res. I, 25, 1. 39, 5. Plato Symp. 196 BD — 23 vgl. De lepra 18, 2 4–16 Phot. Bibl. 237 S. 311 A, 41 2 Εἰς P 202 v | εἰς—ἐκτυπ. Pl 4 Ἔοικε — πεξανέρωται Z. προσεοικ. καὶ < Ph 5 χρησμ. unleserl. 6 ἐπὶ — ὕδατος < Ph | ἤκοντι — ἐν imleserl. O: κατὰ τ. ὕδ. ἐν MAI 7 σῆ)μερον — γὰρ imleserl. O (παρ. in M) 7 f τὸν μὲν B 8 εἶναι] εἶναι αὐτὸν Phb | (ἀορ)ίστως — αὐτῷ Z. 9 unleserl. O : ἄρο. ἀπεφ. ἄτε ἀχρ. συνόντα αὐτῷ in ücke in M AI 9 καὶ οὐ O v | κ. οὐ γέγ. < Ph a ücke) 10 παοῦπάρξαντα OPh: ὑπάρξαντα P | μετὰ ταῦτα < Ph 11 προγ. κ. ἔσ. καὶ < Ph | καὶ ἔσεσθαι < O | εἶναι αἰὲ Ph | τὸν < P 12 προόντα — ἐν τοῖς Z. 13 < P 13 λέγει — ἀμέλει < Ph a | λέγει < O Phb | οὐρ.] χρόνοις P | ἐβουλήθη P 15 συνειθισμένοις P | τοῦ θεοῦ σοφίαν Ph 16 πεφαν.] es endet Ph 19 διὸ P 203 | καὶ vor προσηκ. + O 21 εἰς unleserl. O 22 μεταληπτέον Jh: μεταβλητέον O P, βεταβλητέον B 23 ἄλλως γέ πως O, ἄλλως γέ πως P, ἀμωσγέπως Jh ἀποδειλιᾶσαι πρὸς τὸ μέγεθος τῶν αἰνιγμάτων τῆς γραφῆς· εἰ δέ τι δύσκολον ἐμπίπτει τοῖς λόγοις, ἐγὼ πάλιν ὑμᾶς ὥσπερ ποταμὸν διαβιβᾶσω.

8.12 Ὁ »δράκων« ὁ »μέγας«, ὁ »πυρρὸς«, ὁ πολύτροπος, ὁ πολυσιδής, ὁ ἐπτακέφαλος, ὁ κερασφόρος, ὁ σύρων τὸ τρίτον τῶν ἀστέρων«, ὃς »ἔστηκεν« ἐφεδρεύων, ἵνα τὸ τέκνον· τῆς ὠδινούσης γυναικὸς »καταφάγη«, ὁ διάβολος οὗτός ἐστιν ὁ ἐνεδρεύων, ὁ λοχῶν λυμήνασθαι τῶν φωτισθέντων τὸν χριστόληπτον νοῦν καὶ τὴν ἐκτύπωσιν καὶ τράνωσιν τὴν ἐν αὐτοῖς ἀποτεχεῖσιν τοῦ λόγου. ἀλλ' ἀστοχεῖ καὶ σφάλλεται τῆς ἄγρας, ἄνω πρὸς ὕψος ἀρπαζομένων τῶν ἀναγεννωμένων πρὸς τὸν θρόνον τοῦ θεοῦ« ὃ δὴ ἐστὶν, ἄνω περὶ τὴν θεῖαν ἔδραν καὶ τὴν ἀσκανδάλιστον ὑπόβασιν τῆς ἀληθείας αἴρεται τὸ φρόνημα τῶν ἀνακαινισθέντων, τὰ ἐχεῖ βλέπειν καὶ τὰ ἐκεῖ φαντάζεσθαι παιδαγωγούμενον, ἵνα μὴ ἀπατηθῇ πρὸς τοῦ δράκοντος βριθοντος κάτω οὐ γὰρ αὐτῷ θέμις τοὺς ἄνω νεύοντας καὶ τοὺς ἄνω βλέποντας ἀφανίσαι. οἱ δὲ ἀστέρες εἰσὶν, οὓς τῷ τῆς οὐρᾶς ἄκρῳ κατὰ κορυφῆς ἐφαπτόμενος εἰς τὴν γῆν κατασπᾷ, τῶν αἰρέσεων αἱ συστροφαί· ἀστέρας γὰρ σκοτεινοὺς, ἀμυδροὺς καὶ ταπεινοστρεφεῖς τὰς ἐπισυνόδους εἶναι τῶν ἐτεροδόξων φραστέον, ἐπειδὴ τῶν οὐρανίων ἐπιστήμονες εἶναι δὴ βούλονται καὶ αὐτοὶ καὶ εἰς Χριστὸν πεπιστευκέναι καὶ τὴν ἔδραν ἔχειν τῆς ψυχῆς ἐν τοῖς οὐρανοῖς καὶ πλησιάζειν τοῖς ἄστροις ὡς φωτὸς τέκνα«. ἀλλὰ κατασύρονται τοῦ δράκοντος ἐκσεισθέντες ταῖς πλοκαῖς, ὅτι μὴ τῶν τριγώνων εἴσω τῆς εὐσεβείας ἔστησαν σχημάτων, πταίσαντες αὐτῆς περὶ τὴν ὀρθό- 1 Plato Legg. X, 900 C — 4 Apok. Joh. 12, 3. 4 — 10 Apok. Joh. 12, 5 — 13 Plato Phaedr. 250 A — 15 Sj-mp. S. 49, 16. 68, 18. 83, 6. So, 7 — 18 vgl. Jud. y. 12 f — 20 De lepra 11, –22 Ephes. 5, 8 — 23 Symp. 8, 11; vgl. Plato Tim. 53 C 4–7, 9–11 Andi-eas PG 106, 321 C (Aretfaas, 23 Antonius Melissa I, 13 1 ἀποδ. Wd, vgl. 96, 22: ἀποδειλιῶσαι O P Jh | εἰ — διαβ. Z. 3 aus PI | εἰ P: ἐὰν Jh: ἂν PI 2 ἐμπίπτει P: ἐμπίπτει B, ἐμπίπτει Jh mit PI 2 f διαβιβᾶ τ. ποτ. PI 4 ὁ δράκων — ἐστὶν Z. 7 Andreas περὶ δὲ τούτων καὶ ὁ μακάριος Μεθόδιος φησιν οὕτως ἐπὶ λέξεως ὁ δρ. etc.) 4 f ὁ πολύτρ. ὁ πολυσχ. u. ὁ κερασφ. < Andr 6 f γυναικὸς < Andr 7 καταφάγη undeutl. O | οὗτος < Andr | ἐστὶν] καὶ τὰ ἐξῆς + Andr | ὁ ἐνεδρεύων < O 9 (κ)αὶ

τράν(ωσιν) unleserl. O τ. ἄλωσιν M) | ἀλλ' — ἀναγεννωμένων Z. 11 wieder Andr 10 καὶ σφ(άλλεται) unleserl. 11 θρόνον — ἐστὶν unleserl. O 12 θεῖαν — ὑπόβασιν Ber ἀσκ unleserl. O 12 f αἴρεται 70 13 PI εἶδον τότε τάκεϊ | ἐκεῖ P v 14 παιδαγωγουμένων P 15 f τοὺς ἄνω vor βλέποντας < P 18 σκοτεινοὺς < O 18 f ταπεινοστεφεῖς P, ταπινωστεφεῖς B 19 τῶν ἑτεροδ. εἶναι P Jh 20 δὴ < O δοξον θρησκείαν, ὅθεν καὶ τρίτον τῶν ἀστέρων ἐκλήθησαν μέρος οἶον περὶ ἓνα τῶν ἀριθμῶν τῆς τριάδος διεσφαλμένοι, ὅτε μὲν τὸν τοῦ πατρὸς, ὡς Σαβέλλιος, αὐτὸν τὸν παντοκράτορα λέξας πεπονθέναι, ὅτε δὲ τὸν τοῦ υἱοῦ, ὡς Ἀρτεμᾶς καὶ οἱ δοκήσει αὐτὸν ἀποφηνάμενοι πεφηνέναι, ὅτε δὲ περὶ τὸν τοῦ πνεύματος, ὡς Ἐβιωναῖοι, ἐξ ἰδίας κινήσεως τοὺς προφήτας φιλονεικοῦντες λελαληκέναι· Μαρκίωνος γὰρ καὶ Οὐαλεντίνου καὶ τῶν περὶ τὸν Ἐλχασαῖον καὶ τοὺς ἄλλους καλὸν μὴδὲ μνημονεῦσαι.

8.13 Ἡ δὲ γεννήσασα καὶ γεννῶσα τὸν ἀρρενωπὸν ἐν καρδίαις τῶν πιστευόντων λόγον, καὶ ἄχραντος καὶ ἀβλαβῆς ἀπὸ τοῦ θηρὸς τῆς ὀργῆς εἰς τὴν ἔρημον παραγεγεννημένη, ἡ μήτηρ ἡμῶν ἐστὶν, ὡς ἀποδεδώκαμεν, ἡ ἐκκλησία. ἡ δὲ ἔρημος εἰς ἣν ἐλθοῦσα τρέφεται τὰς χιλίας καὶ διακοσίας ἡμέρας καὶ ἐξήκοντα, ἡ κακῶν ἔρημος ἀληθῶς καὶ ἄγονος καὶ στεῖρα φροῦδος καὶ δυσπρόσιτος καὶ δύσβατος τοῖς πολλοῖς, εὐκαρπος δὲ καὶ εὐβοτος καὶ εὐθαλὴς καὶ εὐεπίβατος ἀγίοις καὶ πλήθουσα σοφίας καὶ βλαστάνουσα ζωὴν ἐστὶ τοῦτο αὐτὸ δὴ τῆς Ἀρετῆς τὸ κάλλιστον καὶ καλλίδενδρον καὶ καλλίπνουν χωρίον, ἔνθα »ἐξηγέρθη ὁ νότος καὶ διέπνευσεν ὁ βορρᾶς, καὶ ῥέουσι τὰ ἀρώματα« καὶ πάντα τῶν ἀμβροσίων πεπλήρωται δρόσων, ἄθα- 1 De lepra 11,4 — 12 Symp. S. 86 f — 15 Plato Kritias 111 A — 18 Hohel. 4, 16 1f. -14 Andreas PG 106, 321 C (Arethas, Cramer 8, 355, 31 ff) 1 καὶ 003C; P | τρίτον — διεσφαλμένοι Z. 2 Andr 1 f τρίτον δὲ τ. ἀστ. ἐκλήθη μέρος οἱ Andr 2 τῶν ἀριθμῶν P: τὸν ἀριθμὸν O: τοῦ ἀριθμοῦ Andr | τ. τρ. διεσφ. auch Andr vgl. Areth 3 ror < O b πεφηνέναι O: P: πεφυκέναι AI Jh | δὲ < B | vor περὶ in etw. getilgt, darunter Punkte | Ἐμβιωναῖοι P 6 τοὺς P 204 | O γεννῶσα κ. γεννήσασα P Jh 9f καρ(δ)ίαις τ)ῶν unleserl. O 10 τὸν π. MAI | πιστευσάντων P AI, πιστεύοντα M | ἀπὸ] ἀπὸ] AIJh | τοῦ < AI w. e. seh. auch O, nicht? M) | θ(η)ρὸς unleserl. 11 παραγεγεννημένη PJh: παραγενομένη O 12 ἡ δὲ ἔρ. — φθοῦς Z. 14 auch Andr | ἡ ἔρ. δὲ Andr 12 f ἣν (ἐ)λθ. τρε(φ). τὰ(ς) unleserl. 12 ἐλθ. τρ.] ἐλθὼν 2. Hd. MAI 13 τὰς — ἐξήκ.] ἡ ἐκκλησία Andr | ἡμέρας unleserl. O | ἔρημος . . κ. ἄγονος — δυσ(πρόσιτος) Z. 14 unleserl. O | ἔρημος] πλήρης MAI 13 f ἀλ. κ. ἄγ. < Andr κ. στ. φθ. 2. Hd. in ücke M | καὶ δύσβατος O v 15 εὐβοτος Po Cb Jh: εὐβατος P, üb. α übergeschr. o. O: PI εὐκαρπον . . καὶ τοῖς ζώοις πᾶσιν εὐβοτον 16 πληθύνουσα O 16 f ἔστι τοῦτο αὐτὸ δὴ O: αὐτὸ δὴ τοῦτο . . ἐστὶν P (ἐστὶ B) B Jh 18 ἐνθάδ' P 19 καὶ πάντα < P | πεπλήρωνται O νάτου ζωῆς βλάσταις ἀμαράντοις κατεστεμμένα, εἰς ὃ ἔσμεν ἡμεῖς ἀνθολογοῦσαι νῦν καὶ πλέκουσαι τῇ βασιλίᾳ τὸν ἀλουργῇ στέφανον καὶ ἐκλαμπρον τῆς παρθενίας ἀθίκτοις δακτύλοις Ἀρετῆς γὰρ κοσμεῖται καρποῖς ἡ νύμφη τοῦ λόγου. αἱ δὲ χιλία καὶ διακόσιαι ἡμέραι καὶ ἐξήκοντα, ἃς ἐνθάδε ἔσμεν εἰς ἐπιδημίαν, ἡ περὶ τοῦ πατρὸς ἐστὶν, ὡ παρθένοι, καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ πνεύματος κατ' εὐθεῖαν ἀκριβῆς καὶ ἀρίστη σύνεσις, ἥ γέγηθεν ἡμῶν ἡ μήτηρ αὐξανομένη καὶ ἀγάλλεται τουτονὶ τὸν χρόνον, μέχρι περ ἂν τῆς ἀποκαταστάσεως τῶν καινῶν αἰώνων εἰς τὴν ἄγυριν ἐλθοῦσα κατὰ τοὺς οὐρανοὺς μηκέτι δι' ἐπιστήμης κατασκέψεται τὸ ὄν, ἀλλὰ τρανῶς ἐποπτεύσει Χριστῷ συνεισβάσῃ. τὰ γὰρ χίλια ἐν ἑκατοντάσι δεκαπλασιασθέντα τέλειον ἀριθμὸν καὶ πλήρη περιέχει, ὃ δὴ ἐστὶ σύμβολον αὐτοῦ τοῦ πατρὸς τοῦ ἀφ' ἑαυτοῦ δημιουργήσαντος καὶ ἐν ἑαυτῷ συγκρατοῦντος τὸ πᾶν, τὰ δὲ διακόσια τὸν ἐκ δύο τελείων ἀριθμῶν συνεζευγμένον, ὃ δὴ ἐστὶ σύμβολον τοῦ ἁγίου πνεύματος, καθὸ τῆς γνώσεώς ἐστὶ τοῦ υἱοῦ τοῦτο καὶ τοῦ πατρὸς παρεκτικόν. τὰ δὲ ἐξήκοντα τὸν ἐξ ἀριθμὸν ἐν δεκάσιν ἔχει, ὃ δὴ ἐστὶ σύμβολον τοῦ Χριστοῦ, ἐπειδή περ ὁ τῶν ἐξ ἀπὸ μονάδος προΐων ἀριθμὸς ἐκ τῶν ἰδίων συντίθεται μερῶν, ὥστε μήτε λείπειν ἐν αὐτῷ τι μήτε πλεονάζειν· εἰς τὰ ἑαυτοῦ γὰρ μέρη ἀναλυόμενος συμπληροῦται, οἶον

τῶν ἑξ εἰς ἑσσα μέρη ἐξ ἴσων τεμνομένων μερῶν ἀνάγκη τὴν αὐτὴν ἐκ τῶν διαμερισθέντων τμημάτων πάλιν ποσότητα πληροῦσθαι. πρῶτον γὰρ μέρος κατὰ μέσον 1 Symp. 6, 5 ob. S. 70, 8 — De sanguis. 1. Eurip. Hipp. 73 — 8 vgl. Act. 3, 21 — 9 Symp. 8, 2 S. 88, 5 f — 10 vgl. I Kor. 13, 12 — De res. I, 30, 5 II f Andreas PG 106, 321 D — S. 96, 10 vgl. Theophan. Keram. hom. 18. PGr 132, 405 AB; vgl. ders. hom. 53 zu S. 95, 15 1 βλαστοῖς 4 αἱ δὲ P ν 5 περι + 9 κατὰ τ. οὐρ. < O κατὰ Po Jh, vgl. S. 83, 5 f: καὶ P 10 κατασκέπτεται P 11 γὰρ] δὲ Audr | τὸν ἐν ἐκ. πολλαπλ. Andr 14 ἀριθμὸν P | (συνεξευγ)μένον ὁ undeutl. 15 f τοῦτο τοῦ νι . . O 16 τοῦ νορ πατρ. < P | περιεκτικόν CbJh: on unleserl. O 17 ἐπειδήπερ — συγκείμενος S. 96, 10 auszugsweise bei Theoph. | ἐπειδὴ γὰρ Theoph. 17 f ὁ ἀπὸ τῶν μονάδων τῶν ἑξ Theoph. 18 ἐκ unleserl. O | ιδίων συντίθεται undeutl. O | μερῶν συντιθέμενος ὡς Theopli. 19 (μή)τε . . ἐν — (μή)τε (πλε)ονά(ζ)ειν unleserl. O | Theoph. | ἐαυτῷ Theoph. Cb Jh | τι < Theoph. | εἰς γὰρ ἐ. Theoph. | γὰρ nach μέρη 20 (ἀνα)λυόμενος unleserl. O | συμπλ.. — ἐαυτὸν S. 95, 3 < | συμπληροῦται οἶον O | τῶν . . εἰς unleserl. O | τῶν Jh: τὰ P: τὸν Al Po Cb | καὶ εἰς M AI | ἴσον μέρος P | μέρ)η unleserl. ἑξ ἴσων 71 22 πρῶτον P 205 διαιρούμενος ποιεῖ τὸν τρία, εἴτα εἰς τρία διαιρούμενος μέρη ποιεῖ τὸν δύο, εἴτα εἰς ἑξ μερισθεῖς ποιεῖ τὸν ἓναι κοὶ συμπληροῦται πάλιν εἰς ἐ αὐτόν· εἰς γὰρ δις τρία καὶ τρίς δύο καὶ ἑξάκις ἐν διαιρούμενος, συντιθεμένων τῶν τριῶν καὶ τῶν δύο καὶ τοῦ ἑνός, πάλιν ἀναπληροῖ τὸν ἑξ. τέλειον δὲ πᾶν ἐξ ἀνάγκης ἐστὶ τὸ μήτε προσδεόμενον εἰς συμπλήρωσιν ἑτέρου μήτε πλεονάζον ἑαυτοῦ πώποτε. τῶν δὲ ἄλλων ἀριθμῶν οἱ μὲν ὑπερτέλειοι εἰσιν, ὡς ὁ δώδεκα (τὸ γὰρ ἴσον αὐτοῦ μέρος τὰ ἑξ, καὶ τὸ τρίτον τὰ τέσσαρα, καὶ τὸ τέταρτον τὰ τρία, καὶ τὸ ἕκτον τὰ δύο, καὶ τὸ δωδέκατον τὸ ἓν, εἰς ᾧ δύναται μερίζεσθαι, συντεθέντα ὑπερβάλλουσι τὸν δώδεκα, οὐ τηρήσαντος ἑαυτὸν ἴσον τοῖς ἑαυτοῦ μέρεσιν, ὡς ὁ ἑξ), οἱ δὲ ὑποτέλειοι, ὡς ὁ ὀκτώ. τὸ γὰρ ἥμισυ αὐτοῦ τὰ τέσσαρα, καὶ τὸ τέταρτον τὰ δύο, καὶ τὸ ὄγδοον τὸ ἓν, εἰς ᾧ τέμνεται μέρη, συντεθέντα ποιεῖ τὸν ἐπτά, καὶ προσδεῖται μονάδος εἰς τὴν ἑαυτοῦ συμπλήρωσιν, οὐχ ὡς ὁ ἑξ παντοίως ἑαυτῷ σύμφωνος ὢν. διὸ καὶ τὴν ἀναφορὰν εἰς τὸν υἱὸν ἀνεῖληφε τοῦ θεοῦ, ἀπὸ τοῦ πληρώματος »τῆς θεότητος« εἰς τὸν βίον ἐληυθότος κενωθεῖς γὰρ καὶ τὴν »μορφὴν« τοῦ »δούλου« προσλαβὼν εἰς τὴν ἑαυτοῦ τελειότητα πόλιν ἀνεποληρώθη κοὶ τὴν 16 Kol. 2, 9 — 17 rhil. 2, 7 15—S. 96, 4 Theophan. Keram. hora. 53 PGr 132 S. 982 f 1 εἴτα τὸν 2 εἴτα τὸν P 3 εἰς — διαιρούμενος] φημὶ γε εἰς τρίς δύο, καὶ δις τρεῖς, καὶ ἑξάκις ἐν ἐξ αὐτῶν πάλιν συνίσταται Theoph. 4 τῶν τριῶν O, ab. üb. δύο καὶ steht καὶ τριῶν τ. δύο καὶ τριῶν MAI | τοῖν δυοῖν Theoph. | πάλιν — ἱξ Z. 5] τέλειός ἐστι Theoph. 5 δὲ] γὰρ Theoph. 5 f μήτε πλεον. ἐ. π. νορ μήτε — συμπλ. ἐ. Theoph. | τινὸς ἑτέρου προσδ. εἰς συμπλ. Theoph. 7 εἰσιν ὑπερτ. Theoph. | ὁ δωδέκατος Theoph. | τὸ γὰρ — ὁ ἑξ Z. 11] οὐ τὰ μέρη συντιθέμενα ὑπερεκπίπτει τὰ δώδεκα Theopli. 8 τὸ νορ τέταρτον < P 11 αὐτοῦ μέρ. Cb Jh | οἱ Γε εἰσιν ἀτέλειοι Theoph. | ὁ 2 < Theoph. 12 τὸ γὰρ — ἐπτά, καὶ Z. 14] οὐ τὰ μέρη συντιθέντα Theoph. 14 τὸν ἐ. συμπλ.] τὸ γενέσθαι ὀκτώ Theoph. | οὐχ ὡς -ποιητική S. 96, 8 anders Theoph. hom. 18 (doch s. S. 96, 4) 15 ff διὸ καὶ etc. vgl. Theoph. hom. 53 φασὶ δὲ καὶ τὸν ἕκτον ἀριθμὸν τέλειον ὄντα, ὡς ἐκ τῶν ιδίων μερῶν τὴν ἀναφορὰν ἔχειν εἰς τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ, θεὸν τέλειον ὄντα καὶ τέλειον ἄνθρωπον. καὶ ὥσπερ οὗτος ὁ ἀριθμὸς εἰς τὰ ἴδια μέρη ἀναλυόμενος, συντεθέντων αὐθις τῶν μερῶν εἰς ἑαυτὸν πάλιν ἀποκαθίσταται, οὕτως ὁ τοῦ θεοῦ μονογενὴς υἱός, κενωθεῖς καὶ δούλου μοφὴν λαβὼν καὶ οἶονεὶ σμικρυνθεῖς, εἰς τὴν ἑαυτοῦ τελειότητα καὶ ἀξίαν πάλιν ἀνεπληρώθη, οὐδέποτε τοῦ τέλειος εἶναι ζημιωθείς 16 εἴληφε Jh | (θεό)_τη(τος) undeutl. 18 (προσ)λαβὼν εἰς unleserl. O | προσλαβὼν P205ν ἀξίαν. αὐτὸς γὰρ ἐν ἑαυτῷ σμικρυνθεῖς, καὶ ἐν τοῖς ἑαυτοῦ μέρεσιν ἀναλυθεῖς, ἐκ τῆς ἑαυτοῦ σμικρότητος καὶ τῶν ἑαυτοῦ μερῶν εἰς τὴν συμπλήρωσιν πάλιν τὴν ἑαυτοῦ καὶ τὸ μέγεθος κατέστη, οὐδέποτε τοῦ τέλειος εἶναι μειωθείς. ἀλλὰ καὶ ἡ τοῦ κόσμου κτίσις ἐκ τούτου φαίνεται πᾶσα συγκειμένη τοῦ ἀριθμοῦ καὶ τῆς

ἀρμονίας, ἐν ἑξ ἡμέραις ποιήσαντος τοῦ θεοῦ τὸν τε οὐρανὸν καὶ τὴν γῆς καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς», τῆς ποιητικῆς δυνάμεως τοῦ λόγου τὸν ἑξ ἐμπεριέχοντος ἀριθμόν, καθ' ὃν ἡ τριάς σωμαίων ἐστὶ ποιητική· μήκος γὰρ καὶ πλάτος καὶ βάθος σῶμα ἐργάζεται, ὃ δὲ ἑξ ἐκ τῶν τριγώνων ἐστὶ συγκεῖμενος. — καὶ περὶ μὲν τούτων οὐκ ἔστι καιρὸς πρέπων ἐν τῷ παρόντι δι' ἀκριβείας διεξελεῖν, ἵνα μὴ τὸ προκείμενον ἐάσαντες τὸ πάρεργον σκοπῶμεν.

8.15 Οὐκοῦν δεῦρο εἰς τὴν ἔρημον ἐλθοῦσα ταύτην καὶ ἄγονον κακῶν, καθὼς καὶ πρόσθεν εἰρήκαμεν, ἡ ἐκκλησία τρέφεται, περουμενὴ τοῖς οὐρανοπόροις τῆς παρθενίας περοῖς, ἃς ἀετοῦ μεγάλου πτέρυγας ὁ λόγος ἔφη, νικήσασα τὸν ὄφιν καὶ τῆς πληροσελήνου τῆς ἑαυτῆς τὰς νεφέλας τὰς δυσχειμέρους ἀπωσαμένη. τούτων γὰρ χάριν οἱ μεταξὺ πάντες οὗτοι παρηνέχθησαν λόγοι, διδάσκοντες ὑμᾶς ὡς καλλιπάρθενοι, κατὰ κράτος μιμεῖσθαι τὴν μητέρα, μὴ ἐπιθολοῦσθαι δὲ ταῖς ἀχθηδόσι καὶ τροπαῖς καὶ θλίψεσι τοῦ βίου, ἵνα συνεισέλθῃτε γαῦροι μετ' αὐτῆς εἰς τὸν νυμφῶνα, παραφαίνουσαι τὰς λαμπάδας. μὴ οὖν ἀποδειλιάσητε πρὸς τὰς μεθοδείας καὶ διαβολὰς τοῦ θηρός, ἀλλὰ καρτερῶς ἐνσκευάσασθε πρὸς τὴν μάχην, τὴν κόρυν 5 Exod. 20, 11 — 8 Plato Legg. X, 896 D — 14 Symp. S. 93, 9ff — 15 Symp. S. 82, 1. 83, 7 — Ezech. 17, 3 — 16 vgl. Symp. S. 85. 12ff — 21 Mt. 25, 10 — 22 Ephes. 6, 11. 17. 19 4ff. 8ff Theophan. Keram. hom. 18 PGr 132 S. 405 B 1 γὰρ ἐν ἑαυτῷ σμικρ(υ)νθεῖς, καὶ unleserl. O | ἐ(ν) — ἑαυτοῦ) σμικ(ρότης) Z. 2 unleserl. O 3 τὴν ἑαυτοῦ unleserl. O 4 μειωθεῖς unleserl. O | ἀλλὰ — αὐτοῖς Z. 7] ὅθεν καὶ ἡ τοῦ κόσμου κτίσις τὴν τῆς ἐξάδος ἀρμονίαν οὐκ ἔφευγεν. ἐν γὰρ ἑξ ἡμέραις ὁ δημ. πᾶν τὸ φαινόμεν. ἐτεκτήνατο Theoph. S. 405 B | καὶ ἡ τοῦ κ)όσμου unleserl. O 5 (σ)υγκ(ειμ). τ. ἀριθμοῦ unleserl. O | συνεστεικέναι MAI 6 ποιήσαντος O 71v | τε < P Jh 7 περιέχοντος P 8 ἡ τριάς < P | ἐστὶ σωμ. P 8f PI μήκους σωμαίων κ. πλάτους κ. βάθους 8 μήκος — συγκ. Z. 10] μήκος κ. βάθος κ. πλάτος, ὡς ἐκ τριγ. συγκεῖμενος· ἐκ τούτων δὲ πάντων τὸ σῶμα Theoph. hom. 18 S. 405 B 11 διεξ. δι' ἀκριβείας B 11f τὰ πάρεργα P 13 ἐλθοῦσαν P 14 καθὼς — εἰρήκαμεν < Po Cb Jh 15 ἄς] αἶ B 16 προσελήγου O, üb. π e. Punkt 17 ἀπεωσαμένη HSS 18 οἱ < O Jh | πάντες P 206 | ἡμᾶς O 23 f (κό)ρυν τοῦ unleserl. O »τοῦ σωτηρίου« καὶ »τὸν θώρακα« καὶ τὰς κνημίδας ἐξωπλισμένοι. μυρίαν γὰρ αὐτῷ κατάπληξιν παρέξετε μετὰ πολλοῦ λήμματος καὶ εὐψυχίας προσβάλλουσαι, οὐδὲ στήσεται πάντως ἐκ τοῦ κρείττονος ὁρῶν τὰς ἀντιπάλους παρατεταγμένας, ἀλλ' αὐτόθεν ἄρασθαι τῶν ἐπτά παλαισμάτων ὑμᾶς συγχωρήσει τὰ ἀριστεῖα ὁ πολυκέφαλος κοῖ πολυπρόσωπος θῆρ, .

8.15 εἰ μὴ πρότερον ἐκλύσας αὐτὴν κατειργάσατο καὶ ἀσθενῇ καὶ εὐκαταφρόνητον ἡμῖν παντελῶς ἐποίησε Χριστός.

8.17 Διὸ θυμὸν ἄρρενα λαβοῦσαι καὶ νήφοντα ἐναντία θέσθε τῷ θηρὶ σφριγῶντι τὰ ὄπλα, μηδὲ ὑποχωρήσητε τὸ σύνολον, ἐφ' οἷς θρασύνεται ταραχθεῖσαι· μυρίον γὰρ ἔξετε κλέος, ἐὰν ἀφέλῃτε νικήσασαι τοὺς ἐπ' αὐτῷ στεφάνους ἐπτά, δι' οὓς ὁ ἀγὼν ἡμῖν πρόκειται καὶ ἡ πάλῃ κατὰ τὸν διδάσκαλον Παῦλον. ἡ γὰρ καταγωνισαμένη τὸν διάβολον πρότερον καὶ νεκρώσασα τὰς ἐπτά κεφαλὰς τῶν ἐπτά στεφάνων τῆς ἀρετῆς ἐγκρατὴς γίνεται, τοὺς ἐπτά μεγάλους ἀγῶνας διαθλήσασα τῆς ἀγνείας. κεφαλὴ γὰρ τοῦ δράκοντός ἐστιν ἡ ἀκρασία καὶ ἡ τρυφή· ὁ ταύτην θλάσας ἀναδεῖται τὸν στέφανον 5 Plato Pol. IX, 588 C — 7ff Ilias 6, —183 — 14 vgl. Apok. Joh. 12, 5 — 17 I Kor. 10, 24f — 18 Ephes. 6, 12 — 19 Apok. Joh. 13, 1 18—20 Andreas PG 106, 321 D 1 κνυμήδας B 2 (μυρ)ίαν γὰρ unleserl. O | κατάπλ. αὐτῷ O | πολλοῦ unleserl. O 3 εὐψυ(χ)ίας undeutl. O | κρ)εῖττονος unleserl. O 5 παλαισμ(α)των unleserl. O | τὰ ἀρίστια P: unleserl. O 5f PI θηρίου ποικίλου κ. πολυκεφάλου 7 πρ)όσθε λέων unleserl. O (a. Rd. v. 2. Hd. in M, v ἐὼν im Text) 8 διε(νὸν ἀπο)πνεύουσα πυρὸς μένος unleserl. O 9 κατέπ)εφνε πατρός) — πιθήσας unleserl. O: κατέπ. πρὶν ὁ Πέρσευς, τὴν δὲ v. 2. Hd. in MAI | τετράεσι B: τεράτεσι Po Jh 10 ἄναξ undeutl. O | γὰρ auch O: δὲ MAI | Με O 72 11 ἐρευγόμενον F AI 12f εὐκαταφ(ρόνη)το(ν)

nnnewtl. O 14 Διὸ] P 206v | ἄρσενα O 15 σφρίνοντι P, am Rand corr. | ὑπαναχω . . . w. e. seh. O, ὑπαναχωρήσητε viell. richtig M 15f ἐφ' οἷς undeutl. O 16 θρασύνεται — γὰρ < P | ἔξετε κλέος unleserl. O | ἀφέλησθε O 17 αὐτοῦ P Jh | (στεφ)άνους unleserl. O | δι' οὓς ὁ ἀγὼ(ν) unleserl. O 18 ἡ δὲ καταγ. γίνεται Z. 20 Andr 19 τοῦ διαβόλου P: κατὰ τοῦ διαβ. Andr | κεφαλὰς undeutl. O 20 γέγνεται P μεγάλους P: unleserl. O: μεγίστους M AL Jh 22 συνθλάσας BJh τῆς σωφροσύνης. κεφαλὴ ἐστὶ καὶ ἡ δειλία καὶ ἡ θρύφει· ὁ ταύτην πατήσας τὸν στέφανον ἀναιρεῖται τοῦ μαρτυρίου. κεφαλὴ ἐστὶ καὶ ἡ ἀπιστία καὶ ἡ ἄνοια καὶ τὰ ἄλλα ὡσαύτως τῆς πονηρίας πλεονεκτήματα· ματὰ ὁ ταῦτα κατεργασάμενος καὶ ἀνελὼν τὰς ἐπ' αὐτοῖς τιμὰς ἀποφέρεται, πολυτρόπως ἐκκεραϊζομένης τοῦ δράκοντος τῆς ἰσχύος. καὶ γὰρ καὶ τὰ δέκα κέρατα καὶ κέντρα, ἅπερ ἐπὶ ταῖς κεφαλαῖς ἐλέχθη φέρειν, αἱ δέκα ἀντιθέσεις εἰσὶν, ὧ καλλιπάρθενοι, τῆς δεκαλόγου, αἷς ἀνακρατίζειν εἴωθε καὶ βάλλειν τὰς τῶν πλείστων ψυχὰς, τῇ »ἀγαπήσεις« ἐντολῇ »κύριον τὸν θεόν σου« τὰ ἐναντία φρονῶν καὶ τεκταινόμενος καὶ τοῖς ἐξῆς νομοθετήμασιν. ἰδὲ γὰρ κέρας αὐτοῦ διάπυρον καὶ πικρὸν τὴν πορνείαν, ὧ τοὺς ἀκράτορας βάλλει, ἰδὲ τὴν μοιχείαν, ἰδὲ τὸ ψεῦδος, ἰδὲ τὴν φιλαργυρίαν, ἰδὲ τὴν κλοπὴν καὶ τὰ ἄλλα τούτων ἀδελφὰ καὶ συγγενῇ, ὅποσα ἐξισχύουσιν ἀμφὶ ταῖς κεφαλαῖς αὐτοῦ ταῖς ἀνθρωποκτόνοις πεφυκότα· ἃς ὑμεῖς συμμαχήσαντος μαχήσαντος Χριστοῦ ἐκκεραΐσασαι λήψεσθε, τοῖς κατὰ τοῦ δράκοντος κατανθεμοῦσαι στεφανώμασιν ὑμῶν τὰς θείας κεφαλὰς. ἡμέτερον κροκρίνειν γὰρ τὰ κρείττω καὶ προτάσσειν πρὸ τῶν γηγενῶν, αὐτοκράτορα καὶ αὐτεξούσιον τὸν λογισμὸν εἰληφότας καὶ πάσης ἀνάγκης ἐκτὸς εἰς τὸ αὐτοδεσπότης αἰρεῖσθαι τὰ ἀρέσκοντα, οὐ δουλεύοντας εἰμαρμένη καὶ τύχαις . . . ὡς οὐκ ἄνθρωπος ἀλλ' ὡς μακάριος ἔσοιτο καὶ ἀγαθός, εἰ [μὴ] τῷ ἀνθρωπίνῳ παραδείγματι χρώμενος τοῦ Χρι- 6 Apok. Job. 12, 3 — 9 Deut. 6, 5 — 17 De autex. 16, 2. 5. 7. 17, 1. De res. I, 38, 3 2 zu ἀναιρ. vgl. S. 134, 12 (Kl) 2f ἐστὶν ἡ ἀπιστ. O 8 αἷς] ἥς P | ἀνακ. εἴωθε unleser. O 9 (ἀγαπ)ήσεις — τὰ unleserl. O 10 (τεκ)ταιν. (καὶ) — (μ)οι(χείαν) Z. 12 außer τὴν πορ fast ganz unleserl. O | τὴν ἐξῆς M | νομοθ.] τῆμα anders M I ἴδε stets B, P 207 | γὰρ . < MAI 11 καὶ διάπυρον P | ἀκρατεῖς ἀναβάλλει viell. richtig P 12 ἴδε τὴν — ἄλλα Z. 13 unleserl. O 13 καὶ συγγ- — κεφαλαῖς Z. 14 unleserl. O | ὑπερεξισχύουσιν MAI 14 ἀνθρωπ. — ἐ(κκεραΐσασαι) Z. 15 unleserl. O | πεφικότα 2. Hd. in Lücke in M 14f συμμαχία MAI 15 λήψεσθε O 72 v | δρακῶντος O 16 κατανθ. Wd: καθανθεμῶσαι OP 17 γὰρ προκρίνειν καὶ B, aber καὶ a. Rd. corr. in γὰρ | πρὸ < Po Jh | τῷ(ν) unleserl. O 18 . ἄσης O 19 οὐ δ(ουλ.) unleserl. O 20 nach τύχαις wohl etwas ausgefallen | οὐκ — μα(κ)άρι(ος) unleserl. O | ἀλλ' ὡς μακάριος] αὐτοῦ (αὐτοῦ Jh) κύριος, v. 2. Hd. in Lücke in M, ALJh | /εστω P 21 ἀγα- θός . . μι) unleserl. O | μὴ < Po | ἀνθρωπίων w. e. sch. O: ἀνθρωπεῖω P 21f (χρ)ώμενος τοῦ Χριστοῦ unleserl. O στοῦ καὶ πρὸς ἐκεῖνον ἑαυτὸν ζωγραφῶν κάκεῖνον μιμούμενος βιώσει. πάντων γὰρ κακῶν μέγιστον ἔμφυτον τοῖς πολλοῖς τὸ τὰς αἰτίας τῶν ἁμαρτημάτων εἰς τὰς τῶν ἀστέρων κινήσεις ἀναφέρειν καὶ τὸν βίον ἡμῶν οἰακίζεσθαι τῆς εἰμαρμένης ταῖς ἀνάγκαις λέγειν, καθάπερ οἱ μετὰ ἀλαζονείας πολλῆς ἀστεροσκοπήσαντες ὑπονοῖα γὰρ μᾶλλον ἢ τῷ φρονεῖν πεπιστευκότες, ὁ μεταξὺ τῆς ἀληθείας ἐστὶ καὶ τοῦ ψεύδους, πολὺ τῆς τῶν ὄντως ὄντων θεας ἐξηπατήθησαν. ὅθεν εἰ παρείης, ὧ Ἀρετή, πληρωθέντος ἤδη μοι τοῦ λόγου, ὃν αὐτὴ προσέταξας, δέσποινα, ῥηθῆναι, πειράσομαι δὴ συναγωνιζομένης σου καὶ συμπνεούσης πρὸς τοὺς χαλεπαίνοντας καὶ ἀμφισβητοῦντας, ὡς οὐκ ἀληθὴ λέγομεν αὐτεξούσιον εἶναι φάσκουσαι τὸν ἄνθρωπον, διευκρινήσασθαι ὅτι .

8.17 σφῆσιν ἀτασθαλίῃσιν ὑπέρμωρον ἄλγῃ ἔχουσιν, αἰρούμενοι τὰ ἡδέα πρὸ τῶν συμφερόντων.

8.18 APETH. Ἀλλὰ παρήμι καὶ συναγωνίζομαι· τελέως γὰρ ὁ λόγος κεκοσμήσεται καὶ τούτων προσαφθέντων.

8.19

ΘΕΚΛΑ. Πάλιν οὖν δὴ πρῶτον περὶ τῶν τοιούτων εἰς δύνάμιν εἴπωμεν, τὴν γοητείαν αὐτῶν, ἐφ' ἣ θρασύνονται, γυνώ- 13 Odyss. 1, 34, vgl. Symp. S. 107, 14 2—S. 107, 14 SS Parall. S. 200—205 Holl 1 πρὸς unclcutl. O | βιώσει M AI Jh: βίωση P: βιώσει unleserl. O 2 πάντων] es beginnt C in K (Vat. 1553) Bl. v—98r; Lemma τοῦ ἁγίου Μεθοδίου ἐκ τῶν περὶ ἀγνείας συμποσίου (so) | γὰρ] τῶν C | τοῖς κύκλων· ὧν μείζων μὲν ὁ μεσημβρινὸς καὶ δεύτερος ὁ εἰς ἴσα τέμνων μέρη καλούμενος ὀρίζων, τρίτος δὲ ὁ τούτους ἐπιδιαίρων ἰσημερινός. παρ' ἐκάτερα δὲ τούτου τροπικοὶ δύο, θερινὸς καὶ χειμερινός· καὶ ὁ μὲν πρὸς τοῖς ἀρκτίοις, ὁ δὲ πρὸς τοῖς νοτίοις. κατὰ δὲ τούτων ὁ λεγόμενος ἄζων, περὶ ὃν αἱ τε Ἀρκτοί, ὅ τε ἀνταρκτικὸς ἔξωθεν τῶν τροπικῶν. καὶ αἱ μὲν Ἄρκτοι 1 οἱ undeutl. O | μάλλον καὶ] πλά(σ)μιν unleserl. O | ἦ] τῇ C | τ. χνη O 2 τοῖς οὐρ. τὰς unleserl. O | οὐρανίοις C AI, vgl. S. 105, 3: οὐρανοῖς P Jh 3 οὐδὲν O Po Ch Jh: οὐδὲ PC | κα(ταγράφον)τες unleserl. O 4 περιφέρειαν vermutet Cb 4f σχήμ)ασι κ. τὸν unleserl. O 5 καὶ vor τὸν MAI 5f εἰσηγούμε)νοιν unleserl. O 6 κεκοσμεῖσθαι C 7 κατασκευάσασθαι C 8 τῶν vor τοιούτων + O | ἥρτεῖσθαι C 9 φύσιν P 208v 10f συγκρ.] γηράσεως C 11 ὑποβαίνοντα C | τῆς vor κατὰ + P | τὰς] τὰ? C 12 συναφὰς C | τε undeutl. O 13 σφεροειδὴς C | ὑπάρχων πᾶς unleserl. O | ὁ πᾶς P Jh | κ(έν)τρω καὶ] σ. κατ' unleserl. O 13f κατ' αὐτοῦ C 14 χρώμενος undeutl. O | διὰ — περι(φοράς) unleserl. O | ἀπὸ τ.] τὰς M AI 14f προπτούσας C 15 τὴν — περ(ιεχόν)των αὐ(τὸν) Z. 16 unleserl. O | γῆν < C | ἴσας] εἰς C 16 διακρατεῖται Jh | κ)ύ(κ)λων — εἰ(ς) Z. 17 unleserl. O | κύκλον M | μεσημερινὸς P Jh 17 εἰς < C | (τέ)μνων — ἰ(ση)μερι(νό)ς unleserl. O 18 τοῦτον MAI | ἐκάτερα — πρὸ(ς) Z. 19 unleserl. O | δὲ < C 19 ὁ θερ. M AI | ταῖς ἄρκτοις C | (ἀρκ)τίοις — παντὸς S. 102, 2 unleserl. 20 κατὰ δὲ] μέρεσιν in ücke M Ausgg. | λεγ.] χειμερινὸς M AI | αὐζων C 21 ἀνταρκτ. ἔξωθεν C: ἀρκτικὸς ἔμπροσθεν P AI | ἔχων τὸν τροπικὸν in ücke M Ausgg. περὶ αὐτὰς στρεφόμεναι καὶ βρίθουσαι τὸν διὰ τῶν πόλων ἄξονα τὴν τοῦ παντὸς ἀπεργάζονται κίνησιν κόσμου, κατὰ τὰς ἀλλήλων ἰζύας ἔχουσαι τὰς κεφαλὰς καὶ ἄχραντοι τοῦ καθ' ἡμᾶς ὀρίζοντος οὔσαι, τῷ τὸν ζωδιακὸν κύκλον πάντων ἐφάπτεσθαι τῶν κύκλων, λοξὴν ποιοῦμενον τὴν κίνησιν· εἶναι τε ἐν αὐτῷ ζωδίων ἀριθμόν, ἃ καλεῖται δωδεκατημόρια δώδεκα, ἀπὸ Κριοῦ τὴν ἀρχὴν ἔχοντα μέχρι τῶν Ἰχθύων· ἃ κατηστερίσθαι παριστᾶσιν ἐχεμύθοις αἰτίαις· τὸν μὲν Κριὸν φάσκοντες τὸν τὴν Ἑλλήν εἶναι τὴν Ἀθάμαντος διακομίσαντα καὶ Φρίξον εἰς Σκύθας, τὸ δὲ Βούκρανον, εἰς τιμὴν Διός, τοῦ τὴν Εὐρώπην ταύρου διαπεραιώσαντος εἰς τὴν Κρήτην· καὶ τὸν καλούμενον δὲ Γαλαξίαν κύκλον, ὃς τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τοῦ συνδέσμου τῶν Ἰχθύων ἐπὶ τὸν Κριὸν Κριὸν ἐκ τῶν τῆς Ἥρας μαζῶν Ἡρακλεῖ προχυθῆναι λόγος Διὸς ταγαῖς. ὥστε κατ' αὐτοὺς πρὸ τῆς Εὐρώπης καὶ Φρίξου καὶ τοῖν Διοσκούροι καὶ τῶν ἄλλων ζωδίων τῶν ἐξ ἀνθρώπων καὶ θηρίων καταστερισθέντων οὕτω γένεσις ἦν, ἀλλὰ χωρὶς γενέσεως ἐβίωσαν ἡμῶν οἱ παλαιότεροι. ἐπιχειρητέον γὰρ μή πως τὸ ψεῦδος ἰσχύσωμεν ὥσπερ ἰατροὶ φαρμάκοις τῶν λόγων ἀμβλύνοντες ἱατικοῖς σβέσαι, τῇδε σκοποῦσαι τὴν ἀλήθειαν.

- 8.20 Εἰ κρεῖσσον ἦν τὸ ὑπὸ γένεσιν εἶναι τοὺς ἀνθρώπους, ὡ σχέτλιοι, τοῦ μὴ εἶναι, δι' ἣν αἰτίαν οὐκ αὐτόθεν, ἀφ' οὗπερ τὸ γένος 16 De resurr. I, 27, 4 — 17 Symp. S. 140, 3f 1 αὐτὰς P (M?) αὐτὰ C, αὐτὸν AI | κ. βρίθ.) μέσον ἔχουσι in ücke MAI | τὸν — πόλων in ücke M | πολλῶν αὐζωνα C | ἄξωνα P (nicht B) 2 ἀπεργ. O 73 v: ἐργάζεται C 3 ἡμᾶς unleserl. O 4 οὔσαι — κύκλον] οὐς ἄτοπον κύκλον ζωτικὸν C | τῷ . . κύκλον < Po Cb Jh | ἐφάπτεσθε B | τ. κύκλ. undeutl. O 5 ποιοῦμενος C | κ)ίνησι(v) unleserl. O 6 δωδεκατημόρια < C | ἀπὸ unleserl. O | ἔχοντα P 209 7 κατηστερίσθαι O, κατηστερεῖσθαι P, καταστερεῖσθαι C | παριστῶσιν O, παρίστησιν PC | ἔχε . . θοις O: ἔχει μύθοις C 8 φασ . . ντες O | τ. Ἑ.] Ἑλληνὴν C | διακοσμήσαντα C 9 φρίξον w. e. seh. O | εἰς Σκ. undeutl. O | τὴν < C 10 διαπεραιώσαντος unleserl. O 10 f (καλού)μενον unleserl. O 11 δὲ < C AI | ὃς unleserl. O | τοῦ < O? 12 ἐκ] ἀπὸ P Jh | τὸν . . μαζὸν P 13 λόγος < C | σταγαῖς C 14 φ . ἴξου O | τοὺς Διοσκ. C | Διοσκόροι PC (nicht B) 15 θηρῶν P Ausgg. | καταστερισθ. . ντων O, κατηστερησθέντων P,

κατηστερισθέντων B, καταστερησθέντων C zuerst, καταστερισάντων MAI | γένεσιν ἦν B 16 οἱ unleserl. O | μὴ < P 1 7 τὸν λόγον C | ὥσπερ ἱατρικοῖς unter Streichung von ἱατικοῖς Z. 18 Wd 17f ἀμβλύναντες P Jh 18 οἱ ἱατρικοῖς C; ἱατρικοῖς B | τήνδε C | σκοποῦσαι unleserl. O, σκοπούντων AI, σκοποῦντες C 19 τὸ ὑπὸ] τόπου C 20 διὰ τίνα αἰτ. richtig Wd | (οὐ)περ undeutl. O (οὐ M): οὐ περὶ C 20 f ἔφω P Jh: τοῦ ἐνὸς ἔφω C ἔφω τὸ τῶν ἀνθρώπων, γένεσις ἦν; εἰ δὲ ἦν, τίς χρεια τῶν ὑπόγειον καταστερισθέντων, Λέοντος Καρκίνου, Διδύμων, Παρθένου, Ταύρου, Ζυγοῦ, Σκορπίου, Κριοῦ, Τοξότου, Ἰχθύων, Αἰγόκερω, Ὑδροχόου, Περσέως, Κασσιοπέας, Κηφέως, Πηγάσου, Ὑδρου, Κόρακος, Κρατήρος, Λύρας. Δράκοντος, καὶ τῶν ἄλλων, ἐξ ὧν εἰσηγεῖσθε κατακοσμηθέντων τοὺς πολλοὺς κατελιφέναι τὴν μαθηματικὴν ταύτην, μᾶλλον δὲ καταθεματικὴν, πρόγνωσιν; ἥτοι οὖν καὶ ἐπὶ τῶν ἔμπροσθεν γένεσις ἦν, καὶ μάταιος ἡ τούτων σύστασις, ἡ οὐκ ἦν, καὶ εἰς τὴν κρείσσονα κατάστασιν καὶ διαγωγὴν ὁ θεὸς τὸν βίον μετέστησε, τῶν ἔμπροσθεν χείρονα βιωσάντων χρόνον. ἀλλὰ κρείττους οἱ παλαιότεροι τῶν νῦν, ὅθεν καὶ χρυσοῦν ἐκλήθησαν γένος. οὐκ ἄρα γένεσις. εἰ ὁ ἥλιος καθιππεύων τοὺς κύκλους καὶ ἐπιπορευόμενος ἐτησίους τε ζῶδια περιόδοις τὰς μεταβολὰς ἀποτελεῖ καὶ τὰς τροπὰς τῶν καιρῶν, οἱ πρὸ τοῦ καταστερισθῆναι τὰ ζῶδια γεγονότες καὶ κοσμηθῆναι τούτοις τὸν οὐρανὸν πῶς διήρκεσαν, μηδέπω θέρους, μετωπώρου, χειμῶνος, ἔαρος διακεκριμένων, δι' ὧν ἡ τοῦ σώματος αὖξεται καὶ συγκρατεῖται φύσις; ἀλλ' ἐξήρκεσαν καὶ πολυχρονιώτεροι γεγόνασιν καὶ ῥωμαλεώτεροι παρὰ τοὺς νῦν, ὁμοίως καὶ τότε διευθύναντος τοὺς καιροὺς τοῦ θεοῦ. οὐκ ἄρα ἐκ τοιούτων ὁ οὐρανὸς 10 Plato Phileb. 16 C 1 τὸ νῦν τῶν + O | ἡ δὲ ἦν τῆς χρείας C | εἰ unleserl. O 1f. πογυιον O, ὑπόγειον P, ὑπογυίων C 2 κατ. στερι)σθέντων unleserl. O, κατηστερησθέντων P, κατηστερισθέντων B, λέθρα ἀστερισθέντων C | Καρκίνου, Διδύμων) unleserl. O 3 σκορ . . ου O | Κριοῦ — Ἰχθύων) unleserl. O | Κριοῦ < C | αἰγοκέρωτος O: αἰγοκέρου PC 4 ὕδριχῶς C | Περσέως — Πηγάσου unleserl. O | κασσιπεείρας P, κασσιπεείας B, κασιπεείας C | ὕδρας O 5 κράτερας C | Δύ)ρας — εἰση(γεῖσθε) unleserl. O | ἐξ P 209v | ἡγεῖσθε MAI 5f κατακοσμηθέντων — μαθηματικὴν) Z. 6 unleserl. O | κατακ. CWd: κατακοσμηθέντας O P Jh 6 πόλους M AI 7 καταθεμ. — ἐπὶ unleserl. O 8 γένεσις — ἔμπρ(οσθεν) Z. 10 unleserl. O | τούτων σύστ.] τοιαύτη δόξα M AI 9 διαμονὴν ὁ θ. MAI 10 τὸν ἔμπρ. C | χείρονα O 74, χείρωνα B 10f PI οἱ . . παλαιοὶ κρείττονες ἡμῶν 12 ἡ γένεσις P 13 ἐτησ.] στασίαις C | τὰ ζ(ῶδια) unleserl. O | τὰς < O | ἄ..τελεῖ O 14 καταστερηθῆναι P | τὰ — κοσμηθῆναι Z. 15 < C 15 δι. ρκ . . αν O | θέρο ς C 16 μετωπώρου B | δια- κεκ . . ἔνων O, διακεκρημένου C 17 ἐξήρκεσαν MAI: ἐ . . ρκεσαν O, ἔξησαν P, ἔξησαν B C | πολυχρονιώτεροι C 18 γεγόν)ασιν unleserl. O | ῥωμαλαιότεροι P C 18f διευθύνοντος O 19 ὁ οὐρ. ἐκ τοιούτ. C | ἐκ + CWd | τῶν νῦν τοιούτ. + O | . . . ὑτων O πάντων M) πεποίκιλται σχημάτων. εἰ ὁ »ἥλιος καὶ ἡ σελήνη καὶ« τὰ »ἄλλα ἄστρα«, τὰ εἰς διορισμὸν καὶ φυλακὴν ἀριθμῶν χρόνου γεγονότα καὶ κόσμον οὐρανοῦ καὶ τροπὰς καιρῶν, θεῖα ἐστὶ καὶ κρείττονα τῶν ἀνθρώπων, ἀνάγκη καὶ κρείττονα βίον καὶ μακάριον αὐτὰ καὶ εἰρηνικὸν καὶ πολλῶ τοῦ ἡμετέρου βίου διαλλάττοντα δικαιοσύνη καὶ ἀρετῇ διάγειν, κινούμενα κίνησιν εὐτακτον καὶ εὐδαίμονα. εἰ δὲ τὰς τῶν θνητῶν συμφορὰς καὶ κακοφροσύνας αὐτὰ τεκταίνεται καὶ ἐνεργεῖ, περὶ τὰς ἀσελγείας ἀσχολούμενα καὶ τὰς μεταβολὰς καὶ τροπὰς τοῦ βίου ἄρα ἀθλιώτερα τῶν ἀνθρώπων ἐστίν, εἰς τὴν γῆν βλέποντα καὶ τὰς ἐπικήρους καὶ ἀθέσμους πράξεις καὶ μὴδὲν κρείττον τῶν ἀνθρώπων διάγοντα, εἴ γε τῆς ἐκείνων ἀπορροίας καὶ κινήσεως ὁ ἡμέτερος ἥρτηται βίος.

- 8.22 Εἰ πᾶσα πρᾶξις χωρὶς ἐπιθυμίας οὐ γίνεται, οὐδὲ μὴν ἐπιθυμία χωρὶς ἐνδεΐας, ἀνευδεὲς δὲ τὸ θεῖον, ἀνευνόητον ἄρα πονηρίας. καὶ εἰ ἡ τῶν ἄστρον φύσις ἐγγυτέρω τέτακται τοῦ θεοῦ, κρείσσω οὐσα τῆς τῶν κρείσσωνων ἀνθρώπων ἀρετῆς, ἀνευνόητα κακίας ἐστὶ καὶ ἀνευδεῖ τὰ ἄστρα. καὶ ἄλλως πᾶς ἡμῖν ὁμολογήσει τῶν 1 Gen. 1, 16 — 2 Plato Tim. 38 C — 3 Plato Epinom. 081 E — 13 vgl. Plato Symp. 200 A. Pol. II, 381 C — 14 De res. III, 18, 4 6—17 Phot. Bibl. 237 S.

311|b, 5—16 2 τὰ < C | εἰς — χρόνου PI | φυλακὴν] φυξί (viell. aus φυλακὴν) O, φυσικὴν a. Rd. M, im Text wie O 3 τροπὰς P 210 4 καὶ vor ἀνάγκη + P 5 τὸν ἡμέτερον P C | βίου + O | διαλλάσσοντα C 6 εὖ . . κτον O | εἰ] mit ὅτι ἀναιρῶν τοὺς εἰμαρμένην δοξάζοντάς φησιν beginnt Ph | δὲ < Ph 7 αὐτὰ] τὰ ἄστρα Ph 7f καὶ ἐνεργεῖ < Ph 8 ἀσελγεία . O | ἀσχολ. (+ βίου Z. 9) κ. τ. μεταβ. < Ph | με(τ)α(β)ολὰς unleserl. O | τὰς vor τροπὰς Z. 9 + O 9 ἄρα ἀθλιότερα C | τῶν ἄ. ων O | εἰσὶν C | εἰς — βίος Z. 12] ὅτι οὐ μόνον αὐτὰ τῶν κακῶν ἐρῶσιν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀνθρώπους ἀναγκάζουσιν ταῦτα πράττειν Ph | εἰς unleserl. O 9f γῆν β(λέπ)οντα unleserl. O 10 ἐπικείρους C | ἀθ . . μους O | πράξις B | μηδὲν κρεῖττον unleserl. O 10f τῶν ἀνθρ. κρεῖττον C 11 ἀν)θρώπων διάγ(οντα) unleserl. O | γε undeutl. O | καὶ — πρᾶξις Z. 13 unleserl. O 13 ἔτι εἰ Ph | πᾶσα — ἐνδείας Z. 14 C auch in K Bl. 158r | ἐπιθ. — ἐνδείας Z. 14 unleserl. O 14 ἀνεν . . ες O | ἄρα — φύσις Z. 15 unleserl. O 15 καὶ εἰ ἡ] ἡ δὲ Ph | ἀστέρων C | τοῦ vor θεοῦ + O | κρείσσων — ἀνθρώπων Z. 16 unleserl. O 16 (ἀνενό)ητα — S. 105, 1 unleserl. O | ἀνεννόητον AI 16 f ἄρα καὶ ἀνενδ. ἐστὶν Ph | εἰσὶν καὶ C: εἰ (δὲ δὲ 2. Hd.) M AI 17 ἄστρα) es endet Ph | ἄλλος πᾶς C 17f πεπιστευμένων C: τῶν πρεσβευόντων MAI πεπεισμένων τὸν ἥλιον καὶ ἰὴν σελήνην καὶ τοὺς ἀστέρας εἶναι θεῖα καὶ μακρὰν ἀπωκίσθαι κακίας καὶ τῶν γηγενῶν πράξεων ἀνεπίδεκτα πάθους ἡδονῆς ὄντα καὶ λύπης· οὐ γὰρ προσεῖναι τοῖς οὐρανίοις τοιαύτας ὀρέξεις βδελυκτάς. εἰ δὲ τούτων ἐκτὸς καὶ ἀνενδεῇ πεφύκασι, πῶς τοῖς ἀνθρώποις ἄ μὴ αὐτὰ βούλονται καὶ ὧν ἐκτός εἰσι τεκταίνονται; οἱ διοριζόμενοι μὴ εἶναι τὸν ἄνθρωπον αὐτεξούσιον, ἀλλ' ἀνάγκαις ἀφύκτοις εἰμαρμένης λέγοντες οἰακίζεσθαι καὶ ἀγρά-φοις προστάγμασιν, εἰς αὐτὸν ἀσεβοῦσι τὸν θεόν, παρεκτικὸν τῶν ἀνθρωπίνων αὐτὸν κακῶν καὶ ποιητὴν εἰσηγούμενοι. εἰ γὰρ τὴν τῶν ἀστέρων ἅπασαν κυκλικὴν κίνησιν ἐμμελῶς αὐτὸς ἀφράκτῳ σοφίᾳ καὶ ἀνεννοήτῳ διέπει, κατευθύνων τὸν οἶακα τῆς οἰκουμένης, οἱ δὲ ἀστέρες τὰς ποιότητας τῆς κακίας καὶ τῆς ἀρετῆς ἐκτελοῦσι τῷ βίῳ, ἀνάγκης δεδμοῖς τοὺς ἀνθρώπους ἔλκοντες εἰς ταῦτα, αἴτιον τῶν κακῶν τὸν θεὸν ἀποφαίνονται καὶ δότην. ἀλλ' ἀναίτιος πᾶσι πάσης βλάβης ὁ θεός. οὐκ ἄρα γένεσις. πᾶς ὅστις κἂν βραχὺ συνετὸς ὁμολογήσει τὸ θεῖον δίκαιον, ἀγαθόν, σοφόν, ἀληθές, ὠφέλιμον, ἀναίτιον κακῶν, ἀσύμπλοκον πάθους καὶ πᾶν ὃ τι τοιοῦτον. καὶ εἰ οἱ δίκαιοι κρείσσους εἰσὶ τῶν ἀδίκων καὶ ἔστιν αὐτοῖς ἡ ἀδικία βδελυκτὴ, χαίρει δὲ ὁ θεὸς τῇ δικαιοσύνῃ, δί- 11 vgl. Plato Polit. 272 E — De res. I, 37, 2 — 14 Plato Tim. 42 D — De res. I, 36, 3. 38, 4. De autex. 9, 4 — 16 Plato Phaedr. 246 E — 19 vgl. Plato Pol. I, 352 A B 1 τὸν < C I εἶναι O v 2 καὶ vor μακρὰν < C I κεῖσθαι C I π.άξεων O 2f ἀνε)πίδεκ(τα) π(ά)θου(ς ἡδο)ν(ης) unleserl. O 3 λύπης undeutl. O 3f οὐρ. τοιαύ(τας) unleserl. O 3 οὐρανίοις B: οὐ-ρανοῖς PMAI 4 δ. .τάς O I εἰ P 210v I ἀνενδεῇ unleserl. ' 5 πῶς τ. ἄνθρ. unleserl. O I καὶ ὧν ἐκ(τός) unleserl. O I ὧ C I καὶ nach εἰσι + P 6 διο(ριζο)μ(ε)νοι μ(ῆ) unleserl. | δὲ ὀριζόμενοι Cb Jh I τὸν ἄνθρ. vor μὴ εἶναι P Jh | ἀ(ν)θρ. unleserl. I αὐτε(ξο)ύ(σ)ι(ον) unleserl. 7 ἀλλὰ C | ἀ)νάγκ(αις ἀ)φύκτοις εἰμαρμ. unleserl. O 8 π(ροσ)τ(ά)γμασι(ν) unleserl. O 8f αὐτὸν τῶν ἀνθρ. P Jh 9 ἀ(ν)θρωπίνων unleserl. I αὐτῶν C I ποιητὴν unleserl. O I εἰ. . . γ(ε)μ(ε)νοι I τὴν C 10 ἅπασαν unleserl. O: πᾶσαν C: ücke in M I ἐ. . ελῶς I αἰτοῖς C 14 τὸν θεὸν . . καὶ καὶ C | δώτην P 15 πᾶσι < I ὅστις] ὅς ἐστι C 15 f συνεστῶς ὁμολογῇ C 16 PI τὸ σοφ., ἄγ. I τὸν θεὸν C I ἀγαθόν, δίκαιον P I (σ)οφόν unleserl. 17 C 17f πᾶν ὃ(τι) unleserl. 18 ὃ τι] εἴ τι 2. Hd. MAI | τοιοῦτο P C I δρ)εῖς(σ)ους unleserl. O | ἄ . . . ων O 19 αὐτοῖς sehr undeutl. O I ἀδικ.] κακία C I βδελυκτὴ — ἀδικία S. 106, 1 < B I εἰ χαίρει δὲ C I δὲ unleserl. u. < I . . καιοσύνη O καιὸς ὧν, στυγητὴ δὲ αὐτῷ ἡ ἀδικία, ἐναντίον οὐσα καὶ ἐμ-ὸν τῇ δικαιοσύνῃ , οὐκ ἄρα ἀδικίας αἴτιος ὁ θεός. — εἰ τὸ ὠφελοῦν πάντως ἐστὶν ἀγαθόν, ἀφέλιμον δὲ σωφροσύνη καὶ οἴκῳ καὶ βίῳ καὶ φίλοις, ἀγαθὸν ἄρα ἐστὶν ἡ σωφροσύνη. καὶ εἰ ἡ σψφροσύνη φύσει ἀγαθόν, ἀκολασία δὲ ἐναντίον σωφροσύνη, τὸ δὲ ἀναντίον τῷ ἀγαθῷ κακόν , κακὸν ἄρα ἡ ἀκολασία. καὶ εἰ ἡ ἀκολασία φύσει κακόν, κατὰ ἀκολασίαν δὲ μοιχεῖαι γίνονται καὶ κλοπαὶ καὶ

ὄργαι καὶ φόνοι, φόνοι, φύσει κακόν ἐστιν ὁ ἀκόλαστος βίος· τὸ δὲ θεῖον παθῶν ἀσύμπλοκον. οὐκ ἄρα γένεσις. — εἰ οἱ σώφρονες βελτίους εἰσὶ τῶν ἀκρατῶν καὶ ἔστιν αὐτοῖς ἡ ἀκρασία βδελυκτὴ. χαίρει Τε ὁ θεὸς τῇ σωφροσύνῃ, παθῶν ἀνεννόητος ὢν, στυγητὴ ἄρα καὶ τῷ θεῷ ἡ ἀκρασία. ὅτι δὲ ἡ κατὰ σωφροσύνην πρᾶξις, ἀρετὴ οὕσα, κρείττων ἐστὶ τῆς κατὰ ἀκρασίαν, κακίας οὕσης, μαθεῖν ἔστιν ἀπὸ βασιλέων, ἀπὸ ἀρχόντων, ἀπὸ στρατηγῶν, ἀπὸ γυναικῶν, ἀπὸ τέκνων, ἀπὸ πολιτῶν, ἀπὸ δεσποτῶν, ἀπὸ οἰκετῶν, ἀπὸ παιδαγωγῶν, ἀπὸ διδασκάλων· ἕκαστος γὰρ τούτων καὶ ἑαυτῷ καὶ τῷ κοινῷ ὠφέλιμος 2 Pluto Pol. X, 608 E. Charm. 169 B — 6 Plato Gorg. 477 E — 8 Plato Gorg. 494 E 12—s. 107,2 Phot. Bibl. 237 S. 311b, — 312a, 2 1 ὢν — α(ὕτῳ) unleserl. I δὲ < M Ausg. I καὶ ἐ)χθρὸ(ν) unleserl. 2 δικαιοσύνη — ἀδικίας unleserl. I τὸ ὠ)φελοῦν — σω(φροσύνη) Z.3 unleserl. O I ὀφελοῦν C 2f πάντως: ὄντως M AI 3 ἐστὶν] καὶ MAI I ὀφέλιμον C I PI σωφροσύνην ὠφέλιμόν τι καὶ ἀγαθόν I βίῳ unleserl. O 4 φίλοις — εἰ ἡ σωφρ. unleserl. O I φιλίᾳ MAI | ἡ σωφρ. ἐστὶ MAI I καὶ εἰ — σωφροσύνη Z. 5 < P C 5 ἐναντ. σωφρ. — κα(κόν) Z. 6 unleserl. I ἀνατίον P 5 f τῷ ἀγαθῷ < C 6 κακὸν ἄρα — κακόν Z. 7 < P I καὶ εἰ — μο(ιχεῖται) unleserl. I καὶ εἰ ἡ ἀκολ. < C 7 κακόν < C I ἀκολασίαν 2. Hd. M I κακῶν vor μοιχεῖται + C I γί(νον)ται unleserl. O: γίγνομαι P I κλοπαὶ — ἀκ(όλαστος) Z. 8 unleserl. O I ὄργαι κ. 2. Hd. in ücke M 8 φύσει < M AI ἄρα P I PI ὁ τῶν κιναιδῶν βίος I βίος — βδελυκτὴ Z. 10 unleserl. O 9 κακῶν ἀσ. πέφυκεν u. βελτ. — ἀκολ. (s. zu Z. 10) u. γὰρ ὁ θ. τῇ σωφρ. v. 2. Hd. in ücke in M O παθῶν] κακῶν M Ausg. I ἀσύμπλ.] πέφυκεν + M Ausg. I οὐκ ἄρα γέν. < M AI I οἱ σωφροσύνης C 10 ἀκρατῶν P: ἀκρατόρων C: ἀκολάστων M AI Jh I καὶ — βδελυκτὴ < M (nicht AI) I χαίρει 75 I δὲ unleserl. O: γὰρ 10 f θεὸς τῇ unleserl. 11 τῷ unleserl. 12 ὅτι] wieder Ph I δὲ Ph: γὰρ MAI I πρᾶξις . . οὕσα . . οὕσης Z. 13 < Ph I ἐστὶν u. εἰσὶν stets Ph 13 ἀκρασίαν C I καὶ ἀπὸ βασ. Ph 14 . π . ἀρχ. I ἀπὸ γυν. < Ph I τεκν(ῶ)ν u. πολιτῶν Z. 15 unleserl. 15 ἀπὸ δεσποτῶν < Ph I ἀπὸ τῶν) unleserl. 15f ἀπὸ δι(δα)σκάλ(ων)· ἕκαστος unleserl. I ἀπὸ διδ. < 16 καὶ vor ἑαυτῷ < Ph I . . . νῶ O I ὀφέλιμος C σωφρονῶν, σωφρονῶν, ἀκολασταίνων δὲ καὶ ἑαυτῷ καὶ τῷ κοινῷ βλαβερός. καὶ εἰ ἴσαι διαφορὰ τις κιναιδῶν καὶ ἀνδρῶν καὶ ἀκολάστων καὶ σωφρόνων, καὶ ἔστι κρείσσων ἡ τῶν ἀνδρείων καὶ σωφρόνων, χείρων δὲ ἡ τῶν ἐναντίων, οἱ δὲ τῆς κρείσσονος ἐγγύς εἰσι καὶ φίλοι θεοῦ, οἱ δὲ τῆς χείρονος μακρὰν καὶ ἐχθροί, οἱ λέγοντες γένεσιν τὸ αὐτὸ τὴν ἀδικίαν εἶναι καὶ τὴν δικαιοσύνην διορίζονται, κιναιδίαν καὶ ἀνδρείαν, ἀδρασίαν καὶ σωφροσύνην, ὅπερ ἀδύνατον. εἰ γὰρ τῷ κακῷ τὸ ἀγαθὸν ἐναντίον, τὸ δὲ ἄδικον κακόν, τούτῳ δὲ ἐναντίον τὸ δίκαιον, τὸ δὲ δίκαιον ἀγαθόν, τὸ δὲ ἀγαθὸν ἐχθρὸν τοῦ κακοῦ ἀνόμοιον δὲ τὸ κακὸν τῷ ἀγαθῷ, ἕτερον ἄρα τὸ δίκαιον τοῦ ἀδίκου. οὐκ ἄρα αἴτιος κακῶν ὁ θεός, οὐ χαίρει τοῖς κακοῖς — ὡς συνέστησεν αὐτὸς ὁ λόγος — ἀγαθὸς ὢν. εἰ εἰσὶ δὲ πονηροὶ τινες, κατὰ ἔνδειαν φρενῶν εἰσιν οὗτοι πονηροὶ καὶ οὐ κατὰ γένεσιν, .

8.22 εἰ τὸ ἀνελεῖν τινα καὶ φόνῳ τὰς χεῖρας αἰμάξαι γένεσις ἀργάζεται, τοῦτο δὲ νόμος κωλύει, κολάζων τοὺς ἀλάστορας καὶ δι' ἀπειλῆς ἀπ[είργων τὰ τῆς γενέσεως δόγματα, οἷον τὸ ἀδικῆσαι, μοιχεύσασθαι, 2 vgl. Plato Gorg. 494E — 8 vgl. Plato Pol. I, 353 E — 14 Odys. 1, 34, vgl. ob. S. 99,13 15—S. 109, 3 Phot. Bibl. 237 S. 311b, 16—37 — — S. 109, 15 S. 205 Holl γίνεται undeutl. O: < P | σωφρονῶν unleserl. O | ἀκολασταί . . . O: ἀκολαστιῶν C | καὶ vor ἑαυτῷ < Ph 1f τῷ κ. βλαβερός unleserl. O βααβερός] es endet Ph 2 καὶ < C I ἔστι undeutl. O I δ . αφορ . O | O Ausg. I καὶ vor ἀκολάστων + O 3 κρ)είσσω unleserl. | ἡ τ. σωφρ. ἀνδρῶν C I ἀνδρῶν PC 4 οἱ δὲ unleserl. | κρείττονος C 5 οἱ δὲ OC: καὶ οἱ P Jb | (ἐχ)θροὶ unleserl. O | οἱ < C | 6 εἶναι nach δικαιοσ. I κιναιδείαν B, κιναιδείαν C 7 καὶ ἀκρασ. C 8 τ' ἀγαθὸν B Jb I PI ἀρετὴν . . δικαιοσύνην, κακίαν δὲ ἀδικίαν I τοῦτο P Jb, τούτου C I ἐναν|τίον P v 9 τοῖ δικαίῳ P Jb 11 θεός] eine unleserl. Bemerkung am Rd. in O, im Text καὶ οὕτως. οὐκ αἴτιος κακῶν ὁ θεός | τῶν κακῶν C | ὁ θεός. εἰ ὁ θεός C | οὐ PC: οὐδὲ Ausg. (vor χαίρει) I ὡς] οὐ OP I συνίστησιν O P Jh, ab. vgl. S. 110, 14 12

αὐτοὺς OP: < C I < C I τινες κατὰ ἔνδ. unleserl. 14 . φῆσιν O, σφῆσις P, σφίσιν C ἔχοντες] es endet C 15 εἰ τὸ] wieder Ph ἔτι εἰ εἰς Ph b] τὸ) und C (K Vat. Bl. 98r), Lemma ἐκ τοῦ αὐτοῦ. Am Rand in P ὅτι μὴ δυνατόν γενέσιν ἑαυτὴν καταλύειν I καὶ — αἰμάξαι < Pb I τὰς — γένεσις unleserl. O I τ. χειρ. ücke in M I αἰμ. γέν. < M 16 (τ)οῦ(το) δὲ unleserl. I ἀ(λ)άστ. Z. 17 unleserl. O 17 δόγματα unleserl. O I οἶον — φαρμακεῦσαι S. 108, 1 < Pb I ἀδικ. μοιχεύσασθ(αι) unleserl. O I μοιχήσασθαι P, μοιχεῦσαι C καέψαι, φαρμακεῦσαι, ἐναντίον ἄρα νόμος γενέσει. ὅσα μὲν γὰρ γένεσις ὥρικε, ταῦτα νόμος κωλύει, ὅσα δὲ νόμος κωλύει, ταῦτα γένεσις ποιεῖν βιάζεται. πολέμιον ἄρα γενέσει νόμος. εἰ δὲ πολέμιον, οὐκ ἄρα κατὰ γένεσιν οἱ νομοθέται νομοθέται τὰ γὰρ ἐναντία δογματίζοντες ζοντες γενέσει γένεσιν λύουσιν. ἦτοι οὖν γένεσις ἔστι καὶ οὐκ ἐχρῆν εἶναι νόμους, ἢ εἰσὶ νόμοι, καὶ οὐκ εἰσὶ κατὰ γένεσιν. ἀλλὰ ἀμήχανον χωρὶς γενέσεως φῦναι τινα καὶ διαπλάσασθαι τι· οὐδὲ γὰρ τὸν δάκτυλου ἀξεῖναι φασὶ χωρὶς εἰμαρμένης κινήσai τι. κατὰ γένεσιν ἄρα καὶ Μίνως καὶ Δράκων καὶ Λυκοῦργος καὶ Σόλων καὶ Ζάλευκος νομοθέται φύντες διεάξοντο τοὺς νόμους, ἀπαγορεύοντες μοιχείας, φόνους βίας, ἀρπαγὰς, κλοπὰς, ὡς οὐκ ὄντων τούτων καὶ γινομένων κατὰ γένεσιν. εἰ δὲ κατὰ γένεσιν καὶ ταῦτα, οὐ κατὰ γένεσιν οἱ νόμοι· οἱ γὰρ ἂν αὐτὴ ὑφ' ἑαυτῆς ἀνῆρεῖτο γένεσις, αὐτὴ ἑαυτὴν ἀκυροῦσα καὶ αὐτὴ ἑαυτῇ μαχομένη, καὶ ἐνταῦθα μὲν ἀπαγορευτικούς μοιχείας καὶ φόνων νόμους τιθεμένη καὶ τιμωρουμένη καὶ ἀπεξερχομένη τοὺς κακοὺς, ἐνταῦθα δὲ φόνους καὶ μοιχείας ἐργαζομένη. ἀλλὰ τοῦτο 7 Αλεκ. Aphrod. De fato c. 9. 35 S. 175, 7 ff. 207, 4 ff Bruns. 1 . . . μακ . υσαι O I ἐναντίον — γὰρ γέ(νεσις) Z. If unleserl. I ἄρα P I ὁ vor νόμος + B Jh I ὅσα] ἀ C 2 ταῦτα) νόμος — γένεσις unleserl. O I ὅσα δὲ] εἰ γὰρ M AI 2 f νόμος ταῦτα γένεσις γένεσις ὥρισεν, ὅσα δὲ γέν. π. βιάζε- ται, ταῦτα ν. κωλύει Ph 3 βιά]ζεται — δογματίζοντες Z. 4f unleserl. O | βιάζ. — γενέσει u. κατὰ γέν. Z. 4 in ücke M I ἄρα τῆς γενέσεως πολέμιον ὁ M AI I τῇ γεν. C 4 ἄρα < C I i νομ.] γεγόνασιν οἱ νόμοι in ücke M AI I 2. νομοθέται + PhJh I καὶ γὰρ MAI 5 γενέσει O 75 v I ἦτι C, εἴ τοι AI I καὶ οὐκ] ἢ οὐκ C | οὐ χρή Ph 6 εἶναι μόνους C? I νόμου(ς) u. νόμοι unleserl. I οὐκ ἔστι C I ἀλλ' P Jh 7 φ . ναι O I τινί τινα Ph I τι unleserl. O I γὰρ nach δάκτ. 8 (ἐξεῖν)αι φασ(i) unleserl. O I unleserl. I τινι < PPh I γένεσιν unleserl. O I ἄρα καὶ P 9 C I Μέν. καὶ ῥαδάμανθος Ph I Z)ἀ(λ)ευκος unleserl. O 10 v . μοθέται O : P 212 | (ἀπ)αγο(ρεύο)ν(τες μοι)χείας μοι)χείας unleserl. I ἀπαγορεύοντας Ph I — οἱ νόμοι Z. 12] κλοπὰς φόνους κ. zu ὅμοια, ἃ κατὰ γένεσιν ἐπισυμβαίνειν δογματίζουσιν. ὅπερ ἀδύνατον Ph 11 το(ύτ)ων unleserl. I γενομένων C 12 κατὰ γέν. unleserl. I καὶ vor ταῦτα < C I ταῦ . . O I κα(τὰ) unleserl. 13 οὐ — αὐτῇ] αὐτὴ γὰρ ἂν Ph I ὑφ' CPh: ἄφ' O P | ἀναιρεῖτο C I ἢ vor γένεσις übergeschr. Pha Jh I αὐ . . I ἀκυ(ροῦ) unleserl. O 14 καὶ — μαχομένη < Ph I αὐτῇ < C I (ἀπα)γορευτι(κ)οὺς unleserl. O τῶν ἄλλων Ph I καὶ τιμωρ. — κακοὺς Z. 16 < Ph I τιμωρ.] ἐπιτιμουμένη 16 ἐνταῦθα — ἐργαζ. < Phb I φόνου(ς) τοὺς νόμους Ph I τὰς μοιχ. C 16 f ἀλλὰ τ. ἀδύν. < Ph ἀδύνατον· οὐδὲν γὰρ ἀλλόκοτον αὐτὸ ἑαυτοῦ καὶ αὐτὸ ἑαυτῷ ἀπεχθανόμενον καὶ αὐτὸ ἑαυτὸ καταλύον καὶ ἀσύφορον αὐτὸ ἑαυτῷ. οὐκ ἄρα γένεσις. — εἰ κατὰ γένεσιν πᾶν ὃ τί ποτ' οὖν γίνεται καὶ ἔστι δίχα γενέσεως οὐδέν, ἀνάγκη καὶ τὸν νόμον γενέσει γεγονέναι. ἀλλὰ νόμος γένεσιν ἀναιρεῖ, διδακτὴν διδάσκων τὴν ἀρετὴν καὶ ἐξ ἐπιμελείας προσγινομένην, φευκτὴν δὲ τὴν κακίαν καὶ ἐξ ἀπαιδευσίας φανομένην. οὐκ ἄρα γένεσις. — εἰ τὸ ἀλλήλους ἀδικεῖν καὶ τὸ ὑπ' ἀλλήλων ἀδικεῖσθαι γένεσις ποιεῖ, τίς χρεια νόμων; εἰ δὲ ἵνα τοὺς ἀμαρτάνοντας ἀμύνωνται, φροντίζοντος τοῦ θεοῦ τῶν ἀδικουμένων, ἄμεινον ἦν κακοὺς μὴ ποιῆσαι καθ' εἰμαρμένην ἢ μετὰ τὸ ποιῆσαι νόμοις ἀπανορθοῦσαι. ἀλλ' ἀγαθὸς ὁ θεὸς καὶ σοφὸς καὶ τὰ κρείσσω ποιῶν. οὐκ ἄρα γένεσις. — ἦτοι ἀνατροφαὶ καὶ τὰ ἔθνη τῶν ἀμαρτημάτων εἰσὶν αἷτια, ἢ τὰ πάθη τῆς ψυχῆς καὶ αἱ διὰ σώ- ματος ἐπιθυμίαι. ὁπότερον δ' ἂν τούτων ἦ τὸ αἷτιον, ὁ θεὸς ἀναίτιος. — εἰ κρείσσον ἔστι τὸ δίκαιον εἶναι τοῦ ἄδικου διὰ τί τοιοῦ- 1 De autex. 12, 5 — 5 Plato Prot. 323 C — G vgl. Plato Tim. 86 E — 8 Alex. Aphrod. De fato

c. 36 S. 208, 25 — 14 vgl. Plato Pol. X, 617 E; vgl. Hipp. Refut. I, 19, 71 15— S. 111, 11 SS Parall. S. 206 f Holl 1 αὐτὸ vor αὐτὸ + Pha I ἑαυτοῦ] ἑαυτὸ Ph: ἑαυτῶ Jh I καὶ αὐτὸ ἐ. < κατὰ τὸ αὐτὸ C 1f ἑαυτοῦ ἀπεχθ. P I ἀπεχθ.] μαχόμενον Ph 2 καταλ. — ἑαυτῶ] καταλύειν σπεῦδον Ph I ἀσύμφωνον B, aber mit Punkten über d. ρ: σύμφωνον C I ἑαυτοῦ P, ἑαυτὸ C 3 γένεσις] es endet Ph I ὅτι ποτε γίν. B I γίν.] γίγνεται + C 4 γεγονέ(ναι) unleserl. O 5 (γέ) . (ε)σι(ν) unleserl. I ἀναιρεῖ als Corr. 1. Hd. am Rd. (aus ἀνηρεῖ) in B: ἀνερει C 5f PI τὴν ἀρετὴν) διδακτὸν τε καὶ ἐξ ἐπιμελείας παραγίγνεσθαι 5 ἀρετ . ν O I καὶ unleserl. O: < C 6 ἐπιμ. προσγ. unleserl. O | γινομένην C: περιγινομένην MAI ἐξ — γένεσις Z. 7 unleserl. O 7 (ἀδ)ικεῖν — τίς Z. 8 unleserl. I καὶ — ἀλλήλων Z. 8 2. Hd. in ücke in M 8 ποιεῖ] τέλει M AI I δ(ἐ)ῖνα — τοῦ Z. 9 unleserl. O 9 ἀμύνονται P I φροντ. C 99: τίζοντος 2. Hd. M I τοῦ < MAI 914 — σώματος auBer εἰμαρμ)ένην u. (σο)φὸς καὶ u. τὰ ἔθνη τῶν unleserl. O 10 κακ.] τὸ κακὸν 2. Hd. MAI Jh I καθ' P ν | καθ' — ποιῆσαι Z. 11 wegen des Homöotel. < C 11 νόμον ἐπιτεθεῖναι 2. Hd. MAI 12 οὐκ — u. Z. 13 ἦ — αἱ ücke in M I ἀναστροφή C I ἦθη C 13 αἰτίαι M | πάθη] ἦθη C 14 ἐπιθυμίαι unleserl. 76: ἐπὶ σώματι in ücke M I τὸ unleserl. O 14f ὁ (< O) θεὸς ἀναίτιος O C Ph vgl. PI: οἷς ἂν ἡ αἰτιόν P: οἷς ἂν ἡ θ. ἀναίτιος Jh I ἀναίτιος] es endet C 15 εἰ κρεῖσσον] wieder C (K 99r), ohne Lemma an das Vorige angereiht I κρεῖσσόν unleserl. O I τὸ δίκαι)ον unleserl. O, ücke in M I ἄδικον KI: ἀδίκου OPC 15f δι)ὰ τι τοιοῦτος unleserl. O τος αὐτόθεν ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τῆς γενέσεως οὐ γίνεται; εἰ δὲ ὕστερον, ὅπως ἀμείνων γεννηθῇ, σωφρονίζεται μαθήμασι καὶ νόμοις, ὡς αὐτεξούσιος ἄρα σωφρονίζεται καὶ οὐχ ὡς ἐκ φύσεως ὢν κακός. — εἰ οἱ πονηροὶ πονηροὶ κατὰ γένεσιν πεφύκασι προνοίας ταγαῖς, οὐκ εἰσὶ μεμπτοὶ καὶ ἄξιοι τιμωρίας τῆς ἐκ τῶν νόμων, ζῶντες κατὰ τὴν οἰκείαν φύσιν, ἐπεὶ μὴ δεδύνηνται μεταβληθῆναι. — καὶ ἄλλως εἰ οἱ ἀγαθοὶ κατὰ τὴν οἰκείαν φύσιν ζῶντές εἰσιν ἐπαινετοί, τῆς γενέσεως οὐσης αἰτίας τοῦ εἶναι τοὺς ἀγαθοὺς ἀγαθοὺς, οὐδὲ οἱ πονηροὶ ἄραι κατὰ τὴν οἰκείαν φύσιν ζῶντες, αἰτιατέοι παρὰ δικαίῳ κριτῇ. καὶ εἰ χρή διαρρήδην εἰπεῖν, ὁ κατὰ τὴν προσοῦσαν αὐτῶ φύσιν ζῶν οὐδὲν ἀμαρτάνει· οὐ γὰρ ἑαυτὸν ἀποίησε τοιοῦτον, ἀλλ' ἡ εἰμαρμένη, καὶ ζῇ κατὰ τὴν ταύτης κίνησιν ἀγόμενος ἀφύκτοις ἀνάγκαις. οὐδεὶς οὖν κακός. ἀλλ' εἰσὶ κακοί, καὶ ἡ μὲν κακία ψεκτὴ καὶ ἐχθρὰ τῷ θεῷ, ὡς συνέστησεν ὁ λόγος ἡ δὲ ἀρετὴ προσφιλεῖς καὶ ἐπαινετὴ, θεοῦ διατάξαντος νόμον τιμωρὸν τῶν κακῶν. οὐκ ἄρα εἰμαρμένη.

8.23 Καὶ τί τοσοῦτον ἐπιδιατρίβουσα τοῖς ἀλέγχοις εἰς μῆκος ἐξάγω τὸν λόγον, τὰ ἀναγκαιότερα καὶ χρήσιμα πρὸς πειθῶ καὶ συγκατάθεσιν τοῦ συμφέροντος ἐκθεμένη καὶ πρόδηλον πᾶσι καὶ ἐξ ἀλί- 9. 13 Alex. Aphrod. c. 36 S. 209, 17f. 210, If. 18f. 22f — 12 Plato Legg. IX, 873 C — 16 vgl. Symp. S. 121, 17f 1 γεν)έσεως unleserl. I γίγνεται P 2 ἐμείν(ων γεννηθῇ) σωφ(ρο)ωίζετ(αι) unleserl. I ἀμείνω C 3 σωφρον)ίζεται καὶ οὐχ (viell. stand noch mehr da) unleserl. I ὡς οὐχ ὡς C: οὐκ P Jh I κα . ο . O I εἴπερ οἱ C 4 πον . . οἱ π . νηροὶ O, nur Ein πονηροὶ C AI I γένεσ(ιν) — ταγαῖς unleserl. I φύουσι PJh: < MAI (O): οὐ φύσιν C I προνίας B | ταγ.] τάχα M 5 τιμωρ)ίας — αὐτὴν (auBer ζ ἐκ) unleserl. I κατ' αὐτὴν τὴν οἶκ. B Jh 6 Με δύνανται C I μεταβ)ληθῆναι unleserl. I ἀ . λ . . I ἀγα(θοὶ) unleserl. O 7 τῆς < C 7f οὐς) αἰτ. τοῦ unleserl. 8 ε . . αἱ I d. 2. ἀγαθοὺς u. οὐδὲ < C 9 οἰκει . . I αἰτιαταῖοι P; οὐκ αἰτ. C 10 δια)ρρ. unleserl. O 11 οὐ] οὐδὲ C 12 αὐτῆς κίν. C I PI ἀφύκτω . . τύχη ἀναγκασθεῖς 13 κα· κοί P 213 I εἰ μὲν C 13f τοῖ θεῷ < P 13 τῷ < C 14 συνέστηκεν O: vgl. ob. S. 107, 11 I ἀρ . . ἡ πρ . . φιλήs O 15 τιμωρ)ὸν τ.(ν κακῶν) unleserl. O (wohl τιμωρὸν τῶν κ.), τιμωρητικὸν τιμωρητὸν?) τῶν κακῶν MAI, τιμωρῶν τὸν κακόν C: τῶν < P Jh 16 τί < P I ἐπιδιατρίβων C I το)ῖς — εἰ(ς) unleserl. O I μ.κος 17 ἀναγκαιότερα undeutl. O: ἀναγκαιότατα AI I καὶ < PJh I χρήσιμα OC: χρησιμώτερα P: < Jh I πρὸς π unleserl. O 17f συγκατάθ. — συμφέρ(οντος) unleserl. O I συγκατάβασιν AI 18 ἀκθέμενον O I καὶ < I πρόδ)ηλον — ὀλίγω(ν) Z. 18f unleserl. O I καὶ ἐξ] δι' M AI γων τὴν διαφωνίαν τοῦ τεχνάσματος αὐτῶν

ἐξεργασμένη; ὥστε διορᾶν καὶ ἐπαισθάνεσθαι τὴν πλάνην ἤδη καὶ παιδίον, ὡς ἐφ' ἡμῖν ἐστι τὸ διαπράξασθαι τὸ καλὸν ἢ τὸ κακὸν καὶ οὐκ ἐν τοῖς ἀστράσι. δύο γὰρ κινήσῃ ἐν ἡμῖν ἐστόν· ἐπιθυμία πεφυκότε σαρκὸς καὶ ψυχῆς, διαφέρετον ἀλλήλοιν. ὅθεν καὶ δύο ἐλάβετην ὀνόματε· ἡ μὲν γὰρ ἀρετῆς, ἡ δὲ κακίας. δεῖν δὲ τῇ καλλίστῃ καὶ χρυσῇ πείθεσθαι τῆς ἀρετῆς ἀγωγῇ, τὰ βέλτιστα πρὸ τῶν φαύλων αἰρουμένους. — ἀλλὰ περὶ τούτων ἄλλῃς ἤδη, καὶ ἐφέξω τὸν λόγον. αἰδοῦμαι γὰρ μετὰ τοὺς τῆς ἀγνείας λόγους καὶ ἐγκαλύπτομαι, τὰς τῶν μετεωρολόγων ἢ ματαιοσκόπων ἀνθρώπων ἀναγκαζομένη δόξας εἰσηγεῖσθαι, οἱ τὸν τῆς ζωῆς μετ' οἰήσεως καταναλίσκουσι χρόνον, οὐδενὶ ἢ μυθικοῖς ἐνδιατρίβοντες πλάσματος.

- 8.24 Ταῦτά σοι καὶ παρ' ἡμῶν, ὧ δέσποινα Ἀρετή, ἀπὸ θεωρητῶν συγκαθυφασμένα λόγων προσκομιζέσθω τὰ δῶρα.
- 8.25 ΕΥΒΟΥΛ. Ὡς λίαν ἀγωνιστικῶς ἡ Θέκλα καὶ ἐνδόξως, ὧ Γρηγόριον.
- 8.26 ΓΡΗΓΟΡ. Τί οὖν, εἰ αὐτῆς ἐκείνης ἀκηκόεις ῥύδην καὶ εὐτρόχῳ 2 vgl. Plato Symp. 204 B (Euthyd. 279 D) — 4 vgl. Gal. 5, 17 — 6 Plato Legg. I, 644 Ef — 8 Plato Polit. 287 A 1 (δ. αφ)ωνίαν (τῶ) unleserl. O | . . . νάσματος O, τεχνήματος B | ἐξεργασάμενον C | ὥστε—ἤδη Z. 2 unleserl. O 2 καὶ εἰσορᾶν C: ἐξεῖναι + 2. Hd. MAI | καὶ εἰς αἰσθάνεσθαι C: καὶ θεᾶσθαι 2. Hd. MAI | τὴν—ὡς C | Pl ἤδη καὶ παιδί | παιδίω MAI, ? O | ὡς—καλὸν Z. 3 unleserl. O 3 ἐστὶν καὶ τὸ διαπρ. C | ἢ καλὸν ἢ κακὸν C | ἐν—καλλίστ(η) Z. 6 auBer ἐπ(ιθυ)μ(ία) πεφυ und (ἐ)λαβ(έτην) unleserl. O 4 δυοῖν γὰρ κινήσεων C: lücke in M | ἔστων B, εἰσι C | ἐπιθυμία C | πεφυκότες P Al: nach ψυχῆς C | σαρκὸς—διαφ. Z. 5 Lücke in M 5 διαφερετῶν C | ἀλλήλων C M, ἀλλήλοις Al | λαβέτην P MAI: βλάβαι C | ὀνομασται C | ἡ—ἀρετῆς Z. 6 Lücke in M 5f τῆς μὲν ἀρ., τῆς δὲ C 6 δὲ τῇ? O 76v 6f Pl ἀγωγὴν χρυσῇν . . δεῖν δὲ τῇ καλλίστῃ ἀγωγῇ τῇ τοῦ νόμου ἀεὶ συλλαμβάνειν | (πεί)θεσθαι—(π)ρὸ τῶν (φ)αύλων αἰρ. unleserl. O 7 βελτίω MAI | αἰρούμενος C 8 Pl καὶ τούτων μὲν ἄλλῃς | (τ)ούτων—μετὰ unleserl. O (auBer καὶ) | ἤδη C 9 τῆς ο | καὶ ἐγκ.—δέσπ(οι)να Ἀρε(τή) Z. 13 auBer μυθ. u. ριβον Z. 11f so gut wie ganz unleserl. O | ἐκκαλυπτόμενος C | μεταιωρολόγων Al 10 ἀναγκαζόμενος C | ἐξηγεῖσθαι C: εἰσηγήσασθαι Cb | τὸν] τοὺς C 11 καταναλίσκουσι C MAI: ἀναλίσκουσι P Jh | χρόνους C u. endet | οὐδὲν MAI 13 ὧ P 213v 14 (συγκαθ)υφασμένα unleserl. O | (προσ)κομιζέσθω unleserl. O 15 ΕΥΒ.] Μεθ. P, M a. Rand 15f ἐνδόξως, ὧ Γρηγ. u. ΓΡΗΓ. Z. 17 unleserl. o 15 ὧ MAI 17 Γρηγόριον P | Ὅτι οὗρ P | ἡκηκόεις O 17f εὐτρόχῳ (τῇ γ)λώ(ττῃ) unleserl. O τῇ γλώττῃ μετὰ τὰ πολλῆς χάριτος καὶ ἡδονῆς διαλεγομένης; ὥστε ἀγασθῆναί τινα προσέχοντα, καὶ τῆς μορφῆς ἀπανθούσης τοῖς λόγοις, ὡς ἀνδιαθέτως καὶ τῷ ὄντι φανταζομένη περὶ οἷν ἀφηγεῖτο διετέλει, ὑπερυθραινομένης αὐτῇ τῆς ὀψεως αἰδοῖ· ὅλη γὰρ εἶναι πέφυκε λευκὴ καὶ σῶμα καὶ Ψυχὴν.
- 8.27 ΕΥΒΟΥΛ. Ὁρθῶς, ὦ Γρηγόριον τοῦτα φῆς, καὶ οὐδὲν αὐτῶν ψεῦδος. ἔγνων γὰρ καὶ ἀπὸ τῶν ἄλλων ἀνδραγαθημάτων μῆτιν αὐτῆς, καὶ λέγειν ὅσα καὶ οἷα κατῴρθωσεν, ὑπερβαλλούσης ἀπάπης ἐπίδειξιν ποιουμένη Χριστῷ, καὶ ὡς διαπρεπῆς πολλάκις ἐφάνη τοῖς μεγάλοις καὶ πρῶτοις ἄθλοις ὑπαντῶσα τῶν μαρτύρων ἴσην τῇ προθυμίᾳ τὴν σπουδὴν κεκτημένη καὶ τῇ ἀκμῇ τῶν βουλευμάτων ἡν ρωμὴν του οωματος.
- 8.28 ΓΡΗΓΟΡ Ἀληθέστατα καὶ σὺ φῆς· ἀλλὰ μὴ διατρίβωμεν. τούτων γὰρ πέρι καὶ αὐτῆς ἔσται πολλάκις ἡμᾶς διαλέξασθαι. νῦν δὲ πρῶτον καὶ τῶν ἐξῆς παρθένων ἀξαγγεῖλαί με δεῖ σοι τοὺς λόγους, καθὼς ὑπέστην, μᾶλλον δὲ Τυσιανῆς καὶ Δομνίνας· αὗται γὰρ ὅτι περιλείπονται.
- 1.1 Οὐκοῦν λέγωμεν δὴ πρῶτον, αὐτόθεν ἀπ' αὐτῆς ἀπαρξάμεναι τῆς ἐπωνυμίας, δι' ἣν αἰτίαν ἐκλήθη παρθενία τοῦτο τὸ κορυφαϊότατον καὶ μακάριον ἐπιτήδευμα, οἷόν τε ὃν τυγχάνειν καὶ δύναμιν 13 Plato Phaed. 105 C — De autex. 9, 4 — 14 Athenag. Suppl. 7, 9. Hipp., De autichr. 2. Cohort. 8 — 18 Plato Tim. 2(3 D — 20 Plato Symp. 218 B. Acta Pauli 7 f. 18 — 24 Plato Phaedri-

237 C 1 δ . . τέρας | (πρ)οσιέναι τῷ unleserl. (προσνεῖμαι τῷ M AI) 2 (ἀγαλλ)ιάσει — ἐπαγγελλ(όμενον) unleserl. | καὶ — nagQ. Lücke in M 2 f (ἀλλέλ)ων — γὰρ Z. 3 unleserl. 0, Lücke in M 3 οὕτω γὰρ] τοσοῦτον M AI | ἐπέ- ραστον 65 5 ἦν τὸ τῆς ψυχῆς καταρδόμενον ἀληθῶς αὖξεται τε καὶ κουφίζεται πτέρωμα, τῶν ἀνθρωπίνων ἐξίπτασθαι καθ' ἡμέραν ἐθιζόμενον σπουδασμάτων. ἐπειδὴ γὰρ πανήγυριν τὸν βίον ἡμῶν σοφῶν παῖδες εἰρήκασιν εἶναι, ἡμᾶς δὲ τὸ δράμα τῆς ἀληθείας τὴν δικαιοσύνην ἤκειν ὡς εἰς θέατρον ἐπιδειφομένους — ἀντιτεχνούντων ἡμῖν καὶ ἀνταγωνιζομένων τοῦ διαβόλου καὶ τῶν δαιμόνων — , ἀνανεύοντας ἄνω δεῖ καὶ ἀνιπταμένους μετεωρίζεσθαι καὶ φεύγειν τὰ θέλητρα τῆς καλλιφωνίας αὐτῶν καὶ τὰ σχήματα, ἔξωθεν φαντασίᾳ σωφροσύνης ἐπκεχωσμένα, ἢ τὰς Σειρήνας μᾶλλον τὰς Ὀμηρικές. κηλούμενοι γὰρ ταῖς ἡδοναῖς τῆς πλάνης πτερορρουοῦσι πολλοὶ καὶ βαρύνονται εἰς τὸν καθ' ἡμᾶς ἦκοντες βίον, χαυνωθέντων αὐτοῖς καὶ 3 Plato Soph. 227 C — 5 Plato Phaedr. 249 C — 7 ff Plato Phaedr. 246 E. 248 C. 249 C — 10 Pythagor. bei Diog. Laert. VIII, 1, 6; Teles ed. Hense zu 15, 11 (Tatian von d. Welt) — 13 C. Porph. 1,2 — 15 Plato Epist. VII, 340 D — 16 De autex. 1. De res. I, 28, 1 — 17 Plato Pol. III, 413 C — Plato Phaedr. 218 C 4–7 Phot. Bibl. 237 S. 331 a, 23 1 εἰς ὕστερον P 196 2 σύμπαντες B | καὶ + | μυρίῳ ansprechend Jh 3 PI τῶν τῆς ψυχῆς καθάρσεων 4 τῆς < | παρθεῖα — εὐρεῖν Z. 7 Ph 311 a, –23 | πανθεῖα PW d: παρθεῖα OKI: περθεῖα Ph a, παρὰ θεῖα Ph b | <Ph 5 ὑπαλλαγὴν HSS: ἀπαλλαγὴν PhbJh, schwerl. richtig | δὴ μόνη undentl. | μόνην P 51 καὶ τετελ. < Ph | VI τελέους ἀεὶ τελετὰς τελούμενος 6 ἀφθόρους O: ἀφθάρτους P | τελετὰς unleserl. O | παρειαζούσαν P: ἀπεικάζουσα Ph 7 εὐρεῖν — κ(κι) λύ(πης) unleserl. | ἔ + Jh 7 ff PI τούτοις . . αὖξεται . . τὸ τῆς ψυχῆς πτέρωμα . . 248 ὧ πτερῶ) ψυχὴ κουφίζεται. 249 ἐξιστάμενος . . τῶν ἀνθρωπίνων σπουδασμάτων 8 καταρδευόμενον B | ἀλη)θῶς — πτέρωμα Z. 9 unleserl. O (von αὖξεται an ücke in M) 9 ἀ)νθρωπ(ίν)ων ἀκτίων M) — σπουδα(σμ)άτων unleserl. O ἐξ. — σπουδ. ücke in M) 10 πανήγυριν v 11 εἶναι vor σοφῶν Z. 10 O | εἰρήκεσαν OP 12 ἐπιδειζομένην P 14 f θέλητρα P v δόξαις . . ἐπικεχωσμένοι 17 PI ὕφ' ἡδονῆς κληληθέντες πολλοὶ nach βαρύνονται Z. 18 O 1 7 f PI βαρυνθεῖσα δὲ πτερορρουήση 18 εἰς τῶν (übergesch. über τὸ) O, τὸν ab. »verblichen, viell. « P | βίον ἦκοντες P χαλασθέντων τῶν τόνων, καθ' οὓς ἡ τῶν πτερῶν τῆς σωφροσύνης συγκρατεῖται φύσις, κουφίζουσα τὰ κάτω νεύοντα περὶ τὴν φθορὰν τῶν σωμάτων. ὅθεν, ὡ Ἀρετῇ, εἴτε . . [δι' ἑαυτὴν] εἴτε διὰ τὸ καὶ μετεωρίζειν πρὸς οὐρανὸν τὰς ψυχὰς ταύτην ἔσχηκας τὴν ἐπωνυμίαν, ἐπὶ λευκοτάτων ἀεὶ βαίνουσα φρενῶν, ἴθι μοι συναντιληψομένη τοῦ λόγου, ὃν αὐτὴ προσέταξας εἰπεῖν.

- 2.1 Οἱ γὰρ πτερορρουήσαντες καὶ πεσόντες εἰς τὰς ἡδονὰς οὐ πρότερον λήγουσι λύπης καὶ πόνων, ἔστ' ἂν τῇ τοῦ πάθους ἐπιθυμίᾳ τὴν ἀνάγκην ἐκπληροῦντες τῆς ἀκρασίας ἀμύητοι καὶ ἀτελεῖς τοῦ τῆς ἀληθείας ἀπομείνωσι δράματος, ἀντὶ τῆς μετ' αἰδοῦς καὶ σωφροσύνης παιδοποιήσεως ἀγρίαις ἐρώτων λυττήσαντες ἡδοναῖς αἱ δὲ εὐπτεροι καὶ κοῦφαι εἰς τὸν ὑπερκόσμιον τόπον ὑπερκύψαι τοῦ βίου καὶ ἰδοῦσαι μακρόθεν ἃ μὴ ἕτερος ἀνθρώπων ἐθεάσατο, τοὺς λειμῶνας αὐτοὺς τῆς ἀφθαρσίας, ἀμήχανα κάλλη καὶ ἄνθη φέροντας καὶ πεπληρωμένους, ἀεὶ πρὸς αὐτοὺς εἰσιν, ἀναπολοῦσαι τὰ ἐκεῖ θεάματα, καὶ διὰ τοῦτο μικρὰ ἡγοῦνται τὰ ἐνταῦθα νομιζόμενα καλά, πλούτους καὶ δόξας καὶ γένη καὶ γάμους, καὶ οὐδὲν ἔτι ἐκείνων 2 vgl. zu S. 81 7 f — 3 Plato Kiatyl. 41 5 D. Phaecl. 240 D — 5 Symp. 9, 1. De res. I, 27, 1 — 7 Plato Tim. 42 C — 9 Plato Phaed. 69 G. Phaedr. 248 B — 12 Plato Phaedr. 247 C. 249 C — 13 Plato Axioch. 371 C — Symp. S. 6, bf. Apok. Petr. 15 — 16 Plato Theaet. 173 E — 17 vgl. Plato Gorg. 523 C 3 f Phot. Bibl. 237 S. 311 a, 26 3 ὧ Ἀρ. — ἐπωνυμ. Z. 4 Ph 311 a, 24 ff | ὧ Ἀρ. εἴτε] ἡ ἀρετὴ ἦτοι Ph | ὅτι nach εἴτε u. αἰρετὴ nach ἑαυτὴν + Po Cb Jh nach PI, διὰ τὸ ehai αἰρετὴν + Kl 3 PI Phaedr. ἄνω μετεωρίζουσα | τὰς ψυχὰς < P | ἔσχηκε Ph 7 PI οὐ πρότερον πόνων λήξοι 9 f PI Phaedr. ἀμύητος καὶ ἀτέλεστος. Phaedr. 248 ἀτελεῖς τῆς τοῦ ὄντος θεάς ἀπέρχονται 10 δράματος] ὀράματος Jh,

aber vgl. S. 81, 11 | μετά B 11 PI Phaed. 81 A ἀγρίων ἐρώτων. Legg. IX, 586 ἔρωτας λυττώντας | λυοσῆσαντες O 12 κοῦφοι P | PI 247 τὸν δὲ ὑπερουράνιον τόπον 13 μακρόθεν] πόρρωθεν viell. richtig P Jh 13 f PI εἰς τὸν τῶν εὐσεβῶν χώρον οἰκίζονται, ἔνθα . . παντοῖοι . . λειμῶνες ἄνθεσι ποικίλοις ἑαριζόμενοι 14 λειμῶνας P 197 | αὐτοὺς undeutl. 15 καὶ vor πεπλ. < P | αὐτ)οὺς sehr undeutl. O, αὐταῖς Po Cb, αὐτοῖς MAIJh | ἀναπλοῦσαι P, ἀναπλοῦσαι B 16 μικρὰ ἡγούνται undeutl. O; μὴ ῥέπουσαι πρὸς 2. Hd. in ücke M AI | PI ταῦτα πάντα ἡγησαμένη σμικρὰ καὶ οὐδὲν 17 Pl γένη καὶ πολύτους | πλούτους undeutl. | πλοῦτον κ. δόξαν M AI | κ. γένη — γάμους unleserl. O (2. Hd. in ücke M) | καὶ vor οὐδὲν < M AI | οὐδε. O | ἔτι P: τι AIJh, auch wohl O wie AI περὶ πλείονος ποιοῦνται. ἀλλὰ καὶ εἴ τις αὐτῶν θηρίοις ἢ πυρὶ τὰ σώματα βούλοιο παραδιδόναι καὶ τιμωρεῖσθαι, ἐτοίμως ἔχουσι τῶν ἀλγηδόνων ἀφροντιστεῖν διὰ τὸν ἐκείνων πόθον καὶ τὴν ἐκείνων ἐκπληξιν, ὥστε δοκεῖν αὐτὰς καὶ ἐν κόσμῳ οὕσας μὴ εἶναι ἐν κόσμῳ, ἀλλὰ τῷ φρονήματι καὶ τῇ ὁρμῇ τῆς ἐπιθυμίας εἰς τὴν ἄγυριν ἤδη τῶν ἐν τοῖς οὐρανοῖς τυγχάνειν. οὐ γὰρ θέμις ἐπὶ γῆς βρίθειν κατὰ τὴν ἑαυτοῦ φύσιν τῷ τῆς παρθενίας πτερῷ, ἀλλ' ἄνω φέρειν εἰς καθαρὸν αἰθέρα καὶ τὸν τῶν ἀγγέλων γείτονα βίον. ὅθεν καὶ πρῶται τῶν ἄλλων μετὰ τὴν ἀνάκλησιν καὶ τὴν ἐντεῦθεν ἐκδημίαν αἱ ὀρθῶς καὶ πιστῶς παρθενεύσασαι τῷ Χριστῷ τὰ νικητήρια φέρονται τῶν ἄθλων, τοῖς τῆς ἀφθαρσίας ἄνθεσι στεφθεῖσαι πρὸς αὐτοῦ· ἅμα γὰρ τῷ καταλεῖψαι τὸν κόσμον τὰς ψυχὰς λόγος ταῖς παρθένοις ὑπαντῶντας ἀγγέλους μετὰ πολλῆς εὐφημίας εἰς τοὺς προειρημένους παραπέμπειν λειμῶνας αὐτάς, εἰς οὓς καὶ πρόσθεν ἐλθεῖν ἐγλίχοντο, μακρόθεν αὐτοὺς φαντασιωθεῖσαι τότε, ὅποτε ἔτι ἐπενδημοῦσαι τοῖς σώμασιν ἰνδάλλοντο τὰ θεῖα.

- 3.1 Ἐνταῦθα οὖν δὴ ἐλθούσας θαυμαστά τινα θεάσασθαι καὶ ἐκλαμπρα καὶ μακάρια κάλλη καὶ ὅποια ἐξειπεῖν εἰς ἀνθρώπους δυσχερές. εἶναι γὰρ αὐτὴν δικαιοσύνην καὶ αὐτὴν σωφροσύνην, ἀγάπην αὐτὴν ἐκεῖ καὶ ἀλήθειαν καὶ φρόνησιν καὶ τὰ ἄλλα ὡσαύτως ἐπιφανῆ τῆς σοφίας ἄνθη καὶ φυτὰ, ὧν ἡμεῖς ἐνθάδε σκιάς μόνας φασματώδεις ὀνειρώσσοντες ἀπὸ τῶν πράξεων ἡγούμεθα τῶν ἀνθρῶ- 1 I Kor. 13, 3 ? — 4 vgl. Plato Symp. 211 D — Ep. ad Diognet. 5 — 6 Symp. S. 49, 16. 68. 18. 85, 7. 92, 15; vgl. Tatian 13 — 9 vgl. Apok. Job. 14, 4. I Thess. 4, 16 — 10 II Kor. 5, 9 — 13 Apok. Petr. ? — 15 Plato Pbaedr. 248 A — 16 Kor. 5, 6 — 17 Plato Phaedr. 250 B — 18 vgl. Plato Tim. 28 C — 19 Plato Phaedr. 247 DE — 21 Symp. S. 114, 5. Plato Pol. VH, 532 C 1 πλέονος P | ποιοῦνται ἀλλὰ καὶ εἴ unleserl. O | ἀλλὰ] ὥστε M AI | αὐ . . . O: αὐτοῖς MAI | θηρ)ίοις ἢ undentl. O 1 f βούλ. τὰ σώμ. P Jh | 2 βούλοιο O 66 3 πόθων P (nicht V) 4 καὶ vor ἐν < Cb Jh | οὔσαι B 6 τῶν ἄστρων ἐν P 7 τὸ . . πτερὸν P | ἀλλὰ P 8 φέρ.] εἰς οὐρανόν + P Jh 10 παρθενεύουσαι B 12 πρ. αὐτ. auch παρ' ἑαυτοῦ MAI) 13 λόγος] ἔχει P 14 παραπέμ|πειν P v 15 PI γλιχόμεναι . . τοῦ ἄνω 16 ἐπενδημοῦσαι O: ἐκδημοῦσαι P Jh: ἐκδημοῦσαι Po 17 οὖν + O | θεάσ. θαυμ. τινα O 17 f κάλλος δὲ τότε' ἦν ἰδεῖν λαμπρόν, ὅτε . . μακαρίαν ὄψιν τε καὶ θεάν . . εἶδον 18 ἐκλάμποντα O 19 f PI καθορᾷ μὲν αὐτὴν δικαιοσύνην, καθορᾷ δὲ σωφροσύνην, καθορᾷ δὲ ἐπιστήμην . . καὶ τᾶλλα ὡσαύτως τὰ ὄντα ὄντως θεασαμένη | αὐτὴν vor σωφρ. < Cb Jh | φρόνησιν . . σωφροσύνην P 21 f PI φαντάσματα θεῖα κ. σκιάς πίνων συνίστασθαι, ὅτι μὴ ἔστιν αὐτῶν δεῦρο μηδὲν εἶδωλον καταφανές, ἀλλ' ἀπεικονίσματα μόνον ἀειδῆ, ἃ δὴ καὶ αὐτὰ σκοτεινῶς πολλάκις ἀπεικάζοντες αἰσθανόμεθα. οὐ γὰρ ἂν πώποτε δικαιοσύνης αὐτῆς ἢ συνέσεως ἢ εἰρήνης ὀφθαλμοῖς ἐθεάσατο τις μέγεθος ἢ σχῆμα ἢ κάλλος· ἐκεῖ δὲ ἐν τῷ ὄντι, ὡς εἰσίν, ὁλοτελῆ βλέπονται καὶ σαφεῖ. εἶναι γὰρ δένδρον τι σωφροσύνης αὐτῆς, εἶναι ἀγάπης, εἶναι συνέσεως, ὥπερ καὶ τῶν ἐνθάδε τὰ φυτὰ καρπῶν. οἶον σταφυλῆς ἢ ρόας ἢ μήλων. οὕτω δὴ κάκείνων βλέπεσθαι μὲν καὶ ἐσθίεσθαι τοὺς καρπούς, οὐ μὴν ἀπόλλυσθαι καὶ φθίνειν, ἀλλ' εἰς ἀθανασίαν αὔξειν καὶ θειότητα καὶ τοὺς δρεπομένους· καθὼς κάκεϊνος, ἐξ οὗ πάντες ἐσμέν, πρὸ τοῦ παραπεσεῖν καὶ πηρωθῆναι τὰς ὄψεις ἐν τῷ παραδείσῳ τυγχάνων ἀπεκαρπεύετο, τοῦ

θεοῦ θεμιστεύοντος τὸν ἄνθρωπον τῶν τῆς σοφίας ἐργάτην τεθῆναι καὶ φύλακα φυτῶν. τοιοῦτους γὰρ ἦν καρποὺς πεπιστευμένος γεωργεῖν καὶ ὁ πρῶτος Ἀδάμ. καὶ ὁ Ἰερεμίας δὲ ταῦτα τυγχάνειν ἰδικῶς ἵν τινι τόπῳ καὶ ἀφεστῶτι μεγάλην ἀπόστασιν τῆς καθ' ἡμᾶς οἰκουμένης οἶδεν, ἔνθα τοὺς ἐξολισθήσαντας τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν κατοικιτίζων λέγει »μέθετε ποῦ ἐστὶ φρόνησις, ποῦ ἐστὶν ἰσχύς, ποῦ ἐστὶν ἡ σύνεσις τοῦ γινῶναι, ἅμα ποῦ ἐστὶ μακροβίωσις καὶ ζωή, ποῦ ἐστὶ φῶς ὀφθαλμῶν καὶ εἰρήνη. τίς εὔρε τὸν τόπον αὐτῆς, ἢ τίς εἰσήλθεν εἰς τοὺς αὐτῶν;· τούτων οὖν διελθούσας εἰς τοὺς θησαυροὺς ἀποκαρπεύεσθαι λόγος τῶν ἀρετῶν τὰς παρθένους, εὐτάκτοις φωσὶ καὶ πολλοῖς καταρδομένας, ἃ δίκην πηγῆς αὐταῖς ὁ θεὸς ἀνενεργεῖται, καταλάμπων ἐκείνον τὸν αἰῶνα φωσὶν ἀδότοις. αἱ δὲ χορεύουσιν ἐμμελῶς γεραίρουσαι τὸν θεόν· περικέχυται τὰρ αὐταῖς ἄηρ καθαρὸς καὶ μὴ καθιπνευόμενος ἡλίῳ.

4. 1 Νῦν οὖν, ὦ παρθενοί, σωφροσύνης ἀχράντου θυγατέρες, ὑπὲρ ζωῆς ἡμῖν ἀφθόνου καὶ βασιλείας οὐρανῶν ἢ σπουδῇ. εἰς τὴν αὐτὴν δόξαν τῆς ἀγνείας καὶ ὑπεῖς προθύμως ταῖς πρὸ ὑμῶν συμφρονήσατε, ὀλίγα φροντίσασαι βίου· οὐ γὰρ μικρὸν εἰς ἀφθαρσίας ἀγνεία, ἀνωφερῇ τὴν σάρκα πρὸς ὕψος αἴρουσα καὶ τὸ κάθυγρον αὐτῆς ἀναξηραίνουσα καὶ πηλῶδες βάρος ὀλκῇ μείζονι. Με βριθέτω τῆς ἀκοῆς ὁ ῥύπος ῥέπων εἰς τὴν γῆν, μηδὲ μετὰ κασμεῖτω λύπη τὴν χαράν, ἐκτίκουσα τὰς ἐπὶ τοῖς κρείττοσιν ἐλπίδας· ἀλλὰ ἀτρύχως αποσεῖσθε τὰς ἐπισυμβαινούσας ὑμῖν συμφοράς, μὴ θολοῦσαι γόοις τὸν λογισμόν. νικάτω γὰρ ἡ πίστις πάντη, καὶ ἀπωθεῖσθω τὸ φῶς αὐτῆς τὰ φερόμενα τοῦ πονηροῦ περὶ τὴν καρφίαν φάσματα. ὥσπερ γὰρ ὁπότεν ἡ σελήνη τὸν οὐρανὸν αἴγλης ἐκλάμψασα πληρώση καὶ πᾶς ὁ ἄηρ αἴθριος γτενηθῇ, ἄφνω δὲ νεφέλαι ποθὲν ἐκ δυσμῶν υποδραμοῦσαι βάσκανοι πρὸς ὀλίγον τὸ φῶς αὐτῆς ἐπισκιάζουσιν, οὐ μὴν ἀφαιμροῦνται, ἄτε εὐθέως τῇ ῥύμῃ τοῦ πενύματος ἐξωθούμεναι· οὕτω δὲ καὶ ὑμεῖς ἐν τῷ κόσμῳ λάμπουσαι τὴν ἀγνείαν, ὑπὸ θλίψεων ὀχληθεῖσαι καὶ πόνων, ὧ παρθένοι, μὴ ὀκλάσητε πρὸς τὰς ἐλπίδας. ἐξωθοῦνται γὰρ τῷ πνεύματι τὰ ἐκ τοῦ πονηροῦ νέφη, ἐὰν ὥσπερ ἡ μήτηρ ὑμῶν καὶ ὑμεῖς, ἡ γεννώσα τὸν ἄρσενά παρθένος ἐν τῷ οὐρανῷ, μὴ δειλιάσητε λοχῶντα καὶ ἐφεδρεύοντα τὸν ὄφιν· περὶ ἧς ἐγὼ πρὸς ὑμᾶς ἀμηγέπη διεξελεύσομαι δηλοῦσα· καιρὸς γὰρ τὰ νῦν. — καὶ ὥφθη μέγα σημεῖον ἐν τῷ οὐρανῷ « τὴν Ἀποκάλυψιν ὁ Ἰωάννης ἐξηγούμενος λέγει γυνὴ περιβεβλημένη τὸν ἥλιον καὶ ἡ σελήνη ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτῆς· καὶ 4 Plato Legg. III, 684 D — 7 Plato Phaecir. 247 B. Vgl. zu S. 83, 6 — 13 Tgl. 96, 16 f — 16 Mt. 5, 16 — 22 Apok. Job. 12, 1–6 1 Nῦν P v | w < P 2 ὑμῖν Sh. | οὐρανῶν undeutl. 3 συμφρονήσα . . . O 4 τοῦ + Ausgg. | τοῦ β(ίου) unleserl. (in ücke in M) | PI οὐ μικρὸν εἰς ῥαστώνην 5 ἀφθαρσία καὶ | ἀνωφερῇ τὴν σάρκα P, w. e. seh. auch O: ἄνω φέρουσα καὶ Ber ἄνω φερ. in ücke M) AlJh 6 κάθ(ο)ῦρον καθαρὸν M) . . αὐ . . ἧς ἄν . ξηραίν) unleserl. O | αὐτῆς P: αὐτῇ M: < AI Cb Jb | ἀναξηραίνουσα B 7 μηδὲ — ῥέπων unleserl. (μηδὲ — ῥύπος ücke in M) | ῥύπος auf Rasur P 7 f μετακοσμεῖτο — ἐκτίκουσα unleserl. O ücke in M) 8 κρείττοσιν O 67 9 ἐπισείεσθε P 10 παντὶ P 11 τὸ nach φῶς O | φερ.] φαινόμενα 12 ὅταν P Jh 13 αἴθριος B 14 f τὸ φῶς αὐτῆς vor pr. ὀλίγον P Jh 16 δὲ < 17 ὀχληθεῖσαι P 199 18 ὀκλά O 19 καὶ ὑμεῖς vor μη Z. 20 mit Recht Kl 20 παρθένον (παρ O) AlPoCb, Jb 21 ἀμηγέτη Jh wie PI Pol. V, 474 C ἁΜ γέ πη ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς στέφανος ἀστέρων δεκαδύο· καὶ ἐν γαστρὶ ἔχουσα κροάζει ὠδίνουσα καὶ βασανιζομένη τεκεῖν. καὶ ὥφθη ἄλλο σημεῖον ἐν τῷ οὐρανῷ· καὶ ἰδοὺ δράκων πυρρὸς μέγας, ἔχων χεφαλὰς ἑπτὰ καὶ κέρατα δέκα, καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτοῦ ἑπτὰ διαδήματα· καὶ ἡ οὐρὰ αὐτοῦ σύρει τὸ τρίτον μέρος τῶν ἀστέρων τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἔβαλεν αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν· καὶ ὁ δράκων ἔστηκεν ἐνώπιον τῆς γυναικὸς τῆς μελλούσης ἐκτεκεῖν, ἵνα ὅταν τέκῃ τὸ τέκνον αὐτῆς καταφάγῃ. καὶ ἔτεκεν υἱὸν ἄρσενά, ὃς μέλλει ποιμαίνειν πάντα τὰ ἔθνη ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ· καὶ ἠρπάσθη τὸ τέκνον αὐτῆς πρὸς τὸν Μιν καὶ πρὸς τὸν θρόνον αὐτοῦ· καὶ ἡ γυνὴ ἔφυγεν εἰς τὴν ἔρημον, ὅπου ἔχει ἐκεῖ τόπον ἡτοιασμένον ὑπὸ τοῦ θεοῦ, ἵνα ἐκεῖ τρέφωσιν

αὐτὴν ἡμέρας χιλίας διακοσίας « καὶ τὰ μὲν οὖν περὶ τῆς γυναικὸς ἱστορούμενα καὶ τοῦ δράκοντος ὡς ἐν ἐπιτομῇ τέλος ἔχει περὶ δὲ τοῦ τὴν ἐπίλυσιν αὐτῶν ἀνεύρασθαι καὶ εἰπεῖν μεῖζον ἢ καθ' ἡμᾶς. ὅμως τολμητέον, πιστεύσασαν τῷ κελεύσαντι «τὰς γραφὰς» ἐρευνᾶν. εἰ οὖν καὶ σφῶν τὰ λεγόμενα συνδοκεῖ, χαλεπὸν οὐδὲν ἤδη τερίλασθαι· πάντως γὰρ συγγνώσεσθε, πρὸς τὴν ἀκρίβειαν τῆς γραφῆς ἐὰν μὴ δυνηθῶ διαρκέσαι.

5.1 Ἡ ὁφθεῖσα περιβεβλημένη τὸν ἥλιον ἐν τῷ οὐρανῷ γυνὴ καὶ στέφανον ἐξ ἀστέρων περικειμένη δώδεκα, ἥς τὴν ἔδραν εἶχε ἡ σελήμη πρὸς τοῖς ποσὶ, καὶ ὠδίνουσα καὶ βασανιζομένη τεκεῖν, αὕτη κυρίως ἐστὶ κατὰ τὸν ἀκριβῆ λόγον ἡ μήτηρ ἡμῶν, ὧ παρθένοι. 12 S. 25, 3. 33, 19. 42, 3. Plato Tim. 40 D — 15 Joh. 5, 39 — 22 vgl. Symp. S. 37, 1 ff 19 ff Phot. Bibl. 237 S. 311 a, 42—b, 4 — Andi-eas PG 106, 320 B Cat. 8, 535, 13) 1 καιφαλῆς, a. Rd. κε, B | δώδεκα P Jh, δόδεκα B 4 διαδ. ματα O 5 τῶν ἀστέρων < (viell. etw. a. Rd., μέρ. . . τ. οὐρ. < MAI) 6 καὶ ἔ(βαλ)εν αὐτοὺς unleserl. 7 (μελλού)σης ἐκτεκεῖν unleserl. (μελλ. 8 καταπίη P | ἔτεκεν υἱὸν undeutl. | ἄρσενα — ποιμαί(ναι) unleserl. O ποιμένειν B 9 ἐν < P | σ . . ηρᾶ O, σιδηροῦ P | καὶ — τέκνον unleserl. | ἡρπάγη Po Cb Jh 10 θρόνον P v | αὐτοῦ — ἔρημον unleserl. 11 ἐκεῖ < | τόπον v 12 καὶ vor τὰ + 12 ff PI ταῦτα . . τὰ περὶ . . εἰρημένα . . ἐχέτω τέλος . περὶ δὲ τῶν . . μεῖζον ἢ καθ' ἡμᾶς 14 ἀνευρᾶσθαι P 15 τολμητέον: vgl. auch PI Phaedr. 247 C | πιστεύσαντας P, πιστεύσαντες B 19 Ἡ ὁφθεῖσα etc. c. 5 — 8] Ph kurz zusammenfassend ὅτι τὰ πλεῖστα τῆς τοῦ Ἰωάννου Ἀποκαλύψεως ῥητὰ εἰς τὴν ἐκκλησίαν κ. τὰς παρθενεὺς οὐσας ψυχὰς ἀνάγει. ἀλλὰ σχεδὸν καὶ ὅσα ἂν ῥητὰ καὶ ἄλλοθεν ἔλαβεν, ἀλληγορικῶς αὐτὰ καὶ οὐ κατὰ τὸ γράμμα διηγεῖται ἐν τῷδε τῷ διαλόγῳ | s. Andr zu S. 89, 7 ff 20 ἐξ] ἐκ τῶν Cb Jh 22 κυρίως < | ἡ < P | ὑμῶν P | ὁ παρθένος B δύναμις τις οὕσα καθ' ἑαυτὴν ἑτέρα τῶν τέκνων, ἣν ὅτε μὲν Ἰερουσαλὴμ οἱ προφηταὶ κατὰ τὴν σύνοψιν τῶν ἐπιφερομένων, ὅτε δὲ νύμφην, ὅτε δὲ Σιών ὄρος, ὅτε δὲ ναὸν καὶ σκηνὴν τοῦ θεοῦ κεκλήκασιν. ἡ γὰρ παρορμωμένη φωτίζεσθαι δύναμις ἐν τῷ Προφῆτῃ, φωτίζου, φωτίζου» κεκραγότος αὐτῇ τοῦ πνεύματος »Ἰερουσαλὴμ ἡκεῖ γὰρ σου τὸ φῶς, καὶ ἡ δόξα κυρίου ἐπὶ δὲ ἀνατέταλκεν. ἰδοὺ καλύψει σκότος καὶ γνόφος γῆν, καλύψει ἐπ' ἔθνη· ἐπὶ δὲ σὲ φανήσεται κύριος, καὶ ἡ δόξα κυρίου ἐπὶ δὲ ὀφθήσεται. καὶ πορεύσονται βασιλεῖς ἐν τῷ φωτί σου καὶ ἔθνη ἐν τῇ λαμπρότητί σου. ἀνάβλεψον κύκλω τοῖς ὀφθαλμοῖς σου καὶ ἴδε συνηγμένα τὰ τέκνα σου. ἦκασι πάντες οἱ υἱοὶ σου μακρόθεν, καὶ αἱ θυγατέρες σου ἐπ' ὧμων ἀρθήσονται» ἔστιν ἡ ἐκκλησία, ἥς τὰ τέκνα πασσοῦσιν ἐν τῷ βαπτίσματι μετὰ τὴν ἀνάστασιν πάντοθεν πρὸς αὐτὴν ἦξει καταθέοντα αὐτῇ, δεχομένη τε τὸ φῶς τὸ ἀνέσπερον, τὴν λαμπρότητα στολῆς σχήματι περιβεβλημένη τοῦ λόγου, ἡδέεται. ποίῳ γὰρ ἄλλῳ τιμαλφεστέρῳ κόσμῳ ἢ τιμιωτέρῳ τὴν βασιλίσσαν ἔπρεπε κοσμηθεῖσαν νυμφαγωγηθῆναι τῷ κυρίῳ, φῶς ὡς ἱμάτιον· λαβοῦσαν, δι' ὃ καὶ αὐτὴν ὑπὸ τοῦ πνεύματος ἀνακληθῆναι; ἴτε γὰρ ἀναβᾶσαι τῷ λόγῳ θεάσασθε ὥσπερ τὰς πρὸς γάμον παρθένους γυναῖκα μεγάλην, καθαρὸν καὶ ἄχραντον ὄλον καὶ μόνιμον κάλλος καὶ οὐδὲν ἐλαττούμενον τῆς λαμπρότητος τῶν φώτων ἀθοστίλβουσας, καὶ ἀντὶ μὲν στολῆς αὐτὸ φῶς ἡμφιεσμένην, ἀντὶ δὲ λίθωι· τιμίων ἀστράσι φαιδροῖς τὴν κεφαλὴν κεκοσμημένην. ὃ γὰρ ἡμῖν ἐσθῆς, τοῦτο ἐκείνη φῶς· ὃ δὲ 1. 3 Hebr. 12, 22 (8, 2). I Kor. 3, 16 f. 11 Kor. 6, 1(3. Ephcs. 2, 21 — 5 Jes. 60, —4 — 15 Psal. 44, 9 — 17 Psal. 103, 2 12. — S. 88, 3 Andi-eas PG 106, 320 B (Gramer Cat. S. 535, 13 ff) 3 τοῦ < P Jh 4 παρορμωμένη : παρωρμημένη P Jh 5 (1. 2. φωτίζου < Po Cb Jh | κεκραγότι VJh: P 200, dann Rasur | αὐτῇ — πνεύματος < P Jh 7 ἐπὶ ἔθνη O 8 κυρίου O: αὐτοῦ P 9 ἐν + | ἐν + O 10 τοὺς ὀφθαλμοὺς w. e. seh. O (M) 11 οἱ w. e. seh. < | καὶ — ἐπ' unleserl. O 12 ἥς τὰ uudeutl. O | τέκνα πασσοῦσιν unleserl. (a. d. Seite e. Bemerkung): ἦξει hier AI 12 f ἐν τῷ βαπτίσματι + O, viell. vor πασσοῦσιν zu lesen 13 πάντ. πρ. αὐτὴν sehr undeutl. O | ἦξει < O | καταθεὸν 14 αὐτῇ verbindend mit dem Folgenden Jh: < O I . . ομένη O | τε < | ἀνέσπερον) — λαμπρότητα — περι(βεβλημένη) Z. 15 unleserl. O (st. τὴν λ. στολῆς ücke in M) 15 ἦδε)ται —

τιμιωτέρω Z. 16 unleserl. (nur κόσμω u. ücke in M) 16 ἢ τιμιωτέρω < AI | βασίλειαν O | ἔπρεπε O 68 17 διὸ Λαὶ δὴ O 18 πν. Bo, vgl. Z. 5: πατὴρ I ἀναβληθῆναι O | ἴθε, ab. a. Rd. corr. ἴτε, B 19 f ψαθαρόν P (nicht B) 21 ἀντὶ P v 22 τιμίω λήθων O 23 ὁ γὰρ ὁ δὲ Andr) — εὐφεγγεστέρα S. 88,3 auch Andr | τοῦτ' ἐκείνης P ἡμῖν χρυσὸς ἢ διαφανεῖς λέθοι, τοῦτο ἐκείνη τὰ ἄστρα, ἄστρα δὲ οὐχ ὅποια ταῦτα τὰ ἐν τῷ ὁρατῷ κείμενα τόπω, ἀλλὰ τινα κρείττω καὶ εὐφεγγέστερα, ὥστε εἰκόνας ἐκείνων μᾶλλον νομίζεσθαι ταῦτα καὶ ἀπεικονίσματα.

- 6.1 Βεβηκέναι τε ἐπὶ τῆς σελήνης, σελήνην, ὡς ἡγοῦμαι, τροπικῶς τὴν πίστιν τῶν ἀποκαθαιρομένων τὴν φθορὰν τῷ λουτρῷ λουτρῷ διὰ τὸ προσεοικέναι τὸ φῶς αὐτῆς μᾶλλον ὕδατι χλιαρῷ καὶ πᾶσαν ἐξ αὐτῆς ἡρτῆσθαι τὴν ὑγρὰν οὐσίαν. ἐφέστηκεν οὖν ἐπὶ τῆς πίστεως καὶ προσλήψεως ἡμῶν ἡ ἐκκλησία κατὰ τὴν τῆς σελήνης σύνοψιν, μέχριπερ ἂν »εἰσέλθῃ τὸ πλήρωμα τῶν ἐθνῶν, ὠθίνουσα καὶ ἀναγεννῶσα τοὺς ψυχικοὺς εἰς πνευματικούς, καθ' ὃν λόγον καὶ μήτηρ ἐστίν. ὥσπερ γὰρ σπορὰν ἄνδρὸς ἀμόρφωτον ὑποδεξαμένη γυνὴ περιοδὸς χρόνων ἄνθρωπον ὁλόκληρον ἀποκύει, ταύτῃ δὴ καὶ τοὺς προσφεύγοντας τῷ λόγῳ φήσειεν ἂν τις συλλαβοῦσαν αἰεὶ τὴν ἐκκλησίαν, καὶ τὴν καθ' ὁμοίωσιν ἰδέαν αὐτοὺς καὶ μόρφωσιν μορφοῦσα τοῦ Χριστοῦ, περιόδους χρόνων πολίτας τῶν μακαρίων ἐκείνων αἰώνων ἐργάζεσθαι. ὅθεν ἐξ ἀνάγκης αὐτὴν ἐφεστάναι δεῖ τῷ λουτρῷ τοὺς λουομένους γεννῶσαν· τούτῳ γὰρ καὶ σελήνη κέκληται τῷ τρόπῳ ἢ περὶ τὸ λουτρὸν αὐτῆς ἐνέργεια, ἐπειδὴ νέον σέλας ἀνανεασθέντες οἱ ἀναγεννώμενοι λάμπουσιν, ὅ ἐστι νέον φῶς, ὅθεν κὼ νεοφώτιστοι καλοῦνται περιφραστικῶς, τὴν πνευματικὴν αὐτοῖς πανσέληνον κατα τὴν περίοδον τοῦ πάθους καὶ τὴν ἀνάμνησιν νέαν αἰεὶ παραφαινούσης, ἵστ' ἂν ἡ αὐγὴ καὶ τὸ φῶς τὸ τέλειον ἀνατείλῃ τῆς μεγάλης ἡμέρας.
- 8.1 Ἐὰν δέ τις (οὐδὲν γὰρ χαλεπὸν ἔτι διαρρήδην εἰπεῖν) ἀγανακτήσας φράσῃ πρὸς τὰ εἰρημένα, Καὶ πῶς ὑμῖν ἡ ἐξήγησις ἔτι, ὡ παρθένοι, γίνεται κατὰ νοῦν τῆς γραφῆς, ὁπότε ἡ μὲν Ἀποκάλυψις ἄρσενά τὴν ἐκκλησίαν διορίζεται γεινῶν, ὑμεῖς δὲ ἐπὶ τῶν ἀπολουομένων παρειλήφατε τὰς τελεσφόρους ὠδῖνας αὐτῆς πληροῦσθαι λουομένας; λέξομεν, Ἄλλ', ὦ φιλαίτιε, ἀλλ' οὐδέ σοι πάρεστιν ἀποδείξαι τὸν Χριστὸν αὐτὸν εἶναι τὸν γεννώμενον· πάλαι γὰρ πρὸ τῆς Ἀποκαλύψεως ἐπεπλήρωτο τὸ μυστήριον τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ λόγου, ὁ δὲ Ἰωάννης περὶ παρόντων καὶ μελλόντων θεσμωδεῖ. ὁ δὲ Χριστὸς πάλαι κηθεῖς οὐχ ἡρπάσθη ὁπότε ἔτέχθη πρὸς τὸν θρόνον τοῦ θεοῦ, φόβῳ τοῦ μὴ λυμήνασθαι αὐτὸν τὸν ὄφιν· ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἐγεννήθη καὶ κατήλθεν αὐτὸς ἀπὸ τῶν θρόνων τοῦ πατρός, ἵνα τὸν δράκοντα χειρώσῃται μείνας παοστρέχοντα τῇ σαρκί. ὥστε ἀνάγκη ὁμολογεῖν δὴ καὶ δὲ τὴν ἐκκλησίαν εἶναι τὴν ὠδίνουσαν καὶ γεννῶσαν τοὺς ἀπολουτρομένους, ὥς που καὶ ἐν Ἡσαΐα τὸ πνεῦμά φησι πρὶν τὴν ὠδίνουσαν τεκεῖν καὶ πρὶν ἐλθεῖν τὸν πόνον τῶν ὠδίνων, ἐξέφυγε καὶ ἔτεκεν ἄρσεν. τίς ἤκουσε τοιοῦτο; καὶ τίς ἐώρακεν οὕτως; εἰ ὠδινεν ἡ γῆ ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ, εἰ δὲ καὶ τέκοι ἔθνος εἰσάπαξ, ὅτι ὠδίνησε Σιών καὶ ἔτεκεν ἄρσενά. τίνα ἐξέφυγεν ἢ 1 Plato Legg. X, 898 C — 11 vgl. Syiur. S. 32, 19 — 16 Jes. 66, 7. 8 7–9 13– S. 90, 2 Andreas PG 106, 320 BC (vgl. Arethas, Gramer Cat. 8, 352 f) 1 ἔτι διαρρ.] ἐπιδιαρρῆδην P | οὐδὲν — εἰπεῖν PI 2 προειρημένα O | ἢ < P | ἔτι + O 4 ἄρρενα O | ἐπὶ Kl: ἀπὸ O P 4 f ἀπολουομένων OP: ἀπολουμένων B : ἀπολουτρομένων Po Jh (auch Z. 15) 5 τελεσφορουμένας O (J λέξωμεν O 6 f ἐπιδείξει Cb Jh 7 ff Andr S. 320 A ὁ δὲ μέγας Μεθόδιος εἰς τὴν ἀγίαν ἐκκλησίαν ἐξέλαβεν, ἀνάρμοστα τῇ δεσποτικῇ γεννήσει τὰ περὶ αὐτῆς ἡγησάμενος διὰ τὸ ἤδη πρὸ πολλοῦ τετέχθαι τὸν κύριον. S. 320 B C καὶ πάλιν Μιν (Meth.)· οὐ χρή τ. Χρ. α. ε. νομίζειν τὸν γενν. etc. — θεσμωδεῖ Z. 9 7 πρὸ] τὸ V 8 ἐπηπλήροτο B | τὸ < P 9 f ὁ δὲ P 201 v 11 τοῦ] τῷ B 13 μινὰς P | τρέχοντα P: ἐπιτρέχοντα PoCbJh | ὥστε — ἄρσενά S. 92, 2 Andr (καὶ μεθ' ἕτερα· ὥστε etc.) 14 δῆ] δεῖ P Andr | κ. σὲ u. που καὶ Z. 15 < Andr 15 ἀπολελυτρωμένους Andr 15 f φησιν vor ἐν Andr 16 καὶ — ὠδίνων Z. 17 u. τίς — ἄρσενά Z. 19 <

Andr 17 τοιοῦτ . Ο: τοιοῦτον MAI 18 ἡ γῆ Ο: γυνή B, in P üb. ausradiei-tem γῆ | καὶ εἰ P | ἐγενήθη P, ἐγέννησεν Jh; unleserl. aber wohl τεκοι wie Justin Dial. 85, 28 (Kl), τέκοι 2. Hd. MAI 19 ἄρσενα: τὰ τέκνα w. e. seh. 0, dann etwas verwischt τὰ τέκνα αὐτῆς M AI) πάντως τὸν δράκοντα, ἵνα γεννήσῃ τὸν λαὸν ἡ νοητὴ Σιών τὸν ἄρσενα, τὸν τῶν γυναικείων παθῶν καὶ τῆς ἐκλύσεως εἰς τὴν ἐνότητα τοῦ κυρίου καταντήσαντα καὶ ἀπαρσενωθέντα τῇ σπουδῇ; .

8.1 Λέγωμεν οὖν πάλιν ἐξ ἀρχῆς ἐπαναπολήσασαι, μέχριπερ ἂν καθεξῆς πρὸς τὸ τέλος ἔλθωμεν ἐξηγούμεναι τὰ εἰρημένα. σκόπει οὖν, ἐάν πως καὶ σοὶ δοκῇ πρὸς εὐδοξίαν ὁ λόγος πληροῦσθαι. ἐγὼ γὰρ τὸν ἄρσενά ταύτη γεννᾶν εἰρησθαι νομίζω τὴν ἐκκλησίαν, ἔπειδὴ τοὺς χαρακτῆρας καὶ τὴν ἐκτύπωσιν καὶ τὴν ἀρρενωπίαν εἰλικρινῶς τοῦ Χριστοῦ προσλαμβάνουσιν οἱ φωτιζόμενοι, τῆς καθ' ὁμοίωσιν μορφῆς ἐν αὐτοῖς ἐκτυπούμενης τοῦ λόγου καὶ ἐν αὐτοῖς γεννωμένης κατὰ τὴν ἀκριβῆ γνῶσιν καὶ πίστιν, ὥστε ἐν ἐκάστῳ γεννᾶσθαι τὸν Χριστὸν νοητῶς. καὶ διὰ τοῦτο ἡ ἐκκλησία σπαργᾷ καὶ ὠδίνει, μέχριπερ ἂν ὁ Χριστὸς ἐν ἡμῖν μορφωθῇ γεννηθεῖς, ὅπως ἕκαστος τῶν ἀγίων τῷ μετέχειν Χριστοῦ Χριστὸς γεννηθῇ· καθ' ὃν λόγον καὶ ἔν τινι γραφῇ φέρεται τὸ μὴ ἄψησθε τῶν Χριστῶν μου, καὶ ἐν τοῖς παοφήταις μου μὴ πονηρεύσθε, οἷον εἰ Χριστῶν γεγονότων τῶν κατὰ μετουσίαν τοῦ πνεύματος εἰς Χριστὸν βεβαπτισμένων, συμβαλλούσης ἐνταῦθα τὴν ἐν τῷ λόγῳ τράνωσιν αὐτῶν καὶ μεταμόρφωσιν τῆς ἐκκλησίας. βεβαιοῖ δὲ τοῦτο καὶ Παῦλος φανερώς διδάσκων, ἔνθα φησὶ τούτου χάριν κάμπτω τὰ γόνατά μου πρὸς τὸν θεὸν καὶ πατέρα, ἐξ οὗ πᾶσα πατριὰ ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς ὀνομάζεται, ἵνα δῶ ὑμῖν κατὰ τὸν πλοῦτον τῆς χρηστότητος αὐτοῦ δυνάμει κραταιωθῆναι διὰ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ εἰς τὸν ἴσω ἄνθρωπον — 4 Plato Legg. IV, 723 D — 13 Gal. 4, 19 — 15 Psal. 104, 15 — 20 Ephes. 3, 4 — 17 11–14, Andi-eas PG 106, 320 C (Cramer Cat. 8, 535, –22, Arethas, ebenda 353, Sff) 2 ἄρρενα Andr | τῆς ἐκλύσεως — καταντ. Z. imleserl. ücke in M) 3 τῇ — ἐπ(αναπ.) Z. 4 unleserl. Ο σπουθῇ — ἀρχῆς ücke in M) 4 PI πάλιν οὖν . . ἐξ ἀρχῆς . . ἐπαναπολήσωμεν | ἐπαναπ. mit PI Jh : ἐπαναποδίσασαι HSS (. . αναποδίσασαι 0) | μέχρι. Ο 69 5 προσειρημένα P nach Berendts, προσειρημένα VB 6 εὐδοξίαν P 202 7 ταύτην Ο 8 εἰλικρινῶς < Gb Jh. 9 Χρ.] Ἰησοῦ Ο 10 ἐκτυπ. — αὐτοῖς < P 10 f γεννωμένοις Ο 11 ὥστε — γεννηθῇ Z. 14 Andr (Aieth) 12 σπαργανοῖ Andr 13 μέχριπερ] ἄχρις Andr | μορφ. ἐν ἡμῖν Andr 14 τοῖν ἀγίων < Andr | γένηται viell. richtig (Kl) Andr 15 τὸ + Ο 16 πονηρεύσθε HSS 17 πνευμ.] πατρὸς B 18 συμβ.] συλλαμβανούσης Ο 19 τοῦτο καὶ Ο: καὶ ταῦτα P Jh 21 ἐν οὐρανοῖς Ο 22 χρηστ.] δόξης Ο 23 δύναμιν Ο, viell. Ο überall richtig πον, κατοικῆσαι τὸν Χριστὸν διὰ τῆς πίστεως ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν. εἰς γὰρ τὰς ἀναγεννωμένων ψυχὰς ἀναγκαῖον ἐξομοργνύμενον ἐκτυποῦσθαι τὸν λόγον τῆς ἀληθείας.

9.1 Ἦτοίκε δὲ τοῖς εἰρημένοις καὶ τοῦτο μάλιστα προσεικέναι καὶ συμφωνεῖν τὸ χρησιμωδούμενον ἄνωθεν ἐξ αὐτοῦ τοῦ πατρὸς τῷ Χριστῷ ἐπὶ τὸν ἀγνισμόν ἤκοντι τοῦ ὕδατος ἐν τῷ Ἰορδάνῃ μου εἴ σύ· ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά δε». παρατηρητέον γὰρ ὅτι τὸ μὲν υἱὸν αὐτοῦ εἶναι ἀορίστως ἀπεφήνατο καὶ ἀχρόνως· »εἶ« γὰρ υἱός· αὐτῷ ἔφη, καὶ οὐ »γέγονας«, ἐμφαίνων μῆτε πρόσφατον αὐτὸν τετυχηκέναι τῆς υἰοθεσίας, μῆτε αὐτὸν προϋπάρξαντα μετὰ ταῦτα ἐσχηκέναι, ἀλλὰ προγεννηθέντα καὶ ἔσεσθαι καὶ εἶναι τὸν αὐτόν. τὸ δὲ »ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά δε« ὅτι προόντα ἤδη πρὸ τῶν αἰώνων, λέγει, ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἐβουλήθη καὶ τῷ κόσμῳ γεννησθαι, ὃ δὴ ἐστὶ πρόσθεν ἀγνοούμενον γνωρίσαι. ἀμέλει τοῖς μηδέπω τῶν ἀνθρώπων συνησθημένοις τὴν πολυποίκιλον σοφίαν »τοῦ θεοῦ« ὁ Χριστὸς γεγέννηται, ὅπερ ἐστὶν οὐδέπω ἐγνώσθη, οὐδέπω πεφανέρωται, οὐδέπω ἐφάνη. εἰ δὲ αἰσθόιντο καὶ οὗτοι τῆς χάριτος τὸ μυστήριον, τότε δὴ καὶ αὐτοῖς, ὅποτε ἐπέστρεψαν καὶ ἐπίστευσαν, κατὰ τὴν γνῶσιν καὶ τὴν σύνεσιν γεννᾶται. διὰ καὶ προσηκόντως ἐντεῦθεν ἡ ἐκκλησία τὸν ἄρσενά λόγον ἐν τοῖς ἀγνιζομένοις αἰεὶ μορφοῦν λέγεται καὶ γεννᾶν. — καὶ τὰ μὲν δὴ περὶ τῶν ὠδίνων αὐτῆς εἰς δύναμιν εἴρηται· τὰ δὲ περὶ τοῦ δράκοντος καὶ τῶν ἄλλων τῆδε μεταληπτέον. οὐκοῦν πειρώμεθα πάλιν

ἀμωσγέπως δληλοῦν, ὧ παρθένοι, μηθὲν 2 Plato Legg. VI, 775 D — 6 Luk. 3, 22 — 15 Ephes. 3, 10 — 21 Symp. S. 25, 3. 38, 17 ff 42, Iff. De res. I, 25, 1. 39, 5. Plato Symp. 196 BD — 23 vgl. De lepra 18, 2 4–16 Phot. Bibl. 237 S. 311 A, 41 2 Εἰς P 202 v | εἰς—ἐκτυπ. Pl 4 Ἔοικε — πεξανέρωται Z. προσεοικ. καὶ < Ph 5 χρησμ. unleserl. 6 ἐπὶ — ὕδατος < Ph | ἤκοντι — ἐν imleserl. O: κατὰ τ. ὕδ. ἐν MAI 7 σή)μερον — γὰρ imleserl. O (παρ. in M) 7 f τὸν μὲν B 8 εἶναι] εἶναι αὐτὸν Phb | (ἀορ)ίστως — αὐτῷ Z. 9 unleserl. O : ἀρο. ἀπεφ. ἄτε ἀχρ. συνόντα αὐτῷ in ücke in M AI 9 καὶ οὐ O v | κ. οὐ γέγ. < Ph a ücke) 10 παοῦπάρξαντα OPh: ὑπάρξαντα P | μετὰ ταῦτα < Ph 11 προγ. κ. ἔσ. καὶ < Ph | καὶ ἔσσεσθαι < O | εἶναι ἀεὶ Ph | τὸν < P 12 προόντα — ἐν τοῖς Z. 13 < P 13 λέγει — ἀμέλει < Ph a | λέγει < O Phb | οὐρ.] χρόνοις P | ἐβουλήθη P 15 συνειθισμένοις P | τοῦ θεοῦ σοφίαν Ph 16 πεφαν.] es endet Ph 19 διὸ P 203 | καὶ vor προσηκ. + O 21 εἰς unleserl. O 22 μεταληπτέον Jh: μεταβλητέον O P, βεταβλητέον B 23 ἄλλως γέ πως O, ἄλλως γέπως P, ἀμωσγέπως Jh ἀποδειλιᾶσαι πρὸς τὸ μέγεθος τῶν αἰνιγμάτων τῆς γραφῆς· εἰ δέ τι δύσκολον ἐμπίπτοι τοῖς λόγοις, ἐγὼ πάλιν ὑμᾶς ὥσπερ ποταμὸν διαβιβάσω.

10.1 Ὁ «δράκων» ὁ «μέγας», ὁ «πυρρός», ὁ πολύτροπος, ὁ πολυσχιδής, ὁ ἑπτακέφαλος, ὁ κερασφόρος, ὁ σύρων τὸ τρίτον τῶν ἀστέρων», ὃς «ἔστηκεν» ἐφεδρεύων, ἵνα τὸ τέκνον' τῆς ὠδινούσης γυναικὸς «καταφάγη», ὁ διάβολος οὗτός ἐστιν ὁ ἐνεδρεύων, ὁ λοχῶν λυμήνασθαι τῶν φωτισθέντων τὸν χριστόληπτον νοῦν καὶ τὴν ἐκτύπωσιν καὶ τράνωσιν τὴν ἐν αὐτοῖς ἀποτεχεῖσαν τοῦ λόγου. ἀλλ' ἀστοχεῖ καὶ σφάλλεται τῆς ἄγρας, ἄνω πρὸς ὕψος ἀρπαζομένων τῶν ἀναγεννωμένων πρὸς τὸν θρόνον τοῦ θεοῦ· ὁ δὲ ἔστιν, ἄνω περὶ τὴν θείαν ἔδραν καὶ τὴν ἀσκανδάλιστον ὑπόβασιν τῆς ἀληθείας αἵρεται τὸ φρόνημα τῶν ἀνακαινισθέντων, τὰ ἐχεῖ βλέπειν καὶ τὰ ἐκεῖ φαντάζεσθαι παιδαγωγούμενον, ἵνα μὴ ἀπατηθῇ πρὸς τοῦ δράκοντος βριθοντος κάτω· οὐ γὰρ αὐτῷ θέμις τοὺς ἄνω νεύοντας καὶ τοὺς ἄνω βλέποντας ἀφανίσαι. οἱ δὲ ἀστέρες εἰσὶν, οὓς τῷ τῆς οὐ οὐρᾶς ἄκρῳ κατὰ κορυφῆς ἐφαπτόμενος εἰς τὴν γῆν κατασπᾷ, τῶν αἰρέσεων αἱ συστροφαί· ἀστέρας γὰρ σκοτεινοὺς, ἀμυδροὺς καὶ ταπεινοστροφεῖς τὰς ἐπισυνόδους εἶναι τῶν ἑτεροδόξων φραστέον, ἐπειδὴ τῶν οὐρανίων ἐπιστήμονες εἶναι δὴ βούλονται καὶ αὐτοὶ καὶ εἰς Χριστὸν πεπιστευκέναι καὶ τὴν ἔδραν ἔχειν τῆς ψυχῆς ἐν τοῖς οὐρανοῖς καὶ πλησιάζειν τοῖς ἄστροις ὡς φωτὸς τέκνα». ἀλλὰ κατασύρονται τοῦ δράκοντος ἐκσεισθέντες ταῖς πλοκαῖς, ὅτι μὴ τῶν τριγώνων εἴσω τῆς εὐσεβείας ἔστησαν σχημάτων, πταίσαντες αὐτῆς περὶ τὴν ὀρθό- 1 Plato Legg. X, 900 C — 4 Apok. Joh. 12, 3. 4 — 10 Apok. Joh. 12, 5 — 13 Plato Phaedr. 250 A — 15 Sj-mp. S. 49, 16. 68, 18. 83, 6. So, 7 — 18 vgl. Jud. y. 12 f — 20 De lepra 11, –22 Ephes. 5, 8 — 23 Symp. 8, 11; vgl. Plato Tim. 53 C 4–7, 9–11 Andi-eas PG 106, 321 C (Aretfaas, 23 Antonius Melissa I, 13 1 ἀποδ. Wd, vgl. 96, 22: ἀποδειλιῶσαι O P Jh | εἰ — διαβ. Z. 3 aus PI | εἰ P: ἐὰν Jh: ἂν PI 2 ἐμπίπτοι P: ἐμπίπτει B, ἐμπίπτει Jh mit PI 2 f διαβιβῶ τ. ποτ. PI 4 ὁ δράκων — ἐστιν Z. 7 Andreas περὶ δὲ τούτων καὶ ὁ μακάριος Μεθόδιος φησιν οὕτως ἐπὶ λέξεως ὁ δρ. etc.) 4 f ὁ πολῦτρ. ὁ πολυσχ. u. ὁ κερασφ. < Andr 6 f γυναικὸς < Andr 7 καταφάγη undeutl. O | οὗτος < Andr | ἐστιν] καὶ τὰ ἐξῆς + Andr | ὁ ἐνεδρεύων < O 9 (κ)αὶ τράν(ωσιν) unleserl. O τ. ἄλωσιν M) | ἀλλ' — ἀναγεννωμένων Z. 11 wieder Andr 10 καὶ σφ(άλλεται) unleserl. 11 θρόνον — ἐστιν unleserl. O 12 θείαν — ὑπόβασιν βερ ἀσκ unleserl. O 12 f αἵρεται 70 13 PI εἶδον τότε τὰ κεῖ | ἐκεῖ P v 14 παιδαγωγούμενων P 15 f τοὺς ἄνω vor βλέποντας < P 18 σκοτεινοὺς < O 18 f ταπεινοστροφεῖς P, ταπεινοστροφεῖς B 19 τῶν ἑτεροδ. εἶναι P Jh 20 δὲ < O δοξον θρησκείαν, ὅθεν καὶ τρίτον τῶν ἀστέρων ἐκλήθησαν μέρος οἶον περὶ ἕνα τῶν ἀριθμῶν τῆς τριάδος διεσφαλμένοι, ὅτε μὲν τὸν τοῦ πατρός, ὡς Σαβέλλιος, αὐτὸν τὸν παντοκράτορα λέξας πεπονθέναι, ὅτε δὲ τὸν τοῦ υἱοῦ, ὡς Ἀρτεμᾶς καὶ οἱ δοκῇσιν αὐτὸν ἀποφηνάμενοι πεφηνέναι, ὅτε δὲ περὶ τὸν τοῦ πνεύματος, ὡς Ἐβιωναῖοι, ἐξ ἰδίας κινήσεως

τοὺς προφήτας φιλονεικοῦντες λελαληκέναι· Μαρκίωνος γὰρ καὶ Οὐαλεντίνου καὶ τῶν περὶ τὸν Ἐλχασαῖον καὶ τοὺς ἄλλους καλὸν μὴδὲ μνημονεῦσαι.

11.1 Ἡ δὲ γεννήσασα καὶ γεννώσα τὸν ἄρρενωπὸν ἐν καρδίαις τῶν πιστευόντων λόγον, καὶ ἄχραντος καὶ ἀβλαβῆς ἀπὸ τοῦ θηρὸς τῆς ὀργῆς εἰς τὴν ἔρημον παραγεγεννημένη, ἡ μήτηρ ἡμῶν ἐστίν, ὡς ἀποδεδώκαμεν, ἡ ἐκκλησία. ἡ δὲ ἔρημος εἰς ἣν ἔλθοῦσα τρέφεται τὰς χιλιάς καὶ διακοσίας ἡμέρας καὶ ἐξήκοντα, ἡ κακῶν ἔρημος ἀληθῶς καὶ ἄγονος καὶ στεῖρα φροῶς καὶ δυσπρόσιτος καὶ δύσβατος τοῖς πολλοῖς, εὐκαρπος δὲ καὶ εὐβοτος καὶ εὐθαλὴς καὶ εὐεπίβατος ἀγίοις καὶ πλήθουσα σοφίας καὶ βλαστάνουσα ζωὴν ἐστὶ τοῦτο αὐτὸ δὴ τῆς Ἀρετῆς τὸ κάλλιστον καὶ καλλίδενδρον καὶ καλλίπνουν χωρίον, ἔνθα »ἐξηγέρθη ὁ νότος καὶ διέπνευσεν ὁ βορρᾶς, καὶ ῥέουσι τὰ ἀρώματα« καὶ πάντα τῶν ἀμβροσίων πεπλήρωται δρόσων, ἄθα- 1 De lepra 11,4 — 12 Symp. S. 86 f — 15 Plato Kritias 111 A — 18 Hohel. 4, 16 1f. -14 Andreas PG 106, 321 C (Arethas, Cramer 8, 355, 31 ff) 1 καὶ 003C; P | τρίτον — διεσφαλμένοι Z. 2 Andr 1 f τρίτον δὲ τ. ἀστ. ἐκλήθη μέρος οἱ Andr 2 τῶν ἀριθμῶν P: τὸν ἀριθμὸν O: τοῦ ἀριθμοῦ Andr | τ. τρ. διεσφ. auch Andr vgl. Areth 3 ror < O b πεφηνέναι O: P: πεφυκέναι AI Jh | δὲ < B | vor περὶ in etw. getilgt, darunter Punkte | Ἐμβιωναῖοι P 6 τοὺς P 204 | O γεννώσα κ. γεννήσασα P Jh 9f καρ(δ)ίαις τ)ῶν unleserl. O 10 τὸν π. MAI | πιστευσάντων P AI, πιστεύοντα M | ἀπὸ] ἀπὸ] AIJh | τοῦ < AI w. e. seh. auch O, nicht? M) | θ(η)ρὸς unleserl. 11 παραγεγεννημένη PJh: παραγενομένη O 12 ἡ δὲ ἔρ. — φθοῶς Z. 14 auch Andr | ἡ ἔρ. δὲ Andr 12 f ἣν (ἐ)λθ. τρε(φ). τὰ(ς) unleserl. 12 ἐλθ. τρ.] ἐλθῶν 2. Hd. MAI 13 τὰς — ἐξήκ.] ἡ ἐκκλησία Andr | ἡμέρας unleserl. O | ἔρημος . . κ. ἄγονος — δυσ(πρόσιτος) Z. 14 unleserl. O | ἔρημος] πλήρης MAI 13 f ἀλ. κ. ἄγ. < Andr κ. στ. φθ. 2. Hd. in ücke M | καὶ δύσβατος O v 15 εὐβοτος Po Cb Jh: εὐβατος P, üb. α übergeschr. o. O: PI εὐκαρπον . . καὶ τοῖς ζώοις πᾶσιν εὐβοτον 16 πληθύνουσα O 16 f ἔστι τοῦτο αὐτὸ δὴ O: αὐτὸ δὴ τοῦτο . . ἐστὶν P (ἐστὶν B) B Jh 18 ἐνθάδ' P 19 καὶ πάντα < P | πεπλήρωνται O νάτου ζωῆς βλάσταις ἀμαράντοις κατεστεμμένα, εἰς ὃ ἔσμεν ἡμεῖς ἀνθολογοῦσαι νῦν καὶ πλέκουσαι τῇ βασιλίᾳ τὸν ἀλουργῇ στέφανον καὶ ἔκλαμπρον τῆς παρθενίας ἀθίκτοις δακτύλοις Ἀρετῆς γὰρ κοσμεῖται καρποῖς ἡ νύμφη τοῦ λόγου. αἱ δὲ χιλία καὶ διακόσιαι ἡμέραι καὶ ἐξήκοντα, ἃς ἐνθάδε ἔσμεν εἰς ἐπιδημίαν, ἡ περὶ τοῦ πατρὸς ἐστίν, ὡ παρθένοι, καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ πνεύματος κατ' εὐθεῖαν ἀκριβῆς καὶ ἀρίστη σύνεσις, ἥ γέγηθεν ἡμῶν ἡ μήτηρ αὐξανομένη καὶ ἀγάλλεται τουτονὶ τὸν χρόνον, μέχρι περ ἂν τῆς ἀποκαταστάσεως τῶν καινῶν αἰώνων εἰς τὴν ἄγυριν ἔλθοῦσα κατὰ τοὺς οὐρανούς μηκέτι δι' ἐπιστήμης κατασκέπῃται τὸ ὄν, ἀλλὰ τρανῶς ἐποπτεύσῃ Χριστῷ συνεισβάσῃ. τὰ γὰρ χίλια ἐν ἑκατοντάσι δεκαπλασιασθέντα τέλειον ἀριθμὸν καὶ πλήρη περιέχει, ὃ δὴ ἐστὶ σύμβολον αὐτοῦ τοῦ πατρὸς τοῦ ἀφ' ἑαυτοῦ δημιουργήσαντος καὶ ἐν ἑαυτῷ συγκρατοῦντος τὸ πᾶν, τὰ δὲ διακόσια τὸν ἐκ δύο τελείων ἀριθμῶν συνεζευγμένον, ὃ δὴ ἐστὶ σύμβολον τοῦ ἁγίου πνεύματος, καθὸ τῆς γνώσεώς ἐστὶ τοῦ υἱοῦ τοῦτο καὶ τοῦ πατρὸς παρεκτικόν. τὰ δὲ ἐξήκοντα τὸν ἐξ ἀριθμὸν ἐν δεκάσιν ἔχει, ὃ δὴ ἐστὶ σύμβολον τοῦ Χριστοῦ, ἐπειδὴ περ ὁ τῶν ἐξ ἀπὸ μονάδος προΐων ἀριθμὸς ἐκ τῶν ἰδίων συντίθεται μερῶν, ὥστε μήτε λείπειν ἐν αὐτῷ τι μήτε πλεονάζειν· εἰς τὰ ἑαυτοῦ γὰρ μέρη ἀναλυόμενος συμπληροῦται, οἶον τῶν ἐξ εἰς ἕσα μέρη ἐξ ἴσων τεμνομένων μερῶν ἀνάγκη τὴν αὐτὴν ἐκ τῶν διαμερισθέντων τμημάτων πάλιν ποσότητα πληροῦσθαι. πρῶτον γὰρ μέρος κατὰ μέσον 1 Symp. 6, 5 ob. S. 70, 8 — De sanguis. 1. Eurip. Hipp. 73 — 8 vgl. Act. 3, 21 — 9 Symp. 8, 2 S. 88, 5 f — 10 vgl. I Kor. 13, 12 — De res. I, 30, 5 II f Andreas PG 106, 321 D — S. 96, 10 vgl. Theophan. Keram. hom. 18. PGr 132, 405 AB; vgl. ders. hom. 53 zu S. 95, 15 1 βλαστοῖς 4 αἱ δὲ P v 5 περὶ + 9 κατὰ τ. οὐρ. < O κατὰ Po Jh, vgl. S. 83, 5 f: καὶ P 10 κατασκέπῃται P 11 γὰρ] δὲ Audr | τὸν ἐν ἐκ. πολλαπλ. Andr 14 ἀριθμὸν P | (συνεζευγ)μένον ὃ undeutl. 15 f τοῦτο τοῦ vi . . O 16 τοῦ vor πατρ. < P | περιεκτικόν CbJh: on unleserl. O 17 ἐπειδὴ περ — συγκείμενος S. 96, 10 auszugsweise bei Theoph. | ἐπειδὴ

γὰρ Theoph. 17 f ὁ ἀπὸ τῶν μονάδων τῶν ἑξ Theoph. 18 ἐκ unleserl. O | ἰδίῳ συντίθεται undeutl. O | μερῶν συντιθέμενος ὡς Theopli. 19 (μή)τε . . ἐν — (μή)τε (πλε)ονάζ(ζ)ειν unleserl. O | Theoph. | ἑαυτῷ Theoph. Cb Jh | τι < Theoph. | εἰς γὰρ ἐ. Theoph. | γὰρ nach μέρη 20 (ἀνα)λυόμενος unleserl. O | συμπλ.. — ἑαυτὸν S. 95, 3 < | συμπληροῦται οἶον O | τῶν . . εἰς unleserl. O | τῶν Jh: τὰ P: τὸν AI Po Cb | καὶ εἰς M AI | ἴσον μέρος P | μέρ)η unleserl. ἑξ ἴσων 71 22 πρῶτον P 205 διαιρούμενος ποιεῖ τὸν τρία, εἶτα εἰς τρία διαιρούμενος μέρη ποιεῖ τὸν δύο, εἶτα εἰς ἑξ μερισθεὶς ποιεῖ τὸν ἓναι κοὶ συμπληροῦται πάλιν εἰς ἐ αὐτόν· εἰς γὰρ δις τρία καὶ τρίς δύο καὶ ἑξάκις ἐν διαιρούμενος, συντιθεμένων τῶν τριῶν καὶ τῶν δύο καὶ τοῦ ἑνός, πάλιν ἀναπληροῖ τὸν ἑξ. τέλειον δὲ πᾶν ἑξ ἀνάγκης ἐστὶ τὸ μήτε προσδεόμενον εἰς συμπλήρωσιν ἑτέρου μήτε πλεονάζον ἑαυτοῦ πώποτε. τῶν δὲ ἄλλων ἀριθμῶν οἱ μὲν ὑπερτέλειοι εἰσιν, ὡς ὁ δώδεκα (τὸ γὰρ ἴσον αὐτοῦ μέρος τὰ ἑξ, καὶ τὸ τρίτον τὰ τέσσαρα, καὶ τὸ τέταρτον τὰ τρία, καὶ τὸ ἕκτον τὰ δύο, καὶ τὸ δωδέκατον τὸ ἓν, εἰς ᾧ δύναται μερίζεσθαι, συντεθέντα ὑπερβάλλουσι τὸν δώδεκα, οὐ τηρήσαντος ἑαυτὸν ἴσον τοῖς ἑαυτοῦ μέρεσιν, ὡς ὁ ἑξ), οἱ δὲ ὑποτέλειοι, ὡς ὁ ὀκτώ. τὸ γὰρ ἥμισυ αὐτοῦ τὰ τέσσαρα, καὶ τὸ τέταρτον τὰ δύο, καὶ τὸ ὄγδοον τὸ ἓν, εἰς ᾧ τέμνεται μέρη, συντεθέντα ποιεῖ τὸν ἑπτά, καὶ προσδεῖται μονάδος εἰς τὴν ἑαυτοῦ συμπλήρωσιν, οὐχ ὡς ὁ ἑξ παντοίως ἑαυτῷ σύμφωνος ὢν. διὸ καὶ τὴν ἀναφορὰν εἰς τὸν υἱὸν ἀνεῖληφε τοῦ θεοῦ, ἀπὸ τοῦ πληρώματος »τῆς θεότητος« εἰς τὸν βίον ἐληυθότος κενωθεὶς γὰρ καὶ τὴν »μορφὴν« τοῦ »δούλου« προσλαβὼν εἰς τὴν ἑαυτοῦ τελειότητα πόλιν ἀνεποληρώθη κοὶ τὴν 16 Kol. 2, 9 — 17 rhil. 2, 7 15—S. 96, 4 Theophan. Keram. hora. 53 PGr 132 S. 982 f 1 εἶτα τὸν 2 εἶτα τὸν P 3 εἰς — διαιρούμενος] φημὶ γε εἰς τρίς δύο, καὶ δις τρεῖς, καὶ ἑξάκις ἐν ἑξ αὐτῶν πάλιν συνίσταται Theoph. 4 τῶν τριῶν O, ab. üb. δύο καὶ steht καὶ τριῶν τ. δύο καὶ τριῶν MAI | τοῖν δυοῖν Theoph. | πάλιν — ἱξ Z. 5] τέλειός ἐστι Theoph. 5 δὲ] γὰρ Theoph. 5 f μήτε πλεον. ἐ. π. vor μήτε — συμπλ. ἐ. Theoph. | τινὸς ἑτέρου προσδ. εἰς συμπλ. Theoph. 7 εἰσιν ὑπερτ. Theoph. | ὁ δωδέκατος Theoph. | τὸ γὰρ — ὁ ἑξ Z. 11] οὐ τὰ μέρη συντιθέμενα ὑπερεκπίπτει τὰ δώδεκα Theopli. 8 τὸ vor τέταρτον < P 11 αὐτοῦ μέρ. Cb Jh | οἱ Γε εἰσιν ἀτέλειοι Theoph. | ὁ 2 < Theoph. 12 τὸ γὰρ — ἑπτά, καὶ Z. 14] or τὰ μέρη συντιθέντα Theoph. 14 τὸν ἐ. συμπλ.] τὸ γενέσθαι ὀκτώ Theoph. | οὐχ ὡς -ποιητική S. 96, 8 anders Theoph. hom. 18 (doch s. S. 96, 4) 15 ff διὸ καὶ etc. vgl. Theoph. hom. 53 φασὶ δὲ καὶ τὸν ἕκτον ἀριθμὸν τέλειον ὄντα, ὡς ἐκ τῶν ἰδίῳ μερῶν τὴν ἀναφορὰν ἔχειν εἰς τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ, θεὸν τέλειον ὄντα καὶ τέλειον ἄνθρωπον. καὶ ὥσπερ οὗτος ὁ ἀριθμὸς εἰς τὰ ἴδια μέρη ἀναλυόμενος, συντεθέντων αὐθις τῶν μερῶν εἰς ἑαυτὸν πάλιν ἀποκαθίσταται, οὕτως ὁ τοῦ θεοῦ μονογενὴς υἱός, κενωθεὶς καὶ δούλου μοφὴν λαβὼν καὶ οἶονεὶ σμικρυνθεὶς, εἰς τὴν ἑαυτοῦ τελειότητα καὶ ἀξίαν πάλιν ἀνεπληρώθη, οὐδέποτε τοῦ τέλειος εἶναι ζημιωθείς 16 εἴληφε Jh | (θεό)_τη(τος) undeutl. 18 (προσ)λαβὼν εἰς unleserl. O | προσλαβὼν P205ν ἀξιαν. αὐτὸς γὰρ ἐν ἑαυτῷ σμικρυνθεὶς, καὶ ἐν τοῖς ἑαυτοῦ μέρεσιν ἀναλυθεὶς, ἐκ τῆς ἑαυτοῦ σμικρότητος καὶ τῶν ἑαυτοῦ μερῶν εἰς τὴν συμπλήρωσιν πάλιν τὴν ἑαυτοῦ καὶ τὸ μέγεθος κατέστη, οὐδέποτε τοῦ τέλειος εἶναι μειωθεὶς. ἀλλὰ καὶ ἡ τοῦ κόσμου κτίσις ἐκ τούτου φαίνεται πᾶσα συγκειμένη τοῦ ἀριθμοῦ καὶ τῆς ἀρμονίας, ἐν ἑξ ἡμέραις ποιεήσαντος τοῦ θεοῦ τὸν τε οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς, τῆς ποιητικῆς δυνάμεως τοῦ λόγου τὸν ἑξ ἐμπεριέχοντος ἀριθμὸν, καθ' ὃν ἡ τριάς σωμάτων ἐστὶ ποιητικὴ μῆκος γὰρ καὶ πλάτος καὶ βάθος σῶμα ἐργάζεται, ὁ δὲ ἑξ ἐκ τῶν τριγώνων ἐστὶ συγκείμενος. — καὶ περὶ μὲν τούτων οὐκ ἔστι καιρὸς πρέπων ἐν τῷ παρόντι δι' ἀκριβείας διεξελεῖν, ἵνα μὴ τὸ προκείμενον ἑάσαντες τὸ πάρεργον σκοπῶμεν.

12.2 Οὐκοῦν δεῦρο εἰς τὴν ἔρημον ἐλθοῦσα ταύτην καὶ ἄγονον κακῶν, καθὼς καὶ πρόσθεν εἰρήκαμεν, ἡ ἐκκλησία τρέφεται, πτερουμένη τοῖς οὐρανοπόροις τῆς παρθενίας πτεροῖς, ἃς αὐτοῦ μεγάλου πτέρυγας ὁ λόγος ἔφη, νικήσασα τὸν ὄφιν καὶ τῆς πληροσελήνου τῆς ἑαυτῆς

τὰς νεφέλας τὰς δυσχειμέρους ἀπωσαμένη. τούτων γὰρ χάριν οἱ μεταξὺ πάντες οὗτοι παρηνέχθησαν λόγοι, διδάσκοντες ὑμᾶς ὡ καλλιπάρθενοι, κατὰ κράτος μιμεῖσθαι τὴν μητέρα, μὴ ἐπιθολοῦσθαι δὲ ταῖς ἀχθηδόσι καὶ τροπαῖς καὶ θλίψεσι τοῦ βίου, ἵνα συνεισέλθῃτε γαῦροι μετ' αὐτῆς εἰς τὸν νυμφῶνα, παραφαίνουσαι τὰς λαμπάδας. μὴ οὖν ἀποδελιάσῃτε πρὸς τὰς μεθοδείας» καὶ διαβολὰς τοῦ θηρός, ἀλλὰ καρτερῶς ἐνσκευάσασθε πρὸς τὴν μάχην, τὴν κόρυν 5 Exod. 20, 11 — 8 Plato Legg. X, 896 D — 14 Symp. S. 93, 9ff — 15 Symp. S. 82, 1. 83, 7 — Ezech. 17, 3 — 16 vgl. Symp. S. 85. 12ff — 21 Mt. 25, 10 — 22 Ephes. 6, 11. 17. 19 4ff. 8ff Theophan. Keram. hom. 18 PGr 132 S. 405 B 1 γὰρ ἐν ἑαυτῷ σμικρ(υ)νθεῖς, καὶ unleserl. O | ἐ(ν) — ἑαυτοῦ) σμικ(ρότης) Z. 2 unleserl. O 3 τὴν ἑαυτοῦ unleserl. O 4 μειωθεῖς unleserl. O | ἀλλὰ — αὐτοῖς Z. 7] ὅθεν καὶ ἡ τοῦ κόσμου κτίσις τὴν τῆς ἐξάδος ἀρμονίαν οὐκ ἔφευγεν. ἐν γὰρ ἑξ ἡμέραις ὁ δημ. πᾶν τὸ φαινόμεν. ἐτεκτήνατο Theoph. S. 405 B | καὶ ἡ τοῦ κ(ό)σμου unleserl. O 5 (σ)υγκ(ειμ). τ. ἀριθμοῦ unleserl. O | συνεστεικέναι MAI 6 ποιήσαντος O 71v | τε < P Jh 7 περιέχοντος P 8 ἡ τριὰς < P | ἐστὶ σωμ. P 8f PI μήκους σωμάτων κ. πλάτους κ. βάθους 8 μήκος — συγκ. Z. 10] μήκος κ. βάθος κ. πλάτος, ὡς ἐκ τριγ. συγκείμενος· ἐκ τούτων δὲ πάντων τὸ σῶμα Theoph. hom. 18 S. 405 B 11 διεξ, δι' ἀκριβείας B 11f τὰ πάρεργα P 13 ἐλθοῦσαν P 14 καθὼς — εἰρήκαμεν < Po Cb Jh 15 ἄς] αἶ B 16 προσελήγου O, üb. π e. Punkt 17 ἀπεωσαμένη HSS 18 οἱ < O Jh | πάντες P 206 | ἡμᾶς O 23 f (κό)ρυν τοῦ unleserl. O »τοῦ σωτηρίου« καὶ »τὸν θώρακα« καὶ τὰς κνημίδας ἐξωπλισμένοι. μυρίαν γὰρ αὐτῷ κατάπληξιν παρέξετε μετὰ πολλοῦ λήμματος καὶ εὐψυχίας προσβάλλουσαι, οὐδὲ στήσεται πάντως ἐκ τοῦ κρείττονος ὀρῶν τὰς ἀντιπάλους παρατεταγμένας, ἀλλ' αὐτόθεν ἄρασθαι τῶν ἐπτὰ παλαισμάτων ὑμᾶς συγχωρήσει τὰ ἀριστεῖα ὁ πολυκέφαλος κοῖ πολυπρόσωπος θῆρ, .

12.2 εἰ μὴ πρότερον ἐκλύσας αὐτὴν κατειργάσατο καὶ ἀσθενῇ καὶ εὐκαταφρόνητον ἡμῖν παντελῶς ἐποίησε Χριστός.

13.2 Διὸ θυμὸν ἄρρενα λαβοῦσαι καὶ νήφοντα ἐναντία θέσθε τῷ θηρὶ σφριγῶντι τὰ ὄπλα, μὴδὲ ὑποχωρήσῃτε τὸ σύνολον, ἐφ' οἷς θρασύνεται ταραχθεῖσαι· μυρίον γὰρ ἔξετε κλέος, ἐὰν ἀφέλῃτε νικήσασαι τοὺς ἐπ' αὐτῷ στεφάνους ἐπτὰ, δι' οὓς ὁ ἀγὼν ἡμῖν πρόκειται καὶ ἡ πάλῃ κατὰ τὸν διδάσκαλον Παῦλον. ἡ γὰρ καταγωνισαμένη τὸν διάβολον πρότερον καὶ νεκρώσασα τὰς ἐπτὰ κεφαλὰς τῶν ἐπτὰ στεφάνων τῆς ἀρετῆς ἐγκρατὴς γίνεται, τοὺς ἐπτὰ μεγάλους ἀγῶνας διαθλήσασα τῆς ἀγνείας. κεφαλὴ γὰρ τοῦ δράκοντός ἐστιν ἡ ἀκρασία καὶ ἡ τρυφή· ὁ ταύτην θλάσας ἀναδεῖται τὸν στέφανον 5 Plato Pol. IX, 588 C — 7ff Ilias 6, —183 — 14 vgl. Apok. Joh. 12, 5 — 17 I Kor. 10, 24f — 18 Ephes. 6, 12 — 19 Apok. Joh. 13, 1 18—20 Andreas PG 106, 321 D 1 κνυμήδας B 2 (μυρ)ίαν γὰρ unleserl. O | κατάπλ. αὐτῷ O | πολλοῦ unleserl. O 3 εὐψυ(χ)ίας undeutl. O | κρ(ε)ίττονος unleserl. O 5 παλαισμ(α)τών unleserl. O | τὰ ἀρίστια P: unleserl. O 5f PI θηρίου ποικίλου κ. πολυκεφάλου 7 πρ(ό)σθε λέων unleserl. O (a. Rd. v. 2. Hd. in M, v ἐὼν im Text) 8 διε(νὸν ἀπο)πνεύουσα πυρὸς μένος unleserl. O 9 κατέπ(ε)φνε πατρὸς) — πιθήσας unleserl. O: κατέπ. πρὶν ὁ Πέρσευς, τὴν δὲ v. 2. Hd. in MAI | τετράεσι B: τεράτεσσι Po Jh 10 ἄναξ undeutl. O | γὰρ auch O: δὲ MAI | Mε O 72 11 ἐρευγόμενον F AI 12f εὐκατα)φ(ρόνη)το(v) nndewtl. O 14 Διὸ] P 206v | ἄρρενα O 15 σφρίνουντι P, am Rand corr. | ὑταναχω . . . w. e. seh. O, ὑπαναχωρήσῃτε viell. richtig M 15f ἐφ' οἷς undeutl. O 16 θρασύνεται — γὰρ < P | ἔξ(ε)τε κλέος unleserl. O | ἀφέλησθε O 17 αὐτοῦ P Jh | (στεφ)άνους unleserl. O | δι' οὓς ὁ ἀγὼ(ν) unleserl. O 18 ἡ δὲ καταγ. γίνεται Z. 20 Andr 19 τοῦ διαβόλου P: κατὰ τοῦ διαβ. Andr | κεφαλὰς undeutl. O 20 γέγνηται P μεγάλους P: unleserl. O: μεγίστους M AL Jh 22 συνθλάσας BJh τῆς σωφροσύνης. κεφαλὴ ἐστὶ καὶ ἡ δειλία καὶ ἡ θρύψις· ὁ ταύτην πατήσας τὸν στέφανον ἀναιρεῖται τοῦ μαρτυρίου. κεφαλὴ ἐστὶ καὶ ἡ ἀπιστία καὶ ἡ ἄνοια καὶ τὰ ἄλλα ὡσαύτως τῆς πονηρίας πλεονεκτήματα· ματα· ὁ ταῦτα κατεργασάμενος καὶ ἀνελὼν τὰς ἐπ' αὐτοῖς τιμὰς ἀποφέρεται,

πολυτρόπως ἐκκεραϊζομένης τοῦ δράκοντος τῆς ἰσχύος. καὶ γὰρ καὶ τὰ δέκα κέρατα καὶ κέντρα, ἅπερ ἐπὶ ταῖς κεφαλαῖς ἐλέχθη φέρειν, αἱ δέκα ἀντιθέσεις εἰσὶν, ὧ καλλιπάρθενοι, τῆς δεκαλόγου, αἷς ἀνακερατίζειν εἴωθε καὶ βάλλειν τὰς τῶν πλείστων ψυχάς, τῇ »ἀγαπήσεις« ἐντολῇ »κύριον τὸν θεόν σου« τὰ ἐναντία φρονῶν καὶ τεκταινόμενος καὶ τοῖς ἐξῆς νομοθετήμασιν. ἰδὲ γὰρ κέρας αὐτοῦ διάπυρον καὶ πικρὸν τὴν πορνείαν, ὧ τοὺς ἀκράτορας βάλλει, ἰδὲ τὴν μοιχείαν, ἰδὲ τὸ ψεῦδος, ἰδὲ τὴν φιλαργυρίαν, ἰδὲ τὴν κλοπὴν καὶ τὰ ἄλλα τούτων ἀδελφὰ καὶ συγγενῇ, ὅποσα ἐξισχύουσιν ἀμφὶ ταῖς κεφαλαῖς αὐτοῦ ταῖς ἀνθρωποκτόνοις πεφυκότα· ἃς ὑμεῖς συμμαχήσαντος μαχήσαντος Χριστοῦ ἐκκεραΐσασαι λήψεσθε, τοῖς κατὰ τοῦ δράκοντος κατανθεμοῦσαι στεφανώμασιν ὑμῶν τὰς θείας κεφαλὰς. ἡμέτερον κροκρίνειν γὰρ τὰ κρείττω καὶ προτάσσειν πρὸ τῶν γηγενῶν, αὐτοκράτορα καὶ αὐτεξούσιον τὸν λογισμὸν εἰληφότας καὶ πάσης ἀνάγκης ἐκτὸς εἰς τὸ αὐτοδεσπότης αἰρεῖσθαι τὰ ἀρέσκοντα, οὐ δουλεύοντας εἰμαρμένη καὶ τύχαις . . . ὥς οὐκ ἄνθρωπος ἀλλ' ὥς μακάριος ἔσοιτο καὶ ἀγαθός, εἰ [μὴ] τῷ ἀνθρωπίνῳ παραδείγματι χρώμενος τοῦ Χρι- 6 Arok. Job. 12, 3 — 9 Deut. 6, 5 — 17 De autex. 16, 2. 5. 7. 17, 1. De res. I, 38, 3 2 zu ἀναιρ. vgl. S. 134, 12 (Kl) 2f ἐστὶν ἡ ἀπιστ. Ο 8 αἷς] ἥς P | ἀνακ. εἴωθε unleserl. Ο 9 (ἀγαπ)ήσεις — τὰ unleserl. Ο 10 (τεκ)ταιν. (καὶ) — (μ)οι(χείαν) Z. 12 außer τὴν πορ fast ganz unleserl. Ο | τὴν ἐξῆς M | νομοθ.] τῆμα anders M I ἴδε stets B, P 207 | γὰρ . < MAI 11 καὶ διάπυρον P | ἀκρατεῖς ἀναβάλλει viell. richtig P 12 ἴδε τὴν — ἄλλα Z. 13 unleserl. Ο 13 καὶ συγγ- — κεφαλαῖς Z. 14 unleserl. Ο | ὑπερεξισχύουσιν MAI 14 ἀνθρωπ. — ἐ(κκεραΐσασαι) Z. 15 unleserl. Ο | πεφικότα 2. Hd. in Lücke in M 14f συμμαχία MAI 15 λήψεσθε Ο 72 v | δρακῶντος Ο 16 κατανθ. Wd: καθανθεμῶσαι OP 17 γὰρ προκρίνειν καὶ B, aber καὶ a. Rd. corr. in γὰρ | πρὸ < Po Jh | τῷ(ν) unleserl. Ο 18 . άσης Ο 19 οὐ δ(ουλ.) unleserl. Ο 20 nach τύχαις wohl etwas ausgefallen | οὐκ — μα(κ)άρι(ος) unleserl. Ο | ἀλλ' ὥς μακάριος] αὐτοῦ (αὐτοῦ Jh) κύριος, v. 2. Hd. in Lücke in M, Al Jh | /εστω P 21 ἀγα- θός . . μι unleserl. Ο | μὴ < Po | ἀνθρωπίων w. e. sch. Ο: ἀνθρωπεῖω P 21f (χρ)ώμενος τοῦ Χριστοῦ unleserl. Ο στοῦ καὶ πρὸς ἐκεῖνον ἑαυτὸν ζωγραφῶν κάκεῖνον μιμούμενος βιώσει. πάντων γὰρ κακῶν μέγιστον ἔμφυτον τοῖς πολλοῖς τὸ τὰς αἰτίας τῶν ἀμαρτημάτων εἰς τὰς τῶν ἀστέρων κινήσεις ἀναφέρειν καὶ τὸν βίον ἡμῶν οἰακίζεσθαι τῆς εἰμαρμένης ταῖς ἀνάγκαις λέγειν, καθάπερ οἱ μετὰ ἀλαζονείας πολλῆς ἀστεροσκοπήσαντες ὑπονοῖα γὰρ μάλλον ἢ τῷ φρονεῖν πεπιστευκότες, ὁ μεταξὺ τῆς ἀληθείας ἐστὶ καὶ τοῦ ψεύδους, πολὺ τῆς τῶν ὄντως ὄντων θεάς ἐξηπατήθησαν. ὅθεν εἰ παρείης, ὧ Ἀρετή, πληρωθέντος ἤδη μοι τοῦ λόγου, ὃν αὐτὴ προσέταξας, δέσποινα, ῥηθῆναι, πειράσομαι δὴ συναγωνιζομένης σου καὶ συμπνεούσης πρὸς τοὺς χαλεπαίνοντας καὶ ἀμφισβητοῦντας, ὥς οὐκ ἀληθὴ λέγομεν αὐτεξούσιον εἶναι φάσκουσαι τὸν ἄνθρωπον, διευκρινήσασθαι ὅτι .

13.2 σφῆξιν ἀτασθαλίῃσιν ὑπέρμορον ἄλγῃ ἔχουσιν, αἰρούμενοι τὰ ἡδέα πρὸ τῶν συμφερόντων.

13.3 ΑΡΕΤΗ. Ἀλλὰ παρήμι καὶ συναγωνίζομαι· τελέως γὰρ ὁ λόγος κεκοσμήσεται καὶ τούτων προσαφθέντων.

14.1 ΘΕΚΛΑ. Πάλιν οὖν δὴ πρῶτον περὶ τῶν τοιούτων εἰς δύναμιν εἴπωμεν, τὴν γοητείαν αὐτῶν, ἐφ' ἣ θρασύνονται, γυμνῶ- 13 Odyss. 1, 34, vgl. Symp. S. 107, 14 2—S. 107, 14 SS Parall. S. 200—205 Holl 1 πρὸς unclcutl. Ο | βιώσει M Al Jh: βίωση P: βιώσει unleserl. Ο 2 πάντων] es beginnt C in K (Vat. 1553) Bl. v—98r; Lemma τοῦ ἁγίου Μεθοδίου ἐκ τῶν περὶ ἀγνείας συμποσίου (so) | γὰρ] τῶν C | τοῖς κύκλων· ὧν μείζων μὲν ὁ μεσημβρινὸς καὶ δεύτερος ὁ εἰς ἴσα τέμνων μέρη καλούμενος ὀρίζων, τρίτος δὲ ὁ τούτους ἐπιδιαίρων ἰσημερινός. παρ' ἐκάτερα δὲ τούτου τροπικοὶ δύο, θερινὸς καὶ χειμερινός· καὶ ὁ μὲν πρὸς τοῖς ἀρκτίοις, ὁ δὲ πρὸς τοῖς νοτίοις. κατὰ δὲ τούτων ὁ λεγόμενος ἄζων, περὶ ὃν αἱ τε Ἀρκτοὶ, ὅ τε ἀνταρκτικὸς ἔξωθεν τῶν τροπικῶν. καὶ αἱ μὲν Ἀρκτοὶ 1 οἱ undeutl. Ο | μάλλον καὶ) πλά(σμ)ασιν unleserl. Ο | ἦ] τῇ C | τ. χην Ο 2 τοῖς

οὐρ. τὰς unleserl. O | οὐρανίοις C AI, vgl. S. 105, 3: οὐρανοῖς P Jh 3 οὐδὲν O Po Ch Jh: οὐδὲ PC | κα(ταγράφον)τες unleserl. O 4 περιφέρειαν vermutet Cb 4f σχήμ)ασι κ. τὸν unleserl. O 5 καὶ vor τὸν MAI 5f εἰσηγούμ)ενοι unleserl. O 6 κεκοσμεῖσθαι C 7 κατασκευάσασθαι C 8 τῶν vor τοιούτων + O | ἡρτεῖσθαι C 9 φύσιν P 208v 10f συγκρ.] γηράσεως C 11 ὑποβαίνοντα C | τῆς vor κατὰ + P | τὰς? C 12 συναφὰς C | τε undeutl. O 13 σφεροειδῆς C | ὑπάρχων πᾶς unleserl. O | ὁ πᾶς P Jh | κ(έν)τρω καὶ) σ. κατ' unleserl. O 13f κατ' αὐτοῦ C 14 χρώμενος undeutl. O | διὰ — περι(φορὰς) unleserl. O | ἀπὸ τ.] τὰς M AI 14f προπτούσας C 15 τὴν — περ(ιεχόν)των αὐ(τὸν) Z. 16 unleserl. O | γῆν < C | ἴσας] εἰς C 16 διακρατεῖται Jh | κ)ύ(κ)λων — εἰ(ς) Z. 17 unleserl. O | κύκλον M | μεσημερινὸς P Jh 17 εἰς < C | (τέ)μνων — ἰ(ση)μερι(νό)ς unleserl. O 18 τοῦτον MAI | ἑκάτερα — πρὸ(ς) Z. 19 unleserl. O | δὲ < C 19 ὁ θερ. M AI | ταῖς ἄρκτοις C | (ἀρκτ)ίοις — παντὸς S. 102, 2 unleserl. 20 κατὰ δὲ] μέρεσιν in ücke M Ausgg. | λεγ.] χειμερινὸς M AI | αὖξων C 21 ἀνταρκτ. ἔξωθεν C: ἀρκτικὸς ἔμπροσθεν P AI | ἔχων τὸν τροπικὸν in ücke M Ausgg. περὶ αὐτὰς στρεφόμεναι καὶ βρίθουσαι τὸν διὰ τῶν πόλων ἄξονα τὴν τοῦ παντὸς ἀπεργάζονται κίνησιν κόσμου, κατὰ τὰς ἀλλήλων ἰξύας ἔχουσαι τὰς κεφαλὰς καὶ ἄχραντοι τοῦ καθ' ἡμᾶς ὀρίζοντος οὔσαι, τῷ τὸν ζωδιακὸν κύκλον πάντων ἐφάπτεσθαι τῶν κύκλων, λοξὴν ποιούμενον τὴν κίνησιν· εἶναι τε ἐν αὐτῷ ζωδίων ἀριθμόν, ἃ καλεῖται δωδεκατημόρια δώδεκα, ἀπὸ Κριοῦ τὴν ἀρχὴν ἔχοντα μέχρι τῶν Ἰχθύων· ἃ κατηστερίσθαι παριστᾶσιν ἐχεμύθους αἰτίαις· τὸν μὲν Κριὸν φάσκοντες τὸν τὴν Ἑλλήν εἶναι τὴν Ἀθάμαντος διακομίσαντα καὶ Φρίξον εἰς Σκύθας, τὸ δὲ Βούκρανον, εἰς τιμὴν Διός, τοῦ τὴν Εὐρώπην ταύρου διαπεραιώσαντος εἰς τὴν Κρήτην· καὶ τὸν καλούμενον δὲ Γαλαξίαν κύκλον, ὃς τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τοῦ συνδέσμου τῶν Ἰχθύων ἐπὶ τὸν Κριὸν Κριὸν ἐκ τῶν τῆς Ἥρας μαζῶν Ἡρακλεῖ προχυθῆναι λόγος Διὸς ταγαῖς. ὥστε κατ' αὐτοὺς πρὸ τῆς Εὐρώπης καὶ Φρίξου καὶ τοῖν Διοσκόροιον καὶ τῶν ἄλλων ζωδίων τῶν ἐξ ἀνθρώπων καὶ θηρίων καταστερισθέντων οὕτω γένεσις ἦν, ἀλλὰ χωρὶς γενέσεως ἐβίωσαν ἡμῶν οἱ παλαιότεροι. ἐπιχειρητέον γὰρ μή πως τὸ ψεῦδος ἰσχύσωμεν ὥσπερ ἰατροὶ φαρμάκοις τῶν λόγων ἀμβλύνοντες ἱατικοῖς σβέσαι, τῇδε σκοποῦσαι τὴν ἀλήθειαν.

15.1 Εἰ κρεῖσσον ἦν τὸ ὑπὸ γένεσιν εἶναι τοὺς ἀνθρώπους, ὡς σχέτλιοι, τοῦ μὴ εἶναι, δι' ἣν αἰτίαν οὐκ αὐτόθεν, ἀφ' οὗπερ τὸ γένος 16 De resurr. I, 27, 4 — 17 Symp. S. 140, 3f 1 αὐτὰς P (M?) αὐτὰ C, αὐτὸν AI | κ. βρίθ.] μέσον ἔχουσι in ücke MAI | τὸν — πόλων in ücke M | πολλῶν αὖξωνα C | ἄξωνα P (nicht B) 2 ἀπεργ. O 73 v: ἐργάζεται C 3 ἡμᾶς unleserl. O 4 οὔσαι — κύκλον] οὐς ἄτοπον κύκλον ζωτικὸν C | τῷ . . κύκλον < Po Cb Jh | ἐφάπτεσθε B | τ. κύκλ. undeutl O 5 ποιούμενος C | κ)ίνησι(v) unleserl. O 6 δωδεκατημόρια < C | ἀ)πὸ unleserl. O | ἔχοντα P 209 7 κατηστερίσθαι O, κατηστερηῖσθαι P, καταστερεῖσθαι C | παριστῶσιν O, παρίστησιν PC | ἔχε . . θοις O: ἔχει μύθοις C 8 φασ . . ντες O | τ. Ἑ.] Ἑλληνὴν C | διακοσμήσαντα C 9 φρίξον w. e. seh. O | εἰς Σκ. undeutl. O | τὴν < C 10 διαπεραιώσαντος unleserl. O 10 f (καλού)μενον unleserl. O 11 δὲ < C AI | ὃς unleserl. O | τοῦ < O? 12 ἐκ] ἀπὸ P Jh | τὸν . . μαζὸν P 13 λόγος < C | σταγαῖς C 14 φ . ἰξου O | τοὺς Διοσκ. C | Διοσκόροιον PC (nicht B) 15 θηρῶν P Ausgg. | καταστερισθ. . ντων O, κατηστερησθέντων P, κατηστερισθέντων B, καταστερησθέντων C zuerst, καταστερισάντων MAI | γένεσιν ἦν B 16 οἱ unleserl. O | μὴ < P 1 7 τὸν λόγον C | ὥσπερ ἱατροῖς unter Streichung von ἱατικοῖς Z. 18 Wd 17f ἀμβλύναντες P Jh 18 οἱ ἱατικοῖς C; ἱατροῖς B | τήνδε C | σκοποῦσαι unleserl. O, σκοπούντων AI, σκοποῦντες C 19 τὸ ὑπὸ] τόπου C 20 διὰ τίνα αἰτ. richtig Wd | (οὗ)περ undeutl. O (οὗ M): οὗ περὶ C 20 f ἔφω P Jh: τοῦ ἐνὸς ἔφω C ἔφω τὸ τῶν ἀνθρώπων, γένεσις ἦν; εἰ δὲ ἦν, τίς χρεια τῶν ὑπόγειον καταστερισθέντων, Λέοντος Καρκίνου, Διδύμων, Παρθένου, Ταύρου, Ζυγοῦ, Σκορπίου, Κριοῦ, Τοξότου, Ἰχθύων, Αἰγόκερω, Ὑδροχόου, Περσέως, Κασσιοπέας, Κηφέως, Πηγάσου, Ὑδρου, Κόρακος, Κρατῆρος, Λύρας. Δράκοντος, καὶ τῶν ἄλλων, ἐξ ὧν εἰσηγεῖσθε κατακοσμηθέντων τοὺς πολλοὺς κατελιφέναι τὴν μαθηματικὴν ταύτην, μᾶλλον

δὲ καταθεματικὴν, πρόγνωσιν; ἤτοι οὖν καὶ ἐπὶ τῶν ἔμπροσθεν γένεσις ἦν, καὶ μάταιος ἡ τούτων σύστασις, ἢ οὐκ ἦν, καὶ εἰς τὴν κρείσσονα κατάστασιν καὶ διαγωγὴν ὁ θεὸς τὸν βίον μετέστησε, τῶν ἔμπροσθεν χείρονα βιωσάντων χρόνον. ἀλλὰ κρείττους οἱ παλαιότεροι τῶν νῦν, ὅθεν καὶ χρυσοῦν ἐκλήθησαν γένος. οὐκ ἄρα γένεσις, εἰ ὁ ἥλιος καθιπεύων τοὺς κύκλους καὶ ἐπιπορευόμενος ἔτησίους τε ζῶδια περιόδοις τὰς μεταβολὰς ἀποτελεῖ καὶ τὰς τροπὰς τῶν καιρῶν, οἱ πρὸ τοῦ καταστερισθῆναι τὰ ζῶδια γεγονότες καὶ κοσμηθῆναι τούτοις τὸν οὐρανὸν πῶς διήρκεσαν, μηδέπω θέρους, μετοπώρου, χειμῶνος, ἔαρος διακεκριμένων, δι' ὧν ἡ τοῦ σώματος αὖξεται καὶ συγκρατεῖται φύσις; ἀλλ' ἐξήρκεσαν καὶ πολυχρονιώτεροι γεγόνασιν καὶ ῥωμαλεώτεροι παρὰ τοὺς νῦν, ὁμοίως καὶ τότε διευθύναντος τοὺς καιροὺς τοῦ θεοῦ. οὐκ ἄρα ἐκ τοιούτων ὁ οὐρανὸς 10 Plato Phileb. 16 C 1 τὸ vor τῶν + O | ἡ δὲ ἦν τῆς χρείας C | εἰ unleserl. O 1f. πογυιον O, ὑπόγυον P, ὑπογυίων C 2 κατ. στερι)σθέντων unleserl. O, κατηστερησθέντων P, κατηστερισθέντων B, λέθρα ἀστερισθέντων C | Καρκίνου, Διδύμων) unleserl. O 3 σκορ . . ου O | Κρ)ιοῦ — Ἰ(χθύων) unleserl. O | Κριοῦ < C | αἰγοκέρωτος O: αἰγοκέρου PC 4 ὕδριχῶου C | Περσέως — Πηγάσου unleserl. O | κασιεπείρας P, κασιεπείας B, κασιεπίας C | ὕδρας O 5 κράτερας C | Δύ)ρας — εἰση(γεῖσθε) unleserl. O | ἐξ P 209ν | ἡγεῖσθε MAI 5f κατακοσμηθέν)των — μαθηματι(κὴν) Z. 6 unleserl. O | κατακ. CWd: κατακοσμηθέντας O P Jh 6 πόλους M AI 7 καταθεμ. — ἐπὶ unleserl. O 8 γένεσις — ἔμπρ(οσθεν) Z. 10 unleserl. O | τούτων σύστ.] τοιαύτη δόξα M AI 9 διαμονὴν ὁ θ. MAI 10 τὸν ἔμπρ. C | χείρονα O 74, χείρωνα B 10f PI οἱ . . παλαιοὶ κρείττονες ἡμῶν 12 ἡ γένεσις P 13 ἔτησ.] στασίαις C | τὰ ζ(ῶδια) unleserl. O | τὰς < O | ἄ..τελεῖ O 14 καταστερηθῆναι P | τὰ — κοσμηθῆναι Z. 15 < C 15 δι. ρκ . . αν O | θέρο ς C 16 μετωπώρου B | δια- κεκ . . ἔνων O, διακεκρημένου C 17 ἐξήρκεσαν MAI: ἐ . . ρκεσαν O, ἔξησαν P, ἔξησαν B C | πολυχρονιώτεροι C 18 γεγόν)ασιν unleserl. O | ῥωμαλαιότεροι P C 18f διευθύνοντος O 19 ὁ οὐρ. ἐκ τοιούτ. C | ἐκ + CWd | τῶν vor τοιούτ. + O | . . . ὕτων O πάντων M) πεποίκιλται σχημάτων. εἰ ὁ »ἥλιος καὶ ἡ σελήνη καὶ« τὰ »ἄλλα ἄστρα«, τὰ εἰς διορισμὸν καὶ φυλακὴν ἀριθμῶν χρόνου γεγονότα καὶ κόσμον οὐρανοῦ καὶ τροπὰς καιρῶν, θεῖα ἐστὶ καὶ κρείττονα τῶν ἀνθρώπων, ἀνάγκη καὶ κρείττονα βίον καὶ μακάριον αὐτὰ καὶ εἰρηνικὸν καὶ πολλῶ τοῦ ἡμετέρου βίου διαλλάττοντα δικαιοσύνη καὶ ἀρετῇ διάγειν, κινούμενα κίνησιν εὐτακτον καὶ εὐδαίμονα. εἰ δὲ τὰς τῶν θνητῶν συμφορὰς καὶ κακοφροσύνας αὐτὰ τεκταίνεται καὶ ἐνεργεῖ, περὶ τὰς ἀσελγείας ἀσχολούμενα καὶ τὰς μεταβολὰς καὶ τροπὰς τοῦ βίου ἄρα ἀθλιώτερα τῶν ἀνθρώπων ἐστίν, εἰς τὴν γῆν βλέποντα καὶ τὰς ἐπικήρους καὶ ἀθέσμους πράξεις καὶ μηδὲν κρείττον τῶν ἀνθρώπων διάγοντα, εἴ γε τῆς ἐκείνων ἀπορροίας καὶ κινήσεως ὁ ἡμέτερος ἥρτηται βίος.

16.2 Εἰ πᾶσα πράξις χωρὶς ἐπιθυμίας οὐ γίνεται, οὐδὲ μὴν ἐπιθυμία χωρὶς ἐνδεΐας, ἀνευδεὲς δὲ τὸ θεῖον, ἀνευνόητον ἄρα πονηρίας. καὶ εἰ ἡ τῶν ἄστρον φύσις ἐγγυτέρω τέτακται τοῦ θεοῦ, κρείσσω οὐσα τῆς τῶν κρείσσονων ἀνθρώπων ἀρετῆς, ἀνευνόητα κακίας ἐστὶ καὶ ἀνευδεῖ τὰ ἄστρα. καὶ ἄλλως πᾶς ἡμῖν ὁμολογήσει τῶν 1 Gen. 1, 16 — 2 Plato Tim. 38 C — 3 Plato Epinom. 081 E — 13 vgl. Plato Symp. 200 A. Pol. II, 381 C — 14 De res. III, 18, 4 6—17 Phot. Bibl. 237 S. 311|b, 5—16 2 τὰ < C | εἰς — χρόνου PI | φυλακὴν] φυξὶ (viell. aus φυλακὴν) O, φυσικὴν a. Rd. M, im Text wie O 3 τρο|πὰς P 210 4 καὶ vor ἀνάγκη + P 5 τὸν ἡμέτερον P C | βίου + O | διαλλάσσοντα C 6 εὐ . . κτον O | εἰ] mit ὅτι ἀναιρῶν τοὺς εἰμαρμένην δοξάζοντάς φησιν beginnt Ph | δὲ < Ph 7 αὐτὰ] τὰ ἄστρα Ph 7f καὶ ἐνεργεῖ < Ph 8 ἀσελγεία . O | ἀσχολ. (+ βίου Z. 9) κ. τ. μεταβ. < Ph | με(τ)α(β)ολὰς unleserl. O | τὰς vor τροπὰς Z. 9 + O 9 ἄρα ἀθλιώτερα C | τῶν ἄ. ων O | εἰσὶν C | εἰς — βίος Z. 12] ὅτι οὐ μόνον αὐτὰ τῶν κακῶν ἐρῶσιν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀνθρώπους ἀναγκάζουσιν ταῦτα πράττειν Ph | εἰς unleserl. O 9f γῆν β(λέπ)οντα unleserl. O 10 ἐπικείρους C | ἀθ . . μους O | πράξις B | μηδὲν κρείττον unleserl. O 10f τῶν ἀνθρ. κρείττον C 11 ἀν)θρώπων διάγ(οντα) unleserl. O | γε undeutl. O | καὶ — πράξις Z. 13 unleserl. O 13 ἔτι εἰ Ph |

πᾶσα — ἐνδείας Z. 14 C auch in K Bl. 158r | ἐπιθ. — ἐνδείας Z. 14 unleserl. O 14 ἀνεν . . ες O | ἄρα — φύσις Z. 15 unleserl. O 15 καὶ εἰ ἡ] ἡ δὲ Ph | ἀστέρων C | τοῦ vor θεοῦ + O | κρείσσων — ἀνθρώπων Z. 16 unleserl. O 16 (ἀνενό)ητα — S. 105, 1 unleserl. O | ἀνεννόητον AI 16 f ἄρα καὶ ἀνενδ. ἐστὶν Ph | εἰσὶν καὶ C: εἰ (δὲ δὲ 2. Hd.) M AI 17 ἄστρο) es endet Ph | ἄλλος πᾶς C 17f πεπιστευμένων C: τῶν πρεσβευόντων MAI πεπεισμένων τὸν ἥλιον καὶ ἰὴν σελήνην καὶ τοὺς ἀστέρας εἶναι θεῖα καὶ μακρὰν ἀπωκίσθαι κακίας καὶ τῶν γηγενῶν πράξεων ἀνεπίδεκτα πάθους ἡδονῆς ὄντα καὶ λύπης· οὐ γὰρ προσεῖναι τοῖς οὐρανίοις τοιαύτας ὀρέξεις βδελυκτάς. εἰ δὲ τούτων ἐκτὸς καὶ ἀνενδεῇ πεφύκασι, πῶς τοῖς ἀνθρώποις ἅ μὴ αὐτὰ βούλονται καὶ ὧν ἐκτὸς εἰσι τεκταίνονται; οἱ διοριζόμενοι μὴ εἶναι τὸν ἄνθρωπον αὐτεξούσιον, ἀλλ' ἀνάγκαις ἀφύκτοις εἰμαρμένης λέγοντες οἰακίζεσθαι καὶ ἀγρά-φοις προστάγμασιν, εἰς αὐτὸν ἀσεβοῦσι τὸν θεόν, παρεκτικὸν τῶν ἀνθρωπίνων αὐτὸν κακῶν καὶ ποιητὴν εἰσηγούμενοι. εἰ γὰρ τὴν τῶν ἀστέρων ἅπασαν κυκλικὴν κίνησιν ἐμμελῶς αὐτὸς ἀφράκτῳ σοφίᾳ καὶ ἀνεννοήτῳ διέπει, κατευθύνων τὸν οἶακα τῆς οἰκουμένης, οἱ δὲ ἀστέρες τὰς ποιότητας τῆς κακίας καὶ τῆς ἀρετῆς ἐκτελοῦσι τῷ βίῳ, ἀνάγκης δεδμοῖς τοὺς ἀνθρώπους ἔλκοντες εἰς ταῦτα, αἴτιον τῶν κακῶν τὸν θεὸν ἀποφαίνονται καὶ δότην. ἀλλ' ἀναίτιος πᾶσι πάσης βλάβης ὁ θεός. οὐκ ἄρα γένεσις. πᾶς ὅστις κἂν βραχὺ συνετὸς ὁμολογήσει τὸ θεῖον δίκαιον, ἀγαθόν, σοφόν, ἀληθές, ὠφέλιμον, ἀναίτιον κακῶν, ἀσύμπλοκον πάθους καὶ πᾶν ὃ τι τοιοῦτον. καὶ εἰ οἱ δίκαιοι κρείσσους εἰσὶ τῶν ἀδίκων καὶ ἔστιν αὐτοῖς ἡ ἀδικία βδελυκτὴ, χαίρει δὲ ὁ θεὸς τῇ δικαιοσύνῃ, δί- 11 vgl. Plato Polit. 272 E — De res. I, 37, 2 — 14 Plato Tim. 42 D — De res. I, 36, 3. 38, 4. De autex. 9, 4 — 16 Plato Phaedr. 246 E — 19 vgl. Plato Pol. I, 352 A B 1 τὸν < C I εἶναι O v 2 καὶ vor μακρὰν < C I κεῖσθαι C I π.άξεων O 2f ἀνε)πίδεκ(τα) π(ά)θου(ς ἡδο)ν(ης) unleserl. O 3 λύπης undeutl. O 3f οὐρ. τοιαύ(τας) unleserl. O 3 οὐρανίοις B: οὐ- ρανοῖς PMAI 4 δ. . τὰς O I εἰ P 210v I ἀνενδεῇ unleserl. ' 5 πῶς τ. ἄνθρ. unleserl. O I καὶ ὧν ἐκ(ὸς) unleserl. O I ὧ C I καὶ nach εἰσι + P 6 διο(ριζο)μενοι μ(ῆ) unleserl. | δὲ ὀριζόμενοι Cb Jh I τὸν ἄνθρ. vor μὴ εἶναι P Jh | ἀ(ν)θρ. unleserl. I αὐτε(ξο)ύ(σ)ι(ον) unleserl. 7 ἀλλὰ C | ἀ)νάγκ(αις ἀ)φύκτοις εἰμαρμ. unleserl. O 8 π(ροσ)τ(ά)γμασι(v) unleserl. O 8f αὐτὸν τῶν ἄνθρ. P Jh 9 ἀ(ν)θρωπίνων unleserl. I αὐτῶν C I ποιητὴν unleserl. O I εἰ. . . γ μενοι I τὴν C 10 ἅπασαν unleserl. O: πᾶσαν C: ücke in M I ἐ. . ελῶς I αἰτοῖς C 14 τὸν θεὸν . . καὶ καὶ C | δώτην P 15 πᾶσι < I ὅστις] ὅς ἐστι C 15 f συνεστῶς ὁμολογῇ C 16 PI τὸ σοφ., ἄγ. I τὸν θεὸν C I ἀγαθόν, δίκαιον P I (σ)οφόν unleserl. 17 C 17f πᾶν ὅ(τι) unleserl. 18 ὅ τι] εἴ τι 2. Hd. MAI | τοιοῦτο P C I δρ)εῖς(σ)ους unleserl. O | ἄ . . . ὦν O 19 αὐτοῖς sehr undeutl. O I ἀδικ.] κακία C I βδελυκτὴ — ἀδικία S. 106, 1 < B I εἰ χαίρει δὲ C I δὲ unleserl. u. < I . . καιοσύνη O καιος ὧν, στυγητὴ δὲ αὐτῷ ἡ ἀδικία, ἐναντίον οὐσα καὶ ἐΜ-ὸν τῇ δικαιοσύνῃ , οὐκ ἄρα ἀδικίας αἴτιος ὁ θεός. — εἰ τὸ ὠφελοῦν πάντως ἐστὶν ἀγαθόν, ἀφέλιμον δὲ σωφροσύνη καὶ οἶκῳ καὶ βίῳ καὶ φίλοις. ἀγαθὸν ἄρα ἐστὶν ἡ σωφροσύνη. καὶ εἰ ἡ σψφροσύνη φύσει ἀγαθόν, ἀκολασία δὲ ἐναντίον σωφροσύνη, τὸ δὲ ἀναντίον τῷ ἀγαθῷ κακόν , κακὸν ἄρα ἡ ἀκολασία. καὶ εἰ ἡ ἀκολασία φύσει κακόν, κατὰ ἀκολασίαν δὲ μοιχεῖαι γίνονται καὶ κλοπαὶ καὶ ὀργαὶ καὶ φόνοι, φόνοι, φύσει κακόν ἐστὶν ὁ ἀκόλαστος βίος· τὸ δὲ θεῖον παθῶν ἀσύμπλοκον. οὐκ ἄρα γένεσις. — εἰ οἱ σώφρονες βελτίους εἰσὶ τῶν ἀκρατῶν καὶ ἔστιν αὐτοῖς ἡ ἀκρασία βδελυκτὴ. χαίρει τε ὁ θεὸς τῇ σωφροσύνῃ, παθῶν ἀνεννόητος ὧν, στυγητὴ ἄρα καὶ τῷ θεῷ ἡ ἀκρασία. ὅτι δὲ ἡ κατὰ σωφροσύνην πρᾶξις, ἀρετὴ οὐσα, κρείττων ἐστὶ τῆς κατὰ ἀκρασίαν, κακίας οὐσης, μαθεῖν ἔστιν ἀπὸ βασιλέων, ἀπὸ ἀρχόντων, ἀπὸ στρατηγῶν, ἀπὸ γυναικῶν, ἀπὸ τέκνων, ἀπὸ πολιτῶν, ἀπὸ δεσποτῶν, ἀπὸ οἰκετῶν, ἀπὸ παιδαγωγῶν, ἀπὸ διδασκάλων· ἕκαστος γὰρ τούτων καὶ ἑαυτῷ καὶ τῷ κοινῷ ὠφέλιμος 2 Pluto Pol. X, 608 E. Charm. 169 B — 6 Plato Gorg. 477 E — 8 Plato Gorg. 494 E 12—s. 107,2 Phot. Bibl. 237 S. 311b, — 312a, 2 1 ὧν — α(ὐ)τῷ) unleserl. I δὲ < M Ausg. I καὶ ἐ)χθρὸ(v) unleserl. 2 δικ)αιοσύνη — ἀδικίας unleserl. I τὸ

ώ)φελοῦν — σω(φροσύνη) Z.3 unleserl. O I όφελοῦν C 2f πάντως: ὄντως M AI 3 ἐστὶν] καὶ MAI I όφέλιμον C I PI σωφροσύνην ώφέλιμόν τι καὶ αγαθόν I βίω unleserl. O 4 φίλοις — εἰ ἡ σωφρ. unleserl. O I φιλίᾳ MAI | ἡ σωφρ. ἐστὶ MAI I καὶ εἰ — σωφροσύνη Z. 5 < P C 5 ἐναντ. σωφρ. — κα(κόν) Z. 6 unleserl. I ἀνατίον P 5 f τῷ αγαθῷ < C 6 κακόν ἄρα — κακόν Z. 7 < P I καὶ εἰ — μο(ιχεῖται) unleserl. I καὶ εἰ ἡ ἀκολ. < C 7 κακόν < C I ἀκολασίαν 2. Hd. M I κακῶν vor μοιχεῖται + C I γί(νον)ται unleserl. O: γίγνομαι P I κλοπαὶ — ἀκ(όλαστος) Z. 8 unleserl. O I ὀργαί κ. 2. Hd. in ücke M 8 φύσει < M AI ἄρα P I PI ὁ τῶν κιναιδῶν βίος I βίος — βδελυκτὴ Z. 10 unleserl. O 9 κακῶν ἄσ. πέφυκεν u. βελτ. — ἀκολ. (s. zu Z. 10) u. γὰρ ὁ θ. τῇ σωφρ. v. 2. Hd. in ücke in M O παθῶν] κακῶν M Ausgg. I ἀσύμπλ.] πέφυκεν + M Ausgg. I οὐκ ἄρα γέν. < M AI I οἱ σωφροσύνης C 10 ἀκρατῶν P: ἀκρατόρων C: ἀκολάστων M AI Jh I καὶ — βδελυκτὴ < M (nicht AI) I χαίρει 75 I δὲ unleserl. O: γὰρ 10 f θεὸς τῇ unleserl. 11 τῷ unleserl. 12 ὅτι] wieder Ph I δὲ Ph: γὰρ MAI I πρᾶξις . . οὕσα . . οὕσης Z. 13 < Ph I ἐστὶν u. εἰσὶν stets Ph 13 ἀκρασίαν C I καὶ ἀπὸ βασ. Ph 14 . π. ἀρχ. I ἀπὸ γυν. < Ph I τεκν(ῶ)ν u. πολιτῶν Z. 15 unleserl. 15 ἀπὸ δεσποτῶν < Ph I ἀπὸ τῶν) unleserl. 15f ἀπὸ δι(δα)σκάλ(ων)· ἕκαστος unleserl. I ἀπὸ διδ. < 16 καὶ vor ἑαυτῷ < Ph I . . . νῶ O I όφέλιμος C σωφρονῶν, σωφρονῶν, ἀκολασταίνων δὲ καὶ ἑαυτῷ καὶ τῷ κοινῷ βλαβερός. καὶ εἰ ἴσα διαφορά τις κιναιδῶν καὶ ἀνδρῶν καὶ ἀκολάστων καὶ σωφρόνων, καὶ ἔστι κρείσσων ἡ τῶν ἀνδρείων καὶ σωφρόνων, χείρων δὲ ἡ τῶν ἐναντίων, οἱ δὲ τῆς κρείσσοнос ἐγγύς εἰσι καὶ φίλοι θεοῦ, οἱ δὲ τῆς χείρονος μακρὰν καὶ ἐχθροί, οἱ λέγοντες γένεσιν τὸ αὐτὸ τὴν ἀδικίαν εἶναι καὶ τὴν δικαιοσύνην διορίζονται, κιναιδίαν καὶ ἀνδρείαν, ἀδρασίαν καὶ σωφροσύνην, ὅπερ ἀδύνατον. εἰ γὰρ τῷ κακῷ τὸ αγαθὸν ἐναντίον, τὸ δὲ ἄδικον κακόν, τούτῳ δὲ ἐναντίον τὸ δίκαιον, τὸ δὲ δίκαιον αγαθόν, τὸ δὲ αγαθὸν ἐχθρὸν τοῦ κακοῦ ἀνόμοιον δὲ τὸ κακὸν τῷ αγαθῷ, ἔτερον ἄρα τὸ δίκαιον τοῦ ἀδίκου. οὐκ ἄρα αἴτιος κακῶν ὁ θεός, οὐ χαίρει τοῖς κακοῖς — ὥς συνέστησεν αὐτὸς ὁ λόγος — αγαθὸς ὢν. εἰ εἰσὶ δὲ πονηροὶ τινες, κατὰ ἔνδειαν φρενῶν εἰσιν οὗτοι πονηροὶ καὶ οὐ κατὰ γένεσιν, .

16.2 εἰ τὸ ἀνελεῖν τινα καὶ φόνῳ τὰς χεῖρας αἰμάξαι γένεσις ἀργάζεται, τοῦτο δὲ νόμος κωλύει, κολάζων τοὺς ἀλάστορας καὶ δι' ἀπειλῆς ἀπ[είργων τὰ τῆς γενέσεως δόγματα, οἷον τὸ ἀδικῆσαι, μοιχεύσασθαι, 2 vgl. Plato Gorg. 494E — 8 vgl. Plato Pol. I, 353 E — 14 Odys. 1, 34, vgl. ob. S. 99,13 15—S. 109, 3 Phot. Bibl. 237 S. 311b, 16—37 — S. 109, 15 S. 205 Holl γίνεται undeutl. O: < P | σωφρονῶν unleserl. O | ἀκολασταί . . . O: ἀκολαστιῶν C | καὶ vor ἑαυτῷ < Ph 1f τῷ κ. βλαβερός unleserl. O βααβερός] es endet Ph 2 καὶ < C I ἔστι undeutl. O I δ . αφορ . O | O Ausgg. I καὶ vor ἀκολάστων + O 3 κρ)είσσω unleserl. | ἡ τ. σωφρ. ἀνδρῶν C I ἀνδρῶν PC 4 οἱ δὲ unleserl. | κρείττονος C 5 οἱ δὲ OC: καὶ οἱ P Jb | (ἐχ)θροὶ unleserl. O | οἱ < C | 6 εἶναι nach δικαιοσ. I κιναιδείαν B, κιναιδείαν C 7 καὶ ἀκρας. C 8 τ' αγαθὸν B Jb I PI ἀρετὴν . . δικαιοσύνην, κακίαν δὲ ἀδικίαν I τοῦτο P Jb, τούτου C I ἐναν|τίον P v 9 τοῖ δικαίῳ P Jb 11 θεός] eine unleserl. Bemerkung am Rd. in O, im Text καὶ οὕτως. οὐκ αἴτιος κακῶν ὁ θεός | τῶν κακῶν C | ὁ θεός. εἰ ὁ θεός C | οὐ PC: οὐδὲ Ausgg. (vor χαίρει) I ὥς] οὐ OP I συνίστησιν O P Jh, ab. vgl. S. 110, 14 12 αὐτοὺς OP: < C I < C I τινες κατὰ ἔνδ. unleserl. 14 . φῆσιν O, σφῆσιν P, σφίσιν C ἔχοντες] es endet C 15 εἰ τὸ] wieder Ph ἔτι εἰ εἰς Ph b] τὸ) und C (K Vat. Bl. 98r), Lemma ἐκ τοῦ αὐτοῦ. Am Rand in P ὅτι μὴ δυνατόν γένεσιν ἑαυτὴν καταλύειν I καὶ — αἰμάξαι < Pb I τὰς — γένεσις unleserl. O I τ. χειρ. ücke in M I αἰμ. γέν. < M 16 (τ)οῦ(το) δὲ unleserl. I ἀ(λ)άστ. Z. 17 unleserl. O 17 δόγματα unleserl. O I οἷον — φαρμακεῦσαι S. 108, 1 < Pb I ἀδικ. μοιχεύσασθ(αι) unleserl. O I μοιχῆσασθαι P, μοιχεῦσαι C καέψαι, φαρμακεῦσαι, ἐναντίον ἄρα νόμος γενέσει. ὅσα μὲν γὰρ γένεσις ὥρικε, ταῦτα νόμος κωλύει, ὅσα δὲ νόμος κωλύει, ταῦτα γένεσις ποιεῖν βιάζεται. πολέμιον ἄρα γενέσει νόμος. εἰ δὲ πολέμιον, οὐκ ἄρα κατὰ γένεσιν οἱ νομοθέται νομοθέται· τὰ γὰρ ἐναντία δογματίζοντες ζοντες γενέσει γένεσιν λύουσιν. ἥτοι οὗν γένεσις ἔστι καὶ οὐκ

ἐχρῆν εἶναι νόμους, ἢ εἰσὶ νόμοι, καὶ οὐκ εἰσὶ κατὰ γένεσιν. ἀλλὰ ἀμήχανον χωρὶς γενέσεως
φῦναί τινα καὶ διαπλάσασθαι τι· οὐδὲ γὰρ τὸν δάκτυλου ἀξεῖναί φασι χωρὶς εἰμαρμένης
κινῆσαί τι. κατὰ γένεσιν ἄρα καὶ Μίνως καὶ Δράκων καὶ Λυκοῦργος καὶ Σόλων καὶ Ζάλευκος
νομοθεταὶ φύντες διεάξοντο τοὺς νόμους, ἀπαγορεύοντες μοιχείας, φόνους βίας, ἀρπαγὰς,
κλοπὰς, ὥς οὐκ ὄντων τούτων καὶ γινομένων κατὰ γένεσιν. εἰ δὲ κατὰ γένεσιν καὶ ταῦτα, οὐ
κατὰ γένεσιν οἱ νόμοι· οἱ γὰρ ἂν αὐτὴ ὑφ' ἐαυτῆς ἀνηρεῖτο γένεσις, αὐτὴ ἐαυτὴν ἀκυροῦσα καὶ
αὐτὴ ἐαυτῇ μαχομένη, καὶ ἐνταῦθα μὲν ἀπαγορευτικούς μοιχείας καὶ φόνων νόμους τιθεμένη
καὶ τιμωρουμένη καὶ ἀπεξερχομένη τοὺς κακοὺς, ἐνταῦθα δὲ φόνους καὶ μοιχείας ἐργαζομένη.
ἀλλὰ τοῦτο 7 Αλεκ. Aphrod. De fato c. 9. 35 S. 175, 7 ff. 207, 4 ff. Bruns. 1 . . . μακ . υσαι Ο Ι
ἐναντίον — γὰρ γέ(νεσις) Ζ. If unleserl. I ἄρα Ρ Ι ὁ vor νόμος + Β Jh Ι ὅσα] ἃ C 2 ταῦτα) νόμος —
γένεσις unleserl. Ο Ι ὅσα δέ] εἰ γὰρ Μ ΑΙ 2 f νόμος ταῦτα γένεσις γένεσις ὥρισεν, ὅσα δὲ γέν. π.
βιάζε- ται, ταῦτα ν. κωλύει Ph 3 βιά]ζεται — δογματίζοντες Ζ. 4f unleserl. Ο | βιάζ. — γενέσει υ.
κατὰ γέν. Ζ. 4 in ücke Μ Ι ἄρα τῆς γενέσεως πολέμιον ὁ Μ ΑΙ Ι τῇ γεν. C 4 ἄρα < C Ι ἰ νομ.]
γεγόνασιν οἱ νόμοι in ücke Μ ΑΙ Ι 2. νομοθεταὶ + PhJh Ι καὶ γὰρ ΜΑΙ 5 γενέσει Ο 75 ν Ι ἦτι C, εἴ
τοι ΑΙ Ι καὶ οὐκ] ἢ οὐκ C | οὐ χρή Ph 6 εἶναι μόνους C? Ι νόμου(ς) υ. νόμοι unleserl. Ι οὐκ ἔστι C
Ι ἀλλ' Ρ Jh 7 φ . ναι Ο Ι τινί τινα Ph Ι τι unleserl. Ο Ι γὰρ nach δάκτ. 8 (ἐξεῖν)αι φασ(ι) unleserl.
Ο Ι unleserl. Ι τινί < Ρ Ph Ι γένεσιν unleserl. Ο Ι ἄρα καὶ Ρ 9 C Ι Μέν. καὶ 'Ραδάμανθος Ph Ι
Ζ)ά(λ)ευκος unleserl. Ο 10 ν . μοθεταὶ Ο : Ρ 212 | (ἀπ)αγο(ρεύο)ν(τες μοι)χείας μοι)χείας
unleserl. Ι ἀπαγορεύοντας Ph Ι — οἱ νόμοι Ζ. 12] κλοπὰς φόνους κ. zu ὅμοια, ἃ κατὰ γένεσιν
ἐπισυμβαίνειν δογματίζουσιν. ὅπερ ἀδύνατον Ph 11 το(ύτ)ων unleserl. Ι γενομένων C 12 κατὰ
γέν. unleserl. Ι καὶ vor ταῦτα < C Ι ταῦ . . Ο Ι κα(τὰ) unleserl. 13 οὐ — αὐτῇ] αὐτὴ γὰρ ἂν Ph Ι ὑφ'
CPh: ἄφ' Ο Ρ | ἀναιρεῖτο C Ι ἢ vor γένεσις übergeschr. Pha Jh Ι αὐ . . Ι ἀκυ(ροῦ) unleserl. Ο 14
καὶ — μαχομένη < Ph Ι αὐτὴ < C Ι (ἀπα)γορευτι(κ)οὺς unleserl. Ο τῶν ἄλλων Ph Ι καὶ τιμωρ. —
κακοὺς Ζ. 16 < Ph Ι τιμωρ.] ἐπιτιμουμένη 16 ἐνταῦθα — ἐργαζ. < Phb Ι φόνους] τοὺς νόμους Ph Ι
τὰς μοιχ. C 16 f ἀλλὰ τ. ἀδύν. < Ph ἀδύνατον· οὐδὲν γὰρ ἀλλόκοτον αὐτὸ ἐαυτοῦ καὶ αὐτὸ ἐαυτῷ
ἀπεχθανόμενον καὶ αὐτὸ ἐαυτὸ καταλύον καὶ ἀσύμφωρον αὐτὸ ἐαυτῷ. οὐκ ἄρα γένεσις. — εἰ
κατὰ γένεσιν πᾶν ὃ τί ποτ' οὖν γίνεται καὶ ἔστι δίχα γενέσεως οὐδέν, ἀνάγκη καὶ τὸν νόμον
γενέσει γεγονέναι. ἀλλὰ νόμος γένεσιν ἀναιρεῖ, διδακτὴν διδάσκων τὴν ἀρετὴν καὶ ἐξ
ἐπιμελείας προσγινομένην, φευκτὴν δὲ τὴν κακίαν καὶ ἐξ ἀπαιδευσίας φανομένην. οὐκ ἄρα
γένεσις. — εἰ τὸ ἀλλήλους ἀδικεῖν καὶ τὸ ὑπ' ἀλλήλων ἀδικεῖσθαι γένεσις ποιεῖ, τίς χρεια
νόμων; εἰ δὲ ἵνα τοὺς ἀμαρτάνοντας ἀμύνωνται, φροντίζοντος τοῦ θεοῦ τῶν ἀδικουμένων,
ἄμεινον ἢν κακοὺς μὴ ποιῆσαι καθ' εἰμαρμένην ἢ μετὰ τὸ ποιῆσαι νόμοις ἀπανορθοῦσαι. ἀλλ'
ἀγαθὸς ὁ θεὸς καὶ σοφὸς καὶ τὰ κρεῖσσω ποιῶν. οὐκ ἄρα γένεσις. — ἦτοι ἀνατροφαὶ καὶ τὰ ἔθη
τῶν ἀμαρτημάτων εἰσὶν αἷτια, ἢ τὰ πάθη τῆς ψυχῆς καὶ αἱ διὰ σώ- ματος ἐπιθυμίαι. ὁπότερον δ'
ἂν τούτων ἦ τὸ αἷτιον, ὁ θεὸς ἀναίτιος. — εἰ κρεῖσσόν ἐστι τὸ δίκαιον εἶναι τοῦ ἄδικου διὰ τί
τοιοῦ- 1 De autex. 12, 5 — 5 Plato Prot. 323 C — G vgl. Plato Tim. 86 E — 8 Alex. Aphrod. De fato
c. 36 S. 208, 25 — 14 vgl. Plato Pol. X, 617 E; vgl. Hipp. Refut. I, 19, 71 15— S. 111, 11 SS Parall. S.
206 f Holl 1 αὖ vor αὐτὸ + Pha Ι ἐαυτοῦ] ἐαυτὸ Ph: ἐαυτῷ Jh Ι καὶ αὐτὸ ἐ. < κατὰ τὸ αὐτὸ C 1f
ἐαυτοῦ ἀπεχθ. Ρ Ι ἀπεχθ.] μαχόμενον Ph 2 καταλ. — ἐαυτῷ] καταλύειν σπεῦδον Ph Ι
ἀσύμφωνον Β, aber mit Punkten über d. ρ: σύμφωνον C Ι ἐαυτοῦ Ρ, ἐαυτὸ C 3 γένεσις] es endet
Ph Ι ὅτι ποτε γίν. Β Ι γίν.] γίνεσθαι + C 4 γεγονέ(ναι) unleserl. Ο 5 (γέ) . (ε)σι(ν) unleserl. Ι
ἀναιρεῖ als Corr. 1. Hd. am Rd. (aus ἀνηρεῖ) in Β: ἀνερει C 5f Ρ Ι τὴν ἀρετὴν) διδακτὸν τε καὶ ἐξ
ἐπιμελείας παραγίγνεσθαι 5 ἀρετ . ν Ο Ι καὶ unleserl. 0: < C 6 ἐπιμ. προσγ. unleserl. Ο |
γινομένην C: περιγινομένην ΜΑΙ ἐξ — γένεσις Ζ. 7 unleserl. Ο 7 (ἀδ)ικεῖν — τίς Ζ. 8 unleserl. Ι
καὶ — ἀλλήλων Ζ. 8 2. Hd. in ücke in Μ 8 ποιεῖ] τέλει Μ ΑΙ Ι δ(ε ἵ)να — τοῦ Ζ. 9 unleserl. Ο 9

ἀμύνονται P I φροντ. C 99: τίζοντος 2. Hd. M I τοῦ < MAI 914 — σώματος auBer είμαρμ)ένην u. (σο)φὸς καὶ u. τὰ ἔθη τῶν unleserl. O 10 κακ.] τὸ κακὸν 2. Hd. MAI Jh I καθ' P v | καθ' — ποιῆσαι Z. 11 wegen des Homöotel. < C 11 νόμον ἐπιτεθεῖναι 2. Hd. MAI 12 οὐκ — u. Z. 13 ἦ — αἱ ücke in M I ἀναστροφή C I ἦθη C 13 αἰτίαι M | πάθη] ἦθη C 14 ἐπιθυμία unleserl. 76: ἐπὶ σώματι in ücke M I τὸ unleserl. O 14f ὁ (< O) θεὸς ἀναίτιος O C Ph vgl. PI: οἷς ἂν ἦ αἰτίον P: οἷς ἂν ἦ θ. ἀναίτιος Jh I ἀναίτιος] es endet C 15 εἰ κρεῖσσον] wieder C (K 99r), ohne Lemma an das Vorige angereiht I κρεῖσσόν unleserl. O I τὸ δίκαιον unleserl. O, ücke in M I ἄδικον KI: ἀδίκου OPC 15f δι)ὰ τι τοιοῦτος unleserl. O τος αὐτόθεν ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τῆς γενέσεως οὐ γίνεται; εἰ δὲ ὕστερον, ὅπως ἀμείνων γεννηθῇ, σωφρονίζεται μαθήμασι καὶ νόμοις, ὡς αὐτεξούσιος ἄρα σωφρονίζεται καὶ οὐχ ὡς ἐκ φύσεως ὢν κακός. — εἰ οἱ πονηροὶ πονηροὶ κατὰ γένεσιν πεφύκασιν προνοίας ταγαῖς, οὐκ εἰσὶ μεμπτοὶ καὶ ἄξιοι τιμωρίας τῆς ἐκ τῶν νόμων, ζῶντες κατὰ τὴν οἰκείαν φύσιν, ἐπεὶ μὴ δεδύνηται μεταβληθῆναι. — καὶ ἄλλως· εἰ οἱ ἀγαθοὶ κατὰ τὴν οἰκείαν φύσιν ζῶντες εἰσιν ἐπαινετοί, τῆς γενέσεως οὐσης αἰτίας τοῦ εἶναι τοὺς ἀγαθοὺς ἀγαθοὺς, οὐδὲ οἱ πονηροὶ ἄρα κατὰ τὴν οἰκείαν φύσιν ζῶντες, αἰτιατέοι παρὰ δικαίῳ κριτῇ. καὶ εἰ χρὴ διαρρήδην εἰπεῖν, ὁ κατὰ τὴν προσοῦσαν αὐτῷ φύσιν ζῶν οὐδὲν ἀμαρτάνει· οὐ γὰρ ἑαυτὸν ἀποίησε τοιοῦτον, ἀλλ' ἢ εἰμαρμένη, καὶ ζῇ κατὰ τὴν ταύτης κίνησιν ἀγόμενος ἀφύκτοις ἀνάγκαις. οὐδεὶς οὖν κακός. ἀλλ' εἰσὶ κακοί, καὶ ἢ μὲν κακία ψεκτὴ καὶ ἐχθρὰ τῷ θεῷ, ὡς συνέστησεν ὁ λόγος ἢ δὲ ἀρετὴ προσφιλὴς καὶ ἐπαινετὴ, θεοῦ διατάξαντος νόμον τιμωρὸν τῶν κακῶν. οὐκ ἄρα εἰμαρμένη.

- 17.1 Καὶ τί τοσοῦτον ἐπιδιατρίβουσα τοῖς ἀλέγχοις εἰς μῆκος ἐξάγω τὸν λόγον, τὰ ἀναγκαιότερα καὶ χρήσιμα πρὸς πειθῶ καὶ συγκατάθεσιν τοῦ συμφέροντος ἐκθεμένη καὶ πρόδηλον πᾶσι καὶ ἐξ ἀλί- 9. 13 Alex. Aphrod. c. 36 S. 209, 17f. 210, If. 18f. 22f — 12 Plato Legg. IX, 873 C — 16 vgl. Symp. S. 121, 17f 1 γεν)έσεως unleserl. I γίγνεται P 2 ἐμείν(ων γεννηθῇ) σωφ(ρο)ωῖζε(ται) unleserl. I ἀμείνω C 3 σωφρον)ίζεται καὶ οὐχ (viell. stand noch mehr da) unleserl. I ὡς οὐχ ὡς C: οὐκ P Jh I κα . ο . O I εἴπερ οἱ C 4 πον . . οἱ π . νηροὶ O, nur Ein πονηροὶ C AI I γένεσ(ιν) — ταγαῖς unleserl. I φύουσι PJh: < MAI (O): οὐ φύσιν C I προνίας B | ταγ.] τάχα M 5 τιμωρ)ίας — αὐτὴν (auBer ζ ἐκ) unleserl. I κατ' αὐτὴν τὴν οἰκ. B Jh 6 Με δύνανται C I μεταβ)ληθῆναι unleserl. I ἂ . λ . . I ἀγα(θοὶ) unleserl. O 7 τῆς < C 7f οὔσ)ης αἰτ. τοῦ unleserl. 8 ε . . α I d. 2. ἀγαθοὺς u. οὐδὲ < C 9 οικει . . I αἰτιαταῖοι P; οὐκ αἰτ. C 10 δια)ρρ. unleserl. O 11 οὐ] οὐδὲ C 12 αὐτῆς κίν. C I PI ἀφύκτω . . τύχη ἀναγκασθεῖς 13 κα· κοί P 213 I εἰ μὲν C 13f τοῖ θεῷ < P 13 τῷ < C 14 συνέστηκεν O: vgl. ob. S. 107, 11 I ἀρ . . ἢ πρ . . φιλῆς O 15 τιμωρ)ὸν τ.(ν κακῶν) unleserl. O (wohl τιμωρὸν τῶν κ.), τιμωρητικὸν τιμωρητὸν?M) τῶν κακῶν MAI, τιμωρῶν τὸν κακόν C: τῶν < P Jh 16 τί < P I ἐπιδιατρίβων C I το)ῖς — εἰ(ς) unleserl. O I μ.κος 17 ἀναγκαιότερα undeutl. O: ἀναγκαιότατα AI I καὶ < PJh I χρήσιμα OC: χρησιμώτερα P: < Jh I πρὸς π unleserl. O 17f συγκατάθ. — συμφέρ(οντος) unleserl. O I συγκατάβασιν AI 18 ἀκθέμενον O I καὶ < I πρόδ)ηλον — ὀλίγω(v) Z. 18f unleserl. O I καὶ ἐξ] δι' M AI γων τὴν διαφωνίαν τοῦ τεχνάσματος αὐτῶν ἐξεργασαμένη; ὥστε διορᾶν καὶ ἐπαισθάνεσθαι τὴν πλάνην ἥδη καὶ παιδίον, ὡς ἐφ' ἡμῖν ἐστὶ τὸ διαπράξασθαι τὸ καλὸν ἢ τὸ κακὸν καὶ οὐκ ἐν τοῖς ἀστράσι. δύο γὰρ κινήσας ἐν ἡμῖν ἐστόν· ἐπιθυμία πεφυκότε σαρκὸς καὶ ψυχῆς, διαφέρετον ἀλλήλοιν. ὅθεν καὶ δύο ἐλαβέτην ὀνόματε· ἢ μὲν γὰρ ἀρετῆς, ἢ δὲ κακίας. δεῖν δὲ τῇ καλλίστῃ καὶ χρυσῇ πείθεσθαι τῆς ἀρετῆς ἀγωγῇ, τὰ βέλτιστα πρὸ τῶν φαύλων αἰρουμένους. — ἀλλὰ περὶ τούτων ἄλις ἥδη, καὶ ἐφέξω τὸν λόγον. αἰδοῦμαι γὰρ μετὰ τοὺς τῆς ἀγνείας λόγους καὶ ἐγκαλύπτομαι, τὰς τῶν μετεωρολόγων ἢ ματαιοσκοπῶν ἀνθρώπων ἀναγκαζομένη δόξας εἰσηγεῖσθαι, οἱ τὸν τῆς ζωῆς μετ'οιήσεως καταναλίσκουσι χρόνον, οὐδενὶ ἢ μυθικοῖς ἐνδιατρίβοντες πλάσματα.

Ταῦτά σοι καὶ παρ ἡμῶν, ὧ δέσποινα Ἀρετή, ἀπὸ θεωρητῶν συγκαθυφασμένα λόγων προσκομιζέσθω τὰ δῶρα.

17.3 ΕΥΒΟΥΛ. Ὡς λίαν ἀγωνιστικῶς ἡ Θέκλα καὶ ἐνδόξως, ὦ Γρηγόριον.

17.4 ΓΡΗΓΟΡ. Τί οὖν, εἰ αὐτῆς ἐκείνης ἀκηκόεις ῥύδην καὶ εὐτρόχῳ 2 vgl. Plato Symp. 204 B (Euthyd. 279 D) — 4 vgl. Gal. 5, 17 — 6 Plato Legg. I, 644 Ef — 8 Plato Polit. 287 A 1 (δ. αφ)ωνίαν τ(οῦ) unleserl. O | . . . νάσματος O, τεχνήματος B | ἐξεργασάμενον C | ὥστε—ἤδη Z. 2 unleserl. O 2 καὶ εἰσορᾶν C: ἐξεῖναι + 2. Hd. MAI | καὶ εἰς αἰσθάνεσθαι C: καὶ θεᾶσθαι 2. Hd. MAI | τὴν—ὡς C | Pl ἤδη καὶ παιδί | παιδίῳ MAI, ? O | ὡς—καλὸν Z. 3 unleserl. O 3 ἐστὶν καὶ τὸ διαπρ. C | ἢ καλὸν ἢ κακὸν C | ἐν—καλλίστ(η) Z. 6 auBer ἐπ(ιθυ)μ(ία) πεφυ und (ἐ)λαβ(έτην) unleserl. O 4 δυοῖν γὰρ κινήσεων C: lücke in M | ἔστον B, εἰσι C | ἐπιθυμία C | πεφυκότες P Al: nach ψυχῆς C | σαρκὸς—διαφ. Z. 5 Lücke in M 5 διαφερετῶν C | ἀλλήλων C M, ἀλλήλοις Al | λαβέτην P MAI: βλάβαι C | ὀνομασται C | ἡ—ἀρετῆς Z. 6 Lücke in M 5f τῆς μὲν ἀρ., τῆς δὲ C 6 δὲ τῇ? O 76v 6f Pl ἀγωγὴν χρυσῇ . . . δεῖν δὴ τῇ καλλίστῃ ἀγωγῇ τῇ τοῦ νόμου ἀεὶ συλλαμβάνειν | (πεί)θεσθαι—(π)ρὸ τῶν (φ)αύλων αἰρ. unleserl. O 7 βελτίῳ MAI | αἰρούμενος C 8 Pl καὶ τούτων μὲν ἄλλις | (τ)ούτων—μετὰ unleserl. O (auBer καὶ) | ἥδι C 9 τῆς ο | καὶ ἐγκ.—δέσπ(οι)να Ἀρε(τή) Z. 13 auBer μυθ. u. ριβον Z. 11f so gut wie ganz unleserl. O | ἐκκαλυπτόμενος C | μεταιωρολόγων Al 10 ἀναγκαζόμενος C | ἐξηγεῖσθαι C: εἰσηγήσασθαι Cb | τὸν] τοὺς C 11 καταναλίσκουσι C MAI: ἀναλίσκουσι P Jh | χρόνους C u. endet | οὐδὲν MAI 13 ὧ P 213v 14 (συγκαθ)υφασμένα unleserl. O | (προσ)κομιζέσθω unleserl. O 15 ΕΥΒ.] Μεθ. P, M a. Rand 15f ἐνδόξως, ὦ Γρηγ. u. ΓΡΗΓ. Z. 17 unleserl. o 15 ὧ MAI 17 Γρηγόριον P | Ὅτι οὐρ P | ἡκηκόεις O 17f εὐτρόχῳ (τῇ) γλώ(ττῃ) unleserl. O τῇ γλώττῃ μετὰ τὰ πολλῆς χάριτος καὶ ἡδονῆς διαλεγομένης; ὥστε ἀγαθῇναί τινα προσέχοντα, καὶ τῆς μορφῆς ἀπανθούσης τοῖς λόγοις, ὡς ἀνδιαθέτως καὶ τῷ ὄντι φανταζομένη περὶ οἷν ἀφηγεῖτο διετέλει, ὑπερυθραινομένης αὐτῇ τῆς ὀψεως αἰδοῖ· ὅλη γὰρ εἶναι πέφυκε λευκὴ καὶ σῶμα καὶ Ψυχὴν.

17.5 ΕΥΒΟΥΛ. Ὁρθῶς, ὦ Γρηγόριον τοῦτα φῆς, καὶ οὐδὲν αὐτῶν ψεῦδος. ἔγνω γὰρ καὶ ἀπὸ τῶν ἄλλων ἀνδραγαθημάτων μῆτιν αὐτῆς, καὶ λέγειν ὅσα καὶ οἷα κατῴρωσεν, ὑπερβαλλούσης ἀπάτης ἐπίδειξιν ποιουμένη Χριστῷ, καὶ ὡς διαπρεπῆς πολλάκις ἐφάνη τοῖς μεγάλοις καὶ πρῶτοις ἄθλοις ὑπαντῶσα τῶν μαρτύρων ἴσην τῇ προθυμίᾳ τὴν σπουδὴν κεκτημένη καὶ τῇ ἀκμῇ τῶν βουλευμάτων ἡν ῥωμὴν του οωματος.

17.6 ΓΡΗΓΟΡ Ἀληθέστατα καὶ σὺ φῆς· ἀλλὰ μὴ διατρίβωμεν. τούτων γὰρ πέρι καὶ αὐθις ἔσται πολλάκις ἡμᾶς διαλέξασθαι. νῦν δὲ πρῶτον καὶ τῶν ἐξῆς παρθένων ἀξαγγεῖλαι με δεῖ σοι τοὺς λόγους, καθὼς ὑπέστην, μᾶλλον δὲ Τυσιανῆς καὶ Δομνίνας· αὗται γὰρ ὅτι περιλείπονται.

9.1 Ὡς οὖν ἀπεπαύσατο καὶ ἡ φέκλα τοσαῦτα εἰποῦσα, ἴφη προστάξαι τὴν Ἀρετὴν ἢ Θεοπάτρα I τῇ Τυσιανῇ λέγειν· τὴν δὲ μειδιάσασαν ἀμπροσθεν αὐτῆς παρελθεῖν καὶ φάναι· Ὡ Ἀρετή, παρθενίας 1 vgl. Psal. 44, 2 — 8 Ephes. 3, 19 — 11 Paulusakten — 13 Plato Prot. 361 E — 20 Plato Prot. 328 D 2 ἀγαθ(η)ναί unleserl. I προσέχ O 3 φανταζομένης P, φανταζομένως Po Cb Jh 4 ὑπερ.] ραι undeutl. I αἰδοῖ τῆς ὀψεως P Jh 6 EYB < P: Μεθ. B, u. am Rd. 7 ἀνδραγαθ(η)μάτων unleserl. I μῆτιν M Aussg.: μῆκος P, μῆ . . . (am Schluß eher v als c) 8 καὶ λέγειν unleserl. O, καὶ < MAI I κατ(ώρθ)ωσεν unleserl. I ὑπερβαλούσης O 9 ἐ(π)ίδει(ξιν) — καὶ unleserl. O I ποιουμένης P AI I καὶ vor ὡς < M I πολλ. — πρῶτοις Z. 10 unleserl. O 1 πολλ.] παρθένῃ M, παρθένος AI 10 ἐν μεγ. M AI I μαρτύρων — καὶ Z. 11 unleserl. 11 κεκτ.] ποιουμένη MAI I βουλ. — καὶ Z. 13 unleserl. 13 διατρίβωμεν — πολλάκις Z. 14 unleserl. 14 ἡμῖν MAI I νῦν — ἐξαγγεῖλαι Z. 15 unleserl. 15 καὶ τῶν P 214 I σοι] es folgen noch mehrere unleserliche Zeilen in O, dann endet 16 καθὼς MAI Jh: καθ' οὗς P I ὑπεθέμην M AI 18f Τυσιανῇ. Λόγος Θεός nach φάναι

P 19 PI τοσαῦτα . . ἐπιδειζάμενος ἀπεπαύσατο ἐρασταῖς ἀπέραστον καύχημα, καὶ γὰρ συναντιληψομένην μοι παραστήναί σε παρακαλῶ, μή πως ἀπορήσω λόγων. ἄτε πολλῶν ἤδη καὶ παντοδαπῶν εἰρημένων. διὸ καὶ παραιτοῦμαι τὰ προοιμιώδη ταῦτα καὶ προκατασκευαστικά τῶν λόγων, ἵνα δὴ μὴ χρονίζουσα προσήκοντα τούτοις ἐφαρμόττειν αὐτῶν ἐκπέσω τῶν προκειμένων· οὕτως ἔνδοξόν ἐστιν ἡ παρθενία καὶ τίμιον καὶ μεγαλοπρεπές.

9.2 Ὁ θεὸς τὴν ἐορτὴν τῆς σκηνοπηγίας διδάσκων τῆς ἀληθινῆς τοὺς ἀληθινοὺς Ἰσραηλίτας, πῶς ἐορτάζειν δεῖ καὶ τιμᾶν ἐν τῷ Λευϊτικῷ παρίστησι μᾶλλον τῶν ἄλλων ἀγνεῖα φάσκων δεῖν τὴν ἑαυτοῦ σκηνὴν ἕκαστον κοσμεῖν. παραθήσομαι δὲ καὶ τὰ ἀπὸ τῆς γραφῆς, ἀφ' ὧν ἀναμφισβητήτως δειχθήσεται πᾶσιν ὅσον καὶ θεῷ πρόσφορόν ἐστι καὶ προσφιλὲς τὸ κατόρθωμα τοῦτο τῆς ἀγνεύσεως. »καὶ τῇ πεντεκαδεκάτῃ ἡμέρᾳ τοῦ μηνὸς τοῦ ἑβδόμου, ὅταν συντελέσητε τὰ γεννήματα τῆς γῆς, ἐορτάσετε κυρίῳ ἑπτὰ ἡμέρας, καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ ἀνάπαυσις ἔσται. καὶ λήφεσθε τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ καρπὸν ξύλου ὠραίου καὶ κάλλυντρα φοινίκων καὶ κλάδους ξύλου ξύλου καὶ ἰτέας καὶ ἄγνου κλάδους ἐκ χειμάρρου, εὐφρανθῆναι ἔναντι κυρίου τοῦ θεοῦ ὑμῶν ἑπτὰ ἡμέρας τοῦ ἐνιαυτοῦ, νόμιμον αἰώνιον εἰς εἰς γενεὰς ὑμῶν. ἐν τῷ μηνὶ τῷ ἑβδόμῳ ἐορτάσετε αὐτήν· ἐν σκηναῖς κατοικήσετε ἑπτὰ ἡμέρας. πᾶς αὐτόχθων ἐν Ἰσραὴλ κατοικήσουσιν ἐν σκηναῖς, ὅπως ἴδωσιν αἱ γενεαὶ ὑμῶν ὅτι ἐν σκηναῖς κατώκισα τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ ἐν τῷ ἔξαγαγεῖν με ὑμᾶς ἐκ γῆς Αἰγύπτου. ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν.» πάντως ὑπολήφονται οἱ Ἰουδαῖοι — ψιλῶ τῆς γραφῆς τῷ γράμματι περιπετόμενοι, ὥστε καὶ τὰ καλούμενα ψυχία τῶν λαχάνων τοῖς φύλλοις, ἀλλὰ μὴ τοῖς ἄνθεσι καὶ καρποῖς ὡς ἡ μέ- 2 Symp. S. 120, 31. Plato Symp. 198 B. 193 E — 8 Job. 1, 47 — vgl. De res. II, 21 — 12 Lev. 23, 39—43 — 23 Symp. 3, 1. De lepra 14, 6. Orig. Z. B. Exod. hom. 3 S. 27, 7 Lomm. De princ. IV, 2, 6 (13); s. auch zu S. 115, 6 7 ff Phot. Bibl. S. 237 S. 312 a, 7—11 1 καύχημα am Rand als Corr. 1. Hd. in B, κάλλος (so auch Po) im Text 2 f PI καὶ πῶς . . οὐ μέλλοι ἀπορεῖν . . μετὰ καλὸν οὕτω καὶ παντοδαπὸν λόγον ῥηθέντα; 2 πολλῶν] nicht καλῶν mit PI 4 δὴ < Jh 7 ff Ὁ θεὸς] Ph ὅτι — παρουσίᾳ < Ph b) ὅτι τὸ ἐν Λευϊτικῷ περὶ τῆς σκηνοπηγίας λεγόμενον εἰς τὴν ἐν τῇ β' τοῦ κυρίου παρουσίᾳ ἐσομένην τῶν ἀνθρώπων ἀνά- στασιν ἐκδέχεται, σκηνὴν ἐκάστου τὸ οἶκεῖον τιθεῖς τιθεῖσα Pha) σῶμα, τὰς δὲ ἑπτὰ ἡμέρας εἰς τύπον τῶν ἑπτὰ αἰώνων, καὶ τὰ ἄλλα τ' ἄλλα Phb) ἀναλόγως 11 πρόσφορον P v 13f γενήματα P 14 ἐορτάσατε P (? B) 16 κάλυντρα P 20 Ἰσραὴλ V. 1. Hd. a. Rd. in B, im Text Ἰερουσαλὴμ 22 ἐναγαγεῖν B 23 πάντιμος Cb: πάντες P 24 ψυχία »Schmetterlinge; ψύχιον CI 6309 « Kl): φύκια Po λισσα — τούτους τοὺς λόγους καὶ ταύτας τὰς νομοθεσίας περὶ σκηνῆς τοιαύτης οἷας οὗτοι τεκταίνονται λελέχθαι, ὡς τοῦ θεοῦ χαίροντος ταῖς ἐξιτήλοις κατακοσμήσεσιν, αἷς αὐτοὶ κατακοσμοῦντες συσκευάζουσιν ἐκ τῶν ἀκροδρύων, οὐ συνησθημένοι τῶν μελλόντων ἀγαθῶν τὸν πλοῦτον. ὡς αὖρα ταῦτα καὶ σκιαὶ φασματώδεις προεξαγγέλλουσαι τὴν ἀνάστασιν καὶ πῆξιν τοῦ πεπτωκότος εἰς γῆν ἡμῶν σκηνώματος, ὃ τῇ ἑβδόμῃ χιλιονταετηρίδῃ χάριν ἀθάνατον ἀπειληφότες ἐορτάσομεν τὴν μεγάλην ἐορτὴν τῆς ἀληθινῆς σκηνοπηγίας ἐν τῇ καινῇ καὶ ἀλύπῳ κτίσει, συντελεσθέντων τῶν τῆς γῆς καρπῶν καὶ τῶν ἀνθρώπων μηκέτι γεννώντων καὶ γεννωμένων, ἀλλὰ καταπαύσαντος ἀπὸ τῶν ἔργων τῆς κοσμοποιίας τοῦ θεοῦ. ἀπειδὴ γὰρ ἐν ἑξ ἡμέραις ὁ θεὸς κατεσκεύασε τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ συνετέλεσε πάντα τὸν κόσμον καὶ »κατέπαυσε τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ ἀπὸ τῶν ἔργων αὐτοῦ ὧν ἐποίησε, καὶ εὐλόγησε τὴν ἡμέραν τὴν ἑβδόμην καὶ ἡγίασεν αὐτήν, ἐντεῦθεν συμβολικῶς τῷ μηνὶ τῷ ἑβδόμῳ, ὅποτε ἤδη συντελεσθῶσιν οἱ καρποὶ τῆς γῆς, ἐορτάζειν προσ- τασσόμεθα τῷ κυρίῳ, ὃ δὴ ἐστιν, ὅποτε ὁ κόσμος οὗτος συντελεσθῇ τῇ ἑβδόμῃ χιλιονταετηρίδι, ὅτε ὡς ἀληθῶς ὁ θεὸς συντελέσας τὴν οἰκουμένην ἀφ' ἡμῖν »εὐφρανθήσεται«. νῦν γὰρ ἀκμὴν ἔτι πάντα δημιουργεῖται τῇ διαρκεῖ βουλήσει αὐτοῦ καὶ

ἀνεκνοήτῳ δυνάμει, ἀναδιδούσης ἔτι τῆς γῆς τοὺς καρπούς, καὶ τῶν ὑδάτων συναγομένων
 »εἰς τὰς συναγωγὰς«, καὶ τοῦ φωτὸς ἔτι διαχωριζομένου, καὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀνθρώπων ἔτι
 δημιουργουμένου, κοὶ τοῦ ἡλίου »εἰς ἀρχὰς« ἀνατέλλοντος »τῆς ἡμέρας« καὶ τῆς σελήνης εἰς
 ἀρχὰς« ἔτι τῆς νυκτός«, καὶ τῶν τετραπόδων καὶ θηρίων καὶ ἐρπετῶν ἐκ τῆς γῆς
 ἀναδιδόμενων καὶ πτηνῶν καὶ νηκτῶν ἐκ τῆς ὑγρᾶς οὐσίας. τότε δὲ ὁπόταν συντελεσθῶσιν οἱ
 καιροὶ καὶ παύσῃται ὁ θεὸς ἐργαζόμενος ταύτην τὴν κτίσιν, τῷ ἐβδόμῳ μηνί, τῇ μεγάλῃ τῆς
 ἀναστά- 2 De res. II, 21, 1 — 4 Hebr. 10, 1 — 5 Symp. ob. S. 83, 21f — 6 Arnos 9, 11; vgl. Barn. 15,
 4. 5. — 10 vgl. Mt. 22, 30 — 12 Gen. 2, 2 — 18 Symp. S. 120, 14 — 19 Psal. 103, 31 — 21 ff Gen. 1,
 11. 9. 4. 28. 16. 24. 20. Plato Polit. 272 A — 27 Gen. 2, 2; vgl. Symp. S. 15, 18 ff 1 ταύτας < V Cb Jh
 2 ὡς P 215 4 συνῆσθ.] η auf Rasur P 7 χιλιονταεταίριδι P (nicht B) 8 ἐορτάζομεν P 9 vielleicht
 ἀλύτῳ mit Cb Jh, vgl. PI Tim. 41 B ἄλυτοι; auch De res. 11, 21, 4 αἰώνιους ἡμῶν τὰς σκρνὰς
 οὐκέτι . . λυθησομένας, aber s. zu S. 119, 30 u. De res. I, 55, 1 ἄλυπον ἀνάπαυσιν. weiteres im
 Index (Plato, Polit. 272 A ἄλυπον) 18 χιλιονταεταίριδι P, χιλιονταετερίδι B 19 νῦν P ν I τὰ vor
 πάντα + Po Cb Jh 27 πάύσεται P wie S. 15, 21f, aber schwerlich ursprühglich σεως ημερα, ἐορτη
 συγκροτεῖται τῷ κυρίῳ τῆς σκηνοπηγίας ημῶν, ἧς εἰσιν ἐν τῷ Λευϊτικῷ τὰ λεγόμενα σύμβολα
 καὶ τύποι, ἃ ἐξιχνεύοντας χρή νοεῖν τὴν ἀλήθειαν γυμνῆν. »τῶν δέ« γὰρ »ἀκούσας« φησί
 σοφὸς σοφώτερος ἔσται, νοήσῃ τε παραβολὴν καὶ σκοτεινὸν λόγον, ῥήσεις τε σοφῶν καὶ
 αἰνίγματα.« ὅθεν αἰσχυνέσθωσαν οἱ Ἰουδαῖοι, τὰ βάθη τῶν γραφῶν μὴ συνῆσθημένοι καὶ
 πάντα σωματικὰ τὸν νόμον ἡγούμενοι καὶ τοὺς προφῆτας εἰρηκέναι ἅτε τῶν κοσμικῶν
 ἐφιέμενοι καὶ τὸν ἔξωθεν πλοῦτον τοῦ περὶ ψυχὴν προ- κρίνοντες, διαιρουμένων γὰρ τῶν
 γραφῶν εἰς τὸν περὶ τῶν παρωχηκότων καὶ μελλόντων τύπον, ἀποπηδήσαντες οἱ σχέτλιοι τῶν
 μελ- λόντων ὡς παρωχηκότων ἤδη τελοῦσι τοὺς τύπους, καράπερ καὶ ἐπὶ τῆς τοῦ προβάτου
 σφαγῆς, ἀνάμνησιν τῆς κατ' Αἴγυπτον τῶν πατέρων αὐτῶν γεγεννημένης σωτηρίας ἡγούμενοι
 μόνην εἶναι τὸ μυστήριον τοῦ προβάτου, ὁπότε πατασσομένων τῶν πρωτοτόκων τῆς Αἰγύπτου
 αὐτοὶ διεώθησαν, τὰς φλιάς τῶν σφετέρων οἴκων φοινίζαντες τῷ αἵματι· οὐκέτι δὲ καὶ τῆς
 σφαγῆς τύπον ἡγήσαντο τοῦτο προδηλωτικὸν γεγονέναι Χριστοῦ, οὐ αἱ κατησφαλισμένα τῷ
 αἵματι καὶ σφραγισθεῖσα ψυχαί, τῆς οἰκουμένης ἐκπυρουμένης καὶ τῶν πρωτοτόκων
 ὁλοθρευομένων τέκνων τοῦ Σατανᾶ, περισωθήσονται τῆς ὀργῆς, τῶν τιμωρητῶν ἀγγέλων
 ἐντραπησομένων τὴν ἀπὸ τοῦ αἵματος ἐπ' αὐτοῖς ἐκτετυπωμένην σφραγίδα.

- 9.3 Καὶ ταῦτα μὲν οὖν ὥς ἐπὶ παραδείγματος εἰρήσθω δεικνυούσης, ὅτι τὰ παρόντα τύπους
 ἡγούμενοι τῶν ἤδη γεγονότων οἱ Ἰουδαῖοι τῆς ἐλπίδος τῶν μελλόντων» ἐξώκειλαν
 »ἀγαθῶν«, μηδὲ τοὺς τύπους τῶν εἰκόνων βουλευθέντες εἶναι προκαταγγελτικούς, μηδὲ τὰς
 εἰκόνας τῆς ἀληθείας. ὁ μὲν γὰρ »νόμος« τῆς εἰκόνης ἐστὶ τύπος καὶ σκιά, τουτέστι τοῦ
 εὐαγγελίου, ἡ δὲ εἰκὼν, τὸ εὐαγγέλιον, αὐτῆς τῆς ἀληθείας. οἱ γὰρ παλαιότεροι καὶ ὁ νόμος
 τοὺς τῆς ἐκκλησίας προεξήγγειλαν ἡμῖν προφητεύοντες χαρακτηῖρας, ἡ δὲ ἐκκλη- 2 Symp. 5, 7
 S. 62, 9ff; vgl. De lepra 13. De sanguis. 9, 1 — 3 Prov. 1, 5. 6 — 6 De res. II, 21, 1. De cib. 8, 6. 10, 1,
 De lepra 14, 6. De sanguis. 1, 1. Tert., De res. 26. Orig., De princ. IV, 13. In Exod. hom. 5 u.
 anderw. — 11 Hipp., Seg. Jak. 12, 3 — 12 Exod. 12, 3. 6. 7. 12—14. 23; vgl. S. 68, 23 — 17 Apok. Job.
 7, 3. 14. 6, 16. 9, 4 — 19 Röm. 5, 9 — 24 Hebr. 10, 1 — 29 Symp. 5, 7. 8 S. 61, 21ff 26—28 Phot. Bibl.
 237 S. 312 a, 3—5 8 καὶ τὸν P 216 13 γεγεννημένος B 17 τοῦτον P 20 ἐκτραπησομένων Jb 21
 ἐντετυπωμένην B 22ff δεικνυούση? KI 25 τῶν P 216 26 ὁ μὲν] Ph | γὰρ < Ph 26f τύπ. ἐστὶν κ. σκιά
 τ. εἰκόνης 27 ἢ] εἰ Phb 28 ἡληθ.] τῆς ἐσομένης ἐν τῇ δευτέρᾳ τοῦ κυρίου παρουσίᾳ + Ph u. endet
 σία τοὺς τῶν καινῶν αἰώνων. ὅθεν ἡμεῖς οἱ τὸν εἰπόντα Χριστόν »ἐγὼ εἰμι ἡ ἀλήθεια«
 δασάμενοι τὰς μὲν σκιάς καὶ τοὺς τύπους ἴσμεν πεπαυμένους, ἐπὶ δὲ τὴν ἀλήθειαν σπεύδομεν,
 τὰς ἀναργεῖς αὐτῆς εἰκόνας προκαταγγέλλοντες. ἐκ μέρους γὰρ« ἔτι καὶ ὡς »δὶ ἐσόπτρου.

»γινώσκομεν«, ἐπεὶ μηδέπω τὸ τέλειον ἤκεν, ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν καὶ ἡ ἀνάστασις, εἰς ἡμᾶς, ὅτε »καταργηθήσεται τὸ ἐκ μέρους«. τότε γὰρ αἱ σκηναὶ πήγνυνται πάντων ἡμῶν, ὅποτε τῶν ὁσίων συγκολλημένων καὶ συμπηγνυμένων ταῖς σαρκὶν ἀνίσταται σῶμα. τότε τὴν ἡμέραν τῆς χαρᾶς ἐορτάζομεν κυρίῳ εἰλικρινῶς, ὅποτε τὰς σκηναὶς αἰωνίους ἀποληψόμεθα, οὐκέτι θνητοί ἢ λυθησομένοις εἰς γῆν χρώματος. ἦν γὰρ ἡμῶν καὶ πρόσθεν ἄπτωτος ἡ σκηνή· ἀλλὰ διὰ τὴν παράβασιν ἐσαλεύθη καὶ ἐκλίθη, τοῦ θεοῦ τὸ ἀμάρτημα λύσαντος θανάτῳ, ἵνα μὴ ἀθανάτως ἀμαρτωλὸς ὁ ἄνθρωπος ὢν, ζωῆς ἐν αὐτῷ τῆς ἀμαρτίας, αἰωνίως κατάκριτος γενηθῇ. καὶ διὰ τοῦτο καὶ τέθηκεν, οὐ γενόμενος θνητὸς ἢ φθαρτὸς καὶ διεκρίθη τῆς σαρκὸς ἡ ψυχῇ, ἵνα νεκρωθῇ διὰ τοῦ θανάτου τὸ παράπτωμα, μηκέτι δυνάμενον ζῆν ἐν τῷ τεθνηκότι.

9.4 Ὅθεν ἀποθανόντος τοῦ παραπτώματος καὶ διεφθαρμένου πάλιν ἀθάνατος ἀνίπταται, καὶ ὑμῶν τὸν θεὸν τὸν διὰ θανάτου τὰ τέκνα ἐκ θανάτου σῶζοντα, καὶ ἐορτάζω νομίμως αὐτῷ, κοσμήσασα τὴν σκηνὴν μου τὴν σάρκα τοῖς ἔργοις τοῖς καλοῖς, ὥσπερ κάκει ταῖς πενταφώτοις αἱ παρθένοι λαμπάσιν.

9.5 ἐξεταζομένη τῇ πρώτῃ τῆς ἀναστάσεως ἡμέρᾳ εἰσφέρω τὰ προστεταγμένα, εἰ κεκόσμηται τοῖς τῆς ἀρετῆς καρποῖς, εἰ τοῖς κλάδοις τῆς ἀγνείας κατασκιάζεται. νόει γάρ μοι τὴν ἀνάστασιν εἶναι τὴν σκηνοπηγίαν, νόει μοι καὶ τὰ εἰς τὴν σύνθεσιν παραλαμβανόμενα τῆς σκηνῆς τὰς πράξεις εἶναι τῆς δικαιοσύνης. λαμβάνω οὖν τῇ ἡμέρᾳ τῇ πρώτῃ τὰ ὑποτεταγμένα, οἷον εἰ τῇ ἡμέρᾳ ἢ κρίνομαι, εἰ τὴν σκηνὴν ἐκόσμησά μου τοῖς προστεταγμένοις, εἰ εὐρίσκονται ταῦτα ἐν αὐτῇ, ἅπερ ἐνταῦθα μὲν ἐν τῷ κόσμῳ κτήσασθαι προστασόμεθα, 2 Joh. 14, 6 — 4 I Kor. 13, 9. 12. 10 — 7 De res. II, 21, 2 — 9 vgl. Barn. 15, 7 — 11 Dan. 12, 2 — 13 De res. I, 32, 7. 38, 5. 42, 3. 43, 3. II, 6, 3. Theoph. Ad Autol. 11, 26. 44 — 22 Mt. 25, 7 ff τῶν ἀστῶν, ω u. ων in συγκολλ. u. μένων in συμπ. auf Rasur in P 10 ἀποληψ(όμεθα B I θνητοί B 13 μὴ P 217 22 καλλοῖς B, aber unter d. 2. λ ein Punkt 24 κεκ. corr. aus κεκόσμηται B ἐκεῖ δὲ προσφέρειν τῷ θεῷ. — ἴτε γὰρ καὶ τὰ ἐξῆς ἐπισκεψόμεθα. καὶ λήψεσθε ἑαυτοῖς τῇ πρώτῃ» φησὶν »ἡμέρᾳ καρπὸν ξύλου ὠραῖον καὶ κλάδους ξύλου δασεῖς καὶ κλάδους κλάδους ἐκ χειμάρρου, εὐφρανθῆναι ἐναντίον κυρίου τοῦ θεοῦ ὑμῶν.« καρπὸν ὠραιότατον ξύλου οἱ τὴν »καρδίαν ἀπερίτητοι« Ἰουδαῖοι διὰ τὸ μέγεθος τὸ κίτριον ἡγοῦνται τυγχάνειν, οὐδὲ ἐγκαλύπτονται κιτρίῳ τὸν θεὸν λέοντες τιμᾶσθαι, ὧς »τὰ τετράποδα πάντα τῆς γῆς οὐκ εἰσὶν εἰς ὀλοκαύτωσιν ἱκανὰ καὶ ὁ λίβανος εἰς καυσίν(καὶ ὅλως τί τὸ κίτριον. ὧς ἀτεράμονες, ὠραῖον, διὰ τί μὴ καὶ ἡ σταφυλὴ μᾶλλον ὠραία; διὰ τί μὴ καὶ ἡ ῥόα; διὰ τί μὴ καὶ τὸ μῆλον καὶ τὰ ἄλλα ἀκρόδρυα τὰ μᾶλλον διαφέροντα τοῦ κιτρίου; ἀμέλει ἐν τῷ Ἰσραὲλ τῶν ἁσμά- των πάντων ὁ Σολομὼν τούτων ὠραίων μνημονεύσας τὸ κίτριον ἀπεσιώπησε μόνον. ἀλλὰ τούτων ἀπεβουκολήθησαν οἱ ἄφρονες μὴ νοήσαντες τὸ ξύλον τῆς ζωῆς«, ὃ πρόσθεν μὲν ὁ παράδεισος ἔφερε, νῦν δὲ πᾶσιν ἀνεβλάστησεν ἡ ἐκκλησία, τὸν ὠραῖον καὶ εὐπρεπῆ τῆς πίστεως ποιοῦν καρπόν. — τοιοῦτον ἐληλυθότας καρπὸν τῇ πρώτῃ τῆς ἐορτῆς ἡμέρᾳ εἰς τὸ δικαστήριον ἡμᾶς κομίζειν δεῖ Χριστοῦ. ἐὰν μὴ τοιοῦτον σχῶμεν καὶ ἡμεῖς καρπόν, οὐ δυνησόμεθα συνεορτάσαι τῷ θεῷ, οὐ τευξόμεθα κατὰ τὸν Ἰωάννην τῆς πρώτης ἀναστάσεως· τὸ γὰρ ξύλον ἐστὶν ἡ πρωτότοκος πάντων σοφία. »ξύλον ζωῆς ἐστὶ τοῖς ἀντεχομένοις αὐτῆς« φησὶν ὁ προφήτης »καὶ τοῖς ἐπηρειδομένοις ἐπ' αὐτὴν ὡς ἐπὶ κύριον ἀσφαλῆς·« »ξύλον παρὰ τὰς διεξόδους πεφυτευμένον τῶν ὑδάτων, ὃ τὸν καρπὸν αὐτοῦ δώσει ἐν καιρῷ αὐτοῦ«, διδασκαλία καὶ ἀπάπη καὶ σύνεσις ἐστίν, ἐν καιρῷ προσήκοντι τοῖς ἐπὶ τὰ ὕδατα τῆς ἀπολυτρώσεως ἀφικνουμένοις διδομένη. — ὁ μὴ πιστεύσας Χριστῷ, μηδὲ τὴν ἀρχὴν αὐτὸν εἶναι, τὸ ξύλον τῆς ζωῆς, ἡσθημένος, οὐκ ἔχων δεῖξαι τῷ θεῷ τῷ ὠραιότερῳ τῶν ὠραίων καρπῶν τὴν σκηνὴν αὐτοῦ κεκοσμημένην, πῶς ξορτάσει; πῶς εὐφρανθήσεται; θέλει γινῶναι τὸν ὠραῖον ὠραῖον τοῦ ξύλου; ἐπίσκεψαι τοὺς λόγους τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, πῶς 2 Lev. 23, 40 — 5 Jerem. 9, 26 (Act. 7, 51) — 7 Jes. 40, 16 — 9ff

Hohel. 4, 3. 13. 5, 1. 7, 12 — 15 vgl. Iren. V, 20, 2. fffipp. In Dan. I, 17, 12. Ad Diogn. 12 — 17 II Kor. 5, 10 — 19 Apok. Job. 20, 5. 6 — 20 vgl. Prov. S, 22. Sir. 1, 4 — Prov. 3, 18 — 22 Psal. 1, 3 1 ἐκεῖ P 217v 3 καὶ ἰτέας < P 10 ῥόα wie S. 84, 8: ῥοία P 17 ἡμέρα P 218 18 καὶ ἡμεῖς σχῶμεν B 20 ξύλον] ζωῆς + Jh, aber hier eine Ausdeutung von Lev. 23, 40 ἔστιν — ζωῆς < B 24 καὶ ἀγάπη < Cb Jh, aber s. S. 118, 22 25 τῆς vor ἐπὶ st. vor ἀπολυτρ. P 28 τῶν verwischt in B 30 ἐπίσκεψον Po Cb Jh εἰσιν ὠραῖοι κάλλει »παρὰ τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων«. ὠραῖος καρπὸς ἐβλάστησε διὰ διὰ Μωσέως ὁ νόμος· ἀλλ' οὐχ οὕτως ἦν ὠραῖος, ὡς τὸ εὐαγγέλιον. ἀκεῖνος μὲν γὰρ τύπος τις ἦν καὶ σκιά τῶν μελλόντων πραγμάτων, τοῦτο δὲ »ἀλήθεια« καὶ ζωῆς χάρις. ὠραῖος ἦν τῶν προφητῶν ὁ καρπός, ἀλλ' οὐχ οὕτως ὠραῖος, ὡς ὁ ἐξ αὐτοῦ γεωργούμενος τῆς ἀφθαρσίας.

9.7 Καὶ λήψεσθε ἑαυτοῖς τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ καρπὸν ξύλου ὠραῖον καὶ κάλλυντρα φοινίκων· «, λέγων τὴν ἄσκησιν τῶν θείων μαθημάτων, οἷς ἀκκαθαίρεται καὶ κασμεῖται ψυχὴ ψυχὴ τὰ πάθη, ἀποσαρουμένων ἀπ' αὐτῆς καὶ ἐκβαλλομένων τῶν ἀμαρτημάτων δεῖ γὰρ καθαρὸς καὶ κεκοσμημένους ἥσκειν εἰς τὴν ἑορτὴν, ὥσπερ κοσμήτρῳ ταῖς ἀσκήσεσι καὶ μελέταις τῆς ἀρετῆς πεφιλοπονημένους· ὅτι μελέταις ἐπιπόνους καὶ ἀσκήσεσι καθαιρόμενος ὁ νοῦς τῶν ἐπικαλυπτόντων αὐτὸν ἀλλοίων διανοημάτων ὀξυδερκεῖ πρὸς τὴν ἀλήθειαν, καθάπερ καὶ ἡ χήρα τὸν κοδράντην ἐν τοῖς εὐαγγελίοις ἀνεύρατο μετὰ τὸ σαρῶσαι τὸν οἶκον καὶ ῥῖψαι τὰ κόπρια, τὰ ἐπισκοτοῦντα καὶ καλύπτοντα πάθη τὴν ψυχὴν, τὰ ἀπὸ τῆς θρύψεως ἡμῶν καὶ τῆς ἀμελείας πληθύνοντα. καὶ τοίνυν ὁ σπουδάζων εἰς τὴν ἑορτὴν τῶν σκηνῶν ἐκείνων φθάσαι καὶ τοῖς ἀνίοις συγκαταλεχθῆναι πρῶτον τὸν ὠραῖον τὴν πίστιν κτησάσθω καρπὸν, εἴτα τὰ κάλλυντρα, τὴν ἄσκησιν καὶ μελέτην τῶν γραφῶν· εἴτα τοὺς ἐριθηλέας ἐφεξῆς κλάδους τῆς ἀγάπης καὶ δασεῖς. οὐς καὶ μετὰ τὰ κάλλυντρα παρεγγυᾷ λαμβάνεσθαι, κλάδους δασεῖς εὐθυβολώτατα τὴν ἀπάτην φράσας· τὸ γὰρ δασὺ κατάκαρπον ὅλον ἐστὶ καὶ πυκνόν, μηδὲν ψιλὸν ἢ διάκενον ἔχον, ἀλλὰ πάντα πεπληρωμένα, καὶ τοὺς ὄρηκας καὶ τὰ στελέχη. τοιοῦτον γὰρ ἐστὶν ἡ ἀπάτη, μηδαμόθεν ὑπόκενος ἢ ἄκαρπος οὐσα. ἡ γὰρ, »ἐὰν πωλήσω τὰ ὑπάρχοντά μου καὶ δώσω πτωχοῖς, καὶ ἐὰν τὸ σῶμά μου πυρὶ παραδώσω, καὶ ἐὰν τοσαύτην πίστιν, ὥστε ὄρη μεθιστᾶν, κτήσωμαι, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐδὲν εἰμι.. ἡ ἀγάπη ἄρα τὸ κατάκαρπὸν ἐστὶ καὶ δασύτατον ξύλον πάντων, ἡ γέμουσα καὶ πεπληρωμένη τῶν χαρισμάτων. — εἴτα τί παραλαμβάνεσθαι βούλεται 1 Psal. 44, 2 — 3 Hebr. 10, 1 — 4 Joh. 1, 17 — 7 Lev. 23, 40 — 8 Symp. S. 8, 17. 59, 4. Plato Pol. VII, 527 D — 12 De lepra 18, 5; vgl. Symp. 5, 4 — 13 De lepra 9, 1 — 15 Luk. 15, 8 — 27 I Kor. 13, 3. 2 4 δὲ B, δ' P I ὠραῖος P 218v 8 κάλυνθρα stets P 8f PI μαθήμασιν . . ὄργανόν τι ψυχῆς ἐκκαθαίρεται 9f ἀποσαρκουμένων P 10 ἀπ] ἐξ B 14 ὀξυδορκεῖ (nicht B) 21 ἐριθηλέας P 219 25 πεπλ. Wd: πεπληρωμένον P 29 ἔχων B 31 χαρίτων, Cb Jh καὶ ἕτερον; κλάδους ἰτείνους φησί, τὴν δικαιοσύνην ἰτείνους κικλήσκων κλάδους. ἀνθ' ὧν οἱ δίκαιοι κατὰ τὸν προφήτην »ὡς ἀναμέσον ὕδατος ἀνατέλλουσι χόρτος καὶ ὡς ἰτέα ἐπὶ παραρρέον ὕδωρ«, θάλλοντες τῷ λόγῳ. καὶ ἐπὶ πᾶσι τοὺς ἀμείνους ἐπικοσμοῦντας τὴν σκηνὴν παρακελεύεται προσφέρεσθαι κλάδους διὰ τὸ φερώνυμον εἶναι τὸ δένδρον τῆς ἀγνεύσεως, ὃ κατακοσμεῖται τὰ προειρημένα. ἐρρέτωσαν οἱ ἀκολασταίνοντες νῦν καὶ διὰ τὰς ἑαυτῶν ἡδυπαθείας ἀγνεύαν ἀποδιωθόμενοι. πῶς γὰρ εἰς τὴν ἑορτὴν συνεισελεύσονται Χριστῷ, μὴ κοσμήσαντες ἑαυτῶν τὴν σκηνὴν κλάδοις ἀγνεύσεως, τῷ θεοποιῷ καὶ μακαρίῳ φυτῷ; ὃ τοὺς εἰς τὴν ἄγυριν σπεύδοντας ἐκείνην καὶ τὸν γάμον ἀναδήσασθαι δεῖ καὶ κατασκιάζεσθαι τὰς ἀσφύας. ἴτε γάρ, ὧ καλλιπάρθενοι, τὴν γραφὴν αὐτὴν ἐπισκέψασθε καὶ τὰς ἐντολάς, πῶς ὡς ἐπὶ συμπληρώματος τῶν προειρημένων κατορθωμάτων παρέλαβεν ὁ λόγος τὴν ἀγνεύσεως, διδάσκων ὅσον διαπρεπῆς καὶ τριπόθητος ἔσται τῇ ἀναστάσει καὶ ὅτι χωρὶς αὐτῆς οὐδεὶς τεύξεταί τῶν ἐπαγγελμάτων. ἦν ἐξαιρέτως γεωργούμεν ἡμεῖς αἱ παρθενεύουσαι καὶ προσφέρομεν κυρίῳ. χρῶνται δὲ καὶ οἱ πρὸς τὰς ἑαυτῶν ἀγνεύ- οντες γαμετάς, καὶ ὥσπερ ἀμφὶ τὸ στέλεχος κλῶνας αὐτῆς φέρουσι

βλαστήσαντας σωφροσύνην , τῶν ἄνω μὴ ἐφικνούμενοι καὶ μεγάλων αὐτῆς ἐπιφαῦσαι πλάδων καθάπερ ἡμεῖς· ὅμως, εἰ καὶ μικροῦς, οὐδὲν ἦσσαν προσφέρουσι δὴ καὶ αὐτοὶ κλῶνας ἀγνείας. οἱ δὲ οἰσθηλατούμενοι, κἂν μὴ πορνεύσωσιν, ἀλλὰ καὶ εἰς μόνην τὴν ἔννομον ἀδιαστόλως ἀπιμίγνυσθαι θέλγωνται γαμετήν, πῶς ἐορτάσουσιν; πῶς εὐφρανθήσονται, μὴ κοομήσαντες τὴν σκηνὴν ἑαυτῶν, τὴν σάρκα, τοῖς κλάδοις τῆς ἄγνου, μηδὲ εἰσακούσαντες τοῦ εἰρημένου »ἵνα καὶ οἱ ἔχοντες γυναῖκας ὡς οἱ μὴ ἔχοντες ὦσιν· .

9.7 Διὰ τοῦτο πάντων μάλιστα τοὺς τῶν ἀγώνων ἐφιεμένους καὶ μεγάλη φρονήσει χρωμένους τὴν ἀγνεῖαν ἀμελλητί φημι εἶν καὶ τιμᾶν ὡς ὠφελιμωτάτην καὶ ἐπίδοξον. ἐν γὰρ τῇ καινῇ καὶ ἀλύπῳ κτίσει, ὅς ἂν ἀγνείας μὴ εὐρεθῇ κλάδοις κέκοσμημένος, οὐ 1 Lev. 23, 40 — 2 Jes. 44, 4 — 8. 11 Mt. 25, 10 — 10 vgl. Symp. S. 83, 5. 94, 9 — 11 Luk. 12, 35 — 25 I Kor. 7, 29 — 28 Plato Symp. 212 B 1f κλάδους ἰτείνους κικλήσκων B Jh 6 ἐρρέτωσαν P ν 11 ἀναδήσασθαι Po: ἀναδέξασθαι P: ἀναδεῖσθαι Cb Jh 12 ὦ < B Jh I ἐπισκέψασθαι P 22 τὴν] καὶ Cb Jh I ἔννομον P 220 23 ἐορτάζουσι im Text B, corr. v. 1. Hd. am Rand 28 f PI διὸ δὴ ἔγωγέ φημι χρῆναι πόντα ἄνδρα τὸν Ἐρωτα τιμᾶν 28 ἀμελητί V B | αἰνεῖν (od. φιλεῖν od. ἀσκεῖν) wie S. 129, 5 Bo: δεῖν PJh; nach δεῖν sei etwa ein ἀσκεῖν ausgefallen Jh 30 ἀλύπῳ] ἀλύτῳ CbJh, aber vgl. oben S. 114, 9. De res. I, 55, 1. II, 15, 8 τεύξεταί τῆς ἀναπαύσεως, μὴ πληρώσας τὴν ἐντολὴν τοῦ θεοῦ κατὰ τὸν νόμον, οὐδὲ εἰς τὴν γῆν ἐπιδημήσει τῆς ἀπαγγελίας, μὴ ἐορτάσας πρῶτον τὰς σκηνάς. οἱ γὰρ ἐορτάσαντας μόνοι τὴν σκηνοπηγίαν εἰς τὴν ἀγίαν καταίρουσαι γῆν, ἀπάραντες ἀπὸ τῶν καλουμένων σκηνῶν ἔστ' ἂν εἰς τὸν νεῶν φθάσωσιν ἐλθεῖν καὶ τὴν πόλιν τοῦ θεοῦ, εἰς τὴν μεῖζονα καὶ ἐνδοξοτέραν προκόψαντες χαράν, καθὼς καὶ οἱ τύποι συνιστᾷσιν οἱ γεγονότες ἐπὶ Ἰουδαίων. ὥσπερ γὰρ ἐξεληθόντες τῶν ὄρων ἐκείνων τῆς Αἰγύπτου ὠδεύσαν πρῶτον καὶ ἦλθον εἰς τὰς σκηνάς κάκειθεν ἀπάραντες πάλιν ἦλθον εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας, οὕτω δὴ καὶ ἡμεῖς. ὁδεύσασα γὰρ ἐντεῦθεν καὶ ἐξελθοῦσα κἀγὼ τῆς Αἰγύπτου τούτου τοῦ βίου, ἔρχομαι πρῶτον εἰς τὴν ἀνάστασιν, τὴν ἀληθινὴν σκηνοπηγίαν , κάκεῖ τοῖς καρποῖς τῆς ἀρετῆς πῆξασα τὴν σκηνὴν μου κεκοσμημένην, τῇ πρώτῃ τῆς ἐορτῆς ἀναστάσεως ἡμέρᾳ τῇ κρίσει, συνεορτάζω τῷ Χριστῷ τὴν χιλιονταετηρίδα τῆς ἀναπαύσεως, τὰς ἐπτὰ καλουμένας ἡμέρας, τὰ σάββατα τὰ ἀληθινά. εἴτα αὐθις ἐπομένη τῷ διεληλυθότι τοὺς οὐρανούς» Ἰησοῦ ἔρχομαι πάλιν καθάπερ κάκεινοι μετὰ τὴν ἀνάπαυσιν τῆς σκηνοπηγίας εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας, τοὺς οὐρανούς, ἐν σκηναῖς μὴ ἀπομείνας, τουτέστι τοῦ σκηνώματός μου μὴ ἀπομείναντος τοιούτου, ἀλλὰ μετὰ τὴν χιλιονταετηρίδα μεταβληθέντος ἀπὸ τοῦ σχήματος τοῦ ἀνθρωπίνου καὶ τῆς φθορᾶς εἰς ἀγγελικὸν μέγεθος καὶ κάλλος· ἔνθα λοιπὸν ἀπὸ τοῦ θαυμαστοῦ τῆς σκηνῆς, ὃ παρθέναι, τόπου μετὰ τὸ συμπερασθῆναι τὴν ἐορτὴν τῆς ἀναστάσεως εἰς τὰ μεῖζω καὶ κρεῖττω διερχόμεθα, εἰς τὸν οἶκον αὐτὸν ἀναβαίνουσαι τὸν ὑπὲρ τοὺς οὐρανούς »τοῦ θεοῦ, ἐν φωνῇ ἀγαλλιάσεως καὶ ἐξομολογήσεως ἤχους ἐορτάζοντες», καθὼς φησιν ὁ ψαλμωδός.

9.8 Τούτῳ κἀγὼ, ὦ Ἀρετῇ, κατὰ τὴν ἑμαυτῆς, δέσποινα, δύναμιν δωροῦμαί σε τῷ πέπλῳ.

9.9 ΒΥΒΟΥΛ. Λίαν ἀγωνιῶ, ὦ Γρηγόριον, κατ' ἑμαυτὴν ἐννοουμένη ἐν ὁποίῳ θορύβῳ νῦν ἄρα ἡ Δομνίνα ἦν, ταρασσομένης αὐτῇ τῆς καρδίας καὶ φοβουμένης μὴ ἀπορήσει λόγων καὶ ἐνδεέστερόν τι τῶν 5 Hebr. 12, 22. Apok. Joh. 21, 2 — 14 Barn. 15, 7 — Symp. S. 114, 18 — 16 Hebr. 4, 14 — 25 Psal. 41, 5 — 31 Symp. S. 113, 2. 121, 6. Plato Symp. 193 E ἀπαιρούμενοι Cb 5 von ἔστ' an w. e. seh. v. neuer Hand B 149 ff 9 πάλιν P 220v 14 χιλιονταεταίριδα hier u. Z. 20 P (nicht B) 19 μου nach ἀπομ. + P (nicht B) 22 ὦ Kl: αἰ P 22 f συμπερανθῆναι B 25 ἤχου B 27 Τούτῳ] P 221 I ἑμαυτὴν B 29 on in Γρηγ. auf Rasur in P I ἑμαυτὸν Jh I ἐννοουμένα P, α(?) auf Rasur: ἐννοούμενος Jh 30 ἄρα P I αὐτῇ Po Cb Jh: αὐτῆς P 31 PI ἐφοβούμην μὴ ἀπορήσωσι λόγων ἄλλων παρθένων ἀποφθέγγεται, τοσούτων ἤδη ῥηθέντων εἰς τὸ προκείμενον καὶ

ποικίλων. εἰ οὖν εὐδελος ἐγένετο κεινημένη, φέρε καὶ τοῦτο περαίωσον· θαυμάζω γὰρ εἴ τι ἔσχεν εἰπεῖν τελευταῖα κεκληρωμένη.

- 9.10 ΓΡΗΓΟΡ. Τεταράχθαι μὲν αὐτήν, ὡς Εὐβούλιον, καὶ σφόδρα, ἔφη μοι ἡ Θεοπάτρα, οὐ μὴν ἡπορηκέναί λόγων. μετὰ τὸ τὴν Τυαῖαν ἡ Ἀρετὴ τὸν ὀφθαλμὸν εἰς αὐτὴν ἐπιβαλοῦσα, Δεῦρο δὴ καὶ σὺ θύγατερ, ἔφη, τὸν λόγον ἀπόδος, ἵνα πληρώσωμεν ἐντελῆ την ευωχίαν.
- 1.1 Ὡς οὖν ἀπεπαύσατο καὶ ἡ φέκλα τοσαῦτα εἰποῦσα, ἔφη προστάξαι τὴν Ἀρετὴν ἡ Θεοπάτρα ἰτὴ Τυσιανῇ λέγειν· τὴν δὲ μειδιάσασαν ἀμπροσθεν αὐτῆς παρελθεῖν καὶ φάναι· Ὡς Ἀρετῇ, παρθενίας 1 vgl. Psal. 44, 2 — 8 Ephes. 3, 19 — 11 Paulusakten — 13 Plato Prot. 361 E — 20 Plato Prot. 328 D 2 ἀγασθ)ῆναι unleserl. ἰ προσέχ O 3 φανταζομένης P, φανταζομένως Po Cb Jh 4 ὑπερ.] ραι undeutl. ἰ αἰδοῖ τῆς ἄψεως P Jh 6 EYB < P: Μεθ. B, u. am Rd. 7 ἀνδραγαθ)ημάτων unleserl. ἰ μῆτιν M Aussg.: μῆκος P, μῆ . . . (am SchluB eher v als ς) 8 καὶ λέγειν unleserl. O, καὶ < MAI ἰ κατ(ώρθ)ωσεν unleserl. ἰ ὑπερβαλούσης O 9 ἐ(π)ίδει(ξιν) — καὶ unleserl. O ἰ ποιουμένης P AI ἰ καὶ vor ὡς < M ἰ πολλ. — πρώτοις Z. 10 unleserl. O 1 πολλ.] παρθένῃ M, παρθένος AI 10 ἐν μεγ. M AI ἰ μαρτύρων — καὶ Z. 11 unleserl. 11 κεκτ.] ποιουμένη MAI ἰ βουλ. — καὶ Z. 13 unleserl. 13 διατρ)ίβωμεν — πολλάκις Z. 14 unleserl. 14 ἡμῖν MAI ἰ νῦν — ἐξαγγεῖλαί Z. 15 unleserl. 15 καὶ τῶν P 214 ἰ σοι] es folgen noch mehrere unleserliche Zeilen in O, dann endet 16 καθὼς MAI Jh: καθ' οὓς P ἰ ὑπεθέμην M AI 18f Τυσιανῇ. Λόγος Θεός nach φάναι P 19 PI τοσαῦτα . . ἐπιδειξάμενος ἀπεπαύσατο ἐρασταῖς ἀπέραστον καύχημα, καγὼ συναντιληψομένην μοι παραστῆναί σε παρακαλῶ, μὴ πως ἀπορήσω λόγων. ἄτε πολλῶν ἤδη καὶ παντοδαπῶν εἰρημένων. διὸ καὶ παραιτοῦμαι τὰ προοιμιώδη ταῦτα καὶ προκατασκευαστικὰ τῶν λόγων, ἵνα δὴ μὴ χρονίζουσα προσήκοντα τούτοις ἐφαρμόττειν αὐτῶν ἐκπέσω τῶν προκειμένων· οὕτως ἔνδοξόν ἐστίν ἡ παρθενία καὶ τίμιον καὶ μεγαλοπρεπές.
- 1.2 Ὁ θεὸς τὴν ἑορτὴν τῆς σκηνοπηγίας διδάσκων τῆς ἀληθινῆς τοὺς ἀληθινούς Ἰσραηλίτας, πῶς ἐορτάζειν δεῖ καὶ τιμᾶν ἐν τῷ Λευϊτικῷ παρίστησι μᾶλλον τῶν ἄλλων ἀγνεῖα φάσκων δεῖν τὴν ἑαυτοῦ σκηνὴν ἕκαστον κοσμεῖν. παραθήσομαι δὲ καὶ τὰ ἀπὸ τῆς γραφῆς, ἀφ' ὧν ἀναμφισβητήτως δειχθήσεται πᾶσιν ὅσον καὶ θεῷ πρόσφορόν ἐστι καὶ προσφιλὲς τὸ κατόρθωμα τοῦτο τῆς ἀγνεῖας. »καὶ τῇ πεντεκαιδεκάτῃ ἡμέρᾳ τοῦ μηνὸς τοῦ ἐβδόμου, ὅταν συντελέσητε τὰ γεννήματα τῆς γῆς, ἐορτάσετε κυρίῳ ἑπτὰ ἡμέρας, καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ ἀνάπαυσις ἔσται. καὶ λήφεσθε τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ καρπὸν ξύλου ὠραίου καὶ κάλλυντρα φοινίκων καὶ κλάδους ξύλου ξύλου καὶ ἰτέας καὶ ἄγνου κλάδους ἐκ χειμάρρου, εὐφρανθῆναι ἔναντι κυρίου τοῦ θεοῦ ὑμῶν ἑπτὰ ἡμέρας τοῦ ἐνιαυτοῦ, νόμιμον αἰώνιον εἰς εἰς γενεὰς ὑμῶν. ἐν τῷ μηνὶ τῷ ἐβδόμῳ ἐορτάσετε αὐτήν· ἐν σκηναῖς κατοικήσετε ἑπτὰ ἡμέρας. πᾶς αὐτόχθων ἐν Ἰσραὴλ κατοικήσουσιν ἐν σκηναῖς, ὅπως ἴδωσιν αἱ γενεαὶ ὑμῶν ὅτι ἐν σκηναῖς κατώκισα τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ ἐν τῷ ἐξαγαγεῖν με ὑμᾶς ἐκ γῆς Αἰγύπτου. ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν. πάντως ὑπολήψονται οἱ Ἰουδαῖοι — ψιλῷ τῆς γραφῆς τῷ γράμματι περιπετόμενοι, ὥσπερ καὶ τὰ καλούμενα ψυχία τῶν λαχάνων τοῖς φύλλοις, ἀλλὰ μὴ τοῖς ἄνθεσι καὶ καρποῖς ὡς ἡ μέ- 2 Symp. S. 120, 31. Plato Symp. 198 B. 193 E — 8 Job. 1, 47 — vgl. De res. II, 21 — 12 Lev. 23, 39—43 — 23 Symp. 3, 1. De lepra 14, 6. Orig. Z. B. Exod. hom. 3 S. 27, 7 Lomm. De princ. IV, 2, 6 (13); s. auch zu S. 115, 6 7 ff Phot. Bibl. S. 237 S. 312 a, 7—11 1 καύχημα am Rand als Corr. 1. Hd. in B, κάλλος (so auch Po) im Text 2 f PI καὶ πῶς . . οὐ μέλλοι ἀπορεῖν . . μετὰ καλὸν οὕτω καὶ παντοδαπὸν λόγον ῥηθέντα; 2 πολλῶν] nicht καλῶν mit PI 4 δὴ < Jh 7 ff Ὁ θεός] Ph ὅτι — παρουσίᾳ < Ph b) ὅτι τὸ ἐν Λευϊτικῷ περὶ τῆς σκηνοπηγίας λεγόμενον εἰς τὴν ἐν τῇ β' τοῦ κυρίου παρουσίᾳ ἐσομένην τῶν ἀνθρώπων ἀνάστασιν ἐκδέχεται, σκηνὴν ἐκάστου τὸ οἰκεῖον τιθεῖς τιθεῖσα Pha) σῶμα, τὰς δὲ ἑπτὰ ἡμέρας εἰς τύπον τῶν ἑπτὰ αἰώνων, καὶ τὰ ἄλλα τ' ἄλλα

Phb) ἀναλόγως 11 πρόσ|φορον P v 13f γενήματα P 14 ἐορτάσατε P (? B) 16 κάλυνθρα P 20 Ἰσραὴλ V. 1. Hd. a. Rd. in B, im Text Ἱερουσαλήμ 22 ἐναγαγεῖν B 23 πάντιμος Cb: πάντες P 24 ψυχία »Schmetterlinge; ψύχιον CI 6309 « Kl): φύκια Po λισσα — τούτους τοὺς λόγους καὶ ταύτας τὰς νομοθεσίας περὶ σκηνῆς τοιαύτης οἷας οὗτοι τεκταίνονται λελέχθαι, ὡς τοῦ θεοῦ χαίροντος ταῖς ἐξιτήλοις κατακοσμήσῃσιν, αἷς αὐτοὶ κατακοσμοῦντες συσκευάζουσιν ἐκ τῶν ἀκροδρύων, οὐ συνησθημένοι τῶν μελλόντων ἀγαθῶν τὸν πλοῦτον. ὡς αὖρα ταῦτα καὶ σκιαὶ φασματώδεις προεξαγγέλλουσαι τὴν ἀνάστασιν καὶ πῆξιν τοῦ πεπτωκότος εἰς γῆν ἡμῶν σκηνώματος, ὃ τῇ ἐβδόμῃ χιλιονταετηρίδῃ χάλιν ἀθάνατον ἀπειληφότες ἐορτάσομεν τὴν μεγάλην ἐορτὴν τῆς ἀληθινῆς σκηνοπηγίας ἐν τῇ καινῇ καὶ ἀλύπῳ κτίσει, συντελεσθέντων τῶν τῆς γῆς καρπῶν καὶ τῶν ἀνθρώπων μηκέτι γεννώντων καὶ γεννωμένων, ἀλλὰ καταπαύσαντος ἀπὸ τῶν ἔργων τῆς κοσμοποιίας τοῦ θεοῦ. ἀπειδὴ γὰρ ἐν ἑξ ἡμέραις ὁ θεὸς κατεσκεύασε τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ συνετέλεσε πάντα τὸν κόσμον καὶ »κατέπαυσε τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἐβδόμῃ ἀπὸ τῶν ἔργων αὐτοῦ ὧν ἐποίησε, καὶ εὐλόγησε τὴν ἡμέραν τὴν ἐβδόμην καὶ ἡγίασεν αὐτήν, ἐντεῦθεν συμβολικῶς τῷ μηνὶ τῷ ἐβδόμῳ, ὁπότεν ἤδη συντελεσθῶσιν οἱ καρποὶ τῆς γῆς, ἐορτάζειν προσ- τασσόμεθα τῷ κυρίῳ, ὃ δὴ ἐστίν, ὁπότεν ὁ κόσμος οὗτος συντελεσθῇ τῇ ἐβδόμῃ χιλιονταετηρίδι, ὅτε ὡς ἀληθῶς ὁ θεὸς συντελέσας τὴν οἰκουμένην ἀφ' ἡμῖν »εὐφρανθήσεται«. νῦν γὰρ ἀκμὴν ἔτι πάντα δημιουργεῖται τῇ διαρκεῖ βουλήσει αὐτοῦ καὶ ἀνεννοήτῳ δυνάμει, ἀναδιδοῦσης ἔτι τῆς γῆς τοὺς καρπούς, καὶ τῶν ὑδάτων συναγομένων »εἰς τὰς συναγωγάς«, καὶ τοῦ φωτὸς ἔτι διαχωριζομένου, καὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀνθρώπων ἔτι δημιουργουμένου, κοὶ τοῦ ἡλίου »εἰς ἀρχὰς« ἀνατέλλοντος »τῆς ἡμέρας« καὶ τῆς σελήνης εἰς ἀρχὰς« ἔτι τῆς νυκτός«, καὶ τῶν τετραπόδων καὶ θηρίων καὶ ἐρπετῶν ἐκ τῆς γῆς ἀναδιδομένων καὶ πτηνῶν καὶ νηκτῶν ἐκ τῆς ὑγρᾶς οὐσίας. τότε δὲ ὁπότεν συντελεσθῶσιν οἱ καιροὶ καὶ παύσῃται ὁ θεὸς ἐργαζόμενος ταύτην τὴν κτίσιν, τῷ ἐβδόμῳ μηνί, τῇ μεγάλῃ τῆς ἀναστά- 2 De res. II, 21, 1 — 4 Hebr. 10, 1 — 5 Symp. ob. S. 83, 21f — 6 Arnos 9, 11; vgl. Barn. 15, 4. 5. — 10 vgl. Mt. 22, 30 — 12 Gen. 2, 2 — 18 Symp. S. 120, 14 — 19 Psal. 103, 31 — 21 ff Gen. 1, 11. 9. 4. 28. 16. 24. 20. Plato Polit. 272 A — 27 Gen. 2, 2; vgl. Symp. S. 15, 18 ff 1 ταύτας < V Cb Jh 2 ὡς P 215 4 συνησθ.] η auf Rasur P 7 χιλιονταετηρίδι P (nicht B) 8 ἐορτάζομεν P 9 vielleicht ἀλύτῳ mit Cb Jh, vgl. PI Tim. 41 B ἄλυτοι; auch De res. 11, 21, 4 αἰωνίους ἡμῶν τὰς σκρνὰς οὐκέτι . . λυθησομένας, aber s. zu S. 119, 30 u. De res. I, 55, 1 ἄλυπον ἀνάπαυσιν. weiteres im Index (Plato, Polit. 272 A ἄλυπον) 18 χιλιονταετηρίδι P, χιλιονταετηρίδι B 19 νῦν P v I τὰ vor πάντα + Po Cb Jh 27 παύσεται P wie S. 15, 21f, aber schwerlich ursprühglich σεως ἡμερᾶ, ἐορτὴ συγκροτεῖται τῷ κυρίῳ τῆς σκηνοπηγίας ἡμῶν, ἧς εἰσιν ἐν τῷ Λευϊτικῷ τὰ λεγόμενα σύμβολα καὶ τύποι, ἃ ἐξιχνεύοντας χρὴ νοεῖν τὴν ἀλήθειαν γυμνήν. »τῶν δέ« γάρ »ἀκούσας« φησὶ σοφὸς σοφώτερος ἔσται, νοήσῃ τε παραβολὴν καὶ σκοτεινὸν λόγον, ῥήσεις τε σοφῶν καὶ αἰνίγματα.« ὅθεν αἰσχυνέσθωσαν οἱ Ἰουδαῖοι, τὰ βάθη τῶν γραφῶν μὴ συνησθημένοι καὶ πάντα σωματικὰ τὸν νόμον ἡγούμενοι καὶ τοὺς προφῆτας εἰρηκέναι ἅτε τῶν κοσμικῶν ἐφιέμενοι καὶ τὸν ἕξωθεν πλοῦτον τοῦ περὶ ψυχὴν προ- κρίνοντες. διαιρουμένων γὰρ τῶν γραφῶν εἰς τὸν περὶ τῶν παρωχηκότων καὶ μελλόντων τύπον, ἀποπηδήσαντες οἱ σχέτλιοι τῶν μελ- λόντων ὡς παρωχηκότων ἤδη τελοῦσι τοὺς τύπους, καράπερ καὶ ἐπὶ τῆς τοῦ προβάτου σφαγῆς, ἀνάμνησιν τῆς κατ' Αἴγυπτον τῶν πατέρων αὐτῶν γεγεννημένης σωτηρίας ἡγούμενοι μόνην εἶναι τὸ μυστήριον τοῦ προβάτου, ὁπότε πατασσομένων τῶν πρωτοτόκων τῆς Αἰγύπτου αὐτοὶ διεώθησαν, τὰς φλιάς τῶν σφετέρων οἴκων φοινίζαντες τῷ αἵματι· οὐκέτι δὲ καὶ τῆς σφαγῆς τύπον ἡγήσαντο τοῦτο προδηλωτικὸν γεγονέναι Χριστοῦ, οὐ αἱ κατησφαλισμένα τῷ αἵματι καὶ σφραγισθεῖσα ψυχαί, τῆς οἰκουμένης ἐκपुरουμένης καὶ τῶν πρωτοτόκων

ὀλοθρευομένων τέκνων τοῦ Σατανᾶ, περισωθήσονται τῆς ὀργῆς, τῶν τιμωρητῶν ἀγγέλων ἐντραπησομένων τὴν ἀπὸ τοῦ αἵματος ἐπ' αὐτοῖς ἐκτετυπωμένην σφραγίδα.

2.1 Καὶ ταῦτα μὲν οὖν ὥς ἐπὶ παραδείγματος εἰρήσθω δεικνυούσης, ὅτι τὰ παρόντα τύπους ἡγούμενοι τῶν ἤδη γεγονότων οἱ Ἰουδαῖοι τῆς ἐλπίδος τῶν μελλόντων «ἐξώκειλαν» ἀγαθῶν, μὴδὲ τοὺς τύπους τῶν εἰκόνων βουλευθέντες εἶναι προκαταγγελτικούς, μὴδὲ τὰς εἰκόνας τῆς ἀληθείας. ὁ μὲν γὰρ «νόμος» τῆς εἰκόνος ἐστὶ τύπος καὶ σκιά, τουτέστι τοῦ εὐαγγελίου, ἡ δὲ εἰκὼν, τὸ εὐαγγέλιον, αὐτῆς τῆς ἀληθείας. οἱ γὰρ παλαιότεροι καὶ ὁ νόμος τοὺς τῆς ἐκκλησίας προεξήγγειλαν ἡμῖν προφητεύοντες χαρακτηῖρας, ἡ δὲ ἐκκλη- 2 Symp. 5, 7 S. 62, 9ff; vgl. De lepra 13. De sanguis. 9, 1 — 3 Prov. 1, 5. 6 — 6 De res. II, 21, 1. De cib. 8, 6. 10, 1, De lepra 14, 6. De sanguis. 1, 1. Tert., De res. 26. Orig., De princ. IV, 13. In Exod. hom. 5 u. anderw. — 11 Hipp., Seg. Jak. 12, 3 — 12 Exod. 12, 3. 6. 7. 12—14. 23; vgl. S. 68, 23 — 17 Apok. Job. 7, 3. 14. 6, 16. 9, 4 — 19 Röm. 5, 9 — 24 Hebr. 10, 1 — 29 Symp. 5, 7. 8 S. 61, 21ff 26—28 Phot. Bibl. 237 S. 312 a, 3—5 8 καὶ τὸν P 216 13 γεγεννημένος B 17 τοῦτον P 20 ἐκτραπησομένων Jb 21 ἐντετυπωμένην B 22ff δεικνυούση? KI 25 τῶν P 216 26 ὁ μὲν] Ph | γὰρ < Ph 26f τύπ. ἐστὶν κ. σκιά τ. εἰκόνος 27 ἢ] εἰ Phb 28 ἡληθ.] τῆς ἐσομένης ἐν τῇ δευτέρᾳ τοῦ κυρίου παρουσίᾳ + Ph u. endet σία τοὺς τῶν καινῶν αἰώνων. ὅθεν ἡμεῖς οἱ τὸν εἰπόντα Χριστόν «ἐγὼ εἰμι ἡ ἀλήθεια» δασάμενοι τὰς μὲν σκιάς καὶ τοὺς τύπους ἴσμεν πεπαυμένους, ἐπὶ δὲ τὴν ἀλήθειαν σπεύδομεν, τὰς ἀναργεῖς αὐτῆς εἰκόνας προκαταγγέλλοντες. ἐκ μέρους γάρ «ἔτι καὶ ὥς »δὶ ἐσόπτρου. »γινώσκομεν«, ἐπεὶ μὴδέπω τὸ τέλειον ἤκεν, ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν καὶ ἡ ἀνάστασις, εἰς ἡμᾶς, ὅτε »καταργηθήσεται τὸ ἐκ μέρους«. τότε γὰρ αἱ σκηναὶ πῆγνυνται πάντων ἡμῶν, ὅποτε τῶν ὁστῶν συγκολλημένων καὶ συμπηγνυμένων ταῖς σαρκὶν ἀνίσταται σῶμα. τότε τὴν ἡμέραν τῆς χαρᾶς ἐορτάζομεν κυρίῳ εἰλικρινῶς, ὅποτε τὰς σκηνὰς αἰωνίου ἀποληψόμεθα, οὐκέτι θνητομένης ἢ λυθησομένης εἰς γῆν χώματος. ἦν γὰρ ἡμῶν καὶ πρόσθεν ἄπτωτος ἡ σκηνή· ἀλλὰ διὰ τὴν παράβασιν ἐσαλεύθη καὶ ἐκλίθη, τοῦ θεοῦ τὸ ἀμάρτημα λύσαντος θανάτῳ, ἵνα μὴ ἀθανάτως ἀμαρτωλὸς ὁ ἄνθρωπος ὢν, ζώσης ἐν αὐτῷ τῆς ἀμαρτίας, αἰωνίως κατάκριτος γεννηθῇ. καὶ διὰ τοῦτο καὶ τέθηκεν, οὐ γενόμενος θνητὸς ἢ φθαρτὸς καὶ διεκρίθη τῆς σαρκὸς ἡ ψυχῇ, ἵνα νεκρωθῇ διὰ τοῦ θανάτου τὸ παράπτωμα, μηκέτι δυνάμενον ζῆν ἐν τῷ τεθνηκότι.

2.2 Ὅθεν ἀποθανόντος τοῦ παραπτώματος καὶ διεφθαρμένου πάλιν ἀθάνατος ἀνίπταμαι, καὶ ὑμῶν τὸν θεὸν τὸν διὰ θανάτου τὰ τέκνα ἐκ θανάτου σῶζοντα, καὶ ἐορτάζω νομίμως αὐτῷ, κοσμήσασα τὴν σκηνὴν μου τὴν σάρκα τοῖς ἔργοις τοῖς καλοῖς, ὥσπερ κάκεῖ ταῖς πενταφώτοις αἱ παρθέναι λαμπάσιν.

3.1 ἐξεταζομένη τῇ πρώτῃ τῆς ἀναστάσεως ἡμέρᾳ εἰσφέρω τὰ προστεταγμένα, εἰ κεκόσμηται τοῖς τῆς ἀρετῆς καρποῖς, εἰ τοῖς κλάδοις τῆς ἀγνείας κατασκιάζεται. νόει γὰρ μοι τὴν ἀνάστασιν εἶναι τὴν σκηνοπηγίαν, νόει μοι καὶ τὰ εἰς τὴν σύνθεσιν παραλαμβανόμενα τῆς σκηνῆς τὰς πράξεις εἶναι τῆς δικαιοσύνης. λαμβάνω οὖν τῇ ἡμέρᾳ τῇ πρώτῃ τὰ ὑποτεταγμένα, οἷον εἰ τῇ ἡμέρᾳ ἢ κρίνομαι, εἰ τὴν σκηνὴν ἐκόσμησά μου τοῖς προστεταγμένοις, εἰ εὐρίσκονται ταῦτα ἐν αὐτῇ, ἅπερ ἐνταῦθα μὲν ἐν τῷ κόσμῳ κτήσασθαι προστασόμεθα, 2 Joh. 14, 6 — 4 I Kor. 13, 9. 12. 10 — 7 De res. II, 21, 2 — 9 vgl. Barn. 15, 7 — 11 Dan. 12, 2 — 13 De res. I, 32, 7. 38, 5. 42, 3. 43, 3. II, 6, 3. Theoph. Ad Autol. 11, 26. 44 — 22 Mt. 25, 7 7f τῶν ἀστῶν, ω u. ων in συγκολλ. u. μένων in συμπ. auf Rasur in P 10 ἀποληψ(όμεθα B I θνητομένης B 13 μὴ P 217 22 καλλοῖς B, aber unter d. 2. λ ein Punkt 24 κεκ. corr. aus κεκόσμηται B ἐκεῖ δὲ προσφέρειν τῷ θεῷ. — ἵτε γὰρ καὶ τὰ ἐξῆς ἐπισκεψόμεθα. καὶ λήψεσθε ἑαυτοῖς τῇ πρώτῃ «φησὶν» ἡμέρᾳ καρπὸν ξύλου ὠραῖον καὶ κλάδους ξύλου δασεῖς καὶ κλάδους κλάδους ἐκ χειμάρρου, εὐφρανθῆναι ἐναντίον κυρίου τοῦ θεοῦ ὑμῶν. «καρπὸν ὠραιότατον ξύλου οἱ τὴν »καρδίαν ἀπερίτητοι« Ἰουδαῖοι διὰ τὸ μέγεθος τὸ κίτριον ἡγοῦνται τυγχάνειν, οὐδὲ ἐγκαλύπτονται κιτρίῳ τὸν θεὸν λέοντες

τιμασθαι, ὥς »τὰ τετράποδα πάντα τῆς γῆς οὐκ εἰσὶν εἰς ὀλοκαύτωσιν ἱκανὰ καὶ ὁ λίβανος εἰς καυσιν(καὶ ὅλως τί τὸ κίτριον. ὦ ἀτεράμονες, ὠραῖον, διὰ τί μὴ καὶ ἡ σταφυλὴ μᾶλλον ὠραία; διὰ τί μὴ καὶ ἡ ῥόα; διὰ τί μὴ καὶ τὸ μῆλον καὶ τὰ ἄλλα ἀκρόδρυα τὰ μᾶλλον διαφέροντα τοῦ κιτρίου; ἀμέλει ἐν τῷ Ἰσραὲλ τῶν ἁσμά- των πάντων ὁ Σολομὼν τούτων ὠραίων μνημονεύσας τὸ κίτριον ἀπεσιώπησε μόνον. ἀλλὰ τούτων ἀπεβουκολήθησαν οἱ ἄφρονες μὴ νοήσαντες τὸ ξύλον τῆς ζωῆς», ὃ πρόσθεν μὲν ὁ παράδεισος ἔφερε, νῦν δὲ πᾶσιν ἀνεβλάστησεν ἡ ἐκκλησία, τὸν ὠραῖον καὶ εὐπρεπῆ τῆς πίστεως ποιοῦν καρπὸν. — τοιοῦτον ἐληλυθότας καρπὸν τῇ πρώτῃ τῆς ἐορτῆς ἡμέρᾳ εἰς τὸ δικαστήριον ἡμᾶς κομίζειν δεῖ Χριστοῦ. ἐὰν μὴ τοιοῦτον σχῶμεν καὶ ἡμεῖς καρπὸν, οὐ δυνησόμεθα συνεορτάσαι τῷ θεῷ, οὐ τευξόμεθα κατὰ τὸν Ἰωάννην τῆς πρώτης ἀναστάσεως· τὸ γὰρ ξύλον ἐστὶν ἡ πρωτότοκος πάντων σοφία. »ξύλον ζωῆς ἐστὶ τοῖς ἀντεχομένοις αὐτῆς« φησὶν ὁ προφήτης »καὶ τοῖς ἐπηρειδομένοις ἐπ' αὐτὴν ὡς ἐπὶ κύριον ἀσφαλῆς·« »ξύλον παρὰ τὰς διεξόδους πεφυτευμένον τῶν ὑδάτων, ὃ τὸν καρπὸν αὐτοῦ δώσει ἐν καιρῷ αὐτοῦ«, διδασκαλία καὶ ἀπάγη καὶ σύνεσις ἐστίν, ἐν καιρῷ προσήκοντι τοῖς ἐπὶ τὰ ὕδατα τῆς ἀπολυτρώσεως ἀφικνουμένοις διδομένη. — ὁ μὴ πιστεύσας Χριστῷ, μηδὲ τὴν ἀρχὴν αὐτὸν εἶναι, τὸ ξύλον τῆς ζωῆς, ἡσθημένος, οὐκ ἔχων δεῖξαι τῷ θεῷ τῷ ὠραιότερῳ τῶν ὠραίων καρπῶν τὴν σκηνὴν αὐτοῦ κεκοσμημένην, πῶς ζορτάσει; πῶς εὐφρανθήσεται; θέλεις γινῶναι τὸν ὠραῖον ὠραῖον τοῦ ξύλου; ἐπίσκεψαι τοὺς λόγους τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, πῶς 2 Lev. 23, 40 — 5 Jerem. 9, 26 (Act. 7, 51) — 7 Jes. 40, 16 — 9ff Hohel. 4, 3. 13. 5, 1. 7, 12 — 15 vgl. Iren. V, 20, 2. fffpp. In Dan. I, 17, 12. Ad Diogn. 12 — 17 II Kor. 5, 10 — 19 Apok. Job. 20, 5. 6 — 20 vgl. Prov. 3, 22. Sir. 1, 4 — Prov. 3, 18 — 22 Psal. 1, 3 1 ἐκεῖ P 217v 3 καὶ ἰτέας < P 10 ῥόα wie S. 84, 8: ῥοία P 17 ἡμέρα P 218 18 καὶ ἡμεῖς σχῶμεν B 20 ξύλον] ζωῆς + Jh, aber hier eine Ausdeutung von Lev. 23, 40 I ἐστὶν — ζωῆς < B 24 καὶ ἀγάπη < Cb Jh, aber s. S. 118, 22 25 τῆς vor ἐπὶ st. vor ἀπολυτρ. P 28 τῶν verwischt in B 30 ἐπίσκεψον Po Cb Jh εἰσὶν ὠραῖοι κάλλει »παρὰ τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων«. ὠραῖος καρπὸς ἐβλάστησε διὰ διὰ Μωσέως ὁ νόμος· ἀλλ' οὐχ οὕτως ἦν ὠραῖος, ὡς τὸ εὐαγγέλιον. ἀκεῖνος μὲν γὰρ τύπος τις ἦν καὶ σκιά τῶν μελλόντων πραγμάτων, τοῦτο δὲ »ἀλήθεια« καὶ ζωῆς χάρις.. ὠραῖος ἦν τῶν προφητῶν ὁ καρπός, ἀλλ' οὐχ οὕτως ὠραῖος, ὡς ὁ ἐξ αὐτοῦ γεωργούμενος τῆς ἀφθαρσίας.

- 5.1 Καὶ λήψετε ἑαυτοῖς τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ καρπὸν ξύλου ὠραῖον καὶ κάλλυντρα φοινίκων· «, λέγων τὴν ἄσκησιν τῶν θείων μαθημάτων, οἷς ἀκκαθαίρεται καὶ κασμεῖται ψυχὴ ψυχὴ τὰ πάθη, ἀποσαρουμένων ἀπ' αὐτῆς καὶ ἐκβαλλομένων τῶν ἀμαρτημάτων δεῖ γὰρ καθαρὸς καὶ κεκοσμημένους ἥσκειν εἰς τὴν ἐορτήν, ὥσπερ κοσμήτρῳ ταῖς ἀσκήσεσι καὶ μελέταις τῆς ἀρετῆς πεφιλοπονημένους· ὅτι μελέταις ἐπιπόνους καὶ ἀσκήσεσι καθαιρόμενος ὁ νοῦς τῶν ἐπικαλυπτόντων αὐτὸν ἀλλοίων διανοημάτων ὀξυδερκεῖ πρὸς τὴν ἀλήθειαν, καθάπερ καὶ ἡ χήρα τὸν κοδράντην ἐν τοῖς εὐαγγελίοις ἀνεύρατο μετὰ τὸ σαρῶσαι τὸν οἶκον καὶ ῥῖψαι τὰ κόπρια, τὰ ἐπισκοτοῦντα καὶ καλύπτοντα πάθη τὴν ψυχὴν, τὰ ἀπὸ τῆς θρύψεως ἡμῶν καὶ τῆς ἀμελείας πληθύνοντα. καὶ τοίνυν ὁ σπουδάζων εἰς τὴν ἐορτήν τῶν σκηνῶν ἐκείνων φθάσαι καὶ τοῖς ἀνίοις συγκαταλεχθῆναι πρῶτον τὸν ὠραῖον τὴν πίστιν κτησάσθω καρπὸν, εἴτα τὰ κάλλυντρα, τὴν ἄσκησιν καὶ μελέτην τῶν γραφῶν· εἴτα τοὺς ἐριθηλέας ἐφεξῆς κλάδους τῆς ἀγάπης καὶ δασεῖς. οὐς καὶ μετὰ τὰ κάλλυντρα παρεγγυᾷ λαμβάνεσθαι, κλάδους δασεῖς εὐθυβολώτατα τὴν ἀπάγην φράσας· τὸ γὰρ δασὺ κατάκαρπον ὅλον ἐστὶ καὶ πυκνόν, μηδὲν ψιλὸν ἢ διάκενον ἔχον, ἀλλὰ πάντα πεπληρωμένα, καὶ τοὺς ὄρπηκας καὶ τὰ στελέχη. τοιοῦτον γὰρ ἐστὶν ἡ ἀπάγη, μηδαμόθεν ὑπόκενος ἢ ἄκαρπος οὐσα. ἡ γὰρ, »ἐὰν πωλήσω τὰ ὑπάρχοντά μου καὶ δώσω πτωχοῖς, καὶ ἐὰν τὸ σῶμά μου πυρὶ παραδώσω, καὶ ἐὰν τοσαύτην πίστιν, ὥστε ὄρη μεθιστᾶν, κτήσωμαι, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐδὲν εἰμι.. ἡ ἀγάπη ἄρα τὸ κατάκαρπὸν ἐστὶ καὶ δασύτατον ξύλον πάντων, ἡ γέμουσα καὶ πεπληρωμένη τῶν χαρισμάτων. — εἴτα τί

παραλαμβάνεσθαι βούλεται 1 Psal. 44, 2 — 3 Hebr. 10, 1 — 4 Joh. 1, 17 — 7 Lev. 23, 40 — 8 Symp. S. 8, 17. 59, 4. Plato Pol. VII, 527 D — 12 De lepra 18, 5; vgl. Symp. 5, 4 — 13 De lepra 9, 1 — 15 Luk. 15, 8 — 27 I Kor. 13, 3. 2 4 δὲ B, δ' P I ὡραίος P 218v 8 κάλυνθρα stets P 8f PI μαθήμασιν . . ὄργανόν τι ψυχῆς ἐκκαθαίρεται 9f ἀποσαρκουμένων P 10 ἀπ] ἐξ B 14 ὀξυδορκεῖ (nicht B) 21 ἐριθηλέας P 219 25 πεπλ. Wd: πεπληρωμένον P 29 ἔχων B 31 χαρίτων, Cb Jh καὶ ἕτερον; κλάδους ἰτείνους φησί, τὴν δικαιοσύνην ἰτείνους κικλήσκων κλάδους. ἀνθ' ὧν οἱ δίκαιοι κατὰ τὸν προφήτην »ὡς ἀναμέσον ὕδατος ἀνατέλλουσι χόρτος καὶ ὡς ἰτέα ἐπὶ παραρρέον ὕδωρ«, θάλλοντες τῷ λόγῳ. καὶ ἐπὶ πᾶσι τοὺς ἀμείνους ἐπικοσμοῦντας τὴν σκηνὴν παρακελεύεται προσφέρεσθαι κλάδους διὰ τὸ φερώνυμον εἶναι τὸ δένδρον τῆς ἀλγνείας, ὡ κατακοσμεῖται τὰ προειρημένα. ἐρρέτωσαν οἱ ἀκολασταίνοντες νῦν καὶ διὰ τὰς ἑαυτῶν ἡδυπαθείας ἀγνεῖαν ἀποδιωθόμενοι. πῶς γὰρ εἰς τὴν ἑορτὴν συνεισελεύσονται Χριστῷ, μὴ κοσμήσαντες ἑαυτῶν τὴν σκηνὴν κλάδοις ἀγνεῖας, τῷ θεοποιῶ καὶ μακαρίῳ φυτῷ; ὧ τοὺς εἰς τὴν ἄγυριν σπεύδοντας ἐκείνην καὶ τὸν γάμον ἀναδήσασθαι δεῖ καὶ κατασκιάζεσθαι τὰς ἀσφύας. ἴτε γάρ, ὧ καλλιπάρθενοι, τὴν γραφὴν αὐτὴν ἐπισκέψασθε καὶ τὰς ἐντολάς, πῶς ὡς ἐπὶ συμπληρώματος τῶν προειρημένων κατορθωμάτων παρέλαβεν ὁ λόγος τὴν ἀγνεῖαν, διδάσκων ὅσον διαπρεπὴς καὶ τριπόθητος ἔσται τῇ ἀναστάσει καὶ ὅτι χωρὶς αὐτῆς οὐδεὶς τεύζεται τῶν ἐπαγγελμάτων. ἦν ἐξαιρέτως γεωργοῦμεν ἡμεῖς αἱ παρθενεύουσαι καὶ προσφέρομεν κυρίῳ. χρῶνται δὲ καὶ οἱ πρὸς τὰς ἑαυτῶν ἀγνεύοντες γαμετάς, καὶ ὥσπερ ἀμφὶ τὸ στέλεχος κλῶνας αὐτῆς φέρουσι βλαστήσαντας σωφροσύνην, τῶν ἄνω μὴ ἐφικνούμενοι καὶ μεγάλων αὐτῆς ἐπιφάσσαι πλάδων καθάπερ ἡμεῖς· ὅμως, εἰ καὶ μικροὺς, οὐδὲν ἥσσον προσφέρουσι δὴ καὶ αὐτοὶ κλῶνας ἀγνεῖας. οἱ δὲ οἰστρηλατούμενοι, κἂν μὴ πορνεύσωσιν, ἀλλὰ καὶ εἰς μόνην τὴν ἔννομον ἀδιαστόλως ἀπιμίγνυσθαι θέλγωνται γαμετήν, πῶς ἐορτάσουσιν; πῶς εὐφρανθήσονται, μὴ κοομήσαντες τὴν σκηνὴν ἑαυτῶν, τὴν σάρκα, τοῖς κλάδοις τῆς ἄγνου, μηδὲ εἰσακούσαντες τοῦ εἰρημένου »ἵνα καὶ οἱ ἔχοντες γυναικας ὡς οἱ μὴ ἔχοντες ὦσιν«; .

- 5.1 Διὰ τοῦτο πάντων μάλιστα τοὺς τῶν ἀγώνων ἐφιεμένους καὶ μεγάλη φρονήσει χρωμένους τὴν ἀγνεῖαν ἀμελλητί φημι εἶν καὶ τιμᾶν ὡς ὠφελιμωτάτην καὶ ἐπίδοξον. ἐν γὰρ τῇ καινῇ καὶ ἀλύπῳ κτίσει, ὅς ἂν ἀγνεῖας μὴ εὐρεθῇ κλάδοις κέκοσμημένος, οὐ 1 Lev. 23, 40 — 2 Jes. 44, 4 — 8. 11 Mt. 25, 10 — 10 vgl. Symp. S. 83, 5. 94, 9 — 11 Luk. 12, 35 — 25 I Kor. 7, 29 — 28 Plato Symp. 212 B 1f κλάδους ἰτείνους κικλήσκων B Jh 6 ἐρρέτωσαν P ν 11 ἀναδήσασθαι Po: ἀναδέξασθαι P: ἀναδεῖσθαι Cb Jh 12 ὧ < B Jh I ἐπισκέψασθαι P 22 τὴν] καὶ Cb Jh I ἔννομον P 220 23 ἐορτάζουσι im Text B, corr. v. 1. Hd. am Rand 28 f PI διὸ δὴ ἔγωγέ φημι χρῆναι πόντα ἄνδρα τὸν Ἑρωτα τιμᾶν 28 ἀμελητί V B | αἰνεῖν (od. φιλεῖν od. ἀσκεῖν) wie S. 129, 5 Bo: δεῖν PJh; nach δεῖν sei etwa ein ἀσκεῖν ausgefallen Jh 30 ἀλύπῳ] ἀλύτῳ Cb Jh, aber vgl. oben S. 114, 9. De res. I, 55, 1. II, 15, 8 τεύζεται τῆς ἀναπαύσεως, μὴ πληρώσας τὴν ἐντολὴν τοῦ θεοῦ κατὰ τὸν νόμον, οὐδὲ εἰς τὴν γῆν ἐπιδημήσει τῆς ἀπαγγελίας, μὴ ἐορτάσας πρῶτον τὰς σκηνας. οἱ γὰρ ἐορτάσαντας μόνοι τὴν σκηνοπηγίαν εἰς τὴν ἀγίαν καταίρουσαι γῆν, ἀπάραντες ἀπὸ τῶν καλουμένων σκηνῶν ἔστ' ἂν εἰς τὸν νεῶν φθάσωσιν ἐλθεῖν καὶ τὴν πόλιν τοῦ θεοῦ, εἰς τὴν μείζονα καὶ ἐνδοξοτέραν προκόψαντες χαράν, καθὼς καὶ οἱ τύποι συνιστᾷσιν οἱ γεγονότες ἐπὶ Ἰουδαίων. ὥσπερ γὰρ ἐξελθόντες τῶν ὅρων ἐκείνων τῆς Αἰγύπτου ὠδυσαν πρῶτον καὶ ἦλθον εἰς τὰς σκηνὰς κάκειθεν ἀπάραντες πάλιν ἦλθον εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας, οὕτω δὴ καὶ ἡμεῖς. ὁδεύσασα γὰρ ἐντεῦθεν καὶ ἐξελθοῦσα κάγῳ τῆς Αἰγύπτου τούτου τοῦ βίου, ἔρχομαι πρῶτον εἰς τὴν ἀνάστασιν, τὴν ἀληθινὴν σκηνοπηγίαν, κάκει τοῖς καρποῖς τῆς ἀρετῆς πῆξασα τὴν σκηνὴν μου κεκοσμημένην, τῇ πρώτῃ τῆς ἐορτῆς ἀναστάσεως ἡμέρᾳ τῇ κρίσει, συνεορτάζω τῷ Χριστῷ τὴν χιλιονταετηρίδα τῆς ἀναπαύσεως, τὰς ἐπτὰ καλουμένας ἡμέρας, τὰ σάββατα τὰ ἀληθινά. εἴτα αὐθις ἐπομένη τῷ διεληλυθότι τοὺς οὐρανούς» Ἰησοῦ ἔρχομαι πάλιν καθάπερ

κάκεινοι μετὰ τὴν ἀνάπαυσιν τῆς σκηνοπηγίας εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας, τοὺς οὐρανοὺς, ἐν σκηναῖς μὴ ἀπομείνασα, τουτέστι τοῦ σκηνώματός μου μὴ ἀπομείναντος τοιούτου, ἀλλὰ μετὰ τὴν χιλιονταετηρίδα μεταβληθέντος ἀπὸ τοῦ σχήματος τοῦ ἀνθρωπίνου καὶ τῆς φθορᾶς εἰς ἀγγελικὸν μέγεθος καὶ κάλλος ἔνθα λοιπὸν ἀπὸ τοῦ θαυμαστοῦ τῆς σκηνῆς, ὃ παρθένοι, τόπου μετὰ τὸ συμπερασθῆ- ναι τὴν ἐορτὴν τῆς ἀναστάσεως εἰς τὰ μείζω καὶ κρείττω διερχόμεθα, εἰς τὸν οἶκον αὐτὸν ἀναβαίνουσαι τὸν ὑπὲρ τοὺς οὐρανοὺς »τοῦ θεοῦ, ἐν φωνῇ ἀγαλλιάσεως καὶ ἑξομολογήσεως ἤχους ἐορτάζοντος», καθὼς φησιν ὁ ψαλμωδός.

5.2 Τοῦτ' ἄγω, ὃ Ἀρετὴ, κατὰ τὴν ἐμαυτῆς, δέσποινα, δύναμιν δωροῦμαι σε τῷ πέπλῳ.

5.3 ΒΥΒΟΥΛ. Λίαν ἀγωνιῶ, ὃ Γρηγόριον, κατ' ἐμαυτὴν ἐννοουμένη ἐν ὁποίῳ θορύβῳ νῦν ἄρα ἡ Δομνίνα ἦν, ταρασσομένης αὐτῇ τῆς καρδίας καὶ φοβουμένης μὴ ἀπορήσῃ λόγων καὶ ἐνδεέστερόν τι τῶν 5 Hebr. 12, 22. Apok. Joh. 21, 2 — 14 Barn. 15, 7 — Symp. S. 114, 18 — 16 Hebr. 4, 14 — 25 Psal. 41, 5 — 31 Symp. S. 113, 2. 121, 6. Plato Symp. 193 E ἀπαιρούμενοι Cb 5 von ἐστ' an w. e. seh. v. neuer Hand B 149 ff 9 πάλιν P 220v 14 χιλιονταετηρίδα hier u. Z. 20 P (nicht B) 19 μου nach ἀπομ. + P (nicht B) 22 ὃ Kl: αἰ P 22 f συμπερανθῆναι B 25 ἤχου B 27 Τοῦτ'] P 221 I ἐμαυτὴν B 29 on in Γρηγ. auf Rasur in P I ἀμαυτὸν Jh I ἐννοουμένα P, α(?) auf Rasur: ἐννοούμενος Jh 30 ἄρα P I αὐτῇ Po Cb Jh: αὐτῆς P 31 PI ἐφοβούμενη μὴ ἀπορήσῃ λόγων ἄλλων παρθένων ἀποφθέγγεται, τοσούτων ἤδη ῥηθέντων εἰς τὸ προκείμενον καὶ ποικίλων. εἰ οὖν εὐδελος ἐγένετο κεκλινημένη, φέρε καὶ τοῦτο περαίωσον· θαυμάζω γὰρ εἴ τι ἔσχεν εἰπεῖν τελευταῖα κεκληρωμένη.

5.4 ΓΡΗΓΟΡ. Τεταράχθαι μὲν αὐτὴν, ὡ Εὐβούλιον, καὶ σφόδρα, ἔφη μοι ἡ Θεοπάτρα, οὐ μὴν ἡπορηκέναι λόγων. μετὰ τὸ τὴν Τυαϊανὴν ἡ Ἀρετὴ τὸν ὀφθαλμὸν εἰς αὐτὴν ἐπιβαλοῦσα, Δεῦρο δὴ καὶ σὺ θύγατερ, ἔφη, τὸν λόγον ἀπόδος, ἵνα πληρώσωμεν ἐντελὴ τὴν ευωχίαν.

10.1 Τὴν οὖν Δομνίαν ἐρυθρίασασαν ἐπιπολὺ μόλις ἀναπνεῦσαι καὶ εἰς εὐχὴν ἐξαναστᾶσαν τραπῆναι καὶ καλεῖν τὴν σοφίαν παραστῆναί οἱ βοηθόν. εὐξαμένη δὲ αὐτῇ θάρσος, φησὶν, εὐθέως ἐγγίγνεται, γνεται, καὶ τις αὐτὴν θεία ἀνακωχὴ κατέλαβε, καὶ ἴφη, Ὡ Ἀρετὴ, ἄγω παραλείψασα τὰς μακρολογίας τῶν προεξηγημάτων εἰς αὐτὰ τὰ προκείμενα κατὰ δύναμιν εἰπεῖν πειράσομαι, ἵνα δὴ μὴ τῷ μηκύ- νεσθαι τὰ πάρεργα πλείονα χρόνον ὧν ἔνεκα λέγονται παράσχω· ἡγοῦμαι γὰρ μέγιστον μέρος φρονήσεως εἶναι τὸ μὴ μακροὺς ἐκ πε | - ριόδων πρὸ τῶν ἀπερωτηθέντων ποιεῖσθαι τοὺς λόγους κηλοῦντας τὰ ὦτα, ἀλλ' αὐτόθεν εὐθέως περὶ οὗτου τὸ ἐπερωτήμα ἐστὶν ἄρχεσθαι. διὸ ἐνθένδε ἄγω κατάρξομαι· καιρὸς γάρ.

10.2 Οὐδὲν οὕτως ὄνῃσαι δυνήσεται πρὸς τὸ καλὸν τὸν ἄνθρωπον, ὡ καλλιπάρθενοι, ὡς ἀγνεία· τὸ γὰρ κάλλιστα καὶ ἄριστα διακυβερνηθῆναι τὴν ψυχὴν καὶ κηλίδων καὶ μiasμάτων καθαρὰν ἀπολου- 8 vgl. z. B. Plato Symp. 194 D — 15 vgl. Plato Phaedr. 245 A. Ion 536 C — 17 Symp. S. 110, 16f — 23 Plato Pol. X, 600D — 24 Plato Pol. IX, 573 D 19—21 SS Parall. S. 207 Holl 3 πεποίωσαι P, περαίωσε B 5 Εὐβ. auf Rasur in P, Εὐβούλιε Jh 6 δὲ + Kl 10f Δομνίνα. Λόγος ἵτος nach ἔφη Z. 15 in P 12 ἀναπνεῦσαι P, aber vgl. S. 19, 6 u. De res. I, 27, 1 14 f ἐγγίγνεται P: ἐγγίνεσθαι B Jh 15 ἀνακωχὴ über d. Lin. P: κατοκωχὴ Cb Jh, vgl. PI Ion. θεία . . κατοκωχῇ 16 τῶν P v | προεξηγησαμένων? Kl 19 μέγ. μέρος ἡγοῦμαι C (H = Hieros. s. Sep. 15), ohne Lemma 20 ἐρωτηθέντων Cb Jh I ποιεῖσθαι] ἀποτείνεσθαι viell. richtig C I τοὺς < C I κηλοῦντες C 21 f ἄρχ.] es endet C 22 κατάρξομαι < B PI πρὸς ἀρετὴν ὄνῃσαι (od. ὄνεῖναι) ἀνθρώπους 24 f PI διακυβερνᾷ τὰ τῆς ψυχῆς 25 f ἀπολουθῆναι Bo: ἀπολυθῆναι PJh θῆναι τοῦ κόσμου, μόνη ποιεῖ τοῦτο καὶ ἐργάζεται ἀγνεία. ἀφ' οὗ γὰρ ὁ Χριστὸς ἐδίδασκεν αὐτὴν ἀσκεῖν ἡμᾶς καὶ ἐμῆνυσεν ἡμῖν τὸ ἀνυπέβλητον κάλλος αὐτῆς, ἡ βασιλεία τοῦ πονηροῦ καθηρέθη, πρότερον ἀεὶ πάντας αἰχμαλωτίζοντος καὶ δουλουμένου, ὡς μὴ τῶν παλαιότερων εὐάρεστον γεγονέναι κυρίῳ τινά,

ἀλλὰ πάντας ἐπικρατηθῆναι πταίσμασιν, οὐ σφόδρα τοῦ νόμου τῆς φθορᾶς ἀρκέσαντος ἐλευθερῶσαι τὴν ἀνθρωπότητα, μέχρις ἢ παρθενία διαδεξαμένη τὸν νόμον Χριστοῦ ταγαῖς τῶν ἀνθρώπων ἐβασίλευσεν. οὐ γὰρ ἂν οὕτως οἱ πρόσθεν εἰς μάχας καὶ φόνους καὶ ἔρωτας καὶ εἰδωλολατρείας συνελαύνοντο πολλάκις, εἰ ἦν αὐτοῖς ἢ ἐκ τῶν νόμων αὐτάρκης πρὸς σωτηρίαν δικαιοσύνη. νυνὶ δὲ τότε μὲν μεγάλας καὶ πολλαῖς πολλαῖς ἐνεφύροντο συμφοραῖς· ἄφ' οὗ δὲ Χριστὸς ἐνηνθρώπησεν καὶ παρθενίᾳ τὴν σάρκα κοσμήσας ὥπλισεν, ὁ ἀμοτύραννος ἄρχων τῆς ἀκρασίας ἠρέθη καὶ εἰρήνη καὶ πίστις κροτεῖ, οὐκέτι τῶν ἀνθρώπων ὡσαύτως τρεπομένων εἰς εἰδωλολατρείαν ὥσπερ καὶ πάλαι.

10.3 Ἄλλ' ἵνα μὴ δόξω τισὶ σοφίζεσθαι καὶ ἀπὸ τῶν εἰκότων τεκμαίρεσθαι ταῦτα καὶ φληναφᾶν, ἐκ τῆς παλαιᾶς ὑμῖν, ὡ παρθένοι, καγὼ παρέζομαι διαθήκης ἔγγραφον προφητείαν, ὡς ἀληθῆ λέγω, τοὺς Κριτάς, ἔνθα φανερώς ἡ βασιλεία τῆς ἀγνείας ἤδη προκατήγγελλτο. φησὶ γὰρ πορευόμενα ἐπορεύθησαν τὰ ξύλα τοῦ χρίσαι ἐφ' ἑαυτῶν βασιλέα, καὶ εἶπαν τῇ ἐλαίᾳ· βασίλευσον ἐφ' ἡμᾶς. καὶ εἶπεν αὐτοῖς ἡ ἐλαία· ἀφεῖσα τὴν πιότητά μου, ἣν ἐδόξασεν ὁ θεὸς καὶ οἱ ἄνθρωποι, πορευθῶ ἄρχειν τῶν φύλων; καὶ εἶπαν τὰ ξύλα πάντα τῇ συκῇ· δεῦρο βασίλευσον ἐφ' ἡμᾶς. καὶ εἶπεν αὐτοῖς ἡ συκὴ· ἀφεῖσα τὴν γλυκύτητά μου καὶ τὸ γέννημά μου τὸ ἀγαθὸν πορευθῶ ἄρχειν τῶν ξύλων; καὶ εἶπαν τὰ ξύλα τῇ ἀμπέλῳ· βασίλευσον ἐφ' ἡμᾶς. καὶ εἶπεν αὐτοῖς ἡ ἀμπελος· ἀφεῖσα τὸν οἶνόν μου, τὴν εὐφροσύνην τῶν ἀνθρώπων, πορευθῶ ἄρχειν τῶν ξύλων; καὶ εἶπαν τὰ 3 vgl. Ignat. Ad Ephes. 19 — 10 vgl. Gal. 3, 21 — 13 vgl. Symp. S.136, 10 — 16 Symp. 1, 3 S. 11, ff — 20 Rieht. 9, 8—15 20— S. 126, 19 Phot. Bibl. 237 S. 312 a, — 313a, 10 7 διαδεχομένη B 8 οὕτως P 222 9 εἰδωλολατρίας P 10 συνελαύνοντο P (nicht B) 12 ἐνανθρώπισε P (nicht B) 15 εἰδωλολατρίαν P I προ- κατηγγέλλετο P 20 φησὶ γάρ] Ph ὅτι ἀναγωγικῶς ἀναλόγως Pha) ἀκδέχεται τὰ εἰς τοὺς Κριτὰς εἰρημένον etc. I ἐπορεύοντο Ph 21 ἑαυτῶν auch Ph I εἶπον stets d. Ausgg. I ἐφ' ἡμῶν Ph 23 πάντα < Phb 24 σὺ βασιλ. Ph | ἐφ' ἡμῶν Ph 25 γένημα Ph 26 τῇ P v I βασίλευσον — Λιβάνου S. 123, 4] κ. ἔως οὗ κ. ἔ. < Ph a) εἶπαν τῇ ῥάμνῳ (τὴν ῥάμνον Pha) ἐξῆς . φησὶν γάρ Ph ξύλα πρὸς τὴν ῥάμνον· δεῦρο βασίλευσον ἐφ' ἡμᾶς. καὶ εἶπεν ἡ ῥάμνος πρὸς τὰ ξύλα· εἰ ἐν ἀλησίᾳ χρίετέ με ὑμεῖς εἰς βασιλέα βασιλεῖᾶ ὑμᾶς, δεῦτε πεποιθατε ἐν τῇ σκέπῃ μου· εἰ μὴ, ἐξέλθῃ πῦρ ἐκ τῆς ῥάμνου καὶ καταφάγῃ τὰς κέδρους τοῦ Λιβάνου.« ταῦτα δὲ ὅτι μὴ περὶ ξύλων τῶν ἐκ τῆς φυομένων ἐλέχθη, σαφές· οὐ οὐ ἂν ἑαυτοῖς τὰ δένδρα τὰ ἄψυχα χειροτονήσοντα βασιλέα συνήρχοντο, ταῖς ῥίζαις εἰς τὴν γῆν κατεστηλωμένα. ἀλλὰ πάντως περὶ ψυχῶν ἱστορεῖται ταῦτα, αἵ, πρὸ τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Χριστοῦ καθυλομανήσασαι τοῖς παραπτώμασιν, , προσίασιν, οἶκτον αὐτῶν ἀξιοῦσαι λαβεῖν τὸν θεὸν καὶ βασιλεῦσαι τὸν ἔλεον ἐπ' αὐτὰς ἤδη καὶ τὴν εὐσπλαγχνίαν, ἣν ἐλαίας τύπων παρέλαβεν ἡ γραφὴ διὰ τὸ ἀρωγὰν τὸ ἔλαιον σωμάτων εἶναι καὶ λυτήριον καμάτων καὶ πόνων, φωτὸς τε παρεκτικόν. ἐλαίῳ γὰρ καταρδόμενον πᾶν τὸ λυχνιαῖον αὐξεται σέλας· λυτήριοι δὲ καὶ οἱ τοῦ θεοῦ πάντως οἰκτιρμοὶ θανάτου καὶ ἀμαρτημάτων καὶ ἀρωγοὶ τῆς ἀνθρωπότητος καὶ τοῦ τῆς καρδίας φωτὸς θρεπτικοί. καὶ ἐπισκέψασθε μήποτε τὰς ἀπὸ τοῦ πρωτοπλάστου μέχρι τοῦ Χριστοῦ καθεξῆς ἡ γραφὴ νομοθεσίας δηλοῖ, ὣν ὁ διάβολος ἀντιμίμοις ἐξηπάτησε πλάσμασι τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος· τὴν μὲν οὖν συκὴν ἀπεικάζουσα τῇ κατὰ τὸν παράδεισον δοθείσῃ τῷ ἀνθρώπῳ ἐντολῇ, ἐπειδὴ τὴν γύμνωσιν ἀπατηθεὶς οὗτος πετάλοις ἐπεκάλυψε συκῆς, τὴν δὲ ἀμπελον τῇ ἐπὶ τοῦ κατακλυσμοῦ τῷ Νῶε διὰ τὸ οἶνον κοιμηθέντα χλευασθῆναι, τὴν δὲ ἐλαίαν τῇ κατὰ τὴν ἔρημον τῷ Μωσῇ, ἐπειδὴ τὸ χάρισμα τὸ προφητικόν, τὸ ἔλειον τὸ ἅγιον, ἀνομησάντων αὐτῶν ἐκλελοίπει τῆς κληρονομίας, τὴν δὲ ῥάμνον τῇ ἐπὶ τῇ σωτηρίᾳ τοῦ κόσμου τοῖς ἀποστόλοις, ἐπειδὴ περ δι' αὐτῶν ἐδιδάχθημεν ἀγνείαν, ἥς ἀπατηλὸν μόνῃς εἰδωλον οὐκ ἴσχυσεν ὁ διάβολος 6 vgl. De res. II, 9, 4. 5 — 11 Plato Prot. 334 B — 16 Symp. 1, 2. 3. 7 4. 5. Iren. Adv. haer. III, 11, 8. IV, 15. 16. Tert. De virg. vel. 1 — 17

vgl. Hipp. De antichr. 6 — 20 Gen. 3, 7 — 21 Gen. 9, 21. 22 — 22 Num. 14, 23. 20, 12 5 τῶν ἐκ γ. φυομ. < Ph I σαφές ἐστὶν Ph I οὐ γὰρ — κατεστηλωμένα Z. 7 < Ph I ἄν] ἐν CbJh 7 πάντως < Ph 9 προσῖαισιν P 10 ἐπ' αὐτὰς ἔηδ + Ph I B 11 διὰ τὸ — θεραπευτικοί Z. 15 < Ph 13 λυγχνίαϊον B 14 πάντως AI Jh: πάντες P 15 θεραπευτικοί P 223 16 ἀπὸ] ἐπὶ Ph 18 ἐξήπ. PhJh: ἐξήτασε P, aber vgl. ἀπατηθεὶς Z. 20 und ἀπατηλὸν Z. 26 I τῶν < Ph I οὖν + Ph 21 τοῦ Νῶε P I οἶνω < P 22 χλευασθέντα κοιμηθῆναι Ph 23 μωυσεῖ B, μωυσῇ Phb 24 f ἐπὶ τῆς σωτηρίας Pha 25 τῇ vor σωτ. < B Jh I ἐπειδὴ περ Ph: ἐπειδὴ γὰρ P 26 ὁ διαβ. οὐκ ἴσχυσε Ph σκευάσαι. καὶ διὰ τοῦτο καὶ εἰσαγγέλια τέσσαρα παραδέδοται, τετρά- κισ εὐαγγελισαμένου τοῦ θεοῦ τὴν ἀνθρωπότητα καὶ παιδαγωγῆσαντος τέσσαρσι νόμοις, ὧν οἱ καιροὶ σαφῶς ἀπὸ τῆς διαφορότητος δηλοῦνται διὰ] τῶν καρπῶν. ἡ μὲν γὰρ συκὴ συκὴ τὴν γλυκασίαν γαί τὸν ὠραϊσμὸν τὴν τρυφὴν τὴν πρὸ τῆς παραβάσεως ἐν παραδείσῳ τοῦ ἀνθρώπου παρίστησι γεγεννημένην· ἔστι γὰρ ὅτε καὶ σφόδρα πολλαχῶς τῆς συκῆς τὸν καρπὸν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπὶ τοῦ κρεῖττονος λαμβάνει, καθὼς ἀποδείξομεν ὕστερον. ἡ δὲ ἄμπελος, διὰ τὴν ἰλαρότητα τὴν ἐκ τοῦ οἴνου καὶ τὴν εὐφροσύνην τῶν περισωθέντων τῆς ὀργῆς καὶ τοῦ κατακλυσμοῦ, τὴν ἀπὸ τοῦ φόβου καὶ τῆς φροντίδος τῆν] εἰς τὴν χαρὰν αὐτῶν μεταβολὴν αἰνίσσεται. ἡ δὲ ἐλαία διὰ τὸν καρπὸν τοῦ ἐλαίου τὴν εὐσπλαγχνίαν τοῦ θεοῦ μηνύει, πάλιν ἀνεξικακήσαντος τοῦ θεοῦ μετὰ τὸν κατακλυσμὸν, τῶν ἀνθρώπων ἐκτραπέντων εἰς ἀθεότητα, δοῦναι νόμον καὶ ἐμφανισθῆναί τισιν καὶ ὥσπερ ἀποσβεννυμένην ἤδη τὴν αὐγὴν τῆς ἀρετῆς ἐλαίῳ λιπᾶναι.

10.5 Ἡ δὲ ῥάμνος τὴν ἀγνεῖαν συνίστησι· τὸ γὰρ αὐτὸ δένδρον ῥάμνος καὶ ἅγιος ἐστίν, ὅφ' ὧν μὲν ῥάμνος καλούμενον, ὅφ' ὧν δὲ ἄγνος. καὶ τάχα διὰ τὸ συγγενὲς τὸ φυτὸν τοῦτο τῇ παρθενίᾳ πεφυκέναι, ταύτῃ ῥάμνος καὶ ἄγνος προσηγορεύθη, ῥάμνος μὲν παρὰ τὸ στερέμνιον καὶ καρτερὸν πρὸς τὰς ἡδονάς, ἄγνος δὲ παρὰ τὸ διὰ παντὸς ἀγνεύειν. ὅθεν καὶ τὸν Ἠλίαν, ἐκ προσώπου τῆς Ἰεζάβελ γυναικὸς φεύγοντα, λόγος ὑπὸ ῥάμνον ἐλθεῖν πρῶτον, καὶ εἰσακουσθέντα ἐνισχύσαι καὶ λαβεῖν τροφήν, ὅτι τῶν φευγόντων τὸν οἶστρον καὶ τὴν γυναικᾶ τὴν ἡδονὴν τὸ καταγώγιον καὶ ἡ σκέπη τὸ τῆς ἀμνεῖας ἐβλάστησε ξύλον, ἀπὸ τῆς παρουσίας τοῦ ἀρχιπαρθένου Χρι- 8 vgl. c. 5 — 9 Psal. 103, 15 — vgl. Rom. 5, 9. I Thess. 1, 10 22 I Kōn. 19, 4 1 καὶ vor διὰ + Ph 1f τέτρασιν Pha, τοῖς τέτρασι Phb 4 διὰ + P 5 τὸν ὠραϊσμὸν < Ph 5f ἐν παραδ. < Ph 6f δὴ κ. σφ. πολλ. < Ph 7 τὸν κ. — ἅγιον] ὁ καρπὸς τῇ γραφῇ Ph I ἅγιον P v 7f ἐ. τὸ κρεῖττον ἐκλαμβάβανεται Ph 8 καθ. ἀποδ. ὅστ. < Ph 9 τὴν ἐκ Ph: < P 11 τὴν vor εἰς < JhBekker 12 ἐλέου Pha I τοῦ θεοῦ B Ph: αὐτοῦ P 13 τοῦ θεοῦ + Ph 15 καὶ ὥσπερ — λιπᾶναι Z. 16 < Ph 18 ὅφ' ὧν — ἄγνος Z. 19 < Ph 19 τὸ vor φυτὸν < P 20 πεφυκέναι < Ph 23 f εἰσακ. ἐν.] εἰσακουσθῆναι Ph 24 ὅτι P 224 I ὅτι τὸν φεύγοντα οἶστρον P 25 τὴν ἡδονὴν P: καὶ τὴν ἡδ. Ph στοῦ βασιλεῦσαν τῶν ἀνθρώπων. τῶν γὰρ πρώτων ἀδυνατησάντων σῶσαι νοθευτημάτων τὸν ἄνθρωπον, τῶν ἐπὶ τοῦ Ἀδάμ καὶ τοῦ Νῶε καὶ τῶν ἐπὶ τοῦ Μωσέως, ἡ κατὰ τὸ εὐαγγέλιον ἔσωσε μόνη νομοθεσία πάντας. — ἡ γὰρ συκὴ ταύτῃ λέγεται μὴ βασιλεῦσαι — τῶν ξύλων τῶν ἀνθρώπων νοουμένων, συκῆς δὲ τῆς ἐντολῆς — , ἀνθ' ὧν ὁ ἄνθρωπος μετὰ τὸ πεσεῖν ἤθελε πάλιν ὑπὸ τῆς ἀρετῆς βασιλεύεσθαι καὶ τῆς ἀφθαρσίας τοῦ παραδείσου τῆς τρυφῆς μὴ ἀποβληθῆναι, ἀλλ' ἀπεκρούσθη παραβὰς καὶ ἀπεβλήθη μακρόν, ὥς μὴ δυνάμενος ὑπὸ τῆς ἀφθαρσίας ἔτι μηδὲ χωρῶν βασιλεύεσθαι. καὶ πρῶτον αὐτῷ τὸ κήρυγμα μετὰ τὴν παράβασιν πέμπεται τὸ διὰ Νῶε, ἵν' ἐὰν πρόσσχη κἄν σωθῆναι σωθῆναι τῆς ἀμαρτίας ἐσχύση, ἀνάπαυσιν ἐπαγγελλόμενον τὴν ἀπὸ τῶν κακῶν καὶ εὐφροσύνην, εἰ ἀσκήσαιεν αὐτὸ κατὰ κράτος, ὥσπερ καὶ τὸν οἶνον ἡ ἄμπελος ἐπαγγέλλεται γεννᾶν τοῖς ἀσκούσιν αὐτὴν καὶ ἐργαζομένοις. ἀλλὰ καὶ τοῦτο οὐκ ἐβασίλευσε τὸ νομοθέτημα τῆς ἀνθρωπότητος, ὅτι μὴ ἐπείσθησαν αὐτῷ κηρυττομένοις σπουδαίως πρὸς τοῦ Νῶε. ἀλλὰ καὶ μετὰ τὸ συνίχεσθαι ἤδη καὶ πνίγεσθαι τοῖς ὕδασι ἥρξαντο μετανοεῖν καὶ ἐπαγγέλλεσθαι παρέχειν ἑαυτοὺς πεισθησομένους ταῖς ἐντολαῖς. ὅθεν καὶ

ὑπερηφανοῦνται βασιλεύεσθαι, τουτέστιν ὑπὸ τοῦ κηρύγματος ὑπερηφανοῦνται βοηθεῖσθαι τῆς ἐντολῆς, ἀνταποκρινομένου τοῦ πνεύματος αὐτοῖς καὶ ὀνειδίζοντος, ὃπερ κατέλειψαν οἱ ἐκέλευσεν ὁ θεὸς ἀνθρώποις, ὧ ἀτεράμονες, βοηθεῖν μὲν καὶ σῶζειν τούτους καὶ εὐφραίνει Gen. 3, 24 — 10 Gen. 9, 1ff — 13 Psal. 103, 15 1 τῶν γὰρ — ἐντολαῖς S. 126, 11 Ph nur dem Sinn nach ταύτην γὰρ μόνην τὴν τῆς ἀγνείας βασιλείαν ἀπὸ τῆς τοῦ Χριστοῦ παρουσίας ἀμεταμελητὶ προσήκαντο οἱ ἄνθρωποι, ἐκάστης (A v) τῶν προδομένων αὐτοῖς αὐτοῖς πρὸ τῆς Χριστοῦ παρουσίας κατὰ τάχος βασιλείας ἑαυτοὺς ἀφηνιάζοντες, καὶ τῇ ἀντιμίμῳ μᾶλλον πειθρχεῖν καὶ ὑπ' αὐτῆς βασιλεύεσθαι προαιρούμενοι, εἰ καὶ μεταμελόμενοι μεταμελώμενοι Phb) πολλακίς ἐπεζήτουν πάλιν τὴν πρὸς θεοῦ δεδομένην αὐτοῖς βασιλικωτάτην ἐντολήν καὶ ἀνακαινισμόν τῶν διαφθαρέντων αὐτῶν ἐκ κακίας ψυχικῶν κατορθωμάτων. παραδιδόμενοι γὰρ εἰς χεῖρας ἐχθρῶν καὶ πάθη ἀτιμίας, ἐπεζήτουν βασιλεύεσθαι τῇ ἐντολῇ καὶ τοῖς προστάγμασι τοῦ θεοῦ, ἕνα γένηται αὐτοῖς λύσις τῶν πολυπλόκων συμφορῶν καὶ ἀπαλλαγὴ τῶν κακῶν. αἱ δὲ διὰ τὸ προσόζειν αὐτῶν καὶ ἀνιάτως ἔχειν τοὺς τῆς ψυχῆς μώλωπας οὐκ ἐβούλοντο βασιλεύειν αὐτῶν I πρῶτον B I ἄδυνατ. Jh: ἀθετησάντων P 3 μωυσεως B 5 τῶν ξύλων verbindet B mit dem Vorhergehenden 10 πρῶτω P 14 καὶ τοῦτο P v 21 οἵπερ Jh: ὥπερ P I κατελείψατε vermutet Kl 22 ὧ ἀτερ. vor ἔλθω S. 126, 1 Jh; wohl vor βοηθῆσαι S. 126, 1 Bo νειν οἶον τὸν Νῶι καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ ἔλθω βοηθῆσαι τοῖς φρονήσεως ὑμῖν ἀκάργοις καὶ ξύλων ξηρῶν οὐδὲν ἀπεικίκοσι, πρότερον μὴ πιστεύσασί μοι κηρύσσοντι φύξιν τῶν παρόντων; .

10.5 Καὶ δὴ καὶ τούτων οὕτως ἀπαξιωθέντων τῆς θείας κηδεμονίας καὶ πάλιν τῆς ἀνθρωπότητος εἰς πλάνην κεχυμένης αὐθις ὁ θεὸς ἀπέστειλε βασιλεύσοντα νόμον καὶ ὑπομνήσοντα δικαιοσύνην ἐπὶ Μωσέως. οἱ δὲ μακρὰν καὶ τούτῳ χαίρειν φράσαντες εἰς εἰδωλολατρείαν μετέστησαν. ὅθεν ὁ θεὸς εἰς ἀλληλοφονίας καὶ δρασμοὺς καὶ αἰχμαλωσίας παρέδωκε καὶ τούτους ἀποδοξήσαντος αὐτοὺς σῶζειν τοῦ νόμου, οἱ μετὰ τὸ συνελαθῆναι τοῖς κακοῖς ποτνιῶμενοι πάλιν ἀπηγγέλλοντο πειθαρχεῖν ταῖς ἐντολαῖς, μέχρις ὃ θεὸς τέταρτον κατελέησας τὸν ἄνθρωπον τὴν ἀγνεῖαν ἀπέστειλε βασιλεῦσαι, ἣν ῥάμνον ἀκολουθῶς ἐκάλεσεν ἡ γραφή· ἥτις καταναλώσασα τὰς ἡδονὰς καὶ ἀπειλήσασα λοιπόν, εἰ μὴ αὐτῇ πείθοιντο πάντες ἀνενδοιάστως καὶ ἐν ἀληθείᾳ προσέρχονται, πυρὶ καταδαπανῆσαι πάντας· οὐκέτι γὰρ μετὰ ταύτην ἔσεσθαι νόμον ἢ διδασκαλίαν ἑτέραν, ἀλλὰ κρίσιν καὶ πῦρ. καὶ διὰ τοῦτο λοιπόν ἀπεντεῦθεν δικαιοπραγεῖν ὁ ἄνθρωπος ἥρξατο καὶ πιστεύειν βεβαίως τῷ θεῷ καὶ ἀποσχίζεσθαι τοῦ διαβόλου. οὕτως ὠφελιμώτατον καὶ ἄρωγόν κατεπέμφθη τοῖς ἀνθρώποις ἀγνεῖα· μόνης γὰρ αὐτῆς ἀντίμιμον οὐκ ἴσχυσεν ἐργάσασθαι πρὸς ἀπάτην ὁ διάβολος, ὥπερ καὶ τῶν ἄλλων νομοθετημάτων.

10.6 Τῆς γὰρ συκῆς, διὰ ἔφην, διὰ τὴν γλυκασίαν τοῦ καρποῦ καὶ τὸν ὠραϊσμόν ἐν τύπῳ τῆς ἐν παραδείσῳ τρυφῆς παραληφθείσης, τοῖς ἀντιμίμοις αὐτῆς ἀποβουκολήσας τὸν ἄνθρωπον ὁ διάβολος ἡγρευσε, τὴν γύμνωσιν καλύψαι πείσας τοῦ σώματος πετάλοις συκῆς, ὃ ἐστὶ διὰ τὸ κνησιμῶδες τρυφῇ φιληδόνῳ τοὺς δὲ περισωθέντας αὐθις ἐκ τοῦ κατακλυσμοῦ διὰ τὴν τῆς πνευματικῆς εὐφροσύνης ἄμπελον ἀντιμίμῳ πόματι μεθύσας κατεχλεύασε πάλιν ἀπογυμνώσας τὸν ἄνθρωπον ἀρετῆς. ἔσται δὲ σαφέστερον μᾶλλον ἐντεῦθεν ὃ λέγω. ἡ ἀντικειμένη δύναμις αἰεὶ μιμεῖται τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς δι 4 vgl. Plato Pol. V, 463 D — 25 Gen. 3, 7 — 28 Gen. 9, 21. 22 — 30 Tertull. De spect. 2. De bapt. 5. De ieiun. 16. De exhort. cast. 13 11—19 Phot. Bibl. 237 S. 313a, 1—10 3 πιστεῦσαι P 7f εἰδωλολατρίαν P 10 οἱ P 225 I συνελασθῆναι P (nicht B) 14 πείθονται Ph: ἀγνεῖα ἀνθρώπων, ἠλέγχθη ἡ πλάνη καὶ νενίκηται, τοῦ ἀρχιπαρθένου Χριστοῦ καταστρέψαντος αὐτήν, καὶ ἡ ἀληθινὴ δὲ ἐλαία καὶ] ἡ ἀληθινὴ συκὴ καὶ ἡ ἀληθινὴ ἄμπελος καρποφοροῦσι μετὰ τὸ κρατῆσαι πάντων ἀγνεῖαν, καθάπερ καὶ Ἰωὴλ ὁ προφήτης εὐαγγελίζεται, θάρσει, γῆ«. λέγων »καὶ χαῖρε καὶ εὐφραίνου, ὅτι ἐμεγάλυνε κύριος τοῦ

ποιῆσαι. θαρσεῖτε, κτήνη τοῦ πεδίου, ὅτι βεβλάσθηκε τὰ πεδία τῆς ἐρήμου, ὅτι ξύλον ἤνεγκε τὸν καρπὸν οὗτοῦ· ἄμπελος καὶ συκὴ ἔδωκαν τὴν ἰσχὺν αὐτῶν. καὶ τὰ τέκνα Σιών χαίρετε καὶ εὐφραίνεσθε ἐπὶ κυρίῳ θεῷ ὑμῶν, διότι ἔδωκεν ὑμῖν βρῶσιν εἰς δικαιοσύνην», ἄμπελον καὶ συκὴν δένδρα καρποὺς εἰς δικαιοσύνην βλαστήσαντα τοῖς τέκνοις τῆς νοητῆς Σιών τὰς ἔμπροσθεν νομοθεσίας καλῶν, ἃ μετὰ τὴν ἐνανθρώπησιν ἐκαρποφόρησαν τοῦ λόγου ὁπότε ἐβασίλευσεν ἡμῶν ἡ ἀγνεία, πρόσθεν ἀποκρατήσαντα καὶ ἀπομύσανα τὰς βλαστὰς διὰ τὴν ἁμαρτίαν καὶ τὴν πολλὴν πλάνην. οὐδὲ γὰρ ἠδύνατο τὴν εἰς ζωὴν ἀναδιδομένην ἡμῖν παρασχεῖν τροφήν ἢ ἄμπελος ἢ ἀληθινὴ καὶ ἢ συκὴ ἢ ἀληθινή, ἔτι τῆς συκῆς τῆς μὴ ἀληθινῆς καὶ πρὸς ἀπάτην πεποικιλμένης ἀνθούσης. ἀλλ' ὅτε κατεξήρανε ὁ κύριος τὰ νόθα καὶ ἀντίμιμα τῶν ἀληθινῶν, ἀποφηνάμενος τῇ κικροφόρῳ συκῇ, τό μηκέτι γένηται καρπὸς ἐκ σοῦ εἰς τὸν αἰῶνα», τότε τὰ ὄντως ἀνέθαλε καρποφόρα καὶ ἐβλάσθησε «βρῶσιν εἰς δικαιοσύνην». ἔστι δὲ καὶ ὅτε εἰς αὐτὸν ἀναφέρεται τὸν κύριον ἢ ἄμπελος πολλαχῶς, εἰς δὲ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἢ συκὴ, ὡς τοῦ μὲν 5 II Kor. 11, — 8 Jerem. 24, 3 — Psal. 103, 15 — 9 Deut. 32, 33 — 14 Joel 2, —23 — 29 Mt. 21, 19 — 30 vgl. Joh. 6, 27 — 31 Joh. 15, 1 1 κατὰ: καὶ? Kl 2 καὶ: καθ' 3 ἐτ in καλλωπίζεται auf Rasur in P 6 δελεάζουσιν P 10 ἢ + mit AI, vgl. Z. 23 12 καὶ ἢ—ἐλαία < B (auch ἢ ἄλ. συκὴ hatte B zuerst ausgelassen) Po Cb Jh 19 ἡμῶν B 28 τῇ P 226ν κυρίου τὰς καρδίας ἱλαρύνοντος τῶν ἀνθρώπων, τοῦ δὲ πνεύματος ἰωμένου. καὶ διὰ τοῦτο προστάσσεται πρῶτον Ἐζεκίας παλάθῃ καταπλασθῆναι σύκων, ὃ δὴ ἐστὶ τῷ καρπῷ τοῦ πνεύματος, ἵνα θεραπεθῇ οἰονεῖ κατὰ τὸν ἀπόστολον τῇ ἀγάπῃ. «ὁ» γάρ καρπός. φησί «τοῦ πνεύματος ἀγάπη, χαρά, εἰρήνη, μακροθυμία, χρηστότης, πίστις, πραότης, ἀγκράτεια», ὃν διὰ τὴν πολλὴν γλυκύτητα σῦκα ὁ προφήτης ἐκάλεσε. καὶ ὁ Μιχαίας δὲ καὶ ἀναπαύσεται ἕκαστος» φησὶν «ὑπὸ τὴν ἄμπελον αὐτοῦ καὶ ἕκαστος ὑποκάτω τῆς συκῆς αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἔσται ὁ ἐκφοβῶν». δῆλον γὰρ ὅτι οἱ ὑπὸ τὴν τοῦ πνεύματος προσφυγόντες καὶ ἐπαναπαυσάμενοι καὶ τὴν τοῦ λόγου σκέπην οὐ δειλιάσουσιν οὐδὲ πτυρήσονται τὸν ταράσσοντα τὰς καρδίας.

10.7 Ὅτι δὲ καὶ ἡ ἐλαία τὴν ἐπὶ Μωσέως αἰνίσσεται νομοθεσίαν ὁ Ζαχαρίας παρίστησιν οὕτω λέγων· «καὶ ἀπέστρεψεν ὁ ἄγγελος ὁ λαλῶν ἐν ἐμοί, καὶ ἐξήγειρέ με ὃν τρόπον ὅταν ἐξεγερθῇ ἄνθρωπος ἐξ ὕπνου αὐτοῦ, καὶ εἶπε πρὸς με· τί σὺ βλέπεις; καὶ εἶπα· ἑώρακα, καὶ ἰδοὺ λυχνία χρυσοῦ ὅλη καὶ τὸ λαμπάδιον ἐπάνω αὐτῆς, καὶ δύο ἐλαῖαι, μία ἐκ δεξιῶν τοῦ λαμπαδίου αὐτῆς καὶ μία ἐξ εὐωνύμων». καὶ μετ' ἀλίγα· «καὶ τίνες εἰσίν» ἐρομένου αἱ ἀλαῖαι τοῦ προφήτου «αἱ ἐκ δεξιῶν τῆς λυχνίας καὶ αἱ ἐξ εὐωνύμων· καὶ οἱ δύο κλάδοι τῶν ἐλαίων οἱ ἐν ταῖς χερσὶ τῶν δύο μυζωτήρων; ἀπεκρίθη καὶ εἶπεν ὁ ἄγγελος· οὗτοι οἱ δύο υἱοὶ τῆς πίστεως, οἱ παρεστήκασιν τῷ κυρίῳ πάσης τῆς γῆς», τὰς δύο λέγων ἀρχηγόνους δυνάμεις εἶναι τὰς δορυφορούσας τὸν θεόν, αἱ ἐν τῷ οἴκῳ περὶ τὸ σχοίνισμα διὰ τῶν κλάδων ἐπιχορηγοῦσαι τὸ πνευματικὸν ἔλαιον τοῦ θεοῦ, ἵνα φῶς ἔχῃ θείας γνώσεως. οἱ γὰρ δύο κλάδοι τῶν δύο ἐλαίων ὁ νόμος εἰσὶ καὶ οἱ προφῆται οἱ περὶ τὸ σχοίνισμα τῆς κληρονομίας ἀπικληθέντες, οὓς ἐβλάτησεν ὁ Χριστὸς καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, οὕτω δυναμένων ἡμῶν χωρῆσαι τὸν καρπὸν ὅλον καὶ τὸ μέγεθος τῶν φυτῶν τούτων, πρὶν ἄρξαι τοῦ κόσμου καὶ βασιλεῦσαι τὴν ἀγνείαν· ἀλλὰ τοὺς κλάδους αὐτῶν μόνους τὸν νόμον οἰονεῖ καὶ τὴν προφητείαν πρόσθεν ἐγεωργήσαμεν, καὶ ταῦτα μετρίως, πολλάκις διολισθήσαντες. τίς γὰρ Χριστὸν ἢ τὸ πνεῦμα τέλειον ἴσχυσε χωρῆσαί ποτε, μὴ καθαρεύς 1 Psal. 103, 15 — 2 II ὄν. 20, 7. Jes. 38, 21 — 4 Gal. 5, 22 — 7 Mich. 4, 4 — 14 Sachar. 4, —3. 11. 12. 14 — 24 vgl. Plato Pol. IX, 574 D — 27 vgl. Deut. 32, 9 1 ἱλαρύν. ντος B 9 ὃν] ὢν P 7 ἀναπαύσεται P (nicht B) 10 ἀνα- παυσάμενοι Po Cb Jh I καὶ] κατὰ B 14 ὁ ἄγγελος P 227 15 ἐξήγ. K: ἐξέγειρε P 19 ἐρωμένου B 20 αἱ vor ἐξ εὐων. < P (nicht B) 25 ἀπικορηγοῦσι Jh I τῷ θεῷ P 32 ταῦτα P 227ν πρῶτον; ἢ γὰρ πρὸς εὐδοξίαν ἐπιθυμητὴν τε καὶ ἐραστὴν ἐκ παίδων ἐργαζομένη τὴν ψυχὴν ἄσκησις, καὶ τὸν κόσμον αὐτῇ τοῦτον μετὰ ῥαστώνης ἀβασάνιστον ἐκεῖ διακομίζουσα, καὶ

μικρῶν αἰρουμένη πόνων μεγάλας ἀλπίδας, ἐστὶν ἡ ἀθανατοπιὸς τῶν σωμάτων ἡμῶν ἡ ἀγνεία, ἣν δεῖ πάντας ἀσμένως ἀνθρώπους προτιμᾶν καὶ αἰνεῖν, τοὺς μὲν ὅτι δι' αὐτὴν ἀνυμφαγωγήθησαν τῷ λόγῳ παρθενίαν ἀσκήσαντες, τοὺς δὲ ὅτι πρὸς αὐτῆς ἡλευθερώθησαν τῆς »γῆ εἶ καὶ εἰς γῆν ἀπελεύση« κατακρίσεως.

10.8 Οὗτος, ὦ Ἀρετὴ καὶ ὁ παρ' ἐμοῦ σοι, καθ' ὅσον ἐγὼ δύναμαι, λόγος ὑπὲρ ἀγνείας, ὃν ἀξιῶ, κἂν μέτριος ᾖ, δέσποινα, καὶ ὀλίγος, προθυμότατά σε δέξασθαι παρ' ἐμοῦ τελευταίαν εἰπεῖν ἡρημένην.

1.1 Τὴν οὖν Δομνίαν ἐρυθρίασασαν ἐπιπολὺ μόλις ἀναπνεῦσαι καὶ εἰς εὐχὴν ἐξαναστᾶσαν τραπῆναι καὶ καλεῖν τὴν σοφίαν παραστῆναί οἱ βοηθόν. εὐξαμένη δὲ αὐτῇ θάρσος, φησὶν, εὐθέως ἐγγίγνεται, γνεται, καὶ τις αὐτὴν θεία ἀνακωχὴ κατέλαβε, καὶ ἴφη, ὦ Ἀρετὴ, κἀγὼ παραλείψασα τὰς μακρολογίας τῶν προεξηγημάτων εἰς αὐτὰ τὰ προκείμενα κατὰ δύναμιν εἰπεῖν πειράσομαι, ἵνα δὴ μὴ τῷ μηκύ-νεσθαι τὰ πάρεργα πλείονα χρόνον ὧν ἔνεκα λέγονται παράσχω ἡγοῦμαι γὰρ μέγιστον μέρος φρονήσεως εἶναι τὸ μὴ μακροὺς ἐκ πε-ριόδων πρὸ τῶν ἀπερωτηθέντων ποιεῖσθαι τοὺς λόγους κηλοῦντας τὰ ὦτα, ἀλλ' αὐτόθεν εὐθέως περὶ οὗτου τὸ ἐπερωτημᾶ ἐστὶν ἄρχεσθαι. διὸ ἐνθένδε κἀγὼ κατάρξομαι καιρὸς γάρ.

1.2 Οὐδὲν οὕτως ὄνῃσαι δυνήσεται πρὸς τὸ καλὸν τὸν ἄνθρωπον, ὡ καλλιπάρθενοι, ὡς ἀγνεία· τὸ γὰρ κάλλιστα καὶ ἄριστα διακυβερνηθῆναι τὴν ψυχὴν καὶ κηλίδων καὶ μiasμάτων καθαρὰν ἀπολου-8 vgl. z. B. Plato Symp. 194 D — 15 vgl. Plato Phaedr. 245 A. Ion 536 C — 17 Symp. S. 110, 16f — 23 Plato Pol. X, 600D — 24 Plato Pol. IX, 573 D 19—21 SS Parall. S. 207 Holl 3 πεποιῶσαι P, περαίωσε B 5 Εὐβ. auf Rasur in P, Εὐβούλιε Jh 6 δὲ + K1 10f Δομνίνα. Λόγος ἵτος nach ἔφη Z. 15 in P 12 ἀνανεῦσαι P, aber vgl. S. 19, 6 u. De res. I, 27, 1 14 f ἐγγίγνεται P: ἐγγίνεσθαι B Jh 15 ἀνακωχὴ über d. Lin. P: κατοκωχὴ Cb Jh, vgl. PI Ion. θεία . . κατοκωχῇ 16 τῶν P v | προεξηγησαμένων? K1 19 μέγ. μέρος ἡγοῦμαι C (H = Hieros. s. Sep. 15), ohne Lemma 20 ἐρωτηθέντων Cb Jh I ποιεῖσθαι] ἀποτείνεσθαι viell. richtig C I τοὺς < C I κηλοῦντες C 21 f ἄρχ.] es endet C 22 κατάρξομαι < B PI πρὸς ἀρετὴν ὄνῃσαι (od. ὄνεῖναι) ἀνθρώπους 24 f PI διακυβερνᾷ τὰ τῆς ψυχῆς 25 f ἀπολουθῆναι Bo: ἀπολυθῆναι PJh θῆναι τοῦ κόσμου, μόνῃ ποιεῖ τοῦτο καὶ ἐργάζεται ἀγνεία. ἀφ' οὗ γὰρ ὁ Χριστὸς ἐδίδασκεν αὐτὴν ἀσκεῖν ἡμᾶς καὶ ἐμήνυσεν ἡμῖν τὸ ἀνυπερβλήτον κάλλος αὐτῆς, ἡ βασιλεία τοῦ πονηροῦ καθηρέθη, πρότερον ἀεὶ πάντας αἰχμαλωτίζοντος καὶ δουλουμένου, ὡς μὴ τῶν παλαιότερων εὐάρεστον γεγονέναι κυρίῳ τινά, ἀλλὰ πάντας ἐπικρατηθῆναι πταίσμασιν, οὐ σφόδρα τοῦ νόμου τῆς φθορᾶς ἀρκέσαντος ἐλευθερῶσαι τὴν ἀνθρωπότητα, μέχρις ἢ παρθενία διαδεξαμένη τὸν νόμον Χριστοῦ ταγαῖς τῶν ἀνθρώπων ἐβασίλευσεν. οὐ γὰρ ἂν οὕτως οἱ πρόσθεν εἰς μάχας καὶ φόνους καὶ ἔρωτας καὶ εἰδωλολατρείας συνελαύνοντο πολλάκις, εἰ ἦν αὐτοῖς ἢ ἐκ τῶν νόμων αὐτάρκης πρὸς σωτηρίαν δικαιοσύνη. νυνὶ δὲ τότε μὲν μέγαλας καὶ πολλαῖς πολλαῖς ἐνεφύροντο συμφοραῖς· ἀφ' οὗ δὲ Χριστὸς ἐνηνθρώπησεν καὶ παρθενία τὴν σάρκα κοσμήσας ὥπλισεν, ὁ ἀμοτύραννος ἄρχων τῆς ἀκρασίας ἡρέθη καὶ εἰρήνη καὶ πίστις κροτεῖ, οὐκέτι τῶν ἀνθρώπων ὡσαύτως τρεπομένων εἰς εἰδωλολατρείαν ὥσπερ καὶ πάλαι.

2.1 Ἄλλ' ἵνα μὴ δόξω τισὶ σοφίζεσθαι καὶ ἀπὸ τῶν εἰκότων τεκμαίρεσθαι ταῦτα καὶ φληναφᾶν, ἐκ τῆς παλαιᾶς ὑμῖν, ὡ παρθένοι, κἀγὼ παρέζομαι διαθήκης ἔγγραφον προφητεῖαν, ὡς ἀληθῆ λέγω, τοὺς Κριτάς, ἔνθα φανερώς ἡ βασιλεία τῆς ἀγνείας ἤδη προκατήγγελλτο. φησὶ γὰρ πορευόμενα ἐπορεύθησαν τὰ ξύλα τοῦ χρίσαι ἐφ' ἑαυτῶν βασιλέα, καὶ εἶπαν τῇ ἐλαίᾳ· βασίλευσον ἐφ' ἡμᾶς. καὶ εἶπεν αὐτοῖς ἡ ἐλαία· ἀφεῖσα τὴν πιότητά μου, ἣν ἐδόξασεν ὁ θεὸς καὶ οἱ ἄνθρωποι, πορευθῶ ἄρχειν τῶν φύλων; καὶ εἶπαν τὰ ξύλα πάντα τῇ συκῇ· δεῦρο βασίλευσον ἐφ' ἡμᾶς. καὶ εἶπεν αὐτοῖς ἡ συκὴ· ἀφεῖσα τὴν γλυκύτητά μου καὶ τὸ γέννημά μου τὸ ἀγαθὸν πορευθῶ ἄρχειν τῶν ξύλων; καὶ εἶπαν τὰ ξύλα τῇ ἀμπέλῳ· βασίλευσον ἐφ' ἡμᾶς. καὶ εἶπεν

αὐτοῖς ἡ ἄμπελος ἀφεῖσα τὸν οἶνόν μου, τὴν εὐφρο- σύνην τῶν ἀνθρώπων, πορευθῶ ἄρχεῖν τῶν ξύλων; καὶ εἶπαν τὰ 3 vgl. Ignat. Ad Ephes. 19 — 10 vgl. Gal. 3, 21 — 13 vgl. Symp. S.136, 10 — 16 Symp. 1, 3 S. 11, ff — 20 Rieht. 9, 8—15 20— S. 126, 19 Phot. Bibl. 237 S. 312 a, — 313a, 10 7 διαδεξιμένη B 8 οὕτως P 222 9 εἰδωλολατρίας P 10 συνηλαύνοντο P (nicht B) 12 ἐνανθρώπισε P (nicht B) 15 εἰδωλολατρίαν P I προ- κατηγγέλλετο P 20 φησὶ γάρ] Ph ὅτι ἀναγωγικῶς ἀναλόγως Pha) ἀκδέχεται τὰ εἰς τοὺς Κριτὰς εἰρημένον etc. I ἐπορεύοντο Ph 21 ἑαυτῶν auch Ph I εἶπον stets d. Ausgg. I ἐφ' ἡμῶν Ph 23 πάντα < Phb 24 σὺ βασίλ. Ph | ἐφ' ἡμῶν Ph 25 γένημα Ph 26 τῇ P v I βασίλευσον — Λιβάνου S. 123, 4] κ. ἔως οὗ κ. ἔ. < Ph a) εἶπαν τῇ ῥάμνω (τὴν ῥάμνον Pha) ἐξῆς . φησὶν γάρ Ph ξύλα πρὸς τὴν ῥάμνον· δεῦρο βασίλευσον ἐφ' ἡμᾶς. καὶ εἶπεν ἡ ῥάμνος πρὸς τὰ ξύλα· εἰ ἐν ἀλησίᾳ χρίετέ με ὑμεῖς εἰς βασιλέα βασιλεῖά ὑμᾶς, δεῦτε πεποιθατε ἐν τῇ σκέπῃ μου· εἰ μὴ, ἐξέλθῃ πῦρ ἐκ τῆς ῥάμνου καὶ καταφάγῃ τὰς κέδρους τοῦ Λιβάνου.« ταῦτα δὲ ὅτι μὴ περὶ ξύλων τῶν ἐκ τῆς φυομένων ἐλέχθη, σαφές· οὐ οὐ ἄν ἑαυτοῖς τὰ δένδρα τὰ ἄψυχα χειροτονήσοντα βασιλέα συνήρχοντο, ταῖς ῥίζαις εἰς τὴν γῆν κατεστηλωμένα. ἀλλὰ πάντως περὶ ψυχῶν ἱστορεῖται ταῦτα, αἶ, πρὸ τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Χριστοῦ καθυλομανήσασαι τοῖς παραπτώμασιν, , προσίασιν, οἶκτον αὐτῶν ἀξιοῦσαι λαβεῖν τὸν θεὸν καὶ βασιλεῦσαι τὸν ἔλεον ἐπ' αὐτὰς ἤδη καὶ τὴν εὐσπλαγχνίαν, ἣν ἐλαίας τύπῳ παρέλαβεν ἡ γραφὴ διὰ τὸ ἄρωγαν τὸ ἔλαιον σωμάτων εἶναι καὶ λυτήριον καμάτων καὶ πόνων, φωτός τε παρεκτικόν. ἐλαίῳ γὰρ καταρδόμενον πᾶν τὸ λυχνιαῖον αὖξεται σέλας· λυτήριοι δὲ καὶ οἱ τοῦ θεοῦ πάντως οἰκτιρμοὶ θανάτου καὶ ἁμαρτημάτων καὶ ἄρωγοὶ τῆς ἀνθρωπότητος καὶ τοῦ τῆς καρδίας φωτός θρεπτικοί. καὶ ἐπισκέψασθε μήποτε τὰς ἀπὸ τοῦ πρωτοπλάστου μέχρι τοῦ Χριστοῦ καθεξῆς ἡ γραφὴ νομοθεσίας δηλοῖ, ὣν ὁ διάβολος ἀντιμίμοις ἐξηπάτησε πλάσμασι τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος· τὴν μὲν οὖν συκὴν ἀπεικάζουσα τῇ κατὰ τὸν παράδεισον δοθείσῃ τῷ ἀνθρώπῳ ἐντολῇ, ἐπειδὴ τὴν γύμνωσιν ἀπατηθεὶς οὗτος πετάλοις ἐπεκάλυψε συκῆς, τὴν δὲ ἄμπελον τῇ ἐπὶ τοῦ κατακλυσμοῦ τῷ Νῶε διὰ τὸ οἶνω κοιμηθέντα χλευασθῆναι, τὴν δὲ ἐλαίαν τῇ κατὰ τὴν ἔρημον τῷ Μωσεῖ, ἐπειδὴ τὸ χάρισμα τὸ προφητικόν, τὸ ἔλειον τὸ ἅγιον, ἀνομησάντων αὐτῶν ἐκλελοίπει τῆς κληρονομίας, τὴν δὲ ῥάμνον τῇ ἐπὶ τῇ σωτηρίᾳ τοῦ κόσμου τοῖς ἀποστόλοις, ἐπειδὴ περ δι' αὐτῶν ἐδιδάχθημεν ἀγνείαν, ἧς ἀπατηλὸν μόνης εἶδωλον οὐκ ἔσχυσεν ὁ διάβολος 6 vgl. De res. II, 9, 4. 5 — 11 Plato Prot. 334 B — 16 Symp. 1, 2. 3. 7 4. 5. Iren. Adv. haer. III, 11, 8. IV, 15. 16. Tert. De virg. vel. 1 — 17 vgl. Hipp. De antichr. 6 — 20 Gen. 3, 7 — 21 Gen. 9, 21. 22 — 22 Num. 14, 23. 20, 12 5 τῶν ἐκ γ. φυομ. < Ph I σαφές ἐστίν Ph I οὐ γάρ — κατεστηλωμένα Z. 7 < Ph I ἄν] ἐν CbJh 7 πάντως < Ph 9 προσίασιν P 10 ἐπ' αὐτὰς ἔηδ + Ph I B 11 διὰ τὸ — θρεπτικοί Z. 15 < Ph 13 λυγχνίαῖον B 14 πάντως AI Jh: πάντες P 15 θρεπτικοί P 223 16 ἀπὸ] ἐπὶ Ph 18 ἐξηπ. PhJh: ἐξήτασε P, aber vgl. ἀπατηθεὶς Z. 20 und ἀπατηλὸν Z. 26 I τῶν < Ph I οὖν + Ph 21 τοῦ Νῶε P I οἶνω < P 22 χλευασθέντα κοιμηθῆναι Ph 23 μωυσεῖ B, μωυσῇ Phb 24 f ἐπὶ τῆς σωτηρίας Pha 25 τῇ vor σωτ. < B Jh I ἐπειδὴ περ Ph: ἐπειδὴ γάρ P 26 ὁ διαβ. οὐκ ἔσχυσεν Ph σκευάσαι. καὶ διὰ τοῦτο καὶ εἰσαγγέλια τέσσαρα παραδέδοται, τετρά- κισ εὐαγγελισαμένου τοῦ θεοῦ τὴν ἀνθρωπότητα καὶ παιδαγωγήσαντος τέσσαρσι νόμοις, ὧν οἱ καιροὶ σαφῶς ἀπὸ τῆς διαφορότητος δηλοῦνται διὰ τῶν καρπῶν. ἡ μὲν γὰρ συκὴ συκὴ τὴν γλυκασίαν γαί τὸν ὠραϊσμὸν τὴν τρυφὴν τὴν πρὸ τῆς παραβάσεως ἐν παραδείσῳ τοῦ ἀνθρώπου παρίστησι γεγεννημένην· ἔστι γὰρ ὅτε καὶ σφόδρα πολλαχῶς τῆς συκῆς τὸν καρπὸν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπὶ τοῦ κρείττονος λαμβάνει, καθὼς ἀποδείξομεν ὕστερον. ἡ δὲ ἄμπελος, διὰ τὴν ἰλαρότητα τὴν ἐκ τοῦ οἴνου καὶ τὴν εὐφροσύνην τῶν περισωθέντων τῆς ὀργῆς καὶ τοῦ κατακλυσμοῦ, τὴν ἀπὸ τοῦ φόβου καὶ τῆς φροντίδος τὴν] εἰς τὴν χαρὰν αὐτῶν μεταβολὴν αἰνίσσεται. ἡ δὲ ἐλαία διὰ τὸν καρπὸν τοῦ ἐλαίου τὴν εὐσπλαγχνίαν τοῦ θεοῦ μηνύει, πάλιν ἀνεξικακήσαντος τοῦ θεοῦ μετὰ τὸν κατακλυσμὸν, τῶν

ἀνθρώπων ἐκτραπέντων εἰς ἀθεότητα, δοῦναι νόμον καὶ ἐμφανισθῆναί τισιν καὶ ὥσπερ ἀποσβεννυμένην ἤδη τὴν αὐγὴν τῆς ἀρετῆς ἐλαίῳ λιπᾶναι.

4.1 Ἡ δὲ ῥάμνος τὴν ἀγνεῖαν συνίστησι· τὸ γὰρ αὐτὸ δένδρον ῥάμνος καὶ ἅγιος ἐστίν, ὅφ' ὧν μὲν ῥάμνος καλούμενον, ὅφ' ὧν δὲ ἅγνος. καὶ τάχα διὰ τὸ συγγενὲς τὸ φυτὸν τοῦτο τῇ παρθενίᾳ πεφυκέναι, ταύτῃ ῥάμνος καὶ ἅγνος προσηγορεύθη, ῥάμνος μὲν παρὰ τὸ στερέμνιον καὶ καρτερὸν πρὸς τὰς ἡδονάς, ἅγνος δὲ παρὰ τὸ διὰ παντὸς ἀγνεύειν. ὅθεν καὶ τὸν Ἡλίαν, ἐκ προσώπου τῆς Ἰεζάβελ γυναικὸς φεύγοντα, λόγος ὑπὸ ῥάμνον ἐλθεῖν πρῶτον, καὶ εἰσακουσθέντα ἐνισχύσαι καὶ λαβεῖν τροφήν, ὅτι τῶν φευγόντων τὸν οἶστρον καὶ τὴν γυναῖκα τὴν ἡδονὴν τὸ καταγώγιον καὶ ἡ σκέπη τὸ τῆς ἀμνεῖας ἐβλάστησε ξύλον, ἀπὸ τῆς παρουσίας τοῦ ἀρχιπαρθένου Χρι- 8 vgl. c. 5 — 9 Psal. 103, 15 — vgl. Rom. 5, 9. I Thess. 1, 10 22 I Kön. 19, 4 1 καὶ vor διὰ + Ph 1f τέτρασιν Pha, τοῖς τέτρασι Phb 4 διὰ + P 5 τὸν ὠραῖσμον < Ph 5f ἐν παραδ. < Ph 6f δὴ κ. σφ. πολλ. < Ph 7 τὸν κ. — ἅγιον] ὁ καρπὸς τῇ γραφῇ Ph I ἅγιον P v 7f ἐ. τὸ κρεῖττον ἐκλαμβάβανεται Ph 8 καθ. ἀποδ. ὅστ. < Ph 9 τὴν ἐκ Ph: < P 11 τὴν vor εἰς < JhBekker 12 ἐλέου Pha I τοῦ θεοῦ B Ph: αὐτοῦ P 13 τοῦ θεοῦ + Ph 15 καὶ ὥσπερ — λιπᾶναι Z. 16 < Ph 18 ὅφ' ὧν — ἅγνος Z. 19 < Ph 19 τὸ vor φυτὸν < P 20 πεφυκέναι < Ph 23 f εἰσακ. ἐν.] εἰσακουσθῆναι Ph 24 ὅτι P 224 I ὅτι τὸν φεύγοντα οἶστρον P 25 τὴν ἡδονὴν P: καὶ τὴν ἡδ. Ph στοῦ βασιλεῦσαν τῶν ἀνθρώπων. τῶν γὰρ πρώτων ἀδυνατησάντων σῶσαι νοουθημάτων τὸν ἄνθρωπον, τῶν ἐπὶ τοῦ Ἀδάμ καὶ τοῦ Νῶε καὶ τῶν ἐπὶ τοῦ Μωσέως, ἡ κατὰ τὸ εὐαγγέλιον ἔσωσε μόνη νομοθεσία πάντας. — ἡ γὰρ συκὴ ταύτῃ λέγεται μὴ βασιλεῦσαι — τῶν ξύλων τῶν ἀνθρώπων νοουμένων, συκῆς δὲ τῆς ἐντολῆς — , ἀνθ' ὧν ὁ ἄνθρωπος μετὰ τὸ πεσεῖν ἤθελε πάλιν ὑπὸ τῆς ἀρετῆς βασιλεύεσθαι καὶ τῆς ἀφθαρσίας τοῦ παραδείσου τῆς τρυφῆς μὴ ἀποβληθῆναι, ἀλλ' ἀπεκρούσθη παραβὰς καὶ ἀπεβλήθη μακρόν, ὥς μὴ δυνάμενος ὑπὸ τῆς ἀφθαρσίας ἔτι μηδὲ χωρῶν βασιλεύεσθαι. καὶ πρῶτον αὐτῷ τὸ κήρυγμα μετὰ τὴν παράβασιν πέμπεται τὸ διὰ Νῶε, ἵν' ἐὰν πρόσσχη καὶ σωθῆναι σωθῆναι τῆς ἀμαρτίας ἐσχύση, ἀνάπαυσιν ἐπαγγελλόμενον τὴν ἀπὸ τῶν κακῶν καὶ εὐφροσύνην , εἰ ἀσκήσαιεν αὐτὸ κατὰ κράτος, ὥσπερ καὶ τὸν οἶνον ἡ ἄμπελος ἐπαγγέλλεται γεννᾶν τοῖς ἀσκοῦσιν αὐτὴν καὶ ἐργαζομένοις. ἀλλὰ καὶ τοῦτο οὐκ ἐβασίλευσε τὸ νομοθέτημα τῆς ἀνθρωπότητος, ὅτι μὴ ἐπέισθησαν αὐτῷ κηρυσσομένῳ σπουδαίως πρὸς τοῦ Νῶε. ἀλλὰ καὶ μετὰ τὸ συνίχεσθαι ἤδη καὶ πνίγεσθαι τοῖς ὕδασι ἥρξαντο μετανοεῖν καὶ ἐπαγγέλλεσθαι παρέχειν ἑαυτοὺς πεισθησομένους ταῖς ἐντολαῖς. ὅθεν καὶ ὑπερηφανοῦνται βασιλεύεσθαι, τουτέστιν ὑπὸ τοῦ κηρύγματος ὑπερηφανοῦνται βοηθεῖσθαι τῆς ἐντολῆς, ἀνταποκρινομένου τοῦ πνεύ- ματος αὐτοῖς καὶ ὀνειζόντος, ὃπερ κατέλειψαν οἱς ἐκέλευσεν ὁ θεὸς ἀνθρώποις, ὧ ἀτεράμονες, βοηθεῖν μὲν καὶ σῶζειν τούτους καὶ εὐφραΐ- 8 Gen. 3, 24 — 10 Gen. 9, 1ff — 13 Psal. 103, 15 1 τῶν γὰρ — ἐντολαῖς S. 126, 11 Ph nur dem Sinn nach ταύτην γὰρ μόνην τὴν τῆς ἀγνεῖας βασιλείαν ἀπὸ τῆς τοῦ Χριστοῦ παρουσίας ἀμεταμελητὶ προσήκαντο οἱ ἄνθρωποι, ἐκάστης (A v) τῶν προδομένων αὐτοῖς αὐτοῖς πρὸ τῆς Χριστοῦ παρουσίας κατὰ τάχος βασιλείας ἑαυτοὺς ἀφηγιάζοντες, καὶ τῇ ἀντιμίμῳ μᾶλλον πειθρχεῖν καὶ ὑπ' αὐτῆς βασιλεύεσθαι προαιρούμενοι, εἰ καὶ μεταμελόμενοι μεταμελώμενοι Phb) πολλάκις ἐπεζήτουν πάλιν τὴν πρὸς θεοῦ δεδομένην αὐτοῖς βασιλικωτάτην ἐντολήν καὶ ἀνακαινισμόν τῶν διαφθαρέντων αὐτῶν ἐκ κακίας ψυχικῶν κατορθωμάτων. παραδιδόμενοι γὰρ εἰς χεῖρας ἐχθρῶν καὶ πάθη ἀτιμίας, ἐπεζήτουν βασιλεύεσθαι τῇ ἐντολῇ καὶ τοῖς προστάγμασι τοῦ θεοῦ, ἕνα γένηται αὐτοῖς λύσις τῶν πολυπλόκων συμφορῶν καὶ ἀπαλλαγὴ τῶν κακῶν. αἱ δὲ διὰ τὸ προσόζειν αὐτῶν καὶ ἀνιάτως ἔχειν τοὺς τῆς ψυχῆς μώλωπας οὐκ ἐβούλοντο βασιλεύειν αὐτῶν I πρῶτον B I ἀδυνατ. Jh: ἀθετησάντων P 3 μωυσεώς B 5 τῶν ξύλων verbindet B mit dem Vorhergehenden 10 πρῶτω P 14 καὶ τοῦτο P v 21 οἵπερ Jh: ὥσπερ P I κατελείψατε vermutet Kl 22 ὧ ἀτερ. vor ἔλθω S. 126, 1 Jh: wohl vor βοηθῆσαι S. 126, 1 Bo vειν

οἷον τὸν Νῶϊ καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ· ἔλθω βοηθῆσαι τοῖς φρονήσεως ὑμῖν ἀκάρποις καὶ ξύλων
ξηρῶν οὐδὲν ἀπειοικόσι, πρότερον μὴ πιστεῦσασί μοι κηρύσσοντι φύξιν τῶν παρόντων; .

4.1 Καὶ δὴ καὶ τούτων οὕτως ἀπαξιωθέντων τῆς θείας κηδεμονίας καὶ πάλιν τῆς ἀνθρωπότητος εἰς
πλάνην κεχυμένης αὐθις ὁ θεὸς ἀπέστειλε βασιλεύοντα νόμον καὶ ὑπομνήσοντα δικαιοσύνην
ἐπὶ Μωσέως. οἱ δὲ μακρὰν καὶ τούτῳ χαίρειν φράσαντες εἰς εἰδωλολατρείαν μετέστησαν. ὅθεν
ὁ θεὸς εἰς ἀλληλοφονίας καὶ δρασμοὺς καὶ αἰχμαλωσίας παρέδωκε καὶ τούτους ἀποδοξήσαντος
αὐτοὺς σφῶζειν τοῦ νόμου, οἱ μετὰ τὸ συνελαθῆναι τοῖς κακοῖς ποτνιῶμενοι πάλιν
ἀπηγγέλλοντο πειθαρχεῖν ταῖς ἐντολαῖς, μέχρις ὁ θεὸς τέταρτον κατελεῖσας τὸν ἄνθρωπον
τὴν ἀγνείαν ἀπέστειλε βασιλεῦσαι, ἣν ῥάμνον ἀκολούθως ἐκάλεσεν ἡ γραφή· ἥτις
καταναλώσασα τὰς ἡδονὰς καὶ ἀπειλήσασα λοιπὸν, εἰ μὴ αὕτῃ πείθοντο πάντες ἀνενδοιάστως
καὶ ἐν ἀληθείᾳ προσέρχονται, πυρὶ καταδαπανῆσαι πάντας· οὐκέτι γὰρ μετὰ ταύτην ἔσεσθαι
νόμον ἢ διδασκαλίαν ἑτέραν, ἀλλὰ κρίσιν καὶ πῦρ. καὶ διὰ τοῦτο λοιπὸν ἀπεντεῦθεν
δικαιοπραγεῖν ὁ ἄνθρωπος ἤρξατο καὶ πιστεύειν βεβαίως τῷ θεῷ καὶ ἀποσχίζεσθαι τοῦ
διαβόλου. οὕτως ὠφελιμώτατον καὶ ἀρωγὸν κατεπέμφθη τοῖς ἀνθρώποις ἀγνεία· μόνης γὰρ
αὐτῆς ἀντίμιμον οὐκ ἴσχυσεν ἐργάσασθαι πρὸς ἀπάτην ὁ διάβολος, ὥσπερ καὶ τῶν ἄλλων
νομοθετημάτων.

5.1 Τῆς γὰρ συκῆς, διὰ ἔφην, διὰ τὴν γλυκασίαν τοῦ καρποῦ καὶ τὸν ὠραϊσμόν ἐν τύπῳ τῆς ἐν
παραδείσῳ τρυφῆς παραληφθείσης, τοῖς ἀντιμίμοις αὐτῆς ἀποβουκολήσας τὸν ἄνθρωπον ὁ
διάβολος ἠγρευσε, τὴν γύμνωσιν καλύψαι πείσας τοῦ σώματος πετάλοις συκῆς, ὃ ἐστὶ διὰ τὸ
κνησιμῶδες τρυφῇ φιληδόνῳ τοὺς δὲ περισωθέντας αὐθις ἐκ τοῦ κατακλυσμοῦ διὰ τὴν τῆς
πνευματικῆς εὐφροσύνης ἄμπελον ἀντιμίμῳ πόματι μεθύσας κατεχλεύασε πάλιν ἀπογυμνώσας
τὸν ἄνθρωπον ἀρετῆς. ἔσται δὲ σαφέστερον μᾶλλον ἐντεῦθεν ὃ λέγω. ἡ ἀντικειμένη δύναμις
ἀεὶ μιμεῖται τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς δι 4 vgl. Plato Pol. V, 463 D — 25 Gen. 3, 7 — 28 Gen. 9, 21. 22 —
30 Tertull. De spect. 2. De bapt. 5. De ieiun. 16. De exhort. cast. 13 11—19 Phot. Bibl. 237 S. 313a,
1—10 3 πιστεῦσαι P 7f εἰδωλολατρίαν P 10 οἱ P 225 I συνελασθῆναι P (nicht B) 14 πείθονται Ph:
ἀγνεία ἀνθρώπων, ἠλέγχθη ἡ πλάνη καὶ νενίκηται, τοῦ ἀρχιπαρθένου Χριστοῦ
καταστρέψαντος αὐτήν, καὶ ἡ ἀληθινὴ δὲ ἐλαία καὶ ἡ ἀληθινὴ συκὴ καὶ ἡ ἀληθινὴ ἄμπελος
καρποφοροῦσι μετὰ τὸ κρατῆσαι πάντων ἀγνεῖαν, καθάπερ καὶ Ἰωὴλ ὁ προφήτης
εὐαγγελίζεται, θάρσει, γῆ». λέγων «καὶ χαῖρε καὶ εὐφραίνου, ὅτι ἐμεγάλυνε κύριος τοῦ
ποιῆσαι. θαρσεῖτε, κτήνη τοῦ πεδίου, ὅτι βεβλάσθηκε τὰ πεδία τῆς ἐρήμου, ὅτι ξύλον ἤνεγκε
τὸν καρπὸν οὗτοῦ· ἄμπελος καὶ συκὴ ἔδωκαν τὴν ἰσχὺν αὐτῶν. καὶ τὰ τέκνα Σιών χαίρετε καὶ
εὐφραίνεσθε ἐπὶ κυρίῳ θεῷ ὑμῶν, διότι ἔδωκεν ὑμῖν βρώσιν εἰς δικαιοσύνην», ἄμπελον καὶ
συκὴν δένδρα καρποὺς εἰς δικαιοσύνην βλαστήσαντα τοῖς τέκνοις τῆς νοητῆς Σιών τὰς
ἔμπροσθεν νομοθεσίας καλῶν, ἃ μετὰ τὴν ἐνανθρώπησιν ἐκαρποφόρησαν τοῦ λόγου ὁπότε
ἐβασίλευσεν ἡμῶν ἡ ἀγνεία, πρόσθεν ἀποκρατήσαντα καὶ ἀπομύσαντα τὰς βλαστὰς διὰ τὴν
ἀμαρτίαν καὶ τὴν πολλὴν πλάνην. οὐδὲ γὰρ ἡδύνατο τὴν εἰς ζωὴν ἀναδιδομένην ἡμῖν
παρασχεῖν τροφὴν ἡ ἄμπελος ἡ ἀληθινὴ καὶ ἡ συκὴ ἡ ἀληθινὴ, ἔτι τῆς συκῆς τῆς μὴ ἀληθινῆς
καὶ πρὸς ἀπάτην πεποικιλμένης ἀνθούσης. ἀλλ' ὅτε κατεξήρανεν ὁ κύριος τὰ νόθα καὶ
ἀντίμιμα τῶν ἀληθινῶν, ἀποφηνάμενος τῇ κικροφόρῳ συκῇ, τό μηκέτι γένηται καρπὸς ἐκ σοῦ
εἰς τὸν αἰῶνα», τότε τὰ ὄντως ἀνέθαλε καρποφόρα καὶ ἐβλάστησε »βρώσιν εἰς δικαιοσύνην«.
ἔστι δὲ καὶ ὅτε εἰς αὐτὸν ἀναφέρεται τὸν κύριον ἡ ἄμπελος πολλαχῶς, εἰς δὲ τὸ πνεῦμα τὸ
ἅγιον ἡ συκὴ, ὡς τοῦ μὲν 5 II Kor. 11, — 8 Jerem. 24, 3 — Psal. 103, 15 — 9 Deut. 32, 33 — 14 Joel
2, —23 — 29 Mt. 21, 19 — 30 vgl. Joh. 6, 27 — 31 Joh. 15, 1 1 κατὰ: καὶ? Kl 2 καὶ: καθ' 3 ἐτ in
καλλωπίζεται auf Rasur in P 6 δελεάζουσιν P 10 ἡ + mit AI, vgl. Z. 23 12 καὶ ἡ—ἐλαία < B (auch
ἡ ἄλ. συκὴ hatte B zuerst ausgelassen) Po Cb Jh 19 ἡμῶν B 28 τῇ P 226ν κυρίου τὰς καρδίας

ἰλαρύνοντος τῶν ἀνθρώπων, τοῦ δὲ πνεύματος ἰωμένου. καὶ διὰ τοῦτο προστάσσεται πρῶτον Ἐzekías παλάθῃ καταπλασθῆναι σύκων, ὃ δὴ ἐστὶ τῷ καρπῷ τοῦ πνεύματος, ἵνα θεραπαθῇ οἰονεῖ κατὰ τὸν ἀπόστολον τῇ ἀγάπῃ. »ὁ« γάρ καρπός. φησί »τοῦ πνεύματος ἀγάπη, χαρά, εἰρήνη, μακροθυμία, χρηστότης, πίστις, πραότης, ἀγκράτεια«, ὃν διὰ τὴν πολλὴν γλυκύτητα σῦκα ὁ προφήτης ἐκάλεσε. καὶ ὁ Μιχαίας δὲ καὶ ἀναπαύσεται ἕκαστος» φησὶν »ὑπὸ τὴν ἄμπελον αὐτοῦ καὶ ἕκαστος ὑποκάτω τῆς συκῆς αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἔσται ὁ ἐκφοβῶν«. δῆλον γὰρ ὅτι οἱ ὑπὸ τὴν τοῦ πνεύματος προσφυγόντες καὶ ἐπαναπαυσάμενοι καὶ τὴν τοῦ λόγου σκέπην οὐ δειλιάσουσιν οὐδὲ πτυρήσονται τὸν ταράσσοντα τὰς καρδίας.

6.1 Ὅτι δὲ καὶ ἡ ἐλαία τὴν ἐπὶ Μωσέως αἰνίσσεται νομοθεσίαν ὁ Ζαχαρίας παρίστησιν οὕτω λέγων· »καὶ ἀπέστρεψεν ὁ ἄγγελος ὁ λαλῶν ἐν ἐμοί, καὶ ἐξήγειρέ με ὃν τρόπον ὅταν ἐξεγερθῇ ἄνθρωπος ἐξ ὕπνου αὐτοῦ, καὶ εἶπε πρὸς με· τί σὺ βλέπεις; καὶ εἶπα· ἐώρακα, καὶ ἰδοὺ λυχνία χρυσὴ ὅλη καὶ τὸ λαμπάδιον ἐπάνω αὐτῆς, καὶ δύο ἐλαῖαι, μία ἐκ δεξιῶν τοῦ λαμπαδίου αὐτῆς καὶ μία ἐξ εὐωνύμων«. καὶ μετ' ἀλίγα· »καὶ τίνες εἰσίν« ἐρομένου αἱ ἀλαῖαι τοῦ προφήτου »αἱ ἐκ δεξιῶν τῆς λυχνίας καὶ αἱ ἐξ εὐωνύμων· καὶ οἱ δύο κλάδοι τῶν ἐλαίων οἱ ἐν ταῖς χερσὶ τῶν δύο μυζωτήρων;· ἀπεκρίθη καὶ εἶπεν ὁ ἄγγελος »οὗτοι οἱ δύο υἱοὶ τῆς πίστεως, οἱ παρεστήκασιν τῷ κυρίῳ πάσης τῆς γῆς«, τὰς δύο λέγων ἀρχηγόνους δυνάμεις εἶναι τὰς δορυφορούσας τὸν θεόν, αἱ ἐν τῷ οἴκῳ περὶ τὸ σχοίνισμα διὰ τῶν κλάδων ἐπιχορηγοῦσαι τὸ πνευματικὸν ἔλαιον τοῦ θεοῦ, ἵνα φῶς ἔχῃ θείας γνώσεως. οἱ γὰρ δύο κλάδοι τῶν δύο ἐλαίων ὁ νόμος εἰσὶ καὶ οἱ προφῆται οἱ περὶ τὸ σχοίνισμα τῆς κληρονομίας ἀπικληθέντες, οὓς ἐβλάτησεν ὁ Χριστὸς καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, οὕτω δυναμένων ἡμῶν χωρῆσαι τὸν καρπὸν ὅλον καὶ τὸ μέγεθος τῶν φυτῶν τούτων, πρὶν ἄρξαι τοῦ κόσμου καὶ βασιλεῦσαι τὴν ἀγνείαν· ἀλλὰ τοὺς κλάδους αὐτῶν μόνους τὸν νόμον οἰονεῖ καὶ τὴν προφητείαν πρόσθεν ἐγεωργήσαμεν, καὶ ταῦτα μετρίως, πολλάκις διολισθήσαντες. τίς γὰρ Χριστὸν ἢ τὸ πνεῦμα τέλειον ἴσχυσε χωρῆσαί ποτε, μὴ καθαρεύς 1 Psal. 103, 15 — 2 II ὄν. 20, 7. Jes. 38, 21 — 4 Gal. 5, 22 — 7 Mich. 4, 4 — 14 Sachar. 4, —3. 11. 12. 14 — 24 vgl. Plato Pol. IX, 574 D — 27 vgl. Deut. 32, 9 1 ἰλαρύν. ντος B 9 ὃν] ὢν P 7 ἀναπαύσεται P (nicht B) 10 ἀνα- παυσάμενοι Po Cb Jh I καὶ] κατὰ B 14 ὁ ἄγγελος P 227 15 ἐξήγ. K: ἐξέγειρε P 19 ἐρωμένου B 20 αἱ vor ἐξ εὐων. < P (nicht B) 25 ἀπιχορηγοῦσι Jh I τῷ θεῷ P 32 ταῦτα P 227ν πρῶτον; ἡ γὰρ πρὸς εὐδοξίαν ἐπιθυμητὴν τε καὶ ἐραστὴν ἐκ παίδων ἐργαζομένη τὴν ψυχὴν ἄσκησις, καὶ τὸν κόσμον αὐτῇ τοῦτον μετὰ ῥαστώνης ἀβασάνιστον ἐκεῖ διακομίζουσα, καὶ μικρῶν αἰρουμένη πόνων μεγάλας ἀλπίδας, ἐστὶν ἡ ἀθανατοπιὸς τῶν σωμάτων ἡμῶν I ἀγνεία, ἣν δεῖ πάντας ἀσμένως ἀνθρώπους προτιμᾶν καὶ αἰνεῖν, τοὺς μὲν ὅτι δι' αὐτὴν ἀνυμφαγωγήθησαν τῷ λόγῳ παρθενίαν ἀσκήσαντες, τοὺς δὲ ὅτι πρὸς αὐτῆς ἡλευθερώθησαν τῆς »γῆ εἰ καὶ εἰς γῆν ἀπελεύση« κατακρίσεως.

6.2 Οὗτος, ὃ Ἄρετή καὶ ὁ παρ' ἐμοῦ σοι, καθ' ὅσον ἐγὼ δύναμαι, λόγος ὑπὲρ ἀγνείας, ὃν ἀξιῶ, κἂν μέτριος ᾖ, δέσποινα, καὶ ὀλίγος, προθυμότατά σε δέξασθαι παρ' ἐμοῦ τελευταίαν εἰπεῖν ἡρημένην.

11.1 Ἀλλὰ δέχομαι, τὴν Ἄρετὴν ἢ Θεοπάτρα ἔφη φάναι, καὶ πάσας ἐπαινῶ· κράτιστα γὰρ δὴ, κἂν οὕτω μὴ φανερώς, ἀλλὰ μετὰ σπουδῆς τὰ λεχθέντα δεχομένη διεξελέλυθας, οὐ γλυκυμυθίαν πρὸς τέρψιν τῶν ἀκουόντων συσκευασμένη, ἀλλὰ πρὸς ἐπανόρθωσιν ὑπόμνημα καὶ νῆψιν. προτάττειν γὰρ τῶν ἐμῶν ἐπιτηδευμάτων ἀγνείαν ὁ λέγων δεῖν καὶ ἀσπάζεσθαι πρώτην τῶν ἄλλων ὀρθῶς παρακελεύεται· ἦν τιμᾶν μὲν νομίζουσι καὶ θεραπεύειν πολλοί, τιμῶσι δ' αὐτὴν ὡς ἔπος εἰπεῖν ὀλίγοι. οὐ γὰρ ὁπόταν τὴν ἑαυτοῦ σάρκα τῆς κατὰ συνουσίαν ἄγευστον ἡδονῆς φιλοτιμῆται τηρεῖν ἄνθρωπος, τῶν ἄλλων μὴ κρατῶν, ἀγνείαν τιμᾷ· ἀτιμάζει μὲν οὖν αὐτὴν μᾶλλον οὐχ ἥκιστα βαναύσοις ἐπιθυμίαις, ἡδονὰς ἀντικαταλλασσόμενος ἡδοναῖς. οὐδέ γε ὁπόταν πρὸς τὰς ἔξω μὲν ἐπιθυμίας διαπονῇ καρτερῶν, ὑπεραίρηται δὲ φυσιούμενος, αὐτῷ δὴ

τούτῳ τῷ δύνασθαι τῶν τῆς σαρκὸς ὑπεκκαυμάτων κρατεῖν, καὶ πάντας ὡς οὐδὲν ἐξουδενῶν ἡγήται, ἀγνείαν τιμᾶ· ἀτιμάζει γὰρ αὐτὴν ὑβρίζων ὑψηλοφροσύνη, τῷ τὸ μὲν ἕξωθεν τοῦ 5 Symp. 4, 1. 9, 5 S. 46, 5f. 119, 28f. Plato Symp. 212 B — 7 Gen. 3, 19 — 15 De res. I, 28, 3; vgl. Symp. S. 101, If — 18 Plato Legg. V, 727 A C E. 728 A — 20 Symp. 1, 1. 5, 4. 9, 4 — 23 Plato Phaed. 69 A — 27 Mt. 23, 25 9 ὁ üb. d. Lin. P 11 εἰπεῖν] λέγειν B 12 Ἀρετή. Λόγος ιά Cb Jh 13 πᾶσαν B Jh 15 πρὸς P 228 18ff PI τὴν αὐτοῦ ψυχὴν . . τιμᾶν δεῖν λέγων δευτέραν ὀρθῶς παρακελεύομαι. τιμᾶ δ' ὡς ἔπος εἰπεῖν ἡμῶν οὐδεὶς ἄρθῳς, . . οὐδ' ὁπόταν . . τότε οὐδαμῶς τιμᾶ, ἀτιμάζει δὲ 23 PI ἡδονὰς πρὸς ἡδονὰς . . καταλλάττεσθαι 24 ὅτων B I ἕξω μὲν] μὲν] B 26 ὡς u. ἐξουδενῶν < Jh I ἡγεῖται P 27 τιμᾶν P πίνακος καθαίρειν καὶ τῆς παροψίδος, τὴν σάρκα, τὸ σῶμαι τὴν Te καρδίαν τύφῳ σίνεσθαι καὶ φιλοδρατία. οὐδέ γε ὅποτε ἀναβρύνεται τις χρήμασι, τιμᾶν αὐτὴν σπουδάζει· ἀτιμάζει μὲν οὖν παντὸς μᾶλλον δὲ καὶ οὗτος, προκρίνων αὐτῆς ὀλίγον κέρδος, ἢς οὐδὲν ἀντάξιον τῶν ἐν τῷ τιμίῳ· »πᾶς« γὰρ πλοῦτος πλοῦτος ἐνώπιον αὐτῆς καὶ »χρυσὸς« ὡς »ψάμος ἀλίγη«. οὐδέ γε ὁ ἑαυτὸν ὑπερφυῶς ὑγούμενος φιλεῖν καὶ τὸ ἑαυτῷ μόνῳ συμφέρον σπουδάζων σκοπεῖν, ἄφροντις δὲ τῶν πλησίων, ἀγνείαν τιμᾶ· ἀτιμάζει μὲν οὖν αὐτὴν καὶ οὗτος· πολὺ γὰρ λείπεται τῶν κατ' ἀξίαν ὁμιλούντων αὐτῇ. τῷ τὴν ἀγάπην αὐτῆς καὶ τὸ συμπαθητικὸν καὶ τὸ φιλάνθρωπον λωβήσασθαι. οὐ γὰρ τῇδε μὲν ἀγνεύοντας παρθενεύειν δεῖ, τῇδε δὲ κακοπραγοῦντας χραίνεσθαι καὶ ἀκολασταίνειν, οὐδὲ τῇδε μὲν ἐπαγγέλλεσθαι καθαρεύειν καὶ σωφρονεῖν, τῇδε δὲ μολύνεσθαι καὶ ἀμαρτάνειν, οὐδ' αὖ τῇ μὲν ὁμολογεῖν μὴ πεφροντικέναι τῶν κοσμικῶν, τῇ δὲ κτᾶσθαι καὶ ἐν αὐτοῖς ἐξετέξεσθαι., ἀλλὰ πάντα τὰ μέλη φθορᾶς ἀκοινωνήτα καὶ ἀμιγῇ τηρεῖν, οὐ μόνον τὰ κνησιμῶδη καὶ συνουσιαστικά, ἀλλ' ἤδη καὶ τὰ τούτων ἐνεργέστερα. χλεύη γὰρ τὰ μὲν τῆς παιδοποιήσεως ὄργανα τηρεῖν παρθένα, τὴν δὲ γλῶτταν μὴ τηρεῖν, ἢ τὴν γλῶσσαν μὲν τηρεῖν παρθένον, τὴν δὲ ὄρασιν ἢ τὴν ἀκοὴν ἢ τὰς χεῖρας μὴ τηρεῖν, ἢ ταῦτα μὲν ἔχειν κοῖ τηρεῖν παρθένα, τὴν καρδίαν δὲ μὴ τηρεῖν, ἀλλ' ἐταιρίζεσθαι τύφῳ καὶ θυμῷ. δεῖ γὰρ πάντως τὸν μέλλοντα μὴ ἀμαρτήσεσθαι περὶ τὴν ἄσκησιν τῆς ἀγνεύσεως τὰ μέλη πάντα καὶ τὰ αἰσθητήρια τηρεῖν ἑαυτοῦ καθαρὰ καὶ συνεσφιγμένα καθάπερ δὴ καὶ πλοίων ὧν] οἱ κυβερνῆται τὰς ἀρμογὰς σφίγγουσι, πρὸς τὸ μὴ σχεῖν ἔσω δίοδον τὴν ἀμαρτίαν ἐπεισχεομένην. τοῖς γὰρ μεγάλοις ἐξ ἀνάγκης ἐπιτηδεύμασι μεγάλα καὶ τὰ πταίσματα συμβαίνει, καὶ τῷ ὄντι τῷ ἀγαθῷ μᾶλλον ἐναντιώτερον τὸ κακὸν ἢ τῷ 2 De lepra 12, 1 — 5 Weish. Sal. 7, 9 — vgl. De lepra 17, 5; vgl. Plato Legg. V, 728 A — 15 Symp. 5, 1 S. 53, 18 f — 18 vgl. Jak. 1, 26 — 21 De lepra 6, 1 — 24 vgl. 7, 1 u. S. 139, 4f — 27 Plato Pol. VI, 491 D 1 7 Maximus, Locī comm. PGr 91 S. 737 C 4 δὲ καὶ P: δὲ < Jh, καὶ < VB I ἀντάξ. P 228v 8 πλησίον B Jh 17 τὰ vor τούτων < B I χλεύη — θυμῷ Z. 21 bei Maximus. Lemma Χρυσοστ. I γὰρ < Max I παιδοποιίας Max 18 παμένια B, παρθενία Po I γλῶσσαν1 Max 19 παρθένον < Max 20 τὴν δὲ καρδίαν Max 21 θυμῷ] es endet Max I δεῖ 229 24 ὧν tilgt Jh 27f PI ἀγαθῷ γὰρ ποι κακὸν ἐναντιώτερον ἢ τῷ μὴ ἀγαθῷ μὴ ἀγαθῷ. πολλοὶ οὖν δοξάζοντες τὸ περὶ τὰς οἰστρώδεις μᾶλλον καρτερεῖν ἐπιθυμίας εἶναι τὴν ἀγνείαν, τῶν ἄλλων ἀμελήσαντες αὐτῆς ἔπταισαν καὶ τοῖς ὀρθῶς πρὸς αὐτὴν ὠρμημένοις προσῆψαν φόγους, οὓς ὑμεῖς ἀλέγξατε, νόμος διὰ πάντων, αὐταὶ γὰρ] παρθενεύσασαι καὶ ἔργῳ καὶ λόγῳ. καὶ τὰ μὲν δὴ τῆς παρθένου, ποταπὴν εἶναι προσῆκε, διεγράφη· ὑμᾶς δὲ διαρκῶς ἀγωνισαμένας τῷ λόγῳ αὐτήκοος γενομένη πάσας ἀποφαίνομαι νικᾶν καὶ στέφω, Θέκλαν I δὲ τῷ μείζονι στεφάνῳ καὶ δασυτέρῳ ὡς πρώτῃν ὑμῶν καὶ μεγαλοπρεπέστερον ἐκλάμψασαν.

11.2 Ταῦτα οὖν εἰποῦσαν ἔφη κελεῦσαι πάσας ἀναστῆναι τὴν Ἀρετὴν ἢ Θεοπάτρα, καὶ στάσας ὑπὸ τὴν ἄγνον εὐχαριστήριον πρεπόντως ὕμνον ἀναπέμψαι τῷ κυρίῳ, ἐξάρχειν δὲ τὴν Θέκλαν καὶ προῦφηγεῖσθαι. ὡς οὖν ἀνέστησαν, τὴν Θέκλαν μέσην μὲν τῶν παρθένων ἔφη, ἐκ δεξιῶν δὲ

τῆς Ἀρετῆς στᾶσαν κοσμίως ψάλλειν, τὰς δὲ λοιπὰς ἐν κύκλῳ καθάπερ ἐν χοροῦ σχῆματι συστάσας ὑπακούειν αὐτῇ.

- 11.3 πασσυδὶ ὑπαντάνειν λευκαῖσιν ἐν στολαῖς καὶ λαμπάσι πρὸς ἀντολὰς· ἔγρεσθε πρὶν φθάσῃ μολεῖν εἴσω θυρῶν ἄναξ.
- 11.4 ἀγνεύω σοι καὶ λαμπάδας φαεσφόρους νυμφίε, ὑπαντάνω σοι.
- 11.5 Βροτῶν παλυστένακτον ὄλβον ἐκφυγοῦσα βίου τρυφῆς ἀδονὰς ἔρωτα, σαῖς ὑπ' ἀγκάλαις ζωηφόροις ποθῶ σκέπεσθαι καὶ βλέπειν τὸ σὸν κάλλος διηνεκῶς, μάκαρ.
- 11.6 ἀγνεύω σοι καὶ λαμπάδας φαεσφόρους νυμφίε, ὑπαντάνω σοι.
- 11.7 Γάμων λιποῦσα θνητὰ λέκτρα καὶ . . ἄναξ, διὰ σὲ πολύχρυσον, ἦλθον ἀσπίλοις ἐν εἵμασιν, ὅπως φθάσω καὶ γὰρ πανολβίων θαλάμων εἴσω σὺν σοὶ μολεῖν.
- 11.8 ἀγνεύω σοι καὶ φαεσφόρους φαεσφόρους νυμφίε, ὑπαντάνω σοι.
- 11.9 Δόλους δράκοντος ἐκψυγοῦσα μυρίου, μάκαρ, θελδτηρίους ἔτλην δὲ καὶ πυρὸς φλόγα καὶ θηρίων ἀνημέρων ὀρμὰς βροτοφθόρους, σὲ προσμένουσ' ἀπ' οὐρανῶν.
- 11.10 ἀγνεύω σοι καὶ λαμπάδας φαεσφόρους κρατοῦσα, νυμφίε, ὑπαντάνω σοι.
- 11.11 Ἐλαθόμην πάτρας, ποθοῦσα σὴν χάριν, ἐλαθόμην παρθένων ὁμηλίκων χορούς, 12 vgl. Paulusacten 20 — 19 Paulusacten 22. 28. —35 — 24 vgl. Psal. 44, 10 1 πασσυδὶ stellt Meyer zur ägung I λευκέσιν P: λευκοῖσι Christ I ἐν στολαῖς ἐκφυγοῦσα 19 ἔτι δὲ Po I θελκτ. Havet; καὶ δεινὴν πυρ. φλ. Christ 21 B 25 καὶ vor παρθένων + Jh μητρός τε καὶ γένους φρύαγμα· πάντα γὰρ σύ μοι αὐτὸς σύ, Χριστέ, τυγχάνεις.
- 11.12 ἀγνεύω σοι καὶ λαμπάδας φαεσφόρους νυμφίε, ὑπαντάνω σοι.
- 11.13 > Ζωῆς Χριστέ, τυγχάνεις,] χαῖρε φῶς ταύτην δέδεξο τὴν βοήν· χορός σε παρθένων προσεννέπει, τέλειον ἄνθος, ἀγάπη, χαρά, φρόνησις, σοφία, λόγε.
- 11.14 ἀγνεύω σοι καὶ λαμπάδας φαεσφόρους νυμφίε, ὑπαντάνω σοι.
- 11.15 Ἦνοιγμέναις θύραις, ἄνασσα φαιδρόκοσμε, ἐδέξω θαλάμων εἴσω χ' ἡμᾶς, ἀχραντόσωμε, Καλλίνικε νύμφα, καλλίπνου· ὁμόστολοι παρήμεθα Χριστῶ, πανόλβιον μέλπουσαι σὸν γάμον, θάλος.
- 11.16 ἀγνεύω σοι καὶ λαμπάδας φαεσφόρους νυμφίε, ὑπαντάνω σοι.
- 11.17 Θρηνοῦσι νῦν βαρύστονοι κόραι πυλῶν νυμφῶνος ἔξω καὶ βοῶσι γοερῶς, ὅτι τὸ λαμπάδων ἀποοβέσασαι φῶς οὐκ ἔφθασαν χαρᾶς ταμεῖον εἰσιδεῖν.
- 11.18 ἀγνεύω σοι καὶ φαεσφόρους φαεσφόρους νυμφίε, ὑπαντάνω σοι.
- 11.19 Ἰρᾶς ὁδοῦ γὰρ ἐκτραπεῖσαι πρὸς βίου κτήσασθ' ἔλαιον ἠμέλησαν ἄθλιαι πλέον· νεκρὰς δὲ φλογεροῦ πυρὸς φέρουσαι λαμπάδας στένουσιν ἔνδον ἐκ φρενῶν.
- 11.20 ἀγνεύω σοι καὶ λαμπάδας φαεσφόρους νυμφίε, ὑπαντάνω σοι.
- 11.21 Κροτῆρες ἀδυπληθέες πρόκεινται νέκταρος· πίνωμεν· οὐράνιον ἐστὶ πόμα, παρθένοι, 1 vgl. Paulusakten — 18 Mt. 25, 11 — 25 Mt. 25, 3 5 τυγχάνεις < Jh ; Meyer machte mich darauf aufmerksam, β es aus Z. 2 übernommen 7 προσενέπει B 8 φρόνησι Havet 11 Ἦνοιγμ. — ἄνασσα Vorschlag, vgl. Meyer S. 45 12 μαιδρόκοσμ' ἡμᾶς δέδεξο Christ I ἐδέξω Meyer: δέδεξο P, δέδεξ' Jh I θαλάμων εἴσω χ' < Jh 14 πανόλβιε AI Christ; πανόλβια P Jh; πανόλβιον Po, vgl. S. 132, 14f 19 νυμφῶνος < B 21 ταμεῖον Jh Meyer: ταμεῖον P 24 Ἰρᾶς wegen des Rhythmus Meyer (auch Havet): Ἰερᾶς PJh 26 φλογ. π. φερ. P: φλογεροῦ nach φέροισαι Jh 31 πίν. P 230V I οὐρ. γάρ ἐστὶ Jh I ἐστὶ <B< ὁ νυμφίος ὅπερ τέθεικε τοῖς μετ' ἀξίας εἰς τὸν γάμον κεκλημένους.
- 11.22 ἀγνεύω σοι καὶ λαμπάδας φαεσφόρους κρατοῦσα, νυμφίε, ὑπαντάνω σοι.

- 11.23 Λαμπρῶς σου τὸν Ἄβελ ἔλεξεν αὐματοσταγῆς βλέπων εἰς οὐρανόν. ἀνηλεῶς με συγγόνου τετρωμένον χειρὶ δέξαι, λιτάζομαι, λόγε.
- 11.24 ἀγνεύω σοι καὶ φασεζόρους φασφόρους νυμφίε, ὑπαντάνω σοι.
- 11.26 Μέγιστον ἄθλον ὁ κάρτερος σου παῖς, λόγε, Ἰωσήφ ἀνείλετο· γυνὴ γὰρ αὐτὸν εἰς ἄθλημα λέκτρα βιαίως εἴλκε φλογωμένη πόθοις, ὁ δ' οὐδὲν ἐντραπείς ἔφευγε γυμνὸς ἐκβοῶν· .
- 11.26 ἀγνεύω σοι καὶ λαμπάδας φασφόρους κρατοῦσα, νυμφίε, ὑπαντάνω σοι.
- 11.28 Νεοσφαγῇ ὁ Ἰεφθάε κόρην ἀνήγε θυσίαν θεῷ, ἄπειρον ἄπειρον ἀμφὶ βωμὸν ἀμνάδος δίκην ἢ δ' εὐγενῶς σου τὸν τύπον τῆς σαρκός, ὧ μάκαρ, τελοῦσ' ἔκραξε καρτερῶς· .
- 11.28 ἀγνεύω σοι καὶ λαμπάδας φασφόρους κρατοῦσα, νυμφίε, ὑπαντόνω σοι.
- 11.30 Ξένων στρατηλάταν ὅχλων εὐτολμος εὐστόχοις Ἰουδῆθ δόλοις κατατόμησε, κάλλεος τύποις 5 Gen. 4, 9. 10 — 7 De autex. 3, 3. De res. I, 37, 6. Syrnp. 5, 5 S. 59, 16 f — 11 Gen. 39,7ff — 18 Richt. 11, 31. 38 — 26 Judith 13, 8. Tert. De monog. 17 5 ὁ σου Havet I σου τὸν] σὸν Meyer I φονὸν + Bo: θάνατον + Po Cb Jh, τὸν θάν. σου Christ I προτυπῶν Christ I die Namen Ἄβελ, Ἐωσήφ etc. ärt Havet ür Glssen 6 ἐς Havet I οὐρανοῦς (aber übergeschr. ὄν) V Jh 11 Μέγ. ἄθλον ἀγνεΐας Vorschlag, vgl. Meyer S. 45. 47 12 ὁ κάρτερος < Jh I λόγε < Jh I ἀνείλατο P (nicht V) 13 < Jh 14 εἴλκυσεν Jh. I φλεγουμένη Cb, φλεγόμενη Jh I αἰσχροῖς φλεγόμενη πόθοις vermutet Christ I δὲ B ἔκτραπείς P 18 Νεοσφαγῇ ὁ Ἰεφθάε?) Vorschlag, vgl. Meyer S. 45 »ein ück von unsicherer änge geht « 19 κόραν ἦγε Jh I θυσίαν tilgt Christ 21 δὲ B 25 Ὁρῶντες etc. (S. 135, 5) vor Ξένων etc. in B, aber die versehentliche Versetzung ist angedeutet I Ξένων P 26 κατατόμησε Christ: κατατομήσασα PJh: κατατομήσασα καλλοῦς)? Meyer: κόρα κόρα ἢ Havet θέλξασα τοῦτον, οὐ χράναντα σώματος μέλη, νικαφόροις δ' ἔφη βοαῖς· .
- 11.30 ἀγνεύω σοι καὶ λαμπάδας φασφόρους νυμφίε, ὑπαντάνω σοι.
- 11.32 Ὁρῶντες εἶδος εὐπρεπὲς ὑφῆς δύο Σουσάννας, ἐμμανεῖς ἔρωτι λέξαν· ὦ γύναι, κρυπτῶν [σου] γάμων λέχη ποθοῦντες ἦκομεν, φίλα. ἢ δ' ἐντρόμοις ἴφη βοαῖς· .
- 11.32 ἀγνεύω σοι καὶ λαμπάδας φασφόρους νυμφίε, ὑπαντάνω σοι.
- 11.33 Πολλῷ με κατθανεῖν ἄμεινόν ἐστιν ἢ λέχη προδοῦσαν, ὦ γυναιμανεῖς, ὑμῖν αἰωνίαν δίκην ὑπ' ἐμπύροις θεοῦ τιμωρίαις παθεῖν· σῶσόν με, Χριστέ, τῶνδε νῦν.
- 11.34 ἀγνεύω σοι καὶ λαμπάδας φασφόροις νυμφίε, ὑπαντάνω σοι.
- 11.36 Ῥοαῖς καθαρσίοις λούων πλήθη βροτῶν ὁ πρόδρομος ἀνόμως κακοῦ πρὸς ἀνδρὸς εἰς σφαγὴν ἤχθη δι' ἀγνεΐαν, λύθρῳ δὲ φοινίῳ κόνιν δεύων ἔκραζέ σοι, μάκαρ· .
- 11.36 ἀγνεύω σοι καὶ φασφόρους φασφόρους κρατοῦσα, νυμφίε, ὑπαντάνω σοι.
- 11.38 Σοῦ καὶ ζωητόκος χάρις ἄθικτος,] ἄτεγκτος, ἀσπίλους τὰς σὰς γονὰς ἐν ἀσπόρῳ φέρουσα νηδύι, μορφὴν ὑπέσχεν ὡς προδοῦσα λέκτρα παρθένος ἔλεξε δ' ἔγκυος, μάκαρ· .
- 11.38 ἀγνεύω σοι καὶ λαμπάδας φασφόρους κρατοῦσα, νυμφίε, ὑπαντάνω σοι.
- 11.39 Τὴν σὴν, μάκαρ, γαμήλιον ποθοῦντες ἀμέραν ἰδεῖν, ὅσους ἄνωθεν αὐτὸς ἀγγέλων ἄναξ κέκληκας, ἤκουσιν μέγιστα δῶρά σοι, λόγε, φέροντες ἀσπίλοις στολαῖς.
- 11.40 ἀγνεύω σοι καὶ λαμπάδας φασφόρους κρατοῦσα, νυμφίε, ὑπαντάνω σοι.
- 11.41 Ὑμνοῖς, μάκαιρα θεόνυμφε, θαλαμηπόλοι αἱ σαὶ γεραίρομεν σὲ νῦν, ἄθικτα παρθένε, ἐκκλησίᾳ χιονόσωμε, κυανοβόστρυχε, σῶφρον, ἄμωμί, ἀρασμία.
- 11.42 ἀγνεύω σοι καὶ λαμπάδας φασφόρους κρατοῦσα, νυμφίε, ὑπαντάνω σοι.
- 11.43 Φθορὰ πέφευγε καὶ νόσων πόνοι δακρυσταγεῖς, θάνατος ἠρέθη, ὅλωλε πᾶσα ἀφροσύνη, λύπη τέθηκε τηξίφρων, ἔλαμψε δ' ἡ τοῦ] θεοῦ Χριστοῦ] χαρὰ βροτοῖς ἄφνω πόλιν.

- 11.44 ἀγνεύω σοι καὶ λαμπάδας φασφόρους κρατοῦσα, νυμφίε, ὑπαντάνω σοι.
- 11.45 Χῆρος ὁ] βροτῶν παράδεισός ἐστιν πάλιν γὰρ αὐτὸν ἐκ θείας ὥσπερ τὸ πρὶν ταγῆς οἰκεῖ τέχναις ὁ ποικίλαις δράκοντος ἐκπεσών, ἄφθαρτος ἄφοβος, μάκαρ.
- 11.46 ἀγνεύω σοι καὶ λαμπάδας φασφόρους νυμφίε, ὑπαντάνω σοι.
- 11.47 Ψάλλων τὸ καινὸν ῥῆμα νῦν χορός σε καθιστάνει πρὸς οὐρανούς, ἄνασσα, φῶς ὅλη, ἐστεμμένος λευκοῖς κρίνων κάλυξι καὶ φλόγας χερσὶ σελασφόρους φέρων.
- 11.48 ἀγνεύω σοι καὶ λαμπάδας φασφόρους νυμφίε, ὑπαντάνω σοι.
- 11.49 Ὡ τὰς ἀχράντους οὐρανοῦ, μάκαρ, ναίων ἄναρχε, πάντα συγκροτῶν αἰωνίῳ κράτει, δέξαι σὺν παιδί σῶ, πάρεσμεν, ἔνδον εἰς ζωῆς πύλας, πάτερ, καὶ ἡμέας.
- 11.50 <> ἀγνεύω σοι καὶ λαμπάδας φασφόρους κρατοῦσα, νυμφίε, ὑπαντάνω σοι.
- 11.51 ΕΥΒΟΥΛ. Ἀξίως ἀπηνέγκατο τὰ πρῶτα τῶν ἄθλων ἡ Θέκλα, ὦ Γρηγόριον.
- 11.52 ΓΡΗΓ. Ἀξίως μὲν οὖν.
- 11.53 ΕΥΒΟΥΛ. Τί δαί; ἡ Τελμησιακὴ ξένη, εἶπέ μοι, κἂν ἄξωθεν οὐκ ἐπηκροᾷτο; θαυμάζω γὰρ εἰ ἡσυχίαν εἶχεν ἐκείνη μαθοῦσα τὸ συσσίτιον τοῦτο, καὶ οὐκ εὐθέως ὥσπερ ὄρνεον ἐπὶ τροφὴν ἐφίπτατο τῶν λεγομένων ἀκουσομένη.
- 11.54 ΓΡΗΓ. Οὐ· λόγος γὰρ αὐτὴν Μεθοδίῳ συμπαραγεγονέναι αὐτὰ δὴ ταῦτα τὴν Ἀρετὴν πυνθανομένην. ἀλλὰ καλὸν καὶ μακάριον τοι. αὕτη διδασκάλῳ χρήσασθαι καὶ ὁδηγῶ, τῇ Ἀρετῇ.
- 11.56 ΕΥΒΟΥΛ. Ἀτάρ, ὦ Γρηγόριον, ποτέρους ἀμείνους λέγομεν, τοὺς μὴ ἐπιθυμοῦντας μὲν, κρατοῦντας δὲ τῆς ἐπιθυμίας, ἢ τοὺς ἐπιθυμοῦντας καὶ παρθενεύοντας;
- 11.56 ΓΡΗΓ. Τοὺς μὴ ἐπιθυμοῦντας καὶ παρθενεύοντας > ἐπειδὴ καὶ τὴν διάνοιαν οὗτοι καὶ τὴν αἴσθησιν ἀμόλυντον κέκτηνται καὶ εἰσὶν ὀλοτελῶς ἀδιάφθοροι, κατὰ μὴδὲν ἀξημαρτηκότες.
- 11.58 ΕΥΒΟΥΛ. Εὐγε νῆ τὴν σωφροσύνην, ὦ Γρηγόριον, καὶ συνετῶς. ἀτὰρ μή τι κωλύω, ἐὰν ἀντιλαμβάνωμαι τῶν λόγων, ἵνα ἐρρωμενέστερον μάθω καὶ σθηεὶς ἐξελέγξῃ με ἔτι; .
- 11.58 ΓΡΗΓ. Ἀλλ' ἀντιλαμβάνου, ὅπη καὶ θέλεις· ἐγὼ γὰρ ἱκανῶς, ὦ Εὐβούλιον, διδάξαι σε ἔχω, ὅτι τοῦ ἐπιθυμοῦντος ὁ μὴ ἐπιθυμῶν χρείσσων ἐστί, καὶ οὐδεὶς οὐ μὴ σε ἐλέγξῃ.
- 11.59 ΕΥΒΟΥΛ. Βαβαί· χαίρω τάρ, ὅτι μοι μεγαλοφρόνως ἀποκρίνη καὶ δεικνύεις ὅσον πεπλούτηκας ἐπὶ σοφίᾳ.
- 11.61 ΓΡΗΓ. Κωτίλος τις ὡς ἔοικεν ἄνθρωπος εἶναι δοκεῖς, ὦ Εὐβούλιον. ΕΥΒΟΥΛ. Τίνος δὴ χάριν; .
- 11.61 ΓΡΗΓ. Ὅτι τωθαζομένη με ταῦτα λέγεις μᾶλλον ἢ ἀληθεύουσα.
- 11.62 ΕΥΒΟΥΛ. Εὐφήμησον, ὦ μακαρία· θαυμάζω γὰρ σφόδρα σου τὸ συνετὸν καὶ μεγαλόδοξον. ἐγὼ τοῦ το ἔφην, ὅτι περὶ ὧν πολλοὶ πρὸς ἑαυτοὺς πολλάκις ἀμφισβητοῦσι σοφοί, ταῦτα οὐ μόνον ἐπίστασθαι σὺ λέγεις, ἀλλὰ καὶ διδάσκειν ἑτέρους σεμνύνῃ.
- 11.64 ΓΡΗΓ. Σὺ γὰρ ἐξ ἀληθείας, εἶπέ μοι, δυσχεραίνεις, εἰ διαφέρουσιν ὅλως οἱ μὴ ἐπιθυμοῦντες τῶν ἐπιθυμούντων τε καὶ ἐγκρατευομένων; ἢ πάντως ἐμοῦ ταῦτα προσπαίζεις; .
- 11.64 ΕΥΒΟΥΛ. Καὶ πῶς ἀποπειρωμένη, ἢ ὁμολογῶ μὴ εἰδέναι; ἀλλ' ἴθι φράσον ἐμοί, ὦ σοφωτάτη, τίني διαφέρουσιν οἱ μὴ ἀπιθυμοῦντες καὶ ἀγνεύοντες τῶν ἐπιθυμούντων τε καὶ παρθενεούντων.
- 11.65 ΓΡΗΓ. Ὅτι πρῶτον μὲν καθαρὰν ἔχουσιν αὐτὴν τὴν ψυχὴν καὶ αἰεὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐν αὐτῇ κατοικεῖ, μὴ περιελκομένης αὐτῆς καὶ ἐπιθολουμένης φαντασίαις καὶ λογισμοῖς ἀκρασίας, ὥστε καὶ διὰ τῆς ἐνθυμήσεως ἐπιλωβηθῆναι ποτε· ἀλλ' εἰσὶν ἀνεπίδεκτοι πάντη καὶ κατὰ τὴν σάρκα καὶ κατὰ τὴν καρδίαν οὗτοι τῆς ἐπιθυμίας, γαλήνην ἄγοντες τῶν παθημάτων. οἱ δὲ διὰ

τῆς οψεως ἔξωθεν δελεαζόμενοι ταῖς φαντασίαις καὶ ἐπεισρέουσιν δεχόμενοι τὴν ἐπιθυμίαν- μίαν δίκην ρεύματος εἰς τὴν καρδίαν οὐδὲν ἦσσαν μολύνονται πολλάκις, κἂν νομίζωσιν ἀντιφιλονεικεῖν καὶ μάχεσθαι πρὸς τὰς ἡδονάς, ἡττώμενοι τὸν λογισμόν.

11.67 ΕΥΒΟΥΛ. Οὐκοῦν γαλήνην τοὺς ἄγοντας καὶ μὴ διοχλουμένους ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας λέξομεν καθαρούς; .

11.67 ΓΡΗΓ. Καὶ σφόδρα. τούτους γὰρ τοιούτους ὁ καὶ θεοὺς διὰ τῶν μακαρισμῶν ἀπεργαζόμενος τοὺς ἀνενδοιάστως αὐτῷ πιστεύοντας θεὸς »ὄψεσθαι« μετὰ παρρησίας ἀποφθέγγεται τὸν θεόν, ὅτι μὴδὲν ἐπισκοτοῦν ἢ συνταράσσον τὸν ὀφθαλμὸν τῆς Ψυχῆς πρὸς τὴν θείαν ἐπιφέρονται θεωρίαν, ἀλλ' ἐκτὸς γεγονότες τῶν ὀρέξεων πάντῃ τῶν κοσμικῶν τὴν σάρκα καθαρὰν οὐ μόνον, ὡς ἔφην, μίξεως τηροῦσιν, ἀλλ' ἤδη καὶ τὴν καρδίαν ἀνεπίδεκτον λογισμῶν ἀκρασίας, ἐν ᾗ μέλιστα καὶ τὸ ἅγιον ὡς ἐν ναῷ κατοικοῦν ἀναπαύεται πνεῦμα.

11.69 ΕΥΒΟΥΛ. Ἔχε δὴ οἶμαι γὰρ ἐπὶ τὴν εὕρεσιν τῶν ὄντως κρεῖτ- 7 vgl. Plato, Menex. 235 C — 12. 30 Hermas II, 5, 2ff — 16 De res. II, 25, 5 — 17 De res. II, 7, 2 (vgl. Symp. S. 7, 18ff. 46, 17. 47, 18) — 19 Plato Lach. 191 D — 20 Plato Prot. 355 B — 25 Mt. 5, 8 — vgl. Plato Phaed. 66 A. 65 E — 30 vgl. I Kor. 3, 16. 6, 19. Ephes. 3, 17. Jak. 4, 5 8 ἀποπειρωμένη ἢ B: ἀποπειρώμενος ὃς P Jh 14 ἐπιθυμήσεως B 17 ταῖς P 233 18 ἦττον B 20 ΠΙ ὑπὸ τούτων τῶν ἡδονῶν) ἡττώμενος 21 τοὺς γαλήνην B Jh 22 τῆς < B 23 σφόδρα] μάλα B I θεοὺς καὶ P (nicht B) 24 ἀνενδυσάστως P τόνων ὀρθότερον ἡμᾶς ἐντεῦθεν διελθεῖν) καὶ μοι φράσον· καλεῖς τίνα κυβερνήτην ἀγαθόν; .

11.69 ΓΡΗΓ. Ἐγωγε.

11.71 ΕΥΒΟΥΛ. Πότερον τὸν ἐν μεγάλαις καὶ ἀμηχάνοις περισώσαντα ζάλαις τὸ σκάφος ἢ τὸν ἐν γαλήνῃ καὶ νηνεμέα; .

11.71 ΓΡΗΓ. Τὸν ἐν μεγάλαις καὶ ἀμηχάνοις.

11.73 ΕΥΒΟΥΛ. Οὐκοῦν καὶ ψυχὴν τὴν περιαντλουμένην ταῖς τρικυ- μίαις τῶν παθημάτων καὶ μὴ ἀποκάμνουσαν ἢ ἐκλυομένην, ἀλλὰ τὸ σκάφος, τὴν σάρκα, γενναίως εἰς λιμένα τὸν τῆς σωφροσύνης ἀπευθύνουσαν λέξομεν τῆς ἐν εὐδία πλοῖζομένης κρεῖττονα καὶ δοκιμωτεραν; .

11.73 ΓΡΗΓ. Λέξομεν.

11.74 ΕΥΒΟΥΛ. Τὸ γὰρ ἀρμόζεσθαι πρὸς τὰς ἐμβολὰς τῶν καταφουσημάτων τοῦ πονηροῦ πνεύματος καὶ μὴ ἀπορρίπτεσθαι ἢ νικᾶσθαι, ἀλλὰ πάντα πρὸς Χριστὸν ἀνανεύοντα καρτερῶς μάχεσθαι ταῖς ἡδοναῖς μείζονα τὸν ἔπαινον φέρει τοῦ μετὰ ῥαστώνης ἀχειμαστὶ παρθενεύοντος.

11.75 ΓΡΗΓ. Ἐοικεν.

11.77 ΕΥΒΟΥΛ. Τί δαὶ καὶ ὁ κύριος; οὐ δοκεῖ δεικνύναι διαφέρειν τὸν ἐπιθυμοῦντα μᾶλλον καὶ ἐγκρατευόμενον τοῦ μὴ ἐπιθυμοῦντός τε καὶ παρθενεύοντος; .

11.78 ΓΡΗΓ. Ποῦ δὴ; .

11.78 ΕΥΒΟΥΛ. Ἐνθα τὸν φρόνιμον παραβάλλον οἰκία τεθεμελιωμένη καλῶς ἄπτωτον αὐτὸν ἀποφαίνεται, μὴ δυνάμενον ὑπὸ τῆς βροχῆς καὶ τῶν ποταμῶν καὶ τῶν ἀνέμων καταβληθῆναι, ταῖς μὲν ἐπιθυ- μίαις ὡς ἔοικέν ἀπεικάζων τοὺς χειμῶνας, τῇ δὲ πέτρᾳ τὴν ἀκίνητον ἔνστασιν καὶ ἀδιάπτωτον τῆς ψυχῆς περὶ τὴν ἀγνείαν.

11.79 ΓΡΗΓ. Ἀληθῆ λέγειν δόξαις.

11.81 ΕΥΒΟΥΛ. Τί δαὶ καὶ ἱατρόν; οὐ τὸν ἐπὶ μεγάλαις ἤδη δεδοκιμασμένον νόσοις καὶ πολλοὺς ἰασάμενον ἄριστον καλεῖς; .

11.81 ΓΡΗΓ. Ἐγωγε.

11.83

ΕΥΒΟΥΛ. Τὸν δὲ μηδὲν μηδέπω διαπραξάμενον, μηδὲ νοσοῦντας ὅλως ἐν χερσὶν ἐσχηκότα οὐ πάντως ἀδοκιμώτερον ἔτι; .

11.83 ΓΡΗΓ. Ναί.

11.85 ΕΥΒΟΥΛ. Οὐκοῦν καὶ Ψυχὴν τὴν ἀνεχομένην ὑγροτέρου σώματος καὶ τὰς περὶ τὰς ἡδονὰς αὐτοῦ νόσους καταπραΰνουσαν σωφρο- σύνης φαρμάκοις ἱατρικωτέραν λεκτέον τῆς ὑγιεινὸν διοικεῖν κεκληρωμένης σῶμα καὶ ἀπαθές; .

11.85 ΓΡΗΓ. Λεκτέον γάρ.

11.87 ΕΥΒΟΥΛ. Τί δαὶ καὶ ἐν πάλῃ; πότερον παλαιστῆς ἀμείνων ὁ ἀνταγωνιστὰς ἔχων μεγάλους καὶ ἰσχυρούς, καὶ προσπαλαίων ἀεὶ καὶ μὴ καθαιρούμενος, ἢ ὁ μὴ ἔχων ἀνταγωνιστὰς; .

11.87 ΓΡΗΓ. Δῆλον ὡς ὁ ἔχων.

11.89 ΕΥΒΟΥΛ. Καὶ ἐν πάλῃ ἄρα δοκιμώτερος ἀθλητῆς ὁ τοὺς ἀνταγωνιστὰς ἔχων; .

11.89 ΓΡΗΓ. Ἀνάγκη.

11.91 ΕΥΒΟΥΛ. Οὐκοῦν καὶ ψυχὴν ἀνάγκη πᾶσα τὴν μηχανωμένην πρὸς τὰς ἐφόδους τῆς ἐπιθυμίας καὶ μὴ κατασπωμένην, ἀλλ' ἀνθέλκουσαν καὶ ἀντιτασσομένην, ἰσχυροτέραν φαίνεσθαι τῆς μὴ ἐπιθυμούσης; .

11.91 ΓΡΗΓ. Ἀληθῆ.

11.93 ΕΥΒΟΥΛ. Τί δαὶ τὸ καρτερῶς ἔχειν πρὸς τὰς ὁρμάς, Γρηγόριον, τῶν φαύλων ὀρέξεων; δοκεῖ σοι μᾶλλον ἀνδρείας εἶναι; .

11.93 ΓΡΗΓ. Καὶ σφόδρα.

11.95 ΕΥΒΟΥΛ. Ἡ δὲ ἀνδρεία αὕτη δύναμις ἀρετῆς; .

11.95 ΓΡΗΓ. Δῆλον.

11.97 ΕΥΒΟΥΛ. Οὐκοῦν εἰ δύναμις ἀρετῆς ἐστὶν ἡ ὑπομονή, ἡ διοχλουμένη ἄρα ψυχὴ καὶ καρτεροῦσα πρὸς τὰς ἐπιθυμίας δυνατωτέρα φαίνεται τῆς μὴ ὀχλουμένης; .

11.97 ΓΡΗΓ. Ναί.

11.99 ΕΥΒΟΥΛ. Εἰ δὲ δυνατωτέρα, καὶ κρείσσων; .

11.99 ΓΡΗΓ. Ναί.

11.100 ΕΥΒΟΥΛ. Κρείσσων ἄρα ἡ ἐπιθυμοῦσα καὶ ἐγκρατευομένη τῆς μὴ ἐπιθυμούσης ἐστὶν ἐκ τῶν προωμολογημένων καὶ ἐγκρατευομένης.

11.101 ΓΡΗΓ. Ἀληθῆ λέγεις, καὶ ἐπιθυμήσω πληρέστερον ἔτι περὶ τούτων διαλεχθῆναί σοι. εἰ οὖν σοι φίλον, αὖριον ἀφίξομαι πάλιν ἀκουσομένη τούτων. νῦν γάρ, ὡς ὀρᾷς, ὥρα λοιπὸν τραπέσθαι καὶ περὶ τὸ τοῦ ἔξωθεν ἀσχολεῖν ἡμᾶς ἀνθρώπου.

1.1 Ἀλλὰ δέχομαι, τὴν Ἀρετὴν ἡ Θεοπάτρα ἔφη φάναι, καὶ πάσας ἐπαινῶ· κράτιστα γὰρ δὴ, κἂν οὕτω μὴ φανερώς, ἀλλὰ μετὰ σπουδῆς τὰ λεχθέντα δεχομένη διεξελέλυθας, οὐ γλυκυμυθίαν πρὸς τέρψιν τῶν ἀκουόντων συσκευασαμένη, ἀλλὰ πρὸς ἐπανόρθωσιν ὑπόμνημα καὶ νῆψιν. προτάττειν γὰρ τῶν ἐμῶν ἐπιτηδευμάτων ἀγνείαν ὁ λέγων δεῖν καὶ ἀσπάζεσθαι πρώτην τῶν ἄλλων ὀρθῶς παρακελεύεται· ἦν τιμᾶν μὲν νομίζουσι καὶ θεραπεύειν πολλοί, τιμῶσι δ' αὐτὴν ὡς ἔπος εἰπεῖν ὀλίγοι. οὐ γὰρ ὁπότεν τὴν ἑαυτοῦ σάρκα τῆς κατὰ συνουσίαν ἄγευστον ἡδονῆς φιλοτιμῆται τηρεῖν ἄνθρωπος, τῶν ἄλλων μὴ κρατῶν, ἀγνείαν τιμᾷ· ἀτιμάζει μὲν οὖν αὐτὴν μᾶλλον οὐχ ἥκιστα βαναύσοις ἐπιθυμίαις, ἡδονὰς ἀντικαταλλασσόμενος ἡδοναῖς. οὐδὲ γε ὁπότεν πρὸς τὰς ἔξω μὲν ἐπιθυμίας διαπονῇ καρτερῶν, ὑπεραίρηται δὲ φυσιοῦμενος, αὐτῷ δὴ τούτῳ τῷ δύνασθαι τῶν τῆς σαρκὸς ὑπεκκαυμάτων κρατεῖν, καὶ πάντας ὡς οὐδὲν ἐξουδενῶν ἡγῆται, ἀγνείαν τιμᾷ· ἀτιμάζει γὰρ αὐτὴν ὑβρίζων ὑψηλοφροσύνη, τῷ τὸ μὲν ἔξωθεν τοῦ 5

Symp. 4, 1. 9, 5 S. 46, 5f. 119, 28f. Plato Symp. 212 B — 7 Gen. 3, 19 — 15 De res. I, 28, 3; vgl. Symp. S. 101, If — 18 Plato Legg. V, 727 A C E. 728 A — 20 Symp. 1, 1. 5, 4. 9, 4 — 23 Plato Phaed. 69 A — 27 Mt. 23, 25 9 ὁ ὑβ. d. Lin. P 11 εἰπεῖν] λέγειν B 12 Ἀρετή. Λόγος ιά Cb Jh 13 πᾶσαν B Jh 15 πρὸς P 228 18ff PI τὴν αὐτοῦ ψυχὴν . . τιμᾶν δεῖν λέγων δευτέραν ὀρθῶς παρακελεύομαι. τιμᾶ δ' ὡς ἔπος εἰπεῖν ἡμῶν οὐδεὶς ἀρθῶς, . . οὐδ' ὁπόταν . . τότε οὐδαμῶς τιμᾶ, ἀτιμάζει δὲ 23 PI ἡδονὰς πρὸς ἡδονὰς . . καταλλάττεσθαι 24 ὅτων B I ἔξω μὲν] μὲν] B 26 ὡς u. ἐξουθενῶν < Jh I ἡγεῖται P 27 τιμᾶν P πίνακος καθαίρειν καὶ τῆς παροψίδος, τὴν σάρκα, τὸ σῶμα τὴν Τε καρδίαν τύφῳ σίνεσθαι καὶ φιλοδρατία. οὐδέ γε ὁπότε ἀναβρύνεται τις χρήμασι, τιμᾶν αὐτὴν σπουδάζει· ἀτιμάζει μὲν οὖν παντὸς μᾶλλον δὲ καὶ οὗτος, προκρίνων αὐτῆς ὀλίγον κέρδος, ἢς οὐδὲν ἀντάξιον τῶν ἐν τῷ τιμίῳ· »πᾶς« γὰρ πλοῦτος πλοῦτος ἐνώπιον αὐτῆς καὶ »χρυσὸς« ὡς »ψάμος ἀλίγη«. οὐδέ γε ὁ ἑαυτὸν ὑπερφυῶς ὑγούμενος φιλεῖν καὶ τὸ ἑαυτῷ μόνῳ συμφέρον σπουδάζων σκοπεῖν, ἄφροντις δὲ τῶν πλησίων, ἀγνείαν τιμᾶ· ἀτιμάζει μὲν οὖν αὐτὴν καὶ οὗτος· πολὺ γὰρ λείπεται τῶν κατ' ἀξίαν ὁμιλούντων αὐτῇ. τῷ τὴν ἀγάπην αὐτῆς καὶ τὸ συμπαθητικὸν καὶ τὸ φιλάνθρωπον λωβήσασθαι. οὐ γὰρ τῇδε μὲν ἀγνεύοντας παρθενεύειν δεῖ, τῇδε δὲ κακοπραγοῦντας χραίνεσθαι καὶ ἀκολασταίνειν, οὐδὲ τῇδε μὲν ἐπαγγέλλεσθαι καθαρεύειν καὶ σωφρονεῖν, τῇδε δὲ μολύνεσθαι καὶ ἀμαρτάνειν, οὐδ' αὖ τῇ μὲν ὁμολογεῖν μὴ πεφροντικένας τῶν κοσμικῶν, τῇ δὲ κτᾶσθαι καὶ ἐν αὐτοῖς ἐξετέζεσθαι., ἀλλὰ πάντα τὰ μέλη φθορᾶς ἀκοινωνήτα καὶ ἀμιγῆ τηρεῖν, οὐ μόνον τὰ κνησμώδη καὶ συνουσιαστικά, ἀλλ' ἤδη καὶ τὰ τούτων ἐνεργέστερα. χλεῦη γὰρ τὰ μὲν τῆς παιδοποιήσεως ὄργανα τηρεῖν παρθένα, τὴν δὲ γλῶτταν μὴ τηρεῖν, ἢ τὴν γλῶσσαν μὲν τηρεῖν παρθένον, τὴν δὲ ὄρασιν ἢ τὴν ἀκοὴν ἢ τὰς χεῖρας μὴ τηρεῖν, ἢ ταῦτα μὲν ἔχειν κοῖ τηρεῖν παρθένα, τὴν καρδίαν δὲ μὴ τηρεῖν, ἀλλ' ἐταιρίζεσθαι τύφῳ καὶ θυμῷ. δεῖ γὰρ πάντως τὸν μέλλοντα μὴ ἀμαρτήσεσθαι περὶ τὴν ἄσκησιν τῆς ἀγνεύσεως τὰ μέλη πάντα καὶ τὰ αἰσθητήρια τηρεῖν ἑαυτοῦ καθαρὰ καὶ συνεσφιγμένα καθάπερ δὴ καὶ πλοίων ὧν] οἱ κυβερνήται τὰς ἀρμογὰς σφίγγουσι, πρὸς τὸ μὴ σχεῖν ἔσω δίοδον τὴν ἀμαρτίαν ἐπεισχεομένην. τοῖς γὰρ μεγάλοις ἐξ ἀνάγκης ἐπιτηδεύμασι μεγάλα καὶ τὰ πταίσματα συμβαίνει, καὶ τῷ ὄντι τῷ ἀγαθῷ μᾶλλον ἐναντιώτερον τὸ κακὸν ἢ τῷ 2 De lepra 12, 1 — 5 Weish. Sal. 7, 9 — vgl. De lepra 17, 5; vgl. Plato Legg. V, 728 A — 15 Symp. 5, 1 S. 53, 18 f — 18 vgl. Jak. 1, 26 — 21 De lepra 6, 1 — 24 vgl. 7, 1 u. S. 139, 4f — 27 Plato Pol. VI, 491 D 1 7 Maximus, Loci comm. PGr 91 S. 737 C 4 δὲ καὶ P: δὲ < Jh, καὶ < VB I ἀντάξ. P 228v 8 πλησίον B Jh 17 τὰ vor τούτων < B I χλεῦη — θυμῷ Z. 21 bei Maximus. Lemma Χρυσост. I γὰρ < Max I παιδοποιίας Max 18 παμένια B, παρθενία Po I γλῶσσαν1 Max 19 παρθένον < Max 20 τὴν δὲ καρδίαν Max 21 θυμῷ] es endet Max I δεῖ 229 24 ὧν tilgt Jh 27f PI ἀγαθῷ γὰρ ποι κακὸν ἐναντιώτερον ἢ τῷ μὴ ἀγαθῷ μὴ ἀγαθῷ. πολλοὶ οὖν δοξάζοντες τὸ περὶ τὰς οἰστρώδεις μᾶλλον καρτερεῖν ἐπιθυμίας εἶναι τὴν ἀγνείαν, τῶν ἄλλων ἀμελήσαντες αὐτῆς ἔπαισαν καὶ τοῖς ὀρθῶς πρὸς αὐτὴν ὠρμημένοις προσῆψαν φόγους, οὓς ὑμεῖς ἀλέγξατε, νόμος διὰ πάντων, αὐταὶ γὰρ] παρθενεύσασαι καὶ ἔργῳ καὶ λόγῳ. καὶ τὰ μὲν δὴ τῆς παρθένου, ποταπὴν εἶναι προσῆκε, διεγράφη· ὑμᾶς δὲ διαρκῶς ἀγωνισαμένας τῷ λόγῳ αὐτήκοος γενομένη πάσας ἀποφαίνομαι νικᾶν καὶ στέφω, Θέκλαν I δὲ τῷ μείζονι στεφάνῳ καὶ δασυτέρῳ ὡς πρώτῃν ὑμῶν καὶ μεγαλοπρεπέστερον ἐκλάμψαν.

- 1.2 Ταῦτα οὖν εἰποῦσαν ἔφη κελεῦσαι πάσας ἀναστῆναι τὴν Ἀρετὴν ἢ Θεοπάτρα, καὶ στάσας ὑπὸ τὴν ἄγνον εὐχαριστήριον πρεπόντως ὕμνον ἀναπέμψαι τῷ κυρίῳ, ἐξάρχειν δὲ τὴν Θέκλαν καὶ προῦφηγεῖσθαι. ὡς οὖν ἀνέστησαν, τὴν Θέκλαν μέσην μὲν τῶν παρθένων ἔφη, ἐκ δεξιῶν δὲ τῆς Ἀρετῆς στᾶσαν κοσμίως ψάλλειν, τὰς δὲ λοιπὰς ἐν κύκλῳ καθάπερ ἐν χοροῦ σχήματι συστάσας ὑπακούειν αὐτῇ.

1.3

πασσυδι ὑπαντάνειν λευκαῖσιν ἐν στολαῖς καὶ λαμπάσι πρὸς ἀντολάς· ἔγρεσθε πρὶν φθάσῃ μολεῖν εἴσω θυρῶν ἄναξ.

1.4 ἀγνεύω σοι καὶ λαμπάδας φασφόρους νυμφίε, ὑπαντάνω σοι.

1.5 Βροτῶν παλυστένακτον ὄλβον ἐκφυγοῦσα βίου τρυφῆς ἀδονὰς ἔρωτα, σαῖς ὑπ' ἀγκάλαις ζωηφόροις ποθῶ σκέπεσθαι καὶ βλέπειν τὸ σὸν κάλλος διηνεκῶς, μάκαρ.

1.6 ἀγνεύω σοι καὶ λαμπάδας φασφόρους νυμφίε, ὑπαντάνω σοι.

1.7 Γάμων λιποῦσα θνητὰ λέκτρα καὶ . . ἄναξ, διὰ σὲ πολύχρυσον, ἦλθον ἀσπίλοις ἐν εἵμασιν, ὅπως φθάσω καὶ γὰρ πανολβίων θαλάμων εἴσω σὺν σοὶ μολεῖν.

1.8 ἀγνεύω σοι καὶ φασφόρους φασφόρους νυμφίε, ὑπαντάνω σοι.

1.9 Δόλους δράκοντος ἐκψυγοῦσα μυρίου, μάκαρ, θελδτηρίους ἔτλην δὲ καὶ πυρὸς φλόγα καὶ θηρίων ἀνημέρων ὀρμὰς βροτοφθόρους, σὲ προσμένουσ' ἀπ' οὐρανῶν.

1.10 ἀγνεύω σοι καὶ λαμπάδας φασφόρους κρατοῦσα, νυμφίε, ὑπαντάνω σοι.

1.11 Ἐλαθόμην πάτρας, ποθοῦσα σὴν χάριν, ἐλαθόμην παρθένων ὁμηλίκων χορούς, 12 vgl. Paulusacten 20 — 19 Paulusacten 22. 28. — 35 — 24 vgl. Psal. 44, 10 1 πασσυδι stellt Meyer zur ägung I λευκέσιν P: λευκοῖσι Christ I ἐν στολαῖς ἐκφυγοῦσα 19 ἔτι δὲ Po I θελκτ. Havet; καὶ δεινὴν πυρ. φλ. Christ 21 B 25 καὶ vor παρθένων + Jh μητρός τε καὶ γένους φρύαγμα· πάντα γὰρ σύ μοι αὐτὸς σύ, Χριστέ, τυγχάνεις.

1.12 ἀγνεύω σοι καὶ λαμπάδας φασφόρους νυμφίε, ὑπαντάνω σοι.

1.13 > Ζωῆς Χριστέ, τυγχάνεις,] χαῖρε φῶς ταύτην δέδεξο τὴν βοήν· χορός σε παρθένων προσεννέπει, τέλειον ἄνθος, ἀγάπη, χαρά, φρόνησις, σοφία, λόγε.

1.14 ἀγνεύω σοι καὶ λαμπάδας φασφόρους νυμφίε, ὑπαντάνω σοι.

1.15 Ἦνοιγμέναις θύραις, ἄνασσα φαιδρόκοσμε, ἐδέξω θαλάμων εἴσω χ' ἡμᾶς, ἀχραντόσωμε, Καλλίνικε νύμφα, καλλίπνου· ὁμόστολοι παρήμεθα Χριστῷ, πανόλβιον μέλπουσαι σὸν γάμον, θάλος.

1.16 ἀγνεύω σοι καὶ λαμπάδας φασφόρους νυμφίε, ὑπαντάνω σοι.

1.17 Θρηνοῦσι νῦν βαρύστονοι κόραι πυλῶν νυμφῶνος ἔξω καὶ βοῶσι γοερῶς, ὅτι τὸ λαμπάδων ἀποοβέσασαι φῶς οὐκ ἔφθασαν χαρᾶς ταμεῖον εἰσιδεῖν.

1.18 ἀγνεύω σοι καὶ φασφόρους φασφόρους νυμφίε, ὑπαντάνω σοι.

1.19 Ἰρᾶς ὁδοῦ γὰρ ἐκτραπεῖσαι πρὸς βίου κτήσασθ' ἔλαιον ἠμέλησαν ἄθλιαι πλέον· νεκρὰς δὲ φλογεροῦ πυρὸς φέρουσαι λαμπάδας στένουσιν ἔνδον ἐκ φρενῶν.

1.20 ἀγνεύω σοι καὶ λαμπάδας φασφόρους νυμφίε, ὑπαντάνω σοι.

1.21 Κροτῆρες ἀδυπληθεές πρόκεινται νέκταρος· πίνωμεν· οὐράνιον ἐστὶ πόμα, παρθένοι, 1 vgl. Paulusakten — 18 Mt. 25, 11 — 25 Mt. 25, 3 5 τυγχάνεις < Jh ; Meyer machte mich darauf aufmerksam, β es aus Z. 2 übernommen 7 προσενέπει B 8 φρόνησι Havet 11 Ἦνοιγμ. — ἄνασσα Vorschlag, vgl. Meyer S. 45 12 μαιδρόκοσμ' ἡμᾶς δέδεξο Christ I ἐδέξω Meyer: δέδεξο P, δέδεξ' Jh I θαλάμων εἴσω χ' < Jh 14 πανόλβιε AI Christ; πανόλβια P Jh; πανόλβιον Po, vgl. S. 132, 14f 19 νυμφῶνος < B 21 ταμεῖον Jh Meyer: ταμεῖον P 24 Ἰρᾶς wegen des Rhythmus Meyer (auch Havet): Ἰερᾶς PJh 26 φλογ. π. φερ. P: φλογεροῦ nach φέροισαι Jh 31 πίν. P 230V I οὐρ. γάρ ἐστὶ Jh I ἐστὶ ὁ νυμφίος ὅπερ τέθεικε τοῖς μετ' ἀξίας εἰς τὸν γάμον κεκλημένοις.

1.22 ἀγνεύω σοι καὶ λαμπάδας φασφόρους κρατοῦσα, νυμφίε, ὑπαντάνω σοι.

1.23 Λαμπρῶς σου τὸν Ἄβελ ἔλεξεν ἀύματοσταγῆς βλέπων εἰς οὐρανόν. ἀνηλεῶς με συγγόνου τετρωμένον χειρὶ δέξαι, λιτάζομαι, λόγε.

- 1.24 ἀγνεύω σοι καὶ φαεσζόρους φαεσφόρους νυμφίε, ὑπαντάνω σοι.
- 1.26 Μέγιστον ἄθλον ὁ κάρτερος σου παῖς, λόγε, Ἰωσήφ ἀνείλετο· γυνὴ γὰρ αὐτὸν εἰς ἄθλημα λέκτρα βιαίως εἴλκε φλογωμένη πόθοις, ὁ δ' οὐδὲν ἐντραπείς ἔφευγε γυμνὸς ἐκβοῶν· .
- 1.26 ἀγνεύω σοι καὶ λαμπάδας φαεσφόρους κρατοῦσα, νυμφίε, ὑπαντάνω σοι.
- 1.28 Νεοσφαγῇ ὁ Ἰεφθάε κόρην ἀνήγε θυσίαν θεῷ, ἄπειρον ἄπειρον ἀμφὶ βωμὸν ἀμνάδος δίκην ἢ δ' εὐγενῶς σου τὸν τύπον τῆς σαρκός, ὧ μάκαρ, τελοῦσ' ἔκραζε καρτερῶς· .
- 1.28 ἀγνεύω σοι καὶ λαμπάδας φαεσφόρους κρατοῦσα, νυμφίε, ὑπαντόνω σοι.
- 1.30 Ξένων στρατηλάταν ὅχλων εὐτολμος εὐστόχοις Ἰουδῆθ δόλοις κατατόμησε, κάλλεος τύποις 5 Gen. 4, 9. 10 — 7 De autex. 3, 3. De res. I, 37, 6. Syrnp. 5, 5 S. 59, 16 f — 11 Gen. 39,7ff — 18 Richt. 11, 31. 38 — 26 Judith 13, 8. Tert. De monog. 17 5 ὁ σου Havet I σου τὸν] σὸν Meyer I φονὸν + Bo: θάνατον + Po Cb Jh, τὸν θάν. σου Christ I προτυπῶν Christ I die Namen Ἀβελ, Ἐωσήφ etc. ärt Havet ür Glssen 6 ἐς Havet I οὐρανοῦς (aber übergeschr. ὄν) V Jh 11 Μέγ. ἄθλον ἀγνείας Vorschlag, vgl. Meyer S. 45. 47 12 ὁ κάρτερος < Jh I λόγε < Jh I ἀνείλατο P (nicht V) 13 < Jh 14 εἴλκυσεν Jh. I φλεγουμένη Cb, φλεγόμενη Jh I αἰσχροῖς φλεγόμενη πόθοις vermutet Christ I δὲ B ἔκτραπείς P 18 Νεοσφαγῇ ὁ Ἰεφθάε(?) Vorschlag, vgl. Meyer S. 45 »ein ück von unsicherer änge geht « 19 κόραν ἦγε Jh I θυσίαν tilgt Christ 21 δὲ B 25 Ὁρῶντες etc. (S. 135, 5) vor Ξένων etc. in B, aber die versehentliche Versetzung ist angedeutet I Ξένον P 26 κατατόμησε Christ: κατατομήσασα PJh: κατατομήσασα καλλοῦς)? Meyer: κόρα κόρα ἢ Havet θέλξασα τοῦτον, οὐ χράναντα σώματος μέλη, νικαφόροις δ' ἔφη βοαῖς· .
- 1.30 ἀγνεύω σοι καὶ λαμπάδας φαεσφόρους νυμφίε, ὑπαντάνω σοι.
- 1.32 Ὁρῶντες εἶδος εὐπρεπὲς ὑφῆς δύο Σουσάννας, ἐμμανεῖς ἔρωτι λέξαν· ὦ γύναι, κρυπτῶν [σου] γάμων λέχη ποθοῦντες ἦκομεν, φίλα. ἢ δ' ἐντρόμοις ἴφη βοαῖς· .
- 1.32 ἀγνεύω σοι καὶ λαμπάδας φαεσφόρους νυμφίε, ὑπαντάνω σοι.
- 1.33 Πολλῷ με κατθανεῖν ἄμεινόν ἐστιν ἢ λέχη προδοῦσαν, ὡ γυναιμανεῖς, ὑμῖν αἰωνίαν δίκην ὑπ' ἐμπύροις θεοῦ τιμωρίαις παθεῖν· σῶσόν με, Χριστέ, τῶνδε νῦν.
- 1.34 ἀγνεύω σοι καὶ λαμπάδας φαεσφόροις νυμφίε, ὑπαντάνω σοι.
- 1.36 Ῥοαῖς καθαρσίοις λούων πλήθη βροτῶν ὁ πρόδρομος ἀνόμως κακοῦ πρὸς ἀνδρὸς εἰς σφαγὴν ἤχθη δι' ἀγνεῖαν, λύθρῳ δὲ φοινίῳ κόνιν δεύων ἔκραζέ σοι, μάκαρ· .
- 1.36 ἀγνεύω σοι καὶ φαεσφόρους φαεσφόρους κρατοῦσα, νυμφίε, ὑπαντάνω σοι.
- 1.38 Σοῦ καὶ ζωητόκος χάρις ἄθικτος,] ἄτεγκτος, ἀσπίλους τὰς σὰς γονὰς ἐν ἀσπόρῳ φέρουσα νηδυί, μορφὴν ὑπέσχεν ὡς προδοῦσα λέκτρα παρθένος ἔλεξε δ' ἔγκυος, μάκαρ· .
- 1.38 ἀγνεύω σοι καὶ λαμπάδας φαεσφόρους κρατοῦσα, νυμφίε, ὑπαντάνω σοι.
- 1.39 Τὴν σὴν, μάκαρ, γαμήλιον ποθοῦντες ἀμέραν ἰδεῖν, ὅσους ἄνωθεν αὐτὸς ἀγγέλων ἄναξ κέκληκας, ἤκουσιν μέγιστα δῶρά σοι, λόγε, φέροντες ἀσπίλοις στολαῖς.
- 1.40 ἀγνεύω σοι καὶ λαμπάδας φαεσφόρους κρατοῦσα, νυμφίε, ὑπαντάνω σοι.
- 1.41 Ὑμνοῖς, μάκαιρα θεόνυμφε, θαλαμηπόλοι αἱ σαὶ γεραίρομεν σὲ νῦν, ἄθικτα παρθένε, ἐκκλησίᾳ χιονόσωμε, κυανοβόστρυχε, σῶφρον, ἄμωμί, ἀρασμία.
- 1.42 ἀγνεύω σοι καὶ λαμπάδας φαεσφόρους κρατοῦσα, νυμφίε, ὑπαντάνω σοι.
- 1.43 Φθορὰ πέφευγε καὶ νόσων πόνοι δακρυσταγεῖς, θάνατος ἡρέθη, ὅλωλε πᾶσα ἀφροσύνη, λύπη τέθηκε τηξίφων, ἔλαμψε δ' ἡ τοῦ] θεοῦ Χριστοῦ] χαρὰ βροτοῖς ἄφνω πόλιν.
- 1.44 ἀγνεύω σοι καὶ λαμπάδας φαεσφόρους κρατοῦσα, νυμφίε, ὑπαντάνω σοι.
- 1.45

Χῆρος ὁ] βροτῶν παράδεισός ἐστιν πάλιν γὰρ αὐτὸν ἐκ θείας ὥσπερ τὸ πρὶν ταγῆς οἰκεῖ τέχναις ὁ ποικίλαις δράκοντος ἐκπεσών, ἄφθαρτος ἄφοβος, μάκαρ.

- 1.46 ἀγνεύω σοι καὶ λαμπάδας φασφόρους νυμφίε, ὑπαντάνω σοι.
- 1.47 Ψάλλων τὸ καινὸν ἄσμα νῦν χορός σε καθιστάνει πρὸς οὐρανούς, ἄνασσα, φῶς ὅλη, ἐστεμμένος λευκοῖς κρίνων κάλυξι καὶ φλόγας χερσὶ σελασφόρους φέρων.
- 1.48 ἀγνεύω σοι καὶ λαμπάδας φασφόρους νυμφίε, ὑπαντάνω σοι.
- 1.49 Ὡ τὰς ἀχράντους οὐρανοῦ, μάκαρ, ναίων ἄναρχε, πάντα συγκροτῶν αἰωνίῳ κράτει, δέξαι σὺν παιδὶ σῶ, πάρεσμεν, ἔνδον εἰς ζωῆς πύλας, πάτερ, καὶ ἡμέας.
- 1.50 <> ἀγνεύω σοι καὶ λαμπάδας φασφόρους κρατοῦσα, νυμφίε, ὑπαντάνω σοι.
- 1.51 ΕΥΒΟΥΛ. Ἀξίως ἀπηνέγκατο τὰ πρῶτα τῶν ἄθλων ἡ Θέκλα, ὦ Γρηγόριον.
- 1.52 ΓΡΗΓ. Ἀξίως μὲν οὖν.
- 1.53 ΕΥΒΟΥΛ. Τί δαί; ἡ Τελμησιακὴ ξένη, εἶπέ μοι, κἂν ἀξωθεν οὐκ ἐπηκροᾷτο; θαυμάζω γὰρ εἰ ἡσυχίαν εἶχεν ἐκείνη μαθοῦσα τὸ συσσίτιον τοῦτο, καὶ οὐκ εὐθέως ὥσπερ ὄρνεον ἐπὶ τροφήν ἐφίπτατο τῶν λεγομένων ἀκουσομένη.
- 1.54 ΓΡΗΓ. Οὐ λόγος γὰρ αὐτὴν Μεθοδίῳ συμπαραγεγονέναι αὐτὰ δὴ ταῦτα τὴν Ἀρετὴν πυνθανομένην. ἀλλὰ καλὸν καὶ μακάριον τοι. αὕτη διδασκάλῳ χρήσασθαι καὶ ὁδηγῶ, τῇ Ἀρετῇ.
- 1.56 ΕΥΒΟΥΛ. Ἀτάρ, ὦ Γρηγόριον, ποτέρους ἀμείνους λέγομεν, τοὺς μὴ ἐπιθυμοῦντας μὲν, κρατοῦντας δὲ τῆς ἐπιθυμίας, ἢ τοὺς ἐπιθυμοῦντας καὶ παρθενεύοντας;
- 1.56 ΓΡΗΓ. Τοὺς μὴ ἐπιθυμοῦντας καὶ παρθενεύοντας > ἐπειδὴ καὶ τὴν διάνοιαν οὗτοι καὶ τὴν αἴσθησιν ἀμόλυντον κέκτηνται καὶ εἰσὶν ὀλοτελῶς ἀδιάφθοροι, κατὰ μὴδὲν ἀξημαρτηκότες.
- 1.58 ΕΥΒΟΥΛ. Εὐγε νῆ τὴν σωφροσύνην, ὦ Γρηγόριον, καὶ συνετῶς. ἀτὰρ μή τι κωλύω, ἐὰν ἀντιλαμβάνωμαι τῶν λόγων, ἵνα ἐρρωμενέστερον μάθω καὶ σθηεῖς ἐξελέγξῃ με ἔτι; .
- 1.58 ΓΡΗΓ. Ἄλλ' ἀντιλαμβάνου, ὅπη καὶ θέλεις· ἐγὼ γὰρ ἱκανῶς, ὦ Εὐβούλιον, διδάξαι σε ἔχω, ὅτι τοῦ ἐπιθυμοῦντος ὁ μὴ ἐπιθυμῶν χρείσων ἐστί, καὶ οὐδεὶς οὐ μὴ σε ἐλέγξῃ.
- 1.59 ΕΥΒΟΥΛ. Βαβαί· χαίρω τάρ, ὅτι μοι μεγαλοφρόνως ἀποκρίνη καὶ δεικνύεις ὅσον πεπλούτηκας ἐπὶ σοφίᾳ.
- 1.61 ΓΡΗΓ. Κωτίλος τις ὡς ἔοικεν ἄνθρωπος εἶναι δοκεῖς, ὦ Εὐβούλιον. ΕΥΒΟΥΛ. Τίνος δὴ χάριν; .
- 1.61 ΓΡΗΓ. Ὅτι τωθαζομένη με ταῦτα λέγεις μᾶλλον ἢ ἀληθεύουσα.
- 1.62 ΕΥΒΟΥΛ. Εὐφήμησον, ὦ μακαρία· θαυμάζω γὰρ σφόδρα σου τὸ συνετὸν καὶ μεγαλόδοξον. ἐγὼ τοῦ το ἔφην, ὅτι περὶ ὧν πολλοὶ πρὸς ἑαυτοὺς πολλάκις ἀμφισβητοῦσι σοφοί, ταῦτα οὐ μόνον ἐπίστασθαι σὺ λέγεις, ἀλλὰ καὶ διδάσκειν ἐτέρους σεμνύνῃ.
- 1.64 ΓΡΗΓ. Σὺ γὰρ ἐξ ἀληθείας, εἶπέ μοι, δυσχεραίνεις, εἰ διαφέρουσιν ὅλως οἱ μὴ ἐπιθυμοῦντες τῶν ἐπιθυμούντων τε καὶ ἐγκρατευομένων; ἢ πάντως ἐμοῦ ταῦτα προσπαίζεις; .
- 1.64 ΕΥΒΟΥΛ. Καὶ πῶς ἀποπειρωμένη, ἢ ὁμολογῶ μὴ εἰδέναι; ἀλλ' ἴθι φράσον ἐμοί, ὦ σοφωτάτη, τίني διαφέρουσιν οἱ μὴ ἀπιθυμοῦντες καὶ ἀγνεύοντες τῶν ἐπιθυμούντων τε καὶ παρθενεύόντων.
- 1.65 ΓΡΗΓ. Ὅτι πρῶτον μὲν καθαρὰν ἔχουσιν αὐτὴν τὴν ψυχὴν καὶ αἰεὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐν αὐτῇ κατοικεῖ, μὴ περιελκομένης αὐτῆς καὶ ἐπιθολουμένης φαντασίαις καὶ λογισμοῖς ἀκρασίας, ὥστε καὶ διὰ τῆς ἐνθυμήσεως ἐπιλωβηθῆναι ποτε· ἀλλ' εἰσὶν ἀνεπίδεκτοι πάντα καὶ κατὰ τὴν σάρκα καὶ κατὰ τὴν καρδίαν οὗτοι τῆς ἐπιθυμίας, γαλήνην ἄγοντες τῶν παθημάτων. οἱ δὲ διὰ τῆς οἴψεως ἔξωθεν δελεαζόμενοι ταῖς φαντασίαις καὶ ἐπεισρέουσιν ἀδεχόμενοι τὴν ἐπιθυμίαν.

δίκην ρεύματος εἰς τὴν καρδίαν οὐδὲν ἦσσαν μολύνονται πολλάκις, κἂν νομίζωσιν ἀντιφιλονεικεῖν καὶ μάχεσθαι πρὸς τὰς ἡδονάς, ἡττώμενοι τὸν λογισμόν.

- 1.67 ΕΥΒΟΥΛ. Οὐκοῦν γαλήνην τοὺς ἄγοντας καὶ μὴ διοχλουμένους ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας λέξομεν καθαρούς; .
- 1.67 ΓΡΗΓ. Καὶ σφόδρα. τούτους γὰρ τοιούτους ὁ καὶ θεοὺς διὰ τῶν μακαρισμῶν ἀπεργαζόμενος τοὺς ἀνενδοιάστως αὐτῷ πιστεύοντας θεὸς »ὄψεσθαι« μετὰ παρρησίας ἀποφθέγγεται τὸν θεόν', ὅτι μὴδὲν ἐπισκοτοῦν ἢ συνταράσσον τὸν ὀφθαλμὸν τῆς Ψυχῆς πρὸς τὴν θείαν ἐπιφέρονται θεωρίαν, ἀλλ' ἐκτὸς γεγονότες τῶν ὀρέξεων πάντῃ τῶν κοσμικῶν τὴν σάρκα καθαρὰν οὐ μόνον, ὡς ἔφην, μίξεως τηροῦσιν, ἀλλ' ἤδη καὶ τὴν καρδίαν ἀνεπίδεκτον λογισμῶν ἀκρασίας, ἐν ᾗ μέλιστα καὶ τὸ ἅγιον ὡς ἐν ναῷ κατοικοῦν ἀναπαύεται πνεῦμα.
- 1.69 ΕΥΒΟΥΛ. Ἔχε δὴ οἶμαι γὰρ ἐπὶ τὴν εὕρεσιν τῶν ὄντως κρεῖτ- 7 vgl. Plato, Menex. 235 C — 12. 30 Hermas II, 5, 2ff — 16 De res. II, 25, 5 — 17 De res. II, 7, 2 (vgl. Symp. S. 7, 18ff. 46, 17. 47, 18) — 19 Plato Lach. 191 D — 20 Plato Prot. 355 B — 25 Mt. 5, 8 — vgl. Plato Phaed. 66 A. 65 E — 30 vgl. I Kor. 3, 16. 6, 19. Ephes. 3, 17. Jak. 4, 5 8 ἀποπειρωμένη ἢ B: ἀποπειρώμενος ὃς P Jh 14 ἐπιθυμήσεως B 17 ταῖς P 233 18 ἦττον B 20 PI ὑπὸ τούτων τῶν ἡδονῶν) ἡττώμενος 21 τοὺς γαλήνην B Jh 22 τῆς < B 23 σφόδρα] μάλα B I θεοὺς καὶ P (nicht B) 24 ἀνενδυσάστως P τόνων ὀρθότερον ἡμᾶς ἐντεῦθεν διελθεῖν) καὶ μοι φράσον· καλεῖς τινα κυβερνήτην ἀγαθόν; .
- 1.69 ΓΡΗΓ. Ἐγωγε.
- 1.71 ΕΥΒΟΥΛ. Πότερον τὸν ἐν μεγάλαις καὶ ἀμηχάνοις περισώσαντα ζάλαις τὸ σκάφος ἢ τὸν ἐν γαλήνῃ καὶ νηνεμέα; .
- 1.71 ΓΡΗΓ. Τὸν ἐν μεγάλαις καὶ ἀμηχάνοις.
- 1.73 ΕΥΒΟΥΛ. Οὐκοῦν καὶ ψυχὴν τὴν περιαντλουμένην ταῖς τρικυ- μίαις τῶν παθημάτων καὶ μὴ ἀποκάμνουσαν ἢ ἐκλυομένην, ἀλλὰ τὸ σκάφος, τὴν σάρκα, γενναίως εἰς λιμένα τὸν τῆς σωφροσύνης ἀπευθύνουσαν λέξομεν τῆς ἐν εὐδία πλοῖζομένης κρεῖττονα καὶ δοκιμωτεραν; .
- 1.73 ΓΡΗΓ. Λέξομεν.
- 1.74 ΕΥΒΟΥΛ. Τὸ γὰρ ἀρμόζεσθαι πρὸς τὰς ἐμβολὰς τῶν καταφουσημάτων τοῦ πονηροῦ πνεύματος καὶ μὴ ἀπορρίπτεσθαι ἢ νικᾶσθαι, ἀλλὰ πάντα πρὸς Χριστὸν ἀνανεύοντα καρτερῶς μάχεσθαι ταῖς ἡδοναῖς μείζονα τὸν ἔπαινον φέρει τοῦ μετὰ ῥαστώνης ἀχειμαστὶ παρθενεύοντος.
- 1.75 ΓΡΗΓ. Ἐοικεν.
- 1.77 ΕΥΒΟΥΛ. Τί δαὶ καὶ ὁ κύριος; οὐ δοκεῖ δεικνύναι διαφέρειν τὸν ἐπιθυμοῦντα μᾶλλον καὶ ἐγκρατευτόμενον τοῦ μὴ ἐπιθυμοῦντός τε καὶ παρθενεύοντος; .
- 1.78 ΓΡΗΓ. Ποῦ δὴ; .
- 1.78 ΕΥΒΟΥΛ. Ἐνθα τὸν φρόνιμον παραβάλλων οἰκία τεθεμελιωμένη καλῶς ἄπτωτον αὐτὸν ἀποφαίνεται, μὴ δυνάμενον ὑπὸ τῆς βροχῆς καὶ τῶν ποταμῶν καὶ τῶν ἀνέμων καταβληθῆναι, ταῖς μὲν ἐπιθυ- μίαις ὡς ἔοικέν ἀπεικάζων τοὺς χειμῶνας, τῇ δὲ πέτρᾳ τὴν ἀκίνητον ἔνστασιν καὶ ἀδιάπτωτον τῆς ψυχῆς περὶ τὴν ἀγνείαν.
- 1.79 ΓΡΗΓ. Ἀληθῆ λέγειν δόξαις.
- 1.81 ΕΥΒΟΥΛ. Τί δαὶ καὶ ἰατρόν; οὐ τὸν ἐπὶ μεγάλαις ἤδη δεδοκιμασμένον νόσοις καὶ πολλοὺς ἰασάμενον ἄριστον καλεῖς; .
- 1.81 ΓΡΗΓ. Ἐγωγε.
- 1.83 ΕΥΒΟΥΛ. Τὸν δὲ μὴδὲν μὴδέπω διαπραζάμενον, μὴδὲ νοσοῦντας ὅλως ἐν χερσὶν ἐσχηκότα οὐ πάντως ἀδοκιμώτερον ἔτι; .

- 1.83 ΓΡΗΓ. Ναί.
- 1.85 ΕΥΒΟΥΛ. Οὐκοῦν καὶ Ψυχὴν τὴν ἀνεχομένην ὑγροτέρου σώματος καὶ τὰς περὶ τὰς ἡδονὰς αὐτοῦ νόσους καταπραΰνουσαν σωφρο- σύνης φαρμάκοις ἱατρικωτέραν λεκτέον τῆς ὑγιεινὸν διοικεῖν κεκληρωμένης σῶμα καὶ ἀπαθές; .
- 1.85 ΓΡΗΓ. Λεκτέον γάρ.
- 1.87 ΕΥΒΟΥΛ. Τί δαὶ καὶ ἐν πάλῃ; πότερον παλαιστῆς ἀμείνων ὁ ἀνταγωνιστὰς ἔχων μεγάλους καὶ ἰσχυρούς, καὶ προσπαλαίων ἀεὶ καὶ μὴ καθαιρούμενος, ἢ ὁ μὴ ἔχων ἀνταγωνιστάς; .
- 1.87 ΓΡΗΓ. Δῆλον ὡς ὁ ἔχων.
- 1.89 ΕΥΒΟΥΛ. Καὶ ἐν πάλῃ ἄρα δοκιμώτερος ἀθλητῆς ὁ τοὺς ἀνταγωνιστάς ἔχων; .
- 1.89 ΓΡΗΓ. Ἀνάγκη.
- 1.91 ΕΥΒΟΥΛ. Οὐκοῦν καὶ ψυχὴν ἀνάγκη πᾶσα τὴν μηχανωμένην πρὸς τὰς ἐφόδους τῆς ἐπιθυμίας καὶ μὴ κατασπωμένην, ἀλλ' ἀνθέλκουσαν καὶ ἀντιτασσομένην, ἰσχυροτέραν φαίνεσθαι τῆς μὴ ἐπιθυμούσης; .
- 1.91 ΓΡΗΓ. Ἀληθῆ.
- 1.93 ΕΥΒΟΥΛ. Τί δαὶ τὸ καρτερῶς ἔχειν πρὸς τὰς ὁρμάς, Γρηγόριον, τῶν φαύλων ὀρέξεων; δοκεῖ σοι μᾶλλον ἀνδρείας εἶναι; .
- 1.93 ΓΡΗΓ. Καὶ σφόδρα.
- 1.95 ΕΥΒΟΥΛ. Ἡ δὲ ἀνδρεία αὕτη δύναμις ἀρετῆς; .
- 1.95 ΓΡΗΓ. Δῆλον.
- 1.97 ΕΥΒΟΥΛ. Οὐκοῦν εἰ δύναμις ἀρετῆς ἐστὶν ἡ ὑπομονή, ἡ διοχλουμένη ἄρα ψυχὴ καὶ καρτεροῦσα πρὸς τὰς ἐπιθυμίας δυνατωτέρα φαίνεται τῆς μὴ ὀχλουμένης; .
- 1.97 ΓΡΗΓ. Ναί.
- 1.99 ΕΥΒΟΥΛ. Εἰ δὲ δυνατωτέρα, καὶ κρείσσω; .
- 1.99 ΓΡΗΓ. Ναί.
- 1.100 ΕΥΒΟΥΛ. Κρείσσω ἄρα ἡ ἐπιθυμοῦσα καὶ ἐγκρατευομένη τῆς μὴ ἐπιθυμούσης ἐστὶν ἐκ τῶν προωμολογημένων καὶ ἐγκρατευομένης.
- 1.101 ΓΡΗΓ. Ἀληθῆ λέγεις, καὶ ἐπιθυμήσω πληρέστερον ἔτι περὶ τούτων διαλεχθῆναί σοι. εἰ οὖν σοι φίλον, αὖριον ἀφίξομαι πάλιν ἀκουσομένη τούτων. νῦν γάρ, ὥς ὄρᾳς, ὥρα λοιπὸν τραπέσθαι καὶ περὶ τὸ τοῦ ἔξωθεν ἀσχολεῖν ἡμᾶς ἀνθρώπου.